PROLETARCI VSEH DEŽEL, ZDRUŽITE SE!

★

DELO

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA SLOVENIJE

LJUBLJANA, ČETRTEK, 19. APRILA 1979
LETO XXI • ŠTEVILKA 92 • CENA 4 DINARJE

»DELO« IZHAJA OD 1. MAJA 1959 PO ZDRUŽITVI »LJUDSKE PRAVICE«, KI JO JE 5. OKTOBRA 1934 USTANOVILA KOMUNISTIČNA PARTIJA V SLOVENIJI, IN »SLOVENSKEGA POROČEVALCA«, KI GA JE LETA 1941 USTANOVILA OSVOBODILNA FRONTA SLOVENSKEGA NARODA

GLAVNI UREDNIK JAK KOPRIVC
ODGOVORNI UREDNIK BORIS DOLNIČAR

Tito sprejel Aleksandra Grličkova

Član predsedstva centralnega komiteja ZKJ odhaja na obisk na Kubo

BEOGRAD, 18. aprila (Tanjug) — Predsednik Zveze komunistov Jugoslavije Josip Broz Tito je danes dopoldne sprejel člana predsedstva centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije dr. Aleksandra Grličkova.

Član predsedstva centralnega komiteja ZKJ dr. Aleksandar Grličkov se odpravlja na obisk na Kubo.

Dr. Aleksandra Grličkova je na ta obisk povabil centralni komite komunistične partije Kube.

Danes v Beogradu proslava jubilejev

Slavnostna seja družbenopolitičnih organizacij v centru Sava — Uvodni referat predsednika ZKJ, tovariša Tita

BEOGRAD, 18. aprila (Tanjug) — Ob 60-letnici Zveze komunistov Jugoslavije, SKOJ in revolucionarnih sindikatov bo jutri v Beogradu slavnostna seja centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije in sveta Zveze sindikatov Jugoslavije, predsedstva konference Zveze socialistične mladine Jugoslavije in predsedstva konference za vprašanja družbenega položaja žensk Jugoslavije.

Referat z naslovom »Šestdeset let revolucionarnega boja Zveze komunistov Jugoslavije« bo podal predsednik ZKJ Josip Broz Tito.

Slavnostna seja bo v veliki dvorani kongresnega centra »Sava«, začela pa se bo ob 10. uri.

Komunistična partija Jugoslavije, ki je bila kot mnoge druge ustanovljena po prvi svetovni vojni, ima v svoji zgodovini ob ustanovnem kongresu naveden datum: od 20. do 23. aprila 1919 v Beogradu.

»V 60 letih je naša partija prehodila težavno, vendar slavno pot boja, pot lastne graditve v ognju silovitih bojev zoper razrednega sovražnika in izkoriščevalce ljudstva, pa tudi v notranjem boju proti frakcionaštvu in sektaštvu. Zrastla je v trdno neomahljivo revolucionarno organizacijo delavskega razreda«, je rekel predsednik Josip Broz Tito.

Ob jubileju zveze komunistov, ki ga bo obeležila tudi jutrišnja slavnostna seja CK ZKJ, smo na straneh 6 in 7 pripravili pregled vseh enajstih kongresov, ki so dajali pečat posameznim obdobjem v razvoju naše socialistične revolucije.

V obširnem prikazu boja in razvoja Komunistične partije Jugoslavije med obema vojnama so opisani težki in krizni trenutki KPJ, pa tudi njen preporod, potem ko je prišel na čelo Josip Broz Tito.

O zgodovinskem boju jugoslovanskih narodov, ki ga je vodila komunistična partija, in o povojni graditvi objavljamo oceno Edvarda Kardelja.

Osma zagrebška konferenca leta 1928 je pomenila začetek reorganizacije partije v celoti, o tem govori poseben prispevek, pripravili pa smo tudi zapisa o dokončni prekinitvi KPJ s stalinizmom in o samoupravljanju kot izzivu Jugoslavije svetu.

TEMA DNEVA

Šestdeset let

Zgodovinska krivulja naše partije ni vodila vedno navzgor. V šestdesetih letih obstoja ni manjkalo vzponov in padcev, jasnosti in negotovosti, trdnosti in odklonov, posebno v prvih dvajsetih letih. Iz vseh teh preizkušenj pa je partija prišla vedno še bolj čvrsta, okrepljena in enotna, še zlasti v času, ko je za njeno krmilo prijel tovariš Tito.

Zato, ker se ni dvigovala nad množice kot nekakšen dirigent, ki samo ukazuje, ne prevzema pa tudi odgovornosti. Zato, ker je v določenih zgodovinskih okoliščinah, v povsem določenih družbenih razmerah in odnosih iskala odgovore na najbolj žgoča vprašanja. Zato, ker je vedno povezovala teorijo s prakso in prakso s teorijo. Zato, ker je imela pred seboj večno živi cilj: osvoboditev dela in človeka. Zato, ker nikdar ni bilo razlike med interesom partije in delovnega človeka. Zato, ker revolucionarnosti ni dokazovala z leporečjem, marveč z revolucionarno prakso.

Vse to je veljalo za partijo in velja za zvezo komunistov.

VLADO ŠLAMBERGER

Težavna pogajanja Pekinga in Hanoja

Včeraj so se v Hanoju začela vietnamsko-kitajska pogajanja - Vietnamci že dali svoje predloge - Le še obtožbe

HANOI, 18. aprila (AFP) — Danes ob 9,30 (lokalni čas) sta v mednarodnem klubu v Hanoju sedli za pogajalsko mizo vietnamska in kitajska delegacija. Reporterjem so dovolili, da v 10 minutah opravijo svoj posel.

Kitajsko delegacijo vodi pomočnik zunanjega ministra Han Nienlong, vietnamsko pa Phan Hien, ki ima isti rang. Kitajci so prispeli že v soboto, toda pogajanja so se zavlekla, ker so morali najprej razčistiti kaj pomeni »zgodovinska meja«.

Vietnamska delegacija je že dala svoje predloge: Demilitarizirano cono v globino pet kilometrov na vsaki strani meje in ustanovitev mešane vietnamsko-kitajske komisije, ki bi nadzorovala, kako poteka demilitarizacija omenjene cone.

Po prvem sestanku kitajske in vietnamske delegacije sta šefa obeh delegacij dala tudi prve izjave ob poteku pogajanj. Vodja kitajske delegacije Nienlong je izjavil, kakor poroča Xinhua, da je vietnamska stran »poskušala zvaliti odgovornost za oboroženo spopade na kitajsko-vietnamski meji izključno na Kitajsko, kar je absolutno nepravičen pristop« in dejal, da lahko takšno stališče odigra negativno vlogo v nadaljnjih pogajanjih.

Agencija TASS pa poroča o izjavi vodje vietnamske delegacije Phan Hiena, češ da »kitajska delegacija ni dala nikakršnega odgovora na konstruktivne vietnamske predloge z današnjega sestanka«.

AFP je poročala, da je vietnamska delegacija predlagala ustanovitev kitajsko-vietnamske mešane komisije, katere naloga bi bila nadzorovati izvajanje ukrepov za demilitarizacijo določenega območja.

Čeprav utegnejo biti pogajanja dolgotrajna, je spodbudno že to, da so se začela in da je vojska odstopila mesto diplomaciji.

● **Tuji opazovalci v Pekingu so opazili, da sta Xinhua in »Rinmin Ribao« prav v trenutku, ko so se začeli hanojski razgovori, objavila vest o »novih vojaških provokacijah vietnamske vojske na kitajski meji«. O tem, da se je v nedeljo, 15. aprila nad vietnamskim ozemljem zrušilo kitajsko vojaško letalo pa doslej kitajska občila niso objavila ničesar.**

Ob potresu se je vnovič potrdila moč našega samoupravnega sistema

Skupna seja predsedstva SFRJ in predsedstva CK ZKJ — Skupno sporočilo obeh predsedstev, informacije V. Srzentića

BEOGRAD, 18. aprila (Tanjug) — Danes je bila v Beogradu pod predsedstvom Branka Mikulića skupna seja predsedstva SFRJ in predsedstva CK ZKJ.

Člani predsedstva so na začetku z enominutnim molkom počastili spomin na žrtve katastrofalnega potresa v SR Črni gori.

Na seji so obravnavali in sprejeli informacijo o posledicah katastrofalnega potresa, ki jo je prebral Vojo Srzentić, član predsedstva CK ZKJ in predsednik centralnega komiteja ZK Črne gore. Ob zaključku redakcije te informacije še nismo prejeli, zato jo bomo objavili v jutrišnji številki.

Katastrofalni potres v SR Črni gori, zlasti v njenem primorskem delu je rečeno v sporočilu — je povzročil velike človeške žrtve, opustošenje in ogromno materialno škodo. Življenje je izgubilo nad sto ljudi, huje in laže ranjenih pa je bilo nad tisoč. Uničenih je veliko stanovanjskih hiš, gospodarskih objektov, turističnih zmogljivosti, šol, bolnišnic, komunalnih, prometnih in drugih infrastrukturnih objektov.

Prebivalstvo, ki ga je prizadel katastrofalni potres, je v nadvse težavnem položaju ohranilo prisebnost in se je zelo hitro organiziralo ter začelo neposredno odpravljati posledice potresa, in sicer v okviru vseljudske obrambe in družbene samozaščite, družbenopolitičnih organizacij, občinskih skupščin, organizacij združenega dela, krajevnih skupnosti ter drugih samoupravnih organizacij in skupnosti. Vse to je ponovno potrdilo življenjsko moč, učinkovitost in sposobnost našega socialističnega samoupravnega sistema. (Več na 3. strani.)

Tla se še nočejo umiriti

V Črnogorskem Primorju že več kot 400 potresov — Trese se tudi drugod — Hrane in vode dovolj, manjka šotorov — Njegošev mavzolej nepoškodovan

TITOGRAD, 18. aprila — Prebivalci Črnogorskega Primorja še naprej živijo v strahu. Zemlja se noče in noče umiriti in od katastrofalnega potresa v nedeljo zjutraj, ki je po zadnjih podatkih terjal 102 življenji in več kot tisoč ranjenih, pa do danes je to območje streslo že preko 400 močnejših in lažjih sunkov. Samo nocoj so naprave beograjskega seizmološkega zavoda zabeležile štiri močnejše in več kot deset šibkejših potresnih sunkov na območju Boke Kotorske, vendar vse kaže, da se tla umirjajo. Trese se tudi drugod. Danes ob 1.48 so zabeležili potres, jakosti 4,5 stopnje po Mercallijevi lestvici na klanskem tevtonskem prelomu. Potres je prestrašil prebivalce Notranjske in Primorske, predvsem pa Ilirske Bistrice, Klane, Reke in Opatije. Še en potres z močjo 4. stopnje po Mercallijevi lestvici pa je danes dopoldne stresel Bitolo.

Na ogroženem področju še vedno dežuje, čeprav ne več tako močno kot včeraj. Čeprav so ceste zaradi tega precej razmočene in težko prevozne, so le redki kraji, kamor še ni pispela pomoč. Hrane in vode je dovolj, primanjkuje pa predvsem šotorov in zato je še precej ljudi, ki nimajo strehe nad glavo. Vseeno pa so bolnike in ranjence že spravili na varno in življenje se počasi normalizira.

Budva je danes dobila električni tok, v nepoškodovanih zgradbah so ponovno odprte trgovine, približno 5.000 prebivalcev so cepili proti tifusu in paratifusu, in kot kaže, bodo tudi tu, tako kot v številnih krajih, učenci že v ponedeljek sedli v šolske klopi.

Pri odpravljanju posledic potresa so še posebno delavni mladi. Razen mladinskih delovnih brigad iz Črne gore, je na pomoč prišlo tudi sedem posebnih mladinskih delovnih brigad iz drugih republik in pokrajin, v katerih so zidarji, tesarji, vodoinstalaterji, električarji in drugi, pripravljenih pa je še 30 brigad.

Dež močno ovira tudi delo komisij, ki ocenjujejo nastalo škodo. Ta je ogromna, saj je v ruševinah deset najrazvitejših občin, te gospodarsko sicer manj razvite republike. Prve ocene kažejo, da je v občinah Ulcinj, Bar, Budva, Kotor, Tivat in Hercegnovi, kjer je bilo 23.000 stanovanj in 4900 družbenih zgradb, porušenih več kot polovica zgradb, največ v Ulcinju in Baru — približno 70 odstotkov. Ekipa strokovnjakov zavoda za spomeniško varstvo Črne gore se je danes uspela prebiti do Njegoševega mavzoleja na Lovćenu in ugotovila, da je ta zgodovinski spomenik nepoškodovan.

Medtem pa iz vseh krajev države in sveta še naprej prihaja pomoč. Na sestanku s predsedniki izvršnih svetov slovenskih občin je podpredsednik IS SRS Vitja Rode v imenu slovenskega koordinacijskega odbora za pomoč prizadetim v Črni gori predlagal, da bi vsak delavec prispeval enodnevni zaslužek za odpravo posledic potresa. Avstralska vlada je kot prvo pomoč Črni gori poslala 100.000 avstralskih dolarjev, vlada NDR je namenila 10 ton zdravil in medicinskih instrumentov, med drugimi pa je v jugoslovanski izvozni in kreditni banki v Beogradu danes ekonomist Milorad Tadić vplačal 50 tisoč ameriških dolarjev.

Služba za iskanje pogrešanih oseb Rdečega križa Jugoslavije je sporočila, da je od 15. do 17. aprila dobila 620 prošenj iz Jugoslavije za iskanje in tudi uspela povezati 530 družin, obenem pa je našla tudi vseh 86 oseb, ki so jih iskali naši delavci na začasnem delu v tujini in izseljenci.

(Več na 17. strani).

UNIČENE PRIČE ZGODOVINE — Stari del Kotora je povsem porušen. Tisti redki zgodovinski objekti, ki jih potresni sunki niso spodnesli, pa so postali nevarne razmajane pasti, ki se nenehno rušijo in ogrožajo življenja.

Foto: Miško Kranjec

Močan sunek v Furlaniji

LJUBLJANA, 18. aprila — Naprave na Golovcu so ob 16 uri in 19 minut registrirale močan potres z epicentrom 113 kilometrov severozahodno od Ljubljane. Gre za »majski« epicenter v Furlaniji, ki jo je 6. maja 1976 opustošil katastrofalen potres. Današnji potres je imel moč blizu sedme stopnje po Mercallijevi lestvici oziroma 5,2 po Richterjevi lestvici. Potres je čutila praktično vsa Slovenija in tudi del Hrvaške. V Ljubljani je imel sunek moč 4 stopnje po Mercalliju. V Posočju in na Goriškem je močan sunek povzročil preplah in so mnogi zapustili domove.

Kolišević odpotoval s Kapverdov

Predsedniku Pereiri je izročil Titovo poslanico - Skupno sporočilo

PRAIA, 18. aprila (Tanjug) — S podpisom dokumentov in objavo skupnega sporočila se je končal štiridnevni uradni in prijateljski obisk člana predsedstva SFRJ Lazarja Koliševskega v Kapverdski republiki. Koliševskega je sprejel tudi predsednik republike Aristides Pereira, s katerim sta vsestransko izmenjala mnenja o dvostranskih odnosih in žgočih mednarodnih vprašanjih. Koliševski je Pereiri izročil poslanico predsednika SFRJ Josipa Broza Tita. V skupnem sporočilu o obisku je rečeno, da so predstavniki obeh držav z zadovoljstvom ugotovili veliko podobnost stališč do vseh obravnavanih vprašanj. Zlasti so poudarili potrebo po nadaljnji krepitvi enotnosti in solidarnosti neuvrščenih držav ter po obvarovanju in ponovni uveljavitvi antiblokovske narave gibanja kot neodvisnega in samostojnega dejavnika v mednarodnih odnosih.

Ime, delo, izročilo

Ljubljanska univerza je na včerajšnjem svečanem zboru razglasila, da bo poslej nosila ime po Edvardu Kardelju

LJUBLJANA, 18. aprila — Ljubljanska univerza je danes na svečanem zboru razglasila, da bo poslej nosila ime po velikem slovenskem sinu, revolucionarju in mislecu Edvardu Kardelju. Slovesnosti so se udeležili tudi najvišji predstavniki slovenskega družbenopolitičnega življenja s Sergejem Kraigherjem na čelu, tovarišica Pepca Kardelj, člani sveta federacije, predstavniki mesta Ljubljane in rektorji jugoslovanskih univerz.

Slovesnosti so se začele zjutraj ob 9. uri, ko so visokošolske delovne organizacije, združene v ljubljansko univerzo, podpisale Samoupravni sporazum o združitvi v Univerzo Edvarda Kardelja v Ljubljani. Po tem se je univerzina delegacija poklonila tovarišu Kardelju pred grobnico herojev in položila venec.

Ob enajsti uri je bila v zbornični dvorani univerze osrednja slovesnost. Častnemu zboru je predsedoval predsednik univerzitetnega sveta mag. Emil Rojc.

S tem, da naša univerza sprejema za svoj simbol Kardeljevo ime, si ne jemlje samo častnega priznanja za svojo pot, prehojeno na straneh napredka in revolucije, ki jima je dala mnogo dragocenih ljudi, nepozabnih dejanj in pomembnih stvaritev, je v slavnostnem govoru poudaril rektor prof. dr. Slavko Hodžar. S Kardeljevim imenom prevzemamo njeni učitelji in študentje nase tudi zavezanost velikemu in zahtevnemu izročilu, ki ni samo preteklost in nekaj že obvladanega, temveč je živo, dejavno in odprto v naš današnji pa tudi jutrišnji dan in segajoče v temeljna vprašanja našega obstoja ter napredka.

Univerza je v svojem dobrem delu zmeraj bila, je in bo morala biti ustanova, ki sprejema nase samoumevno dolžnost, da izobražuje in vzgaja strokovnjake, ki ne bodo enostranski, temveč sposobni svoje visoko razvito praktično delo povezovati z globljim smislom stvari, proizvodnjo družiti s samoupravno vizijo človekovega vsestranskega bogatenja in osvobajanja, je med drugim poudaril rektor prof. dr. Slavko Hodžar.

V recitalu, ki je sledil, so odlomke iz Kardeljevih tekstov brali Stefka Drolčeva, Polde Bibič in Boris Kralj.

Osrednji del slovesnosti je bila razglasitev Univerze Edvarda Kardelja v Ljubljani, ki jo je naznanil rektor Slavko Hodžar. Študentka Darka Verbič, namestnica predsednika univerzitetnega sveta, je nato — ob Internacionali, ki jo je zapel APZ »Tone Tomšič« — odkrila doprsni kip Edvarda Kardelja, delo Zdenka Kalina. — Slavnostni govor in tekst razglasitve objavljamo na 8. strani.

JANKO SVETINA

Ignoriranje vladnih navodil

Bivši iranski zunanji minister Sandžabi: neodgovorno in nezanesljivo

TEHERAN, 18. aprila (Tanjug) — Generalni sekretar nacionalne fronte Karim Sandžabi, ki je bil še pred dvema dnevoma tudi iranski minister za zunanje zadeve, je na današnji tiskovni konferenci pojasnil, zakaj je izstopil iz vlade premiera Bazargana.

Poudaril je, da obstajajo v Iranu organizirane oborožene skupine in razni neodgovorni komiteji, ki izvajajo sklepe posameznikov ali skupin, ne da bi se menili za navodila in stališča revolucionarnih voditeljev in vlade. Sandžabi je poudaril, da so se v komiteje, ki imajo odločilno vlogo za organiziranje in uresničevanje varnostnih ukrepov ter zaščite pred kontrarevolucijo, vrinili nezanesljivi elementi in oportunisti, med drugim tudi v ministrstvo za zunanje zadeve.

UNIVERZA EDVARDA KARDELJA — Rektor ljubljanske univerze prof. dr. Slavko Hodžar je včeraj v zbornični dvorani razglasil, da bo univerza poslej nosila ime po velikem slovenskem sinu, revolucionarju in mislecu Edvardu Kardelju. Učitelji in študentje pa bodo svoje ustvarjalno delo gradili na Kardeljevem revolucionarnem izročilu.

Foto: Svetozar Busič

Del Ugande — dežela brez gospodarja

Enote nove ugandske vojske zavzele mesto Jinjo in hidrocentralo

OD NAŠEGA DOPISNIKA V NAIROBIJU

NAIROBI, 18. aprila — Za novo vlado v Kampali je vsekakor dobrodošla novica, da so tanzanijske čete ob pomoči enot nove ugandske vojske včeraj zavzele drugo največje mesto Jinjo, predvsem jim je nepoškodovana prišla v roke hidrocentrala Owen Falls na Nilu, glavni vir elektrike za deželo, iz katere krijejo tudi okoli šestino kenijskih potreb po tej vrsti energije. Prav tako je pomembno, da mirovne enote na umiku niso porušile mostu čez Nil v Jinji.

Po drugi strani je domala še ves severni in vzhodni del Ugande še naprej »dežela brez gospodarja«, kjer vladajo — kolikor vladajo — Aminovi vojaki, večidel očitno kar na lastno pest. Tako poročajo o pokolih v vzhodni Ugandi, katerih žrtev naj bi bili vsi, ki so količkaj osumljeni naklonjenosti vladi predsednika Jusufa Luleja. Najhuje je, sodeč po nekaterih današnjih poročilih, v mestu Tororo, blizu meje s Kenijo.

Ker je tod — ob glavni cesti od Kampale do meje s Kenijo — po gozdovih vzdolž poti še sorazmerno veliko Aminovih vojakov, so prevozi blaga iz Kenije v Kampalo dejansko onemogočeni ali vsaj silno tvegani. Zato Kampala — po večdnevnem plenjenju — trpi hudo pomanjkanje živil in drugih potrebščin, tudi zato, ker dovoz živil iz okolice očitno še ni povsem obnovljen.

Življenje v glavnem mestu se počasi normalizira. Včeraj so zaposleni začeli po večtedenskem premoru prihajati na delovna mesta. In izšla je prva številka novega dnevnika »Uganda Times«.

Slej ko prej ni povsem potrjenih novic, kje se mudi Idi Amin. Oba tukajšnja dnevnika danes poročata, sklicujoč se na predstavnike nove ugandske vlade, da je zbežal v Libijo. Pri tem »Standard« celo trdi, da se je Amin pred dnevi skrival v libijskem potniškem letalu, ki je vzelo gorivo na nairobijskem letališču. Toda za zdaj ni nobenega nepristranskega potrdila, da je Amin res na tujem.

JOŽE ŠIRCELJ

Danes Književni listi

- **Med zgodovinsko in pisateljsko resnico — ob novi izdaji Potrčevega Zločina.**
- **Poročilo s seminarja UNESCO v Bologni o knjigah za otroke in mladino, s posebnim ozirom na manj razviti svet.**
- **Preknmursko revolucionarno vrenje v delih Miška Kranjca — poglavje iz študije dr. Franca Zadravca.**
- **Literarno pismo iz ZR Nemčije.**
- **Listi iz dnevnika Bojana Štiha.**
- **Humoreska za vsakdanjo rabo.**
- **Začetek serije o razvoju knjižne ilustracije.**

TMI Košaki brez delavskega sveta?

Predlogu družbenega pravobranilca samoupravljanja, naj bi v tovarni mesnih izdelkov Košaki razpustili delavski svet, ki od julija lani ni opravil nobene pomembnejše naloge, čeprav so se težave kopičile, je pritrdil tudi družbenopolitični zbor mariborske občinske skupščine. Brž po uveljavitvi tega sklepa naj bi uvedli kandidacijski postopek in oblikovali nove organe,

Stran 2

Cene cementa silijo kvišku

Cene cementa, ki se od februarskega 11-odstotnega skoka še niso dobro ohladile, naj bi spet poskočile za 21 odstotkov. Tako vsaj zahtevajo proizvajalci. Ob tem je bila proizvodnja cementa v prvih treh mesecih letos za 11 odstotkov pod načrtovano, pristojni organi pa so namesto 2,5 milijona ton dovolili uvoz le 925.000 ton cementa.

Stran 3

Zmaga nogometašev SFRJ

V prijateljski nogometni tekmi je reprezentanca SFRJ, ki se pripravlja za nastop na sredozemskih igrah, premagala olimpijsko ekipo ZR Nemčije 3:2 (1:1). 22.000 gledalcev je bilo zadovoljnih spričo razburljive tekme in lepih golov.

Stran 11

Zublji »požrli« lakirnico

Požar v lakirnici TOZD notranja oprema Lesno predelovalne industrije LINA v Apačah je povzročil za najmanj 6 milijonov dinarjev škode. Prostovoljni gasilci so hitro intervenirali in preprečili, da bi se požar razširil še na druge obrate. Ranjenih k sreči ni bilo, kolektiv pa bo težko izpolnil pogodbene obveznosti.

Stran 12

Vreme danes

Da je aprila vreme muhasto so vedeli ljudje, še preden so iznašli vrsto aparatur, ki napovedujejo vreme. Prognostične karte njihove trditve ne zanikajo, kajti za danes napovedujejo pisano vremensko sliko: deloma sončno in deloma spremenljivo oblačno bo, ponekod bo občasno pretežno oblačno. Zaradi ohladitev (nočne temperature od— 2 do 3 stopinje Celzija) ni izključena jutranja slana. Na Primorskem (dnevne temperature do 17 stopinj Celzija) bo še pihala burja.

S TELEPRINTERJA

Izšla je metalogenetska karta Makedonije

SKOPJE, 18. aprila (Tanjug) — Metalogenetska karta SR Makedonije, ki je pravkar izšla, je prva dokumentarna karta te vrste v Jugoslaviji. Na njej je vrisano in pojasnjeno, kako so nastajala in se premikala vsa nahajališča rud. Karta je plod šestletnega nepretrganega znanstveno-raziskovalnega dela strokovnjakov geološkega zavoda v Skopju in rudarsko-geološke fakultete v Beogradu pod vodstvom Slobodana Jankovića.

Poleg metalogenetske karte SR Makedonije so natisnili tudi karto mineralnih surovin SR Makedonije.

Obe sta izrednega pomena za celotno gospodarstvo in industrijo Makedonije, saj so na njih znanstveno in analitično prikazana ne samo nahajališča, temveč tudi možnosti in prednosti pri nadaljnjem raziskovanju in izkoriščanju rudnega in mineralnega bogastva tega dela naše države.

Pet tisoč tabornikov v »Preboju sremske fronte«

PANČEVO, 18. aprila (Tanjug) — V tradicionalni akciji »Preboj sremske fronte« v Šidu bo letos, kot računajo, sodelovalo okoli 5000 tabornikov. V spominskem parku bodo zasadili še eno, 34. drevo, ki simbolizira minula leta od omenjene nepozabne in ene največjih zadnjih bitk za dokončno osvoboditev dežele.

Čez 16 mesecev 500 novih stanovanj v Leskovcu

LESKOVAC, 18. aprila (Tanjug) — V Leskovcu in v industrijskem naselju Vučje so začeli graditi 500 komfortnih stanovanj, ki naj bi bila vseljiva v 16 mesecih. Denar za gradnjo teh stanovanj je zagotovljen iz skladov samoupravne interesne stanovanjske skupnosti v Leskovcu in s krediti poslovnih bank.

Za nove obrate lahkih kovin 3,25 milijarde din

ŠIBENIK, 18. aprila (Tanjug) — Tovarna lahkih kovin »Boris Kidrič« v Šibeniku namerava do 1985. leta vložiti 3 milijarde 250 milijonov dinarjev v dograditev nekaterih obratov in gradnjo novih, medtem ko bo »Jadral« iz Obrovca investiral 90 milijonov dinarjev v nov rudnik boksita. Vendar ne tovarna »Boris Kidrič« ne »Jadral« še nista zaključila finančnega zasnutka za uresničitev razvojnih programov, ker domače banke ne kažejo dosti zanimanja v naložbe v industrijo aluminija.

Prokuplje: načrti za tisoč ton trikotaže letno

PROKUPLJE, 18. aprila (Tanjug) — Industrija bombažnega prediva »Topličanka« v Prokuplju namerava zgraditi obrate za proizvodnjo trikotaže in konfekcijskega spodnjega perila. Za uresničitev tega načrta bodo porabili okoli 140 milijonov dinarjev, ki jih bodo zagotovili iz lokalnih virov in s krediti poslovnih bank. Letna zmogljivost novih obratov bo okoli 1000 ton trikotažnega perila, za katerega bodo uporabljali bombažno predivo lastne proizvodnje. V novih obratih se bo zaposlilo še 870 delavcev.

Letos 6 milijonov domačih krogličnih ležajev več

BEOGRAD, 18. aprila (Tanjug) — Jugoslovanski trg bo letos dobil 6 milijonov krogličnih ležajev domače proizvodnje več kot lani. Industrija krogličnih ležajev v Beogradu jih bo letos izdelala 17 milijonov. Toda kljub vsemu prizadevanju jih še ne more izdelati niti približno toliko, kolikor jih potrebuje domača industrija. Zato bo treba tudi letos več ko 50 odstotkov potreb kriti z uvozom.

Na niškem področju koruza na 82.260 ha

NIŠ, 18. aprila (Tanjug) — V žitorodnih krajih Pomoravja, Ponišavja in Toplice se je začela setev koruze. Kot sporočajo iz kmetijskih zavodov v Nišu, Prokuplju in Pirotu, naj bi kmetovalci letos na niškem območju zasejali s koruzo 82.260 hektarov ali 4000 hektarov več kot lani. Na poljih na niškem območju je več ko 7000 traktorjev in nad 30.000 drugih kmetijskih strojev. Domače semenske hibridne koruze in mineralnih gnojil imajo dovolj.

Več kot tri milijone kg fermentiranega tobaka

NIŠ, 18. aprila (Tanjug) — Tobačna industrija Niš je lani proizvedla 3,117.564 kilogramov fermentiranega tobaka v vrednosti več ko 185,8 milijona dinarjev. Prodaja na tuje tržišče se je povečala za 1,2 milijona kilogramov oziroma za vrednost 88,3 milijona dinarjev. Od vsega na tuje prodanega tobaka je šlo v Sovjetsko zvezo 37,6 odstotka, v ČSSR 35,8, v ZDA 25,5 in v NDR 1,1 odstotka.

V prvih treh mesecih tega leta je tobačna industrija Niš izdelala za partnerja v Turčiji več ko 120 milijonov cigaret Samsun. Po pogodbi za letos pa bodo izdelali 1,7 milijarde teh cigaret.

Zaradi slabe preskrbe s premogom manj koksa

REKA, 18. aprila (Tanjug) — V Bakru so v prvih desetih mesecih, odkar je začela delati koksarna, proizvedli 160.000 ton manj koksa, kot je bilo v načrtu. Direktor koksarne Miloš Petrović je na konferenci sindikata metalurškega kombinata v Sisku povedal, da je proizvodnja koksa zastala zato, ker imajo težave v preskrbi s premogom. Druga težava koksarne v Bakru je fluktuacija delovne sile. V zadnjih dveh letih jo je zapustilo 90 delavcev, ki so se bili izučili za to delo, poleg tega pa hoče zapustiti koksarno še 240 delavcev s siško-banijskega območja.

Veleblagovnice »Zagreb« sklenile 350 sporazumov

ZAGREB, 18. aprila (Tanjug) — Delovna organizacija veleblagovnic »Zagreb« je doslej ponudila sklenitev samoupravnih sporazumov o združevanju dela in sredstev 450 proizvodnim delovnim organizacijam iz vse države. Od ponudenih sporazumov jih je bilo doslej podpisanih 350, v katerih so opredelili medsebojne odnose in določili virste in kvaliteto proizvodov, količine ter čas in način dobav, cene posameznih proizvodov, način organiziranja in financiranja skupne ekonomske propagande, obseg storitev za porabnike ipd.

»Prokupac« računa na večji dohodek

PROKUPLJE, 18. aprila (Tanjug) — Delovna organizacija »Prokupac« v Prokuplju načrtuje, da bo letos ustvarila 200 milijonov dinarjev celotnega prihodka, za 50 milijonov več kot v letu 1978. Kot predvideva letošnji načrt, naj bi kupcem dostavili okoli šest milijonov litrov alkoholnih in brezalkoholnih pijač.

V drugem trimesečju letošnjega leta bodo začele obratovati obnovljene in nove zmogljivosti. V polnilnici se bo na primer proizvodnja trikrat povečala. V obnovo in razširitev obratov je kolektiv »Prokupca« vložil 50 milijonov dinarjev.

Za 10 odstotkov višja industrijska proizvodnja

BEOGRAD, 18. aprila (Tanjug) — Industrijska proizvodnja v SR Srbiji s pokrajinama je bila v prvih treh mesecih letos za 10,3 odstotka večja kot v enakem obdobju lani. V območju ožje Srbije se je industrijska proizvodnja v prvem trimesečju povečala za 10 odstotkov. To je sporočil republiški zavod za statistiko SR Srbija na podlagi preliminarnih podatkov.

Nadpovprečne rezultate so v tem obdobju dosegle naslednje panoge: premogovniki, strojegradnja, kovinsko-predelovalna industrija in živilska industrija.

V prvih treh mesecih letošnjega leta je bila industrijska proizvodnja v SAP Vojvodini za 12,1 odstotka večja, v SAP Kosovu pa za 2,5 odstotka manjša kot v enakem obdobju lani.

PIONIR
NOVO MESTO
sodobna gradbena tehnologija za visoke in nizke gradnje

Izvršni sveti so dolžni spremljati delo ozdov

Zagotoviti uresničevanje dogovorjenih odnosov na področju osebnih dohodkov - Načrtnejši vpis v srednje šole

LJUBLJANA, 18. aprila — Izvršni sveti skupščin občin morajo spremljati dogajanja v organizacijah združenega dela in s tem tudi uresničevanje dogovorjenih družbenoekonomskih odnosov na področju dohodkov in osebnih dohodkov. Pri tem seveda ne smejo poseči v pravice delavcev, temveč morajo sodelovati zato, da v okviru našega ustavnega sistema zagotovijo delovanje samoupravnih mehanizmov v temeljnih in drugih organizacijah združenega dela.

To so poudarili na dopoldanskem sestanku predstavnikov republiškega izvršnega sveta s predsedniki občinskih izvršnih svetov, ko so govorili o dejavnosti na področju dohodkovne politike.

V zadnjem času so tudi izvršni sveti namenili temu področju precej več pozornosti kot nekdaj, saj so se ustvarjalno vključili v akcijo zaključni računi 78.

Pri nadaljnjem delu bodo tudi izvršni sveti izhajali iz stališč republiškega sveta zveze sindikatov na omenjenem področju, ki so jih v celoti podprli. Predsedniki so se zavzeli, da bi čimprej pripravili družbeni dogovor o načelih za pridobivanje in razporejanje dohodka ter uresničevanje načela delitve po delu in rezultatih dela, ki bo tudi temelj za dejavnost v organizacijah združenega dela. Izvršni sveti pa bodo v bodoče še budneje spremljali poslovanje v tistih organizacijah združenega dela, kjer dohodkovni rezultati ne dosegajo planskih predvidevanj.

V primerih na primer, ko tozdi proizvedejo precej manj kot so predvideli v planu ali pa odstopajo od plana razporejanja dohodka in čistega dohodka, bodo spodbudili tudi razpravo v zboru združenega dela občinske skupščine. Hkrati pa naj bi združeno delo v občini tudi pogosteje kot doslej ocenjevalo dosežene rezultate v posameznih obdobjih, saj bo to prispevalo k uresničevanju resolucije.

ALENKA LESKOVIC

● V klopeh slovenskih srednjih šol bo v prihodnjem šolskem letu za 7000 do 8000 dijakov več prostora, kot jih bo junija prišlo iz osemletk. Zato je nujno potrebno usmerjati vpis na posamezne šole, pri čemer imajo odločilno vlogo koordinacijski odbori, saj bodo drugače nekatere šole ostale prazne, drugje pa bodo kljub temu želeli odpirati nove srednje šole. Občine se ne smejo zapirati in same ustanavljati različne vrste šol, temveč morajo oblikovati usklajeno mrežo srednjega strokovnega izobraževanja, so poudarili na sestanku predsednikov občinskih izvršnih svetov, ko so kritično spregovorili o dosedanjem usmerjanju učencev za vpis v srednje, višje in visoke šole.

Predavanje ob jubileju ZKJ

LJUBLJANA, 18. aprila — Predsednik predsedstva komiteja ZKJ ljubljanskega armadnega območja polkovnik Alojz Hren je v domu JLA v Ljubljani pripravil predavanje o 60-letnici delovanja ZKJ, ki mu je z zanimanjem prisluhnilo več kot sto starešin in civilnih oseb, zaposlenih v JLA. Ob tej priložnosti so pripravili tudi razstavo fotografij, od ustanovnega kongresa Socialistične delavske stranke Jugoslavije leta 1919 pa do danes.

B. S.

Torba v Višnji gori in na Pohorju

Kurirčkova pošta v grosupeljski občini - Miting v Oplotnici

LJUBLJANA, 18. aprila — Pionirjem grosupeljske občine so danes dopoldne v Temenici predali kurirčkovo torbo pionirji iz osnovne šole Veliki Gaber iz trebanjske občine. Iz Temenic so kurirčkovo torbo pionirji ponesli v Šentvid in Stično. Od tod pa na Pristavo, kjer je bila med NOB kurirska postojanka TV-3. Od tod so kurirčkovo pošto ponesli v Višnjo goro.

Kurirčkovo torbo so danes šolarji s Šmartna na Pohorju ponesli proti Tinju, od tam pa je mlade kurirje vodila pot proti pohorskim vrhovom, kjer je ponoči spet zapadlo precej snega. S torbico so obiskali zadnje bojišče Pohorskega bataljona pri Treh žebljih, se ustavili v partizanski vasici Kebelj, pot pa zaključili z mitingom v Oplotnici.

D. U., M. Ž.

Zlet „Bratstva in enotnosti“ letos v Štipu

Srečali se bodo rezervni starešine iz vse SFRJ - Izmenjava izkušenj

LJUBLJANA, 18. aprila — Tradicionalno, tokrat že deveto srečanje rezervnih starešin Jugoslavije »Bratstvo in enotnost 79« bo letos 4. julija v Štipu v Makedoniji. Tudi letošnje srečanje, lani je bilo v Dobrepolju, je predvsem političnega in manifestativnega značaja in najlepša priložnost za izmenjavo izkušenj. Rezervni starešine iz vseh republik in pokrajin bodo na srečanju proslavili 60-letnico ustanovnega kongresa KPJ, 35-letnico I. zasedanja ASNOM in dan borca.

Slovensko delegacijo bo sestavljalo 230 najbolj delovnih in družbenopolitično aktivnih rezervnih starešin. Med štiridnevnim delovnim obiskom v SR Makedoniji bodo obiskali občine Gazibaba, Struga, Kruševo, Donji Hisar, Negotino, Kočani, Vinica in Berovo.

B. S.

Poslovati morajo vse službe in dejavnosti, potrebne za redno življenje občanov

Kjer je smotrno, bo 30. april lahko dela prost dan — V trgovini, gostinstvu, zdravstvu in upravnih organih delovnega dne ni moč prenesti

LJUBLJANA, 18. aprila — Na izvršni svet skupščine SR Slovenije in na nekatere upravne organe, zlasti pa na republiški sekretariat za delo v zadnjem času prihaja več vprašanj, ali je 30. april delovni dan, oziroma ali je mogoč drugačen razpored delovnega časa, ker je dne 30. aprila letos ponedeljek, ki mu sledita dva praznična dneva praznovanja prvega maja. Na ta vprašanja odgovarja republiški sekretar za delo Andrej Grahor.

V zvezi s temi vprašanji velja opozoriti zlasti na določbo 64. člena zakona o delovnih razmerjih, ki med drugim v 2. odstavku določa, da delavci podrobneje razčlenijo delovni čas v planu izrabe letnega delovnega časa (tedenskega, mesečnega, letnega). Pri tej razporeditvi delovnega časa delavci zagotavljajo izpolnjevanje nalog in potreb, ki jih narekujejo smotrna organizacija dela in čim popolnejša, učinkovitejša ter racionalnejša izkoriščenost delovnih sredstev in delovnega časa.

V delovnih organizacijah je v planu izrabe letnega delovnega časa predvideno, katere dneve redno delajo, tako da je zagotovljena optimalna racionalnost in optimalna produktivnost. Če v teh planih predvidevajo, da dne 30. aprila ne delajo, je to v okviru njihovih zakonskih pristojnosti, kar je zlasti v mnogih obratih z neprekinjenim delovnim procesom tudi edino racionalno.

Naloga izvršnih svetov skupščin občin, na katero izrecno opozarja tudi zakon o združenem delu, pa je, da zagotovijo redno in nemoteno delovanje vseh služb, ki so potrebne za življenje občanov. To posebej velja za trgovino, gostinstvo, promet in zveze, komunalo, zdravstvo, razne storitvene dejavnosti, za vse službe varnosti itd. Isto velja za upravne in obiastne organe ter organe skupščin.

Po našem prepričanju torej ni mogoče prekinjati za 6 dni skupaj redno delo teh organov, ampak je potrebno zagotoviti v ponedeljek, 30. aprila redno delovanje vseh navedenih služb in organov skupščin, izvršnih svetov in upravnih organov. Ni dopusten tak razpored delovnega časa, ki bi onemogočal občanu dostop do teh organov kar tri običajne uradne dneve zapored (petek, 27. 4., ponedeljek, 30. 4. in sredo, 2. 5.).

Izvršni sveti skupščin občin so odgovorni, da bodo na delovni dan 30. aprila letos v občini redno delovale vse službe in dejavnosti, ki so potrebne za redno življenje občanov.

Zaostrena protislovja

Pogovor s časnikarji pred sejo CK ZKS o gospodarskih gibanjih - Samoupravni položaj delavcev se krepi počasi

LJUBLJANA, 18. aprila — »V zadnjem času se protislovja v materialnem in družbenem razvoju čedalje bolj zaostrujejo. Gospodarska gibanja so posebno v začetku letošnjega leta neugodna. Rast industrijske izdelave je sicer visoka, vendar jo spodbuja predvsem pretirana poraba, ne pa kakovostno gospodarjenje. Zaradi vsega tega se samoupravni položaj delavcev v združenem delu le počasi krepi. To zahteva temeljito politično oceno zdajšnjega položaja, iz te ocene pa je treba začrtati tudi naloge komunistov. Vsem tem problemom bomo posvetili posebno pozornost na prihodnji seji centralnega komiteja ZKS, ki bo 20. aprila,« je poudaril na današnjem pogovoru z novinarji Martin Mlinar, izvršni sekretar predsedstva CK ZKS.

Minulo leto so bila gospodarska gibanja v Sloveniji sicer nekoliko ugodnejša kot v drugih republikah in smo se precej približali smernicam ekonomske politike, letošnji začetni trije meseci pa kažejo, da se spet oddaljujemo. Lani smo, na primer, nekoliko uskladili rast dohodka in rast porabe, zdaj pa je poraba spet pretirana. V blagovni menjavi s tujino so rezultati boljši, vendar je zunanjetrgovinski primanjkljaj občutno prevelik. Rast osebnih dohodkov je sicer nekoliko manjša kot v drugih republikah, vendar še vedno sorazmerno visoka, saj so v letošnjih začetnih treh mesecih osebni dohodki v naši republiki povprečno poskočili za 26 oziroma 27 odstotkov (v državi povprečno celo za 35 odstotkov). Ob tem je rast cen prevelika in največja tam, kjer bi republika in občine lahko vplivale. Vse to narekuje, da skušamo z organizirano akcijo preusmeriti tista gibanja, ki najbolj odstopajo od začrtanih, kar pa pomeni, da moramo pomagati tudi pri uresničevanju ukrepov, ki jih načrtuje ZIS.

»Po naši oceni je najbolj neugodno to, da storilnost sorazmerno počasi raste. Vzroki za to so očitno v premalo uveljavljenem samoupravnem položaju delavcev, prepočasnem prestrukturiranju slovenskega gospodarstva in v nizki učinkovitosti gospodarjenja,« je rekel Martin Mlinar.

JOŽE PETROVČIC

● Časnikarji so danes dobili tudi podrobnejše podatke o slavnostni seji CK ZKJ, ki bo 1. maja v Bohinjski Bistrici v novem domu Jožeta Ažmana. Pričakujejo, da se bo slavnostnih dogodkov v Bohinjski Bistrici na praznik dela, ki bodo trajali ves dan, udeležilo okrog 20.000 delovnih ljudi in občanov.

Vse nared za taborniški tek v Muti

Za spominski tek NOB se je prijavilo že 30 tekmovalcev

MUTA OB DRAVI, 18. aprila — Taborniki odreda Bistri potok Muta so že skoraj vse pripravili za nedeljsko taborniško srečanje in XVII. taborniški tek. Tekmovanje v spomladanskem krosu bo v nedeljo, 22. aprila. Na predvečer prireditve bodo taborniki zakurili kresove in taborni ogenj.

V nedeljo dopoldne bo sprva krajevna proslava OF, nato pa se bodo ob 10. uri pričeli teki v 14 kategorijah. Računajo na udeležbo okrog 500 tekmovalcev. Najkvalitetnejši bo brez dvoma osmi spominski tek NOB od območnega Branika do Gradišča.

Tudi letos velja vsa pozornost prav spominskemu teku NOB. Doslej so za to zanimivo srečanje atletov in veteranov dobili prijave že 30 tekmovalcev.

H. J.

Tekmovanje stenografov in strojepiscev

Na Bledu bo 21. aprila - Julija INTERSTENO v Beogradu

LJUBLJANA, 18. aprila — Julija bo v Beogradu prvič v Jugoslaviji, kongres mednarodne organizacije INTERSTENO in svetovno tekmovanje stenografov in strojepiscev. Pokroviteljstvo nad to prireditvijo je prevzel predsednik Tito.

Zveza društev stenografov, strojepiscev in drugih administrativnih delavcev SR Slovenije pa bo pred tem pripravila zvezno tekmovanje v stenografiji in strojopisju, ki bo 21. aprila v festivalni dvorani na Bledu. Organizacijo te prireditve je prevzelo ljubljansko društvo. Za to prireditev je formiran častni odbor, v katerem so dr. Anton Vratuša, Mitja Ribičič, Vinko Hafner, Marjan Rožič, inž. Leopold Pernuš, Franc Cuznar in Marija Tomc. Najboljši tekmovalci bodo izbrani za svetovno tekmovanje.

Jez uvozu živil

Posebne dajatve naj bi ščitile domače kmetijstvo pred velikim uvozom

BEOGRAD, 18. aprila (Tanjug) — Zvezni sekretariat za trg in splošne gospodarske zadeve je pripravil osnutek zakona o posebnih dajatvah (prelevmanih) pri uvozu kmetijskih pridelkov in živil.

Cilj novega zakona je, kot so poudarili, zaščititi domače kmetijske pridelovalce pred prevelikim uvozom ter izravnati raven cen iz uvoza z dogovorjeno ravnijo cen na domačem trgu. Poleg tega naj bi sredstva od posebnih dajatev pri uvozu določenih kmetijskih pridelkov uporabljali za spodbujanje izvoza, ne pa za proračunske potrebe.

Osnovna razlika med rešitvijo v zakonu, ki naj bi ga sprejeli, in sedanjim zakonom o posebnih dajatvah pri uvozu kmetijskih pridelkov in živil, sprejetim že leta 1968, je v tem, da zdaj predlagajo prožnejše prelevmane. Obstoječi sistem fiksnih prelevmanov ni dovolj učinkovit, tako da se v praksi pogostoma dogaja, da kmetijske pridelke in živila uvozimo, še preden je določen prelevman kot zaščitni ukrep.

Poleg tega fiksni prelevmani sploh ne zagotavljajo potrebne zaščite, kadar je uvozna cena zelo nizka, takrat, kadar je višja od domače, pa samo pomagajo dosegati nerealno visoke cene na domačem trgu. Dodati je treba, da nas fiksni prelevmani doslej niso enako ščitili pred uvozom z raznih področij pri različnih uvoznih cenah. Z novim zakonom naj bi ta in druga vprašanja znatno bolje rešili.

Kadarkoli potrebujete mali oglas pokličite 061 28 111 sprejem malih oglasov po telefonu v dnevniku Delo

Obisk kitajske ženske delegacije

V programu štiridnevnega obiska v Sloveniji tudi vrsta pogovorov

LJUBLJANA, 18. aprila — Te dni je na obisku v naši državi delegacija kitajskih žensk, ki jih vodi podpredsednica kitajske ženske zveze Luo-Ciong, ugledna revolucionarka in članica stalnega komiteja nacionalne politične konzultativne konference Kitajske. Gostje, 7-članska delegacija, bodo v soboto prispele na štiridnevni obisk v Slovenijo, kjer bodo skupaj z gostitelji, svetom za vprašanja družbenoekonomskega in političnega položaja žensk, med drugim obiskali enega od vzgojnovarstvenih zavodov, razstavo Slovenka v NOB, v Gorenjskem muzeju v Kranju, Bled, Begunje, Postojno, Portorož in Kumrovec. V Gorenju v Velenju bo razgovor o vlogi žensk v krajevni samoupravi, v Ljubljani pa jih bo sprejel predsednik mestne skupščine Marjan Rožič.

D. B.

Štafeta v vzhodni Makedoniji

Jutri bodo v Preševu štafetno palico prevzeli mladi SR Srbije

BEROVO, 18. aprila (Tanjug) — Štafeta mladosti s pozdravi predsedniku Titu za njegov rojstni dan je na današnji poti po vzhodni Makedoniji odšla iz Berova proti Vinici, Krivi Palanki in Titovem Velesu. Povsod ob poti so ji prebivalci pripravili prisrčne sprejeme.

Štafetno palico bodo 20. aprila v Preševu iz rok makedonskih prevzeli srbski mladinci. Na ožjem področju Srbije se bo štafeta mladosti zadržala do 27. aprila, ko jo bo v Uvcu pri Priboju prevzela mladina BiH. Na prvem delu poti skozi Srbijo bo štafeta mladosti obšla niško, kragujevško in leskovško področje ter Timoško Krajino. Iz rok vojvodinskih mladincev bodo mladi Srbije spet prevzeli štafetno palico 19. maja v Šabcu, 24. maja pa jo bodo dobili v roke mladi Beograda.

Epilog neučinkovitosti

Podpora predlogu družbenega pravobranilca samoupravljanja, naj bi v TMI Košaki razpustili delavski svet

MARIBOR, 18. aprila — V tovarni mesnih izdelkov Košaki naj se uvedejo ukrepi družbenega varstva — razpusti delavski svet, začasno omeji uresničevanje nekaterih osnovnih samoupravnih pravic delavcev TMI, imenuje začasni kolektivni poslovodni organ in začasno preneha z delom sedanji individualni poslovodni organ — je predlog družbenega pravobranilca samoupravljanja v Mariboru, ki so ga že podprli organi družbenopolitičnih organizacij v občini, danes pa ga je sprejel tudi družbenopolitični zbor mariborske občinske skupščine. O tem predlogu bo še odločal zbor združenega dela.

Brž po izvršitvi tega sklepa naj bi uvedli kandidacijski postopek, da bi čimprej oblikovali nove organe, ki bi lahko uspešneje izvajali sanacijske načrte.

Da sanacija — v tem primeru še posebej samoupravnih in medsebojnih odnosov — v tovarni mesnih izdelkov ni le trd oreh za organizacijo samo, temveč tudi za celotno družbenopolitično skupnost Maribora, je pokazala tudi današnja triurna razprava. Poleg predloga družbenega pravobranilca se je v razpravi pojavila tudi pobuda, da bi razrešili le nekatere člane, z obrazložitvijo, da je bil ta organ izvoljen šele julija lani in da v tako kratkem času ni mogel uveljaviti svoje vloge. Ta predlog se je pokazal kot nesprejemljiv, saj delavski svet v tem času ni opravil skorajda nobene pomembnejše naloge, ki bi prispevala k razrešitvi stanja v delovni organizaciji. Kot neučinkovit organ se je izkazal tudi v preobrazbi samoupravne organiziranosti doslej še vedno enovite 530-članske delovne organizacije, ki nesmotrno združuje tri popolnoma samostojna delovna področja. Ne gre pa prezreti tudi kolektivne odgovornosti delavskega sveta, ki je po dosedanjih ugotovitvah poleg vodstva v največji meri kriv za nastalo stanje.

V razpravi so med drugim tudi predlagali, da bi odločitev prepustili delavcem samim, vendar pa so le-ti doslej že v tolikih ukrepih izražali in pokazali svojo nemoč, da bi po vsej verjetnosti tudi tej nalogi ne bili kos.

Družbeni pravobranilec samoupravljanja in komisija za družbeni nadzor pri skupščini občine Maribor so ob proučevanju samoupravnega in ekonomskega položaja v tovarni mesnih izdelkov odkrili toliko nepravilnosti, da je težko ugotoviti, v čem sploh so upoštevali zakon o združenem delu. Med 17 »izvirnimi grehi« gospodarjenja in samoupravljanja naj naštejemo le nekatere. Komisija za družbeni nadzor je po analizi ekonomskega centra v Mariboru ugotovila, da je pretežni del izgube v TMI posledica subjektivnih in ne objektivnih dejavnikov, kot so doslej obveščali javnost. Dejstvo, da so v TMI delili največje dohodke v mesno-predelovalni industriji, hkrati pa bili v tej grupaciji na zadnjem mestu po koeficientu dohodka kaže, da so ravnali z družbenimi sredstvi in v razporejanju dohodka izrazito neracionalno. Tako so ravnali tudi pri zaposlovanju, saj so na primer v zadnjih osmih letih v neposredni proizvodnji zaposlili le nekaj več kot 28 odstotkov delavcev več, v skupnih službah za 70 odstotkov in v distributivnih skladiščih kar za 557,8 odstotka več novih delovnih moči. Ob tem pa ugotavljajo, da je v delovni organizaciji zaposlenih preveč ljudi.

Omeniti velja tudi dejstvo, da se v TMI tako rekoč nihče ni ukvarjal z organizacijo dela, prav tako niso imeli zanesljivih kalkulacij za posamezne proizvode. Družbeno lastnino v TMI so, kot se je pokazalo, mnogo bolj pogosto kot samoupravni organi in akti varovali organi UJV v Mariboru. Čeprav se je nabral kup prekrškov, disciplinska komisija in delavska kontrola že precej časa nista delovali, če pa sta že kaj ukrenavali, nihče ni upošteval njunih odločitev.

In prispevek SOZD TIMA, v kateri je TMI? Doslej so oblikovali le komisijo, ki bo pomagala pri urejanju samoupravnih aktov, razmere v SOZD pa so zaenkrat še takšne, da onemogočajo kakršnokoli dohodkovno povezovanje ali skupno reševanje izgub — ugotavlja družbeni pravobranilec samoupravljanja.

MAJDA STRUC

Tisoč mladih glasbenikov v Ljubljani

Na tekmovanju nastopa 247 solistov in 14 pevskih zborov

LJUBLJANA, 18. aprila — Pod pokroviteljstvom skupščine SRS se je danes pričelo petdnevno tekmovanje učencev glasbenih šol Jugoslavije. »Tako srečanje je eden pomembnih načinov kulturne vzgoje mladih, poteka pa v času, ko postavljamo temelje novemu načinu izobraževanja,« je na čast nem odboru dejal predsednik skupščine SRS Milan Kučan.

S tekmovanjem bodo hkrati počastili 60-letnico ustanovitve Skoja. Pomerilo se bo več kot tisoč učencev (247 solistov, ostali pa so člani 14 pevskih zborov) v šestih zvrsteh: godala, kitara, piha. la, trobila, zbori in vokalni komorni ansambli.

M. V.

Posojilo za kmetijstvo

Od 4 milijonov dolarjev posojila mednarodne banke za Slovenijo pol za družbeni, pol pa za zasebni sektor

MURSKA SOBOTA, 18. aprila — Mednarodna banka za obnovo in razvoj je predvidela za Jugoslavijo posojilo v višini 100 milijonov dolarjev, od tega za SR Slovenijo okrog 4 milijone, in sicer 50 odstotkov za naložbe v družbeni in 50 odstotkov za razvoj zasebnega sektorja.

Za družbeni sektor je kredit iz tretje tranše namenjen za gradnjo mlekarn, pri zasebnem sektorju pa bodo kredit v celoti prevzele kmetijske zadruge pri ABC Pomurka, ker bo s tem dana možnost hitrejšega angažiranja in koriščenja kredita ob minimalnih stroš Tako so se dogovorili pr iki re. publiškega sekr a za kmetijstvo, gozdar in prehrano, kmetijsko-živilske razvojne skupnosti Slovenija, temeljne pomurske banke in interne banke ABC Pomurka.

V kolikor pri odobritvi vsega kredita sredstva mednarodne banke ne bodo zadoščala, bo potrebno razliko kreditirala Ljubljanska banka po pogojih kmetijskega sporazuma.

Kmetje kooperanti KV Panonka so doslej koristili že dva kredita mednarodne banke. S prvim v letih 1976 in 1977 so kreditirali 38 kmetij, ki se ukvarjajo z rejo govedi. Predračunska vrednost naložb je znašala 14,37 milijona dinarjev. V drugi tranši 1977—1978 je sredstev od kredita bilo deležnih 63 kmetij — predračunska vrednost del pa je znašala 17,97 milijona dinarjev. V Pomurju pa tečejo dela iz sredstev mednarodnega kredita tudi na melioracijskem projektu Gruba. Vključenih je 156 kmetij. Predračunska vrednost del znaša 12,93 milijona dinarjev, od te vsote je 6,44 milijona bančnih sredstev in 3,74 milijona kreditov mednarodne banke.

Krediti mednarodne banke za obnovo in razvoj imajo to prednost, da je rok plačila 10 let (pri domačih 5 let), in da je potrebna le 20-odstotna lastna udeležba (pri domačih 30 do 50 odstotkov). Pri odplačevanju je potrebno odplačati obresti tudi od neizkoriščenega zneska takoj od odobritve kredita 0,75 odstotka, kar koristnike sili, da investicije čimprej usposobijo za proizvodnjo. Krediti pa se odobravajo za kompletiranje proizvodnih linij in vključujejo objekte za hlevljenje, stroje za spravilo krme, pa vse do nakupa plemenske živine in molžnih strojev. Za kredite mednarodne banke SR Slovenija s podpisom dogovora o osnovah družbenega plana Jugoslavije za razvoj agroživilskega kompleksa v obdobju 1976—1990 sprejela obveznost za pokrivanje koruznih razlik, ki nastanejo v času odplačevanja kredita.

BORIS HEGEDUŠ

OBISKI

Dr. Helmut Liedermann na obisku v Sloveniji

LJUBLJANA, 18. aprila — Danes se je mudil na enodnevnem uradnem obisku v SR Sloveniji veleposlanik Republike Avstrije v SFR Jugoslaviji dr. Helmut Liedermann. Avstrijskega veleposlanika, katerega je spremljal generalni konzul Republike Avstrije v Ljubljani dr. Walther Lichem, so ob tej priložnosti ločeno sprejeli članica predsedstva SR Slovenije Vida Tomšič, predsednik republiškega izvršnega sveta dr. Anton Vratuša, republiški sekretar za mednarodno sodelovanje Marjan Osolnik, predsednik komisije skupščine SR Slovenije za mednarodno sodelovanje Bojan Lubej in predsednik odbora za razvite države pri Gospodarski zbornici Slovenije inž. Franc Grbec.

Študijska delegacija partije levice švedskih komunistov v Sloveniji

LJUBLJANA, 18. aprila — V okviru sodelovanja med Zvezo komunistov Jugoslavije in partijo levice švedskih komunistov je prispela na obisk v našo republiko petčlanska študijska delegacija, ki jo vodi B. Engstrom, član politbiroja CK. Delegacijo je sprejel sekretar predsedstva centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije Franc Šetinc. V pogovoru so se člani delegacije zanimali za izkušnje pri graditvi socialističnega samoupravljanja.

Švedski gostje so obiskali Litostroj, Jugoslovanski center za teorijo in prakso samoupravljanja in Ljubljansko banko.

DELO
Glavni urednik ČGP Delo: JAK KOPRIVC
Odgovorni urednik »Dela«: BORIS DOLNIČAR
Namestnik glavnega urednika ČGP Dela: SLAVKO REZNIK
Po...ičnik glavnega urednika: MIRO POČ
Uredniki: ANTON RUPNIK, IVAN VIDIC (centralna redakcija), VLADO SLAMBERGER (notranja politika), ALENKA MIŠIČ (gospodarstvo), ANDREJ NOVAK (zunanja politika), SLAVKO FRAS (kultura), MATIJA DERMASTIA (slovensko dopisništvo), MITJA MERSOL (ljubljanska rubrika), EVGEN BERGANT (šport), ILIJA BREGAR (kronika), FRANCE VREGAR (sobotna priloga), IVO VIDMAR (književni listi), VILKO NOVAK (publicistika), BOŽIDAR PAHOR, BOGDAN POGAČNIK (posebne naloge), MIRO ZAKRAJŠEK (mentorstvo), JOŽO ŽNIDARŠIČ (fotografija).

Čimprej oceniti škodo in vse posledice potresa

Predsedstvi SFRJ in CK ZKJ obravnavali informacijo o posledicah potresa — Vnovič se je izkazala solidarnost vseh narodov in narodnosti SFR Jugoslavije

BEOGRAD, 18. aprila (Tanjug) — V Beogradu sta se danes sestali predsedstvi SFRJ in CK ZKJ in obravnavali ter sprejeli informacijo o posledicah katastrofalnega potresa v Črnogorskem Primorju, ki jo je prebral član predsedstva CK ZKJ Vojo Srzentić, ki je med drugim dejal, da je stalna skrb in zanimanje tovariša Tita vse od trenutka, ko je prišlo do potresa, njegov ogled prizadetega območja, javna izjava in priporočila, ki jih je dal, so prebivalstvo, prizadeto zaradi potresa, posebno spodbudili.

Tako kakor še zmeraj, se je tudi tokrat pokazala močna solidarnost vseh narodov in narodnosti Jugoslavije, organizacij združenega dela, družbenopolitičnih skupnosti, delovnih ljudi in občanov iz vse države v pomoči prizadetim območjem. V odpravljanju posledic potresa so se izredno prizadevno izkazali pripadniki JLA, teritorialne obrambe, varnostnih služb, civilne zaščite in zdravstvene službe.

Na seji so izrazili hvaležnost za solidarnost, dosedanjo pomoč in pripravljenost za dajanje nadaljnje gmotne in drugih oblik pomoči iz tujine.

Predsedstvi sta v celoti podprli dosedanje ukrepe, ki so jih sprejeli organi in organizacije v SR Črni gori, zvezni izvršni svet ter vse socialistične republike in pokrajini.

V sedanjem trenutku je prva naloga rešiti problem začasne nastanitve in preskrbe prebivalstva, šolanja otrok, zagotovitve zdravstvenega varstva, čimprejšnje usposobitve proizvodnih in drugih gospodarskih zmogljivosti.

Prav tako so opozorili, da se bodo morale ustrezne strokovne ekipe iz vse države zavzeti za to, da bi čimprej ocenili gmotno škodo in ugotovili vse posledice potresa. Predsedstvi podpirata mnenje, da naj zvezni izvršni svet pripravi predlog dogovora, sistemskih ukrepov in rešitev, s katerimi bomo zagotovili gmotne in druge možnosti za trajno in vsestransko odpravo posledic katastrofalnega potresa. Pomagati si bo treba tudi z izkušnjami in rešitvami, uporabljenimi ob katastrofalnih potresih v Skopju in Bosanski krajini.

V nadaljevanju seje je predsedstvo CK ZKJ obravnavalo idejnopolitično dejavnost v uresničevanju nalog razvojne politike in gospodarske stabilizacije v letošnjem letu. Uvodno poročilo je imel tovariš Pavle Gaži, izvršni sekretar predsedstva CK ZKJ.

Predsedstvo se je seznanilo z dejstvom, da se v začetku letošnjega leta nekatere neugodne tendence v gospodarskih gibanjih iz lanskega leta nadaljujejo ali se celo krepijo. Zaradi tega morajo organizacije in organi ZK kakor tudi vsi samoupravni in državni organi pokazati še bolj organizirano in intenzivno aktivnost ter večjo odgovornost v uresničevanju nalog gospodarske stabilizacije.

Ukrep NDR „spodbudil" mednemško napetost

Na omejitve v delu tujih novinarjev ostro reagirala ZRN - Bonn: napad na določila Helsinkov - »Besedna vojna«

OD NAŠE BONSKE DOPISNICE

BONN, 18. aprila — Določene omejitve v delu tujih novinarjev v Nemški demokratični republiki so postale problem velikega obsega v razmerjih med dvema nemškima državama. Nemška demokratična republika odslej zahteva strožje prijavljanje novinarskih potovanj na zunanjem ministrstvu in iskanje dovoljenj za pogovore z državljani, ne samo z vodilnimi osebnostmi, kot doslej.

Na ukrep, ki zadeva vse tuje novinarje, je doslej ostro reagirala samo Zvezna republika Nemčija. Nova uredba je po mnenju vrste bonskih politikov napad na določila sklepnega dokumenta iz Helsinkov in prekršenje mednarodnopravno urejenega razmerja med obema nemškima državama. Niti približno toliko zanimanja ne kažejo za poročanje iz Nemške demokratične republike druge zahodne države. Zahodnonemška sredstva javnega obveščanja so nenehno v tihi besedni in slikovni vojni proti drugačnemu družbeno-ekonomskemu sistemu na nemških tleh. Ker gre za Nemce, je poročanje še nekoliko bolj strupeno kot je že iz drugih socialističnih držav. Toda tudi tista sredstva obveščanja, ki se štejejo za najbolj liberalna, niso mogla preskočiti dejstva, da je s sistemom »vzhodnih« pogodb nastala nova mednarodno pravna situacija in da nenehno tiho spominja na »začasnost ureditve« in iskanje slabosti lahko druga nemška država oceni kot vmešavanje v njene zadeve in kot obnavljanje hladnovojnega ozračja.

Na drugi strani pa je ukrep Nemške demokratične republike omejen z vsemi slabostmi administrativnega reševanja zelo zapletenega razmerja med dvema državama z različnima družbenima ureditvama in z različnima razlagama svobode obveščanja ter iskanja informacij. Sklep je v skladu s celotno koncepcijo Nemške demokratične republike, ki teži k vedno močnejšemu ograjevanju od neželenih tujih vplivov in je zato vedno bolj v defenzivi proti zelo močnemu informativnemu sistemu na drugi strani zidu. Berlinska vlada je sklep utemeljila zlasti na primeru zahodnonemških novinarjev, ki po njenem mnenju vodijo »besedno vojno«, ki se »vmešavajo v notranje zadeve« in »delujejo proti izhodiščem politike popuščanja napetosti«.

Nasprotni ukrepi so seveda možni in Egon Bahr, ki je zaslužen za meddržavni sporazum o možnostih dela novinarjev iz leta 1972, je že razmišljal o morebitnem izgonu vzhodnonemških novinarjev, vendar očitno obe strani ne pripisujeta enakega pomena vzajemnemu obveščanju in tukaj sodijo, da tak ukrep Nemške demokratične republike ne bi prizadel v taki meri, da bi spremenila odločitev. »Ekonomske sankcije« so zato naslednja točka, ki se pojavi na seznamu povračilnih ukrepov vedno tedaj, ko se kaj zaplete v razmerju med ZR Nemčijo in kakšno socialistično državo.

MOJCA DRČAR-MURKO

S TELEPRINTERJA

Stojan Andov pri Bulentu Ecevitu

ANKARA, 18. aprila (Tanjug) — Stojana Andova, člana ZIS in predsednika jugoslovanskega dela jugoslovansko-turškega mešanega odbora za gospodarsko sodelovanje, sta danes sprejela turški premier Bulent Ecevit in zunanji minister Gindiz Okcun.

Andov vodi jugoslovansko delegacijo na tretje zasedanje komiteja, ki te dni poteka v Ankari.

Možnosti za večjo menjavo s Poljsko

VARŠAVA, 18. aprila (Tanjug) — Predsednik ministrskega sveta Poljske Pjotr Jaroszewicz je sprejel predsednika jugoslovanskega dela v mešanem jugoslovansko-poljskem odboru za gospodarsko sodelovanje Stojana Matkalijeva.

V današnjem pogovoru o blagovni menjavi med Poljsko in Jugoslavijo so ocenili, da obstajajo možnosti za njeno povečanje in razširitev v črni in barvasti metalurgiji ter v energetiki. Jugoslovanska stran je izrazila pripravljenost, da bi na dolgoročni podlagi povečala nakup premoga za koksanje.

Atentatorja z iranskima potnima listoma

BRUSELJ, 18. aprila (AFP) — Atentatorja, ki sta včeraj nastavila bombo v izraelsko letalo na bruseljskem mednarodnem letališču, sta imela iranska potna lista. Predstavnik preiskovalcev ni mogel povedati, ali sta potna lista ukradena ali lažna, vendar je dejal, da sta atentatorja doma iz Gaze.

Krivda bivšega predsednika Opanga

BRAZZAVILLE, 18. aprila (AP) — Vlada LR Konga je sporočila, da so se v preiskavi pokazali očitni dokazi o izprijenosti bivšega kongoškega predsednika Opange. V poročilu vladne preiskovalne komisije je podatek, da so dragocene predmete in druge dobrine našli v vasi plemena Ovandu. Lastnino bivšega predsednika in njegove žene bodo razstavili v Brazzavillu. Opango se bo kmalu znašel pred sodiščem.

Brazilijo skrbi prodor multinacionalnih družb

RIO DE JANEIRO, 18. aprila (Tanjug) — Poslanci zveznega parlamenta so danes ustanovili parlamentarno preiskovalno komisijo, ker so v skrbeh zaradi prodora nadnacionalnih družb in tujih bank v Amazoniji. Obeta se namreč, da si bodo v kratkem popolnoma podredila ogromna prostranstva Brazilije. Komisija ne bo raziskala le dejavnosti nadnacionalnih družb, nenačrtovano krčenje gozda in prilaščanje zemljišč, temveč tudi trditve, da Indijance uporabljajo kot sužnje, ali pa jih sodobni osvajalci kratko in malo pobijejo, če jim zastavijo pot.

Egipt vmesna postaja Ceausescove turneje

KAIRO, 18. aprila (UPI, AFP) — Današnji kairski dnevnik »Al Ahram« piše, da se bo romunski predsednik Nicolae Ceausescu 25. aprila, ko se bo vračal z obiska v Sudanu, za nekaj ur ustavil v Kairu. Pričakujejo, da se bo romunski predsednik sestal z egiptovskim predsednikom Sadatom. Kot piše list, bo predsednik Ceausescu po kratkem postanku v egiptovskem glavnem mestu nadaljeval turnejo po državah Bližnjega vzhoda.

Nejasna usoda londonskega Timesa

LONDON, 18. aprila (Reuter) — »Do nadaljnjega ne bomo tiskali Timesa«, je sporočila uprava znanega londonskega lista, ki se ji ni posrečilo skleniti sporazuma s predstavniki sindikatov nacionalnega združenja grafičnih delavcev. Najstarejši in najbolj brani britanski list se je zadnjič pojavil v kioskih 30. novembra, ko je uprava suspendirala delavce, ki so se zoperstavili uvedbi nove tehnologije in odpuščanju grafičnih delavcev. Times naj bi včeraj spet izšel, ker je uprava pričakovala, da se bodo pogajanja s sindikati uspešno končala.

Višje cene avtov General Motorsa

DETROIT, 18. aprila (AP, DJ) — Vodilna ameriška tovarna avtomobilov »General Motors Corp.« je povišala osnovne cene novih modelov avtomobilov za okoli 400 dolarjev ali za domala 10 odstotkov. Nove cene v prodaji na drobno naj bi znašale vse 3983 dolarjev za »chevrolet« z dvoje vrati do 5327 dolarjev za »buick« (športni model s štirimi vrati). Prodaja novih modelov za leto 1980 se bo začela 19. aprila. Novi modeli imajo vsi po vrsti radialne gume in radijske sprejemnike.

Todor Živkov bo potoval v Grčijo

SOFIJA, 18. aprila (Tanjug) — Predsednik državnega sveta LR Bolgarije Todor Živkov bo neuradno obiskal Grčijo 29. in 30. aprila na povabilo premiera Konstantina Karamanlisa. Kot se je zvedelo, se bosta Karamanlis in Živkov srečala na Krfu.

Parlamentarna delegacija ZDA na Madžarskem

BUDIMPEŠTA, 18. aprila (Tanjug) — Kot ocenjujejo v madžarskem glavnem mestu, je obisk ameriške parlamentarne delegacije, ki jo vodi predsednik predstavniškega doma Thomas O'Neill, dokaz, da se odnosi med Madžarsko in ZDA na različnih področjih vedno bolj intenzivno razvijajo. Ameriško parlamentarno delegacijo je sprejel prvi sekretar CK madžarske socialistične delavske partije Janos Kadar.

Krediti Mehiki, Maroku in Jordaniji

WASHINGTON, 18 aprila (AP) — Svetovna banka je odobrila Mehiki, Maroku in Jordaniji posojila v skupnem znesku 120 milijonov dolarjev. Od tega je 80 milijonov dolarjev namenjenih mehiški družbi »Fertimex — Fertilizantes Mexicanos, SM A.« za finansiranje gradnje kompleksa za proizvodnjo gnojil v mestu Lazzaro Cardens na mehiški zahodni obali. Maroko je dobil od mednarodne banke 25 milijonov dolarjev posojila za izvedbo različnih projektov na področju manjših industrijskih podjetij, Jordanija pa 15 milijonov dolarjev za gradnjo daljnovoda in ustrezne opreme. Za vsa tri posojila svetovne banke veljajo 7-odstotne letne obresti. Mehika in Maroko sta dobila posojilo za 15 let, Jordanija pa za 17.

Knjižne novosti

Predstavljeni knjigi sta obogatitev mednarodnega delavskega gibanja

BEOGRAD, 18. aprila (Tanjug) — Knjiga »Tito, partija, revolucija«, ki bo kmalu prišla v naše knjigarne, govori o Josipu Brozu Titu — človeku, revolucionarju, marksistu, humanistu, ki je vse življenje posvetil boju delavskega razreda Jugoslavije za socializem. Avtorji te knjige so najuglednejši družbenopolitični in znanstveni delavci iz vse države.

Knjiga, ki so jo danes predstavili javnosti v mednarodnem tiskovnem centru v Beogradu, obravnava tudi 60-letni razvoj Komunistične partije oziroma Zveze komunistov Jugoslavije in poudarja, da so v minulih šestih desetletjih vse generacije jugoslovanskih komunistov prispevale k ustvarjanju in krepitvi današnje Jugoslavije. Knjiga »Tito, partija, revolucija« kaže, kako je Jugoslavija s socialistično revolucijo, z odporom Stalinu, z rabljanjem mita o »socializmu v taboru kot edino mogočem načinu socializma«, s samoupravljanjem in neuvrščanjem obogatila splošno zgodovino sveta.

Domačim in tujim časnikarjem so v navzočnosti uglednih znanstvenih, kulturnih in družbenopolitičnih delavcev predstavili še eno publikacijo Inštituta za sodobno zgodovino, Narodne knjige in Vuka Karadžića. Pregled mednarodnega delavskega gibanja v dveh knjigah. Napisal ga je Puniša Petrović.

na vašo knjižno polico tudi knjige PROSVETNOVE DRUŽBE

Grčija: negodovanje ob varčevanju

Dražji bencin in omejitve v vožnji - Reakcija strank in tiska

ATENE, 18. aprila (AFP) — Ukrepi, ki so jih v Grčiji pred kratkim sprejeli, da bi omilili energetsko krizo, so povzročili splošno nezadovoljstvo. Negodovanje je zajelo tudi politične stranke, tisk, poslovna združenja, trgovce in seveda v največji meri voznike avtomobilov. Lastniki avtomobilov so najbolj prizadeti, saj se je cena bencina, ki je bila že prej visoka, zvišala za 18,5 odstotka. Hitrost vožnje je omejena na 80 kilometrov na uro, parkiranje je v velikih mestih strogo prepovedano.

Med vsemi uprepi je največ negodovanja povzročila omejitev prometa ob koncu tedna. Vlada je namreč sprejela sklep, po katerem mora polovica zasebnih avtomobilov ob koncu vsakega tedna ostati v garažah. Zasebni vozniki se bodo lahko vozili le izmenično,

Cene cementa brez uzde

Vse kaže, da bo tudi letos proizvodnja cementa manjša od načrtovane - Za zdaj odobrili uvoz 925.000 ton

BEOGRAD, 18. aprila (Tanjug) — Čeprav se je cement že pred kratkim podražil, proizvajalci znova zahtevajo spremembo cene. Tokrat naj bi po njihovem mnenju cement podražili za 21 odstotkov. Zdaj v resnici čakajo le na odobritev zveznega zavoda za cene, da bi se cement tudi uradno podražil. Skupaj z 11-odstotno februarsko podražitvijo naj bi bil torej cement dražji za 32 odstotkov. S tem bi se cementarne uvrstile med proizvajalce, ki so v začetku letošnjega leta najhitreje in najbolj podražili svoje izdelke.

Da bi opravičili svojo politiko cen, proizvajalci primerjajo čedalje večje proizvodne stroške z razmeroma nizkimi tovarniškimi cenami cementa. Mazut in električna energija, ki sta v osnovnih stroških proizvajalcev udeležena z okoli 48 odstotki, sta se namreč lani podražila za okoli 50 odstotkov. Hkrati se je sicer podražil tudi cement, vendar za veliko manj. Trenutno tovarniška cena znaša 60 do 70 par za kilogram, v prodaji na drobno pa je cement marsikje celo petkrat dražji. Proizvajalci sicer poudarjajo, da celo z novimi višjimi cenami ne bodo mogli v celoti odpraviti razlike med naraščajočimi stroški in ceno končnega izdelka. Resnici na ljubo pa je treba povedati, da je bilo podrobna opozorila slišati vselej, kadar so zahtevali nove cene.

Proizvajalci pa se zvečine izmikajo odgovorom na vprašanje, kaj bodo z novimi cenami pridobili porabniki. To je tudi razumljivo, če upoštevamo, da je bila po podatkih poslovnega združenja proizvajalcev cementa »Jucem« proizvodnja v prvih treh mesecih za 11 odstotkov manjša od načrtovane.

Po mnenju poučenih tudi v drugem četrtletju ni mogoče pričakovati velikega povečanja proizvodnje, zato se lahko z vso pravico vprašamo, ali bodo sploh lahko v letu 1979 izpolnili proizvodni načrt in porabnikom zagotovili 10,5 milijona ton cementa. Bolj verjetno je, da bo tudi letos, tako kot lani, proizvodnja cementa manjša od načrtovane. Ni težko uganiti, kako bo to vplivalo na preskrbo. Še zlasti zato, ker na trgu cementa že zdaj primanjkuje. Izhod bi bil le v precejšnjem povečanju uvoza. Porabniki so zahtevali, naj bi uvozili 2,5 milijona ton cementa, a pristojni organi so odobrili uvoz komaj 925.000 ton.

Iz vsega tega je mogoče sklepati, da se z novimi cenami preskrba s cementom ne bo prav nič izboljšala. Nasprotno, trenutno stanje na trgu kaže, da se utegne sedanja kriza v preskrbi v kratkem še poglobiti.

Posredniki tokov preko meje

Delegacija gorenjskih občin na Koroškem — Potrebe na obeh straneh

OD NASEGA DOPISNIKA V AVSTRIJI

CELOVEC, 18. aprila — Koroško dvojezično ozemlje je danes obiskala večja skupina predstavnikov družbenopolitičnih organizacij in delegatskih teles petih občin gorenjske regije. Skupina si je dopoldne ogledala Elanov obrat v Brnci v Beljaku, popoldne se je sešla s predstavniki obeh osrednjih organizacij Slovencev v Avstriji. Zvečer pa je obiskala še Železno Kaplo.

Kot je v svojem pozdravnem pogovoru na opoldanskem srečanju s predstavniki manjšine povedal medobčinski sekretar ZKS Zdravko Krvina, naj bi današnji obisk pomagal preučiti tiste možnosti, potrebe in interese na obeh straneh meje, ki naj bi bili podlaga za medsebojno sodelovanje obmejnih občin Koroške in Slovenije. Hkrati pa naj bi bil ta obisk tudi že uvod v pripravljanje konkretnih programov sodelovanja občin ob jugoslovansko-avstrijski meji. V tej zvezi je Zdravko Krvina povedal, da je pri gorenjski območni gospodarski zbornici že sestavljen odbor, katerega naloga je pospeševati sodelovanje s sosednjo Koroško.

Predsednik zveze slovenskih organizacij Franci Zwitter je nato v razpravi ugotovil, da je moč danes že govoriti o enotnem gospodarskem prostoru, ki povezuje Slovenijo in Koroško. Opozoril je na to, da je prav nedavni občni zbor ZSO v gospodarskem razvoju prepoznal tisto osnovo, ki manjšini lahko zagotovi obstoj in napredek, ta gospodarski razvoj pa ima perspektivo le v vse širšem sodelovanju prekomejne črte.

Predsednik Narodnega sveta koroških Slovencev Matevž Grilc pa se je v svoji razpravi vprašal, kdo naj vendar sodeluje, če ne tisti, ki žive drug ob drugem kot sosedje. Zaprta meja in zavračanje sodelovanja bi brez dvoma najmanj koristila prav manjšini. Po njegovih besedah sodelovanj med občinami z obeh strani meje položaj manjšine le krepi, pri čemer pa je treba skrbeti za to, da se bodo v sodelovanje sistematično vključevali na dvojezičnem ozemlju prav Slovenci in tako izpolnili svojo poglavitno vlogo, posrednika tokov, ki težijo preko meje. V tem procesu naj bi se gradila tista gospodarska baza, ki bo odločilna v obstoju manjšine, saj je prav gospodarski pritisk tisti, ki pospešuje asimilacijo in raznarodovanje.

MARJAN SEDMAK

OD VSEPOVSOD

Šef neapeljskega podzemlja prijet

NEAPELJ, 18. aprila (UPI) — Policija je pred kratkim prijela razvpitega »šefa šefov« neapeljskega podzemlja Giuseppeja Pedano, ki se je dolgo uspešno izmikal »roki pravice.« Obtožen je umorov, izsiljevanja, ugrabitev in požigov. Šestdesetletni Pedana je zagrešil usodno napako, ko je videl, da policisti vstopajo v hišo, v kateri se je skrival. Prepričan je bil namreč, da so odkrili njegovo skrivališče in je skozi okno skočil na cesto, ki je bila na njegovo nesrečo celih deset metrov pod njim. Tako je policistom, ki so iskali neko »majhno ribo« zaradi poskusa uboja, dobesedno padel zločinec, ki je nato izdihnil v bolnišnici, ne da bi zvedel za usodno zmoto.

Esesovcu zaplenili stanovanjsko stavbo

BERLIN, 18. aprila (AFP) — Zahodnonemško pravosodje je pred kratkim pretrgalo poti, ki so omogočale lagodno življenje zloglasnemu zdravniku iz koncentracijskega taborišča Mauthausen, esesovcu Ariberta Heima, ki je pobegnil že leta 1962. Mestno administrativno sodišče je izdalo odlok o zaplembi stanovanjske stavbe v Zahodnem Berlinu, ki je bila last bivšega esesovca, znanega po »znanstvenih poskusih«. Kriv je smrti številnih ljudi, ki jim je v srce vbrizgal injekcije bencina.

Sodišče je sprejelo ta sklep po protestu stanovalcev, ki so v začetku leta z gnusom spoznali, da se njihov denar za najemnine po skrivnih poteh steka v žep okrutnega esesovca.

Izpraznili bančno oklepno vozilo

LIZBONA, 18. aprila (AFP) — Trije roparji so bliskovito napadli oklepno vozilo banke v mondenem letovišču Estoril blizu Lizbone. Po vsem sodeč so se na napad dobro pripravili, saj so po sporočilu policije ukradli okoli 140.000 dolarjev, ki jih voznik bančnega vozila pred nekaj minutami prevzel v igralnici znanega turističnega središča na atlantski obali.

Nixon in Ford nista ravno poceni

WASHINGTON, 18. aprila (AFP) — Po oceni ameriške revije »US News and World Report« bivša ameriška predsednika Richard Nixon in Gerald Ford staneta davčne zavezance v ZDA 800.000 dolarjev na leto. Fordova pokojnina znaša 106.000 dolarjev, Nixon pa kot bivši predsednik prejema 85.000 dolarjev pokojnine, povrhu pa še 113.000 dolarjev kot bivši član kongresa. Pri tem velja omeniti, da jima ameriška vlada krije tudi številne druge stroške, kot na primer stroške za pet barvnih televizorjev v rezidenci ali za popravila električnega vozila, ki pobira žogice na igrišču za golf. Nekdanja predsednika imata razkošni rezidenci v Washingtonu, deležna sta brezplačne zdravniške nege v vojaških bolnišnicah, plačujeta le del poštnih storitev, agenti tajne službe pa bodo skrbeli za njuno varnost do konca njunega življenja.

Slepi kolesar potuje okoli sveta

HONGKONG, 18. aprila (AP) — Norveški kolesar Tor Naerland, ki namerava potolči rekord iz romana »Pot okoli sveta v osemdesetih dneh« Julesa Verna, je pripeljal iz Kalkute v Hongkong. Novica je še posebej zanimiva zato, ker je norveški kolesar slep, na potovanje okoli sveta pa se je odpravil, da bi dokazal, kako se lahko tudi invalidi uspešno vključijo v normalno življenje. Če na dolgi poti ne bo naletel na nepredvidene ovire, naj bi Naerland skupaj s svojim spremljevalcem prispel v London 18. maja »nekaj minut pred peto uro«, se pravi, da bi obkrožil svet za en dan hitreje kot Vernov junak.

Osem mrtvih na avtocesti

MESTRE, 18. aprila (AP) — V prometni nesreči, ki se je zgodila včeraj na avtocesti blizu italijanskega mesta Mestre, je bilo mrtvih osem ljudi, pet pa je bilo ranjenih.

Krvavi velikonočni prazniki v Italiji

MILANO, 18. aprila (AP) — V prometnih nesrečah, ki so se pripetile med štiridnevnimi velikonočnimi prazniki na italijanskih cestah, je umrlo 125 ljudi, 2884 pa je bilo ranjenih.

Po oceni policije je po italijanskih cestah od petka do ponedeljka vozilo okoli 21,7 milijona vozil, kar je po splošnem prepričanju povzročilo večje število žrtev v primerjavi z lanskimi prazniki, ko so našteli 104 smrtne žrtve in 2311 ranjenih.

Potres v državi Main (ZDA)

PORTLAND, 18. aprila (AP, Reuter) — Ameriško zvezno državo Main je včeraj popoldne po krajevnem času (pozno sinoči po srednjeevropskem) prizadel potres 3,8 stopnje po Richterjevi lestvici. Epicenter potresa, ki ni povzročil gmotne škode, pa tudi človeških žrtev ni bilo, je bil na obali atlantskega oceana pri Brunswicku, okoli 60 kilometrov od Portlanda.

Tajfun na Filipinih

MANILA, 18. aprila (Reuter) — Domnevajo, da je tajfun »Cecile«, ki že dva dni divja v osrednjih predelih Filipinov, terjal vsaj 24 smrtnih žrtev. Med žrtvami je tudi osem tujcev s francosko-švicarske ladje, ki se je v viharju potopila v Pacifiku, kakih 550 kilometrov od Manile.

Lista za Trst izključena

Izključili so jo iz skupine etnično manjšinskih gibanj, ki bodo nastopila na volitvah za evropski parlament

TRST, 18. aprila — »Lista za Trst« je izključena iz skupine etnično manjšinskih gibanj, ki se bodo s skupnim znakom stranke francoske manjšine iz doline Aoste, Union Vadôtaine 10. junija predstavile na volitvah v evropski parlament. Tak je dokončni sklep omenjene stranke, ki ga je njeno vodstvo na zahtevo »Slovenske skupnosti« sinoči sprejelo v Aosti.

Italijanski parlament je namreč odobril v volivnem zakonu za evropske volitve poseben člen, ki omogoča povezavo manjšinskih strank z vsedržavnimi strankami, ki imajo v rimskem parlamentu svojega zastopnika oziroma osredotočenje raznih gibanj okrog volivnega znaka take stranke. V konkretnem primeru so se združili južnotirolski Nemci odnosno »Volkspartei« s tamkajšnjo krščansko demokracijo in bodo tako izvolili svojega evropskega poslanca. Ostalo pa je odprto vprašanje zastopstva, ali vsaj možnosti kandidiranja v evropski parlament, za ostale etnično-manjšinske formacije, ki jih v Italiji ni ravno malo, okrog Union Valdôtaine, ki zastopa Francoze v dolini Aoste in ki bi z okrog trideset tisočimi glasovi posebnega uvodnega ustavnega zakona izvolili v rimski parlament svojega senatorja, so se zbrala različna manjšinska gibanja, njihova značilnost pa je v vseh primerih etnična osnova. Tako so zbrali Okcitanci, ki žive na področju Nice, Sardinci, Ladinci iz področja Tirolske, Furlani in Slovenci iz dežele Furlanije-Julijske krajine, ki so združeni v »Slovenski skupnosti«. Kasneje pa je prišlo do razgovorov tudi z »Listo za Trst«, ki razpolaga z okrog petdeset ali šestdeset tisoč glasov.

»Lista za Trst« je na ta manever z velikim navdušenjem pristala, saj bi ji omogočil nastop na celotnem ozemlju italijanske republike in povrh še zelo veliko verjetnost, da bi bil izvoljen njen kandidat sedanji tržaški župan Cecovini.

»Slovenska skupnost« se je kandidaturi »Liste za Trst« odločno uprla, ker to ni etnično manjšinska formacija, temveč ravno narobe, italijanska nacionalistična in do slovenske narodnostne skupnosti ostro šovinistično razpoložena skupina. »Slovensko skupnost« in njene predstavnike, deželnega svetovalca dr. Draga Štoko in predsednika Pavlina so podprli predstavniki »Furlanskega gibanja« in Okcitanci, čemur je sledil logičen sinočnji sklep francoske stranke Union Valdôtaine. »Lista za Trst« je torej izključena iz te formacije in se bo sedaj morda priključila radikalcem.

BOGO SAMSA

Najširša družbena skrb za „Dražgoše"

Pripravljajo TV nadaljevanko in film o dražgoški bitki

LJUBLJANA, 18. aprila — Predsednik RK SZDL Mitja Ribičič je danes popoldne pozdravil člane sveta TV in filmskega projekta »Dražgoška bitka«, ki so se — čeprav sveta predsedstvo RK SZDL formalno še ni ustanovilo — zbrali na prvi delovni seji. S tem zborom in njegovo zavzetostjo dobiva naš idejno najpomembnejši in organizacijsko najzahtevnejši načrt polno družbeno verifikacijo. Tridesetčlanski svet bo, kot je med drugim zapisano v njegovih nalogah, obravnaval in potrjeval vsebinsko, idejno in umetniško izpovedno naravnanost TV nadaljevanke in filma. Njegov predsednik je Vinko Hafner, namestnik predsednika pa Bogo Gorjan — oba sta v svetu delegata republiškega odbora ZZB NOV Slovenije.

S. G.

Skupna ponudba za gradnjo olimpijskih objektov

Rudis nosilec celovite ponudbe iz SRS za zimske olimpijske igre 1984 v Sarajevu

LJUBLJANA, 18. aprila — Na današnjem sestanku predstavnikov organizacij združenega dela iz Slovenije, ki so se prijavile kot zainteresirane za projektiranje, gradnjo in opremljanje objektov in naprav za zimske olimpijske igre v Sarajevu 1984. leta, so se dogovorili, da bo nosilec skupne ponudbe trboveljski Rudis.

Pobudo, naj bi zainteresirane organizacije iz naše republike nastopile organizirano, s skupno in celovito ponudbo za projektiranje, gradnjo in opremljanje športnih in vseh spremljajočih objektov za zimske olimpijske igre v Sarajevu, je dala slovenska gospodarska zbornica; v okviru te so oblikovali poseben ožji odbor. Odbor je na sestanku s predstavniki organizacijskega komiteja za zimske olimpijske igre v Sarajevu zbral podrobnejše informacije o športnih in spremljajočih objektih, ki jih bo potrebno zgraditi in opremiti. Komite je obvestil, da bodo zainteresirane organizacije iz Slovenije nastopile s skupno, celovito ponudbo.

Odbor je nato pozval vse zainteresirane organizacije, naj pošljejo prijave in ponudbe storitev, del ali opreme, s katerimi bi sodelovale v skupni ponudbi. Iz teh njihovih ponudb bo Rudis — kot so se dogovorili na današnjem sestanku — pripravil skupno, celovito ponudbo. Vanjo se lahko še vključijo tudi zainteresirane organizacije, ki še niso poslale prijave; te naj stopijo v stik z Rudis Engineeringom v Ljubljani, Linhartova 7.

Na današnji seji so se dogovorili, da bo Rudis nastopal kot nosilec celovite skupne ponudbe.

ZDRAVKO STEFANČIČ

MODA ZA RIM, LONDON, NEW YORK, PARIZ NASTAJA V FRANKFURTU NA MAINI

Interstoff Frankfurt

Edinstveni sejem tkanin svetovnega slovesa.
Tukaj boste našli vse vzorce tkanin, ki kažejo smernice letošnje mode.
Tukaj nastaja moda.
Tukaj je moda v modi!

Interstoff Frankfurt — specializirani sejem tekstila za oblačenje

interstoff interstoff interstoff

15.5.-18.5.79

Informacije:
JUGOSLAVIJAPUBLIK
11000 Beograd, Knez Mihailova 10
telefon 633-266/517, teleks 11125

JANEZ ODAR

Pasti strokovne „pomoči"

Pogosto slišimo pritožbe, da so delegati za različne ravni in oblike samoupravnega sporazumevanja in odločanja preveč prepuščeni sami sebi. Izkušnje pa hkrati opozarjajo tudi na povsem nasprotno pomanjkljivost: na cehovsko obravnavanje posameznih interesnih področij in na »slepo« delegatsko povzemanje stališč, ki so jih oblikovali v strokovnih službah, zavodih in drugih pristojnih specializiranih inštitucijah. Kjer so se že lotili razpletanja tega vozla so ugotovili, da je rešitev iz teh zank v dosledni konfrontaciji strokovnih usmeritev in življenjskih izkušenj ter potreb v temeljnih organizacijah in skupnostih.

Na regionalnih posvetih o delovanju delegatskega skupščinskega sistema so, na primer, ugotovili, da je na nedavnem zasedanju republiške skupščine eden od delegatov kot stališče svoje delegatske skupine posredoval mnenje, ki so ga v zvezi z razpravo o predlogu za izdajo zakona o zdravstvenem varstvu oblikovali v eni od ustanov s tega področja. Da bi bila mera polna, je bila ta »delegatska« razprava napisana na papirju »z glavo« te ustanove, pod njo pa ni bil podpisan vodja širše skupine delegatov, temveč kar direktor te ustanove. Po drugi strani pa predsedstvo republiške skupščine opaža, da struktura delegatov ob obravnavi posameznih pomembnih zadev, kakršna je, denimo, uveljavljanje usmerjenega izobraževanja, zaradi katerega so delegacije poslale v skupščino pretežno šolnike, ne omogoča ustvarjalne konfrontacije interesov uporabnikov in izvajalcev, oziroma dolgoročnih družbenih interesov. Ne nazadnje pa iz vseh vidikov odprte skupščinske razprave otežkoča tudi navada, da se po nekaterih občinah skupine delegatov za delegiranje v zbor občin in zbor združenega dela še vedno sestajajo skupaj. To pomeni, da v takih občinah pozabljajo, da interesi članov temeljnih družbenopolitičnih in samoupravnih skupnosti niso vedno skladni s prizadevanji delovnih organizacij. Vemo pa tudi, da pretirana soglasnost v zvezi s posameznimi žgočimi problemi sama po sebi še ne zagotavlja kvalitete odločitev.

Z opozarjanjem na nevarnost pretiranega (včasih pa tudi enostranskega) vpliva strokovnih služb, zavodov in specializiranih organizacij seveda nihče ne zanika nujnosti njihovega sodelovanja v delegatskem skupščinskem odločanju. Nasprotno. To sodelovanje je celo zaželeno in nujno. Vendar mora biti usmerjeno v temeljne organizacije in skupnosti, oziroma k njihovim delegacijam. Tam so njihovi prispevki še kako dobrodošla pomoč za še boljšo, bolj utemeljeno in premišljeno samoupravno sporazumevanje, dogovarjanje in odločanje v okviru skupščinskega sistema.

Predhodno soočanje in usklajevanje strokovnih zahtev s praktičnimi izkušnjami ter potrebami življenjskih in delovnih sredin je namreč eden od pogojev za to, da bo razpravljanje in sklepanje v skupščinah dogovor enakopravnih partnerjev. Temeljite razprave v okviru skupin delegatov in konferenc delegacij pa obenem onemogoča dolge govorance poklicnih »prepričevalcev« in glasovanje na osnovi komaj razumljivih strokovnih utemeljitev. Po drugi strani pa bo redno in premišljeno vključevanje in upoštevanje strokovnih mnenj in priporočil v oblikovanje stališč delegacij delovanje delegatskih skupščin še bolj približalo samoupravnemu pojmovanju uresničevanja oblasti.

Neurejeno financiranje

Z rastjo materialnega standarda in podaljševanjem prostega časa se pri nas veča zanimanje tudi za različne praktične aktivnosti, kot so radioamaterstvo, modelarstvo, raketarstvo in podobno. Že dolgo je znano, da teh dejavnosti ne gre ocenjevati le kot konjičkarstvo posameznikov, ki jih to veseli, marveč precej širše. V resnici gre namreč za družbena prizadevanja za dvig posamezne in skupinske produktivnosti dela.

Medtem ko smo po organizacijski plati na tem področju že precej napravili, saj imamo številna društva in klube radioamaterjev, modelarjev, raketarjev in drugih ter njihove zveze, pa zaostajamo pri zadovoljevanju materialne osnove za njihovo delovanje. V vodstvih teh organizacij na terenu porabijo precej časa in moči za to, da vsako leto znova zberejo denar za svoje delovanje. Marsikje ga potrebujejo kar precej, saj je njihova dejavnost močno razširjena, zanimanje zanjo pa veliko, še zlasti med mladino. V taki denarni stiski so se dejavnosti tehnične kulture znašle zato, ker si niso uspele zagotoviti stalnih virov financiranja, kot druge prostovoljne dejavnosti mladine in odraslih, kakršni sta na primer telesnokulturna in kulturna dejavnost.

V zvezi s tehnično kulturo bodo morali zato čim prej rešiti problem financiranja svojih dejavnosti, da organizacije na terenu razbremenijo pritiskanja na kljuke in prosjačenja za denar. Rešitev bo morala biti v skladu z uveljavljenim sistemom financiranja družbenih dejavnosti, torej preko samoupravnih interesnih skupnosti.

Ob tem pa bi morali razmisliti, ali bi bilo smotrno, da bi za dejavnosti tehnične kulture po občinah ustanavljali poseben SIS z administrativnim aparatom in drugim, kar občutno povečuje stroške. Upoštevati je namreč treba, da se v teh dejavnostih prepletajo elementi vzgoje in izobraževanja, inventivne in raziskovalne dejavnosti, telesne kulture in drugo. Zaradi tega bi bilo nemara smotrneje, da bi posamezne dejavnosti tehnične kulture oziroma njihove organizacije po občinah vključili v že obstoječe samoupravne interesne skupnosti za izobraževanje, raziskovalno dejavnost, telesno kulturo ali še kako drugo.

LADO STRUŽNIK

ANDREJ NOVAK

— Če smo nagrajevani po delovnem učinku, je logično, da morate vi dvigniti produktivnost, če hočete, da se bo nam vsem poznalo v kuverti.

DRAGIŠA BOŠKOVIĆ

Saudske sence nad ZDA

Washington še vedno ne ve dobro, kako naj bi ocenil odnos arabskega sveta do egiptovsko-izraelskega mirovnega sporazuma. Administracija vsaj javno vztraja pri mnenju, da se arabsko negodovanje kaže bolj v besedah kot v akcijah, in izraža upanje, da se bodo tudi druge države pridružile procesu, ki se je začel s sklenitvijo miru.

Državni sekretar za zunanje zadeve je minuli teden v senatu zahteval dodatnih 4,8 milijarde dolarjev vojaške in gospodarske pomoči za Izrael in Egipt in ob tem izjavil, da arabsko srečanje v Bagdadu ni povsem zaprlo vrat temu procesu. Prepoved prodaje nafte ne bo prizadela Egipta, doslej obljubljeno pomoč mu bodo zagotovili, obeta pa se tudi, da se bodo nekatere arabske države premislile. »Temu smo bili v preteklosti že večkrat priča«, pravi Cyrus Vance. To pa je »predvsem odvisno od izida prihodnjega kroga pogajanj o palestinski samoupravi na zahodnem bregu Jordana in v območju Gaze«, meni ameriški minister.

V ZDA prevladuje mnenje, da se vsaj v kratkem ni bati hujših groženj. Proces, ki se je začel s sklenitvijo miru, naj bi se nadaljeval brez ovir. Po mnenju večine opazovalcev Saudska Arabija ne more tvegati spremembe režima v Egiptu, ker baje lahko samo od režima, kakršen zdaj vlada v Egiptu, pričakuje pomoč, če bi bila ogrožena. Palestinci so zmožni izvesti le osamljene in obupane akcije. ZSSR je v dvomih: če z vetom prepreči, da bi sile svetovne organizacije ostale na Sinaju (kot predvideva egiptovsko-izraelski sporazum), to lahko sproži prihod manj zaželenih vojaških sil, med drugim tudi ameriških.

Poleg tega ZDA sodijo, da se Sovjeti ne bodo preveč zavzeto zoperstavljali egiptovsko-izraelskemu sporazumu, zdaj ko naj bi velesili podpisali sporazum o zajezitvi tekme s strateškim orožjem in ko se na ameriškem vrhu začenja bitka za ta sporazum.

O takšnem stališču Washingtona, kar zadeva neposredno prihodnost, priča tudi dejstvo, da zdaj iščejo nekoga, ki naj bi v bližnjevzhodnih zadevah nadomestil predsednika in zunanjega ministra. Kandidata za ta posebni položaj sta William Scranton, republikanski politik, ki je svojčas na moč ujezil proizraelski ameriški lobby z izjavami, da bi moral Washington v arabsko-izraelskem spopadu nastopati bolj »nepristransko«, in George McBundy, nekdanji svetovalec za nacionalno varnost v vladi predsednika Lindona Johnsona.

V ameriškem vrhu pa je slišati tudi drugačne govorice o ameriških in zahodnih življenjskih interesih na Bližnjem vzhodu.

Najostrejša opozorila je bilo slišati iz naftnih krogov. V širši javnosti manj znani, v teh krogih pa zelo cenjeni »Petroleum Intelligence Weekly«, ni poročal le o tem, da bo Saudska Arabija v drugem tromesečju zmanjšala proizvodnjo nafte na prejšnjih 8,5 milijona sodčkov na dan (z dosedanjih 10 milijonov sodčkov), temveč tudi o tem, da je odločno omejila načrte o povečanju proizvodnje. Upanje, da se bo Saudska proizvodnja nafte v osemdesetih letih povečala najprej na 14, nato pa na 16 in celo več milijonov sodčkov na dan, velja opustiti, ker Riad ni vložil več sto milijonov dolarjev v nove vrtine, opozarja glasilo naftnih krogov. Z drugimi besedami, Saudska Arabija za zdaj skuša na svetovnem naftnem trgu ohraniti stanje, ki je nastalo z iransko revolucijo.

Dolgoročne perspektive pa so videti še bolj mračne: Riad se je odrekel načrtom o povečanju proizvodnje in s tem tudi prejšnji politiki, s katero je proizvodnjo ohranjal še naprej tako udobno sedeli v »velikem trikotniku« kot doslej: Carter se mora v razumno kratkem času sestati z Brežnjevom in dobiti od njega privoljenje za tak tekst sporazuma, ki ga bo Kongres pripravljen ratificirati. Če se mu to ne bo posrečilo, se utegne sedanja prednost spreveči v svoje nasprotje, to pa bi premaknilo obstoječe ravnotežje v »velikem trikotniku«.

Nobena skrivnost ni, da je Dengov obisk v Ameriki povečal nervoznost Moskve spričo »kitajsko-ameriškega« zbližanja; Deng se je mojstrsko potrudil za to, da bi se sovjetska nervoznost stopnjevala po principu emotivne reakcije. Salt-2 je bil blokiran, sledil je vietnamski vdor v Kampučijo ter kitajski vdor v Vietnam. Ko je Peking 3. aprila sporočil, da ne bo podaljšal kitajsko-sovjetskega sporazuma, ki je bil tudi po sovjetskem mnenju potreben, da mu izbrišejo protijaponsko lepotno napako, so nekateri v tem videli nov kitajski poskus, povečati sovjetsko nezaupanje do kitajsko-ameriških odnosov in pripraviti Moskvo do emocionalne reakcije, ki naj bi v nedogled blokirala sporazum o Salt-2, ki ga potrebujeta tako Moskva kot Washington.

Nota, ki jo je Gromiko včeraj izročil kitajskemu veleposlaniku, vzbuja vtis, da je sovjetska diplomacija že prišla iz magnetnega polja emocionalnega reagiranja v sfero hladnega računa. Zoga, ki jo je Peking 3. aprila vrgel na sovjetski del igrišča, je spet na kitajski strani.

Senatu. Navzlic odločnemu nasprotovanju naftnih družb, ki delajo s Saudsko Arabijo, so zunanjepolitičnemu komiteju senata prebrali poročilo, katerega temeljni sklep je, da se je Saudska Arabija odločila za oster preobrat v naftni politiki, ki Ameriki v osemdesetih letih ne obeta nič dobrega. »Očitno je, da ZDA svojih energetskih načrtov ne morejo zasnovati na domnevi, da bo Saudska Arabija proizvajala dvolj nafte in v prihodnjih desetletjih krila potrebe ZDA in sveta, ki so jih izračunali na podlagi sedanjega tempa rasti porabe«, je rečeno v poročilu.

Tej slabi novici za ameriške in zahodne interese so se te dni pridružile tudi druge govorice in vesti s podobno težo. Saudski zunanji minister Saud el Fejsal, za katerega velja, da v okviru kraljevske družine v Riadu zagovarja tesnejše sodelovanje z drugimi arabskimi državami, bo baje od šejka Jamanija (skrajno prozahodno usmerjenega) prevzel posle s saudsko nafto. Iz Riada so sporočili, da Saudska Arabija načrtuje gradnjo jedrskega centra z objekti za predelavo jedrskega goriva, kar bi ji omogočilo, da bi izdelovala jedrsko orožje.

Kot kaže najnovejši spor med ZDA in Pakistanom in verjetno tudi izraelska sabotaža francoskih jedrskih naprav za Irak, pa je to vsekakor najhujša ameriška mora v zvezi z Bližnjim vzhodom: ZDA se bojijo, da bi katera izmed arabskih držav imela jedrsko orožje, ki ga Izrael verjetno že ima, in s teh pozicij zahtevala pogajanja o rešitvi bližnjevzhodne krize.

Kakšne sklepe je dejansko sprejel ameriški vrh o svojih interesih, pa bo jasno šele, ko se bodo začela pogajanja o »samoupravi« Palestincev zahodno od Jordana.

»Vrhunski« brez sveže krvi

Razvoj kvalitetnega športa lahko pričakujemo le ob veliki množičnosti. Tako nekako je slišati skorajda na vsakem pomembnem pogovoru o naši telesni kulturi. Tudi minula konferenca zveze za telesno kulturo Jugoslavije je nekajkrat poudarila to resnico. Toda v razpravi so številni dokazali, da to vodilo vsi vztrajno poudarjamo, v praksi pa se ga ne držimo dovolj.

Predsednik Partizana Jugoslavije Dušan Bogdanov je realnost nazorno predstavil. V našem manjšem mestu, je dejal, smo imeli pred leti izredno razvito množičnost. Vzporedno z njo smo beležili tekmovalne uspehe. V klube so prihajali novi in novi nadarjeni športniki, ki jih je »izvrgla« množičnost. Rokometaši so igrali v 1. zvezni ligi, tudi boksarji so se merili v najboljši ligi, nogometaši so tekmovali v drugi zvezni ligi. Za mesto je bil to pravi ponos.

Ampak potem so vse moči, denar in drugo usmerili v vrhunske športnike. Da bi bili v prvih ligah kar najboljši. Ob tem so povsem zanemarili množičnost. Po nekaj letih množične telesne kulture v tem mestu skorajda ni več. In ker v klube ni več pritekala sveža kri, »vrhunski« športniki že nekaj let igrajo v lokalnih ligah. Pa precej na repu lestvice so.

Bogdanov ni povedal, za katero mesto gre. Saj ni važno, je menil. Ker ni edino v Jugoslaviji.

BORIS LENIČ

MIRAN ŠUŠTAR

Moskovsko sporočilo Pekingu

Kitajski zunanji minister Huang Hua je 3. aprila predlagal sovjetskemu veleposlaniku v Pekingu Ščerbakovu, naj bi državi brez poprejšnjih pogojev začeli razgovore za zboljšanje medsebojnih odnosov in reševanje spornih vprašanj; istočasno ga je obvestil, da Kitajska ne bo podaljšala sovjetsko-kitajskega sporazuma iz leta 1950, ki bi bil sicer avtomatično podaljšan za pet let. Včeraj, 17. aprila pa je sovjetski zunanji minister Andrej Gromiko izročil kitajskemu veleposlaniku noto s predlogom, da bi se obe strani začeli pogajati o dokumentu, v katerem bi bila formulirana načela, na katerih naj temelje sovjetsko-kitajski odnosi. Prav tako včeraj sta v Hanoju sedli za pogajalsko mizo vietnamska in kitajska delegacija, ki je prišla v vietnamsko glavno mesto že v soboto.

Sovjetska stran je kitajski predlog za »pogajanja brez poprejšnjih pogojev« molče obšla, včeraj pa je posredno odgovorila nanj s svojim predlogom. V sovjetski pobudi ni nič takega, kar s sovjetske strani že ne bi bilo povedano, in brez kitajske note, ki jo je dobil Ščerbakov 3. aprila, bi lahko rekli, da gre za brezizhodni mimobežni dialog. Novost, ki je v temo sovjetsko-kitajskih odnosov spustila medli žarek možnosti, da na dialog ne bo treba čakati »tudi 10.000 let«, je prišla s kitajske strani. Vsi dosedanji sovjetski predlogi za razgovore so namreč padli v prazno spričo treh kitajskih pogojev: umik sovjetskih vojakov iz Mongolije; razredčenje vojaških enot na obeh straneh meje na stanje pred letom 1969 (Usuri); sovjetsko priznanje, da so s carsko Rusijo sklenjene pogodbe »krivične« in bodo o njih znova razpravljali.

Peking je 3. aprila to pregrado umaknil in teoretično ne na eni ne na drugi strani ni več formalnih ovir za razgovore, saj obe pobudi govorita o zboljšanju odnosov.

Bilo bi sicer nestvarno pričakovati, da je že ta neznatni premik znanilec »novega obdobja« v sovjetsko-kitajskih odnosih. Ni pa mogoče mimo vtisa, da se stvari v »velikem trikotniku« po vietnamski vojaški intervenciji v Kampučiji in po kitajskem vdoru (in poznejšem umiku) v Vietnam spet vračajo v sfero diplomatskih pobud na relaciji Peking—Moskva—Hanoi, to pa je lahko znamenje, da je »indokitajska situacija« ostala v mejah kontroliranega in da se je eskalacija (za sedaj) ustavila.

Nobene poteze enega od partnerjev v »velikem trikotniku« ni mogoče iztrgati iz »trikotniškega« konteksta, v katerem je ameriška diplomacija za sedaj izbojevala najbolj udobno mesto: Kitajska se je sama odločila, da bo v moderno življenje svoje tisočletne zgodovine zakoračila v družbi Zahoda, ne pa v povezavi s Sovjetsko zvezo ali zaprta sama vase. Toda ta udobnost je funkcionalna z ameriškega vidika samo dotlej, dokler bolj ali manj nemoteno teče dialog in sodelovanje tudi na relaciji Washington—Moskva. »Za Ameriko idealno stanje je, če so Združene države bolj prijateljske s Sovjetsko zvezo in s Kitajsko, kot sta ti dve državi prijateljski med seboj«, je pojasnil svetovalec Brzezinskega, profesor Schulman. In Salt-2 bo preizkusni kamen za to, ali bodo Američani še naprej tako udobno sedeli v »velikem trikotniku« kot doslej: Carter se mora v razumno kratkem času sestati z Brežnjevom in dobiti od njega privoljenje za tak tekst sporazuma, ki ga bo Kongres pripravljen ratificirati. Če se mu to ne bo posrečilo, se utegne sedanja prednost spreveči v svoje nasprotje, to pa bi premaknilo obstoječe ravnotežje v »velikem trikotniku«.

Nobena skrivnost ni, da je Dengov obisk v Ameriki povečal nervoznost Moskve spričo »kitajsko-ameriškega« zbližanja; Deng se je mojstrsko potrudil za to, da bi se sovjetska nervoznost stopnjevala po principu emotivne reakcije. Salt-2 je bil blokiran, sledil je vietnamski vdor v Kampučijo ter kitajski vdor v Vietnam. Ko je Peking 3. aprila sporočil, da ne bo podaljšal kitajsko-sovjetskega sporazuma, ki je bil tudi po sovjetskem mnenju potreben, da mu izbrišejo protijaponsko lepotno napako, so nekateri v tem videli nov kitajski poskus, povečati sovjetsko nezaupanje do kitajsko-ameriških odnosov in pripraviti Moskvo do emocionalne reakcije, ki naj bi v nedogled blokirala sporazum o Salt-2, ki ga potrebujeta tako Moskva kot Washington.

Nota, ki jo je Gromiko včeraj izročil kitajskemu veleposlaniku, vzbuja vtis, da je sovjetska diplomacija že prišla iz magnetnega polja emocionalnega reagiranja v sfero hladnega računa. Zoga, ki jo je Peking 3. aprila vrgel na sovjetski del igrišča, je spet na kitajski strani.

JOŽE PETEK

Kakšne pogodbe za koruzo?

Pridelovanje za znanega kupca je zajelo skoraj že vso proizvodnjo industrijskih rastlin, kot so sladkorna pesa, sončnice, soja in druge. Precej je razširjeno pri krompirju. Zakaj ga ne bi bolj okrepili pri pšenici in koruzi? Zlasti pri koruzi, ki povzroča porabnikom že dalj časa hude preglavice zaradi neurejene cene. Ob setvi je najstreznejši čas, da bi to storili že letos in hkrati spodbudili poljedelce, da bi je posejali kar največ.

Koruzo že sejejo, s porabniki pa je sklenjenih zelo malo pogodb — komaj za slabih 10 odstotkov vsega pridelka v državi. Kdo ali kaj ovira sklepanje pogodb, da se ne morejo uveljaviti tako kot pri sladkorni pesi ali sončnicah? Gre res le za malomarnost živinorejcev, češ bo že kako tudi brez takih pogodb, ali pa je tudi premajhno zanimanje pridelovalcev, češ tudi novega pridelka ne bo težko prodati?

Po nekaterih poročilih pridelovalci koruze želijo že ob setvi vedeti, komu bodo jeseni prodali pridelek, in pričakujejo porabnike, da bi prišli sklenit pogodbe. Živinorejci pa trdijo, da bi si koruzo radi zagotovili, vendar po ustreznih pogojih, pri čemer mislijo predvsem na ceno.

Kakšne pogodbe je moč skleniti za letošnji jesenski pridelek koruze? Živinorejcem bi najbolj ustrezale take, ki bi temeljile na dohodkovnem razmerju. Pridelovalci koruze in oni naj bi se dogovorili, kolikšen delež bi imela koruza v prodajnih cenah pitanih juncev, prašičev, piščancev. Ker živini ne pokladajo le koruze oziroma krmil, bi to lahko določili z razmerjem cen pitancev in koruze. Na splošno velja, da so stroški prirastka 1 kg pitanega junca enaki ceni 10 kg koruze. Nekateri živinorejci, ki pokladajo pitancem tudi lastno krmo, menijo, da bi za izkupiček 1 kg pitanca lahko dobili le 9 kg koruze, kar bi njeno ceno v primerjavi s pitano živino zvišalo za 10 odstotkov.

Pridelovalci koruze pa še nočejo sklepati takih pogodb s porabniki, zlasti ne zunaj svojega območja. Menijo, da še ni dozorel čas za tako dohodkovno razmerje.

Kaj pa pogodbe z določeno ceno? Proizvajalčeva cena koruze je po odloku Zveznega izvršnega sveta 2,70 din kg. Slovenski živinorejci pravijo, da bi sklenili pogodbe tudi za 3 din ali celo za 3,20 din oziroma za tako ceno, da jih skupno s prevozom ne bi veljala več kot 3,50 din kg. Pa ne najdejo pridelovalcev, ki bi bili zadovoljni s tako ceno, čeprav bi bila za 10 do 20 odstotkov višja od uradno določene. Več pa ne morejo obljubiti pri sedanjih cenah pitane živine.

Ali lahko kateri živinorejec sklene pogodbo z določilom: tržna cena ob prevzemu blaga? V sedanjih razmerah nikakor ne. Na novosadski blagovni borzi prodajajo koruzo po okrog 6 din kg. Ali bi se do jeseni ta cena lahko znižala na znosno za živinorejce? Tega živinorejci ne verjamejo, saj bi jo morali znižati skoraj za polovico. V zadnjih tednih je močno poskočila tudi cena pšenice. Na novosadski blagovni borzi že sklepajo pogodbe za takojšnjo dobavo lanskega pridelka kategorije C in B — mehke in poltrde, za kakršno je določena nova cena ob letošnji žetvi 3 oziroma 3,20 din kg — po 4,50 din za kg. Za krmni ječmen pomešan s pšenico pa je za letošnji pridelek sklenjena pogodba po 4,40 din kg. Zato se živinorejci ne upajo dogovorjati za tržno ceno ob prevzemu koruze.

V takih razmerah pridelovalci koruze upajo, da jo bodo lahko prodali po višji ceni, kot ustreza živinorejcem pri sedanjih cenah pitanih goved, prašičev in druge živine. Živinorejci pa se ne morejo zavezati, da bi prevzeli koruzo po 4,50, 5 ali celo 6 din kg. Pravijo, da raje nobene koruze kot tako drago. Ne zaradi trmoglavosti, temveč zaradi gospodarskega računa. Pridelovalci sladkorne pese in sončnic in pridelovalci lahko sklepajo pogodbe zato, ker so cene pridelkov in končnih izdelkov bolje usklajene kot cene koruze, živine in mesa.

Cena dobrega sosedstva

Za stanovanje ljudje zategujejo pasove, varčujejo do skrajnih meja, da bi sanje o strehi nad glavo postavili na približno realna tla. Da bi prišli vsaj do majhnega, nujnega stanovanja. Na drugi strani pa dnevno beremo v časopisih ponudbe o zamenjavi večjih stanovanj za manjše. Na pamet bi težko izračunali, koliko je takih interesentov, očitno pa je, da so ponudniki zvečine starejši ljudje, ki bi se radi preselili v nižje nadstropje in sploh v zanje primernejše bivališče.

Po oceni strokovnjakov bomo imeli v Jugoslaviji čez dve desetletji tri milijone nad 65 let starih ljudi, povedano v statističnem jeziku, vsak deveti človek bo že v letih. In z leti prihajajo bolezni, z njimi pa nezadovoljstvo s stanovanjem. Torej je razumljivo, da v zadnjem času na raznih ravneh govorijo o funkcionalnejših stanovanjih za ostarele soljudi in načrtujejo ustrezne akcije.

Zadevi so prisluhnili v okviru ustanovne skupščine zveze gerontoloških društev Jugoslavije, ki bodo problem »stanovanje v starosti« obravnavali z urbanistično-prostorsko-arhitektonsko-gradbenega, sociološkega, medicinskega, pravnega, psihološkega, socialno-političnega in drugih aspektov. Tudi v stalni konferenci mest Jugoslavije zbirajo podatke o željah starih ljudi, medtem ko, denimo, v beograjski občini Stari grad, kjer živi 180.000 več kot 65 let starih prebivalcev, že razmišljajo o posebnih manjših, svetlih stanovanjih v nižjih nadstropjih. Ta stanovanja bi ponudili v zameno za večsobna stanovanja ostarelih ljudi.

Seveda ne gre vse lahko, kajti selijo se ljudje, ki so velik del življenja preživeli v določenem okolju, se navezali na sosede. To še kako dobro vedo socialni delavci brez anket in nič več se ne čudijo, če kdo odkloni ponudeno komfortno stanovanje in ostane v svojem starem, neprimernem.

Za ceno starih dolgoletnih sosedov in prijateljstva.

MARIJA ROBEK

ILIJA BREGAR

Žalostna črna bera

Od novega leta pa do danes je na naših cestah umrlo že enajst otrok. Pri tem pa je treba upoštevati dejstvo, da je začetek leta vedno bolj varen, kar med drugim dokazujejo tudi številke — v prvih treh mesecih je izgubilo življenje sedem otrok, v aprilu pa že štirje. Te številke uvrščajo letošnje leto v sam vrh tragične statistike.

Krvni davek, ki ga plačujejo najmlajši, je absolutno prevelik, z gotovostjo pa lahko trdimo, da so za to sami še najmanj krivi. Na cesti umirajo predvsem zaradi spleta okoliščin, ki jih »pletejo« odrasli. Posredno ali pa neposredno. Okoliščine posameznih nesreč so preprosto povedano grozljive in čestokrat enostavno težko razumljive. Tako se je npr. tragično končala na cesti pot dveh otrok, ki ju je mama poklicala k sebi, da bi jima dala jabolka. Voznik je očetu strgal iz rok sina in ga povozil, ker je oče nepreviden zakoračil na prehod za pešce. Nešteto pa je primerov, ko starši skupaj z otroki prečkajo cesto tam, kjer je to najmanj priporočljivo. Dejstvo je, da starši v teh primerih močno grešijo, otrokom dajejo slab vzgled, hkrati pa dokazujejo, kako slabi vzgojitelji so. Takšni pa so najbrž zategadelj, ker tudi njih, ko so bili še mladi, ni nihče ustrezno poučeval.

Vprašanje prometne vzgoje na šolah je aktualno že več kot dve desetletji in še danes ni zadovoljivo rešeno. Denimo, da smo že prišli do tega, da je treba s prometno vzgojo otrok pričeti že v predšolski dobi, jo vpeljati v osnovne šole, nismo pa še spoznali, da je treba s to vzgojo nadaljevati tudi v srednjih oziroma strokovnih šolah. Zdi se, da bi moral denimo zavod za šolstvo odgovoriti, zakaj je to vprašanje le aktualno, ne pa tudi zadovoljivo rešeno.

Čeprav smo tik pred zaključkom republiškega tekmovanja na temo »Kaj veš o prometu«, je treba opozoriti na dejstvo, da zanimanje za to tekmovanje upada, pa tudi sicer smo lahko z vzgojo na osnovnih šolah zadovoljni le zategadelj, ker pač je, manj pa z vsebino. Izjema so le tiste šole, ki imajo prometno vzgojo tudi kot obšolsko dejavnost. Poučevanje je žal preveč usmerjeno na guljenje prometnih znakov in cestnih označb, bistvo, to je učenje otroka, kako naj se obnaša v današnjem prometnem direndaju, pa je potisnjeno ob stran.

Razdalja, ki smo jo preplazili od leta 1954, ki naj bi bilo rojstno leto vzgojno-preventivne dejavnosti, je dokaj kratka. Tisti, ki so bili tedaj otroci, so danes starši in če bo šlo naprej vse po starem, bodo današnji otroci kot starši prav tako slabi vzgojitelji, kot so danes njihovi.

Včasih je moč slišati pripodobo, da je bil pred četrt stoletja »čuden« vsakdo, ki je imel avto, danes pa je ravno obratno. Če je tako, potlej je obnašanje nekaterih ljudi za volanom pravzaprav razumljivo, nikakor pa seveda tudi ne pravilno. To in pa dejstvo, da današnje avtošole »proizvajajo« voznike, ki poznajo prometne znake in znajo bolj ali manj spretno sukati volan, ne vceplja pa jim prometne kulture, ne nauči jih obnašanja na cesti oziroma v prometu, sta že dovolj velika poroka za žalostno črno bero. Seveda pa je težko vzgajati bodoče voznike, če to počnejo ljudje, ki imajo lahko le osemletko.

Precej bo treba spremeniti, če hočemo otroška življenja bolje zavarovati. Če nismo sposobni zadovoljivo označiti in zavarovati slehernega prehoda, potem bi vsekakor morali vsaj tiste, ki jih otroci uporabljajo za pot v šolo in iz šole. Ponekod so to že naredili in izplačalo se je.

Razpravljanje o tem, kaj nimamo pa bi lahko ali pa morali imeti, lahko traja v nedogled. Pa vendar, slej ko prej bi se vrnili na začetek — poskrbeti je treba najprej za ustrezno vzgojo tako doma kot v šolah. Pločevina se lahko poravna ali pa zamenja, človeško življenje pa ne.

Ekonomske stanarine terjajo enotno politiko uveljavljanja

Slovenske občine bodo letos pripravljale samoupravne sporazume o postopnem prehodu na ekonomske stanarine - Izhodišča morajo biti za vse enaka

LJUBLJANA, 18. aprila — Po občinah bodo imeli letos precej opraviti s tem, da bodo pripravili samoupravne sporazume o postopnem prehodu na ekonomske stanarine. Šele sedaj smo pred tem, da se dokončno domenimo o izhodiščih za enotno politiko uveljavljanja ekonomske stanarine v Sloveniji. To pa tudi pomeni, da nikakor ne gre za preproste zadeve, četudi naj bi bile ekonomske stanarine bistveni element družbenoekonomskih odnosov v stanovanjskem gospodarstvu.

V nekaterih občinah so že lani razpravljali o tem, kako bodo izpeljali ekonomske stanarine. Verjetno pa so se pri tem preveč opirali na nekakšne republiške rešitve, če tako rečemo izračunom, ki so jih opravili v zvezi stanovanjskih skupnosti Slovenije in nekaterih drugih organih na večjem vzorcu količkor toliko povprečnih stanovanj.

O enotnih izhodiščih za njihovo oblikovanje pa bodo razpravljali tudi v republiški skupščini. Njihov osnutek je pred kratkim potrdil tudi republiški IS.

Nič vnaprejšnjih izračunov

Najprej kaže povedati, da v izhodiščih ni več sledu o kakršnihkoli vnaprejšnjih izračunih, razen seveda dogovorjeni stoletni amortizaciji stavbe. Še vedno je ostala opredelitev, kaj naj bo v naših razmerah ekonomska stanarina. To je družbeno priznana cena za uporabo stanovanja, ki jo s samoupravnim sporazumom določajo delovni ljudje in občani v organizacijah združenega dela in skupnostih ter stanovalci v družbenih stanovanjih. Pri tem izhajajo iz dejanskih potreb stanovanjske hiše in celotnega stanovanjskega sklada v družbeni lastnini, ki ga zajema stanovanjska skupnost neke občine, seveda pa bodo morali upoštevati tudi z zakoni določene obveznosti, tehnične normative in standarde stanovanj.

Ekonomska stanarina zagotavlja minimalno amortizacijo, ki ne more znašati manj kot odstotek od vrednosti stanovanja. Le za letos in prihodnje leto je še dovoljeno, da v občinah zaradi postopnega prehoda določijo nižjo stopnjo amortizacije.

Ekonomska stanarina mora zagotavljati tudi vzdrževanje stanovanjskih hiš in stanovanj, upoštevaje tehnične normative in program vzdrževalnih del v določeni hiši oziroma celotnem stanovanjskem skladu v občini.

Amortizacija ostane v stanovanjski skupnosti

Večkrat je tudi vprašljivo, kakšne stroške upravljanja poravnavajo iz stanarin. Tudi v ekonomski stanarini bo šel ustrezen delež za upravljanje, s čimer naj bi plačevali predvsem opravila, ki so vezana za delovanje samoupravnih organov in delegatskega sistema v stanovanjskih skupnostih oziroma hiši, kot tudi strokovna opravila, ki jih zanje opravljajo strokovne službe stanovanjskih skupnosti ali specializiranih organizacij združenega dela.

Višino ekonomske stanarine bodo morali utemeljiti tudi s srednjeročnim planom samoupravne stanovanjske skupnosti. O sredstvih za vzdrževanje in upravljanje bodo odločali v zborih stanovalcev stanovanjske hiše, podobnih zborih stanovalcev v krajevni skupnosti, naposled pa tudi v zboru uporabnikov stanovanjske skupnosti.

Vrednost hiš ob koncu lanskega leta

Do sredine tega leta naj bi po vseh občinah sprejeli samoupravne sporazume o uveljavljanju ekonomske stanarine, ki bodo zajeli vse tisto, kar pač ne more v širša, republiška izhodišča. Pri tem pa bodo samoupravne sporazume sprejeli stanovalci v zborih stanovalcev hiše, delovni ljudje in občani v krajevni skupnosti in delavci v temeljnih organizacijah združenega dela ter delovnih skupnostih za območje posamezne občine. Zaradi čim bolj enotne politike na tem področju pa bo treba pri tem vsekakor upoštevati nekaj skupnih meril.

Med temi naštejemo le nekatera, čeprav bo bližnja javna razprava mogoče navrgla še kaj novega. Tako naj bi višino ekonomske stanarine v občinah določili na osnovi potrebnih sredstev za amortizacijo, vzdrževanje in upravljanje, pri čemer bi upoštevali revalorizirano vrednost stanovanjskih hiš in stanovanj, količkšno bodo ocenili za 31. decembra 1978. Ker tako določene stanarine seveda ne bi zmogli naenkrat, bodo v samoupravnih sporazumih določili višino letnega povečevanja in s tem tudi rok dokončnega prehoda na ekonomske stanarine. Najkasneje 1985. leta bi to morali doseči v vseh občinah.

»Za uporabo sredstev, ki jih bodo zbrali s stanarino, bo treba v občinah pripraviti srednjeročne programe ter sprejeti samoupravne sporazume o temeljih planov krajevne skupnosti in samoupravne stanovanjske skupnosti.

Sestavni del republiških izhodišč o uveljavljanju ekonomske stanarine je tudi delno nadomeščanje stanarin. Pravico do subvencije naj bi imel vsak občan (in njegova družina) ki ima stanovanjsko pravico na družbenem ali zasebnem stanovanju, seveda pa bo za to moral izpolnjevati nekatera merila, ki zadevajo zlasti družinski dohodek. Očitno pa bo moral biti v prihodnje tudi postopek za uveljavljanje pravice do subvencije čim bolj enostaven in usklađen s postopki za koriščenje drugih socialnih pravic.

STOJAN ŽITKO

Živahna menjava z Italijo, žal spet prevelik deficit

V prvih treh mesecih letošnjega leta blagovni promet v obe smeri presegel 14 milijard lir

TRST, 18. aprila — Obmejna trgovinska menjava po tržaškem in goriškem sporazumu je bila v prvih treh mesecih letos živahnejša kot kdajkoli doslej. Promet v obe smeri je dosegel 14 milijard 250 milijonov lir. Vendar pa je bil jugoslovanski uvoz znatno višji od izvoza. Naš deficit je dosegel skoraj dve milijardi 900 milijonov lir.

Po tržaškem sporazumu je znašal do konca marca naš izvoz 4.650 milijonov lir. Daleč najvišjo postavko v izvozu predstavlja goveje meso z vredostjo 417 milijonov lir; sledi živo govedo, katerega vrednost je za malenkost presegla milijardo lir. Omenbe vredni so med izvoznimi artikli še kovinski izdelki in polizdelki v vrednosti nekaj več kot 400 milijonov lir ter žagan in rezan les, ki je dosegel vrednost 344 milijonov lir.

Po goriškem sporazumu je izvoz za malenkost presegel milijardo lir. Daleč najvišje izvozne vrednosti predstavljajo les, konji in papir,

Uvoz po tržaškem sporazumu je dosegel vrednost 6 milijard 285 milijonov lir. Kar polovico vrednosti uvoza predstavlja blago široke potrošnje, pri katerem prevladujejo različni stroji in aparati ter izdelki iz plastičnih mas. Uvoz po goriškem sporazumu je dosegel vrednost dveh milijard 290 milijonov lir ter je več kot še enkrat večji od izvoza. Nad polovico vrednosti uvoza po goriškem sporazumu pa predstavljajo nadomestni deli, tem slede kmetijski stroji. Blago za široko potrošnjo pa ima mnogo manjši delež kot v uvozu po tržaškem sporazumu.

S. S.

Izvoz pohištva bi bil lahko še precej večji

Pohištvo, ki ga prodajamo na tuje, je za 20 do 40 odstotkov predrago, ugotavljajo v trgovini Slovenijalesa

LJUBLJANA, 18. aprila — »Začetni trije meseci letošnjega leta kažejo, da bi na tujem lahko prodali več blaga, če bi bili naši izdelki nekoliko cenejši in če bi imeli dovolj veliko izbiro teh izdelkov. Kljub tem oviram smo v tem času uspeli povečati izvoz za 10 odstotkov, kar je po našem mnenju veliko, saj smo tujim kupcem prodali kar za 29 milijonov ameriških dolarjev izdelkov, predvsem pohištva,« ugotavljajo v Slovenijalesovi trgovini.

Pohištvo, ki ga prodajajo na tuje, je za 20 do 30 odstotkov, včasih pa celo 40 odstotkov predrago, da bi se lahko enakovredno kosalo z izdelki, ki jih izdelujejo pohištvene tovarne v nekaterih drugih državah. Take visoke cene so predvsem posledica velikega skoka proizvodnih stroškov v zadnjih letih. Pri proizvodnji pohištva so stroški v zadnjem času vsako leto za približno četrtino večji. Tako skokovitega dviga tuji trgi ne prenesejo. V ZDA se pohištvo na primer vsako leto podraži za približno 5 odstotkov, kar je veliko premalo, da bi lahko pokrilo rast proizvodnih stroškov. »To razliko tudi z večjim izvozom ne moremo pokriti, čeprav v ZDA vsako leto prodamo za 5 odstotkov več pohištva,« ugotavljajo v Slovenijalesu.

Prehitra rast stroškov torej močno zavira prizadevanja za večji izvoz, res pa je, da se tudi naša lesna industrija prepočasi prilagaja razmeram na tujih trgih in ne uspeva pravočasno ustreči novim zahtevam. Zato je izbor izdelkov, ki jih lahko ponudimo tujim kupcem, sorazmerno skromen. Že pred nekaj leti se je na primer začelo v svetu uveljavljati tako imenovano masivno pohištvo. Te tokove so zaznali vsi trgovci, toda nekateri proizvajalci so se znali hitro prilagoditi tem zahtevam, drugi pa so zaostali. Med tistimi, ki so zaostali, je tudi slovenska pohištvena industrija, kar je delno tudi razumljivo, saj imamo velike tovarne z velikoserijsko izdelavo, kjer je vsako spreminjanje tehnologije izredno drago, zahteva pa tudi veliko znanja.

Istočasno pa na izvoz in izbor izdelkov slabo vpliva tudi izredno veliko domače povpraševanje, ki ima še to značilnost, da je doma mogoče prodati pohištvo po precej višjih cenah kot na tujem.

Vseeno pa je opaziti pomembno spremembo, ki čedalje bolj pospešuje izvoz. Pri Slovenijalesu ocenjujejo, da se proizvajalci pohištva bolj usmerjajo v izvoz predvsem zaradi dveh dejstev, ki sta sad dogovarjanja v samoupravni interesni skupnosti za ekonomske odnose s tujino. TOZD, ki izvaža, lahko namreč za desetino vrednosti svojega izvoza tudi uvaža, svoje »devizne pravice« pa lahko na podlagi samoupravnega sporazuma odstopi drugi delovni organizaciji, pri čemer lahko devize odstopi po višji vrednosti. To je izredno dobrodošel ukrep, ki precej uravnava razliko med domačo in tujo ceno za nek izdelek in spodbuja k izvozu bolj, kot pa stimulacija, ki jo daje pri izvozu država. Istočasno pa omogoča, da se samo gospodarstvo dogovarja o možnih pravicah in nagrajevanju izvoza, ter preprečuje preveliko poseganje administracije na to področje. »Že zdajšnje ocene kažejo, da bosta ta dva dogovora letos verjetno najbolj spodbujala izvoz pohištva,« ocenjujejo pri Slovenijalesu.

Istočasno pa je opaziti spremembe tudi na domačem trgu. Prodajne možnosti so sicer še vedno izredno ugodne, vendar je opaziti, da ni več moč prodati vsega blaga, in da se v nekaterih tovarnah slabši izdelki že kopičijo v skladiščih. Zaloge sicer bistveno še ne naraščajo, toda pri Slovenijalesu ocenjujejo, da se bo pregreta konjunktura na domačem trgu vsaj čez pol leta nekoliko ohladila. Kljub temu skupaj s 85 delovnimi organizacijami, s katerimi je Slovenjalesova trgovina pred dnevi izoblikovala proizvodno-prodajni plan za letošnje leto, predvidevajo, da bodo skupno ustvarili za 8,99 milijard dinarjev prometa (lani le 5,94 milijarde dinarjev), celoten prihodek Slovenijalesove trgovine na bo 11,2 milijarde dinarjev (lani 10,59 milijarde dinarjev).

Cilji so zastavljeni sorazmerno visoko, vendar je treba pri tem upoštevati, da bo prav letos Slovenijales odprl nekaj novih prodajaln. Največjo gradijo v Ljubljani in dograjena bo prihodnji mesec. V tej trgovini, ki je vredna dobrih 241 milijonov dinarjev, bodo imeli 18 tisoč kvadratnih metrov prostora za prodajo pohištva, skladiščenje izdelkov, računovodstvo in avtomatično obdelavo podatkov. Proizvodne delovne organizacije so za gradnjo te trgovine prispeva. le več kot 72 milijonov dinarjev.

JOŽE PETROVČIČ

Trdneje opredeliti obveznosti

Zvone Dragan: Planske dokumente je treba snovati sočasno

ŠKOFJA LOKA, 18. aprila — Podpredsednik republiškega IS Zvone Dragan je na šoli za poslovodne kadre v gospodarstvu ocenil, da izkušnje iztekajočega se srednjeročnega razdobja narekujejo trdneje opredeljene medsebojne obveznosti v sporazumih, oziroma dogovorih o temeljih planov. Te akte šteje tako zvezni, kot dodoči republiški zakon o družbenem planiranju med poglavitne pripomočke smotrnega usklajevanja interesov in z njimi tokov družbene reprodukcije. Sočasnost obravnave vseh dokumentov pa je tudi edina resnična možnost, da delavec v združenem delu prevzame vse odgovornosti za razvojne odločitve.

D. S.

Več masla in mleka s planin

Tolminci si prizadevajo posodobiti planine — Uspehi se že kažejo, vendar so še preskromni — Zanimanje za ovčerejo se povečuje — Organizirana paša

TOLMIN, 18. aprila — Na Tolminskem so v zadnjih letih dosegli lepe uspehe pri obnovi planin, vendar bi glede na velike možnosti lahko dosegli še vidnejše rezultate, če bi vsesplošna podpora kmetijstvu prišla nekaj let prej, ko so imeli kmetje še več živine.

Z opuščanjem planinske paše v povojnem obdobju so se namreč pojavile številne težave pri sedanjem izkoriščanju planin. V temeljni organizaciji kooperantov Josip Kraš v Tolminu, ki skupaj z občinskim skladom za pospeševanje kmetijstva in kmetijsko zemljiško skupnostjo skrbi za obnovo planinskega pašništva, so povedali, da so lani organizirano izkoriščali 38 planin, od tega štiri za ovčerejo. Na teh planinah so pasli 1737 govedi, oziroma 878 krav in 676 ovc. S planinsko pašo so pridobili 550.794 litrov mleka — 627 litrov na kravo — oziroma 32.288 kg sira, 834 kg masla in 6.100 kg ovčjega sira. Primerjava proizvodnih rezultatov z letom 1973 kaže, da niso uspeli samo zaustaviti opuščanja planin, temveč da zdaj že dosegajo boljše rezultate kot pred leti.

V tolminski zadrugi so povedali, da so razmere v planinah danes povsem drugačne kot pred nekaj leti. V takšnih razmerah, kot so pasli nekoč, danes ni mogoče.

Tako so doslej registrirali že 31 pašnih in 7 hlevskih skupnosti, kjer se rejci dogovarjajo in sporazumevajo o pašnih načrtih, gnojenju, nakupu strojev, tehnologiji pridobivanja sira, investicijah, izboljšavah . . . Razen tega so z oživitvijo ovčereje — lani so izplačali republiške premije že za 1334 ovc: ustavili še štiri ovčarske skupnosti. Ocenjujejo, da je zdaj na Tolminskem okoli 2500 ovc. Zadruga je za zdaj sklenila 30 kooperacijskih pogodb za rejo ovc, kar kaže, na večje zanimanje za ovčerejo tudi na Tolminskem.

V zvezi s posodabljanjem planin so povedali, da so v zadnjem času uredili štiri planine, v naslednjem srednjeročnem obdobju pa naj bi jih 12 do 15. Praksa je namreč pokazala, da se bodo obdržale le tiste planine, ki bodo povsem urejene in modernizirane. V takšno posodobitev pa spada uvedba strojne molže, električni agregati, novi hlevi, ureditev zemljišč in organiziranje čredinske paše, ureditev bivalnih prostorov za pastirje, posodobitev predelovalnih obratov . . ., pa vse do gradnje cest in poti, obnove ograj, gnojenja in podobno.

Kljub doseženim rezultatom v tolminski zadrugi ugotavljajo, da poteka posodobitev planin prepočasi. Rejci so sicer zadovoljni s pomočjo in možnostmi posodobitve reje na planinah, vendar prevelikega zanimanja za bistvene premike na planinah ne kažejo, največ zaradi tega, ker zdaj v glavnem živijo že od dohodkov iz drugih dejavnosti. Zaradi tega razmišljajo, da bi akcijo posodobitve planin zastavili širše, in sicer tako, da bi zajeli tudi druge živinorejske predele Primorske, kjer imajo več živine. Tako so že lani začeli izkoriščati več zapuščenih pašnikov za rejo plemenske živine, letos pa bodo vključili še tri. Že lani so na tolminskih pašnikih pasli 173 plemenskih telic iz Brd, Vipave, Postojne in Sežane, letos pa naj bi tako sodelovanje še razširili.

RAJKO OCEPEK

Kadarkoli potrebujete mali oglas pokličite 061 28 111 sprejem malih oglasov po telefonu v dnevniku Delo

Dela prosti dnevi in pravice delavcev

Bližajo se prvomajski prazniki, ki jih bodo mnogi izkoristili kar za krajše počitnice. Nekateri delavci, na primer, vratarji, čuvaji, šoferji, natakarji in kuharji, zaposleni v zdravstvu in vrsta drugih, pa bodo praznične dni preživeli na svojih delovnih mestih. Kaj pravijo naši predpisi o praznikih in delu med praznovanjem?

Če poskušamo odgovoriti na ti vprašanji, se moramo najprej spomniti, da imamo zvezne in republiške praznike, ki so po zakonu dela prosti dnevi. Po zveznem zakonu se vsako leto zvrsti pet praznikov. Med njimi praznujemo novo leto, praznik dela in dan republike dva dni, medtem ko je 9. maj — dan zmage, delovni dan, čeprav je po zakonu praznik. Kadar kateri od dvodnevnih praznikov pade na nedeljo, se šteje za praznik tudi prvi naslednji delavnik po teh dveh dneh. Za sobote tako podaljševanje praznikov ne velja.

Dela prosti dnevi so tudi republiški prazniki, ki jih omenjajo republiški zakoni. Tudi za te dni velja, če pride republiški praznik na nedeljo, da se prosti dan podaljša še na naslednji delovni dan, se pravi — na ponedeljek.

Kakšne so pravice delavcev ob zveznih in republiških praznikih? Najprej moramo ugotoviti, da ima vsak delavec ob praznikih pravico do počitka. V organizacijah združenega dela, kjer morajo nekateri delati tudi na dneve državnih praznikov, s samoupravnim splošnim aktom predvidijo dela, ki jih je potrebno opraviti na dan praznika. Hkrati morajo v tem aktu zapisati tudi pravice in obveznosti delavcev, ki delajo na praznične dni.

Prazniki SFRJ so: novo leto, 1. maj — praznik dela, 9. maj — dan zmage (delovni dan), 4. julij — dan borca in 29. november dan republike.

Republiški prazniki so: v SR Sloveniji 27. april — dan ustanovitve OF, 22. julij — dan oboroženе vstaje, 1. november — dan mrtvih; v SR Bosni in Hercegovini: 27. julij in 25. november, v SR Črni gori: 13. julij, v SR Hrvatski: 27. julij, v SR Makedoniji: 2. avgust in 11. oktober, v SR Srbiji: 7. julij, ki se praznuje tudi v SAP Vojvodini in Kosovo.

Pri tem ljudje, ki delajo na dan državnega praznika, nimajo pravice do počitka kakšen drug dan v tednu. Dan, ko praznujemo, namreč sam po sebi ne sodi med dneve tedenskega počitka. Delavci pa imajo pravico za ta dan dobiti povečani osebni dohodek. Seveda to velja le za tiste delavce, ki morajo, glede na svoj normalen razpored delovnega časa, svoje delo opravljati na dan praznika.

Nadomestilo osebnega dohodka

Za praznične dni, ko je večina tovarn, trgovin in pisarn praznih, pripada delavcu nadomestilo osebnega dohodka. Te pravice nima le takrat, če je praznik na prosto soboto ali pa na dan tedenskega odmora, ki je praviloma nedelja. Višino nadomestila osebnega dohodka določijo delavci v organizacijah združenega dela s samoupravnim splošnim aktom.

Če sklenemo, kdaj pripada delavcu nadomestilo osebnega dohodka, moramo poudariti, da samo za tiste praznične dni, ko bi delal, če ne bi bil dela prost dan. Nadomestilo mora ustrezati rezultatom delavčevega dela za toliko ur, kolikor bi ta dan delal. Drugače bi namreč delavci dosegali večje število delovnih ur kot jih lahko po zakonu in samoupravnem splošnem aktu.

Za praznike, ki se po koledarju nedelja ali prosta sobota, in delavec ne dela, tudi ni upravičen do nadomestila osebnega dohodka. Podobno ne bo dobil nadomestila tisti delavec, ki ima kot dan tedenskega počitka določen kak drug dan v tednu in ne nedeljo. Ponovimo torej, da nadomestila osebnega dohodka ni v vseh tistih primerih, ko ni kaj nadomestiti. Kadar delavec ni prejel osebnega dohodka za kak dan v tednu, npr. prosto soboto ali nedeljo, tudi ne more prejeti zanj nadomestila.

Povečan osebni dohodek

Omenili smo že, da morajo nekateri delati tudi med prazničnimi dnevi. Odgovori na vprašanje, kakšne so pravice delavcev v teh primerih, so različni, saj so določbe drugačne glede na to, kateri dan je praznik. Poglejmo možnosti.

Kadar dela delavec na praznični dan, ko bi glede na svojo razporeditev moral delati, mu poleg nadomestila osebnega dohodka (tega prejmejo vsi delavci) pripada povečan osebni dohodek za delo na praznični dan. Delavec ima torej pravico do nadomestila osebnega dohodka, ki bi ga prejel, če ne bi delal, in do osebnega dohodka za opravljeno delo. Pri tem ne more dobiti toliko kot za delo v polnem delovnem času, temveč le povečani osebni dohodek. Višino določijo v organizacijah s samoupravnim splošnim aktom. Doslej so v njih upoštevali napotke sindikalne liste. ki je za lansko leto predvidela, naj dodatek za praznično delo znaša najmanj 50 odstotkov predvidene mesečne akontacije osebnega dohodka za živo delo v polnem delovnem času.

Drugače pa je, ko praznik ni na običajen delovni dan ali na delovno soboto. Če je na primer praznična njegova prosta sobota in mora posameznik vendar opraviti svoja dela in naloge, ne more dobiti povečanega osebnega dohodka. Za to soboto mu namreč ne pripada nadomestilo in ne dodatek, saj pravzaprav dela prek polnega delovnega časa. Zanj veljajo določbe o nadurnem delu in mu dodatek pripada zaradi tega. Tudi višino dodatka za nadurno delo morajo določiti samoupavni splošni akti. Po lanski sindikalni listi pa je dodatek za to delo znašal 50 odstotkov predvidene mesečne akontacije osebnega dohodka. Kadar torej samoupravni splošni akt predvideva tak dodatek za nadurno delo in hkrati 50 odstotni dodatek za delo na dan zveznih in republiških praznikov, potem delavcu za ta prazнični delovni dan pripada 200 odstotni osebni dohodek.

Delo v nedeljo

Za delo v nedeljo ali na kateri drug dan tedenskega počitka, posamezniku pripada dodatek v višini od 35 do 50 odstotkov predvidene mesečne akontacije osebnega dohodka. Kadar delavec po svojem razporedu dela v nedeljo, prejme 100 odstotni osebni dohodek. Ko je taka nedelja tudi praznik, ima pravico do nadomestila osebnega dohodka za delo na prazнični dan. Zraven mu pripada še dodatek. Računsko prikazano ima delavec pravico do 100 odstotkov nadomestila osebnega dohodka, nadalje do 100 odstotkov osebnega dohodka in še do dodatka za delo v nedeljo oziroma na prazнični dan. Pri tem pa v skladu s sindikalno listo ne more dobiti skupaj dodatka za nedeljsko delo in praznično delo. Pripada mu tisti dodatek, ki je višji.

Kljub temu v takih primerih pripada delavcem 250 odstotni osebni dohodek, saj dobi poleg nadomestila in osebnega dohodka še dodatek.

Je tudi možnost, da mora delavec delati v nedeljo, ki je hkrati prazнična, vendar je po terminskem koledarju zanj ta dan prost. Če mora opraviti svoja dela in naloge, ima za tak dan pravico do osebnega dohodka, povečanega za prazнični dodatek in za dodatek za nadurno delo. V teh primerih dobi 200 odstotni osebni dohodek. Enak osebni dohodek bo dobil, kadar ima za dan tedenskega počitka predviden kakšen drug dan kot nedeljo, vendar je na ta dan praznik.

Kot smo že uvodoma omenili, se nekateri zvezni prazniki praznujejo dva dni, pri čemer se ne upoštevajo nedelje. Tako se včasih praznovanje raztegne od sobote do ponedeljka ali pa od nedelje do torka. V takšnem primeru se šteje zvezni praznik tri dni, nadomestila osebnega dohodka pa dobijo delavci za dva delovna dneva. Kadar pa delajo posamezniki vse tri dni, delajo na dneve zveznih praznikov in imajo pravico do povečanega osebnega dohodka.

Za republiške praznike pa velja tako imenovano teritorialno načelo. Upoštevati moramo predpise kraja, kjer je sedež organizacije združenega dela, njene poslovne enote ali njenega dela.

JANKO ARAH

Preveč zalog in izgub

Na policah makedonskih delovnih organizacij se je nabralo za več deset milijard dinarjev zalog izdelkov

POSEBEJ ZA DELO

SKOPJE, 18. aprila — Te dni, ko že čakamo, da bomo izvedeli, kako se je izkazalo makedonsko gospodarstvo v prvem četrtletju letošnjega leta, so objavili dokončne podatke o njegovem delovanju v letu 1978. Ti prikazujejo celotno bilanco lanskoletne dejavnosti, ki je bila v mnogih panogah zelo pozitivna, govorijo pa tudi o tem, da se je zaradi izgub, zalog, ki so se povečale, neporavnane realizacije in velikih zajemanj na osnovi zakonskih in dogovorjenih obveznosti ter drugega, zmanjšala akumulativna in reproduktivna sposobnost gospodarstva te republike.

Podatki službe družbenega knjigovodstva potrjujejo, da je bil celotni prihodek makedonskega gospodarstva v letu 1978 s približno 162 milijardami dinarjev za 27 odstotkov večji kot leto poprej, da je doseženi dohodek celo presegel 34 odstotkov, da se je čisti dohodek povečal za 26 odstotkov, da je bil izplačani neto osebni dohodek delavca večji za 22 odstotkov, da pa je hkrati makedonsko gospodarstvo naložilo v sklade za nadaljnjo reprodukcijo samo 1600 milijonov dinarjev, torej za 2 odstotka manj kot leta 1977.

Posebno zaskrbljujoč je podatek, da sta industrija in rudarstvo, ki v skupni strukturi makedonskega gospodarstva sodelujeta s 47,8 odstotka, izločila za akumulacijo samo 407 milijonov dinarjev.

Lanskoletni rezultati bi bili brez dvoma boljši, če makedonsko gospodarstvo ne bi imelo približno za 1400 milijonov dinarjev izgub, pri čemer odpade na industrijo in rudarstvo kar 67 odstotkov. če neporavnana realizacija, dasi manjša za 12 odstotkov, ne bi dosegla 2233 milijonov dinarjev, če se zaloge končnih izdelkov ne bi povečale za 11 odstotkov in če se delež za splošno in skupno porabo ne bi zvišal skoraj za tretjino v primerjavi z letom poprej.

Analize, ki bodo brez dvoma sledile, kakor tudi rešitve, ki bodo ponujene za premagovanje obstoječih problemov, bodo zanesljivo usmerjene k trajnejšemu saniranju izgub na osnovi dobrih programov, zatem k zmanjševanju neporavnane realizacije in povečanih zalog. Prav zaloge, ki dolga leta polnijo skladišča tovarn in trgovin, njihova vrednost pa presega več deset milijard dinarjev so problem, ki ga mnoge organizacije združenega dela nerade rešujejo z radikalnimi ukrepi ali morda le delno

Trenutno vse razprave opozarjajo, da se mora povečati akumulativna sposobnost gospodarstva. V zvezi s tem poudarjajo potrebo po realnem razbremenjevanju gospodarstva. V oči zbode primer ene od največjih delovnih organizacij v republiki, »Makedonija-tobaka«, ki je leta 1977 dosegla približno 3170 milijonov dinarjev celotnega prihodka in takrat prispevala v sklade za nadaljnjo reprodukcijo blizu 10 milijonov novih dinarjev, medtem ko leta 1978 ni namenila tem skladom niti enega dinarja, čeprav je imel kolektiv skoraj za milijardo dinarjev večji prihodek kot leto poprej.

Ustvarjenje pogojev za povečanje akumulativne sposobnosti organizacij združenega dela bo brez dvoma pomenilo tudi svojevrstno vzpodbudo za delovne kolektive, ki si bodo še bolj prizadevali za doseganje večjih proizvodnih rezultatov. Občutno povečanje reproduktivne sposobnosti je trenutno ena najpomembnejših nalog makedonskega gospodarstva tudi zato, ker bo v prihodnjem obdobju gospodarski razvoj temeljil predvsem na lastnem financiranju, tako na področju nadaljnjega posodabljanja obstoječih zmogljivosti, kakor tudi pri gradnji manjših in srednjih objektov, ki bi jih hitreje vključevali v proizvodnjo.

Vsi ti problemi bodo brez dvoma v središču pozornosti tudi na prihodnji seji centralnega komiteja zveze komunistov Makedonije, na kateri bodo obravnavali vprašanje stabilizacije gospodarstva.

KIRO MUKAETOV

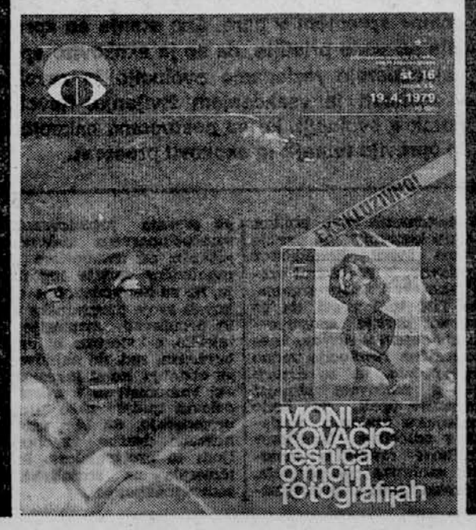
Siromašni panji

Deveti kongres jugoslovanskih čebelarjev - Neizrabljene idealne možnosti

BEOGRAD, 18. aprila (Tanjug) — Med jugoslovanskimi čebelarji bo v bodoče več pravih strokovnjakov. Z letošnjo jesenjo bo namreč v vseh jugoslovanskih republikah in pokrajinah zagotovljena možnost, da se preko usmerjenega izobraževanja za čebelarstvo opredeli večje število mladih, kar pomeni, da lahko že čez leto pričakujemo prve mlade strokovnjake v tej gospodarski panogi. Doslej so imeli take možnosti le v Srbiji in Makedoniji.

To so prvi poskusi, da v bodoče profesionaliziramo ta lep in zanimiv poklic. O tem in še nekaterih aktualnih vprašanjih in nekaterih težavah bo govor na jutrišnjem, že devetem po vrsti, kongresu jugoslovanskih čebelarjev, ki se bo pričel v Vinkovcih.

Trenutno se v Jugoslaviji bavi s čebelarstvom okoli 150 tisoč ljudi, vendar je med njimi le šest tisoč združenih čebelarjev. Drugim je čebelarstvo bolj dodatni poklic in hobi. To je tudi poglavitni razlog, da pri nas dobimo iz skupno približno milijon in 250 tisoč panjev le okrog pet tisoč ton medu oziroma povprečno nekaj manj kot pet kilogramov od vsakega panja. Ti rezultati so desetkrat manjši kot v državah z razvitim čebelarstvom. Zaradi majhnega »pridelka« smo primorani med uvažati in sicer povprečno po deset tisoč ton letno, kar nas stane okroglih petnajst milijonov dolarjev. Pri vsem tem pa imamo v Jugoslaviji naravnost idealne pogoje za razvoj in razmah čebelarstva. Če bi v naslednjih sedmih, osmih letih povečali število čebelarjev bi lahko doma pridelali okoli 15 tisoč ton medu, dodatne možnosti pa so še v dvigovanju »produktivnosti« posameznih panjev.

stop
ista cena - 16 strani več!
koprodukcija filmska kuga
stopov magnetofon
janez hočevar-rifle

KPJ je s svojimi dejanji v celoti poravnala svoj revolucionarni dolg in popeljala delavski razred na pot zmagovite socialistične revolucije

V šestdesetih letih je KPJ po več kot dvajsetih letih ilegalnega delovanja, po uspešnem premagovanju notranjih nasprotij in zoperstavljanju zunanjim pritiskom, po težkih udarcih policijskega režima in po zmagovitem vodenju NOB in socialistične revolucije zrasla v kadrovsko močno, akcijsko usposobljeno in idejnopolitično enotno silo

Mineva 60 let od ustanovnega kongresa jugoslovanske komunistične partije, ki je v tem času prehodila težavno, vendar slavno pot boja, pot lastne graditve v ognju silovitih bojev zoper razrednega sovražnika in izkoriščevalce ljudstva pa tudi notranjega boja proti frakcionaštvu in sektaštvu. Zrastla je v trdno neomahljivo revolucionarno organizacijo delavskega razreda.

»Bile so partije, ki so imele tudi sto tisoče članov, bile so številnejše od naše, a mi smo navzlic vsem obtožbam zoper nas ohranili čast naše partije, oprali smo sramoto, ki so nam jo prizadejali frakcijski boji, in opravili največje dejanje, ki ga partija lahko naredi — osvobodili smo državo in začeli graditi socializem. To so bila zelo pomembna in burna dogajanja, trpljenja polni dnevi porajanja, razvoja in konsolidiranja naše partije in delavskega gibanja, dnevi prepolni idej in lepih rezultatov, vendar tudi kriz, pretresov in viharjev. Nikoli pa nismo doživeli brodoloma, čeprav smo imeli zelo težke trenutke. Nasprotno, prav zaradi zrelosti komunistov in moči delavskega gibanja, njegove sposobnosti, da zbira najširše demokratične množice naših narodov, smo zmeraj prišli iz boja kot zmagovalci, izbojevali smo si svobodo in ohranili neodvisnost. Uresničili smo globoko družbeno preobrazbo in zgradili federativno skupnost enakopravnih narodov in narodnosti«, je pripovedoval predsednik zveze komunistov Jugoslavije Josip Broz Tito.

Komunistična partija Jugoslavije je imela pred 60 leti veliko notranjih težav, ne samo v sebi, temveč tudi v razmerah, v katerih je delovala. Leta 1920 je prišlo do zloglasne Obznane in prepovedi komunistične partije Jugoslavije. Takrat je imela KPJ 59 poslancev v parlamentu in velikosrbski režim je videl nevarnost, ki mu grozi, prav od komunistične partije. Precej poslancev, med njimi skoraj ves izvršilni odbor partije, je moralo na robijo, s čimer so reakcionarji obglavili KPJ.

V svetu je bilo malo partij, ki bi delovale v tako težavnih razmerah kot naša

Komunistična partija pravzaprav ni imela priložnosti, da bi bila legalna stranka, 20 let in več je delovala v globoki ilegalnosti. V takih razmerah je bilo težko delati in to je veljalo veliko žrtev. Takih partij je bilo malo.

Bogate izkušnje je komunistična partija in kasneje zveza komunistov v interesu kontinuitete revolucije uporabljala pri nadaljnji graditvi socialistične samoupravne družbe. Naša partija je uresničila svojo avantgardno vlogo tem bolj uspešno, kolikor bolj ustvarjalno je razvijala in v praksi uporabljala marksistično teorijo. Za zvezo komunistov je bil ustvarjalni odnos do marksizma osnovno merilo za uresničevanje njene vodilne vloge. To je sporočilo iz bogatih revolucionarnih izkušenj v celoti.

Komunistična partija Jugoslavije je v prvih dneh obstoja doživela hude udarce od razrednega sovražnika, tako da si dolgo ni mogla opomoči. Vse to so oteževali tudi frakcionaški boji v vrhovih KPJ, meditem ko je bilo partijsko članstvo v zelo težavnih razmerah razrednega boja prepuščeno samo sebi. V boju zoper frakcionaštvo in za enotnost partije je bilo zelo pomembno obdobje od leta 1927 do 1929. Ponoven vzpon je partijsko delo doživelo potem, ko je na čelu KPJ prišel Josip Broz. V letih 1937 do 1941 se je partija konsolidirala. Čeprav maloštevilna, saj je štela komaj 12.000 članov, je znala spraviti stotisoče naših ljudi v boj zoper fašizem, za osvoboditev narodov. To pomeni, da je teh 12.000 komunistov delovalo kot en sam: ni bilo več frakcionaštva, vsi so disciplinirano izpolnjevali naloge, samo tako pa je lahko KPJ odigrala odločilno vlogo v zgodovinskih dogajanjih med drugo svetovno vojno.

Boj pri urejanju odnosov v KPJ, ki se je začel pred pol stoletja, je bil zelo težaven, ker se je frakcionaštvo globoko zakoreninilo in se je dolgo vleklo, skorajda od ustanovitve KPJ, v katero je prišlo nemalo meščanske in socialnodemokratske dediščine. Boj zoper frakcionaštvo se je začel sicer že pred letom 1927, vendar je bil izredno težaven, ker je bil vsakdo, ki bi skušal kritizirati frakcionaštvo v vrhovih partije, v nevarnosti, da ga vržejo iz partije.

Komunistična partija Jugoslavije, ustanovljena po prvi svetovni vojni kot mnoge druge komunistične partije, je bila že od začetka soočena s problemi enotnosti v vodstvu. Zaradi medsebojnih bojev, v katerih se je izživljalo vodstvo, so bili člani partije tako rekoč prepuščeni samim sebi.

V letih 1921 do 1924 se je v vodstvu KPJ bil boj okoli temeljnih vprašanj partijske politike in taktike, revolucije in njenih zaveznikov, največ pa okoli nacionalnega, kmečkega in sindikalnega vprašanja. Razpravljanje o teh načelnih vprašanjih je spremljal tudi pojav prvih skupin in struj znotraj partije. Po idejnih opredelitvah je bila ena skupina za revolucionarne rešitve — to je bila levica. Desnica je po drugi strani zastopala oportunistična pojmovanja. Sčasoma pa sta ti skupini prerasli v frakciji. Spor okoli teh temeljnih vprašanj je bil neizogiben, zlasti okoli tega, kako v ilegalnosti zgraditi resnično revolucionarno partijo. To je bil tudi eden osnovnih razlogov frakcijskega boja. Hkrati so bili tudi nenehni boji, kdo bo na čelu KPJ, kdo bo sekretar ali član politbiroja.

Levica je videla poglavitno vlogo v tem, da se KPJ zgradi kot revolucionarna partija delavskega razreda, da se formirajo neodvisni sindikati kot njene razredne bojne organizacije, da se pridobivajo kot naravni zavezniki revolucije kmetje in zatirani narodi in da se krepi vpliv partije na najširše plasti delovnih ljudi. Levica je pod režimom zakona o zaščiti države iskala pot k delavskim množicam prek legalnih delavskih organizacij, ki jih je ustanavljala.

Pod režimom zakona o zaščiti države je partijska levica iskala pot k delavskim množicam prek legalnih delavskih organizacij, ki jih je sama ustanavljala

Desnica je v glavnem zastopala socialnodemokratske poglede na proletariat in njegovo partijo. Podcenjevala je delo med kmeti in je imela buržoazne poglede na nacionalno vprašanje. Nasprotovala je vsem ukrepom, ki bi KPJ spremenili v revolucionarno avantgardo delavskega razreda, neodvisne sindikate pa v njegovo razredno, bojno organizacijo. Desničarji so nasprotovali ustvarjanju partijskih celic po podjetjih, zlasti pa političnemu delu partije med kmeti in zatiranimi narodi. Zaradi svojih socialnodemokratskih pogledov desničarji nikoli niso uživali podpore širšega partijskega članstva, njihova dejavnost pa je imela hude posledice za delo KPJ, saj so imeli v svojih rokah osrednje vodstvo neodvisnih sindikatov in najpomembnejše položaje v vodstvih strokovnih zvez.

Tretja državna konferenca KPJ januarja 1924 je zavrnila oportunistična stališča desničarjev in sprejela koncept levice o graditvi in politiki partije. Nekoliko pozneje je koncept potrdila tudi Komunistična internacionala in levici zaupala vodstvo partije. Vendar se je levica pozneje sama zapletla v frakcionaški obračun z vodstvom desničarjev. K takemu preobratu je prispevalo tudi to, da je kominterna vztrajala, naj se izvoli kompromisno vodstvo KPJ, sestavljeno iz levičarjev in desničarjev. Zato je bilo vse več frakcionaških bojev v vrhu KPJ. Namesto da bi vodilni krogi levičarjev napačnost desničarskih konceptov dokazovali s svojim delom, pri mobilizaciji članstva za izvajanje svojih sklepov, so se usmerjali k obračunu na vrhu in se sami utapljali v frakcionaštvu.

Osma zagrebška konferenca je pomenila začetek reorganizacije komunistične partije v celoti

Tako je levica prenehala biti revolucionarno krilo KPJ, zaradi česar jo je zapustilo precej dotedanjih privržencev. Razpadala je in nadalje delovala kot skupine levih frakcionašev, ki so jih zaposlovale predvsem frakcijske razprave, to pa jih je še bolj ločevalo od praktičnega partijskega dela in članstva. Kriza enotnosti vodstva KPJ se je še poglobila. Ni je bilo moč rešiti ne z različnimi poskusi na partijskih konferencah ne s tretjim kongresom KPJ in tudi ne s pomočjo kominterne. Možnost zato se je ponudila šele leta 1928 na osmi zagrebški konferenci, ki je bila izraz zagrebškega industrijskega proletariata. Zagrebška organizacija KPJ je bila takrat namreč organizacijsko in številčno najmočnejša.

Osma zagrebška konferenca je pomenila začetek reorganizacije komunistične partije v celoti, je dejal Josip Broz, ki je takrat postal politični sekretar mestnega komiteja Zagreba. Izhajajoč iz takratnih pogojev so zgrebški komunisti zahtevali, naj bi bila kadrovska partija, zelo konspirativna, z delavskim vodstvom in z doslednim spoštovanjem demokratičnega centralizma. Spričo poostrenega preganjanja vseh demokratičnih sil v takratni kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev, zlasti pa še komunistov, sicer ne bi uspeli ohraniti gibanja v celoti, se uspešno povezovati z delovnimi množicami in izpolniti naloge, ki si jih je KPJ zastavila. To so bili resnični začetki boja za ustvaritev partije leninskega tipa, katere naloge bodo izhajale iz konkretnih razmer in političnega položaja, kakršen je bil v tistem času.

Položaj v KPJ je zaskrbel tudi komunistično internacionalo. Na posvetovanju v Moskvi leta 1928 so sprejeli odprto pismo kominterne jugoslovanskim komunistom, v prvi vrsti delavcem, s katerim so jih pozvali v boj zoper frakcionaštvo in klikarstvo, ki je prihajalo tako z leve kot z desne strani. Kominterna je navedla napake poglavitnih nosilcev frakcionaštva, nato pa je poudarila, da so enako krivi vodilni krogi obeh frakcij. Edina organizacija, ki je dobila v odprtem pismu priznanje, je bila zgrebška partijska organizacija. Odprto pismo se je končalo z naročilom zagrebške antifrakcijske fronte: globlje med množice, za enotnost delavskega razreda in neodvisnih sindikatov, za zvezo delavcev, kmetov in zatiranih narodov. Izvršilni komite kominterne je imenoval tudi začasno vodstvo, biro centralnega komiteja KPJ, iz katerega so bili odstranjeni nosilci frakcionaštva. Glavni osebnosti sta bili Filip Filipović, politični sekretar, in Djuro Djaković, partijski aktivist, ki je bil na šolanju v Moskvi. Ta naj bi bil tudi pomagal pri izvajanju sporočil odprtega pisma in pri pripravi kongresa KPJ.

Članstvo KPJ v domovini je v veliki večini sprejelo odprto pismo kominterne, vendar boj za njegovo izvajanje ni bil preprost. Kriza v KPJ se odprtemu pismu navkljub ni končala čez noč, obveljala pa je tudi misel Djura Djakovića, ki jo je izrekel na posvetovanju kominterne: Jugoslovani imamo to slabo lastnost, da sklepe in predloge soglasno sprejemamo, vendar jih ne uresničujemo. Voditelji tako levičarjev kot desničarjev so samo formalno sprejeli posredovanje kominterne v sporu v KPJ. Ker je kominterna obsodila obe frakciji, sta se tako leva kot desna poslavili proti odprtemu pismu.

Odkod tak vpliv komunistične internacionale? Kot mednarodna proletarska organizacija je imela velikansko avtoriteto skoraj po vsem svetu, vse komunistične partije po svetu so bile njene sekcije, avtoriteta pa je izhajala iz tega, da je nastala po zmagi oktobrske revolucije, iz ogromnega ugleda Sovjetske zveze kot prve države socializma. Kominterna je po Leninovi zamisli morala poskrbeti za solidarnost mednarodnega proletariata v podpiranju in varovanju pridobitev oktobrske revolucije. Kominterna je bila ustanovljena kot strogo centralizirana organizacija z izvršnim komitejem na čelu, ki je po statutu imel pravico, da se vmešava v življenje vseh komunističnih sekcij, ki so jo sestavljale. Izvršni komite se ni vmešaval samo v odobravanje programa in politične usmeritve posameznih sekcij, ampak tudi v kadrovska vprašanja, postavljanje vodilnih ljudi v posameznih partijah. Sčasoma pa se je kominterna vse bolj spreminja la zgolj v podporo mnenj in stališč voditeljev Sovjetske zveze, češ da so ta edino pravilna.

Leta 1929 je KPJ pričela herojsko bitko, ki je okrepila zaupanje ljudstva v partijo, kar je pozneje pomenilo podlago za ustvarjanje široke zveze komunistov z drugimi protifašističnimi demokratičnimi silami

Tako je bilo tudi na četrtem kongresu KPJ leta 1928 v Dresdnu, ko so imeli glavno besedo predstavniki kominterne. V vodstvo KPJ so po ustaljeni praksi izbrali ljudi, ki so prihajali iz Moskve, ne pa tiste, ki so zrasli v samem gibanju v Jugoslaviji. Od tod tudi pojmovanje, ki je izhajalo iz nepoznavanja razmer, da si je treba izboriti oblast z oboroženo vstajo. Kot odgovor na udarce šestojanuarske diktature leta 1929 proti delavskemu in demokratičnemu gibanju je CK KPJ namreč odgovoril s pozivom na oboroženo vstajo. To je bil nerealen sklep, ki je imel hude posledice, saj so bili prizadeti najboljši partijski kadri. Hkrati pa je moč oceniti, da je v tistem času KPJ začela tudi herojsko bitko, ki je okrepila zaupanje ljudstva v partijo, kar je pozneje pomenilo podlago za ustvarjanje široke zveze komunistov z drugimi protifašističnimi demokratičnimi silami. Partija je v času šestojanuarske diktature že pokazala svojo revolucionarno čvrstost in pogum, komunisti so bili disciplinirani in so brez omahovanja stopili v boj proti diktaturi.

Čeprav so udarci diktature razredčili partijske vrste, se je ta vseeno zelo hitro znašla. Kmalu se je začela obnavljati z mladimi ljudmi. Že v letih 1932 do 1934 je KPJ vodila vrsto akcij delavskega razreda, stavke kmečkega prebivalstva in študentov, organizirala je demonstracije. Leta 1934 so se začele priprave za pokrajinske partijske konference, konec leta 1934 je bila tudi četrta državna konferenca KPJ.

Četrta državna konferenca je bila decembra 1934 v hiši Ziherlovih v Ljubljani. To je bil pomemben zbor vodstva KPJ, je ocenil Josip Broz, ki je konferenco pripravil. Sprejela je posebno resolucijo o delu sindikatov, na vasi, med narodno zatiranimi množicami, med mladino, pa tudi o partijskem tisku, literaturi in boju proti imperialistični vojni. Do izraza so prišle vse tiste pozitivne tendence, ki so se kazale v politični dejavnosti partije in v procesu njenega organiziranega obnavljanja in krepitve v tistih zadnjih letih.

Konferenca je sprejela tudi sklep o ustanovitvi komunističnih partij Slovenije in Hrvaške, v najbližji prihodnosti pa tudi komunistične partije Makedonije.

Od konca 1935. leta do marca 1936 je največji del partijskih kadrov v 75 jugoslovanskih mestih padel policiji v roke

Nadaljnjo krepitev KPJ je prekinil policijski vdor in aretacije komunistov. Od konca leta 1935 do marca 1936 so zaprli v Jugoslaviji okoli tisoč komunistov. Največji del vodilnih kadrov v 75 mestih je padel v roke policiji. Zaprli so skoraj vse člane pokrajinskih komitejev partije, mnoge iz vodstva skojevcev, policija je zaplenila partijsko tehniko. Zaostrili so se tudi odnosi v centralnem komiteju KPJ, ki je deloval takrat na Dunaju, spet se je pojavilo frakcionaštvo v vrhu. Zato je bil konec avgusta 1936 v Moskvi posvet vodilnega partijskega aktiva KPJ, na katerem je prišlo tudi do spremenb v vodstvu, Josip Broz pa je postal organizacijski sekretar CK KPJ. Sprejet je bil tudi sklep, da se organizacijski sekretar in del vodstva vrne v domovino, da bi dokončno odpravili frakcionaštvo, da bi okrepili enotnost KPJ in njeno osamosvojitev. Politični sekretar CK KPJ Gorkić pa je z delom vodstva ostal v Parizu.

Josip Broz je takratno dejavnost ocenil takole:

»Delali smo tako, da bi zgradili svojo politično strategijo jugoslovanskega revolucionarnega delavskega gibanja. Bilo je jasno, da moramo dokončno vrniti iz tujine centralni komite v celoti, da se moramo znebiti tutorstva kominterne in slepega nekritičnega sprejemanja in izvajanja direktiv nekega splošno vladajočega komunističnega centra in da se moramo rešiti denarne pomoči od zunaj. Najpomembnejša naloga partijskega vodstva v domovini pa je bila, da pospešeno stori vse ukrepe v smeri idejne, organizacijske in politične krepitve partije. Veliko pozornost smo posvečali delu komunistov v sindikatih in med mladino. Delovni ljudje so spet začeli dobivati zaupanje v partijo.«

Vodstvo KPJ je pospešeno uresničevalo sklep o ustanovitvi KP Slovenije in KP Hrvaške. V Sloveniji je vodil priprave Edvard Kardelj, ustanovni kongres pa je bil aprila 1937. Blizu Samobora je bil kongres KP Hrvaške 1. in 2. avgusta, referat o pomenu te ustanovitve je imel Josip Broz. Poudarek je bil tudi na tem, da sta resnični napredek in svoboda hrvaškega naroda zagotovljena samo v bratski slogi in sodelovanju z drugimi jugoslovanskimi narodi.

V začetku maja 1938 je KPJ dobila novo začasno vodstvo, v katerem so bili tudi Edvard Kardelj, Franc Leskošek in Miha Marinko. Pomenilo je odločilen korak na poti k notranji učvrstitvi partije in k zatrtju vseh ostankov frakcionaštva. Novo vodstvo je takoj vzpostavilo tesne stike s pokrajinskimi in drugimi nižjimi vodstvi po vsej državi in se s svojim delom preusmerilo k problemom delavskega razreda in delovnih ljudi.

Komunistična partija je pričela razvijati zavest o nevarnosti fašizma med najširšimi množicami, pričela je zbirati napredne sile v boju proti fašizmu in slednjič povedla jugoslovanske narode in narodnosti v zmagovito revolucijo

Po pripojitvi Avstrije k Nemčiji je KPJ opozarjala na nevarnost Hitlerjevega nacizma. Začela je razvijati zavest med najširšimi množicami o nevarnosti fašizma, začela je tudi zbirati napredne sile za boj proti fašizmu, ki ogroža neodvisnost Jugoslavije in usodo njenih narodov. KPJ je svojo dejavnost usmerila h krepitvi obrambne sposobnosti, ki je dobila široke razsežnosti v vsej državi, zlasti med mladino. V tem je odigrala pomembno vlogo slovenska pokrajinska konferenca, ki je aprila 1938 o tem objavila razgias. Pomembno je bilo tudi državno posvetovanje v začetku junija v Sloveniji, saj je vodilni aktiv KPJ jasno proučil probleme in naloge partije, določno obsodil vsakršno frakcionaštvo in grupaštvo.

»Poseben poudarek je bil dan temu, da je potrebno pritegniti kar največ delavcev, kmetov in napredne inteligence,« se spominja Josip Broz, »in drugih poštenih in uglednih ljudi. Trudili smo se, da bi se partija opirala predvsem na proletariat in na demokratično razpoložene ljudi, pripravljene videti v politiki partije in njeni naravi, povezanosti z življenjskimi vprašanji ljudi tudi svojo perspektivo. Takrat je bila partija povečala vpliv in moč, ki sta bila veliko večja od števila članov. Najprej smo imeli 6.000 članov, pozneje 8.000, v vojno pa smo stopili z 12.000 komunisti. V letu dni je partija podvojila število članov. Za nas je bil bistven vpliv partije med množicami. Zelo smo pazili na ugled partijskega članstva, kako deluje in se obnaša. Ker je partija izražala resničen interes delavskega razreda in ljudstva, je postala prava avantgarda in moč, ustvarila si je vodilno vlogo za revolucionarni in osvobodilni boj, ki jo je čakal.«

»Komunistična partija Jugoslavije je že leta 1941, v usodnih dneh za ves svet, ko je hitlerjevski škorenj teptal Evropo prav naša partija, ki so jo v kominterni že skoraj odpisali, častno izpolnila obveznosti do svojih narodov, do svojega delavskega razreda, do vsega mednarodnega delavskega gibanja in svobodoljubnega človeštva,« je takratne dogodke ocenil Josip Broz. »Ko je torej v Evropi vladal fašizem, ko se razen KP SZ v njej ni pojavljala nobena partija, je komunistična partija Jugoslavije dvignila svojo revolucionarno zastavo in popeljala delavski razred, delovne množice, narode in narodnosti v zmagovito narodnoosvobodilno vojno in socialistično revolucijo.«

Samoupravljanje — dejanje zgodovinskega pomena

Titov govor ob sprejetju zakona o delavskem samoupravljanju je dogodek svetovnega, zgodovinskega pomena — Ena najizvirnejših idej

Govor tovariša Tita v zvezni skupščini, v katerem je 1950. leta razglasil, da je sprejet prvi zakon o delavskem samoupravljanju po vojni, je dogodek svetovnega, zgodovinskega pomena. S tem govorom se začenja novo obdobje v zgodovini in kulturi sodobne družbe, posebej socialistične. Dokaz za pomen tega govora je v tem, da obnavlja in potrjuje eno izmed temeljnih zahtev delavskega gibanja in načel marksistične družbene teorije in da je izpričano geslo »Tovarne delavcem« pokazalo nove poti preobrazbe in razvoja človeške družbe, ki se je dotlej gibala v ozkih mejah podedovane misli in prakse preteklosti, je rekel prof. dr. Jovan Djordjević iz Zagreba.

Odkar je bilo razglašeno samoupravljanje in odkar se pogumno in dosledno uveljavlja v družbenopolitično prakso Jugoslavije, je do danes že postalo eno najdrznejših in najizvirnejših idej, ki jih delavsko gibanje vnaša v vseobča hotenja človeštva, da bi živelo v večji svobodi, pravičnosti in solidarnosti. in vrste dežel, da bi svojim narodom zagotovile boljšo prihodnost in večjo varnost v boju za to, da se odpravijo razmere, iz katerih se porajajo delitve, »interesne sfere«, hegemonizem, agresije in vojne. Skladno s tem postaja samoupravljanje, čeprav tu in tam zadeva na nerazumevanje in na odpore, idejna moč druge polovice 20. stoletja in pripravlja tla za novo, boljše, bolj človeško in pravičnejše tisočletje, ki bo kmalu napočilo.

Samoupravljanje je idejno in organizacijsko načelo, katerega pomen je večstranski. Samoupravljanje je pot vzpostavljanja enakopravnih in humanih odnosov v produkcijskih odnosih. S tem je bila naposled dana pot preraščanja zasebne in državne lastnine v režim družbene lastnine in s tem način in pogoj, da postane delavski razred osnovni subjekt upravljanja v proizvodnji in v drugih družbenih zadevah.

Idejno in organizacijsko načelo z večstranskim pomenom

Samoupravljanje na podlagi družbene lastnine omogoča, da se stoletja odtujena proizvajalna sredstva vrnejo samim proizvajalcem — delavskemu razredu in da se s preraščanjem nadvlade enih ljudi nad drugimi začne proces »odmiranja« »politične države«.

Na podlagi samoupravljanja se gospodarske organizacije in druge delovne organizacije spreminjajo v skupnosti združenega dela in delovnih ljudi, prej odtujena in gospodujoča politična oblast pa se pretaplja v nov tip skupnosti svobodnih in združenih ljudi, ki jo Marx imenuje »civilno družbo«.

Razkrivanje slabosti in kritika ostajata pasivna in verbalna, če se ne poiščejo in ne ugotove poti, kako priti iz splošne negibnosti in blokiranosti, v katero je človeštvo vklenil kapitalizem in kult države in sile. Uresničujoče in razvijajoče se samoupravljanje je ena izmed teh poti k izhodu, ki ji do danes ne nasprotuje napredujoča in progresivna demokratična alternativa. Samoupravni socialistični politični sistem, ki se uresničuje v Jugoslaviji in ki vrača zgodovinske pravice delavskemu razredu in pravice do samoodločbe narodom in človeku, je eden prvih in največjih izzivov sodobni družbi, ki si prizadeva spremeniti svojo uokvirjeno in blokirano sedanjost ter pripravlja boljšo in za večino ljudi zadovoljivo prihodnost.

Ko samoupravljanje vrača delavskemu razredu in delovnim ljudem oziroma življenjskim in ustvarjalnim silam sodobne družbe tisto, kar jim je bilo odtujeno v ekonomskem, delovnem, družbenem in političnem pogledu, išče in vnaša tudi nove elemente kulture. Samo po sebi je samoupravljanje do danes najsplošnejši akt kulturizacije človeka in družbe. Kultura izgublja svojo tradicionalno, elitistično in aristokratsko obliko in prizvok, postaja način, kako odpraviti ali vsaj zmanjšati naspротje med umskim in fizičnim delom, je močno sredstvo v boju proti hierarhiji, birokraciji in birokratizmu. vzpostavlja most med mestom in vasjo, vodi kmetstvo v civilizacijo. Subjekti upravljanja in odločanja postajajo čedalje bolj nosilci in graditelji kulture, ko ustvarjajo možnosti za to, da vsi in vsakdo prevzemajo in ustvarjajo kulturo.

Samoupravljanje je akt humanosti in dejanje humanizacije človeške družbe

Samoupravljanje je akt humanosti in dejanje humanizacije človeške družbe. To je najprej doseženo s tem, da vzpostavlja človekovo popolno človeško dostojanstvo. Človek, ki se osvobaja vseh oblik odtujenosti, zlasti pa izkoriščanja in nadvlade, postaja. kakor je poudarjal Marx, »bistvo vseh stvari«. Prisvaja si tako ekonomska kot politična sredstva skupnosti. Je merilo in arbiter politike in odločanja. Ko se mu vrneta njegova enakost in človeško dostojanstvo, v samem sebi ne išče več sredstvo, marveč cilj svoje moči, svojega obstoja in ustvarjanja.

Spričo daljnosežnih ekonomskih, družbenih, političnih in kulturnih preobrazb človek ni prisiljen in nima več potrebe, da bi bil to, kar ni, t.j. izoliran, sebičen in samozadovoljen posameznik. Presežena je znana Hobbesova podmena, da je »človek človeku volk«, ki je pomenila antropološko osnovo vseh dosedanjih in zastarelih družbenih in političnih sistemov.

V procesu kolektivnega odločanja, ki ga zahteva samoupravljanje, postaja človek človeku — partner, sodelavec, čedalje bolj prijatelj in naposled tovariš. Tovarištvo je najpomembnejša socialno-kulturna zveza med samoupravljavci in ljudmi, je sodoben izraz za idejo francoske revolucije o bratstvu, ki so jo do danes kompromitirale ne samo tiste državne oblike, ki so izšle iz te revolucije. V takšnih samoupravnih, kulturnih in humanih odnosih, ki jih zagotavlja nenehni materialni razvoj, začenja človek uresničevati svojo »genetično naravo« in lahko **postane to, kar je**, in preneha biti to, kar ni.

Vse to je večstranski izziv tistim družbenim, političnim, kulturnim silam, ki niso zadovoljne s sedanjim stanjem v posameznih deželah in na svetu sploh. Te sile dandanes naraščajo in napredujejo, čeprav se to ne vidi povsod in takoj.

Samoupravna socialistična alternativa je izziv, ki inspirira in zbira te sile, in hkrati ustvarjalna kritika, namenjena vsem tistim, ki bi izhod za sodobno družbo iskali v rušenju, stagnaciji, ohranjanju starega in terorizmu.

Enajst revolucionarnih pečatov

Josip Broz Tito: Vsi partijski kongresi so vedno dajali neizbrisen pečat posameznim obdobjem v razvoju naše socialistične revolucije in samouprave

Če segrevamo vodo toliko časa, da doseže sto stopinj, se »nenadoma« spremeni v paro. Eno stanje se sprevrže v drugo. Nakopičene sile so vodo prisilile, da se je skokovito spremenila ... Tako si ljudje najpogosteje razlagamo evolucijo in revolucijo v prirodi in družbi, v znanosti in vsakdanjem življenju. Revolucija je potemtakem trenutek v evoluciji, ko se postopoma nakopičene sile v družbi sprostijo in opravijo temejit in skokovit preobrat.

V šestdesetih letih, kolikor je stara komunistična partija oziroma zveza komunistov Jugoslavije, je velikokrat vrelo. Takorekoč nepretrgoma. Zato Tito tudi pravi, da so kongresi partije »posameznim obdobjem v razvoju naše socialistične revolucije vedno dajali pečat«. In so avtorji knjige z naslovom »Enajst kongresov« upali, da bodo današnjemu bralcu s pogledom v odločitve kongresov in njihove resolucije »omogočili zanimiva primerjanja, predvsem glede nepretrganosti razvoja jugoslovanskega revolucionarnega delavskega gibanja: od ustanovitve komunistične partije Jugoslavije, ko so komunisti šele oblikovali svoje programske cilje in proučevali strategijo in taktiko, s katerima bi uničili buržoazni red, do najnovejšega obdobja, ko si jugoslovanski komunisti in z njimi vsi delovni ljudje naše države prizadevajo, da bi zgradili humano družbo svobodnih ljudi in »proizvajalcev, ki bi temeljila na socialističnem samoupravljanju«.

● Enajsti, zadnji kongres je bil od 20. do 23. junija 1978 v Beogradu. Na njem je bilo 1.622 delegatov, ki so predstavljali nekaj manj kot milijon sedemstotisoč članov zveze komunistov. Izhajal je iz referata »Zveza komunistov Jugoslavije v borbi za nadaljnji razvoj socialistične, samoupravne in neuvrščene Jugoslavije«, ki ga je pripravil predsednik Tito. V njem je s še posebno zavzetostjo govoril o naših mednarodnih odnosih in zunanji politiki, materialnem razvoju in družbeno ekonomskih odnosih, nadaljnjem razvoju socialistične samoupravne demokracije in marksističnem izobraževanju ter idejnem vzgajanju komunistov kot vodilne in usmerjajoče politične sile družbe. V obdobju med zadnjima dvema kongresoma je začel veljati zakon o združenem delu, s katerim je delavski razred tudi v resnici postal vladajoča in politična sila družbe. Na kongresu, ki se je imenoval kongres akcije ali dejanj, so komunisti dobili še eno nalogo: navzoči morajo biti povsod, kjer so ljudje, ki živijo polno in razgibano politično in samoupravno življenja. Temeljito je bila ocenjena vloga partije oziroma zveze komunistov v razvoju naše družbe v zadnjih treh desetletjih, Edvard Kardelj pa je govoril o Filipu Filipoviću, čigar stoletnica rojstva se je ujela prav z dnevi kongresa, in ki je sodeloval tako na prvem kot na drugem kongresu, ko je bil obakrat izbran za sekretarja komunistične partije.

● Prvi kongres, imenovan združitveni kongres je bil od 20. do 23. aprila 1919 v Beogradu, pet mesecev po ustanovitvi skupne države jugoslovanskih narodov in narodnosti — kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev. Na njem je bilo 432 delegatov, ki so predstavljali delavske organizacije vse dežele, razen Slovenije. Ker so slovenski socialistični prvaki sedeli v deželni vladi v Ljubljani, njihova stranka ni sodila v socialistične stranke, združene na levičarski osnovi, in zaradi tega ni mogla sodelovati na kongresu.

Ta je namreč vsem, ki bi se ga želeli udeležiti, postavljal pogoj: pridite, če boste skupaj z nami obsodili ministerializem oziroma sodelovanje socialistov v reakcionarni buržoazni vladi. Vsi zbrani so se takrat odločili, da se bo njihova združena delavska partija odslej imenovala socialistična delavska stranka Jugoslavije oziroma komunistov, zato pomenijo dnevi prvega kongresa obenem tudi čas, ko se je rodila današnja zveza komunistov. V delovnem programu prvega kongresa je bila tudi konferenca žensk socialistk — komunistk, ki so si izoblikovale svoj posebni statut. Med ljudmi, ki so bili izvoljeni za voditelje pravkar ustanovljene stranke, s kraticami imenovane SDSJ(k), so glede načina, kako je treba voditi razredno borbo, obstajale precejšnje razlike. Eni so bili za reformo, s katero bi ublažili izkoriščanje in izboljšali položaj delovnih ljudi, medtem ko so se drugi zavzemali za revolucionarne spremembe in za kar najostrejše razredne spopade z buržoazijo in njenim državnim pomočništvom. Na kongresu se o mnogih pomembnih stvareh sploh ni govorilo, tako na primer ni bila spregovorjena besedica o nacionalnem vprašanju, medtem ko so bila stališča glede kmetov zelo nedoločna in nedosledna ... A kakorkoli že, priča zgodovina, kongres si je s tem, ko je ustvaril edinstveno revolucionarno organizacijo, zadal težke, toda glede na dogajanja nujne naloge in cilje. Ena od točk iz njegovega praktičnega akcijskega programa je na primer zahtevala, da otroci, mlajši od štirinajst let, ne smejo biti zaposleni.

● Drugi kongres, imenovan vukovarski, je bil od 20. do 24. junija 1920 v Vukovaru. Na njem je bilo 374 delegatov, ki so predstavljali razpoloženje približno 65.000 članov partije. Priprave na ta kongres so se odvijale v znamenju idejne bitke med zagovorniki reforme in revolucije. Ker je v tem času izhajalo osemnajst strankinih časopisov, ki so imeli mesečno naklado 740.000 primerkov, o njej niso goreče razpravljali le ljudje v vrhu partije, ampak tudi oni iz baze. Namera reformistov, da bi zaoblili pušščico revolucionarno usmerjene stranke, je v petih junijskih dneh propadla. Tako se je prav na tem kongresu zmagovita komunistična stranka preimenovala v komunistično partijo Jugoslavije, ki se je s programom zavobljubila, da bo kot članica komunistične internacionale skušala čimprej zlomiti buržoazni državni ustroj in z njim kapitalistični red v deželi ter uvesti sovjetsko republiko Jugoslavijo. Na vukovarskem kongresu so sodelovali tudi slovenski komunisti, ki so se za SDSJ(k) odločili meseca aprila, torej dva meseca pred kongresom. Tako je bil proces združevanja članov jugoslovanskega delavskega gibanja končan.

● Tretji kongres je bil od 17. do 22. maja 1926 na Dunaju. Na njem je bilo 48 delegatov, medtem ko je bilo v tem času v Jugoslaviji samo 2.300 komunistov. Poročilo o delu članov centralnega komiteja med drugim in tretjim kongresom, ki ju je ločevalo šest let, je povzročilo obširne diskusije, v katerih so mnogi delegati ostro obsodili frakcijske borbe in osebne obračune med predstavniki »levice« in »desnice«. Ti so priznali svoje napake in ko naj bi delegati izvolili nove člane centralnega komiteja, so to storili s pripombo, da morajo v vodstvu imeti večino delavci. Kajti samo tako bo lahko imelo avtoriteto in zaupanje delovnih množic, kar mu bo tudi pomagalo, da bo razbilo, kar je še ostalo od frakcijske bitke in sektaštva. Tretji kongres, za katerega je dala pobudo kominterna, je bil v času, ko je bilo v razvitejših kapitalističnih deželah Evrope in Jugoslaviji že mogoče zaznati burne gospodarske in politične premike. Konec je bilo namreč obdobja relativne stabilizacije, ki je nastopila po prvi svetovni vojni in plimi revolucionarnega gibanja. Jugoslovanski komunisti so pravilno menili, da so pogoji za ustanovitev širše fronte delavcev in zapostavljenih narodov, za enotnost sindikalnega gibanja, za ekonomske in politične akcije delavskega razreda zdaj ugodnejši kot kdajkoli. No, partija vendarle ni bila dovolj močna in frakcijske bitke v njenih vrhovih so se tudi po tretjem kongresu nadaljevale z nezmanjšano ognjevitostjo. Še več, zdaj so se prenesle tudi med nižje partijske organizacije.

● Četrti kongres je bil v prvih dneh (najbrž med 5. in 7.) novembra 1928 v Dresdnu, v zgradbi partijske šole komunistične partije Nemčije »Rosa Luxemburg«. Na njem je sodelovalo 25 delegatov iz vrst KPJ. delegat SKOJ, predstavnika kominterne in predstavnik komunistične mladinske internacionale. Partija je imela takrat 2034 članov. Kongres je izhajal iz programa komunistične internacionale, ki je bil izoblikovan avgusta oziroma septembra meseca istega leta na šestem kongresu kominterne. Na njem je namreč obveljalo mnenje, da kapitalizem ponovno stopa v akutno krizo, da se približuje čas revolucionarnih bitk, in da morajo komunistične partije Sovjetsko zvezo, prvo deželo socializma, ki ji grozijo imperialistične sile, braniti in ščititi, pa naj jih stane kolikor hoče. Za organizacijskega sekretarja novega vodstva partije so na kongresu izbrali Djura Djakovića, kovinar-

Za komunistično partijo ni bilo dilem glede osnovne usmeritve in končnega rezultata vstaje, na katero je pozvala vse naše narode

Za Tita in našo partijo partizanska vojna ni bila sama sebi namen in tudi ni bila klasična »gverila« niti samo oblika oboroženе akcije v sovražnikovem zaledju — To je bila izhodiščna in osnovna oblika in sredstvo vseljudske vstaje in najprimernejša oblika revolucionarne mobilizacije in oborožene akcije vseh jugoslovanskih narodov

Pokojni Edvard Kardelj je v svojem bogatem publicističnem delu posvetil veliko sil tudi analitičnemu ocenjevanju poti, ki jo je v svojem desetletja dolgem boju izbirala in ubirala Komunistična partija Jugoslavije. Iz enega takšnih pregledov, ki je nastal pred dobrim desetletjem, smo izbrali odlomke, ki govorijo o vlogi komunistične partije pri organiziranju in vodenju narodnoosvobodilnega boja ter o smernicah, ki so uravnavale njeno delovanje po osvoboditvi.

Sredi aprila, še preden je bila končana okupacija Jugoslavije, je bila v okupiranem Zagrebu seja politbiroja partije, ki je na bazi Titove ocene položaja formuliral osnove svoje politike v pogojih okupacije, hkrati pa se je lotil kadrovskih in organizacijskih priprav, zaradi praktičnih priprav oborožene vstaje, ki so morale biti izredno konspirativne. V ta namen se je začelo pospešeno ustanavljanje sposobnih vojaških komitejev kot jedra vojaške organizacije za pripravljanje ljudske vstaje. Partijsko vodstvo je izvolilo Tita za voditelja te vojaške organizacije.

Tito, ki je vodil delo vojaških komitejev, je njihovo dejavnost usmerjal tako, da je vsak izmed njih opravljal politične, organizacijske in tehnične priprave za oboroženo vstajo, hkrati pa postajal tudi jedro bodoče vojaške organizacije narodnoosvobodilnih enot od nacionalnih glavnih štabov do odredov in partizanskih čet. Ko je partijsko vodstvo menilo, da so dozoreli pogoji za neposredni prehod na splošno ljudsko vstajo, je bila celotna dežela že prepredena s takšno organizacijo vojaških komitejev, ki so lahko neposredno prešli v oboroženo akcijo.

Vstaja brez množičnosti bi bila tragična avantura

V izbiri momenta za neposredni prehod v splošno ljudsko vstajo je bila najvažnejša ocena o tem, ali so tudi široke ljudske množice pripravljene vključiti se v oboroženo akcijo. Vstaja bi namreč bila tragična avantura ali pa bi se omejila na ožje ali širše diverzantske akcije, če bi se bili v oboroženi boj vključili samo oboroženi kadri komunistične partije in narodnoosvobodilnega gibanja, ne da bi ga sprejele in podprle najširše ljudske množice.

Takšno borbeno razpoloženje je začelo zajemati množice po Hitlerjevem napadu na Sovjetsko zvezo, ko so nastale v zavesti in politični orientaciji množic v vseh delih Jugoslavije globoke spremembe.

Hkrati je množična baza marionetnih režimov in drugih okupatorjevih sodelavcev, ki je bila tudi že prej zelo ozka in ki se je pravzaprav naslanjala samo na strah in omahovanje, zdaj tako rekoč razpadla. Naglo pa so se začeli radikalizirati in širiti posamezni lokalni odpori, ki so že od prej tleli v tistih delih države, kjer je bil teror iztrebljanja najhujši.

Predvsem pa je močan bojni razmah doblo organizirano narodnoosvobodilno gibanje, ki se je v različnih oblikah in z različnimi imeni formiralo okrog partije v vseh delih razkosane Jugoslavije.

Dogodki so pokazali, da je partija pravilno ocenila trenutek, kajti vstaja se je začela naglo širiti in zajemati široke ljudske množice.

Za Komunistično partijo Jugoslavije ni bilo dileme, kakšno obliko vstaje izbrati

V patriotičnih in naprednih vrstah ljudi so bili takrat tudi posamezniki, ki so prvi hip obsojali ta sklep partije, češ da takšna vstaja nima nobenega upanja na obstoj in uspeh in da bo okupatorju olajšala fizično iztrebljanje narodov Jugoslavije. Ves potek dogodkov je kmalu pokazal, da je vstaja odigrala nasprotno vlogo: ni samo otežila in preprečila okupatorjevo akcijo za fizično uničenje narodov Jugoslavije, marveč je stokratno okrepila in razvila njihovo moč v boju za obstoj, za neodvisnost in njihovo ustvarjalno afirmacijo, silo, ki je bila skozi vso dobo najbogatejši vir njihove ustvarjalne akcije. V tem je ne samo trenutni, marveč tudi dolgoročni zgodovinski pomen narodnoosvobodilne vstaje.

Ko se je partija odločila za oborožen boj proti okupatorju z daljnosežnimi osvobodilnimi in revolucionarnimi cilji, se je pred njo takoj postavilo eno najvažnejših in hkrati najbolj zapletenih vprašanj: ali je v pogojih okupacije dežele in v času, ko so bile osne sile na višku svoje vojaške moči, mogoče začeti oborožen boj, ki bi s svojim uspešnim razvojem zagotovil nepretrgano rast in končno zmago narodnoosvobodilnega gibanja in revolucije, oziroma katera oblika oborožene vstaje lahko v danih okoliščinah računa z uspehom.

Čeprav so doma in v tujini dvomili o možnosti uspešnega uresničenja takšne smeri, za Komunistično partijo Jugoslavije ni bilo dilem glede te osnovne orientacije in njenega končnega rezultata. Na to usodno vprašanje je dala naša partija pritrdilen odgovor: v konkretnih pogojih, v katerih so se takrat znašli narodi Jugoslavije ter njihove osvobodilne in revolucionarne sile s komunistično partijo na čelu, je osnovna oblika oboroženega osvobodilnega boja lahko bila samo partizanska vojna. Uporaba »klasičnih« oblik revolucionarnih vstaj — z začetkom in središčem v mestih — bi namreč v danih okoliščinah neoboroženo ljudstvo privedla v povsem neenakopravne pogoje boja in oborožena vstaja bi bila s tem vnaprej obsojena na poraz in uničenje.

Nadaljnje ključno vprašanje politike naše partije pa je bilo, ali da je partizanska oblika boja realne možnosti, da osvobodilno gibanje preraste v vseljudsko vojno za osvoboditev in družbeno preobrazbo. V ureditvi tega vprašanja se zrcali prava vloga Tita kot stratega naše narodnoosvobodilne vojne in revolucije.

Ustvarili smo enega najvišjih dosežkov v teoriji in praksi osvobodilnega boja

Za Tita in našo partijo partizanska vojna ni bila sama sebi namen in tudi ni bila več klasična »gverila« niti samo oblika oborožene akcije v zaledju vojske. To je bila izhodiščna in osnovna oblika in sredstvo vseljudske vstaje.

Način organizacije in metoda bojnih akcij oboroženih sil vstaje sta zagotavljala proces neprestanega prehajanja od organizacije in borbenega delovanja partizanskih odredov na organizacijo in delovanje brigad, nato pa divizij in korpusov narodnoosvobodilne vojske. V takšnem tipu partizanske vojne sta Tito in partija našla odgovor na eno najbolj zapletenih vprašanj v naši vojni: kako v okoliščinah še zelo neugodnega razmerja sil obdržati iniciativo in borbenega uporniškega duha kot nujne pogoje za nadaljnje razvijanje vstaje, za stalno večanje borbenih možnosti uporniških oboroženih sil, za končno zmago nad sovražnikom. Formiranje narodnoosvobodilne vojske je omogočilo, da se je s partizansko taktiko razvilà vojna izvedenost, ki je bila izražena v Titovi formuli svojevrstne kombinacije delovanja regularne vojske s partizanskimi operacijami.

AVNOJ kot združujoči faktor v boju jugoslovanskih narodov in narodnosti

Ko je narodnoosvobodilna vstaja po srditih in številnih bitkah v letih 1941 in 1942 že lahko pokazala velike uspehe — okrepitev pozicije v ljudskih množicah in veliko osvobojenega ozemlja, kakor tudi da je partija kljub vsem prizadevanjem okupatorjev in njihovih pomagačev, da bi jo zadušili, postala neuničljiv in trajno pričujoč faktor vojne na tleh Jugoslavije in na Balkanu — se je partija skupaj z vsemi silami narodnoosvobodilnega gibanja odločila za splošno jugoslovansko politično manifestacijo, ki bi narodom in delovnim množicam z najbolj avtoritativnega političnega mesta dala čim konkretnejši in jasnejši odgovor na vprašanje, kateri so osnovni politični cilji narodnoosvobodilne vojne in za kakšno Jugoslavijo se bije boj. To vlogo je opravilo prvo zasedanje AVNOJ v Bihaću. Ravno s tem, da je prvo zasedanje AVNOJ določilo prve obrise nove Jugoslavije, je delovalo kot močan združujoči faktor v boju narodov Jugoslavije in bilo tako tudi prvi korak k poznejšemu končnemu formiranju skupnih vrhovnih organov demokratične ljudske oblasti narodov Jugoslavije v federativni skupni državi.

To nalogo je leto pozneje izpolnilo drugo zasedanje AVNOJ v Jajcu.

Kapitulacija Italije je bistveno spremenila politični položaj v državi. Potem ko je narodnoosvobodilna vojska razbila oziroma razoročila glavnino njene vojske v Jugoslaviji, je oblast na vsem področju, ki je bilo v rokah italijanskega okupatorja, prešla v roke organov narodnoosvobodilnega gibanja. Docela jasno se je pokazalo, da ljudstvo podpira samo narodnoosvobodilno gibanje in komunistično partijo, da pa okupatorjevi pomagači nimajo nobene samostojne moči razen tiste, ki jim jo daje okupatorjeva oblast.

To je bil trenutek, ko je Tito predlagal, naj se AVNOJ spremeni v začasno skupščino narodov Jugoslavije, kot nosilec oblasti v federativno urejeni državi, in da naj skupščina postavi začasno vlado z imenom nacionalnega komiteja osvoboditve Jugoslavije. Drugo zasedanje AVNOJ je to iniciativo Tita in centralnega komiteja komunistične partije sprejelo in uresničilo.

V Jajcu sta bili zagotovljeni dve osnovni komponenti bodoče Jugoslavije

Revolucionarni sklepi drugega zasedanja AVNOJ so bili ne samo deklaracija politične telesa. Za njimi so stali: močna oborožena vojska ljudstva, močan in dobro organiziran mehanizem revolucionarno demokratične oblasti ljudstva na osvobojenem ozemlju, ki je zajemala večji del Jugoslavije in celotno narodnoosvobodilno gibanje na osvobojenem in neosvobojenem ozemlju, katera je zbirala v svojih vrstah ogromne ljudske množice.

Zato so kljub formalni začasnosti sklepi drugega zasedanja AVNOJ v resnici dokončno zagotovili dve osnovni komponenti nove politične in družbene strukture bodoče Jugoslavije:

— prvič, oblast revolucionarnih ljudskih množic, zbranih in združenih v narodnoosvobodilnem gibanju, in

— drugič, vodilno vlogo delavskega razreda, združenega z največjim delom kmetov in drugih delovnih množic ter napredne inteligence s Komunistično partijo Jugoslavije na čelu, kar je pravzaprav bilo jedro narodnoosvobodilne fronte.

S tem je bila na drugem zasedanju AVNOJ ustanovljena nova revolucionarna Jugoslavija kot instrument oblasti delovnega ljudstva z delavskim razredom na čelu.

Po končni zmagi narodnoosvobodilnega gibanja se je razširila množična in politična baza novega družbenega reda, toda razredna in splošna politična struktura te baze je tudi po razglasitvi republike v prvih radikalnih ukrepih socialistične revolucije vsebovala tiste značilnosti, ki jih je imela v vsem razvoju narodnoosvobodilnega gibanja.

Ko je partija v novi socialistični državi narodov Jugoslavije prevzela največjo odgovornost za njihovo usodo in imela najmočnejši neposredni vpliv na celotni mehanizem državne oblasti, ni zabredla v skušnjave in napako, da bi bila sama sebi zadostna, ali da bi si domišljala, da njena povezanost z državnim aparatom zadostuje, da zagotovi nemoten razvoj graditve socializma. Zato so bile delovne metode partije tudi v novih okoliščinah v glavnem orientirane ne samo v to, da ne oslabe, marveč da se okrepe in vsestransko razvijajo vsa tista sredstva političnega boja in vse tiste organizacijske oblike, ki so ji omogočale, da se za zgodovinske cilje delavskega razreda in delovnih množic bori s tem, da jih sama vključuje v akcijo in opozarja na smotre in sredstva boja ter vpliva na formiranje njihove zavesti. Lahko bi rekli, da so bile v takšni orientaciji partije najpomembnejše zlasti naslednje komponente:

Prvič, partija se je borila za zavestno vsestransko in borbeno iniciativo ljudskih množic, predvsem delavskega razreda, v proizvodnji oziroma pri delu ter v politični in družbeni akciji. Zato je posvečala veliko pozornost organizaciji delavskih množic, razvoju odnosov v podjetjih, vlogi sindikatov in drugih družbenih organizacij, proizvodnim posvetovanjem, izobraževanju delovnih ljudi in podobnim delovnim metodam. Prav iz teh elementov in virov je zrasla kot njihov neposredni logični sklep — nadaljevanje usmeritev partije v delavsko in družbeno samoupravljanje.

Drugič, partija je imela pred očmi naziranje, da socializem ni samo stvar najnaprednejšega dela delavskega razreda, njegove avantgarde. Zato si je prizadevala, da v boju za socialistično revolucijo in socialistično graditev ne samo ohrani, marveč tudi razširi in okrepi množično bazo socialistične Jugoslavije, se pravi bazo, ki je bila ustanovljena med antifašističnim bojem in narodnoosvobodilno vojno in ki je dobila svoj izraz v organizaciji narodnoosvobodilne fronte. Kot logično nadaljevanje takšne vloge narodnoosvobodilne fronte je zrasla vloga Socialistične zveze delovnega ljudstva Jugoslavije.

Tretjič, partija se je borila za to, da delovne množice z delavskim razredom na čelu postanejo stvarni in v največji možni meri neposredni nosilec oblasti. Čeprav so se koncepcije samoupravljanja razvile šele malo pozneje in postopoma, vendar je bilo že takoj v začetku jasno, da partija ne more upravljati družbe namesto delovnih množic, temveč samo na njihovem čelu kot vodilna organizirana sila socialistične družbene zavesti.

Četrtič, čeprav dosledno demokratična in k množicam obrnjena partija, vendar ni nikoli pozabljala, da demokracija ni sinonim niti za vladavino političnih klik, ki se bojujejo za oblast, niti za vladavino stihije, niti ni svoje vloge razumele kot vlogo mehaničnega izvrševalca »volje družbene večine«. Če je partija hotela ostati vodilna družbena sila, je morala globlje in dlje videti kakor široke ljudske množice in »družbena večina«, in prav v graditvi takšnih dolgoročnih ciljev napredne družbene akcije in vztrajnem boju za prenašanje svojih naprednih spoznanj na široke ljudske množice je morala videti glavni zgodovinski smisel svoje vodilne idejne in politične vloge v družbi. Usmerjena vedno v aktivizacijo ljudskih množic kot temeljnega nosilca družbenega, materialnega in socialnega napredka, je bila partija dostikrat pripravljena korigirati se, iti proti toku in se boriti za nova spoznanja množic, odločiti se celo za začasne kompromise, kadar se s tem ni odmikala od svojih spoznanj in smotrov.

Odločna zoperstavitev Stalinovim zahtevam

Vodstvo Komunistične partije Jugoslavije, prevzeto s komunistično etiko, se ni moglo sprijazniti z nadvlado, kot odnosom med komunisti

Sredi skoraj nadčloveških naporov in neprenehnega dela za obnovo dežele in izpolnitev nalog iz petletnega plana, takrat, ko so za stotine objektov, pomembnih za gospodarsko graditev (tovarne, elektrarne), izdelovali naročene naprave v ZSSR, ČSSR, Poljski, Madžarski, so informbirojevske komunistične partije nenadoma napadle KPJ. Sprva je bil ta napad videti nepričakovan, za mnoge pa tudi absurden, saj je ves svet vedel, da je bila Jugoslavije v tistem obdobju najbolj iskrena prijateljica in dosledna zaveznica ZSSR. Toda pozneje se je pokazalo, da spopad ni bil niti absurden niti nepričakovan, marveč je dejansko dozoreval več let. Njegova klica se je spočela že pred revolucijo in se razvijala ves čas med revolucijo in po njej, piše prof. dr. Dušan Bilandžić.

V okviru pripravljanja hladne vojne na obeh straneh sta Stalin in vrhovno vodstvo sovjetske države in partije proti koncu 1947. leta sklenila napraviti odločen korak, da dobita nadvlado nad Jugoslavijo. To je bilo takrat, ko so se nevarno zaostrili odnosi med ZSSR in Zahodom, kar je kmalu pripeljalo do tega, da sta se izoblikovala dva antagonistična bloka, in povzročilo zelo napet položaj, poln nevarnosti, da izbruhne nova svetovna vojna. V ta okvir sodi tudi Stalinovo prizadevanje, da bi ustvaril tabor socialističnih držav in zagotovil popolno kontrolo nad zunanjo politiko in notranjim razvojem socialističnih držav. Vzpostavljanje te kontrole in usmerjanja razvoja v teh državah se je začelo že prvega dne po tistem, ko so se osvobodile fašističnih režimov, in se je nenehno utrjevalo. Toda politike nadvlade nad Jugoslavijo ni bilo mogoče izpeljati, ker je — to pa je tudi razumljivo — že takoj na začetku naletela na odpor.

Politike nadvlade nad Jugoslavijo ni bilo mogoče izpeljati

Jugoslavija je bila namreč država, ki ji je načelovalo vodstvo revolucije, vodstvo komunistične partije, prežeto s komunistično etiko, ki se ni mogla sprijazniti z nadvlado kot odnosom med komunisti. Med partijami mora vladati duh odkritosti, enakosti, internacionalistične solidarnosti, dobronamernosti — takšno je bilo pojmovanje voditeljev jugoslovanske komunistične partije. Sumničenje, zlohotnost, nadvlada v odnosih med komunisti, to je bilo zanje nekaj nepojmljivega. To so bili odnosi stare razredne družbe. Po tej etiki so tudi odnosi med državami, v katerih so na čelu komunisti, lahko samo bratski in enakopravni. Poleg tega sta nam štiriletni boj in osvoboditev dežele vsadila upravičen ponos. Ljubiti svoje ljudstvo je prva dolžnost komunistov. V imenu takšne revolucionarne etike je vodstvo KPJ bolj ali manj odkrito dajalo vedeti sovjetskemu vodstvu, kaj ovira bratske in enakopravne odnose. Zaradi tega Jugoslavija že v avgustu 1946. leta ni privolila v ustanavljanje mešanih sovjetsko-jugoslovanskih družb, ker bi se znašla v neenakopravnem položaju. Iz teh razlogov je Jugoslavija zavrnila tudi ustanovitev mešane banke. Nesoglasja so nastala tudi glede položaja in dela sovjetskih vojaških in civilnih strokovnjakov, službujočih v Jugoslaviji. Skratka, dovolj je bilo znamenj, da jugoslovansko vodstvo ne bo sprejelo nobenih drugih odnosov z ZSSR razen enakopravnih. To se je seveda križalo s ciljem, ki si ga je zadal Stalin, bilo pa je tudi spodbuda drugim državam socialističnega tabora, da podobno kljubujejo. Spopad je bil, bi lahko rekli, neizogiben.

Akcija sovjetske vlade se je začela s povabilom najvišjim voditeljem Bolgarije in Jugoslavije na sestanek pri Stalinu. Sestanek je bil 10. februarja 1948. leta. Bolgarsko delegacijo je vodil Georgi Dimitrov.

Jugoslovansko delegacijo bi bil moral voditi Tito, vendar so kot delegacija prišli Edvard Kardelj, Milovan Djilas in Vladimir Bakarić. Stalin je zahteval, da se Jugoslavija in Bolgarija takoj združita, kar je jugoslovanska delegacija zavrnila. Georgi Dimitrov je, še pred tem sestankom, prav tako izrazil mnenje, da mora biti pot do združitve postopna. Hkrati, proti koncu 1947. leta, je sovjetska vlada — dasiravno je obljubila, da bo oborožila JLA, postavila na noge vojno industrijo, ladjedelstvo, dobavila opremo za objekte, ki naj bi jih zgradili v okviru petletnega plana — začela zavlačevati trgovinska pogajanja za 1948. leto, potem pa jih je pretrgala. Stalin je ob tem previdno napeljeval v drugih vzhodnoevropskih državah kritiko na račun KPJ. Zaradi poslabšanja odnosov je bila 1. marca 1948. leta sklicana seja vodstva KPJ, na kateri so ugotovili, da so odnosi med Jugoslavijo in ZSSR »prišli v slepo ulico«, to pa zaradi hotenja, da bi vsilili Jugoslaviji odvisnost.

Član najvišjega vodstva KPJ Sreten Žujović je takoj seznanil sovjetskega veleposlanika v Beogradu Lavrentjeva s tem, kako je potekala seja.

Odpoklic civilnih strokovnjakov in vojaških svetovalcev

Sovjetska vlada je 18. marca 1948. leta obvestila jugoslovansko vlado o takojšnjem odpoklicu svojih civilnih strokovnjakov, 19. marca 1948 pa tudi vojaških svetovalcev in inštruktorjev, zato ker ene in druge »obdaja negostoljubje«.

V pismu sovjetski vladi z dne 20. marca 1948 je Tito izjavil, da je na nas motivacija za odpoklic svetovalcev iz Jugoslavije »porazno vplivala«, meneč, da to ni pravi vzrok, na koncu pa je poudaril, da »bi si želeli, da nam vlada ZSSR odkrito sporoči, kaj je s to zadevo«.

Odgovorila ni sovjetska vlada, temveč je 27. marca 1948 prispel odgovor CK VKP(b), s podpisom Stalina in Molotova, naslovljen: »Tovarišu Titu in drugim članom CK KPJ«. Vsebina pisma je bila nezaslišana: v njem napadajo vso notranjo in zunanjo politiko Jugoslavije, ocene o tej politiki pa izražajo v obliki obsodb, npr.:

— da v vodstvu KPJ krožijo protisovjetske izjave o tem, da »VKP(b) degenerira«, o »velikodržavnem šovinizmu« v ZSSR, o tem, da »ZSSR stremi po ekonomski osvojitvi Jugoslavije«, da je »socializem v ZSSR prenehal biti revolucionaren«, temu pa sledijo grožnje, da je ravno tako pričel Trocki, »ko si je izmislil, da napove vojno VKP(b)«, potem pa je sam postal »izrodek« in se »preselil v tabor sovražnikov VKP(b) in Sovjetske zveze«. Pismo dodaja, »da je politična kariera Trockega dovolj poučna«.

V drugem delu napadajo vodstvo KPJ, da izvaja politiko likvidiranja KPJ, kar počne tako, da razkraja partijo v »Ljudski fronti«.

Stalin zavrnil ponudbo CK KPJ in nastopil z novimi obtožbami

Sovjetski veleposlanik Lavrentjev je pismo izročil Titu v Zagrebu, kjer je bil takoj sestanek najožjega vodstva petih ljudi. Nato pa je bila 12. in 13. aprila 1948. leta seja CK KPJ, na kateri so vestransko, od točke do točke, proučili obtožbe CK VKP(b) in sestavili odgovor Stalinu in Molotovu.

Stalin je v pismu z dne 4. maja 1948. leta zavrnil ponudbo CK KPJ, da bi na kraju samem dognali resnico, in prišel na dan z novimi obtožbami: da jugoslovansko vodstvo istoveti ZSSR z imperialističnimi državami, da zasluge KPJ niso nič večje od zaslug komunističnih partij Poljske, Češkoslovaške, Madžarske, Romunije, Bolgarije, Albanije, toda manjše od zaslug francoske in italijanske partije itd.

V pismu z dne 20. junija 1948. leta je CK KPJ objavil, da je pripravljen vedno sodelovati pri delu informbiroja, da pa na napovedani sestanek »o stanju v KPJ« ne more priti, ker je KPJ že obsodila večina članic v prejšnjih svojih resolucijah, in da lahko tak neenakopraven sestanek samo še poglobi nesoglasja. Zato CK KPJ vztraja pri svojem stališču, da je treba spor poravnati enakopravno med vodstvoma VKP(b) in KPJ.

Na seji informbiroja 28. junija 1948. leta so KPJ obsodili zaradi vrste »hudih grehov«.

Dne 9. maja 1948. leta je CK KPJ sklenil sklicati V. kongres KPJ za 21. julija 1948. leta

Očitno je, da so bile v obtožbah CK VKP(b) in v resoluciji informbiroja natresene laži. Toda v jedru je bil spopad povsem realen, to jedro pa je v hegemonističnem napadu velike sile na neodvisnost majhne države, le da je bil ta napad zakrinkan z »ideološkimi« razlogi. Obsodbo so podpisali voditelji informbirojevskih partij, hkrati pa so bili to tudi najvišji državni voditelji ZSSR in drugih vzhodnoevropskih držav, ki so pozneje prešli v napad z vsemi sredstvi državne moči, razen z odkrito vojaško intervencijo.

„Georgijević“ se je spustil v boj s frakcijami v KPJ

Osma konferenca zagrebških komunistov omogočila preobrazbo KPJ v idejno enotno partijo

Med zgodovinskimi mejniki Komunistične partije Jugoslavije je bila tudi osma konferenca zagrebških komunistov leta 1928, ki je postala svetal zgled prvih začetkov graditve KPJ v sodobno partijo delavskega razreda.

V Zagrebu je imela komunistična partija leta 1928 20 celic, v katerih je bilo 134 članov, 89 simpatizerjev pa je bilo razdeljenih v 18 skupin. SKOJ je v tistem času v Zagrebu imel 44 članov in 7 simpatizerjev.

Partijsko delo v Zagrebu so ovirali frakcijski boji, pri čemr je bilo teže voditi boj proti levi frakciji ocenjuje dr. Gordana Vlajčić, profesorica fakultete za politične vede v Zagrebu. Boj proti frakcijam je začel Josip Broz, organizacijski sekretar mestnega komiteja Zagreb. Dokazoval je, da sta tako leva kot desna frakcija KPJ pripeljali komunistično gibanje v krizo. Čeprav je Brozova stališča podpiral en sam član mestnega komiteja KP, se je Georgijević (ilegalno ime Josipa Broza) spustil v boj. Že takrat je pokazal, kako se bojuje boj za prave teoretične osnove gibanja: v njegovi bazi, predvsem med delavskim razredom industrijskega tipa. Zahteva, da je partija politično aktivna, da temelji na načelih demokratičnega centralizma, katere ogrodje je industrijski proletariat. Če je potrebno, mora partija iti pred zahteve delavskega razreda in množic, ne sme zamujati z akcijami, njeno vodstvo se ne sme izčrpavati v medsebojnih obtožbah, ampak mora dokazovati svoje sposobnosti pri konkretnem delu.

Ko se mu ni posrečilo, da bi prepričal večino, se je Josip Broz odločil, da bo tvegal, četudi mu je grozilo, da ga zaradi tega izključijo iz KPJ.

Josip Broz je na osmi zagrebški konferenci KP, na kateri je bilo 31 delegatov in desetina gostov, nastopil s posebnim poročilom v imenu manjšine, ki ni bila zadovoljna z vsebino uradnega poročila.

Josip Broz je opozoril, da je že sedma konferenca zadolžila vodstvo in članstvo zagrebških komunistov, naj se organizacijsko okrepijo, in sicer ne, kjer je moč in kjer uspejo, ampak z organiziranjem novih industrijskih partijskih celic in s tem, da v partijo pritegnejo aktivne tovariše iz sindikata. Organizacijski sekretar zagrebških komunistov se je bal, da KPJ ne bi izgubila osnovnega razrednega bistva — industrijski proletariat. Za enotnost akcije in dosledno uveljavljanje demokratičnega centralizma zahteva Josip Broz, naj bi bili rajonski komiteji (v Zagrebu so bili leta 1928 štirje) resnično in sistematično vodstvo partijskih celic, mestni komite pa v enaki vlogi do rajonskih komitejev. Za usposobljenost članstva, da bi pravilno in pravočasno reagiralo, zahteva organizacijski sekretar sistematično politično-prosvetno delovanje v partijskih celicah.

Kako je treba razbijati frakcionaštvo, sektaštvo in klikarstvo? Josip Broz je zastavil odgovor takole: samo s praktičnim delom v množicah, s povezovanjem naše partije s širokim zaledjem industrijskih delavcev in z dvigovanjem ideološke ravni partijskega članstva. Pri tem seveda krivice za lastne spodrsljaje ni moč valiti na tako imenovane višje forume.

Večina delegatov na osmi zagrebški partijski konferenci je sprejela stališča Josipa Broza, odklonili so uradno poročilo mestnega komiteja in koncept resolucije, ki ga je pripravil komite.

Zagrebški delavci — komunisti so sprejeli koncept Josipa Broza, kakšna naj bo revolucionarno usmerjena komunistična partija, idejno in organizacijsko močna, trdno povezana, »kot ulita iz enega kosa, resnično enotna boljševiška organizacija«, politično aktivna, vezana na množice z legalnimi in ilegalnimi oblikami delovanja, predvsem pa v sindikatih.

Skratka: osma zagrebška konferenca je pod vodstvom organizacijskega sekretarja — in pozneje političnega — Josipa Broza odprla proces v boju za preobrazbo KPJ v idejno in organizacijsko enotno partijo, ki je temeljila na industrijskem proletariatu, sposobna, da menja politične programe gibanja, jih iz teorije spusti v bazo, jih menja in dopolnjuje, da gre pred političnimi dogajanji, ne pa da caplja za njimi.

skega delavca, ki se je bil pravkar vrnil z dveletnega šolanja na moskovski Leninovi univerzi. Med drugim se je partija v teh dneh zavzela tudi za to, da bi bilo treba Jugoslavijo »razbiti« in ustvariti več nacionalnih držav, česar ljudske množice niso mogle razumeti. Komunisti so hoteli enotno fronto delavske stranke, kongres pa jim je prepovedal stike s socialdemokrati in reformističnimi sindikati, kar je komuniste krepko odtujilo od dela delavskega razreda in delovnih množic in zmanjšalo možnosti večje akcije proti režimu.

● Peti kongres je bil od 21. do 29. julija 1948 v Beogradu. Na njem je bilo 2.344 delegatov, ki so predstavljali 468.178 članov partije. Z drugimi besedami, partija je imela v času svojega četrtega kongresa manj članov, kot je bilo na naslednjem kongresu delegatov. Udeleženci so teden dni razpravljali o pripravah in vodenju socialistične revolucije v Jugoslaviji, o štiri leta trajajoči vojni proti okupatorju, o oblikovanju ljudske oblasti, prvih izkušnjah v izgradnji novih družbeno ekonomskih odnosov in o nepričakovanih težavah, s katerimi se je bilo treba sporijeti, ko so Stalin in ožele informbiroja nenadoma napadle politiko in vodstvo socialistične Jugoslavije v celoti. Političnо poročilo centralnega komiteja je podal tovariš Tito, ki je analiziral tudi obdobje med četrtim in petim kongresom, torej celih dvajset let, ki zaradi velikih sprememb, ki so se dogodile v tem času, zavzema v naši zgodovini odločilno mesto. Obtožbe, ki jih je na račun KPJ izrekel informbiro, je »zavrgel z mirnostjo in dostojanstvom«. Za ta kongres sta bila še posebno pomembna dva sklepa: vsestransko je treba razvijati in krepiti politično delo med ljudmi in uporno se je treba boriti proti vsem ostankom kapitalističnega sistema, pa tudi proti birokratskim in drugim metodam, ki v ljudeh zavirajo tudi vsakršne notranje pobude za izgradnjo socializma. »To je prvi kongres, na katerega naša partija prihaja močna in enotna kot nikoli doslej,« je rekel Tito. Na zadnji dan kongresa so za generalnega sekretarja KPJ izvolili Josipa Broza Tita, ki je bil šestindvajset let pozneje, na desetem kongresu, imenovan za predsednika ZKJ z neomejenim pooblastilom ali mandatom. Med člani politčnega biroja so bili tudi Edvard Kardelj, ki je bil tudi eden od štirih sekretarjev centralnega komiteja, Boris Kidrič in Franc Leskošek.

● Šesti kongres je bil od 2. do 7. novembra 1952 v Zagrebu. Na njem je bilo 2.022 delegatov, ki so predstavljali skoraj osemsto tisoč članov KPJ. Med gosti so bili tudi predstavniki komunističnih in delavskih partij ter naprednih gibanj iz vsega sveta. Naslov vodilnega referata, ki ga je imel tovariš Tito, se je glasil »Boj komunistov Jugoslavije za socialistično demokracijo«. V tistem delu, ki se je nanašal na mednarodno politiko, je močno kritiziral delitev na bloke in vplivna področja, glede notranje politike pa je bil skupaj z drugimi udeleženci kongresa trdno prepričan, da je treba oblikovati in uresničiti zakon, po katerem naj vsa podjetja preidejo v roke delovnih kolektivov. Kongres se je še posebno veliko ukvarjal z vlogo, ki jo imajo v na temeljih samoupravljanja osnovanem sistemu predstavniki socialističnih sil, pri čemer je izrazil trdno prepričanje, da mora KPJ svojo administrativno metodo vodenja zamenjati z metodo idejne in politične borbe. Novi statut je vseboval tudi osnovna načela za nadaljnje dograjevanje notranjepartijske demokracije in borbo proti vsem pojavom in tendencam birokratizma, privilegijev in za svetel lik člana partije Ukinili so dotedanjo odločbo, po kateri je moral imeti kandidat za partijo osemnajst mesecev dolg staž. Ena od najpomembnejših odločitev tega kongresa je sprememba naziva partije. Odslej se namreč ne imenuje več komunistična partija, ampak zveza komunistov. To ni bila zgolj formalnost, temveč posledica globokih preobrazb, ki jih je bilo mogoče zaznati v dosedanjem razvoju partije in socialističnih družbenih odnosov.

● Sedmi kongres je bil od 22. do 26. aprila 1958 v Ljubljani. Na njem je bilo 1.795 delegatov, ki so predstavljali osemsto tisoč članov zveze komunistov. Na njem so sprejeli nov program zveze komunistov, ki ga je pripravil Edvard Kardelj. To je bil čas, ko je Jugoslavija — po Stalinovi smrti — zopet vzpostavila državne in partijske odnose s Sovjetsko zvezo in z drugimi evropskimi socialističnimi deželami, pri čemer je vztrajala na načelu, ki daje vsaki deželi pravico do njene lastne poti v socializem. Novi program, ki velja za najpomembnejši dokument tega kongresa, je temeljito analiziral in tudi teoretsko obdelal vse izkušnje jugoslovanske revolucije in borbe za socializem. V programu so bila izoblikovana tudi stališča ZKJ o odnosih med narodi, o vprašanjih znanosti, umetnosti in religije. Medtem ko je program govoril o nalogah zveze komunistov načelno, so bile le-te v resoluciji opredeljene povsem določno.

● Osmi kongres je bil od 7. do 13. decembra 1964 v Beogradu. Na njem je bilo 1.929 delegatov, ki so predstavljali več kot milijon komunistov. Udeležile so se ga tudi delegacije tridesetih komunističnih, socialističnih in drugih strank ter gibanj iz skoraj prav toliko dežel Evrope, Azije, Afrike in Latinske Amerike. Titov referat je imel tokrat naslov »Vloga zveze komunistov v nadaljnji graditvi socialističnih družbenih odnosov in pereči problemi v mednarodnem delavskem gibanju in boju za mir ter socializem v svetu«. V tem času je postalo jasno, da je razvoj samoupravljanja zaviralo prav administrativno vodenje gospodarstva, za katerega je bilo značilno, da ga je vodila država oziroma njeni organi, ne pa neposredni proizvajalci. Zato so udeleženci kongresa v dokumentih zahtevali, da se mora delavski razred otresti varuštva države. Iz birokratizma, ki so ga na kongresu opredelili kot najpomembnejšega nasprotnika samoupravljanja in družbenega razvoja, pa sta poganjala tudi nacionalizem in liberalizem, enako sovražna samoupravnemu družbenemu sistemu kot birokratizem. V statut so uvedli novost: vsakič, ko se volijo člani vodstva zveze komunistov, jih je najmanj četrtino treba zamenjati z novimi.

● Deveti kongres je bil od 11. do 15. marca 1969 v Beogradu. Na njem je bilo 1.278 delegatov, ki so predstavljali približno milijon dvesto članov zveze komunistov. V času med prejšnjim in tem kongresom je v vrste komunistov stopilo 270.000 ljudi. Med njimi je bilo trideset odstotkov delavcev, več kot osemdeset odstotkov pa jih je imelo manj kot 25 let. Prvič v zgodovini ZKJ smo predhodno imeli tudi republiške kongrese zveze komunistov, kar je bil odraz novih političnih odnosov. Ti so se zrcalili v skupni politiki in skupnih interesih, za katere je »nujno, da izhajajo s stališč republiških in pokrajinskih organizacij zveze komunistov«. V skladu s tem na kongresu niso izvolili vodstva ZKJ, ampak so samo verificirali mandate predstavniških delegacij republiških oziroma pokrajinskih organizacij ZK ter ZK v jugoslovanski ljudski armadi. Ukinili so centralni komite in uvedli predsedstvo ter konferenco ZKJ, ki sta jo tvorila stalni in spremenljivi del. Tito je v svojem referatu tokrat zajel petdeset let življenja zveze komunistov, ki je na tem kongresu slavila pol stoletja. Kongres je v svojih resolucijah obsodil agresijo v Vietnamu in na Srednjem vzhodu ter intervencijo na Češkoslovaškem.

● Deseti kongres je bil od 27. do 30. maja 1974 v Beogradu. Na njem je bilo 1.666 delegatov, ki so predstavljali približno milijon in sto članov zveze komunistov. Titov referat je imel naslov »Borba za nadaljnji razvoj socialističnega samoupravljanja v naši deželi in vloga zveze komunistov Jugoslavije«. Tako imenovana strateška poslanica kongresa se je glasila: politična moč s katero je mogoče graditi in krepiti zaupanje delavskega razreda in naroda, odpraviti razna omahovan

Simbol ljubljanske univerze bo ime velikega ustvarjalca Edvarda Kardelja

Slavko Hodžar: S Kardeljevim imenom sprejemamo učitelji in študentje ljubljanske univerze nase zavezanost velikemu izročilu, ki je uprto tako v naš današnji, kakor tudi v jutrišnji dan

Po podpisu Samoupravnega sporazuma o združitvi v Univerzo Edvarda Kardelja v Ljubljani, so včeraj dopoldne na svečanem zboru v zbornični dvorani univerze slovesno razglasili Univerzo Edvarda Kardelja v Ljubljani.

V svojem slavnostnem govoru je rektor prof. univerze dr. Slavko Hodžar dejal:

Za delavce in študente naše univerze pa tudi za širšo slovensko javnost je danes praznični dan. Z imenom Edvarda Kardelja je prvi slovenski univerzi v letu, ko praznuje svojo šestdesetletnico, podeljeno ime enega največjih tvorcev slovenske in jugoslovanske zgodovine, ime ustvarjalca, ki je našo družbo in mednarodno delavsko gibanje obogatil z izvirno in daljnosežno znanstveno mislijo. S tem, da naša univerza sprejema za svoj simbol Kardeljevo ime, si ne jemlje samo častnega priznanja za svojo pot, prehojeno na strani napredka in revolucije, ki jima je dala mnogo dragocenih ljudi, nepozabnih dejanj in pomembnih stvaritev.

S Kardeljevim imenom sprejemamo njeni učitelji in študenti nase tudi zavezanost velikemu in zahtevnemu izročilu. Izročilu, ki ni samo preteklost in nekaj že obvladanega, temveč je živo, dejavno in odprto v naš današnji pa tudi jutrišnji dan in segajoče v temeljna vprašanja našega obstoja ter napredka.

Preveč razsežno in vsestransko je Kardeljevo izročilo, da bi ga mogli zajeti z nekaj besedami ali v njem na hitro uzreti vse tisto, kar danes zadeva univerzo in njena središčna vprašanja. Naša svečanost je samo bežna priložnost za začetek razmišljanj o nekaterih stvareh, ki jih odpira na novo aktualizirana Kardeljeva misel, če jo postavimo v vsakdanjo visokošolsko resničnost.

Vzgoja in razvijanje socialističnega refleksa

Kazalo bi začeti s Kardeljevo večkrat zapisano in prinjem še češče uresničeno mislijo o človekovem tako imenovanem »socialističnem refleksu«. To se pravi o človekovi osebni zmožnosti za tako samoodločanje sredi protislovij današnjega sveta, ki se ravna po zanesljivem čutu za tvorno smer razvoja, ta čut pa je v svojem bistvu čut za socialistični sestav temeljnih človekovih vrednot. Seveda nam celotno Kardeljevo delo kaže, da ta socialistični refleks — tako zelo potreben v vrtincih novodobnega, vse prej kot enostavnega življenja — ni nikakršen preprosti navdih niti slepa vera niti preračunljiva poslušnost. Gre za zmožnost, utrjeno v dejavni družbeni izkušnji, hkrati pa utemeljeno v globljem, teoretskem poznavanju stvari, kar danes zahteva že dokajšnjo mero družboslovnega znanja, zahteva tudi na tem območju razvito kulturo mišljenja.

Univerza je v svojem dobrem delu zmeraj bila, je in bo morala biti institucija, ki sprejema nase samoumevno dolžnost, da izobražuje in vzgaja strokovnjake, ki ne bodo enostranski, temveč sposobni svoje visoko razvito praktično delo povezovati z globljim smislom stvari, proizvodnjo družiti s samoupravno vizijo človekovega vsestranskega bogatenja in osvobajanja. Univerza bi danes v vseh svojih strokah morala biti visoka šola smotrnega povezovanja med teorijo in prakso našega dela, s poudarkom na obeh straneh. Vsaka stroka bi morala dajati bogato uporabno znanje, hkrati pa tudi svojo notranjo idejo, pripravljati ljudi za stvarno obvladanje trenutnih potreb pa tudi končnih namenov stroke. Socialistično pojmovanje izobrazbe in dela najbrž ne more brez te notranje celovitosti ter obvladanega gibanja med posebnim in splošnim ter med prakso in teorijo. Na svojem območju je tak način spoznavanja in dela mojstrsko obvladal prav Edvard Kardelj, dosleden nasprotnik pritlehnega pragmatizma in prav tako odtujenega, abstraktnega znanstvenega akademizma. Izkušnje kažejo, da tisto, čemur pravimo socialistični refleks, začenja v enem in drugem skrajnostnem primeru otopevati. Na eni strani se to otopevanje pokriva z razlogi vsakdanje, čisto praktične uspešnosti ali nuje, na drugi pa z razlogi nadvsakdanje, čiste znanosti. Skupno je obema skrajnostma po navadi to, da potrebujeta bolj ali manj hierarhična in manipulativna razmerja med ljudmi in si pomagata s takim ali drugačnim preigravanjem samoupravne demokracije, pa naj se tega natanko zavedata ali ne.

Nevarnost strokovnjakarske ožine

Kljub resnim naporom in spodbudnim premikom si ne kaže delati utvar, da smo na univerzi docela kos današnjim izobrazbenim in vzgojnim potrebam. Razlogov za to je več in mnogih si še nismo povedali. Eden med razlogi je že sam količinski pritisk novih znanj in njihove razvejanosti, ki ga na današnji univerzi doživlja prav vsaka stroka, če gleda v svet. Gre za pritisk, ki peha ljudi v skrajno delitev dela in znanja, v področno oženje radovednosti, v omejevanje razgledov in naposled v življenjsko enostranost ene ali druge vrste. Ni naključje, da človek strokovnjakarske ožine in odtujenosti poskuša okoli sebe vzpostaviti sistem čisto osebne avtoritativnosti in s tem do neke mere nadomestiti izgubljeno zvezo z resničnim družbenim dogajanjem okoli sebe in izgubljeno moč vplivanja na to dogajanje.

V takem položaju se včasih dogaja, da si kdo išče potrdila za svoj prav na tujem in svojo idejno oporo v tamkajšnjih mehanizmih delitve dela, znanja in hierarhije, ne da bi se do kraja zavedal družbenih implikacij, ki so zadaj.

Taki in podobni pojavi na univerzi seveda ne sodijo med previadujoče, vendar so opazni in moramo z njimi računati tudi naprej. Pa ne zaradi slabih namenov, temveč bolj zaradi slabosti ljudi, ki včasih neosveščeno podlegajo nekaterim procesom znotraj novodobne znanosti in njene delitve znanja ter dela. Temu procesu se ni mogoče izogniti, treba pa ga je obvladati. Zato je vzgoja in razvijanje socialističnega refleksa v okoliščinah tako močno razvejanega, deljenega in specializiranega dela toliko bolj potrebna in zahtevna. Njene vsebine ni mogoče pokriti ali nadomestiti z nobenimi zgolj formalnimi določili. Razvija in kultivira jo lahko predvsem velika osebna izkušnja sredi samoupravljanja samega in pa razgled v globlje človeške vrednote socializma. Ne bo pretirana trditev, da sta vednost in teoretska kultura te vrste pri večini strok pomanjkljivo razviti in premalo živi. Zaostajanje na tem področju, ki je področje moči in globine socialističnega refleksa, pa v razmerah odprte socialistične demokracije lahko povzroča škodo tudi stroki sami.

Vsebina naše domovinske zavesti

Druga Kardeljeva misel oziroma prepričanje, ki bi nas moglo napotiti h kritičnemu razmišljanju o nekaterih pojavih na današnji univerzi pa tudi zunaj nje, zadeva našo domovinsko zavest, zadeva naš »narodni refleks«, če je samobitnosti in prehaja v prostore notranjega kolonializma, ki ni zarisan na nobenih zemljevidih, vendar je eno bistvenih in ne ravno nedolžnih dejstev današnjega sveta. Pravzaprav gre za paradoks: v obdobjih najhujše narodne ogroženosti je naš razumnik znal braniti slehernо ped svojega jaza in naroda, tudi za ceno življenjske uspešnosti ali blaginje, medtem ko v obdobju svobode kdo tudi zlahka in razmeroma poceni razprodaja svojo narodno in z njo vred tudi socialistično bit. Pojav sicer ni toliko močan, da bi moral biti že zaskrbljeni, po navadi je samo delen ali polovičen, vendar opazen. Tu bi kazalo opomniti na preizkušene primere iz naše preteklosti in sodobnosti, ki kažejo, da je bila najbolj dragocena in človeško polna tista moč, ki je zmogla premagati oba provincializma, domačijskega in planetarnega, ter znala suvereno spojiti merila tujega, recimo velikega, in domačega sveta, pri tem pa ostati globlje zavezana usodi lastnega ljudstva in napredku domovine. V bistvu gre za preprost in preizkušen, pa vendarle včasih prezrt etos, ki med velikimi in malimi razsežnostmi današnjega sveta vzpostavlja razmerje, ohranjujoče človekovo celovitost in avtentičnost. In tu je Kardelj spet primer misleca in revolucionarja, ki je znal s posebno slovensko zgodovinsko izkušnjo in z znanstveno definicijo te izkušnje bistveno obogatiti svetovno družboslovje.

Dovolimo si vprašanje, kaj bi bilo z razvojem Kardeljeve marksistične misli, ko bi se bila pustila notranje polastiti in kolonizirati s strani svetovne socialistične velesile in bi podcenjevala »neznatni« domači svet ali podvomila vanj. Resnica je, da so predvsem izkušnje, delo in boj sredi domačega sveta povzdignili Kardeljeva spoznanja na izvirno in svetovno raven, kar mu danes priznava tudi tujina. Kardelj je zmogel pojave gledati iz širokega, mednarodnega zornega kota, hkrati pa iz naše stvarnosti same, ki se ji je bil zavezal z vso svojo globoko človeško zvestobo. Tudi zanj veljajo značilne besede, ki jih je spregovoril na Kidričevem grobu: »Bil je socialistični internacionalist, ne brezdomovinski svetovljan«.

Naj bi tudi to njegovo izročilo veljalo naši univerzi za zgled in vodilo.

Na pobudo študentov, delavcev in delegatov uporabnikov članic Univerze v Ljubljani, ter sprejete odločitve na seji univerzitetnega sveta dne 27. februarja 1979 in na osnovi soglasja Skupščine socialistične republike Slovenije k samoupravnemu sporazumu o združitvi v univerzo in k statutu univerze, na svečanem zboru v zbornični dvorani univerze, dne 18. aprila 1979

razglašamo

Univerzo Edvarda Kardelja v Ljubljani

Edvard Kardelj je bil eden najprodornejših marksističnih teoretikov dvajsetega stoletja. Značilnosti Kardeljevega več desetletij trajajočega revolucionarnega dela, ki je bilo tako bistveno v usodnem dogajanju novejše zgodovine — naše in svetovne — in njegova utemeljenost v globljem, znanstvenem opazovanju, spoznavanju, predvidevanju in usmerjanju družbenega dogajanja. To njegovo zgodovinsko delo, ki je imelo veliko mobilizacijsko moč, ni prineslo bistvenega premika le v slovensko in jugoslovansko družboslovje, temveč s svojo znanstveno vrednostjo sodi med vrhunske dosežke sodobnega marksizma.

V družbenopolitičnem in znanstvenem delovanju je Edvard Kardelj zmogel veliko širino in celovitost, iz svojega globalno utemeljenega stališča je prihajal do pomembnih spoznanj tudi ob zahtevnejših tepretskih vprašanjih. Znal je združiti lastnosti prodornega znanstvenika in do kraja predanega revolucionarja, ki je vse do trenutka smrti odmerjal prvo mesto stvari, za katero se je bojeval.

Njegova intimna pozornost je veljala tudi znanosti sami. Ob mnogih priložnostih je zapisal ali izrekel tehtne sodbe o njenem posebnem družbenem smislu in mestu. Znanosti je prisodil eno prvih mest med gibali družbenega razvoja.

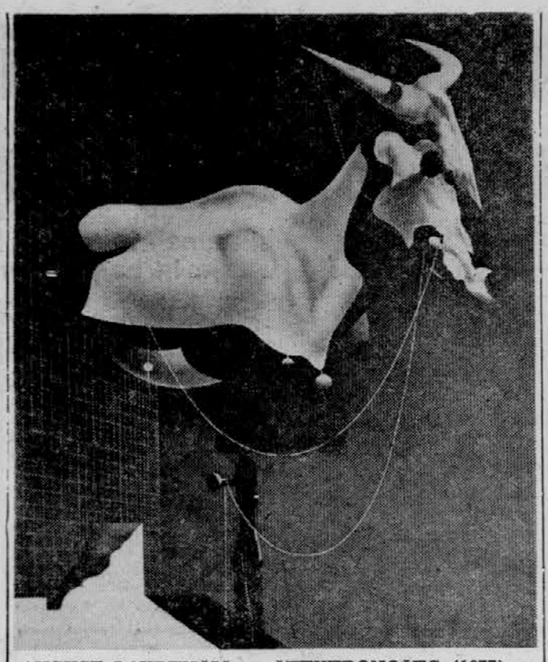
Boj za ustanovitev prve slovenske univerze in njena nadaljnja pot vse do zmage revolucije in samoupravnega socializma sta bila tesno povezana s temeljnimi stremljenji in pobudami Edvarda Kardelja. Skozi vseh šest desetletij svojega obstoja je bila univerza pomembno žarišče napredne misli in našega znanstvenega, kulturnega ter družbenopolitičnega razvoja.

S poimenovanjem univerze v Ljubljani po Edvardu Kardelju, enem največjih tvorcev slovenske in jugoslovanske zgodovine in ustvarjalcu, ki je našo družbo in mednarodno delavsko gibanje obogatil z izvirno znanstveno mislijo, nastajajočo iz družbene stvarnosti in iz življenja samega, izreka univerza našemu velikemu revolucionarju in mislecu svoje priznanje in svojo globljo zavezanost.

Jubilejni koncert ob Lajevčevi stoletnici

V dvorani Slovenske akademije znanosti in umetnosti na Novem trgu 3 v Ljubljani bo drevi ob 20. uri v počastitev 100-letnice rojstva skladatelja, akademika Antona Lajevica priredila Slovenska akademija znanosti in umetnosti oziroma njen razred za umetnosti, jubilejni koncert Lajevčevih zborovskih skladb. Najprej bo spominsko besedo spregovoril akademik prof. dr. Dragotin Cvetko, nato pa bo komorni zbor RTV Ljubljane pod vodstvom dirigenta Marka Munih izvajal Lajevčeve skladbe.

Kadarkoli potrebujete mali oglas pokličite 061 28 111 sprejem malih oglasov po telefonu v dnevniku Delo

AVGUST LAVRENČIČ — ČETVERONOŽEC (1977) — Z majhne retrospektivne razstave slik celjskega slikarja v novogoriškem Meblu.

Nove vrednosti

Ob majhni retrospektivni razstavi Avgusta Lavrenčiča v Novi Gorici

Vidnejši celjski umetnik, scenograf, akademski slikar Avgust Lavrenčič gostuje tokrat s svojimi deli v novogoriški galeriji Meblo. Sedemnajst večjih in manjših slik, nastalih med leti 1969 in 1978 predstavlja že majhno retrospektivo — in hkrati tudi pregled odmenega našega slikarskega opusa, ki razvija in dopolnjuje klasični nadrealizem z novo vsebino in nekaterimi novimi vrednotami.

Odvečno bi bilo posebno razčlenjevanje morebitnih začetnih magrittovskih vplivov, ki so bili že kar sprva pravzaprav samo spodbude; Lavrenčič je očitno omenjene pojave tudi tako pojmoval, kajti določena stopnja svobodnega prevrednotenja klasičnega pomenskega tkiva slikarskega organizma kaže na to. Prav tako je mogoče opredeljevati razmerje s klasičnimi nadrealističnimi vzori iz časov manifesta in ugotoviti bistvene razlike, zlasti kar zadeva izhodišča: ne gre več za vizualizacijo podzavesti in tako mutatis mutandis pravzaprav za razmeroma pasivno nalogo, temveč za način izražanja dokaj perečih vprašanj, ki vznemirjajo umetnika, za neke vrste novo angažiranost, vpeto v poznano, a razvito metodo materializacije, vizualizacije in s tem predstavljanja oziroma posredovanja.

»Kronos — varianta II« in »Kronos — varianta IV« iz 1970. oziroma 1973. Leta pomensko obeležijo izhodišča: najrazličnejše možnosti kaotičnega, usodnost in tragičnost kot prevladujoča podstat umetniškega angažiranja vznemirjenega, občutljivega slikarja. Potem odmevi življenjskih, družbenih spoznanj, nekoliko zapletena, simbolno razmeroma nova in likovno zahtevna interpretacija, ki počiva na izvrstni risbi, tonskem modeliranju v povezavi z udarnimi barvnimi liki, nova vloga simbolike, ki počiva prav toliko na zrisanem in naslikanem liku — kompoziciji kot na učinkovito posredovanem vzdušju celote. K slednjemu pa najbrž pripomore tudi novo pojmovanje slikarske ploskve, ki spočetka samo nosi kompozicijo (»Brezglava pojava« 1969, »Rdečelaska« 1970, »Kapelica« 1971) pozneje pa postane njen sestavni del. Tako slikar laže in učinkoviteje izraža svoja temeljna občutja in stališča do okolja in življenja, svojo občutljivost — ob sluteni in ugotovljeni ogroženosti. Lavrenčičevo slikarstvo nam prinaša z vsem tem novo kvaliteto nadrealizma in smotrno nadaljuje očitno živo in še ustvarjalno smer.

JANEZ MESESNEL

Predavanje o francoskem novem romanu

Društvo Jugoslavija-Francija prireja nocoj ob 19.30 v razstavni dvorani Narodne in univerzitetne knjižnice v Ljubljani predavanje o francoskem novem romanu. Predavala bo prevajalka Metka Zupančič.

Obsežna zbirka mladinskih del

Prvih šest zvezkov nove edicije, ki je izšla pri založbi Mladinska knjiga

Pri Mladinski knjigi so včeraj »krstili« novo veliko zbirko branja za mladino: »Izbrano mladinsko besedo«. Na tiskovni konferenci so namreč predstavniki založbe — njen glavni urednik Borut Ingolič, urednik Niko Grafenauer ter drugi — ter nekateri člani uredniškega odbora nove edicije navzočim časnikarjem razgrnili problematiko projekta ter načeli vrsto literarno-teoretskih vprašanj, ki vznikajo ob izboru besedil za mladino. Izbor želi biti dokaj širok, saj namerava zajeti tek. ste slovenskih avtorjev od 19. stoletja do najnovejših mladinskih del, pri čemer naj bi izšlo vsako leto po 6 knjig. Zbirka bo predvidoma izhajala 10 let, poleg samostojnih zanimivih knjig zanimivih domačih ustvarjalcev pa bo prinesla tudi antologije mladinske poezije, proze, ljudske pravljice, pesmi itd. Zdaj so na trgu ena knjiga izbranih del za mladino Josipa Stritarja (izbral in spremno besedo napisal dr. Anton Slodnjak), Frana Erjavca (izbor in drugo dr. Matjaž Kmecl), Ivana Cankarja (izbor ... dr. France Bernik). Otona Župančiča (dr. Alenka Glazer), Angela Cerkvenika (Stanko Kotnik) in Miška Kranjca (dr. Franc Zadravec). To pomeni, kot sta najprej poudarila urednika založbe, da gre za zahtevno založniško podjetje, ki se mu pridružuje tudi zahteven uredniški koncept, saj bo vsaka knjiga opremljena s študiozno, kritično spremno besedo o predstavljenem avtorju, vsebovala pa bo tudi najpotrebnejše življenjske podatke pisatelja ter druga pojasnila, potrebna za razumevanje besedila. Tako bo kolekcija tvorila smiselno celoto, od katere si lahko največ obetajo pedagogi ter seveda vsi mladi bralci pa drugi, ki jih mika mladinsko čtivo domačih piscev.

Zbirka pa naj bi z vsem svojim kritičnim aparatom bila spodbuda še za eno pomembno, dandanes v glavnem odsotno prvino v življenju mladinske književnosti: za kritično razsojanje in razmišljanje o njej, torej za enakopravno obravnavanje te literature z literaturo »za odrasle«.

Pričujoči paket šestih knjig pa je pokazal še neko drugo značilnost slovenskih mladinskih besedil, ki se bo pozneje brž kone samo potrjevala ali utrjevala: da zbirka obsega tudi nekatera dela, ki so prvotno bila namenjena zlasti odraslim, zdaj pa so še »prekvalificirana«, da jih sprejemajo mladi. O tem procesu preusmerjanja dela slovenske literature prejšnjega stoletja k mlajšim sprejemnikom in o nekaterih zanimivih teoretskih vprašanjih s tem v zvezi so na včerajšnjem srečanju široko spregovorili zlasti Grafenauer, Bernik, Zadravec, Glazerjeva in Janez Mušič — in s tem nemara »najavili« živahno diskusijo, ki bi se utegnila tudi po zaslugi te zbirke sprožiti o mladinski literaturi. Paket šestih knjig stane 840 din, posamezne knjige pa od 140 do 170 dinarjev.

J. H.

Razstava Vlaste Hegedušić

V malem razstavnem salonu mariborskega Rotovža odpro drevi, ob 18. uri razstavo slikarke, scenografke in kostumografke Vlaste Hegedušić. Priljubljena mariborska kostimografinja, modna oblikovalka in akad. slikarka se je lansko poletje odločila za mesec dni trajajočo pot po Afriki. Na tej poti in po vrnitvi domov so nastale risbe, ki bodo zdaj na ogled pod naslovom »Zapiski s poti po Afriki«.

Razstava v Bežigrajski galeriji

Drevi ob 19. uri odpro v Bežigrajski galeriji na Titovi 61 razstavo kiparja Aladara Zahariaša. Razstava, ki jo prireja ZKO občine Ljubljana-Bežigrad in bo odprta do 12. maja, ponuja obiskovalcem na ogled trideset del. Vsa dela so varjeno železo. Kipar Aladar Zahariaš je doma iz Zrenjanina.

Prevajalska dejavnost

Občni zbor Društva slovenskih književnih prevajalcev je pregledal delovanje svoje organizacije — 136 članov

Na torkovem občnem zboru Društva slovenskih književnih prevajalcev so navzoči po slovesni podelitvi tradicionalnih Sovretovih nagrad za najboljše prevodne dosežke v zadnjem letu (Tonetu Pavčku in Dragu Bajtu) pregledali še delovanje svoje organizacije v zadnjem času ter izvolili nove ljudi v svoje odbore in komisije, dosedanjega predsednika Društva Janka Modra pa je zamenjal dr. Frane Jerman. V svojem sprožke nem nastopu je Jerman ob drugem dejal, da si bo seveda prizadeval, da bi tudi v svojem dveletnem obdobju (prej je mandat trajal 4 leta) Društvo vodil enako uspešno kot njegov predhodnik, ki se mu je posrečilo, da je Društvo uveljavil v javnosti, delo tega združenja pa dokaj razgibal.

Že Janko Moder je v svojem uvodnem poročilu navedel več akcij, ki se jih je lotila ta organizacija, poudarjajoč zlasti pripravo vsakoletnih strokovnih srečanj, na katerih se zbere članstvo in obravnava pereče prevajalske teme. Njih pomen je tudi v tem, da referati teh srečanj izidejo v zborniku — čeprav je ob tem zapisati, da zadnja zbornika še nista zagledala belega dne, ker Društvo nima zadosti polne blagajne. Finančne omejitve, kot je dejal Moder, pa so preprečile tudi marsikakšno siceršnjo potezo Društva (udeležba članov na zveznih seminarjih, npr.).

Društvo ima ta čas 136 članov. V zadnjem letu sta bila sprejeta le dva nova člana; Janko Moder je nad tem dejstvom izrazil malce nezadovoljstva, češ prevajalcev je v resnici veliko več, kot jih našteje v svojih vrstah Društvo. »Morda pa izpričujemo premalo koristoljubnih teženj,« je ironično pripomnil, češ člani v Društvu razen določene strokovne pomoči v tej organizaciji ne morejo iskati kaj prida dobička, razen morda še, da volijo in so lahko voljeni v njene organe ...

Zavzel se je tudi za pomladitev članskega sestava, nazadnje pa opozoril na naloge, ki prevajalce še čakajo: delo v zvezi z akcijo PEN kluba za prevajanje literatur malih narodov ter bližnje posvetovanje o slovenščini v javnosti. O zadnjem je nato govoril predvsem dr. Kajetan Gantar, ki je orisal delo Društvene komisije, ki je pripravljala gradivo o jeziku v prevodih in bo sestavni del gradiva za razpravo o slovenščini na bližnjem portoroškem posvetu. Društvo je bilo nemalo aktivno tudi, kar zadeva problematiko večjih honorarjev za prevajalsko delo, pripravilo pa je tudi svoj predlog za zvišanje plačila za prevode. V tem predlogu, ki se nekoliko razlikuje od »teze«, ki jih je v zvezi s celotno akcijo za dvig avtorskih honorarjev pripravilo Društvo slovenskih pisateljev, je na priliko tudi zahteva po plačilu minulega dela prevajalca.

J. H.

mednarodno leto otroka

VSI NAŠI OTROCI

9. nadaljevanje

»Občutek imam, da sodelujem v pesimistični razpravi,« je dejal prof. Robert, edini genetik, ki je sodeloval v omenjeni oddaji francoske televizije. »Vaša ideologija sega v 18. in 19. stoletje, se pravi, da gre za spopad Rousseauja in Marxa z Darwinom. Vaši instrumenti — inteligenčni testi — so stari skoraj sto let. Nimate modernega orožja.«

Ali genetika, ki je resnično sodobna znanost, lahko kaj razjasni to razpravo? Napredek, ki je bil storjen po odkritju nosilca dednosti ADN (dezoksiribonukleinska kislina), omogoča predvsem meriti razsežnost tistega, česar ne vemo. Seveda smo še daleč od tega, da bi mogli povezati intelektualne sposobnosti s tem ali onim delčkom ADN. In nič ne dopušča tega, da bi dejavnosti genov pripisovali 45 ali 80-odstotni vpliv na določevanje intelektualnih sposobnosti.

Obratno tudi ni mogoče trditi, da razlike v genetičnem imetju med posamezniki, za katere sicer priznavajo, da imajo svojo vlogo pri telesnih značilnostih, značaju in celo nagnjenosti do nekaterih bolezni, da te razlike nimajo nobene vloge pri inteligenci. »Bolezni« inteligence imajo vsekakor dedni vzrok: v zadnjih dvajsetih letih so genetiki identificirali napake v genetičnem imetju, ki so krive večine duševnih zaostalosti. Gre za napredek v znanju, ki v nekaterih primerih omogoča preprečevanje duševne zaostalosti.

»Samo zato, ker družbene neenakosti mešajo karte, še nimamo pravice zanikati bioloških neenakosti,« trdi prof. René Zazzo, ugledni strokovnjak za psihologijo otroka, čigar skrajno levičarska mnenja sicer niso nikakršna skrivnost.

»Kako naj bi genetik, čigar leitmotiv je različnost, mogel trditi, da so vsa genetična imetja ‚enaka? Ugotavlja čudovito različnost teh imetij; toda ‚različnost še ni sinonim za ‚neenakost,« piše Jacquard v »Hvalnici različnosti«.

Določanje vloge dednosti v intelektualnih sposobnostih ni reakcionarno dejanje. Ugotovitev o bioloških razlikah ne vodi obvezno v elitistično in »eliminatorsko« politiko izobraževanja. Narobe, iz tega je mogoče sklepati, da je treba izobraževanje prilagoditi zmožnostim posameznika in da je resnična enakost v možnostih v tem, da se je treba bolj truditi z manj nadarjenimi.

Brez predsodkov, brez strasti

Naj bodo neenakosti genetične ali družbene, pa nikakor ne izginejo samo zato, če jih zanikamo. Kakršnakoli je že medsebojna teža dednosti in okolja, pa je gotovo, da so na primer francoski otroci ob vstopu v peto leto obveznega šolanja vse prej kot enaki. Zato utegne uvedba tako imenovanega »enotnega kolegija« (nekakšne gimnazije nove vrste) negativno delovati na bolj nadarjene ter za vedno pogubiti zaostajalce. To je »divji« način selekcije, pri čemer pa njegovi zagovorniki trdijo, da so za enakost.

Razprava o dednosti in okolju, sicer staro nasprotje, ki ga je aktualizirala kriza v šolstvu, ne more biti plodna, če se ne bo znebila ideoloških apriorizmov. Zato je treba brez predsodkov in brez strasti proučevati, kako resnično poteka intelektualni razvoj majhnega otroka.

»Že zdaj pa je treba priznati, da nista samo dva ‚sobesednika, temveč da so najmanj štirje: določeno število genov, potek nosečnosti, par oče-mati in šolanje,« pravi prof. Robert.

Glave in roke ali kovanci in kače?

Preden se je začelo mednarodno leto otroka, se je nekaj ljudi usedlo za mize in se lotilo risanja simbola, nekakšnega zaščitnega znaka tega leta. Ker so bili to odrasli ljudje, so seveda narisali nekaj, kar je bilo po njihovem mnenju samoumevno in na prvi pogled razvidno: otroško postavico, ki steguje roke navzgor, in odraslo postavo (verjetno mamo), ki se z objemajočo kretnjo sklanja nad otroka. Dodali so še dve vejici, ki sta simbol OZN, in znak je bil sprejet.

Pa se zdi otrokom tako samoumeven in na prvi pogled jasen, kot so menili odrasli? Kaže, da ne. Otroci vidijo v njegovih krogih in vijugah najrazličnejše stvari, kot kažejo tudi tile odgovori šolarjev iz Skovlunda na Danskem:

»Meni se zdi, da simbol kaže fanta s štirimi rokami, ki drži Zemljo. S tem hoče pokazati, da imajo otroci veliko moči in da zato tudi je leto otroka.«

»Simbol prikazuje otroka, ki steguje roke k mami ali očetu, ali pa je reven otrok, ki steguje roke proti bogu in ga prosi: ‚Poskrbi zame'. Ali pa je to športna značka. Ali pa bogat otrok, ki je dobil velik kovanec.«

»Otrok drži svet. Za letos je bil izbran, da drži svet. Gotovo je že zelo truden, ker mora celo leto držati Zemljo v roki.«

»Meni se zdi ta simbol podoben otroku, ki je v nevarnosti in moli.«

»Mislim, da kaže deklico, ki meče kovanec revnim ljudem, ki sploh nimajo denarja in kjer otroci sploh ne hodijo v šolo in starši ne hodijo v službo in morajo nekateri beračiti za hrano in denar«.

»Podoben je velikima kačama, ki pazita na revnega otroka, ki prosi hrano od bogatašev.«

„Tretji svet" v Neaplju

Dviguje posteljna pregrinjala, kaže leskečoča se tla, ponosno razkazuje kot sneg belo kuhinjo. Iz kopalnice pride dvanajstletno kuhinjo. Iz kopalnice pride dvanajstletv jok. »Rekli, da naši otročički umirajo, ker živijo v umazaniji. Pa ni res. V Neaplju že je umazanija, toda so tudi čisti ljudje. Samo tako mraz je!«

Devetindvajsetletna Rosa Salvia je ponosna na svoji dve sobi v ulici San Gennaro, v ulici revežev v četrti Sanità, ki velja za enc najslabših v središču Neaplja. Rosa Salvia je vsa majhna in drobna, oblečena v črno. Rosa je mati enega številnih otrok, ki jih je letos pobrala epidemija.

Njeni hčerki je bilo ime Elisa in imela je štiri mesece in pol, ko je sredi lanskega novembra zbolela. Imela je bronhitis, ki ga je zdravnik zdravil z antibiotiki. Stanje se je nenadoma poslabšalo in otroka so na vrat na nos odpeljali v otroško bolnišnico Santobono (»vendar je tam nisem pustila, ker me niso pustili, da bi bila zraven«). Odpeljali so jo v bolnišnico Cardarelli (»otrok potrebuje kisik, tukaj ga nimamo, nesite ga nazaj v Santobono«). Naposled se je mala Elisa le znašla v Santonbonu, edini bolnišnici južne Italije, kjer imajo oddelek za reanimacijo otrok. Eliso so sprejeli ob osmih zvečer, naslednjega dne opoldne pa je umrla.

V drugi neapeljski četrti slabega slovesa — Forcelli — kjer je mogoče kupiti prav vse in kjer cveti dorbno tihotapstvo, je bolezen prav tako neusmiljeno udarila. »Ob desetih zvečer je bil mali Vicenzino ves vesel in nasmejan, opolnoči se je začel premetavati in potiti, ob dveh zjutraj ni mogel do sape. Odpeljali smo ga v Annunziato, potem pa v Santobono. Drugi dan zjutraj je bil mrtev,« pripoveduje Ferdinando Bustelli, mlad občinski uslužbenec, oče malega Vicenza, ki je umrl 10. januarja, star osem mesecev.

»Bil je lep, debel in poln zdravja. Nekaj dni prej je imel bronhitis, pa smo ga hitro pozdravili z antibiotiki. Zdravnik ni mogel verjeti, ko je zvedel, da je Vicenzino mrtev.« Tudi stanovanje Bustellijevih je čisto in prostorno, vendar pa hladno kot vsa v uličici Zuroli, kamor sonce nikdar ne posije. »Tod okoli se vse podira, vse je umazano, razmajano. To vsi dobro vemo: središče Neaplja je razbitina. Četudi pazimo na otroke, jim še vedno lahko kadarkoli pade opeka na glavo.« Ferdinando se spominja virusnega hepatitisa, ki ga je njegova starejša hči prebolela lansko poletje.

Nadaljevanje prihodnjič

Nesporazum s prostori ob „Skopju“ iz Skopja

Prvo od treh postavitev Jovanovićeve drame, ki se predstavljajo v Novem Sadu, je pokazal Dramski teater

OD NAŠEGA POROČEVALCA

Prva izmed treh napovedanih različnih uprizoritev »Osvoboditve Skopja« Dušana Jovanovića je za nami. Za nami je, določeno, izvedba te lirsko-epske dramske freske iz Skopja samega, medtem ko postavitvi iz Ljubljane in Zagreba še prideta na spored. Slednji sta tudi v tekmovalni konkurenci. Osvoboditev Skopja v izvedbi skopskega Dramskega teatra in v režiji Slobodana Unkovskega pa je na Sterijino pozorje prišla kot zmagovalka festivala malih in eksperimentalnih scen v Sarajevu in po nagradah in priznanjih tukaj v Novem Sadu že zato ne more posegati.

Razsežna dramska freska in mala scena — kako se to sklada, se bo kdo vprašal in upravičeno, kajti o tem, kaj posamezni pojmi te vrste pomenijo in kdaj jih ustrezno uporabiti pri nas, sodbe še zdaleč niso razčiščene.

In ko smo že pri problematičnem pojmovanju fizičnega prostora uprizoritve: skopsko inačico Osvoboditve Skopja je bilo treba — če že ne dejansko, pa v utemeljitvah — stlačiti na tako imenovano »malo sceno«, tu v Novem Sadu pa se je taista postavitev dobesedno zgubljala ob surovo betonsko lupino še ne dograjenega Srbskega narodnega gledališča, po njegovih balkonih, galerijah, itd., itd.

Prokrustova postelja nerazjasnih meril in slabo razumljenih učinkov torej, ki prizadeva tako predstave kot njihove publike. Gledalce je, denimo, tega torka zvečer spravljalo ob živce to, da smo se morali po nepotrebnem in na škodo poslušanja in gledanja igre nekajkrat zgnesti od enega »prizorišča« do drugega. V tem primeru je šlo za slabo doumljen in izrabljen režijski prijem, ki je že kajkrat dokazal, da moti tako igralce kot gledalce in da kaj malo prispeva k happeningu predstave, se pravi k spontanemu in enkratnemu spajanju odra in avditorija v en sam dogajajoči se fizični in duhovni prostor igre.

Tako je posebno še zato, ker takale zlitja ne morejo biti dosledno izpeljana. V pravkar opisovanem razmerju bi morala publika pod zavijanjem siren in truščem letalskih motorjev steči nizdol v zaklonišče, pa je bila ostala zajezena in zgnetena na improviziranem lesenem stopnišču, odkoder se je komaj kateremu izmed nje posrečilo sploh dojeti, kaj se je potem v tistem zaklonišču zelo bistvenega dogajalo za razumevanje nadaljnjega poteka zgodbe.

Prostora — če se povrnemo k drugemu zgledu nerazumevanja pojmov in učinkov — namreč ni mogoče niti v nedogled krčiti niti širiti. Skopsko uprizoritev »Osvoboditve«, ki je brez izrazitega Zorana (malega junaka te pripovedi) in Georgija (velikega trpina iz časov te pripovedi v dečkovih oživljenih spominih) in že zato krhka, je razbita in razvlečena scena dobesedno razmesla po prostoru. Izgubila je domala vso vnanjo in notranjo povezanost, dogajala se je pred nami po koščkih, brez napetosti v dejanskem nerazumevanju dogodkov za vsakogar, ki besedila ni že vnaprej poznal, brez tistega očarljivega jovanovićevskega soočanja velike, krute, surove, vnanje epike in lirične intime neke na vse vetrove in rogove razbite in nabite medvojne družine, sirotne in siromašne, ponižane in razžaljene, pohojene in nazadnje poveličane, a poveličane z nedoglednimi posledicami za bodočo Zoranovo generacijo.

O njej se — in to je poglavitno v izpovednem kontekstu te drame — skozi hrušč in trušč vnanjega dogajanja potekajočega in menjavajočega se s filmsko gibkostjo, sprašuje Jovanović. Toda v tako sredobežnem pojmovanju prostora, časa in izpovednega jedra »Osvoboditve« njegova vprašanja, izšepetana v lirični intimi, ne pridejo do gledalčevih ušes, s tem pa tudi v zavest ne. In potem gleda nekaj, kar hoče biti učinkovito v svoji hrupnosti in »presliši« vse zgovorne »tišine«, bojujoč se z vsemi čutili komaj za golo razumevanje fabule.

Morda bodo tudi o tem in takšem spregovorili dramaturgi, ki se bodo danes v foyerju kakšnega veselega gledališča Ben Akiba sicer na splošno pogovarjali o svojem »mestu in vlogi« v našem gledališču.

JOŽE SNOJ

Slovenska filmska premiera

»MOJA DRAGA IZA« — Drevi bomo končno začeli žeti sadove lanskega filmskega proizvodnega leta; režiser in scenarist Vojko Duletič bo predstavil svoj novi film, posnet po literarni predlogi Iva Zormana. Gre za enega zahtevnejših slovenskih filmskih načrtov in za nov korak v Duletičevem avtorskem razvoju, na katerem ga je odlično podprl snemalec Karpo Godina, sodelovala pa je v njem s plastično oblikovanimi vlogami dolga vrsta slovenskih igralcev vseh generacij. Film se kot nekakšno potovanje spominov in čustvovanj vrača v prelomne čase pred vojno, med njo in po njej ter načenja prenekatero še vedno pereče, boleče vprašanje nujnih razhajanj, ki jih je s seboj prinašala revolucija. Slavnostna premiera bo v kinematografu »Union« ob 21. uri.

LJUDJE V NOVICAH

UROŠ LAJOVIC, 34-letni slovenski dirigent, je bil po svojem prvem gostovanju v glavnem mestu Švice deležen zelo laskavih ocen. Kritik v Berner Zeitung je med drugim zapisal: »Dirigent Lajovic, ki je nastopil v Veliki kazinski dvorani v Bernu, se je z ljubeznijo in skrbnostjo posvetil zlasti muzikalno pretanjenim območjem igralnih del. Odlično razpoloženi bernski simfonični orkester je mlademu mojstru s taktirko sledil z vidnim in slišnim veseljem. S prozorno, nosilno lahkotnostjo se je razcvetela že Haydnova 49 simfonija, katere prvi, počasni stavek je bil prežet z nenavadno globino in občutljivostjo, v tretjem stavku pa je orkester sploh neznansko ugajal ... Pri Mozartovem Koncertu za flavto, harfo in orkester je dominirala varna pretehtanost, prav tako je bila nadvse všečna tudi simfonična suita Šeherezada Rimski-Korzakova ... Večer je bil doživetje pazno orisanih, pretanjeno obdelanih tem. Lajovic nam je z bernskim orkestrom pripravil tak užitek, ki ga je bilo radostno poslušati in doživeto občutiti.« V Bernischer Orkestervereinu pa je poleg podobne hvale brati tudi to: »Izkazalo se je, da je Uroš Lajovic izkušen vodja orkestra, ki mu je dano svoje namere v celoti uresničiti, iz orkestra izvabiti bogato zvočno igro in ga pripraviti do skrajno ritmične pretanjenosti ... Tako je pri Haydnu dosegel popolno lepoto in uravnovešenost. Pri Rimski-Korzakovu pa je sploh odločno doma ... Gostu dirigentu in orkestru je občinstvo prisrčno aplavdiralo.«

PETER USTINOV, rojen 1921, je od nekdaj vsestranski: igralec, režiser, dramatik, Unescov poslanik dobre volje itd. V svoji zadnji vlogi v televizijskem filmu za BBC »Einsteinov univerzum« pa se je izkazal tudi kot odličen pedagog. Laik Ustinov (»Matematika in fizika sta zame knjiga, zaprta s sedmimi pečati«) skuša v tem filmu s spraševanjem uglednih angleških in ameriških znanstvenikov, zraven pa s svojim igralskim talentom, milijonom drugih laikov razložiti Einsteinovo relativnostno teorijo. V vlogi dvojčkov Petra in Alberta Ustinova drvi astronavt Peter sto-

zi vesolje in se — le za nekaj mesecev postaran — vrne na Zemljo. Medtem je na Zemlji minilo že toliko let, da je njegov dvojček Albert (na zgornji sliki) kot starček umrl. Znanstveni magazin New Scientist navdušeno poroča o filmu: »Einsteinove teorije še nikdar doslej niso bile tako dojemljivo in preprosto ponazorjene!«

NAŠ GOST

Pedagog svetovnega slovesa

V pavzi med generalko za drevišnji koncert, na katerem bo igral Szymanowskega Drugi violinski koncert s simfoničnim orkestrom RTV Ljubljana in pod vodstvom dirigenta, romunskega gosta Emila Simona, na sporedu pa bodo še dela Enescuja, Rave. la in Debussyja, je naš znameniti violinski virtuoz in pedagog Igor Ozim razgrnil nekatere skrivnosti svojega nadvse uspešnega pedagoškega dela na kölnski glasbeni akademiji in dinamičnega koncertnega življenja.

Igor Ozim, eden izmed sedmih profesorjev, z dvema asistentoma, na violinskem oddelku kölnske šole — tu poučuje že petnajst let — velja za najbolj priljubljenega med svojimi kolegi, za pedagoga z velikim slovesom, zato tudi ima največji razred — petintrideset violinistov (med 120 violinisti na tej šoli), s katerimi individualno dela in spremlja razvoj od začetkov študijev do vstopa v samostojno koncertno življenje. Študente sam izbira z avdicijo, kajti naval na njegov razred je tolikšen, da si lahko izbere samo nadpovprečno dobre kandidate. Približno dve tretjini je tujcev, iz Koreje, Velike Britanije, Nove Zelandije, Avstralije, ZDA, Japonske, Luxemburga, Avstrije, Romunije in Jugoslavije. Zelo zadovoljen je s tremi naših violinisti: Črtom Šiškovičem, Moniko Skalarjevo in Volodjo Bolžolorskim.

Kölnsko študentsko glasbeno vzdušje je, kot pravi naš violinski mojster, skorajda neponovljivo v manjših razmerah. Nad 1400 študentov z vsega sveta prireja vsakodnevno koncerte v obeh akademijinih dvoranah, med katerima sprejme večja okrog tisoč poslušalcev.

In v takem vzdušju je prijetno delati. Igor Ozim dela s svojimi učenci precej več, kot mu to predpisuje tedenski urnik. A svoje delo opravlja, pravi, z ljubeznijo in pozornostjo do svojih študentov in njihovega violinskega vzpona.

Na vprašanje, čemu posveča največ pozornosti pri študentih, je Igor Ozim dejal, da njihovim pomanjkljivostim: takoj na začetku, ko študenta sprejme, napravi načrt »posega v korenine« njegovih šibkih točk, od tu pa postopoma razvija študij tehnike igre in loka. Šele v zadnji fazi daje večji poudarek interpretaciji in repertoarju. Predvsem hoče doseči, da bi študenti pridobili tiste nujne kvalitetne lastnosti, brez katerih ni mogoča uspešna samostojna koncertna dejavnost in umetniška rast.

IGOR OZIM

Maja bo Igor Ozim vodil mojstrski kurz za britanske violiniste v Londonu, Manchestru in Birminghamu, prihodnje leto pa v Detroitu v ZDA. Kajpada mu nenehno stopnjuje se zanimanje za njegov kölnski razred ne kaže, da bi ga mogel zapustiti.

V svojih koncertnih nagnjenjih, potem ko ima na repertoarju okrog 56 violinskih koncertov, 80 violinskih sonat ter množico drugih skladb, ne daje prednosti kakemu posameznemu skladatelju, saj igra rad vse dobre, od Vivaldija in Bacha do najsodobnejših, vendar pa še s posebnim ponosom izvaja naše avtorje in skladbe, ki so mu jih le-ti posvetili. In teh ni malo. Toliko jih je že, pravi, da je kölnski radio, za katerega veliko snema, že poln slovenske glasbe.

MARIJAN ZLOBEC

Z mlado pesmijo v pomlad

V Novem mestu bo jubileje in praznike častila velika pevska revija

Zveza kulturnih organizacij občine Novo mesto bo v počastitev 60-letnice ustanovitve KPJ, SKOJ in delavskih sindikaov Jugoslavije ter praznika Osvobodilne fronte in 1. maja pripravila v Novem mestu veliko pevsko revijo, kjer bo 19. in 20. aprila zapelo kar 23 otroških, mladinskih in drugih zborov. Nastopilo bo več kot 1000 pevcev, kar izpričuje, da je pevska ljubiteljska dejavnost v novomeški občini zelo razvejana. Organizatorji so pevsko revijo poimenovali »S pesmijo v pomlad«, vodilo pa so jim bile besede velikega Slovenca Edvarda Kardelja, ki je dejal: »Za človeka je vredno, da živi, le če ustvarja«.

S. DOKL

UNIVERZA V LJUBLJANI
PEDAGOŠKA AKADEMIJA
Ljubljana, Stari trg 34

o b j a v l j a
prosta dela oziroma naloge:

A. rednih učiteljev za predmeta

1. tehnologija materiala z obdelovalnimi postopki ter strojeslovje in strojeslovni elementi (na oddelku za tehnično vzgojo v Ljubljani)
2. pedagogika (na oddelku za splošne predmete v Ljubljani)

B. analitika in planerja

s polovičnim delovnim časom za nedoločen čas

POGOJI:

pod A.: kandidati morajo izpolnjevati pogoje, ki so določeni z zakonom o visokem šolstvu in statutom PA; vloge naj bodo opremljene po ve. ljavnih navodilih habilitacijske komisije Univerze v Ljubljani

pod B.: kandidati morajo imeti končano srednjo ekonomsko šolo ali drugo ustrezno izobrazbo in dve leti prakse pri podobnih delih

Kandidati naj vložijo prošnjo in ustrezna dokazila v tajništvu akademije v 15 dneh po objavi oglasa. 3500

BERITE REVIJO OTROK IN DRUŽINA

TV OCENA

Pa še o pogumu

Da, pogumno je napraviti tudi oddajo o pogumu. Kajti tema je takšna, da se ti mimogrede izrodi v patetičnost, celo v pridigarstvo in moraliziranje — in zbogom neposredni stik z mladim gledalcem, za katerega vemo, da ob torkih že kar navajeno seda pred TV sprejemnik k »Pisanemu svetu«.

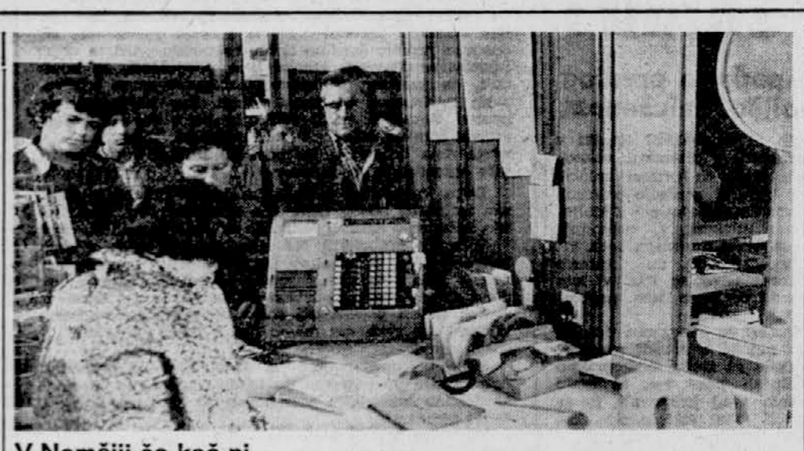
O pogumu je torej tokrat tekla slika. Recimo slika še bolje kot beseda. Pa čeprav je beseda prihajala iz živih ust mladih Prekmurcev, ki so znali povedati nič koliko res zanimivih primerov poguma. Vešča kamera, ki se ji pozna, da »Pisanega sveta« ni lovila prvič (in da se je včasih še kar preveč rutinsko poigravala), je znala stisniti v okvir ekrana res velik pogum majhnih ljudi. In čeprav je nevsiljivo pokazala tudi nekaj primerov poguma, o katerem smo navajeni vedno govoriti, je po zamisli Katarine Lavš in Emila Rižnarja vendarle namenila pomembnejši delež tistemu, kar nas je vujelos: pogumu, ki živi okrog nas, pa je tako majhen, skromen in neopazen, da bi najbrže marsikdaj celo pomislili, ali bi ga sploh klasificirali kot — pogum.

Če je že bilo kaj morale, je bila dobro skrita za trdim otroškim delom, majhno otroško požrtvovalnostjo, majhnim, pa po svoje res tudi pogumnim premagovanjem otroške žalosti. In če se je »Pisani svet« v končnem prizoru iztekel med garaškimi prekmurskimi ženami, je bilo najbrže tudi to sporočilo: pogum spreminja svoje oblike, a ostaja za prenekaterega edina možna oblika preživetja.

BOGI PRETNAR

Faustovo pogubljenje

Nocojšnjo oddajo ob 20.15 na R III bo izpolnilo delo, ki ga pri nas že dolgo nismo slišali — dramatična legenda o »Faustovem pogubljenju«, op. 24 Hèktorja Berlioza. Zgodba je povzeta po Goethejevem »Faustu« in skladatelj si jo je priredil s pomočjo Almira Grandonnièra in Gérarda de Nervala. Partitura ni oratorij in tudi opera ne: je razsežna glasbena freska za soliste, dva zbora in orkester, razdeljena v štiri samostojne celote, ki bi jim še najlažje rekli dejanja. To pristno romantično delo so Parižani leta 1846 brezbrižno odklonili in Berlioz do smrti ni mogel pozabiti njihovega nasprotovanja: »Notranji žar, izraz in ritmične posebnosti so najbolj grajali v mojih delih, zakaj njihova izvedba terja visoke kvalitete. Izvajalci in dirigent morajo čutiti kot jaz.

V Nemčiji še kač ni

Z malce zamude smo torej dočakali tretji slovenski dramski feljton — za osvežitev spomina povejmo, da gre za zanimivo srečanje izvirne polurne igrane TV drame ter okrogle mize strokovnjakov, ki poskušajo osvetliti v drami nakazani problem — ki ga bomo gledali nocoj po Očeh kritike. Težave zdomskih otrok, bi lahko na kratko rekli o zgodbi scenarista Zeljka Kozinca in režiserja Marjana Cigliča, v kateri se bomo znova srečali z vrsto znanih domačih igralcev. Čemu sta pobegnila šolarja z novega doma v Nemčiji in se zatekla v Slovenijo k dedku in babici? Res le zato, ker »v Nemčiji še kač ni«, kot pravi naslov drame? Sporočilo je resno. Tako tisto, ki posredno izhaja iz otroškega doživljanja tujine kot tisto, ki jima ga vsili oče, ko mora — kljub bojazni za izgubljene marke — priti domov po ubežnika. Kaj bodo povedali strokovnjaki? Med njimi bo namreč tudi nekaj takšnih, ki se z našimi otroki ukvarjajo v tujini.

Moja draga Iza

Štirinajstdnevna kritična kulturna oddaja ljubljanskega televizijskega studia »Oči kritike« bo nocoj potekala pod vodstvom Tonija Tršarja, če bo čas dopuščal, pa se bo pobliže lotila treh kulturnih dogodkov:

● velika jugoslovanska gledališka manifestacija v Novem Sadu, Sterijino pozorje, bo tema, ki jo bo pred gledalce razgrnila Majda Knap.

● najzanimivejši del oddaje bo gotovo razmišljanje o najnovejšem slovenskem filmu »Moja draga Iza« po Zormanovem romanu in v Duletičevi režiji. Najzanimivejši zato, ker bo pogovor v studiu tekel sočasno s slavnostno premiero filma v kinu Union. O filmu bosta govorila Stanka Godnič in Viktor Konjar;

● tretji del oddaje pa naj bi bila predstavitev »Sveta umetnosti« Mladinske knjige.

19. april

1943 — Prva in Druga proletarska divizija NOV sta zlomili odpor četnikov in italijanskih enot na Drini in nadaljevali prodor proti Sandžaku in Črni gori.

1911 — Umrl je slovenski slikar Ivan Grohar, poleg Riharda Jakopiča najpomembnejši slovenski impresionist in organizator slikarskih razstav. Sprva samouk, nato pa se je učil podobarstva pri Bradaški v Kranju, nato študiral v Zagrebu, Gradcu in v Münchnu, kjer je bil tudi v Ažbetovi šoli. Do leta 1900 je ustvarjal v duhu idealističnega in žanrskega realizma, pozneje slika pod močnim vplivom Segantinijevega divizionizma, v zadnjih letih pa dozori v popolno umetniško osebnost z lastnim izrazom. V tem obdobju so nastala nekatera njegova najboljša dela bogata v koloritu, monumentalno komponirana in vizionarska v izrazu (roj. 1867).

1893 — Rodil se je slovenski kipar, avtor mnogih javnih spomenikov, Lojze Dolinar (umrl 1970).

1824 — Umrl je angleški romantični pesnik Georg Gordon Byron.

1775 — V bližini Bostona je prišlo do prvega obroženega spopada med angleškimi in ameriškimi četami v ameriški osvobodilni vojni.

1772 — Rodil se je angleški klasični ekonomist, zastopnik liberalistične smeri, David Ricardo (umrl 1823).

1699 — Rodil se je slovenski slikar francoskega porekla Valentin Janez Metzinger. Bil je najplodnejši slikar slovenskega baroka in je s svojim delom močno vplival na mlajšo slikarsko generacijo. Poleg maloštevilnih portretov in historičnih kompozicij je slikal predvsem oltarne podobe (umrl 1759)

1588 — Umrl je beneški renesančni slikar Paolo Veronese (roj. 1528)

RTV RTV RTV RTV RTV RTV RTV RTV RTV RTV RTV RTV RTV RTV RTV RTV RTV RTV RTV RTV RTV RTV RTV RTV RTV

TELEVIZIJA

PRVI PROGRAM:

9.35 POROČILA (Bg)

9.45 SLAVNOSTNO ZASEDANJE CK ZKJ OB 60-LETNICI KPJ, SKOJ IN SINDIKATOV — prenos (do 11.40) (Bg)

13.55 Moskva: SVETOVNO PRVENSTVO V HOKEJU NA LEDU — prenos (do pribl. 16.15)

16.30 ŠOLSKA TV: Turizem, Pod snežno streho, Vprašanja delovne morale

17.30 POROČILA

17.35 PRAGA, kratki film

17.55 TELEVIZIJA BREZ TREBUHA
Mito Trefalt že od zime potrpežljivo vodi okrogle Slovence po nič kaj mikavni poti hujšanja — in jim poskuša to pot vsaj nekoliko zgladiti. Posebno s priročnimi prehrambenimi nasveti, ki so koristni tudi za tiste, ki bi radi vitko in zdravo linijo, če jo že imajo, tudi obdržali. Seveda pa je največje zanimanje za tiste »glavne igralce«, ki hujšajo na očeh vseh TV gledalcev — in največ pisem tistih, ki bi še vedno radi pri tem tudi sami sodelovali. A kaj, ko so »vloge« že davno razprodane!

18.35 OBZORNIK

18.45 ČAROBNO SEDLO, oddaja TV Skopje

19.15 RISANKA

19.30 TV DNEVNIK

20.55 OČI KRITIKE

21.40 V NEMČIJI ŠE KAČ NI, TV feljton

23.25 TV DNEVNIK

Oddajniki II. TV mreže:

17.25 Moskva: SVETOVNO PRVENSTVO V HOKEJU NA LEDU, prenos s slovenskim komentarjem (Lj)

pribl. 19.45 TV DNEVNIK (vključitev) (Titograd)

21.05 KINO OKO (Bg II)
Tudi nocojšnje »Kino-oko« se pridružuje proslavam 60-letnice ZKJ, SKOJ in sindikatov ter obletnici smrti velikega revolucionarja Djure Djakovića — gledali bomo filmsko oblikovano zgodbo njegovih zadnjih dni »Štiri dni do smrti« režiserja Miroslava Jokića. Glavno vlogo igra Bert Sotlar, ob njem pa še vrsta znanih jugoslovanskih in slovenskih igralcev. Po projekciji bo stekel pogovor na temo 60-letnice partije.

00.05 POROČILA (Zg II)

00.10 KRONIKA STERIJINEGA POZORJA (do 00.55) (N. Sad)

TV Zagreb — I. program:

14.55 TV V ŠOLI (do 16.00)

17.15 TV DNEVNIK

17.35 TV KOLEDAR

17.45 TEHTNICA ZA NATANČNO TEHTANJE (Bg)

18.15 PO POTEH SAMOUPRAVLJANJA
Zadnja oddaja iz cikla »Po poteh samoupravljanja« ima naslov »Družbena reprodukcija«, v njej pa bo prof. Duško Sabulović govoril o značilnostih družbene reprodukcije v samoupravni socialistični družbi.

18.45 PEŠČENA URA — kviz
Izteka se tudi kviz »Peščena ura«, zato bo najzanimivejša prav današnja oddaja, v kateri se bodo pomerile najboljše ekipe severne in južne cone. Tudi tokrat vodi kviz Oliver Mlakar.

19.30 TV DNEVNIK

21.05 VEČ KOT IGRA, TV nadaljevanka (Bg)

22.00 AKCIJE (Bg)

22.05 TV DNEVNIK

22.20 GLASBENA KOMORNA SCENA (Bg)
Nocoj bomo prisluhnili glasbenim delom Marcela Turniera, Camilla Saint Säensa in Clauda Debussyja, ki jih bodo izvedli Hela Hoffman (harfa), Milica Barić (harfa), Tahir Kulenović (flavta) in Alemko Ben (violina in viola). Sodeluje baletni duo Ljiljana Hmela in Bora Mladenović.

TV KOPER

19.50 STIČIŠČE

20.00 RISANKE

20.15 TV DNEVNIK

20.30 KAPITAN GARY — celcvečerni film režiserja Williama Berkeja pripoveduje zgodbo o borbi za zemljevid železniške proge, ki naj bi potekala čez del ozemlja, za katerega se poteguje več ljudi. Igrata John Hall in Frances Langford.

21.40 CINENOTES — dokumentarna oddaja

22.10 HOKEJ NA LEDU — posnetek iz Moskve

RADIO

PRVI PROGRAM

4.30—8.00 Dobro jutro! 8.08 Z glasbo v dober dan (Albeniz, Gershwin, Dvořak); 8.30 Mladina poje; 9.05—10.00 Z radiom na poti; 9.55—12.00 »Rezervirano za ...« — vmes Prenos slovesne seje vodstev ZKJ, ZSJ in ZSMJ iz Beograda; 12.30 Kmetijski nasveti (Organizacija potrjevanja posevkov v letošnjem letu); 12.40 Od vasi do vasi; 14.05 Mehurčki; 14.20 Koncert za mlade poslušalce; 14.40 Jezikovni pogovori; 15.00 Dogodki in odmevi; 18.00 Vsa zemlja bo z nami zapela; 18.15 Lokalne radijske postaje se vključujejo; 18.35 Po domačih stezicah (male skladbe slovenskih skladateljev: Gerbič, Prochazka, Adamič, J. Ipavec); 19.00 Radijski dnevnik; 19.45 Minute z ansamblom Franci Puhar; 20.00 Četrtkov večer domačih pesmi in napevov; 21.05 Literarni večer (Začelo se je z Matičkom: Slovenska poetična drama); 23.00 V gosteh pri tujih radijskih postajah (radio Hamburg); 23.30 Paleta popevk; 00.05—4.30 Nočni glasbeni program.

DRUGI PROGRAM

8.00—13.00 Četrtek na valu 202; 14.00—16.00 Za vami in za vas; 16.00 Nenavadni pogovori; 16.30 En mikrofon za dve izkušnji; 16.45 Jazz klub (Clarke-boland big band — Ella Fitzgerald — Ben Webster); 18.30 Iz delovnih organizacij; 18.55 Razgledi po kulturi; 19.00 Radijski dnevnik; 20.30 Beseda v rocku; 21.00 Naš glasbeni teleks; 22.55—23.00 Glasba in konec oddaje.

TRETJI PROGRAM

10.05 Solisti in orkestri (Rahmaninov, Sibelius, Wieniawski, Bruckner); 10.40 Radijska šola za višjo stopnjo (Zofka Kvedrova — Demetrović); 11.10 Romantično (Dvořak, Dve humoreski — Brahms, Štiri ciganske pesmi); 11.25 Zborovska glasba jugoslovanskih narodov; 16.30 Dve na novo odkriti simfoniji Amanda Ivančiča; 17.00 Ura z Wolfgangom Amadeusom Mozartom; 18.05 Zunanjepolitični feljton; 18.20 Beograjski glasbeni festival »Bemus 78«: Srbski godalni kvartet (Vuk Kulenović, Samuel Barber, Johannes Brahms); 20.00 Kultura danes; 20.15 Héctor Berlioz: »Faustovo pogubljenje«; 22.35 Dane Škerl: Serenada za godala; 22.50—23.00 Literarni nokturno (J. Kozak: Hišni red).

RADIO STUDENT

11.00 Mutacije; 11.30 Krompir v oblicah — prvi obrok; 11.40 Dan na dan; 12.00 Godba; 12.30 »Mladina« o sebi; 13.00 Glasbeni intermezzo; 13.10 ŠKUC-ova izložba; 13.30 Poročila in obvestila; 13.45 Tolpa bumov: Alternative TV: Image Has Cracked (2); 14.15 Krompir v oblicah — drugi obrok; 14.20 Godba; 14.40 Odmevnik; 14.55 Godba z napovedjo; 15.00 Odpoved.

Dosledno so zastopali širše interese družbe

Mestni izvršni svet ocenil poročilo javnega pravobranilstva Ljubljane — Pozornost prometu z nepremičninami

LJUBLJANA, 18. aprila — Javno pravobranilstvo mesta Ljubljane je v letu 1978 opravljalo svoje naloge dosledno in z vso družbeno politično odgovornostjo. Tako je mestni izvršni svet ocenil poročilo javnega pravobranilstva in predlagal delegatom mestne skupščine, da ga sprejmejo.

Javno pravobranilstvo mesta Ljubljane se je po sprejetju zakona o javnem pravobranilstvu neposredno vključilo v proces razreševanja družbeno ekonomskih razmerij in pri tem tesno sodelovalo z vsemi organi družbenopolitičnih skupnosti.

Mestni izvršni svet je priporočil Javnemu pravobranilstvu Ljubljane, da prouči smotrnost in učinkovitost veljavnih zakonskih določb o razlastitvi in pripravi pobude za spremembe, ki bi skrajšale razlastitveni postopek.

Spori v katerih je lani Javno pravobranilstvo Ljubljane zastopalo družbenopolitične skupnosti, krajevne skupnosti in druge družbeno pravne osebe so se nanašali v glavnem na zahtevke zaradi motenja posesti, na kupoprodajne pogodbe o razpolaganju z nezazidalnim stavbnim zemljiščem, na zahtevke za razveljavitev nezakonitih in družbeni lastnini škodljivih pogodb ter na stanovanjske zadeve. Zlasti pozorno je v letu 1978 Javno pravobranilstvo Ljubljane presojalo pogodbe o prometu z nepremičninami. Zaradi domnevne dolgotrajnosti razlastitvenega postopka so se namreč investitorji (v tem primeru družbenopravne osebe) največkrat izogibali takemu načinu pridobivanja zemljišča oziroma objektov, ki bi jih bilo zaradi gradnje treba porušiti, in se raje sporazumevali z lastniki nepremičnin glede cene in ostalih pogojev. Seveda so zato pristali na višje cene in odškodnine, kar je s stališča širših družbenih interesov nesprejemljivo, pa čeprav so svoje dejanje opravičevali s prihrankom časa in s tem pocenitvijo investicije. S tem pa so umetno zviševali cene nepremičninam v prosem prometu.

HELENA KOS

trimo trimo

Prenovljena vojaška knjižnica

Odprli so jo v Domu JLA v Ljubljani — Približno 120.000 knjig

LJUBLJANA, 18. aprila — V domu JLA v Ljubljani so danes slovesno odprli prenovljeno vojaško knjižnico, osrednjo tovrstno ustanovo na ljubljanskem armadnem območju. Slovesnosti so se udeležili poveljnik ljubljanskega armadnega območja generalpolkovnik Franc Tavčar Rok, generalpodpolkovnik Petar Ristić, generalmajor Svetozar Oro in drugi. Osrednja knjižnica hrani na svojih policah blizu 120.000 knjig. Te so namenjene predvsem starešinam in članom njihovih družin. K tej številki pa je treba potem prišteti še vse knjige po vojašnicah, ki so namenjene vojakom. Prevladujejo strokovne knjige z družboslovno in vojaško tematiko, precej pa je tudi leposlovnih del in knjig za otroke.

B. S.

Prometna varnost skrb in naloga vseh občanov

Usklajene akcije naj omogočijo, da bodo o varnosti v prometu spregovorili prav vsi občani in delovni ljudje

LJUBLJANA, 18. aprila — Podružbljanje skrbi in odgovornosti za večjo varnost v prometu bo doseglo svoj cilj, ko bo samozaščitno ravnanje prodrlo v zavest vsakega krajana in delovnega človeka, so ugotavljali na današnjem sestanku medobčinskega sveta SZDL za ljubljansko regijo, ko so spregovorili o aktualnih vprašanjih prometne varnosti.

Teh vprašanj sploh ni malo in iz razprave in uvodnih referatov je bilo čutiti ne le skrb za čim hitrejše podružbljanje prometne varnosti, ampak tudi resno zaskrbljenost. Dejstvo namreč je, da je stališč in dogovorov za večjo varnost v prometu ogromno, da pa akcije in ukrepi doslej niso bili dovolj povezani in usklajeni in prav zato tudi niso segli v osnovo, torej v krajevno skupnost in temeljne organizacije združenega dela.

Posledice so očitne, od prometnih nesreč, ki se končajo s smrtjo, do hudih telesnih poškodb (zdravljenje takih poškodb velja tudi do dva milijona dinarjev). Težko je sicer vse število nesreč pripisovati voznikom, nesporno pa je, da doslej za osveščanje in vzgojo udeležencev v prometu ni bilo storjeno dovolj. Zato se neodgovorno vedejo tako pešci kot vozniki. Vse to pa narekuje obsežnejšo akcijo vzgoje, spremenjene in poostrene zahteve pri opravljanju izpitov za voznike, sploh ne nazadnje veliko ostrejše kazni za storjene prekrške.

V občinah ljubljanske regije so z izjemo Šiške že ustanovili svete za vzgojo in preventivo v cestnem prometu in v nekaterih občinah so ti sveti že marsikaj storili. Ponekod so že začeli usklajeno delati s koordinacijskimi odbori za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito. Široko zastavljena akcija »Nič nas ne sme presenetiti« bo morala to sodelovanje še poglobiti.

Temeljite ocene prometnih razmer in varnosti ter konkretni občinski akcijski programi za zagotavljanje večje varnosti pa morajo vzpodbuditi razprave in akcije v vseh temeljnih celicah — v krajevnih skupnostih in temeljnih organizacijah.

JANA TAŠKAR

UTRIP LJUBLJANE

Pohod šišenskih tabornikov

Taborniški odred Rožnik iz Šiške bo v počastitev 20. obletnice svojega obstoja in dneva tabornikov (22. april) priredil pohod od Ljubljane do Broda na Kolpi, ki se ga bo udeležilo okrog 50 tabornikov, med katerimi je večina članov omenjenega odreda.

Taborniki se bodo odpravili na 100 kilometrov dolgo pot danes zvečer, na cilj pa naj bi pripešačili v nedeljo zjutraj. Pot jih bo peljala čez Ig, Turjak, mimo Taborske jame in po raznih stranskih poteh do Ribnice in Kočevja in nato do Broda na Kolpi. Del poti bodo s šišenskimi taborniki prehodili tudi taborniki iz Ribnice in Kočevja, za nekaj časa se bodo ustavili v Grosupljah, Kočevju in Ribnici ter seveda v Brodu na Kolpi, od koder se bodo po nekajurnem počitku vrnili v Ljubljano z avtobusom.

L. Dj.

Obutev za obveznice

V vseh Pekovih prodajalnah prodajajo obutev za prve kupone obveznic republiškega posojila za ceste. Seveda samo za kupone, ki bi jih sicer lahko občani vnovčili od 1. julija naprej. Ta prodaja sedaj ni prepovedana, saj jo dovoljuje zakon o vrednostnih papirjih iz lanskega leta, toda samo v 90 dneh pred izplačevanjem kuponov obveznic. Prav zaradi prodaje za obveznice je naraslo zanimanje kupcev za Pekove čevlje, kot na primer v njihovi prodajalni na Titovi cesti 4.

M. Z.

Foto: Svetozar Busič

Semaforski »servis«

Semaforji so večkrat potrebni tudi manjših popravil. Zamenjati je treba pregorele žarnice, včasih tudi kaj bolje pritrditi.

Foto: Janez Zrnec

Lutkarski »Kaj veš«

LJUBLJANA, 18. aprila — Center za kulturo mladih v Pionirskem domu je že tretje leto priredil malo srečanje šolskih lutkovnih gledališč ljubljanske regije. Te dni se je razvil ustvarjalni utrip najmlajših z vrsto predstav, ki so pokazale najlepše gledališke in likovne dosežke skupin z osnovnih šol, v goste pa sta prišli tudi dve skupini iz Kranja. Sproščeno oblikovanje predstav, domiselne likovne rešitve lutk in scene, vse to je pripravilo gledalcem veliko zadovoljstva, mentorjem pa je dalo priložnost, da se pomenijo o svojem delu in izmenjajo izkušnje.

Foto: Janez Zrnec

„Volan“ slabo obrača

Izgube v tej delovni organizaciji se vlečejo že tri leta — Sanacija sploh ne uspeva — Ukrepi družbenega varstva

LJUBLJANA, 18. aprila — Zaradi bistvenih motenj v samoupravnih odnosih, huje oškodovanih družbenih interesov in neizpolnjevanja zakonskih obveznosti do družbene skupnosti, je izvršni svet občine Center sklenil predlagati skupščini občine, naj sprejme odlok o začasnem družbenem varstvu v ljubljanski delovni organizaciji Volan.

S tem bosta prenehala z delom delavski svet Volana in direktor delovne organizacije Lojze Oblak, vse njune obveznosti pa bo prevzel začasni družbeni organ. Predsedoval mu bo Stevo Kremžar generalni direktor DO Avtotehna, člana pa bosta Milan Naglič generalni direktor DO Autocommerce in dosedanji direktor sektorja notranje trgovine Volana—Iztok Kavčič.

Delovna organizacija Volan že tretje leto zapored posluje z izgubami. Leta 1976 so pridelali 1.212.200 dinarjev nepokritih izgub, 274.428 izgub so 1977. leta nadomestili z lastnimi sredstvi, lani pa so poslovno leto znova zaključili z 1.110.374 dinarjev nepokritih izgub.

Delovna organizacija Volan je že ob izgubah, ki jih je pokazal zaključni račun leta 1976 sprejela sanacijski program. V sanacijskem programu za 1977. leto so se sklenili tudi na novo organizirati, rešitev pa iskati še v povezovanju s sorodnimi DO, kot so Slovenija avto, Autocommerce in Avtotehna. To jim je priporočil občinski izvršni svet.

Centralni delavski svet DO Volan je letos sam ugotovil, da sanacijski program slabo uresničujejo. Na seji 29. marca, so zato družbenemu pravobranilcu samoupravljanja sami predlagali začasne ukrepe družbenega varstva v tozdu Servis na Savski cesti.

V Volanu namreč zatrjujejo, da je tozd Servis Savska poglavitno žarišče izgub delovne organizacije. Vendar pa je izvršni svet občine ugotovil, da tudi drugi tozdi sanacijskega programa ne izpolnjujejo resno, niti si ne prizadevajo, da bi izboljšali neuspešno poslovanje. Tako sta recimo delavska sveta tozdov Trgovina in Servis Savska obenem z ugotavljanjem izgub v zaključnem računu delovne organizacije mirno sprejela sklepe o povišanju svojih osebnih dohodkov v letošnjem letu.

MIRAN KOREN

POGREBI

LJUBLJANA: Na Žalah se bodo danes svojci še zadnjič poslovili od 87-letne posestnice Ane Andlovic (ob 15. uri); 71-letne gospodinje Pavle Kurbar (ob 16. uri); 82-letne upokojenke Marije Fišinger (ob 17. uri) in 66-letnega upokojenca Janeza Burje (ob 18. uri).

R. D.

Vrstijo se kulturne prireditve

Številni nastopi na občinski prireditvi »Naša beseda '79« v Šiški

LJUBLJANA, 18. aprila — Te dni se v Šiški vrstijo razne predstave ob občinski prireditvi »Naša beseda '79«.

Tako se bodo jutri (ob 15. uri) v domu krajanov Vodice predstavile folklorne skupine, v petek (ob 19.30) in v nedeljo (ob 10. uri) pa se bodo v domu DPO Pirniče predstavili mladi gledališčniki. Prihodnji teden se bodo prireditve nadaljevale z nastopom pionirskega kulturno-umetniškega društva osnovne šole Tine Rožanc, ki bo ob 16. uri v domu DPO Pirniče, ob 18. uri pa bo tribuna mladih o kulturi. V sredo (25. aprila) se bodo ob 19.30 dijaki šolskega centra Tacen in dijakinje medicinske šole predstavili z Molièrovim delom Zdravnik po sili, v četrtek pa bo ob 19. uri v domu DPO Pirniče še zaključna prireditev v počastitev 60. obletnice KPJ in SKOJ.

L. Dj.

Pičel izbor muzikalij

Dve prodajalni v Ljubljani premoreta le tri četrtine potrebnega

LJUBLJANA, 18. aprila — Razen Melodije v Wolfovi ulici prodajajo v Ljubljani muzikalije le še v prvem nadstropju Državne založbe v Subičevi ulici. Muziki se zgražajo nad tesnim prostorom, ki so ga dodelili notam, prodajalke pa ne, saj se ne morejo pohvaliti z izborom, ki ga imajo. Za srednje glasbene šole premorejo le tri četrtine potrebnega, ustrežejo pa lahko le tistim višješolcem, ki igrajo klavir ali violino. Zakaj za pihala nimajo ničesar? Vse, česar nimajo, na željo strank naročajo v inozemstvu. Na pošiljko je treba čakati najmanj dva meseca, nakar sledi cena, ki izdaja poreklo muzikalij. Na primer: vzhodnonemška izdaja Debussyja stane 50 din, francoska 150 do 200 din.

N. S.

Kmalu „živilski“ sklad?

Predsedstvo SIS za preskrbo Ljubljane podprlo predlog o združevanju denarja v sklad za najboljšo založenost

LJUBLJANA, 18. aprila — Predsedstvo samoupravne interesne skupnosti za preskrbo Ljubljane z živili je danes podprlo predlog samoupravnega sporazuma o združevanju sredstev v sklad za živila.

Po tem sporazumu naj bi v omenjeni sklad prispevale ljubljanske občine po 1 odstotek sredstev, (ki se steka jo v njihov proračun kot so davki od prodaje blaga na drobno in alkoholnih pijač), potrošniki, ki bi za kilogram uvoženega južnega sadja razen limon, plačevali 1 dinar več, za liter mleka pa 30 par več, delovne organizacije po 2 odstotka sredstev, ki jih dobijo s prodajo svežega govejega mesa, ob povečanju maloprodajne cene za 5 odstotkov, ter druge organizacije združenega dela, ki so članice SIS za preskrbo Ljubljane. Te naj bi prispevale v sklad za živila del sredstev iz ostanka čistega dohodka.

Z denarjem pridobljenim na ta način naj bi zagotovili, da bodo ljubljanske trgovine bolje založene z živili, hkrati pa naj bi tudi preprečili da bi cene nekaterim živilom — na primer sadju in zelenjavi — v času ko jih na tržišču primanjkuje preveč poskočile. Sredstva sklada za živila naj bi namreč porabili za pokrivanje dogovorjenih rizikov v proizvodnji in distribuciji v okviru programa preskrbe, poleg tega pa še za pospeševanje proizvodnje kmetijskih pridelkov, ki jih na tržišču primanjkuje, za intervencijske nabave določenih živil, ko jih na ljubljanskem tržišču zmanjka in za pokrivanje razlik med nabavnimi cenami teh živil in maloprodajnimi cenami (v primerih, ko bi bile nabavne cene previsoke). Hkrati naj bi z denarjem iz tega sklada krili razliko v maloprodajnih cenah in dejanskimi stroški v primarni proizvodnji nekaterih živil, na primer mleka. To naj bi sanacijo mlečnih farm, ki oskrbujejo Ljubljano z mlekom, v prihodnje pravilo z dnevnega reda vrhe sestankov, na katerih korajda že iz leta v leto razpravljajo o tem problemu.

Sicer pa sporazum določa, da naj bi o porabi sredstev sklada za živila enakopravno odločali prav vsi, ki bodo denar vanj prispevali, to se pravi tako potrošniki, kot tudi delovne organizacije, članice SIS, ki se ukvarjajo s proizvodnjo ali prodajo živil.

O predlogu tega samoupravnega sporazuma se morajo zdaj izjasniti še vse ljubljanske občine, ter izvršni svet ljubljanske mestne skupščine in komite za preskrbo, cene, gostinstvo in turizem pri izvršnem svetu.

LJILJANA DJERIĆ

Tri čakalne dobe zobozdravstva

LJUBLJANA, 18. aprila — Kdor se hoče razburjati na račun prepočasnih zobozdravstvenih storitev, so nas opozorili strokovnjaki, ti morajo razločevati tri osnovne pojme: čakalno dobo, naročilno dobo in dobo izgotovitve. Povsod, kamor smo povprašali, so povedali, da nujnim primerom, takoimenovanim bolečinskim pacientom, ni treba čakati, ker jih sprejmejo povsod takoj in takoj tudi ukrepajo, če se pacient seveda sam ne odloči za zobozdravnika, ki ima že brez njega dela čez glavo in mora zaradi svoje proste izbire čakati dlje, kot bi sicer.

Doba izgotovitve je zelo različna — določa jo stopnja nujnosti, obseg dela, čas ki ga zahteva zdravljenje, zato smo skušali zbrati le dolžine naročilnih dob.

V zobni ambulanti Nebotičnika, kjer urejajo zobe 30 odstotkom prebivalcev Centra, ostalo pa občanom drugih občin, nihajo naročilne dobe od treh tednov do dveh mesecev — odvisno od terapevta, pri katerem si želi občan popravljati zobe. Šentviški zobozdravniki naročajo ljudi čez mesec dni, v Šiški od 14 dni do enega meseca.

Huje so obremenjeni na Viču, kjer se naročilna doba giblje med dvema do tremi meseci. Za znosnejšo dolžino čakanja bi potrebovali po hitri presoji vsaj še tri ordinacije.

Na Rudniku nameravajo odpreti novo ordinacijo za borce in eno ordinacijo za ostale občane. Do takrat bo naročilna doba še vedno en mesec. Bolje se godi Prulčanom, ki jih naročajo tudi čez 14 dni (v najslabšem primeru pa tudi čez mesec in pol).

Tudi v Mostah naročajo šele junija, julija. Tudi tu so poudarili, da za nujne primere čakalne dobe ni in da paciente z bolečinami sprejmejo, pregledajo in po možnosti tudi ukrepajo že prvi dan.

Vsekakor se Ljubljana ne bi smela pritoževati. Vsaj tako ne, kot bi se lahko na primer v Domžalah in v Kamniku. Tamkaj namreč naročajo paciente nič prej kot čez leto in pol.

N. Š.

Higiena — deseta skrb

Zastrupitvam s hrano v obratih družbene prehrane je največkrat kriva zlasti nesnažnost prostorov in delavcev

LJUBLJANA, 18. aprila — Inšpektorji ljubljanskih inšpekcijskih služb v letošnjem letu še niso odkrili zastrupitev s hrano v obratih družbene prehrane. Podatek bi lahko bil vzpodbuden, če ne bi bilo jasno, da inšpektorji vseh zastrupitev s hrano sploh ne zabeležijo. Ob lažjih zastrupitvah namreč ljudje ne iščejo zdravniške pomoči, niti na zastrupitev ne opozorijo inšpektorjev — in tako pač zanjo vedo le šami.

Podatki iz preteklih let pa kljub temu dokazujejo, da je število zastrupitev v obratih družbene prehrane iz leta v leto večje in da število poraste v toplejših mesecih, ko so pogoji za razmnoževanje bakterij in prenašanje bacilov ugodnejši.

Veterinarski in sanitarni inšpektorji so lani ob pregledih obratov družbene prehrane ter gostinskih in centralnih obratov prišli do hudo neprijetnih ugotovitev. Nekateri od teh obratov so higiensko tako neurejeni, da v njih sploh ni mogoče ločiti čistega in nečistega pripravljanja živil oziroma hrane. Bakteriološke analize brisov z mest, kjer hranijo, obdelujejo, pripravljajo in prodajajo živila, so pokazale, da zastrupitvi živil botruje že neustrezna higiena prostorov. Od 183 vzorcev so v sedemnajstih naši bakterije fekalnega izvora, v devetih primerih so bili navzoči stafilokoki, v devetnajstih vzorcih enterokoki, v 124 primerih so odkrili prevelike količine aerobnih baskterij. Tudi mikrobiološke analize hitro pokvarljivih živil v teh obratih niso bile vzpodbudnejše, saj je bila kar polovica hrane higiensko oporečna.

Da delavci v teh obratih kljub obveznemu spoznavanju osnovne higiene slednje ne poznajo dovolj dobro, priča podatek, da so na rokah delavcev v štirih od sedemintrideset primerov našli bakterije E. coli, na priboru, ki ga uporabljajo delavci, so bile te bakterije navzoče v 11 odvzetih vzorcih, na delovnih površinah v 6 primerih.

Stafilokoki so imeli svoj življenjski prostor na rokah petih delavcev ter na devetih delovnih orodjih. Ko so inšpektorji potegnili črto pod te ugotovitve, so prišli do klavrnega rezultata — le 24 odstotkov odvzetih vzorcev so lahko ocenili za snažne.

Lanskoletni podatki seveda ne bi smeli biti le vzpodbuda inšpektorjem, da bodo letos z vso pozornostjo spremljali obrate družbene prehrane, ampak tudi opomin slednjim, da bodo ukrepali, še preden jih bodo obiskali inšpektorji in jim zaradi neurejenih higienskih razmer napisali sanacijske odločbe.

J. T.

KAM ZA KONEC TEDNA

PROSLAVE, JUBILEJI, IZLETI

PETEK

BLED
Tekmovanje stenografov in strojepiscev v Festivalni dvorani (tudi v soboto).

BREZICE
Umetnik Milan Konjović v galeriji Posavskega muzeja.

AJDOVŠČINA
Skulpture Dragice Čadež-Lapajne v Pilonovi galeriji.

CELJE
Zadnji dan razstave likovnih del v Muzeju revolucije v počastitev dneva železničarjev.
Razstava likovnih del »Mala slika« v likovnem salonu.
Mala slovenska grafika v galerijskem kotičku TD Celje.

DOMŽALE
Ples v restavraciji Slamnik (20. — tudi v soboto).

KAMNIK
V dvorani nad kavarno Veronika razstavlja kipar Leon Homar (9. do 18.).

KANAL OB SOČI
Razstava umetniških del Frana Klemenčiča in Frana Zupana v galeriji Rika Debenjaka (16. do 18.).

KOPER
Razstava Xerox fotografij Milana Gundeja v galeriji Meduza.
Fotografije Zareta Veselića v galeriji Loža.

KISOVEC PRI ZAGORJU
Zagorski filmski klub predvaja svoje filme v dvorani DPD Svoboda (19.).

KRANJ
V Mestni hiši razstavljajo Lojze Čemažar, Matej Metlikovič in Marina Mihelič-Satler.
Akvareli Tomaža Gostinčarja in fotografije Draga Holynskega v Prešernovi hiši (10. do 12. in 16. do 18.).

KRŠKO
Družabno srečanje posavskih obrtnikov in modna revija mojstra Debevca v hotelu Sremič (20.).
Prešernovo gledališče iz Kranja gostuje s Kozakovo »Afero« (20.).

LJUBLJANA
Disco večer v 4. bloku Študentskega naselja (20. do 24.).
V družbenem domu na Staničevi 41 bežigrajska amaterka-slikarka in kiparka Jožica Komadina.
Mladinski ples v domu Svoboda Šentvid (19. — tudi v soboto).
Ansambel Flam igra na plesu v zadružnem domu Notranje Gorice (20.).
V bežigrajski galeriji kipar Alagar Zaharijaš.
Razstava periodičnega tiska v avli OS Ketteja in Murna.
Tomaž Gostinčar v galeriji Krka na Titovi cesti.
Ansambel Avseniki na koncertu v hali Tivoli (20.).
Ansambel Prah v kavarni hotela Slon (19. — tudi v soboto in nedeljo).
Madžarska glasba v restavraciji Maxim (19.30 — tudi v soboto in nedeljo).
Ples v restavraciji Livada na Ižanski cesti (19. — tudi v soboto in nedeljo).
Glasba s plesom v kavarni Nebotičnik (20. — tudi v soboto in nedeljo).
V zimskem vrtu hotela Ilirija ples (19. — tudi v soboto in nedeljo).
Ples v restavraciji Avtocamp Ježica (19. — tudi v soboto in nedeljo).
V Titovem domu na Pokopališki 35 mladinski ples (20. — tudi v soboto in nedeljo).

MARIBOR
Sodobna Beneška grafika v umetnostni galeriji.
Razstava »Zapisi iz Afrike« Vlaste Hegedušič v salonu Rotovž.

NOVA GORICA
Zmago Rus razstavlja v hotelu Argonavti.

PTUJ
V salonu Dušana Kvedra razstava »Ukradeni otroci«.

POSTOJNA
V Notranjskem muzeju razstava »Kamen in kras«.

REPN NA KRASU
Ob otvoritvi Kraške hiše razstava del Lojzeta Spacala.

RUŠE
Razstava likovnih del Stanislava Lepa.

SLOVENJ GRADEC
V umetnostnem paviljonu 13. republiška razstava mladinske fotografije »Mladina fotografira«.

RADENCI
Slikarka Metka Krašovec v salonu hotela Radin.

ROGAŠKA SLATINA
Razstava »Keramika 78-Liboje« v razstavnem salonu.
V restavraciji Pošta plesna glasba (tudi v soboto in nedeljo).

ŠKOFJA LOKA
Slikar Herman Gvardjančič v galeriji Loškega gradu (9. do 12. in 14. do 17.).

TRŽIČ
V galeriji NOB akrilna platna Nejča Slaparja.

ŠOŠTANJ
Predstava »Musical v dobro jutro« igralske družine Šmartno ob Paki v domu kulture (19.30).

SOBOTA

AJDOVŠČINA
Koncert Dubravke Tomšič-Srebotnjakove v gradu Zemono.

POSTOJNA
Jubilejni koncert rudarske godbe v delavskem domu (18.).
Mladinski ples v prostorih Konsuma (19.).

KISOVEC PRI ZAGORJU
Domača gledališka skupina z dramo »Jeeb s hriba« v DPD Svoboda (19.).

KOSTANJEVICA NA KRKI
Predstava »Sen zelenjadne noči« Svetlane Makarovič (15.).

LJUBLJANA
Na sobotnem plesu v Študentskem naselju igra ansambel Flam (20.30).
Mladinski ples v Festivalni dvorani (19. — tudi v nedeljo).
Tekmovanje v latinsko-ameriških plesih v hali Tivoli (19.30).
Ples v dvorani Svoboda v Podpeči-Presarje.
Večer pesmi in plesov Slovencev iz Železne Kaple v Avstriji v kulturnem domu Vevče (19.30).
Kabaretni večer v hotelu Lev ter ples (21. do 3.).
Kolesarska trim akcija šolske mladine iz Zaloga v Zajčjo Dobravo (9.30).

GORNJA RADGONA
Zadnji dan srbske kuhinje v hotelu Grozd. Ples in glasba v vseh lokalih.

MARIBOR
Tekmovanje in srečanje pevskih zborov občine v Unionski dvorani (ob 16. in 19.).
Na Ribniškem selu občinsko tekmovanje mladih o SLO (7.30).

PTUJ
Prireditev »Po poteh revolucije«, otvoritev spominskega parka in spomenika Lackovi četi v Mostju.

PORTOROŽ
V auditoriju gostuje ljubljansko Mestno gledališče z dramo »Grbavec«.

KOROŠKI LJUDSKI PLES — V kulturnem domu Vevče se bo v soboto zvečer z obsežnim programom predstavilo 120-člansko kulturno društvo Zarja iz Železne Kaple. Nastopile bodo tri folklorne skupine, tamburaški orkester ter moški in mešani pevski zbor.

SEVNICA
Zaključek delavskih športnih iger (7.30) in proslava ob 60-letnici KPJ (9.).

ŠMARJEŠKE TOPLICE
Na plesu igra vokalno-instrumentalni ansambel Dobri prijatelji iz Rake (20.).

TRBOVLJE
Republiški finale najboljših ekip na temo »SKOJ-SSOJ 1919—1949« v osnovni šoli (11.). Kulturne prireditve mladih in razglasitev rezultatov tekmovanja v delavskem domu (17.).

ZAGORJE
»Spomladanski ples« v stekleni dvorani delavskega doma (20.).

NEDELJA

KRIŽE PRI KRANJU
Taborniška organizacija pripravlja polete z zmaji (9.).

LJUBLJANA
Zbor filatelistov v hotelu Ilirija (9.).
Ples v gostilni Mihovec v Zgornjih Pirničah (17.).
Srečanje jugoslovanskih baletnih umetnikov v drami SNG (10.30 in 19.30).

IZVRŠILNI ODBOR SVETA GIMNAZIJE IVAN CANKAR

razpisuje
prosta dela oziroma naloge

SVETOVALCA RAVNATELJA

POGOJI:
— visoka izobrazba
— učitelj srednje šole
— 5 let vzgojnoizobraževalne prakse
— moralno politične vrline
— organizacijske sposobnosti za vodenje in usmerjanje pedagoškega dela

Ponudbe z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite na naslov: Gimnazija Ivan Cankar, Izvršilni odbor, Ljubljana, Šubičeva 1; v 15 dneh po objavi.

Petrič ni mogel ali hotel bolje?

Plavalni rekorder o svojih nastopih na mednarodni tekmi v Londonu

LJUBLJANA — Navajeni smo bili, da je Borut Petrič na tradicionalnem plavalnem mitingu v Londonu dosegal odlične uvrstitve, celo zmagoval je. Tokrat pa se je vrnil brez dobrih uvrstitev. Slišati je že, da Borut morda celo ni hotel bolje plavati na 1500 m kravl, ker hoče »dokazati«, da to ni več disciplina zanj.

»Spored londonskega mitinga je precej zahteven, jaz pa po samo štirih dneh vadbe v beograjskem 50-metrskem bazenu nisem bil tako pripravljen, da bi lahko dosegel kaj več. Predvsem pa je zame zimska sezona že predolga, da bi še lahko bil v vrhunski formi, v kakršni so bili tokrat moji tekmeci. Vsi, od Madžara Nagyja in Čeha Machka, do obeh Angležev Astburyja in Lewingtona, so bili v pravi vrhunski formi in so se posebej pripravili prav za miting Coca-Cole,« je povedal po vrnitvi iz Londona Borut Petrič.

— Kakšen pa je bil spored, da je bil tako zahteven?

»V soboto sem popoldne plaval v predtekmovanju na 1500 m in 200 m kravl, v nedeljo sem ob 14. uri nastopil v finalu na 200 m kravl in dosegel dober rezultat 1:56,0, ob 16. uri sem štartal v finalu na 1500 m kravl in bil tudi s 16:12 kar zadovoljen, ob 18. uri pa je bilo še predtekmovanje na 400 m kravl, se pravi kvalifikacija za ponedeljski finale. Dirka na 1500 m kravl je bila kar hitra. Sam sem najbrž celo prehitro začel, nato pa sem razmišljal o tem, da moram vsaj nekaj moči prihraniti tudi za predtekmovanje na 400 m kravl, v katerem sem tudi imel cilj nastop v finalu. Tako na 1500 m nisem dosegel več kot 16:12, kar spet ni tako slabo, ni pa tudi toliko, kot bi sicer lahko dosegel. Toda porabil sem vendarle toliko moči, da na 400 m kravl nisem spravil skupaj več kot 4:10, kar pa je bilo premalo za vstop v ponedeljkov finale. Potrebnih je bilo namreč 4:07, kar bi v normalnih razmerah seveda moral doseči.«

— Kaj pa drugi Jugoslovani?

»Razen mene je po odpovedi Nenada Miloša nastopila samo še Maja Rodič. Na 100 m prsno je plavala 1:20, na 200 m prsno pa 2:52.«

— Koliko je resnice v ugibanjih, da morda niste hoteli na 1500 m kravl doseči kaj več, da bi tako dokazovali, da je čas, da morda opustite to disciplino, v kateri ste sicer dosegli največ?

»To, da ne bi hotel, je seveda iz trte izvito. Pred časom sem vam že razložil kako je s temi 1500 m kravla. V Londonu resnično nisem mogel bolje. V naslednjih dneh se bomo tudi dokončno odločili, kako bo z letošnjo usmeritvijo v posamezne discipline. Sicer pa je jasno, da velike razlike v treningu tako ali tako ni, da se morda samo v majhnih podrobnostih razlikuje delo za krajše ali daljše proge. Zadnjič sem omenil, da moram shujšati za deset kilogramov, pa me zdaj radi zbadajo s tem. Toda pri tem načrtu ostajam, kakor tudi pri tem, da na sredozemskih igrah v Splitu moram plavati kar najbolje in se na podlagi tega rezultata odločati tudi o podrobnem načrtu za olimpijske igre v Moskvi.«

Boruta Petriča zdaj čaka nadvse naporno pripravljalno obdobje za poletno sezono, s končnim ciljem septembra v Splitu. Čakajo ga kilometri in kilometri v zimskem bazenu, maja pa nato že v 50-metrskem bazenu. Zato ju oba strenerjem Jelačićem velja pustiti pri miru in jima zaupati, da bosta ukrepala tako, kot je najbolje. Le tako najbrž lahko spet pričakujemo napredek in vrhunske rezultate.

STANE TRBOVC

„Mediteranci" premagali amaterje ZRN

V prijateljski tekmi nogometaši Jugoslavije zmagali s 3:2 (1:1)

PRIŠTINA, 18. aprila — Jugoslovanska nogometna reprezentanca, ki bo nastopila na sredozemskih igrah septembra v Splitu, je danes v glavnem mestu Kosova premagala amatersko reprezentanco ZRN s 3:2 (1:1). Pred okoli 22.000 gledalci je sodil Manojlovski (Titov Veles).

STRELCI: 1:0 — Bogdan (3), 1:1 — Paus (35), 2:1 — Zl. Vujović (50), 3:1 — Krstičević (53), 3:2 — Krstičević (avtogol, 61).

JUGOSLAVIJA: Avramović, Hadžić (Zo. Vujović), Starovlah (Hrstić), Bogdan (Juričko), Rožić, Slišković, Cukrov, Krstičević, Zl. Vujović, Miročević, Pašić (Prekazi).

ZRN: Herr, Priss, Rülle (Reinders), Kubanczik, Stadler, Ament, Weiss, Weibicher, Jordan, Paus, Obermüller.

Nogometaši obeh ekip so navdušili številno občinstvo z lepo in borbeno igro, predvsem pa s čudovitimi zadetki. Že v 3. min. igre je agilni Pašić prodrl prek levega krila in lepo podal pred vrata, kjer je bil v soku najvišji Bogdan in s strelom z glavo ukanil zahodnonemškega vratarja. Že v 9. min. bi Jugoslavija lahko povišala rezultat, a je bil Pašić nesrečen. »Modrie so igrali nanadalno in bi lahko po 30 minutah vodili že s 3:0, a je Slišković dvakrat napravil enako napako kot Pašić. Njegova strela sta z neposredne bližine zletela mimo vrat.

Ko je bilo najmanj pričakovati, so reprezentanti ZRN izenačili. Strelec je bil Paus, ki je učinkovitil lep nasprotni napad Welssa in žogo s silovitim volejem poslal Avramoviću za hrbet.

Po odmoru je Toplak pripeljal na igrišče nova branilca, ki sta se takoj izkazala. V 50. min. je Zoran Vujović izlemno lepo prodrl in še lepše zaposlil brata Zlatka, ki je njegov prodor kronal s silovitim strelom pod prečko.

Ko se veselje na štadionu še ni poleglo, je Hrstić podobno kot Zoran Vujović iz ozadja prodrl pred vrsto ter zmogovil Krstičevića, ki mu ni bilo težko povišati na 3:1.

V 61. min. igre pa je Krstičević dosegel še en gol — žal pa je poslal žogo v lastno mrežo. Skušal je prestreči podalo nevarnega Pausa, pri tem pa prevaril Avramovića.

Zmaga Jugoslavije je povsem zasluženo, saj je bila boljša, veliko nadnje pa zmago pa ima tudi čisto čistruo, ki je ves čas spodbujalo smodrec.

N. S.

Partizani : Rijeka 4:1 (2:1)

TIRANA — V povratni tekmi balkanskega pokala je albanski prvak Partizani pred 30.000 gledalci premagal Rijeko s 4:1 (2:1). Rečani so povedli z golom Tomića, nato pa so jih domačini povsem nadigrali. Prvo tekmo so dobili Rečani s 3:0.

Olimpija : Slovan pod žarometi

LJUBLJANA — Ker igrajo nedeljsko tekmo s Hajdukom v Splitu v večernih urah, se bodo nogometaši Olimpije drevi ob 18. uri pomerili s slovenskim ligašem Slovanom. Tekma bo na štadionu za Bežigradom. Vstop bo prost. Ekipa Slovana bo nastopila v okrepljeni postavi.

V. D.

Naši rokoborci so ostali brez kolajn

Končano EP v grško-rimskem slogu - Naš najboljši Ilić - četrti

BUKAREŠTA, 18. aprila — Vsi štirje naši zastopniki na letošnjem rokoborskem EP v grško-rimskem slogu Memišević, Frgić, Ilić in Kasap so ostali brez kolajn. V sinočnjih obračunih je Frgić izgubil v kategoriji do 62 kg z Lipienom (P) z 0:4, Kasap do 74 kg z Bolgarom Nedevom s 5:7, Ilić pa je bil v kategoriji prek 100 kg v boju z Romunom Codreanujem diskvalificiran. Memišević je v kategoriji do 100 kg izpadel že prej.

Naši se niso borili slabo, a kljub temu jim ni uspelo ponoviti uspehov z minulih EP. Uvrstitve naših: 4. Ilić, 5. Memišević, 6. Frgić, 7. Kasap.

Jutri se začenja EP v prostem slogu, kjer imamo Jugoslovani več možnosti za kolajne.

Evropski prvaki v prvih petih kategorijah v grško-rimskem slogu pa so — do 48 kg: Alexandru (Rom), do 57 kg: Serikov (SZ), do 68 kg: Rusu (Rom), do 82 kg: Drajka (Rom), do 100 kg: Babolišin (SZ).

MANTAIGU — V zadnji tekmi na mednarodnem pionirskem nogometnem turnirju je Jugoslavija izgubila z Romunijo s 0:2 in zasedla 6. mesto. Vrstni red: 1. Izrael, 2. ZRN, 3. Škotska, 4. Anglija, 5. Romunija, 6. Jugoslavija, 7. Portugalska, 8. Grčija.

SKL — MOŠKI

REZULTATI PREDZADNJEGA KOLA:

Branik : Kraški zidar 102:82 (43:35)
Novo mesto : Domžale 93:88 (47:38)
Fructal : Rudar 97:77 (54:34)
Litija-Zagorje : Beti 104:83 (54:42)
Triglav : Ježica 71:76 (40:36)

O telesni kulturi – v Sobranju

SKOPJE — V zboru združenega dela makedonskega sobranja so sprejeli resolucijo o razvoju telesne kulture v tej socialistični republiki. O dokumentu je bila večmesečna javna razprava. V njem je govor o dosedanji skrbi za to področje, ki pa terja širšo materialno osnovo ter boljšo kadrovsko strukturo, da bi lahko zajelo več ljudi, hkrati pa omogočilo tudi doseganje boljših rezultatov. V razpravi o resoluciji so tudi poudarili, da bi telesnokulturni problematiki morali najti mesto prav v vseh razvojnih načrtih — od TOZD in krajevnih skupnosti pa do republiške ravni.

Jaušovčeva že trenira doma

MARIBOR — Po skoraj štirimesečni turneji po ZDA, se je vrnila v domovino najboljša jugoslovanska teniška igralka Mima Jaušovec in takoj začela trenirala na igriščih v Ljudskem vrtu »S turnejo sem kar zadovoljna, škoda je le, da smo odigrali samo en — in sicer zadnji — turnir na peščenih igriščih, ki mi najbolj ustrezajo. Sicer pa bo igranja na pesku zdaj spomladi v Evropi dovolj, saj me čaka po nastopu v pokalu Federation (Madrid) vrsta močnih turnirjev — od Rima prek Dunaja, Berlina in Pariza. Poškodbe me ne pestijo več in tudi zdrava sem, tako da sem kar optimistično razpoložena pred nadaljevanjem sezone«, je povedala. Jaušovčeva je v ZDA nastopila na 12 turnirjih in v finalu serije Avon še med dvojicami. V igrah posamezno je dosegla 14 zmag in 12-krat izgubila, na štirih turnirjih pa je bila med osmerico najboljših.

Število italijansko zastopstvo

BEOGRAD — Tudi italijansko zastopstvo na letošnjih sredozemskih igrah, ki bodo od 15. do 29. septembra, bo zelo število. V Splitu se bo zbralo več kot 500 italijanskih športnikov, funkcionarjev in

Split 1979

športnih strokovnjakov, je na včerajšnji seji v našem glavnem mestu povedal vodja priprav za vrhunske športnike italijanskega nacionalnega olimpijskega komiteja Glan-Franco Cameli. Na »MIS 79« bodo nastopili vsi najbolje pripravljeni.

Še dva Angleža v ZRN?

MÜNCHEN — Za Kevinom Keeganom naj bi v ZRN prišla zdaj še dva angleška nogometaša. Münchenski Bayern naj bi v prihodnji sezoni okrepil 27-letni Garry Francis, ki je pred leti veljal za enega največjih upov angleškega nogometa in je bil tudi kapetan reprezentance. Po resnejši poškodbi Francis zdaj še ni v vrhunski formi, toda vseeno bo odkupna cena zanj le nekaj manj kot milijon mark. Toliko bo vsaj zahteval njegov klub Queens Park Rangers.

Drugi nemški zvezni ligaš, ki se ozira na Otok je Schalke 04. Ta se zanima za Evertonovega reprezentančnega srednjega napadalca Boba Latchforda, ki je bil lani s 30 goli prvi strelec prve angleške lige. Cena za Latchforda je seveda mnogo bolj zasoljena kot za Francisa. Everton menda zahteva zanj 1,8 miljona mark (18 miljonov din).

Sprejem za rekorderja

JESENICE — Predsednik skupščine občine Jesenice Slavko Osredkar je včeraj priredil sprejem za najuspešnejšega jeseniškega smučarskega skakalca Iva Zupana, ki je med 5. svetovnim prvenstvom v smučarskih poletih v Planici dosegel nov jugoslovanski rekord s 171 m. Na skromni slovesnosti je orisal dosedanje Zupanove dosežke in mu izročil tudi spominsko darilo. Zbrani telesnokulturni in družbenopolitični delavci pa so nato v razgovoru poudarili, da imajo na Jesenicah več nadarjenih skakalcev, ki bi jim v bodoče morali posvetiti vso skrb in pozornost ter jim omogočiti, da se po možnosti uvrstijo v ekipo za olimpijske igre v Sarajevu leta 1984.

„Vrh" spet star ZRN presenetila

V finalni skupini SP v hokeju na ledu stari znanci — SZ in ČSSR že vodita

MOSKVA, 18. aprila — Prvi del svetovnega hokejskega prvenstva skupine A se je končal po pričakovanjih. Sovjetska zveza, ČSSR, Kanada in Švedska so se uvrstile v finalno skupino, ki se bo borila za kolajne. V drugi, »tolažilni« skupini pa so Poljska, ZRN, Finska in ZDA, ki bodo merile moči za uvrstitev od 5. do 8. mesta in seveda za obstanek med »svetovnimi prvoligaši«.

Potem ko je včeraj Kanada z velikimi težavami le odpravila Finsko s 5:4 (1:1, 3:1, 1:2) in postala četrti finalist, so sinoči najpomembnejšo zmago slavili hokejisti SZ, saj so premagali Švedsko kar z 9:3 (3:0, 3:1, 3:2), ZDA in ČSSR sta remizirali z 2:2 (1:1, 1:1, 0:0), neodločeno pa sta igrali tudi ZRN in Poljska 3:3 (1:0, 2:1, 0:2).

Drugi krog tekmovanj v obeh skupinah, v finalni in »tolažilni«, bo dvokrožen, pri čemer pa veljajo dosedanji rezultati iz predtekmovalnih skupin. Tako sta si v finalni SZ in ČSSR že zagotovili po dve točki, v »tolažilni« skupini pa prinašajo vse štiri reprezentance iz prvi obračunov po eno točko.

Prva favorita, branilec naslova SZ in ČSSR, sta dokazala, da sta najbolje pripravljena in ugrajena. Švedska je sicer igrala dobro, a v finalno skupino se je uvrstila celo z negativno razliko v golih. Tudi Kanadi ni šlo najbolje, a je le dokazala, da še vedno sodi med »velikane« svetovnega hokeja.

Najprijetnejše presenečenje moskovskega 56. SP skupine A pa nedvomno pomeni reprezentanca ZRN, ki se je — čeprav brez najboljšega igralca Künhackla, ki zdaj igra v ameriški NHL — uspešno upirala zlasti SZ (izgubila je le z 2:3), proti Poljski pa je vodila že s 3:0, a je ob koncu le izgubila točko.

Zato je v sklepnih dneh SP, ki bo trajalo do 27. t. m., pričakovati prav tako zagrizene boje za kolajne kot tudi za obstanek v skupini A.

I. predtekmovalna skupina:

1. SZ	3	3	0	0	19:5	6
2. Švedska	3	2	0	1	16:17	4
3. ZRN	3	0	1	2	8:13	1
4. Poljska	3	0	1	2	8:16	1

II. predtekmovalna skupina:

1. ČSSR	3	2	1	0	11:3	5
2. Kanada	3	2	0	1	12:11	4
3. ZDA	3	0	2	1	6:9	2
4. Finska	3	0	1	2	5:11	1

Finalna skupina:

1. SZ	1	1	0	0	9:3	2
2. ČSSR	1	1	0	0	4:1	2
3. Kanada	1	0	0	1	1:4	0
4. Švedska	1	0	0	1	3:9	0

»Tolažilna« skupina:

1. Poljska	1	0	1	0	3:3	1
ZRN	1	0	1	0	3:3	1
3. Finska	1	0	1	0	1:1	1
ZDA	1	0	1	0	1:1	1

Za prvi naslov

V nedeljo prvenstvo Slovenije v malem maratonu — Leskovec—Krško

LESKOVEC — V nedeljo bodo že podelili prvi republiški naslov atletske sezone. Na sporedu bo namreč prvenstvo Slovenije v malem maratonu na 25 km.

Start bo ob 10.30 pred osnovno šolo Milke Kerin v Leskovcu, kjer bo tudi cilj te preizkušnje, ki bo na progi do Brezja, Velike vasi, Malega Podloga, Velikega Podloga, Gorice, Drnovega, Brega, Krškega in nazaj do Leskovca. Prireditelji so atletska zveza Slovenije, ZTKO Krško in domači AS Maraton, ki ga bo v obeh starostnih kategorijah (do 35 in nad 35 let) tudi zastopalo mnogo tekmovalcev. Ti seveda ne sodijo med favorite, vendar bo zanimivo ugotoviti, koliko pravzaprav zaostajajo za najboljšimi v republiki.

Prvi favorit je nedvomno branilec naslova Numan Ukić, član Kladivarja, ki je bil najuspešnejši lani v Velenju, vendar bo na štartu še nekaj močnih tekačev kot so Vujasin in Faleč (Olimpija), Šamu (Velenje) itd. Prireditelji so ob častnih priznanjih AZS pripravili še nekaj posebnih nagrad (domači Partizan bo n. pr. nagradil najuspešnejšega domačega tekača, ZPM Krško pa najmlajšega udeleženca), med njimi tudi več praktičnih, ki so jih prispevali delovni kolektivi.

L. S., S. D.

Vujasin 21., Ukić odstopil

GORICA — Mednarodnega teka na 25 km se je v ponedeljek udeležilo okoli 170 atletov iz 4 držav. Med drugimi sta nastopila tudi jugoslovanski prvak v maratonu Ukić (Kl) in italijanski reprezentant Magnani, ki je bil na evropskem prvenstvu v maratonu 6. Obema favoritoma, ki sta že lani osvojila prvi mesti, tokrat ni uspelo. Numan Ukić je odstopil, Magnani pa se je moral zadovoljiti s 4. mestom. Najbolje uvrščeni Jugoslovan je bil tako član Olimpije Svetlan Vujasin.

Rezultati: 1. Fancsali (Madžarska) 1.16:28,7, ... 21. Vujasin (Ol) 1.25:20,8 ... 50. Mihalič (Kp) 1.35:03,3 ... 55. Debernardi (Kp) 1.41:50,6 ... 61. Gregorič (Kp) 1.52:45,0; rekreativci: 1. Argento (Italija) 1.31:16,5 ... 3. Rakovič (Vrginmost) 1.35:19,8 ... 17. Spacapan (Nova Gorica) 1.42:41,4.

F. D.

SMUČANJE

Nekdanji borci in cicibani na Črnem vrhu

ČERKNO — V spomin na ene prvih smučarskih tekem v osvobojeni Evropi (20. in 21. januarja 1945) so se na Črnem vrhu zbrali nekdanji partizani in najmlajši. Udeleženci NOB so se med seboj pomerili v spominskem teku in veleslalomu, mladi pa so tekmovali za notranjski pokal. Vzdušje je bilo nadvse slovesno, pa tudi vreme je bilo prirediteljem naklonjeno. Udeleženci tekmovanja so se dogovorili, da bodo ob 35-letnici prvih tekem prireditelji veliko prireditev, ki naj bi v partizansko Čerkno privabila čimveč preživelih borcev in mladine.

Rezultati, udeleženci NOB — veleslalom, ženske: 1. Jakin; moški: 1. Sekli, 2. Porenta, 3.—4. Gašperin in Podgornik; tek: 1. Žvan, 2. F. Vojvoda, 3. J. Vojvoda; za notranjski pokal, cicibanke: 1. Hladnik, 2. Terpin, 3. Stegel; cicibani: 1. Borovinšek, 2. Krašovec, 3. Mazej; mlaške pionirke: 1. Verbič, 2. Barbo, 3. Podobnik; mlaški pionirji: 1. Čelik, 2. Bajec, 3. Tratnik.

TULSA — Ameriški teniški igralec Connors je zmagal na mednarodnem teniškem turnirju, potem ko je v finalu premagal rojaka Dibbsa s 6:7, 7:5, 6:1 in dobil prvo nagrado v znesku 50.000 dolarjev.

PO DOMAČIH KRAJIH

ČRNOMELJ — V počastitev dneva mladosti bo NK Bela krajina pripravil v sredo, 23. maja nogometni turnir, na katerem bodo razvili tudi nov klubski prapor. Na turnirju bodo poleg domače ekipe sodelovali tudi Olimpija in Mercator ter velenjski Rudar.

S. G.

Velika prireditev v Šiški

LJUBLJANA — V soboto in nedeljo bo na štadionu Ljubljane v Spodnji Šiški mednarodno tekmovanje šolanih službenih psov. Nastopilo bo 40 tekmovalcev iz Avstrije, Italije in Jugoslavije. Prireditev, ki bo v spomin na nestorja slovenske kinologije Teodora T. Drenika, se bo oba dni začela ob 8 uri.

BADMINTON

Šepec dvakrat prvi

LJUBLJANA — Letošnji tretji republiški badmintonski turnir dvojic je potekal že v znamenju poletnih počitnic, saj se ga je udeležilo zelo skromno število tekmovalcev in tekmovalk. Med moškimi dvojicami sta zmagala Šepec—Silc pred dvojico Berden —Vrhunec in Sega—Jereb. Med mešanimi dvojicami pa je zmagala dvojica Tratnik—Šepec pred paroma Krenker—Silc in Jerin—Erjavec.

REZULTAT, moške dvojice — polfinale: Šepec—Silc : Marinčič —Gregorič 15:4, 15:6, Berden—Vrhunec : Sega—Jereb 15:10, 10:15, 15:12, finale: Šepec—Silc : Berden—Vrhunec 18:15, 15:6, vrstni red: 1. Šepec—Silc, 2. Berden—Vrhunec, 3. Sega—Jereb, 4. Pavčič—Zorga, 5. Marinčič—Gregorič, 6. Tratnik—Cimerman itd.

mešane dvojice — polfinale: Tratnik—Šepec : Jerin—Erjavec 15:5, 15:4, Krenker—Silc : Jan—Babnik 15:1, 15:5, finale: Šepec—Tratnik : Krenker—Silc 15:9, 15:8, vrstni red: 1. Tratnik—Šepec, 2. Krenker—Silc, 3. Jerin—Erjavec, 4. Jan—Babnik itd.

I. Z.

SRL ŽENSKE-ZAHOD

Lisca : Brežice 30:8 (14:4)

SEVNICA — Igrišče Partizana, gledalcev 100, sodnika Jug in Doran (Celje).

LISCA: Pfeifer, Mirt 7, Starič 9, Plazar, Kranjc, Novak 4, Popovič 6, Železnik, Zveglič 4, Naglič.

BREŽICE: Levačič, Jakhel, Perkopec 1, Vogrinec, Šekoraja, Cetin 3, Rožman 2, Milavec, Puntar, Recer 2, Arsov.

Domačinke so zlahka premagale oslabljene in neborbene gostje. Igra Lisce je zadovoljila, zlasti v obrambi.

EDI RAUTER

Uspeh rokometašic Lisce v Knino

SEVNICA — Rokometni klub »Železničar« iz Knina je povabil rokometno ekipo Lisce iz Sevnice na tradicionalni medrepubliški ženski rokometni turnir, ki ga igrajo v počastitev dneva železničarjev. Poleg Lisce in domačina sta sodelovali še ekipi Vožďovac II iz Beograda in Lokomotiva II iz Zagreba.

Na tem turnirju je ekipa Lisce zasedla drugo mesto za ekipo Vožďovca iz Beograda, s katero so Sevničanke izgubile z 11:14, po neodločenem rezultatu v prvem delu igre. Prvo tekmo pa je Lisca odigrala z domačo ekipo, ki je bila prvi favorit turnirja. Ta tekma je bila tudi najlepša in najbolj razburljiva. Prvi in drugi del tekme se je končal neodločeno (8:8, 15:15). Prvi podaljšek prav tako neodločen — 18:18, prav tako pa tudi drugi podaljšek (20:20). Po izvajanju sedemmetrovk je Lisca premagala domačinke s 23:22, seveda po zaslugi odlične obrambe Sevničanke Polone Pfeifer, ki je tudi sicer bila najboljša vratarka turnirja.

EDI RAUTER

NOGOMET

Železničar dohitel Ljubljano

LJUBLJANA, 18. aprila — Nogometaši v mladinski super ligi so odigrali 4. kolo. Tokrat so bila vsa srečanja zelo izenačena. Nekoliko lažje delo so imeli le igralci Železničarja, ki so ljubljanskega Slovana odpravili kar s 4:1. Mariborčani so tako na lestvici ujeli Ljubljano. Prvo točko so osvojili nogometaši Elkroja, ki so doma igrali neodločeno s Trbovljami.

Rezultati — Maribor : Mercator 0:0, Elkroj : Trbovlje 2:2 (2:1), Železničar : Slovan 4:1 (1:0), Ljubljana : Domžale 3:2 (2:1), zaostala tekma 3. kola — Železničar : Maribor 2:1 (2:1). **Vrstni red:** Ljubljana 7, Železničar 7, Mercator 6, Trbovlje 5, Maribor 2, Domžale 2, Slovan 2, Elkroj 1.

V drugih štirih skupinah so odigrali 3. kolo. Največjo zmago so dosegli Celjani, ki so doma odpravili Litijo kar z 9:0.

Rezultati — skupina A — Primorje : Tabor-Jadran 0:0, Ilirija : Obala 1:1 (0:1), Goriška : Kranj preloženo; **skupina B** — Bela krajina : Kočevje 6:1 (1:0), Kamnik : Ivančna gorica 3:3 (2:1), Loka : Novo mesto 0:2 (0:0); **skupina C** — Rudar : Drava 9:1 (0:1), Celje : Litija 9:0 (3:0); **skupina D** — Aluminij : Mura 3:1 (1:0), Osankarica : Drava 0:3 (0:3).

B. S.

Priprave za »Turnir prijateljstva«

LJUBLJANA — Kandidati za nastop na tradicionalnem, tokrat že 16. mladinskem nogometnem »Turnirju prijateljstva«, ki bo od 29. t. m. do 1. maja v Mariboru, se že pripravljajo za obračune z vrstniki iz Jugozahodne Nemčije, Koroške in Furlanije-Julijske krajine. V sredo 18. t. m. bodo imeli v Ljubljani že drugo pregledno tekmo, teden dni zatem pa se bodo vsi zbrali v Mariboru na nekajdnevnih skupnih pripravah pred turnirjem.

Selektor Nikola Popivoda je določil naslednje igralce: **Kek, Veber, Hafner, Žurman, Ljubič** (Železničar), **Ratajc, Plešinac, Ribučar, Kosi** (Ljubljana), **Rus, Oblak, Pribac, Bučar** (Slovan), **Borošak, Ban** (Maribor), **Auflič, Jereb** (Rudar T), **Slavic** (Mura), **Sladojević** (Irija), **Birsa** (Vozila).

Slovenskim mladincem se v Mariboru ponuja lepa priložnost, da so z zmago na tem turnirju najboljši tudi v četrtem ciklusu tega tradicionalnega tekmovanja. Najresnejši tekmeci za to dragoceno lovoriko jim bodo nogometaši iz Jugozahodne Nemčije, ki so lani na domačem terenu zmagali pred Slovenijo.

B. S.

Mercator : Ilirija 4:2 (2:0)

LJUBLJANA — Med pripravami na pomembno nedeljsko tekmo s Segesto v Sisku so nogometaši Mercatorja v tekmi za trening premagali ljubljansko Ilirijo s 4:2 (2:0). Drugoligaš je nastopil v popolni postavi in prikazal obetavno igro.

V. D.

BOWLING

Prvak Tivoli I.

LJUBLJANA — Prvenstvo v ljubljanski ligi v bowlingu se je uradno že končalo, odigrati pa morajo še dve zaostali srečanji, ki bosta še vplivali na uvrstitev od 3. mesta dalje ter na uvrstitev za ekipnega prvaka SRS. V ljubljanski ligi je prva ekipa Tivolija I, ki je zbrala 516 točk, drugi pa je lanski zmagovalec Zmaj s 496 točkami. Prva ekipa Alpe-Adrie mora odigrati srečanji z Unionom in Tivolijem II. Če obe srečanji dobi, potem bo tretja v ljubljanski ligi in ekipni prvak SRS. Če pa ji to ne uspe, potem bo prvak SRS Tivoli I.

Igralci Tivolija, ki so se prvi v naši republiki odločili za bowling, so zasluženo osvojili najvišji naslov. Po nekoliko slabšem začetku so v finišu igrali odlično in bili praktično nepremagljivi. Poleg že prekaljenih igralcev, ki so v klubu že od vsega začetka, sta se še posebej izkazala snovinca, sicer pa izkušena kegljača, Šparemblek in Križaj.

V soboto in nedeljo bo v Tivoliju tradicionalni prvomajski turnir, ki ga prireja BK Tivoli. Sodelovali bodo skorajda vsi najboljši jugoslovanski posamezniki in ekipe, vključno z Zagrebčani.

B. S.

ZADNJI VESTI

Poraz ZRN

MOSKVA, 18. aprila — V prvih bojih »tolažilne« skupine na SP v hokeju na ledu je Finska premagala ZRN s 5:2 (2:1, 0:0, 3:1), ZDA in Poljska pa sta igrali s 5:5 (2:4, 3:1, 0:0).

NDR : Poljska 2:1 (0:1)

LEIPZIG — V kvalifikacijski tekmi za nogometno EP 4. skupine je NDR premagala Poljsko z 2:1 (0:1). Gola za domačine sta dala Streich (50) in Lendemann (63), za goste pa Boniek (8). Tekmo si je ogledalo 55.000 gledalcev.

1. Nizozemska	4	4	0	0	12:1	8
2. Poljska	3	2	0	1	5:2	4
3. NDR	3	2	0	1	5:5	4
4. Švica	3	0	0	3	1:8	0
5. Islandija	3	0	0	3	1:8	0

CANNES — Na mednarodnem mladinskem nogometnem turnirju je reprezentanca Urugvaja premagala selekcijo Azurne obale z 1:0 (1:0). Končni vrstni red: 1. Urugvaj, 2. Azurna obala, 3. Francija, 4. Portugalska, 5. Avstrija, 6. Nizozemska, 7. Madžarska, 8. Mehika.

ŠAH – ŠAH – ŠAH – ŠAH – ŠA

Druga zmaga

V nadaljevanju prekinjene partije je naš Ljubojević premagal Kavaleka

MONTREAL, 18. aprila — V nadaljevanju prekinjene partije na superturnirju deseterice je Ljubojević premagal Kavaleka in se tako povzpel do delitve drugega mesta.

Naš velemojster je celo točko osvojil v 59 potezi in po uvodni zmagi v razpredelnico vpisal drugo enico. V drugi prekinjeni partiji Timmanu ni uspelo uveljavati prednosti s Hortom in je sklenil remi v 51. potezi.

Vrstni red: Portisch 4, Ljubojević, Karpov, Talj 3,5 Hübner 3, Spasski, Hort, Timman 2, Kavalek 1, Larsen 0,5.

Djurić vztraja na vrhu

VRNJAČKA BANJA — Rezultati 10. kola mednarodnega turnirja: Martinović: Maksimović prek., Barlov: Rakić prek., Djurić: Szekely remi, Tringov: Govedarica prek., Ćirić: Miličević remi, Ermenkov: Cvetković 1:0, Tukmakov: Todorčević remi. V prekinjni partiji iz 9. kola je Erlenkov premagal Todorčevića.

Vrstni red: Djurić 7(1), Ermenkov 6,5 Szekely 6(1), Ornstein 6, Barlov 5,5(2), Tukmakov 5,5 Tringov 5(2), Rakić 5(1), Tataj 5, Govedarica 4,5(2), Martinović 4(1), Ćirić 4, Todorović 3, Maksimović 2,5(1), Cvetković 2,5, Miličević 2(1).

Za Titov pokal v M. Soboti

LJUBLJANA — V zaključnem tekmovanju za Titov pokal na področju Slovenije bo od danes do nedelje tekmovalo 20 ekip, in sicer: deset prvakov regij, zvezni ligaši Maribor, Iskra, Domžale, republiški prvak Murka — Lesce, ekipa prireditelja Radenska in pet ekip iz regij, v katerih je bilo tekmovanje najbolj množično. Odigrali bodo sedem kol po švicarskem sistemu. Prve tri ekipe pa se bodo zaradi lanskega uspeha Iskre in Domžal uvrstile v zvezni finale. Prvič pa bodo za Titov pokal tekmovale tudi članice.

Med člani Postojna, rekord Jagra

POSTOJNA — Na strelišču v Pivki, Izoli in Postojni je bil sklepni del dopisne strelske lige. S serijsko zračno puško je streljalo 250 strelcev iz 27 slovenskih mest. Ekipe, ki so se uvrstile v zaključni del tekmovanja so se poprej srečale v sedmih kolih. Članice in člani so nastopili v Postojni, mladinke in pionirke v Pivki, mladinci in pionirji pa v Izoli.

REZULTATI: člani — ekipno: 1. Postojna (Belobrajdić, Suligoj, Mikuletič in Zadnik) 1437, 2. SD Rudnik 1437, 3. Kranj 1426, 4. Celje 1423, 5. Jesenice 1409, 6. Dobrovo 1400, 7. Predoslje 1373; posamezno: 1. Jager (Celje) 374 drž. rekord, 2.—3. Cvetko in Rešetar 364 (oba Hrastnik); članice — ekipno: 1. SD Pionir (NM) 1016 (Bučar, Bračko, Medle), 2. OSZ Ljubljana-Moste 1000; posamezno: 1. Bučar (NM) 351, 2. Jereb (Lj) 344, 3. Bračko (NM) 342; mladinke: ekipno: 1. SD Bratstvo — Enotnost (Kr) (Hafner, Lovrenčič, Lipar) 1000, 2. Postojna 978; posamezno: 1. Gregorič (Dobrovo) 350, 2. Hafner (Kr) 348, 3. Čotar (Pivka) 340; pionirke — ekipno: 1. SD Mrož (Velenje) 506 (Bola, Benedik, Žučko), 2. Sl. Konjice 445, 3. Velenje II 442; posamezno: 1. Bola 171, 2. Benedik 169, 3. Žučko 166 (vsi Ve); mladinci — ekipno: 1. Proleter (Lj) 1057 (Bukovec, Nadoh, Birlič), posamezno: 1. Bukovec (Proleter) 363, 2. Lukanc (Predoslje) 360, 3. Nedoh (Proleter) 354; pionirji — ekipno: 1. SD Franc Mrak (Predoslje) (Stefe, Umnik, Strniša) 522, 2. SD Darko Marušič (Izola) 479, 3. Tabor (Žiri) 463; posamezno: 1. Stefe 181, 2. Umnik (oba Predoslje) 175, 3. Rupnik (Izola) 175.

EDVARD PROGAR

Na reviji 800 plesalcev

V soboto bo v dvorani Tivoli finale DP v latinsko-ameriških plesih in še številna druga plesna tekmovanja

LJUBLJANA — Toliko plesa, kot se ji obeta to soboto v dvorani Tivoli, kjer bo nastopilo skoraj 800 plesalcev, Ljubljana že lep čas ni videla. Finale državnega prvenstva v latinsko-ameriških plesih bo vrh te privlačne celodnevne športno-družabne prireditve, kjer se bodo zvrstili še I. slovenski festival mladih plesnih parov, odprto prvenstvo Ljubljane v disco plesih ter še kup plesnih točk, ki so vedno doslej precej razgibale občinstvo.

Kola izločilnega tekmovanja se bodo zaradi številnih najmlajših parov začela že dopoldne ob 11. uri. Tekmovali bosta dve skupini. V prvi bodo plesali učenci iz plesnih krožkov osnovnih šol in plesne šole Pionirskega doma (v štirih kategorijah), v drugi skupini pa se bodo pomerili tekmovalci iz osnovnošolskih plesnih tečajev, ki plesa še ne obvladajo tako, kot učenci iz prve skupine. Najmlajši bodo plesali angleški valček, cha cha in jive, finale prvenstva pa bo na sporedu predvidoma ob 15. uri. Popoldne se bodo v predtekmovanju za uvrstitev v polfin

Ogenj je v celoti uničil lakirnico apaške „Line“

Gasilci desetih pomurskih društev so s hitro akcijo omejili požar — Ranjenih ni bilo — Škode za 6 milijonov

GORNJA RADGONA, 18. aprila — Danes dopoldne je požar v celoti uničil lakirnico v TOZD Notranja oprema lesno predelovalne industrije LINA v Apačah. Gasilci desetih pomurskih društev in delavci LINE so s hitro akcijo omejili požar, ki se tako ni razširil na druge proizvodne obrate. Ranjen ni bil nihče. Po prvih ocenah je kolektiv utrpel v požaru vsaj za 6 milijonov dinarjev škode, zaradi zastoja v proizvodnji pa bo ta še mnogo večja.

Požar v lakirnici je nekaj pred deveto uro opazila delavka Ana Novina, ki je v tem času skupaj s pomočnikom vodje lakirnice, Antonom Šobrom, lakirala lesne izdelke. »Ko sem s pritiskom na gumb, kot vedno doslej, želela pognati stroj za poliranje laka, je izpod njega bruhnil velik ognjen zubelj,« se spominja Ana Novina. »Ker sem že vrsto let gasilka, opravila pa sem tudi vse tečaje in izpite iz varnosti pri delu, sem brez panike pričela gasiti požar kar z rokavicami.« Pri tem ji je pomagal tudi Anton Šober, hkrati pa sta hitro poklicala na pomoč, saj se je ogenj začel širiti še na sušilno komoro in lesne izdelke.

Čeprav so bili apaški gasilci na mestu požara že po 4 minutah od klica na pomoč, so lahko s peno in prahom skupaj z drugimi gasilci, ki so priskočili na pomoč, le omejili požar, da se ni razširil še na strojni proizvodni obrat.

»Če bi se ogenj razširil še na proizvodno halo, kajti njena streha je že pričela narahlo tleti, bi bil današnji dan za nas še bolj črno zapisan v naši zgodovini,« je povedal v. d. direktorja TOZD Notranja oprema Vili Žunkovič. »Proizvodna dvorana, ki je najsodobneje opremljena s stroji, v vrednosti vsaj 400 milijonov dinarjev, je bila v trenutku požara polna lesa in lesnih izdelkov ter drugih vnetljivih predmetov, vrednih še 250 milijonov dinarjev. Ogenj bi se ob precej močnem vetru, ki je dopoldne pihal v Apaški kotlini, kaj hitro razširil še na novo zgrajeni proizvodni obrat in nedograjene poslovne in družbene prostore v bližini lakirnice.«

Požar bi lahko povzročil še mnogo večjo škodo. Sreča v nesreči je bila, da v lakirnici ni bilo več kot par kilometrov laka, ki so ga delavci potrebovali za današnje lakiranje. O točni oceni škode je v tem trenutku še težko govoriti, je pa zagotovo večja od 6 milijonov dinarjev, kolikor staneta polivalni stroj za lakiranje in sušilna komora. Na novo bo treba urediti prostore lakirnice, napeljati novo inštalacijo in nabaviti v požaru uničeno orodje.

»Požar, za katerega trdim, da niso krivi delavci, nam je močno zamešal štrene,« je povedal Vili Žunkovič. »Do 1. julija bi morala LINA po pogodbi naročnikom — to je novim hotelom, vrtcem, šolam itd. — dobaviti celotno notranjo opremo v vrednosti 300 milijonov dinarjev. Za sedaj ne vidim rešitve, saj bo urejanje nove lakirnice, če dobimo potrebno opremo iz uvoza ali konsignacije, trajala najmanj mesec dni. Če ne bomo uspeli, ali naročila izpolnili do roka s pomočjo poslovnih partnerjev, kar ne bo lahko, bo kolektiv LINE utrpel ras veliko škodo.«

Naj zapišemo še to, da je bil današnji požar že drugi v tem kolektivu. Pred 7 leti je namreč apaška LINA pogorela skoraj do tal.

IVAN GERENČER

Strožji ukrepi

Število nesreč na celjskem območju vztrajno narašča - Več učinkovitosti

CELJE, 18. aprila — Zaskrbljujoča prometna situacija — v letošnjem letu narašča zlasti število prometnih nesreč s smrtnim izidom — je spodbudila delavce uprave javne varnosti, postaj prometne milice ter sodnike za prekrške širšega celjskega območja, da so na skupnem posvetovanju preučili učinkovitost ukrepov, ki naj bi vplivali na zmanjšanje krvnega davka na naših cestah.

V prvih treh mesecih letos je bilo 184 hujših prometnih nesreč, od tega se jih je 15 končalo s smrtjo, v 169 pa je bilo težje ranjenih kar 227 oseb. Med vzroki še vedno prednjačijo neprimerna hitrost in vožnja pod vplivom alkohola. Več kot polovico prometnih nesreč so zakrivili vozniki osebnih avtomobilov, na drugem mestu so pešci, ki pa so na vrhu lestvice v prometnih nesrečah umrlih oseb. Najbolj so ogrožena mestna središča, kjer vlada precejšen prometni nered. Proti kršiteljem prometnih predpisov so lani podvzeli 87 tisoč ukrepov, v prvih treh mesecih letos pa 12 tisoč. Letos so odvzeli tudi že 505 vozniških dovoljenj.

Odkrito so spregovorili tudi o slabostih. Večino sodnikov za prekrške med drugim bremeni precejšnje število nerešenih zadev — vzroki tiče največkrat v nepopolni kadrovski zasedbi — tesnejše pa bi lahko bilo tudi sodelovanje s postajami milice. Delo ovirajo tudi nepopolni zapisniki in premalo natančni predlogi za ukrepanje, težave pa so tudi s tem, da so, z neusklajenostjo ustreznih predpisov in podobno. Slišati je bilo mnenje, da je kaznovalna politika sodnikov za prekrške premila, saj je med kršitelji predpisov tudi veliko takih, ki si to privoščijo celo po desetkrat v letu.

I. BURNIK

Spet obsojen žeparski povratnik

LJUBLJANA, 18. aprila — Tridesetletni Nedeljko Kovačević, svojim znancem bolj znan po psevdonimu »Čkalja«, sodnikom pa kot specialni žeparski povratnik, pred kratkim spet enkrat ni mogel iz svoje kože in je prejel pred temeljnim sodiščem v Ljubljani kazen enega leta zapora.

»Ponesrečilo« se mu je v trgovini Ona-On na Trgu OF v Ljubljani, ko ga je pred enim mesecem ob 13.20 ravno še pravi čas opazil lastnik denarnice s 1.200 dinarji, ki jih je v njegovih rokah selila proti izhodu iz trgovine. Ervinu P., lastniku denarnice, je takoj postalo jasno, zakaj se je »Čkalja« v družbi dveh moških tako sukal okrog njegovega suknjiča, ki ga je nekaj prej odložil na obešalnik z vso vsebino, da bi pomeril novega. K sreči je bil Ervin pozoren na tiste moške. Ko je nenadoma opazil, da jih ni več v bližini, je takoj reagiral. Stekel je do suknjiča in ugotovil, kaj manjka. Pogled je vrgel proti izhodnim vratom, kamor jo je z dolgimi koraki ubiral žepar z njegovo lastnino. Ervin ga je zadnji trenutek odrinil od vrat, ga zgrabil, in s pomočjo svojega brata in šefa trgovine ukrotil žeparskega »zvezdnika«. Dogodek je Ervin podrobno razložil tudi sodnikom.

»Čkalja« je hočeš-nočeš vse priznal, čeprav je sodnike hotel prepričati, da je bil takrat v »labilnem stanju«, razočaran, pa še malce vinjen. Njegova predrznost, da je vse to počel v prisotnosti več ljudi in tudi njegova dolgoletna žeparska zgodovina je bilo po mnenju sodnikov dovolj, da bo namen kaznovanja dosežen le z izrečeno kaznijo. Od »neizrečenega spodrsljaja« čaka storilec na pravnomočnost sodbe v priporu.

B. G.

POD PRISEGO

V pisarnah so se po mizah valjale odprte torbice in vabile, da pregledam njihovo vsebino. In ker sem velik radovednež, sem to tudi storil.

Ceste pomladi terjajo največ mladih življenj

Letos je na cestah izgubilo življenje že 11 otrok — Več pozornosti prehodom, prometni vzgoji in varnosti

LJUBLJANA, 18. aprila — Uprava javne varnosti v Ljubljani meni, da je prav sedaj čas, ko je treba odgovorne opomniti na čimprejšnjo ureditev prehodov za pešce, povečati aktivnost glede prometne vzgoje v šolah in opozoriti starše, ki so dolžni skrbeti za varnost svojih otrok. Enako, če še ne največ velja to za voznike, ki so po zakonu dolžni nenehno paziti na otroke ob in na cesti. Podatki iz preteklih let namreč kažejo, da je čas do počitnic za otroke v prometu hudo nevaren.

V letošnjem letu je do danes v Sloveniji umrlo že 11 otrok. V januarju dva, februarju dva, marcu trije in v aprilu, ki še vedno traja, kar štirje otroci. Seveda ti podatki še niso dokončni vsaj v slovenskem merilu, kajti podatkov o ranjenih še nimamo. Z njimi lahko bolj natančno postrežemo za območje UJV Ljubljana. Do tega dne so na ljubljanskem območju umrli že štirje otroci:

● Dejan Gale iz Ljubljane, Snebersko nabrežje 46, učenec 8. razreda Zavoda za usposabljanje invalidne mladine v Kamniku. Nesreča se je zgodila 29. januarja, otrok pa je umrl dva dni po nesreči. Mati je otroka peljala z avtom. Dejan je sedel na sprednjem, posebej zanj prirejenem sedežu. Na obvozni cesti v Ljubljani ji je nasproti pripeljal voznik z osebnim avtom, ki ga je zaradi prevelike hitrosti zaneslo na pas za nasprotni promet. V čelnem trčenju sta bila voznika laže, sopotnik pa huje ranjen.

● Igor Gerič, star pet let iz Ljubljane, Martinova pot 5, ki je bil udeležen v nesreči 3. februarja ob 18.20 na prehodu za pešce, v križišču Celovške ceste in Podgorske ulice. Igorja je po prehodu vodil oče. Na križišču so sicer semaforji, ki pa niso urejali prometa, saj so utripale le rumene luči. Že od lanskega leta! Takrat pa je iz središča mesta neprevidno pripeljal voznik osebnega avta in na prehodu zbil otroka.

● Sabina Habjan, učenka 1. razreda osnovne šole Šlandrove brigade v Domžalah, doma iz Ceste talcev 12 v Domžalah, je bila tretja letošnja smrtna žrtev. Nesreča se je zgodila 3. marca ob 14.10 na Savski cesti v Domžalah, ko je deklica nenadoma prišla na cesto, kjer jo je zbil voznik osebnega avta, domačin. Glede na sledove zaviranja in krajevne prilike, vozniku milični očitajo neprimerno hitrost.

● Dragoslav Pandža, star štiri leta iz Dvora 24 v Šiš. ki je bil udeležen v nesreči 27. marca ponoči, umrl pa je 2. aprila. Otrok in njegova stara mati sta se z avtobusom pripeljala do končne postaje v Vižmarjih. Tu se nista povsem znašla, kako bi prišla do doma, saj stari materi mesto ni bilo poznano. Šla sta k Celovški cesti in tu nenadoma stekla po vozišču proti Svegljevi ulici. Takrat je od Medvod proti mestu pripeljal taksist iz Zadra. Ko je pred seboj zagledal pešca je zaviral in se skušal umikati. Trčil je v oba. Med tem, ko je staro mater vrglo s ceste v travo, je voznik z avtom potiskal otroka pred seboj. Otrok in stara mati sta bila hudo ranjena, otrok pa je kasneje ranam podlegel.

Za konec vsem voznikom in drugim udeležencem v prometu pa le to v premislek — ko srečate na cesti otroka peš, na kolesu ali mopedu, zamislite si, da je to vaš!

ŽARKO HOJNIK

Spet tekmovanje „Kaj veš o prometu?„

LJUBLJANA, 18. aprila — Letošnje republiško tekmovanje na temo »Kaj veš o prometu«, bo pojutrišnjem in v soboto (20. in 21. aprila) v Slovenj Gradcu. To bo že enajsto sklepno tekmovanje za osnovne šole in za pionirje prometnike in sedmo za srednješolsko mladino. Pionirji pa se hkrati na ta način vključujejo v Jugoslovanske pionirske igre.

V tekmovanju »Kaj veš o prometu« se bodo osnovnošolci pomerili med seboj v širšem poznavanju cestnoprometnih predpisov, opreme kolesa in etike v prometu; s kolesi pony se bodo morali pravilno voziti po označenih prometnih površinah, na posebnem poligonu pa se bodo preskusili v spretnostni vožnji.

Srednješolci bodo vse to počeli s kolesi z motorjem, hkrati pa bodo morali tekmovalci pokazati ustrezno teoretično znanje; pionirji prometniki bodo ob tej priložnosti odšli na orientacijski pohod, kjer bodo tekmovalci reševali naloge s področja prometne varnosti, etike v prometu in varstva okolja; orientirati se bodo morali s pomočjo kompasa, streljali bodo z zračno puško, pomagali ponesrečenim in pokazali svoje znanje kulturnih in zgodovinskih znamenitosti Slovenj Gradca.

S povorko bodo pokazali, kaj se naučijo mladi s področja prometa že v vrtcu, v osnovni in srednji šoli in kako deluje svet za preventivo in varnost v cestnem prometu. Na zaključnem tekmovanju sodelujejo le najboljši, največ vredna pri tem pa je — seveda — množičnost; v različnih ožjih tekmovanjih, ki so se vrstila po šolah pred tem, bi namreč morali sodelovati prav vsi učenci.

DRAGICA BOŠNJAK

EMONA COMMERCE
Ljubljana
Kersnikova 2

Delovna skupnost skupnih služb

vabi
k sodelovanju delavce za opravljanje naslednjih del:

1. **delavca za pomoč pri vodenju računovodstva za firme v tujini**
   Pogoji: višja ali srednja izobrazba ekonomske smeri, nekaj let delovnih izkušenj in pasivno znanje dveh tujih jezikov
2. **delavca za vodenje oddelka finančne operative**
   Pogoj: višja izobrazba ekonomske smeri, vsaj 1 leto delovnih izkušenj
   Za moške kandidate je pogoj odslužen vojaški rok.
3. **tri delavce za dela v saldakontih kupcev in dobaviteljev**
   Pogoj: srednješolska izobrazba, zaželena ekonom. ska, lahko tudi začetnik
4. **pomoč pri vodenju ožjih področij dela v finančnem knjigovodstvu**
   Pogoja: srednja izobrazba ekonomske smeri in nekaj let delovnih izkušenj
5. **administrativna in obračunska opravila**
   Pogoj: poklicna administrativna šola ali nadaljevalni strojepisni tečaj, lahko tudi začetnik

Za opravljanje del je poseben pogoj poskusno delo, ki bo trajalo 2 meseca.

Vloge naslovite v 15 dneh po objavi na naslov: EMONA COMMERCE, Ljubljana, Kersnikova 2.

Prijavljene kandidate bomo o izidu izbire obvestili v 30 dneh po objavi. 3508

metalka
30 let

TRGOVSKO IN PROIZVODNO PODJETJE
»METALKA« n. sol. o.,
Ljubljana,
Dalmatinova 2

razpisuje

v delovni skupnosti Skupnih služb

prosta dela oziroma naloge delavca s posebnimi pooblastili in odgovornostmi

VODENJE SPLOŠNIH SLUŽB

Pogoji:
— VSI oz. VŠI ekonomske, pravne, tehniške ali organizacijske smeri
— 5 let delovnih izkušenj pri vodstvenih delih oz. nalogah
— zaželeno izpolnjevanje pogojev za delo v ZT
— zaželeno znanje tujega jezika
— tečaj iz varstva pri delu in požarne varnosti
— družbeno politične in moralne vrline

Izbrani kandidat bo imenovan za 4 leta.

Kandidati naj pošljejo svoje ponudbe z ustreznimi dokazili o izpolnjevanju pogojev in kratkim življenjepisom v 15 dneh po objavi razpisa Kadrovski službi Metalka, n. sol. o., 61001 Ljubljana, Dalmatinova 2, v zaprti kuverti z oznako »za razpisno komisijo — vodenje splošnih služb«.

Kandidati bodo obveščeni o izbiri v 15 dneh po sprejetju sklepa Delavskega sveta DSSS.

v TOZD »Predstavništva«

prosta dela oziroma naloge delavca s posebnimi pooblastili in odgovornostmi

VODENJE TRŽNIH RAZISKAV

Pogoji:
— VSI ekonomske, pravne ali tehnične smeri ali
— VŠI ekonomske, pravne ali tehnične smeri
— 5 let delovnih izkušenj na vodstvenih delih oz. odgovornih delovnih nalogah
— aktivno znanje angleškega ali nemškega jezika
— izpolnjevanje pogojev za delo v ZT
— družbenopolitične in moralno etične vrline

Izbrani kandidat bo imenovan za 4 leta.

Kandidati naj pošljejo svoje ponudbe z ustreznimi dokazili o izpolnjevanju pogojev in kratkim življenjepisom v 15 dneh po objavi razpisa Kadrovski službi Metalka, n. sol. o., 61001 Ljubljana, Dalmatinova 2, v zaprti kuverti z oznako »za razpisno komisijo — vodenje tržnih raziskav«.

Kandidati bodo obveščeni o izbiri v 15 dneh po sprejetju sklepa Delavskega sveta TOZD »PREDSTAVNIŠTVA«. 3505

ŠTIRIINDVAJSET UR

Hotel je tihotapiti v čolnu

KOZINA, 18. aprila — Danes zjutraj, okoli 3. ure je na mejni prehod Kozina pripeljal osebni avtomobil s čolnom na prikolici, ki ga je vozil 49-letni Adam Müller iz Münchna. V avtomobilu je bila tudi njegova 42-letna žena Rita. Pri pregledu čolna, je carinik v njem našel skrita dva barvna televizorja, eno napravo za daljinsko upravljanje televizorja. 5 kasetofonov, 1 prenosni radiokasetofon in druge manjše predmete. Najdeno tihotapljeno blago so ocenili na približno 82.500 dinarjev. Carinski so blago zasegli in uvedli carinski postopek zoper zakonca Müller.

A. L.

Divjal in povozil motorista

KOPER, 18. aprila — Včeraj zjutraj je okoli 9,30 prišlo do prometne nesreče na lokalni cesti Elerji—Škofije, zaradi neprimerne hitrosti. V nesreči je bil hudo telesno poškodovan 70-letni voznik motornega kolesa Karel Lah iz Hrvatinov.

Jugoslovanski državljan, ki živi v Kanadi, 44-letni Vlado Juričič je vozil osebni avtomobil od Elerjev proti Škofijam. Na prvem levem ovinku pod Elerji je njegovo vozilo zaneslo na levo, tako da je s prednjim delom avtomobila trčil v nasproti vozečega Laha, katerega je zbil po cestišču. Lah je v nesreči dobil hude telesne poškodbe in so ga odpeljali v izolsko bolnišnico.

A. L.

Umrl pod traktorjem

SKOFJA LOKA, 18. aprila — Včeraj popoldne se je smrtno ponesrečil 44-letni Anton Subic iz Žirovskega vrha.

Subic je vozil neregistriran traktor iz Zabrežnika proti domu. V naselju Kladje je nenadoma zapeljal s ceste na stransko pot. Pri zavijanju na prvotno cesto se je traktor prevrnil in pogopal voznika pod seboj. Subic je dobil tako hude rane, da je na kraju nesreče umrl.

N. V.

Dve garaži zgoreli

CELJE, 18. aprila — Celjane, ki so sinoči nekoliko bolj zgodaj legli k počitku, je malo po 23. uri prebudil zvok siren. Oznanjal je, da v bližini gori. Kot smo zvedeli, sta zgoreli leseni garaži na Babnem. V prvi, od koder se je požar razširil tudi na sosednjo garažo, je imel svoj avtomobil Slavko Jevšinek iz Celja, Trubarjeva 23. Jevšinekov 125 special je uničen, zgorela pa je tudi sosedova garaža, v kateri je imel svoj avtomobil Viktor Kočevar. Tudi ta je poškodovan. Škode je za okrog 180 tisoč dinarjev.

I. B.

Zgorelo gospodarsko poslopje

BIZELJSKO, 18. aprila — Včeraj zjutraj je pričelo goreti gospodarsko poslopje Andreja Smrdeja v Stari vasi pri Bizeljskem. Zgoreli so hlev, vinska klet in senik, ki so bili v eni stavbi. Ogenj je nastal v kupu starega lístja in sodilo, da je bil posledica samovžiga. Gasilci iz Stare vasi in Bizeljskega so sicer ogenj pogasili in obvarovali sosedne stavbe, vendar se je popoldne ogenj ponovno razvnel in so morali še enkrat gasiti. Škodo cenijo na 70.000 dinarjev.

P. R.

Varnostni pas ga je rešil

NOVO MESTO, 18. aprila — Velimir Kovačevač iz Zagreba je sinoči vozil z osebnim avtomobilom proti domu. Pri Gmajni je prehitéval tovornjak. Pri tem ga je na mokri cesti začelo zanašati. Zapeljal je preko bankine na nasip, kjer se je avtomobil prevrnil na bok, drsel bočno naprej, nakar se je prekucnil še na streho in obstal na kolesih. Kovačič je bil med vožnjo pripet z varnostnim pasom in je dobil le nekaj prask, na vozilu pa ima škode za več kot 20.000 dinarjev.

P. R.

Opozorilo sadjarjem

Opozarjamo sadjarje, da obstaja velika nevarnost okužbe jablan in hrušk s škrlupom ob prvem močnejšem dežju. Zato priporočamo takojšnje škropljenje jablan in hrušk proti škrlupu in jablanovi plesni.

Za to škropljenje priporočamo: 0,25% dithan M 45 ali antracol ali orthocide 50 ali 0,15% orthocide 83 ali 0,1% delan.

Proti jablanovi plesni priporočamo 0,12% karathan WP ali 0,05% bayleton ali rubigan ali 0,2% afugan.

Za škropljenje uporabimo cca 1.000—1.200 l vode na hektar, zlasti v nasadih jonatana, ki so močneje okuženi z jablanovo plesnijo.

Ker sadno drevje zelo hitro odganja, je potrebno škropljenje ponoviti čez 7—8 dni.

Kmetijski inštitut Slovenije
Ljubljana

MALA NOČNA KRONIKA

LJUBLJANA, 18. aprila — V Plavi laguni je razgrajal, se šopiril in delal zdrahe Drago S. Prišel je v lokal, ko pa mu niso hoteli več postreči, je v restavraciji vrgel ob tla prazno steklenico piva. Vinjeni možakar je še pred prihodom miličnikov izginil v neznano, vendar so ga odkrili v družbi prijateljev v križišču Vojkove in Topniške ceste. Priznal je, da je on razbijal steklenino, vendar ni znal povedati, zakaj je to storil. Prijavili so ga.

● V kavarno hotela Slon je prišel vinjeni Milan P. V kavarni se je slekel do golega in tak plesal po plesišču. Ker je kazalo, da s početjem ne bo nehal, so ga pridržali do iztreznitve.

● Na Vrhniki so spravili v pridržanje Halilja Č. in Husnijo R. Fanta sta skupaj z nekim kolegom v večernih urah prišla v lokal Lamplč na Stari Vrhniki. V lokalu, kamor sta prišla že rahlo vinjena, je Husnija stopil za točilno mizo ter začel urejevati jukebox. Ko ga je natakar opozoril, naj aparat pusti pri miru, sta oba začela groziti s pretepom. Takoj nato je Husnija napadel nekega občana ob točilni mizi, drugemu pa je grozil z nožem, češ da mu bo prerezal vrat. Ko je napadeni gost odšel iz gostilne, sta nasilneža odšla za njim in tolkla po avtomobilu, v katerega je človek zlezel. Husnija pa je skočil tudi na pokrov motorja ter naprej grozil s pretepom. S parkirnega prostora so odšli po cesti ter ovirali promet in ustavili nek osebni avto ter razbijali po njem. Ker je vse kazalo, da bodo s početjem nadaljevali, so jih spravili v hladnejše prostore, kjer so se zlagoma umirili.

S.

Sedem mrtvih

V dveh nesrečah na avstrijskih cestah so izgubili življenje naši državljani

GRADEC, 18. aprila — V torek ob 1.40 uri se je na avtomobilski cesti pred Dunajem pripetila zelo huda nesreča, pri kateri so umrli štirje naši državljani. Voznik osebnega avtomobila 30-letni Marjan Boljan je po vsej verjetnosti zaradi utrujenosti zapeljal na levo stran ceste in prebil varovalno ograjo.

Avto je začel takoj goreti in je v njem, stisnjen v pločevini umrl 6-letni Alen Petrovič. Pri trčenju so padli iz avtomobila voznik, 36-letna Margareta Petrović in 18-letna Bara Spanic, ki so prav tako umrli na kraju nesreče. 35-letni Miroslav Petrović se je huje poškodoval. Kmalu po nesreči pa je pripeljal mimo tovornjak z nafto in začel zavirati. Hotel se je izogniti gorečemu avtomobilu, pri tem pa ga je zaneslo s ceste in se je prevrnil ter začel goreti. Vozil je 35.000 litrov nafte. Na kraj so prihiteli gasilci iz dunajskega Novega mesta, ki so pogasili ogenj v osebnem avtomobilu in bližnjem gozdu, kamor se je tudi razširil. Avtomobilska cesta je bila zaprta za ves promet od 2. do 6.25.

Druga huda nesreča pa se je pripetila v kraju Haus v okraju Liszen v Avstriji. Avstrijski voznik osebnega avtomobila se je izogibal drugemu vozniku, ki je pripeljal z neprednostne ceste. Pri tem je zapeljal na levo stran cestišča in trčil v 45-letnega Jugoslovana Miloša Bijelića, ki je pripeljal pravilno po svoji strani ceste. Pri nesreči so umrli voznik Miloš Bijelić, njegova 27-letna žena Anka in 7-letna hčerka Sonja ter voznik avstrijskega osebnega avtomobila.

N. S.

Joanna Marcus:

BARJE

48. nadaljevanje

voril v širokem coxdenskem narečju. Bil je videti tako močan, kot da bi sam s svojimi rokami lahko postavil ves Endel. »Kot sem že rekel, je vse odvisno od gradnje Endla.« Ozrl se je naokoli. »Zgradba je narejena iz zelo dobrega lesa, moram reči. Oporniki so trdni in dolgi«.

»Je res vse odvisno od njih«? sem vprašala.

»Seveda, gospa«. Spet se je ozrl proti stropu. »Vidim, da ste dali napeljati nekaj novih električnih vodov, gospod Endel«.

»Da, napeljali smo nekaj novih«, je dejal Robert in položil kozarec na mizo. »Boste lahko poskrbeli, da bodo pripeljali nov bojler«?

»Jutri bom poskrbel za to. V torek pa bomo vse skupaj pripeljali sem in če ni kaj hujšega, se bo gospod Loft house že v sredo zvečer lahko preselil nazaj v hišico« Obrnil se je k Davidu »Do tedaj pa boste stanovali tu, na glavni domačiji, kajne«?

David se je opravičujoče nasmehnil June. »Če bom smel seveda tako dolgo vsiljevati svojo prisotnost gospe Endlovi«.

Namesto nje je odgovoril Robert. »Seveda boš ostal tukaj. Več kot dovolj prostora imamo«.

»To pa drži, gospod Endel«. Zidar Yates je do konca popil pivo. »Dandanes ni več kaj dosti takšnih zasebnih hiš, ki bi imele toliko prostora, kot ga ima Endlovina. Čudovito hišo imate. Ljudje, ki so jo gradili, so vedeli, kako je treba zidati hiše na barju. Predvidevam, da vam včerajšnja nevihta ni povzročila kakih večjih skrbi«.

June je pogledala v tla. Robert je pogledal mene, David pa naju je pozorno motril. Sploh je to že počel vse jutro. »Le nekaj opeke je padlo s strehe«, je dejal Robert.

»Če tako hud vihar ni prizadel hiši, ki stoji tukaj že štiristo let, nič hujšega, potem z Endlovino ni nič narobe. Vendar pa, gospod Endel, in upam, da mi ne boste zamerili, če rečem, da morate s tako hišo ravnati zelo previdno, kadar jo preurejate«. Prisluhnil je enakomernemu grčanju Pošasti v kleti »Treslјaji, ki jih povzroča generator, se tukaj gori ne čutijo kaj prida, pripočam pa vam, da od časa do časa pregledate temelje, ki bi jih utegnila poškodovati vibracija. Te stare stavbe lahko veliko prenesejo, ne vdrže pa tistega, zaradi katerega niso bile zgrajene. In ljudem, ki so gradili domačijo, se o elektriki še sanjalo ni. Saj mi ne zamerite, če tako rečem, gospod Endel«?

»Seveda ne«.

Pogovor je postajal tehnično zelo podroben in izgubila sem nit zdavnaj prej, kot je Robert povabil zidarja, naj si ogleda Pošast. Pridružil se jima je tudi David in skupaj so odšli v klet.

June je začela pripravljati kosilo.

Za obed smo imeli hladno perutnino, piščanca, ki ga je gospa Hodges skuhala že včeraj, solato, jabolčni zavitek, ki ga je bilo treba samo pogreti v pečici, in svežo kremo, ki jo je bilo treba še stepsti. Ponudila sem se, da poskrbim za zavitek in kremo in da pripravim mizo.

»Počakaj, pokazala ti bom, kako je treba vse pripravití«, je odvrnila June, in me odpeljala v kuhinjo in zaprla vrata za seboj. »Moj bog, do srede bo ostal tukaj«!

»To je samo tri dni«, sem rekla. Vzela sem zavitek iz hladilnika. »Kako moram naravnati gumb na pečici, da se bo pita pravilno segrela«?

»Obrni tistega na levi«. Dotaknila se je moje roke. »Ali moraš res že odpotovati v torek? Ne bi mogla ostati do prihodnjega vikenda« Na ta način bi te z Robertom lahko imela vsaj malo zase«.

Govorila je tako iskreno, da sem od ganjenosti skoraj izpustila pito. Počasi sem jo položila v pečico in zaprla vratce. »To je zelo lepo od tebe, June, vendar moram misliti tudi na novo zaposlitev Bi ti bilo prav, če bi se tu oglasila kak drug vikend«?

»Vse to je zaradi Davida, kajne«? Sedla je na kuhinjsko mizo. »Pokvaril ti je bivanje tukaj! Vedela sem, da ti ga bo«. V njenem glasu je bil prizvok včerajšnje histeričnosti. »Rekla sem Robertu! Nikoli ga nisem marala, tega norca.

PADDY CHAYEVSKY:

Onkraj

48. nadaljevanje

Zdaj zanjo sploh ni bilo spanca. Vstala je in tavala po temnih sobah svojega stanovanja, postajala na vratih otroške spalnice, gledala hčerkici, kako spita, si dopovedovala, da jo je pač popadel eden tistih polnočnih preplahov in da bo zjutraj spet vse na svojem mestu. Toda vedela je, da ne bo tako, da se dogaja nekaj strašnega in da se bo morala s tem spoprijeti. Ura še ni bila ena, pa je telefonirala Jessupu. »Lotil se me je nekakšen preplah, Eddie. Rada bi se pogovorila s teboj.«

»Takoj bom pri tebi,« je rekel.

Opazovala ga je skozi vežno okno, ko je parkiral pred hišo, in potem mu je stopila naproti do vrat ter ga spustila noter Komaj je prestopil prag in se znašel v temni predsobi, že je rekla: »Ne vem sicer, kako naj se izrazim, a začenjam razmišljati da to, kar se ti je zgodilo v petek zvečer, ni bilo le halucinacijsko doživetje. Nekaj mi pravi, da se je zares zgodilo nekaj fenomenološkega, da je prišlo do nekakšne genetske preobrazbe. Ne vem, zakaj pri vsej zdravi pameti tako razmišljam, toda ne morem si pomagati. A zdaj, ko tako razmišljam, me je grozno strah, zares, čisto trda sem od strahu.«

»Saj je mene tudi strah,« je rekel.

Stopila sta do praga dnevne sobe, kjer sta se na obrobju svetlobe, ki jo je metala luč, znova ustavila.

»Nočem, da bi prihodnji teden ponovil ta poskus,« je rekla.

»Toda ugotoviti moramo, ali se mi je to res pripetilo, Emily!«

»Hočem ti reči, da bi vse skupaj preložili, dokler ne bomo malo bolje razumeli, kaj se je nemara zgodilo, saj bo tveganje tedaj veliko manjše.«

»Tega ne bomo nikakor razumeli, če ne bomo ničesar doživeli,« je rekel. »Opraviti imamo z nepojasnjenim izjemnim dogodkom in razložimo si ga lahko le z naknadnim sklepanjem. Vedeti moramo, da se je res pripetil; potem pa se lahko postopoma vračamo in skušamo razvozlati, kako in zakaj se je pripetil.«

»Saj ne razumeš, kaj hočem reči!«

»O pač! Skrbi te zame in to mi ni težko razumeti. Prav rad bi ti pregnal skrbi, a saj je tudi mene na smrt strah. Opraviti imamo s samimi neznankami. Ne vemo, kaj se je zadnjič pripetilo in ne vemo, ali se bo prihodnjič ponovilo. Kljub vsemu so možnosti, da bo to doživetje, karkoli pač je, trajalo približno štiri ure že od samega začetka imam opraviti s to značilnostjo.«

Stala sta v sencah na pragu sobe, drug od drugega nista odtrgala pogleda in zavedala sta se, da skušata trezno govoriti o pošastnih nesmislih.

»Nakoplješ si lahko nepopravljivo genetsko okvaro,« je naposled spregovorila.

»Ne verjamem, da imamo v tem primeru opraviti z genetiko oziroma celo z evolucijo ne, pa tudi z nobenim drugim biološkim konceptom življenja. To, kar se je zgodilo — če se je sploh zgodilo — je biološko nemogoče. Po svoje sem nekemu halucinacijskemu doživetju nadel fizično podobo, a kljub fizični naravi gre za psihološki primer. V tem primeru se gibljemo onkraj mase in snovi, celo onkraj energije. Znašli smo se pred prvo molekulo, pred prvo sekundo časa. Vrnili smo se pravzaprav do prve misli, do prve zavestne misli, do čiste zavesti stvarjenja. Zato ne verjamem, da bi mi grozila kaka genetska okvara. Vendar ti ne morem zagotoviti, da se ne bo zgodilo nič hudega, prav tako kot vesoljec ne more žemi zagotovíti, da ga ne bo odneslo v globine vesolja, ko bo zaplaval na koncu svojega krhkega kabla. Toda vedeti moram, Emily! Vedeti moram, ali se je to zgodilo, in če se je zgodilo, moram vedeti, zakaj. Doživeli smo nekaj izrednega in vedeti hočem, zakaj in kako. Sama si znanstvenica, pa me boš razumela!«

»Vem samo to, da sem tvoja žena in da me je na smrt strah!«

»Nikar ne prevzemaj odgovornosti! Narediti ne moreš prav ničesar, da bi me odvrnila od tega in da prihodnji petek poskusa ne bi ponovil.«

»Skušam ti povedati, da te imam rada!«

»To vem Jaz pa ti skušam povedati, da se ukvarjam s tako nenavadno rečjo, da pred njo preprosto ne morem zamižati oziroma je prelagati. To je nekakšna stava na vse ali na nič! Nemara odpiramo črno skrinjico, ki bo zbrisala vse naše predstave o prostor-času! Mogoče smo otipali celo zvezo s kakim drugim vesoljem! Za božjo voljo, Emily, gotovo veš, kako mi je pri dušil«

Potrčeva kronistična pripoved Zločin – pomnik političnemu revolucionarju

Med zgodovinsko in pisateljsko resnico

Ob 50-letnici smrti Djure Djakovića, organizacijskega sekretarja KPJ, ki so ga v aprilu 1929. leta policijski agenti šestojanuarske diktature skupno z Nikolo Hečimovićem zavratno ustrelili na jugoslovansko-avstrijski meji – v Šelejski grapi – je Državna založba Slovenije ponatisnila kratko pripoved Ivana Potrča z naslovom Zločin, v kateri je avtor izoblikoval portret tega partijskega voditelja.

Potrčev literarni kip, tako bi najlažje opredelili Potrčevo s krepkimi zamahi sklesano plastiko močne politične osebnosti, kakršna je bil Djuro Djaković, je nastal že pred dobrima dvema desetletjema (1955), vendar je ohranil še toliko vitalne moči, da še danes ostaja v veljavi to, kar so tedaj ob izidu Zločina zapisali dnevni literarni kritiki, da pripoved ponazarja »čistost revolucionarne ideje« (Mitja Mejak), »politično angažirano delo«, »legendo in mitos« naše civilizacijske formacije (Herbert Grün).

Slovenski pisatelji se le redkokdaj odločijo, da si izberejo politično temo. Zlasti jim je ta tematika neljuba, če bi bili prisiljeni, da »krotijo« svojo domišljijo in si ne smejo dati duška kritičnim (včasih tudi posmehljivim) nagibom ob obravnavi takšne snovi. Vsekakor pa vzbuja pomisleke takšen izbor politične teme, če se ve, da si z obravnavo aktualne politične teme izpostavljen obveznostim, ki nekako že vnaprej terjajo pozitivne zaključke. V takšnem stanju se je namreč znašel Ivan Potrč, ko je vzel pero v roke za portretiranje Djura Djakovića. Čutil je, kar še danes ugotavlja v spremni besedi k tej knjigi, kako sta tu dve stvari: »zgodovinska« resnica in »pisateljska« resnica. Čeprav se je odločil za poslednjo, pa se, kot se da sklepati iz spremnih besedi, še vedno ne počuti med tema dvema postavkama povsem mirnega, saj je zapisal, da se še danes ne da o tej snovi zapisati »zadnje in nezastrte besede«.

»Zgodovinska« resnica je bila takšna, da je bila po toku razvoja, po posledicah diametralno nasprotna »pisateljski« resnici. V »pisateljski« resnici je bila moralna čvrstost in čistost, kot bi lahko rekli za značaj nosilca Potrčeve pripovedi, v vsakdanji stvarnosti pa je pirovala družbenopolitična beda. Po državnem udaru kralja Aleksandra, ob proglasitvi diktature in ob politični okrepitvi buržoazije se je maloštevilna KPJ (štela je le nekaj nad 2000 članov) napačno odločila, da bo na monarhistično-buržoazno diktaturo odgovorila s splošno vstajo. Za takšno veliko politično akcijo je bila KPJ tudi organizacijsko prešibka in premalo čvrsto povezana z delavskim razredom in drugimi družbenimi sloji, ki bi lahko odločili v političnih in družbenih spremembah. Zato se je zgodilo obratno: diktatorski režim je krvavo zatrl KPJ. Mnoge voditelje je pobil (med njimi Djura Djakovića), mnogi so zbežali v tujino, na stotine komunistov pa se je znašlo po policijskih mukah v ječah.

Ivan Potrč se je odločil, da bo v pripovedi čimmanj »zgodovinske« resnice, tiste, ki jo nakazujejo dejstva. Zgodovinske razmere je ohranil kot okvir (na eni strani policiste in žandarje in na drugi strani jetnika – Djakovića in Hečimovića, z njimi pa pester seznam reakcij ljudi, ki so se po nakljuèju srečevali z njima). V ospredje je postavil dramske trenutke zadnjih ur Djura Djakovića in Hečimovića. Tudi njima ni posvečal kronistične pozornosti, da bi ju spremljal od rojstva do smrti, temveč je zajel samo psihologijo njunih zadnjih odločitev.

Ivan Potrč, ki je nihal med »zgodovinsko« in »pisateljsko« resnico, se je odločno opredelil za drugo. Za svojo odpoved racionalnemu postopku zgodovinarja in za ustvarjalno obnovo resničnosti je iskal opravičilo. S svojim temperamentom, ki ne stika za spravljivostmi, je začel zagovarjati »pisateljsko« resnico kot najvišjo mero spoznavajoče obnove minulega, saj hoče, kot še danes piše, »tisto resnico, ki ustvarjalno zaživi, ki bi hotela s človekom, z ustvarjeno človeško podobo, o človeku in človeštvu več povedati, kakor zamore to kdaj še tako zvesta in pravična zgodovina«. Zato je njegova metoda »pisateljska«; močni zgodovinski snovi dati notranjo nasičenost, dejstvom dati smer, ki ne gredo v poenostavljanje, temveč v globine, da še danes pisatelj piše, kako ni mogoče o tem (in o vsem pač) zapisati »zadnje in nezasrte besede«, ohraniti trezno presojo, vendar dati obnovi moč podoživljanja, ki ni samo dražljivo, ampak tudi dramatično itd... To pa je že več kot zgodovinska analiza.

Ivan Potrč bi se ji rad ognil, da bi bil »zmoten«, kot sam pravi, v zgodovinskih dejstvih, hoče pa ostati »nezmoten« v literarnih. Ostal je torej v mejah svojega »socialnega jaza«, pri svojih dotedanjih življenjskih izkustvih, ki jih je prenašal v literarni jezik od svojih pisateljskih začetkov – od kočarjev in podobnih preprostih ljudi, ki so z odporom proti obstoječemu, krivičnemu vstopali v konkreten svet: notranji in zunanji, oboje v medsebojni povezanosti in spremenljivosti. Tako se je približal svojemu zgodovinskemu Djuri Djakoviću od znotraj, da je z drobnimi epskimi prizori večal njegovo značajsko vsebino s stopnjevano dramatično napetostjo. Djurov »socialni jaz« se postopoma razodeva, se v njem odražajo združevalne in rušilne sile, osebne in skupinske, psihologija posameznika in kolektiva, umikanje vase in osvajanje okolice, obup in upanje, predvsem pa vera v človeka, v življenje, ki je končno »smilečno«, da se vse to splete v en sam klobčič, v konkretno kepo živih sestavin – v človeka, v ljudi.

S tem Ivan Potrč presega »zgodovinsko« resnico. Ob takšnem »socialnem jazu« se razkriva kot protiigra »biološki jaz«, ki s svojo grobo silo uveljavljanja zgolj lastnih potreb izziva spopade z drugimi (ne v sebi), da zadosti lastni strasti po osebni moči, oblasti. »Socialni jaz« notranje raste v enkratno podobo človeka, ki je v tem primeru po življenjski usodi minljiv, po duhovni pa večen, a »biološki jaz« (njega predstavljajo policisti in žandarji) telesno živi v ugodjih, ki jih nudi življenjska afirmacija in ima svoje simbole v polni skledi in postelji. Po vsebini »socialni jaz« prerašča okvire s tragično situacijo, ki jo pisatelj postopoma gradi tako, da prizor dopolnjuje z novimi prizori, a »biološki jaz« se z nizom prizorov vedno bolj briše in spominja na tablo, ki je lahko popisana samo na površini.

»Pisateljska« resnica je pri Potrču trpka. »Hudo in težko je,« je zapisal, »ko zgubljaš vero v človeka, človečansko pa je, ko človeka dojameš, ko z njegovim breznom začutiš in ko moraš zaživeti znova z vero vanj – brez tega, brez te nenehne vere v človeka bi ne smelo biti pisateljevanja.« To svoje spoznanje Potrč v Zločinu ilustrira z drugim protagonistom – s Hečimovićem. Ta mlajši revolucionar, sojetnik z Djakovićem, ni izpričal v zagrebškem policijskem zaporu toliko moralne moči in vednosti, kot je Djaković pričakoval, zato je nad njim obupaval. Na zadnji skupni poti pa je spoznaval njegov prerod, njegovo pot v bogatenju notranje vsebine, njegove žive stopinje človečnosti. Zato je z njim prikazana še v večjem razponu globina »socialnega jaza«.

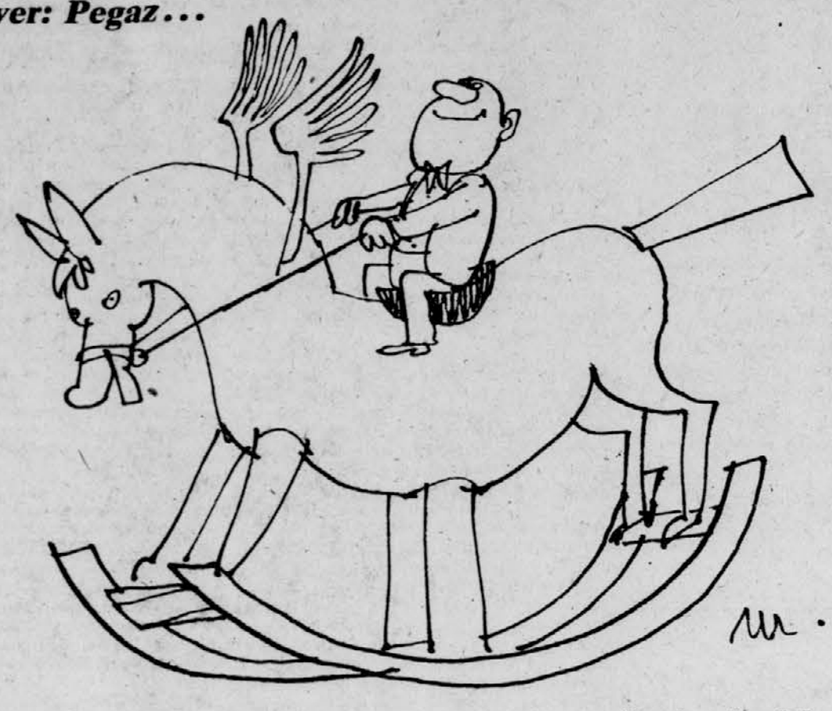
Zločin je politično besedilo. Pisateljsko spoznanje naj ima trajno sporočilno veljavo, saj so znotraj, v vsebini človeka tiste sile, ki ustvarjajo zgodovinski tok in sestavljajo zgodovinsko zavest. Zaradi te množične zgodovinske zavesti pisatelj ne ostaja samo pri protagonistih pripovedi. »Socialni jaz« in »biološki jaz«, ki sta igra in protiigra te kronike, sta individualni upodobitvi te zgodovinske zavesti. Ta zavest se javlja še s kopico drugih postranskih ljudi, ki po nakljuèju posegajo v dogajanje. Največ ljudske, humane in socialno vezane vsebine je v preprostih ljudeh, predvsem v ženskih podobah. Do enkratne upodobitve se po tej pomembnosti povzpne pogumna pohorska kmetica, ki da orožnikoma jesti in piti le pod pogojem, da razkleneta jetnika – Djakovića in Hečimovića – in da se tudi ta dva najesta in napijeta po človeško. Če bi poskušali vsebino Zločina še pojasniti s političnim besediščem, bi rekli, da je ljudska čud, ljudstvo podpiralo revolucionarno politično komunistično gibanje, ker ga je sprejemalo za svoje, obnašanje oblasti pa je bilo protiljudsko.

Potrčeva pripoved je klena. Glavni protagonist Djura Djaković je skorajda povsem brez besed, a največ govori, kadar molči, tolika je moč dramske situacije, v kateri se je znašel v kolesju središčnega poteka zgodovine. Čutiti je, da pisatelj, ko prodira v resnične ljudi, hoče biti pravičen, pri tem pa je plašljiv, ko se sprašuje, ali naše zmotno dleto upodablja njihova obličja ali ne, in ko se zaveda, da je »težko biti pravičen do živih, še težje do mrtvih«. Ta plašljivost je predvsem v etični sodbi, nič pa se ne obotavlja, ko potrjuje svojo optimistično vero v bodočnost. Človek, ki je popotnik skozi goščo življenjskih položajev, zapušča spomin. Spomin, ki se po svoji socialni vsebini sklada s tokom zgodovinske poti naprej brez zaključnih faz, premaguje individualno tragičnost. Novi ljudje, ki bodo stopili na te zgodovinske steze, bodo premagovali tragičnost z zaupanjem in vero v človeka – ne v kateregakoli, v človeka, ki je zaščen z ljudstvom, s tistim, ki ima v sebi vrlino »socialnega jaza«.

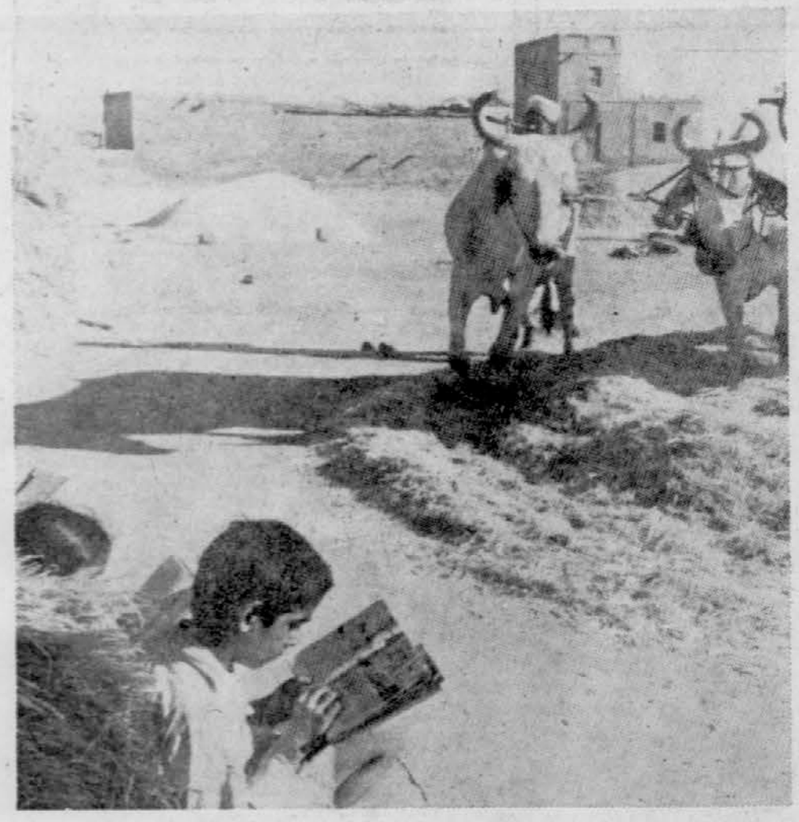
S takšnim pristopom je Ivan Potrč presegel zgodovinsko opisnost in racionalnost. Politični tematiki je dal globljo vsebino. Zlasti je pomembno, da je s to kratko pripovedjo, ki nosi naslov Zločin, dal uspešen literarni primer, kako ustvariti zgodovinsko snov in zgodovinske osebnosti, da doba ne ostaja na površini in da imajo portretiranci osebne karakteristike, ki so več kot legenda ali mit, so pač umetniški pomniki zravnane hoje borcev za resnične vrednote človeške vsebine.

FRANČEK BOHANEC

Milan Maver: Pegaz...

... za široke ljudske množice

Tudi naši pisatelji so bili nekoč pastirci.

NOVO IZ TISKARN

IZ DOTOKA V KNJIŽNE ZBIRKE NUK

- **LADO AMBROŽIČ-NOVLJAN: Pohod štirinajste.**
  Vojno-zgodovinska študija o pohodu XIV. divizije NOV in POJ iz Suhorja v Beli krajini skozi Hrvaško in Štajersko in o njenih bojih od 6. 1. do 26. 2. 1944. Druga, dopolnjena in popravljena izdaja. Ljubljana, Partizanska knjiga 1979. 302 str. (Knjižnica NOV in POS). – Z dokumenti in živimi pričevanji dopolnjena študija izčiščuje dejstva s časovne distance – ob 35 letnici pohoda štirinajste.
- **MARIN DRŽIĆ: Poetične komedije.**
  Prevedel in uredil Milan Dolgan. Ljubljana, ZKOS 1979. 187 str. (Dramska knjižnica). – Prevajalec v uvodu interpretira prevedene komedije dubrovniškega renesančnega avtorja, in sicer Tireno, Venero in Adona, Plakirja ali Grižulo in Novelo od Stanca.
- **PER OLOF EKSTRÖM: Plesala je eno poletje.**
  Prevod Janko Moder. Ljubljana, Mladinska knjiga 1978. 374 str. (Petdeset najlepših po izboru bralcev). – V knjižni obliki prihaja ta roman uspešnega švedskega pisatelja že tretjič v roke našim bralcem, pomeni pa pronicljiv opis švedske podeželske miselnosti in njenih posledic v povojnem času.
- **TARAS KERMAUNER: Lastne podobe obremenjene z zanosnim samoobtoževanjem.**
  Ljubljana, Mladinska knjiga 1979. 260 str. (Nova slovenska knjiga). – Meditacije, ki jih je avtor »naslikal« ob portretih znamenitih mojstrov, segajo pa v najglobljе plasti človeškega mišljenja in doživljanja.
- **TONE PERŠAK: Pogovori z režiserji.**
  Ljubljana, Mestno gledališče ljubljansko, 1979. 520 str. (Knjižnica MGL 77). – Avtor, tudi sam režiser, je vodil pogovore z enajstimi, v tem času najbolj aktivnimi slovenskimi režiserji o temeljnih problemih umetnosti, posebej gledališke, o razmerju med tekstom in predstavo in o situaciji slovenskega gledališča, odgovarjali pa so Mile Korun, Zvone Šedlbauer, Janez Povše, Dušan Mlakar, Dušan Jovanović, Franci Križaj, Miran Herzog, Žarko Petan, France Jamnik, Branko Gombač in Jože Babič.
- **JOŽE PEZDIRC: Čudoviti svet iglavcev.**
  Ljubljana, DZS 1979. 247 str. – Poljuden, vendar strokovno podprt opis iglavcev in golosemenk, od njihove anatomije do gojitve ter njihovega gospodarskega in kulturno-estetskega pomena v slovenski pokrajini.
- **SLOVENSKA BIBLIOGRAFIJA XXVIII/1974.**
  Priredil Jože Munda s sodelovanjem Stanke Dime, Bože Pleničar, Ančke Posavec in Majde Ujčič. Ljubljana, NUK 1979. 675 str. – Pregled in bibliografski popis 797 periodičnih publikacij, 2500 knjig, 26 zemljevidov in atlasov, 62 muzikalij, 58 gramofonskih plošč, 27 magnetofonskih trakov (kaset) in 13.971 člankov slovenskih avtorjev, objavljenih/ letu 1974 na Slovenskem ali zunaj njenih meja.
- **JANEZ STRNAD:**
  POSEBNA TEORIJA RELATIVNOSTI. Ljubljana, DZS in Društvo matematikov, fizikov in astronomov SRS 1979. 208 str. (Sigma 28). – V treh poglavjih: Relativnost Newtonove mehanike, Prostor in čas in Relativistična (Einsteinova) mehanika razgrinja avtor »zgradbo teorije relativnosti«, kar sodi med sodobnejše trende fizikalne znanosti.

Seminar UNESCO o vidikih sodelovanja na področju knjig za otroke in mladino

To so problemi sveta

V mednarodnem letu otroka želi UNESCO svoj program »Knjige za vse!«, ki je nastal v mednarodnem letu knjige (1972), okrepiti s prizadevanji pri zalaganju knjig za najmlajše.

Koliko nas, gospe in gospodje, sedi tukaj na seminarju, in kolikokrat več jih je tam doli, v sejemskih halah med stojnicami? – (se) je retorično vprašal uslužbenec Oxford University Press, ko je po uvodnih referatih seminarja UNESCO o vidikih sodelovanja med razvitimi in deželami v razvoju za otroke in mladino v času knjižnega sejma v Bologni (1. aprila) prvi posegel v razpravo. »Kolikokrat smo ponavljali iste predloge in koliko je rezultatov?«

Rezultati seveda so. Ne morejo pa odstraniti temeljne bolečine: prepad med razvitimi in deželami v razvoju se na področju knjige razširja. Širi se hitreje kot prav tako rastoče nesorazmerje v gospodarski in tehnološki razvitosti. Leta 1976 je na svetu izšlo približno 600.000 naslovov knjig, od tega 70 odstotkov v razvitih deželah. Med vsemi prevedenimi knjigami letno jih tričetrt »kroži« iz ene velike jezikovne skupine v drugo, torej iz angleščine v francoščino, nemščino... in obratno. Dvanajst dežel Afrike je od leta 1975 do 1978 skupaj izdalo 201 naslov, ZDA samo v 1976 letu 2210, Velika Britanija 2565, Japonska 2217 (slednji podatki veljajo za otroške knjige).

UNESCO je organiziral regionalne centre za razvoj knjige v Latinski Ameriki, Aziji, Afriki in arabskih deželah. To so centri, kjer se zbirajo podatki o potrebah dežel, ter seveda o možnostih za njihovo zadovoljevanje. V njihovem okrilju se srečujejo strokovnjaki z vsega sveta ter razpravljajo, kako deželam v razvoju nuditi najučinkovitejšo pomoč pri kreiranju, proizvodnji in plasmaju knjig, in sicer v sklopu možnosti mednarodnega založništva ter seveda konkretnih možnosti vsake dežele.

Konkretne možnosti vsake dežele kakor tudi konkretnosti našega sveta so dostikrat v razkoraku z načeli UNESCO ter z idejami, ki jih mednarodno založništvo ponuja.

Primer? Gospa Celia Zaher, direktorica oddelka UNESCO za knjigo ter širjenje mednarodnih kulturnih vezi, ki je vodila seminar, je med načeli pisanja in izdajanja knjig za otroke najprej navedla tole: otroška knjiga mora biti v materinem jeziku in mora odražati lokalne značilnosti, potrebe in cilje. Malo kasneje je direktor centra UNESCO za Afriko južno od Sahare William Moutchia povedal, da se Afrika s sto tisoči nenehno srečuje s težavo materinega jezika: oče in mati otroka sta pripadnika različnih plemen in govorita različna jezika, sporazumevata se v angleščini ali francoščini. Kateri je materin jezik otroka?

Nadalje: vsi govorimo o svobodnem pretoku informacij in kulture med narodi, med mnogimi drugimi o tem govori splošni Sporazum o uvozu vzgojnih, znanstvenih in kulturnih dobrin. Podpisal ga je malone ves svet. Pa vendar: dežele v razvoju imajo vso prostost in pravico do uvoza vseh teh reči. Vendar je ta uvoz treba plačati v konvertibilnem denarju. Razviti svet noče tega blaga prodajati kako drugače. In ta isti razviti svet je točno določil poti, kako se pride do konvertibilnega denarja. Neskladje je na dlani. Nemogoče je govoriti o svobodi na področju mednarodnih vzgojnih, izobraževalnih in kulturnih odnosov, če naj temelje na materialni osnovi ekonomske nesvobode oziroma neenakosti med razvitimi in deželami v razvoju.

V luči tega temeljnega neskladja je potekal ves pogovor na seminarju. Saj mnoga konkretna vprašanja znotraj obstoječega sistema založništva niso rešljiva; rešljiva so skupaj s spremembami v ekonomskih odnosih sveta.

Uslužbenec Oxford University Press je nadalje povedal, da gre v razvitih deželah več kot 90 odstotkov knjig za otroke do otrok skozi državne institucije. Dežele v razvoju tolikega denarja za knjige nimajo.

Direktor Mednarodne zveze založnikov je menil, da so vsa vprašanja sodelovanja med razvitimi in razvijajočimi se pravzaprav vprašanja neurejenih komunikacij, saj dolgo traja, preden izveš, kdo, kaj, kdaj, kako in koliko bi rad. Po njegovem nima smisla preveč teoretizirati, treba se je vsak dan spopadati tudi z najmanjšimi težavami.

Ilustratorka iz Koebenhavna se je uprla izvozu knjig v dežele v razvoju z nižjimi avtorskimi pravicami. Treba je ščititi avtorje. »Tudi UNESCO ni korekten. Novoletne voščilnice so zgled: papir je plačan, tisk je plačan, tipkarica za korespondenco je plačana, pošta pobere svoje, le avtorjevo delo je zastonj. Zakaj?«

Urednica otroškega časopisa iz Švedske se je uprla izkoriščanju otroških potreb, namesto da bi jih zadovoljevali. »Vsi smo žrtve profitnega imperializma, otroci še posebej. Učijo jih analfabeti, saj so vsi drugi zbežali v profitonosnejše službe.«

Direktor prodaje iz Danske je menil, da se ni treba boriti proti profitom, pač pa jih je treba koristno vlagati.

Založnik iz Nizozemske se je ponudil, da bi skupino knjigarnarjev iz Afrike naučil, kako se temu poslu strže.

Direktor italijanskega Inštituta za stike Italije in Azije je nato dalj časa posvetil vprašanjem Univerzalne deklaracije o avtorskih pravicah ter določbam, po katerih lahko dežele v razvoju določene knjige tiskajo oziroma zalagajo brez plačila avtorskih honorarjev izvirnim založnikom.

V daljšem prispevku je kasneje direktor centra UNESCO za Afriko med drugim, ko je orisal vso črnino črne Afrike na področju papirja, grafične industrije, avtorjev in distrubucije, dejal:

»Tu ste ves dan poslušali, kakšne težave imamo mi v deželah v razvoju. Prijatelji v razvitih deželah imajo svoje težave. Ne morejo se ukvarjati še z našimi. Vsekakor pa se moramo dogovoriti, koliko lahko vsi skupaj žrtvujemo za naše otroke, ki bodo jutri vodili, po možnosti, lepši svet jutrišnjega dne. Nočemo biti zaprti, odprti smo za vse ideje, ki bi nas popeljale naprej. To, o čemer govorimo, to so problemi sveta, ne Afrike, Azije ali koga drugega. Mislim, da ne boste spali, dokler ne najdemo rešitve.«

Večina je bila vendarle naklonjena spanju, in si je v uteho zabeležila naslednje zaključke, ki naj bi pregnali črnogledost, da se ne da nič storiti: na bienalu ilustracije v Bratislavi bo letos seminar za ilustratorje iz dežel v razvoju, sestavila se bo lista knjižnih projektov, ki jih dežele v razvoju žele, vložen bo trud za izboljšanje komunikacij, nekatere založbe bodo sprejele nekaj študijskih delegacij iz dežel v razvoju, v bodoče bodo pripravljene še nove specializirane razprave (leto 1980 bo posvečeno Afriki), prav tako bo teklo vse normalno delo znotraj programov UNESCO za razvoj knjige.

Zaključki seminarja so bili nedvomno koristni, kot je koristno vsako srečanje, ki krepi spoznavanje in sporazumevanje. Ostaja pa neizpodbitno dejstvo: razkorak med razvitimi in deželami v razvoju na področju knjige se veča.

SLAVKO PREGL

Poglavje iz študije o socialnih motivih v pisateljevem pripovedništvu

Prekmurska revolucija in Kranjčeva proza

Socialni in politični nemir v Prekmurju po prvi svetovni vojni (1918–1919) je izrazita konstanta in pramotiv Kranjčevega pripovedništva. Razvil in popisal ga je v dveh oblikah in iz dveh snovnih krogov. Prva, neposredna oblika tega motiva so njegove samostojne epske enote, novela in roman, in zdaj bolj drugič manj izpostavljeni segmenti nekaterih romanov in esejev. Njegova druga oblika je posredna, tvoren je namreč tudi v drugih dveh Kranjčevih velikih motivih: v motivu narodnoosvobodilnega boja ter v motivu meščanske agrarne reforme in povojne socialistične revolucije, je, skratka, imanentna moč v vseh legah Kranjčevega socialno vznemirljivega pripovedništva.

Po snovnih krogih pa se teksti delijo v skupino, kjer se motiv uveljavlja kot pripovedovalčeva doživljajska resničnost, kot doživet zgodovinski dogodek in spomin na besede in dejanja Poljancev, ter na roman, ki doživljeno resničnost združuje z zgodovinskimi dokumenti pa je zato epos in zgodovina hkrati.

Prvi slovstveni izraz spominske snovi je novela *Rdeči gardist* (1933), zadnji, sorazmerno še malo obremenjen z zgodovinskimi dokumenti, zato pa bolj avtobiografičen, pa je poglavje »Revolucija v močvirju« v romanu *Mladost v močvirju* (1962). Kmalu po noveli je Kranjec objavil esej *Rapsodija nepoznane zemlje* (1934) in v njem poglavje »Murska republika«, kjer je zapisal, da so »prevratni dnevi osemnajstega in devetnajstega leta usodni za ves nadaljnji razvoj Prekmurja, za vso njegovo zgodovino«. Omenil je tudi že nekaj dokumentarnega gradiva. S tem je posredno napovedal, da hoče svoj pramotiv, temo »prekmurska revolucija« zagledati v pokrajinski, narodni in mednarodni stvarnosti po oktobrski revoluciji in po razpadu avstro-ogrske države, da hoče, če se bo kdaj odločil za zgodovinski roman, doživeto resničnost opreti tudi na dokumentirano zgodovinsko resničnost. Od leta 1935 je lastno doživetje zares tudi dopolnjeval z zgodovinskimi dokumenti. Zato se mu je proza s to tematiko s snovnega stališča razdelila v dva razvojna loka: v enem prevladuje doživeta snov, v drugem se uveljavlja premoč dokumenta. Mejni točki premoči obeh snovnih krogov pa sta novela *Rdeči gardist* in roman *Rdeči gardist* (1964–1967).

Pramotiv se razpenja čez približno tisoč devetsto strani besedila, navzoč je v enajstih, in sicer tehle besedilih: v noveli *Rdeči gardist*, romanih *Pesem ceste* (1934), *Os življenja* (1935), *Prostor na soncu* (1937), *Kapitanovi* (1938), *Pisarna* (1950), *Mladost v močvirju*, *Rdeči gardist*, *Svetlikanje jutra* (1968) ter v esejih *Rapsodija nepoznane zemlje* in (*Soočenje* (1954).

Med razvojem motiva od novelistične do romaneskne obdelave je po letu 1945 nastajala in tudi nastala Kranjčeva poetika zgodovinskega romana. Že v *Pisarni* je popisal »razvojno pot Prekmurja, razvojno pot prekmurskega človeka« (*Pod zvezdo*, 1951, str. 7) do leta 1945 ter umetniško fikcijo ali metaforo združil s kronikalno pripovedno tehniko in zgodovinskim dokumentom. Hkrati je zasnoval in skoraj petnajst let pisal roman narodnoosvobodilnega boja *Za svetlimi obzorji* (1960–1963). V obeh, zlasti še v drugem je znane zgodovinske osebe združil s fiktivnimi, zgodovinske prostore dogajanja s svobodno izbranimi epskimi prostori. Glavno zgodbo pa tudi številne stranske je postavil na fakta, čisto epiko prepletel s sredstvi kronikalne pripovedi, ki bolj ali manj strogo sledi časovnosti dogajanja, kroniki zunanjih in notranjih, osebnih dogodkov. Obakrat je pripovedna načina združil estetsko dovolj uspešno, obakrat se je spretno ognil motečim zarezam, ki se rade pojavljajo v romanih z močno kronikalno in dokumentarno sestavino.

Pripovedni način, ki združuje fikcijo in dokument, mu je po teh dveh romanih postal tako domač, da mu v tretjem podobnem več ni mogel delati težav. Navadil se je obvladati množico glavnih in stranskih oseb, obvladati obsežne epske prostore, cele pokrajine. In če je v *Mladosti v močvirju* svoj pramotiv popisal še vedno predvsem kot doživljaj, kot tisto, kar je sam »videl«, je zdaj pristopil k dokumentirani obdelavi. Seveda je moral najprej razširiti svojo objektivno vednost o prekmurskih dogodkih, pregledati kar največ dosegljive dokumentacije, ki govori o njih, skratka, postati je moral posebne vrste znanstvenik, saj ni imel na voljo znanstvenega dela o prekmurskih homatijah, kakor ga je imel npr. njegov nekdanji profesor Ivan Pregelj v Rutarjevi *Zgodovini Tolminskega* (1882), ko je pisal svoj tolminski pripovedni cikel. Težaško delo je opravil v letih 1962 in 1963. Tedaj se je tudi odločil za simbiotično pripoved, za epos in zgodovino v skupni knjigi, in jo nasloviti *Rdeči gardist*.

Do tega romana je v variacijah motiva uporabil komaj katero »zgodovinsko« osebo, držal se je v glavnem fiktivnih epskih oseb, kot v noveli *Rdeči gardist*, kasneje še »avtobiografskih«, obojih pa imenoval sorazmerno malo. Tokrat je zaigral na vso klaviaturo, na »vse« zgodovinske osebe in na množico imen, ki jih naštevajo časopisi in dokumenti, v fabulativno mrežo je zajel kar največ udeležencev »reberije« novembra 1918 ter »Murske republike« do avgusta 1919, le da vsem ni mogel dati statusa epsko razvitih oseb. Množica kmetskega proletariata, množica bednega malomeščanstva, množica duhovščine, množica laičnega izobraženstva, ostanki zemljiške aristokracije in predstavniki oblasti z orožniki in vojaki – vse to sociološko mnogoslojno gradivo se je združilo v pokrajinski ali regionalni kolektivni roman. »Množice« nastopajo in ravnajo bolj kolektivno kot v osebni obliki, branijo skupinske interese, svoje »zastave«. Iz njih pa se izdvojijo tudi posamezniki, živijo tudi zasebno, hkrati pa v izjavah in dejanjih ostreje oživljajo skupinske interese. Med posamezniki pa Kranjec ni našel velikega zgodovinskega junaka, kot ga poznajo klasični zgodovinski romani. Zato teksta tudi ni naslovil s kakšno historično osebo, ampak s simboličnim imenom »rdeči gardist«, in tako nakazal predvsem tisto, kar je nastalo družbeno novega. Pomembnejši kot eden, kot npr. Jožef Klekl ali kot Štefan Prša je bila dejavnost množice oziroma množic, ki so delovale ali spontano ali organizirano.

Odločilna gibalna sila v romanu je kmetsko proletarska množica. Kranjec jo je spremenil v posebno »epsko osebo«, poimenoval jo je namreč tudi z besedo »spontanost«. S to besedo je označen »junak«, ki ga je moč imenovati tudi glas ljudstva in še samodejavnost vaške množice v obeh poglavitnih vprašanjih prevratnih let, v socialnem in narodnem. Spontanost je vaška reberija, spontanost so nepripravljeni vzkliki za Jugoslavijo na organiziranih promadžarskih zborovanjih. Res se ta ljudski glas malokrat razmahne kot silovita epizirana duhovna energija, a bralec ve in pripovedovalec mu ves čas to vednost utrjuje, da je v romanu odločilen prav ta glas. Nanj opozarja tudi motto romana: »Naše ljudstvo je do zdaj daleč stalo od puntarskoga mišljenja, nego britkost je tüdi zrok, da se med poljedelavcami razširjava düh ruskih boljševikov.« Motto (iz Novin) strnjeno posreduje razpoloženje in miselnost, ki ju je v Prekmurju izzvala tudi oktobrska revolucija.

Če je socialno revolucionarna misel odmevala sem tudi iz Rusije, je odtod in deloma od zahoda odjeknila v te kraje tudi ideja o narodni samoodločbi. Kranjčev pisateljski odnos do obeh družbenih vrednot pa je vsaj približna sinteza osebnega in splošnega. Estetsko pa moti njegova subjektivna in objektivna statika ali nerazvojnost, od vsega začetka je namreč miselno dograjen in se v romanu ne spreminja; že ob prvem srečanju z nekdanjim svojim dekletom Bôži, na samem začetku romana razlaga svoj socialni in narodni načrt in ga poslej le še ponavlja. Zato pač ni le objektivni, neposredno iz množice rastoči karakter, ampak ga je Kranjec izvedel tudi iz socialne ideje. Zato tudi manj trpi zavoljo protislovij v sebi, kot se bori s protislovji in nasprotniki zunaj sebe. Kljub opazni estetski pomanjkljivosti pa je koncentričen epski značaj, usrediščen v tipična vprašanja romana oziroma prevratnih let.

Drugače je z Viljemom Tkalcem in zlasti še s Kleklom starejšim: oba sta ekscentrična lika, lotevata se navidez glavne, v resnici pa fantazmagorične naloge. Tkalec ni nikoli orodje ljudstva in njegove spontanosti, ampak vedno le potrjeni, postavljeni poveljnik: zdaj kazenske ekspedicije, ki kaznuje uporne kmete zlasti v Medimurju, drugič ga sorodnik, eksponent madžarske socialno demokratske vlade Béla Obál postavi za direktorja boljševiške murske republike, ki pa je v resnici naperjena proti kmetsko-proletarski socialni in narodni volji. Še najbolj zunaj ljudstva, nad njim in proti njemu hodi »voditelj prekmurskih Slovencov« Jožef Klekl starejši. Ves čas se izmika ljudski spontanosti, zateka se v različne protinarodne seje in resolucije, kadar pa ne more delovati v duhu »krone svetega Štefana«, raje emigrira v diplomatsko bolezen. Kot urednik prekmurskih katoliških glasil bi lahko igral središčno vlogo, lahko bi bil osrednja zgodovinska zato pa tudi romaneskna osebnost; tako pa je le pobožnjaški čudak in politično zvitorepi konservativec s potezami narodnega renegata.

Prša in Klekl sta antagonista, okrog prvega je moč zbrati vse, kar teži k spremembi socialnih in narodnopolitičnih razmer, okrog drugega vse, kar se oklepa družbene in državne večnosti oziroma nespremenljivosti. Veliko jih tako misli in ravna kot Prša – vsa kmetsko proletarska množica – a sorazmerno malo je imenovanih (med njimi beltinski duhovnik Kuhar); veliko jih tako misli in ravna kot Klekl, njihovih imen pa je v romanu menda kar tisoč. Ker se demokratični humanistični ideal ne odigra le v Prši, kot se konservativni ne odigra le v Kleklu, je tem bolj upravičeno govoriti o demokratični kompoziciji romana.

Na koncu »dolge poti«, kot imenuje svoj tekst, se je Kranjec odločil za kratek »Povzetek«. V njem je radikaliziral vprašanje o razmerju med zgodovinsko ter epsko resničnostjo nekaterih modelskih oseb; povprašal se je, ali je dovolj objektivno očrtal kulturno in politično zgodovinsko vlogo modelov, pa tudi, kolikšna je verjetnost njegovih fiktivnih revolucionarjev, ki nosijo sicer dokazljiva imena, izdelati pa jih je moral brez dokumentov. Opozoril je na obe motivaciji romana, na obsedenost z motivom »od otroških let«, ki se mu je tako uporno vsiljeval v prozo, da ga je enkrat moral do kraja obdelati, ter na »slo po sirovi resnici teh let« oziroma na slo po objektivni sliki tega, kako se je kdo tedaj resnično vedel. Poskušal se je prebiti do osebne resničnosti glavnih igralcev te zgodovinske igre in jih ovrednotiti s stališča socialne in narodne ideje. S pomočjo dokumentov pa je vanje prodrl tako daleč, da se je razkrite resničnosti na koncu skorajda ustrašil. V »Povzetku« bi hotel biti do njih uvidevnejši. Dosleden v svoji proletarski etiki kajpada tudi tukaj odklanja Kleklov in Tkalčev protiboljševizem. Bralca pa zmoti nepričakovana misel o delnem narodnem prebujenju, ki naj bi ga izpričali Obál, Tkalec in Klekl. V romanu je namreč izvedel, kako so leta 1919 v resnici ravnali, pripovedovalec je njihovo protisocialno in protinarodno držo tam sproti dokazoval, pa tudi dokazal, kako je kmetsko ljudstvo daleč preraslo svojo zmedeno inteligenco, kako »se je sámo reševalo v svojo pravo domovino«.

Ko se je torej vpraševal o stopnji resničnosti svojih modelskih in fiktivnih epskih oseb, je zlasti kot analitik modelov začutil negotovost v ocenah, še tako vestna umetniška interpretacija zgodovinskih oseb se mu je začela kazati kot »dvorezna resnica«, kot podoba, ki je le relativno resnična. Vprašanje pa je, ali so takšni dvomi lahko tudi pravi razlogi za delne »pomilostitve« epskih oseb. Pisateljska metoda – tudi v romanu z veliko dokumentacije – vsekakor ni metoda empirično eksperimentalnih ved, zato tudi rezultat, ki ga daje, ne more biti do kraja preverljiv, ampak samo ali bolj ali manj verjeten. Ko pravi, da Prša in Kolenc morda nista »do poslednje srage takšna«, kot ju roman opisuje, »svoje sta pa vendar opravila na začetku prebujanja prekmurskega ljudstva«, priznava Kranjec nemodelske, fiktivne osebe pomen estetskega načela verjetnosti. tj. načela, ki v polni meri upošteva tudi pripovedovalčev »plus«. Estetsko načelo verjetnosti pa velja v polni meri tudi za epsko ali umetniško podobo zgodovinskih modelov. In če modelske osebe v romanu niso »do poslednje srage takšne«, kot so bile v resnici, nas dokumenti prepričujejo, da so bile v bistvenih lastnostih takšne, kot jih je Kranjec upovedil. O vrednosti in estetski resničnosti epskih oseb pa odločajo samo njihova bistvena dejanja in lastnosti. Zato velja tudi za ta roman, kar je Kranjec zapisal o Kleklovi podobi v romanu **Pisarna:** »Naj se še tako zdi, da sem npr. starega Klekla karikiral, je to vendarle resničen odsev njegove osebnosti: sam je bil edinstvena karikatura življenja.« **(Nekaj besed za uvod. Pod zvezdo.)**

Kajti: Klekl si je umislil »samoravnateljstvo«, slovenski kanton pod madžarsko krono. v katerem bi vladali duhovniki, Baša ja gradil prihodnost Prekmurja na »jezeroletnem bratništvu« z Madžari, si sestavil svojo vaško vojsko, vaški »svét« ter sestavil resolucijo »Mi slovenski narod bogojanske fare . . .«, v kateri se je izrekel za Madžarsko. Vse to politično čudaštvo, na njegovem dnu pa narodno odpadništvo, je bilo tragikomična resničnost provincializma. In Kranjec ne bi presenetil, če bi namesto resnega zgodovinskega romana napisal o tej komični, vendar nevarni domišljiji prelep satirični roman. Veliko strpnosti je bilo treba, da mu pri popisovanju te duhovne bede besede niso še večkrat planile čez rob resnobe, kot mu so, da se ni odločil še za večjo mero grenkega humorja in ironije, kot se ponekod je.

Seveda pa vsa takšna in drugačna teoretska premišljevanja in ugovori ne morejo in ne smejo prezreti in prekriti nekega veliko pomembnejšega dejstva, na katerega opozarja »Povzetek«: kako zvesto je namreč Kranjec hotel hoditi za življenjem in s kakšnim izhodiščem je zato računati pri preučevanju realizma v njegovi pripovedni prozi sploh, v tem romanu pa še posebej.

Ta svoj realizem je v **Rdečem gardistu** razvil iz lastnih doživetij in dokumentov, ne pa iz »pripovedke« o neki revoluciji. Stopil je na epsko točko, kot jo je za zgodovinsko romanopisje v dvajsetem stoletju opisal npr. Alfred Döblin, in tvegal njene prednosti in pomanjkljivosti. Ko je Döblin namreč poskušal ugotoviti glavne oblikovalne značilnosti novejšega, zlasti zgodovinskega romanopisja pa tudi njegove idejne nosilce, sta se mu razkrila predvsem dva izrazitejša tokova tega pisanja: prvi naj bi izviral iz pripovedke, drugi predvsem iz poročila-dokumenta. Menil je, da tokova ne izvirata iz kakšne posebne estetike, ampak zgolj in samo iz resničnosti današnjega družbenega življenja. »Vsi nagibamo bolj ali manj k obema tokovoma, a se ne motimo, ko pravimo: aktivni, napredni sloji nas usmerjajo k poročilu, k dokumentu, pasivni, umirjeni, siti pa k pripovedki.« Položaj romana je strnil v spoznanje: »Roman stoji sredi boja teh dveh tendenc: je fantastična tvorba z maksimalno obdelavo in minimalno snovjo ali pa romansirana tvorba z maksimalno snovjo in minimalno obdelavo.« Kranjec torej ni izšel iz pripovedke, ampak iz osebnega in pisanega dokumenta.

Zaradi obilice zgodovinskega gradiva je **Rdeči gardist** maksimalno faktografski roman, mestoma je moč govoriti celo o kulturi dejstev, imen, dogodkov, o pozitivizmu, ki nasprotuje umetniškemu načelu izbora, saj pozitivizem duši veliko epsko umetnost, iz »življenja« rastočo umetniško zgradbo odpravlja z montažo drobnih faktov. Videti je, da se Kranjec prav nič ne boji za umetniško raven svojega besedila, ko nekatere važnejše fakte ponavlja čez pričakovano mero, ko se kar naprej vrača k bednemu Kleklu in njegovemu vodilnemu motivu »Vogrski Slovenci pod krono sv. Štefana«, ali pa k Prševemu vodilnemu motivu »zemlja« – »Slavija«. Zato je seveda res, da nekaj časa dobro lovi ravnotežje med fikcijo in dokumentom, nato pa ga začne nagibati k dokumentu, dokler v zadnji tretjini »dolge poti« skorajda ne omahne pod težo faktov. A naj je vse to še tako res, je hkrati tudi videti, da ta roman ni dokumentirana zgodovinska slika, ampak je na delu poetska domišljija, ki sestavlja dovolj živahen življenjski mozaik, ubere vsako epsko osebo in vsak življenjski drobec pa tudi dokument v epsko celoto oziroma v splošno socialno in narodno politično igro, v mobilizacijo in demoralizacijo ljudstva v severovzhodni Sloveniji in še v razpadanje avstro-ogrske državne in socialne strukture.

Videti je, da si hoče pripovedovalec z dokumentom zagotoviti polnokrvnost svoje realistične tehnike ter duhovne in duševne resničnosti časa. Opaziti pa velja tudi novélistični tok romana, srečanja in dialoge med ženskimi liki ter revolucionarji in »rdečimi gardisti«, saj preprečujejo, da bi se politične osebe zožile v enoplastno, zgolj družbeno dejavnost in podobo. Realističnost vzdržuje Kranjec tudi s priimki in imeni prekmurskih duhovnikov, madžarskih grofov, soboških in drugih notarjev, advokatov, trgovcev, žandarjev, Židov, učiteljev, vojakov vse do generala Maistra, kmetskih puntarjev pa osrednjih slovenskih in madžarskih politikov. Osebe in dogodke vpenja v mrežo krajevnih imen Prekmurja, Prlekije in Medjimurja, odtod pa še do Ljubljane, Zagreba in Budimpešte. Kot epski prostor je objektiviziran tudi pripovedovani čas: dogodki se vrstijo s koledarsko natančnostjo. Datacija vsega dogajanja razkriva duševno sliko posameznikov in množice v čisto določenem razvojnem trenutku. Zgodbenski prostor in kultura tega prostora pa govorita o sebi tudi z jezikovnimi posebnostmi, v katerih se je dogajanje ob svojem času tudi samo ubesedovalo. Večino besedila je Kranjec izdelal kajpada v knjižni slovenščini, tudi večino romanesknega, neesejiziranega besedila, hkrati pa si dovolil sorazmerno veliko regionalnega jezikovnega kolorita. Predstavljajo ga: prekmurščina v citatu in pogovoru, hrvaško medjimursko narečje pa nekaj madžarščine v ustih renegatov in kolikor je vsejana v prekmurščino. Kadar pa pripovedovalec poudarja zaostalost in odmaknjenost svoje pokrajine in njenega razumništva, tudi sam pripoveduje v prekmurščini. Posebno poglavje realistične poetike predstavlja tudi besedišče robatega ljudskega humorja.

Skleniti je mogoče, da je **Rdeči gardist** resnični jezik nekega življenja. Kranjec je odlično poznal težnje malokmetskega življenja v prevratnih letih, jih sam doživljal na svoji koži in postal tudi izvršni organ teh teženj. Morda bi ta roman zares moral napisati že leta 1940 oziroma 1941, kakor ga je prvotno tudi nameraval. V tedanjih razmerah bi bil takšen roman pravo zgodovinsko dejanje, morda z manj fakti, zato z več epske silovitosti bi mobiliziral proti napadalnemu fašizmu in vsakršni narodni slepoti in razredni konservativnosti. Zdaj je bolj obračun prve umetniške violine neke pokrajine s svojimi »predniki« ter poskus, kako z umetniškimi sredstvi gledati v obraz »sirovi resnici«. Realist v ljubezenski, moralni in socialni sliki svoje pokrajine in življenja sploh pač ni mogel mečkati, ko je moral opraviti analizo socialne in narodnopolitične zavesti teh prelomnih let. Pogumno se je napravil do tistega dna, kjer mu ni moglo nič več ubežati in kjer se je resnice malodane ustrašil.

FRANC ZADRAVEC

Foto Stojan Kerbler

USPEŠNICE

V knjigarni Cankarjeve založbe v Wolfovi 5, v Ljubljani so prejšnji teden prodali največ izvodov knjig z naslednjimi naslovi: Mona Lisa – Lamure, Otroci zime – Morche in Himalaja, rad te imam – Z. Jerin. Knjigarna Državne založbe Slovenije v Čopovi ulici je sporočila, da so med tri najbolj prodane knjige uvrstili: Mona Lisa – Lamure, Življenje je drugje – M. Kundera in pet delov Literarnega leksikona. Knjigarna Mladinske knjige na Titovi cesti pa je najbolje prodajala zbirko Znameniti Slovenci (Simon Jenko, Anton Tomaž Linhart, Matija Čop) in knjigi Življenje je drugje – M. Kundera in Onstran vesolja – K. Dreifuss.

Koprske uspešnice minulega tedna so: Zakladi Slovenije M. Kmecla, pesniška zbirka Kras C. Zlobca in Himalaja, rad te imam Z. Jerina.

V **Sevnici** so prejšnji teden bolje prodajali tele knjige: Korenine A. Haleya, Zakladi Slovenije M. Kmecla in O osvobodilnem boju D. Kvedra.

Kranjska založba Mladinske knjige beleži tele uspešnejše knjige prejšnjega tedna: Pravljice jugoslovanskih avtorjev, Zdravnik v hiši in Razmnožujmo okrasne rastline.

Bonsko pismo o obravnavanju klasičnega obdobja nemške literature

Rdeči Hölderlin

V letu 1978 so kar štiri nemška gledališča uprizorila Sofoklejevo »Antigono« po zastarelem, »temnem« prevodu Friedricha Hölderlina. V začetku leta 1979 vzbuja pozornost knjiga Francoza Pierra Berteauxa o tem nemškem pesniku. Novi roman vzhodnonemške pisateljice Christe Wolf o Heinrichu von Kleistu z značilnim naslovom »Nobenega mesta. Nikjer« je izšel takoj tudi na zahodu. Novelistični fragment Georga Büchnerja »Lenz«, že pred leti pisateljska tema mlade, leve generacije, je v letu 1979 z opero »Jakob Lenz« mladega skladatelja Joachima Rihma doživel tudi glasbeno obravnavo.

Bilo pa bi napačno, če bi po vsem tem sklepali, da je interes za te nemške klasične pesnike »ponovno oživel«. Dejansko je prisoten že vse obdobje po drugi svetovni vojni. Njihove tragične življenjske usode, ki bi jih z nekoliko prisiljeno primerjavo lahko postavili ob stran Jenku, Murnu, Ketteju in ki so v mnogočem odraz njihovega subjektivno brezkompromisnega stališča do takratne nemške stvarnosti, njihov ideološki in estetski položaj med literarnimi in političnimi strujami, med velikimi ekstremi nihajoče ocene njihovega dela, ki so spremljale njihovo literarno recepcijo – vse to jih dela bolj »sodobne« in bolj primerne, da se z njimi in ob njih soočijo različni umetniško-estetski kot tudi ideološko politični pogledi sodobnih intelektualcev, kot pa so to Goethe, Schiller ali Lessing. Ti so nasprotja svojega časa osebno in umetniško »predelali v sebi«, se s tem družbeno »etablirali« in tako postali za sodobnost preveč dovršeni in »zgodovinski«. Najbogatejša evropska družba »poznega kapitalizma«, ki je svoje proizvodne sile razvila do tehničnega perfekcionizma, v »harmoniji« svojih velikih meščanov trenutno ne najde duhovnih vzpodbud.

Ideali francoske revolucije

V letu 1791 je študent univerze v Tübingenu Friedrich Hölderlin skupaj s Heglom in Schellingom zasadil »drevo svobode« in prisegel zvestobo idealom francoske revolucije. Dobro desetletje kasneje je komaj 33 let star zaključil svoje pesniško ustvarjanje. Potem je še štiri desetletja preživel kot miren duševni bolnik v samotni sobici stolpa nad reko Neckar v Tübingenu. Pozabljen tudi kot pesnik vse do zadnjih desetletij 19. stoletja. Res pa je: tudi nekaj njegovih verzov iz tega »bolnega« obdobja je sprejeto v njegov pesniški opus. Današnji sorbonnski profesor germanistike in bivši visoki policijski uradnik Berteaux je v zajetni knjigi, svojevrstni mešanici znanstvene dokumentacije in 50-letne ljubiteljske privrženosti temu nemškemu pesniku, nastopil proti tezi o Hölderlinovi umobolnosti. Umik iz stvarnosti, neprilagodljivost preveč senzibilnega človeka svoji sredini, osebna nezmožnost, da sprejme propad svojih življenjskih in političnih idealov – Hölderlin je bil »drugačen«, toda ne duševno bolan, trdi Berteaux.

Literarno-medicinska polemika, ki pa presega te okvire. Ne gre samo za »biološki« odnos med genialnostjo in umobolnostjo, v nemški literaturi ne tako redko aktualen: Lenz, Hölderlin, Lenau, Nietzsche, med sodobnejšimi pisatelji švicarski pripovednik Robert Walser (umrl skoraj nepoznan leta 1956 v neki umobolnici, v kateri je preživel četrt stoletja, danes pa že splošno priznan kot eden »modernih klasikov«). V živem sodobnem zanimanju za Höderlina je prisoten tudi »družbeni« temelj, njegov odnos do francoske revolucije.

Pierre Berteaux s svojo novo knjigo samo nadaljuje tezo, ki jo je v razpravi »Hölderlin in francoska revolucija« predočil nemški javnosti že leta 1968. »Nemški podobi Hölderlina, ki cveti v ljubki modrini, manjka neka barva: rdeča. Kot da je nemška znanost za rdečo barvo slepa. Morda pa se je le boji.« In eden najpomembnejših nemških povojnih dramatikov, Peter Weiss, je v drami »Hölderlin« (1972) privedel na obisk k staremu pesniku mladega Karla Marxa. »Da pred pol stoletja revolucije niste opisali kot znanstveno utemeljeno nujnost, ampak kot mitološko slutnjo, to ni vaša napaka« govori Marx Hölderlinu. Vsekakor to ni več tisti Hölderlin, kot ga je rada prikazovala nemška meščanska literarna zgodovina: introvertirani romantik, prerok »pravega nemštva«, metafizični orfični jasnovidec, eksistencialni pesnik »biti«, pojem »poetičnega nasploh«.

Tudi ta »rdeči« Hölderlin ni nov. V tridesetih letih ga je v svojih odličnih, še vedno aktualnih marksističnih analizah nemške literature 18. in 19. stoletja opisal Györgi Lukacs. Toda v današnji Zahodni Nemčiji je za odmevnost takšne teze bolj primeren bivši šef francoske državne varnostne policije »Surrette National Berteaux kot pa sumljivi madžarski marksist. Tako kot tudi v Vzhodni Nemčiji, ki časti Hölderlina kot predstavnika »napredne meščanske literarne dediščine«, nosilec njegove recepcije ni mogel biti »revizionist« Lukacs, ampak njegov prijatelj in literarni soborec proti fašističnim dezinterpretacijam literature v tridesetih letih, pesnik in kasnejši kulturni minister NDR J. R. Becher.

Heinrich von Kleist ali »absolutni Jaz«

Ta »zablodeli pruski junker« je v letu 1811 končal s samomorom, star komaj 34 let. Takrat je Prusija sklenila pakt z Napoleonom in družno z njim korakala proti Rusiji. Ideali o velikem »vsenemškem« uporu proti »tiranu« so propadli. Nekaj let popreje je Kleist potoval v Francijo in se kot prostovoljec pridružil Napoleonovi armadi, ki se je pripravljala, da čez Kanal odpluje proti Angliji. Pariz petnajst let po veliki revoluciji mu je predvsem zapustil vtis strahotne samote človeka v velemestu. Christa Wolf opisuje njegovo vrnitev iz Francije in namišljeno srečanje s pesnico Günderode, ki je leta 1806 tudi mlada končala s samomorom. Umetnik, njegov subjektivni svet in odnos do revolucije – očitno so to teme, aktualne tudi v današnji Nemški demokratični republiki.

Hamburško gledališče je v letu 1978 na svojevrsten način, s skupno predstavo dveh celovečernih dram, počastilo dvestoletnika Kleista in osemdesetletnika Brechta: s Kleistovo »prusko« dramo o »Homburškem princu«, ki s kršitvijo povelja dosеže v bitki pomembno zmago, in dramatizacijo Brechtovega proznega fragmenta »Fazer« o vojnemu povratniku, ki se anarhično upre svojemu okolju.
Kaj ima politični reakcionar Kleist, predstavnik iracionalnosti romantične opozicije proti klasičnemu humanizmu Goetheja in Schillerja, opisovalec monomaničnih človeških strasti in nepremagljive samote človeka v kapitalistični družbi ter s tem predhodnik moderne »dekadentne« dramatike, kot ga je označil Lukacs, opraviti s Brechtom?

Obstaja pa tudi drugi Kleist, pisec sočne komedije »Razbiti vrč« in novele »Michael Kohlahaas«, kjer je moral tudi Lukacs revidirati svojo ostro oceno. Kleistov subjektivizem, njegov »absolutni jaz« je našel tu svojo objektivno, družbeno noto. V Kohlhaasevi zahtevi po »pravici do pravičnosti« odmevajo ideje francoskega in nemškega prosvetljenstva 18. stoletja.

Navezovanje na ideale prosvetljenstva postaja merilo za dobršen del nemške napredne kot tudi meščanske literarne znanosti. Tu je imela svoj vpliv tudi frankfurtska neomarksistična filozofska šola (Horkheimer/Adorno: Dialektika Prosvetljenstva, 1946). V deželi »ponavljajočih se družbenih restavracij brez predhodnih revolucij« (Hans Mayer) postajajo ideali prosvetljenstva neke vrste permanentna meščasnka revolucija: »ratio« napredka proti iracionalizmu konservativnega podrejanja avtoriteti države, nacionalizma in končno fašizma. Kako teče nit »napredne« nemške literature: od Lessinga, weimarske klasike preko Büchnerja, Heineja, Marxa do Thomasa Manna in Brechta, nasproti tisti »iracionalni«, ki teče od romantike preko Schopenhauerja, Nietzscheja do modernih desničarjev, kot sta Gottfried Benn in Ernst Jünger. Kam tedaj uvrstiti Kafko in moderni avantgardizem, Hesseja, filozofa Ernsta Blocha ali starejše pisatelje, kot so E. T. A. Hoffmann, Hölderlin, Kleist? Ali Lukacseva delitev na »realizem« in »dekadenco« ni bila preveč enostranska? Takšna vprašanja živo odmevajo v sodobni literarni znanosti.

Georg Büchner in vprašanje zgodovinske identitete

Da spada Büchner v »prosvetljensko«, napredno literarno tradicijo, ni sporno. Ta mladi študent je leta 1934 pri 24 letih kot politični emigrant umrl v Zürichu: njegova drama »Dantonova smrt« (prvič uprizorjena l. 1902!) in dramski fragment »Woyzcek« (»prvi in doslej še vedno edini delavec v nemški dramatiki«, kot je zapisal Heinrich Böll) se danes uvrščata v svetovno literaturo. Kot član demokratične zarotniške skupine je napisal politični pamflet »hessenski deželni glasnik« s plamenečim naslovom: »Smrt palačam, mir kočam!«.

Büchnerjeva literarna nagrada, ki jo nemška akademija za jezik in literaturo s sedežem v hessenskem Darmstadtu podeljuje od 1951 dalje, je medtem postala najbolj cenjena, skoraj reprezentativna literarna nagrada Zvezne republike Nemčije. Na razstavi Büchnerjevih nagrajencev v Bonnu v letu 1978 je svojevrstno delovala velika tiralica, izdana pred 140 leti zoper njega. Kajti sveže, aktualne tiralice zoper pripadnike skupine Baader-Meinhof so bile v tem letu razobešene v vseh javnih poslopjih Zahodne Nemčije – kot znak kriminala, terorja, državljanskega strahu. Kako je lahko istočasno tiralica simbol državljanskega poguma, intelektualne neodvisnosti, privrženosti političnim idealom? Ali je to znak, da sta področji »duha« in »oblasti« v današnji Zahodni Nemčiji spet neločljivo ločeni? In vendar – ob podelitvi Büchnerjeve nagrade so bili prisotni, tudi »uradno«, visoki predstavniki oblasti.

Dilema pa je kljub temu prisotna. Na kakšno zgodovinsko tradicijo se navezuje današnja Zvezna republika Nemčija, »najbolj demokratična država in družba v nemški »zgodovini«; kot rada samo sebe deklarira? »Kdo so naši politični vzorniki: Büchner ali Metternich«, je vpraševal v »vroči kulturno-politični jeseni 1977« eden od predstavnikov »intelektualcev«. Vprašanje, na katero ni dobil jasnega odgovora.

FRANC PRISTOVŠEK

Razvoj ilustrirane knjige (1)

Na dvorišču hiše tablic

Skozi vso zgodovino se je knjiga pojavljala na tisti kulturni stopnji nekega naroda, ko je duhovna ustvarjalnost prehajala okvire ustne predaje in iskala zanesljivejše in trajnejše sredstvo, da bi jo ohranila prihodnjim rodovom.

Razumljivo je torej, da se je knjiga pojavljala zato v različnih časih in različnih oblikah. Kateri so bili osnovni pogoji za nastanek knjige, katere zgodovina sega kar petdeset stoletij nazaj? Predvsem je bil vselej nujen obstoj črk ali znakov, primeren pribor za pisanje in lahko prenosljiva podlaga. Različne oblike knjig pa so bile odvisne od sestavin, iz katerih so se izdelovale. To so bili lahko palmovi listi, les, slonova kost, koža, voščene ploščice, tekstil in podobno. Od materiala je bilo odvisno, koliko časa je bil v rabi, pa tudi, koliko časa se je ohranil. Tako na primer ni najstarejših dokazov slikovno pisanih knjig, ker se v vlažnem kitajskem podnebju niso mogle obdržati, so pa lepo ohranjena besedila na kosteh in želvjih oklepih iz Honana v času dinastije Šang-Jin, kar seže nekako v obdobje 1766–1122 pred našim štetjem. Ker je ta ohranjena pisava zelo razvita ter tehnično spretno napisana, lahko znanstveniki kljub pomanjkljivim dokumentom dokazujejo znatno prejšnjo izkušnjo v pisanju. V razvitih družbah, med katere je tedaj vsekakor sodila Kitajska, so se materiali hitro menjali, s tem pa tudi oblike knjig in načini njene izdelave. Materiali pa, na katerih so nastajale knjige pri manj razvitih narodih, so se ohranjali dolgo in so pri nekaterih narodih v uporabi še danes.

Beseda *knjiga* ni povsem jasno ugotovljena. Verjetno izvira iz staronordijske besede *kenning*, kar pomeni *zapis, znak*. V širšem pomenu pa lahko s knjigo označimo vsak z besedo označeni jezikovni dokument večjega obsega, zabeležen na lahko prenosljivem materialu.

Je torej predmet iz žgane gline, ki so ga našli italijanski arheologi pri izkopavanju v Faistosu, knjiga ali disk iz Faistosa? Obe strani ploskega diska sta zaznamovani z vrezano črto v obliki spirale, ob kateri teče napis, ki se začenja na zunanjem robu in končuje v središču. Na disku je 242 znakov, od katerih je 45 različnih črk. Navpično vrezane črte ločijo znake v besedne skupine. Črke so slikovne in do podrobnosti izdelane, razločiti se da moške in ženske ter celo različne rasne tipe. Kar najbolj preseneča, pa je dejstvo, da vse to ni vrezano, ampak s posameznimi žigi vtisnjeno v mehko glino, kar pomeni, da je disk dejansko natisnjen s premičnimi črkami! V knjigi Začetki civilizacije Sir Leonard Woolley (Zgodovina človeštva, I/2, str. 286) trdi, da se ne bi nihče trudil izdelati toliko črk samo za en dokument in da zatorej ta edinstveni dokument še čaka na podobna odkritja v svoji domovini.

Ta napis s Cipra, ki je nastal v bronasti dobi, učinkuje povezano in v njem ni znakov za številke. To potrjuje domnevo, da gre za tablico literarne vrste in verjetno ne obravnava seznamov in računov kakor istodobne minoške tablice. Takih domnev in zanimivosti bi se dalo nanizati brez števila, vendar to tu ni moj namen. Uvodoma sem hotela le opomniti, kako daleč sega ideja po trajnejšem zapisu in kako težko se je skozi stoletja rojevala knjiga, kakršno poznamo.

Najstarejše knjige so z Vzhoda.

Na *papirusovem zvitku* so jih uporabljali Egipčani že 3000 let pred našim štetjem. Že *Knjige mrtvih* v dobi faraonov so bile okrašene z miniaturami. Ker nas bodo nadalje zanimale predvsem ilustrirane knjige, ne moremo mimo spoštljive starosti najstarejše ohranjene ilustrirane knjige, ki je nastala leta 1980 pred našim štetjem v Egiptu!

Kitajske knjige iz 13. in 14. stoletja pred našim štetjem so bile pisane na *bambusovih deščicah* in verjetno ilustrirane, nekaj stoletij pred našim štetjem pa so jih začeli pisati na *zvitke svile*. Prva lesorezna knjiga na Kitajskem se je pojavila v prvih stoletjih naše dobe, torej dobro tisočletje prej kot v Evropi!

Tudi tisk s pomičnimi črkami se je najprej pojavil na Kitajskem. Najstarejša tiskana knjiga je tako svitek *Sutre* v kitajskem prevodu iz leta 868, bogato ilustriran.

Toda Evropa je morala prehoditi to pot sama. Zato se ob orientalskih-islamskih, hebrejskih, japonskih, kitajskih – knjigah in njenih ilustracijah in iluminacijah od prvih začetkov vse do 17. stoletja ne bom posebej ustavljala.

Helenistična in rimska kultura sta prevzeli stare egipčanske oblike knjige.

Znanstveniki se na splošno strinjajo, da so bili Egipčani, ki so znali brati in pisati, zelo neznatna manjšina prebivalstva. Izhajali so iz premožnih razredov, saj si revež ne bi mogel privoščiti dolgoletnega in dragega šolanja. Raba zlogovne pisave, ki ima najmanj desetkrat daljši seznam znakov kakor abeceda, in izredno zaprto osnovana šolska organizacija, niso pospeševali množičnejšega širjenja knjige. Sumersko in starobabilonsko prebivalstvo je bilo v tem mnogo dlje. Poleg nekaj tisoč poklicnih pisarjev, so si tudi poslovni ljudje lahko pridobili vsaj površno znanje v pisanju za svoje namene. Zato so obstajale številne pisarske šole, tako imenovane *hiše tablic*. Šola, ki so jo ustanovili v Ningalovem templju v Uru pod pokroviteljstvom Belšalti-Nannar, hčere kralja Nabonidusa (555–539 pred našim štetjem), je imela predhodnico v istem poslopju že v štirinajstem stoletju pred našim štetjem! Najboljši primer šole okoli leta 1780 pred našim štetjem je šola v neki zasebni hiši v Ur u. V Široki ulici dečki sedijo ali čepijo v vrstah na dvorišču in v sobi za goste, ko čakajo, da pride po stopnicah iz svojega zasebnega stanovanja šolski ravnatelj, medtem ko pomožni učitelj ali starejši učenci nadzirajo priprave za jutranjo šolsko vajo. Prav tak prizor opisuje neko starejše besedilo v klinopisu:

Na sestanek z učiteljem na dvorišču hiše tablic
pridi, moj sin. Usedi se mi pred noge.
Zdaj bom govoril s teboj; napni ušesa!

V starem veku so prepisovali in razmnoževali knjige za to delo usposobljeni sužnji. V Atenah, Aleksandriji in Rimu, tedanjih velikih kulturnih centrih, je nastalo visoko razvito knjigotrštvo. Čeprav so pri starih Grkih skulpture in slikarije na vazah ilustrirale osebnosti in dogodke iz Homerja, kot so v starem Egiptu slike v grobnicah ilustrirale dohodke iz življenja pokojnika, religiozne pogrebe in scene iz posmrtnega življenja, tako se ta pojem omeji na slikovno prikazovanje knjižnih del: ilustracija postane slikovni material, ki razlaga, spremlja in krasi tekst.

Tako so antični pisarji tudi izrisovali vizualno razlago, če je vsebina to zahtevala. To pomeni, da je bila ilustracija zgolj opis, brez ozadja in okvira, podrejeno vključena v tekst.

Take *ilustracije kot miniature* so ohranjene v antičnih rokopisih iz 4. in 5. stoletja, najlepša med njimi pa sta gotovo *Vergil*, ki ga hranijo v Vatikanski biblioteki in ga zato poznamo tudi pod nazivom Vatikanski Vergil, ter *Homer*, ki ga hranijo v milanski Biblioteca Ambrosiana.

Sicer so že 300 let pred našim štetjem začeli uporabljati za pisanje fineje izdelano usnje, *pergament*, vendar je šele njegova stalnejša uporaba privedla do bistvene spremembe v obliki knjige.

TATJANA PREGL

Bežen pogled na malo znano, samobitno literaturo pete celine

Avstralska resica listja

Svojemu najnovejšemu romanu je naš Nobelovec Patrick White dal naslov ‚Samo resica listja' – je pripovedovala v pogovoru za Delo avstralska pisateljica in univerzitetna profesorica Dorothy Auchterlonie-Green. Gre za brodolom, po katerem se civilizirani avstralski meščani rešijo na samoten otok, kjer prebivajo divjaki. Vse pobijejo, le neko žensko pustijo in ta se med njimi povsem udomači, samo resica zelenega listja okrog bokov jo loči od ostalih golih domorodcev.

Je ta resica listja dejansko edina meja, ki loči našo civilizacijo od divjaške oziroma od kulture Aborigines, za katero so zdaj ugotovili, da naj bi bila stara sto tisoč let.

Sicer pa je Dorothy Auchterlonie-Green v svojem orisu avstralske literature želela poudariti njeno samobitnost in neodvisnost od angleške, čeravno bi Britanci večkrat radi Avstralijo predstavili zgolj kot svoj podaljšek. Kljubujoč tem poizkusom, je vrnila, češ da je Britanija v bistvu »provincialen otoček.« S tem, ko je ugotovila, da je našla v knjižnici filozofske fakultete v Ljubljani več avstralskih literarnih del kot v znamenitem angleškem Cambridgeu, ni hotela toliko poudarjati obilice knjig v Ljubljani, kot prav podcenjevalno ožino v Cambridgeu. Na Avstralce še danes pritiska pečat, češ da so bili njihovi predniki iz Anglije in Irske izgnani kaznjenci, vendar pa najnovejši avstralski zgodovinarji že postavljajo tezo, da je bil izgon teh zločincev samo izgovor za Angleže, ki so hoteli dobiti svoje delovno oporišče v okviru svoje – daljnovzhodne trgovine. Toda prav dejstvo izgnanstva, samote na prostranem kontinentu in težkih podnebnih razmer, zlasti suše, je v marsičem zaznamovalo rast avstralske literature.

Občutek izgnanstva je rodil težnjo po vzajemni solidarnosti in kljubovanju, pa tudi nekakšen novi nacionalizem, čeprav so tega pozneje uravnovesili s priznanjem praprebivalcev, ki so jim v začetku delali hude krivice, in sprejetjem drugih etničnih priseljencev v svoj krog. »Tako je za Avstralijo danes značilna večnacionalna kultura,« je pribila Greenova.

Občutek izgnanstva in krivic je v literaturi sprožil zelo izrazite demokratične težnje po enakopravnosti in uveljavljanju socialne pravičnosti. Zanimivo je, da so mnogi avstralski pisatelji, pa čeravno niso brali Marxa, podzavestno pristali na podobnih

Patrick White – Nobelov nagrajenec

izhodiščih kot Marx, vključno velikega romantičnega pisatelja Henryja Lawsona iz 19. stoletja in sodobnega avtorja Williama Forsterja, ki je v svoji knjigi »Midas« naravnost jurišal na denarništvo. Mesto je za avstralske pisatelje nasploh pogosto leglo izkoriščanja in pokvarjenosti, medtem ko je podeželje, gozd in prerija, puščava pri vsej svoji trdoti – predel čistosti. Puščava kot element stvarnega in duhovnega doživljanja je odigrala svojo močno vlogo tudi v delih Patricka Whitea, ki je dotedanjemu socialnemu realizmu dodal svoj smibolizem. V svojem romanu »Voss« je v puščavi našel potrditev nenehnega človekovega iskanja sočloveka, se pravi človekove povezave s soljudmi in naravo.

Sicer pa je leta 1847 pisatelj Aleksander Harris že s svojim romanom »Naseljenci in kaznjenci« prvi opozoril na trpljenje priseljencev in hkrati položil temelje utopični tradiciji novega avstralskega človeka. Pisatelj Marcus Clarke je to začeto pot nadaljeval z romanom »V času življenja«, ki ga je najprej leta 1870 objavljal kot nadaljevanko v neki reviji, pozneje leta 1874 pa v knjižni obliki.

Ženske so odigrale v avstralski literaturi svojevrstno vlogo. Po eni strani so bile družbeno zapostavljene, saj so v glavnem živele doma kot gospodinje, včasih povsem same z otroki mesece in mesece, po drugi strani pa so imele čas za pisanje in v pisanju so se hotele tudi potrditi. Ker pa kot ženske s peresom ne bi mogle prodreti, so si pogosto izbirale moške psevdonime. Tak primer je tudi Henry Richardson, ženska, katere glavni roman, »Bogastvo Riharda Mahonyja« je izhajal v treh zvezkih od leta 1912 do 1929 in na široko odmeval. Opisuje življenje brezposelnega zdravnika, ki pride v Avstralijo, da bi zaslužil kot zlatokop, ki pa vendar spozna, da je njegov pravi poklic bolj človeški in se zato k njemu vrne. Zanimiv je tudi drugi roman z naslovom »Maurice Guest,« ki razkrinkuje erotično grabežljivost in težnjo človeka po priposestvovanju drugega človeka. Pisateljica Christina Stead je vzbudila pozornost v letih od 1930 do 1940. Značilen je njen skoraj avtobiografski roman, ki pa ga je zaradi družinskih obzirnosti locirala v ZDA, katerega naslov »Človek, ki je imel rad otroke«, je v bistvu ironičen. Opisuje namreč svojega očeta, ki je bil družinski nasilnik – možne so celo asociativne primerjave s Hitlerjem – medtem ko mati kljubuje, hči se pa končno emancipira in postane pisateljica. V svojem romanu »Hiša narodov« je avtorica nasprotno razkrinkala mednarodni bančni sistem in reko denarja, ki se zliva v neko pariško banko.

Najmlajša generacija avstralskih pisateljev – po besedah Greenove – skuša najti svojo potrditev in zanikati odtujevanje s hrupnim opisovanjem spolnosti in nasilja, kar ni po njenem okusu, čeprav ima v tisku veliko odmeva. Bolj se je zavzela za umirjeno, a optimistično poezijo najstarejše avstralske pesnice Judith Wright, ki je ob svoji 65-letnici izdala zbirko pesmi »Četrta četrtina«, oziroma za angažiranega mladega pisatelja Davida Irelanda, ki je v svojem romanu »Neznani industrijski ujetnik« (leta 1971) s prikazom delavcev v petrolejskih rafinerijah Shell v Sydneyu želel potegniti celo primerjavo s prvimi izkoriščanimi priseljenci v Avstraliji.

BOGDAN POGAČNIK

Listi iz dnevnika Bojana Štiha, ki z naslovom Izgubljeni sin na Stradunu, izidejo pri Obzorjih

Kulturni dom v Iški vasi

Zima je še. Na cesti iz Iške vasi proti Gornjemu Igu leži sneg. Barje pa je že kopno. Nekakšna sinja luč je razlita nad pokrajino. Ta berlinsko sinja (plava) luč se ponavadi v naših krajih prikaže šele v majskih ali v junijskih večerih. Zdaj pa je šele marec in že je tu. Hodim po cesti, ki je v dolgih vojnih letih sprejela nase in tudi nosila na svojih tleh čudno skrivnostne ljudi in ubijajoča orožja. Smrtne tovore. A spomin ni v vojnih letih, marveč premišljujem na tem zimskem sprehodu o smislu in nesmislu naših kulturnih početij in dejanj.

V mojem spominu je zdaj podoba kulturnega doma v Iški vasi, podoba ki se druži s knjigo Ernsta Cassirerja Poskus o človeku (An Introduction to a Philosophy of Human Culture) in sem jo prebiral prav te dni. In kakor se sliši neverjetno, ta sprehod odkrije pomensko zvezo med kulturnim domom v Iški vasi in Cassirerjevimi meditacijami o definiciji človeka v pojmih ljudske kulture.

In vendarle ne vem, stoječ tu na obronkih krimskih gozdov, ali je to moje početje, pravzaprav razmišljanje o smislu in nesmislu naših kulturnih dejanj kakorkoli pametno ali celo koristno. Zakaj sploh premišljevati o naših kulturnih početjih? Ali niso tega že storili Ivan Cankar? Izidor Cankar? Anton Dermota? Ferdo in Juš Kozak? Fran Alorecht? Ivo Brnčič in Dušan Pirjevec? In kaj so dosegli? Kaj se je zaradi njihovih razmišljanj in spoznanj spremenilo v naših kulturno vedenjskih navadah? A močni dvom o koristnosti tovrstnih razmišljanj nikakor ne odtehta teže naših življenjskih usod in tovora brutalnih dogodkov v teh usodah, ki nas nepreneho-ma silijo v meditacije o povojnih dogodkih znotraj kulturne sfere.

Še pomnim, a brez jeze in brez slepote, 16. junij 1969 leta. Dnevnik pove, da je bilo sončno in vedro jutro. Takrat sem se znašel brezposeln na cesti potem, ko mi je bila izročena delavska knjižica z besedami: »Išči si delo, kramparskih rok je premalo na Slovenskem!« Zapomnil sem si te besede, a ne zaradi tega, da bi postale v prihodnosti menica ali celo hipoteka, tem manj pa seveda, da bi živele v mojem spominu zaradi poravnave v bodočnosti. Spodbujale pa so me te besede k temu, da sem poskušal odkriti splošne in posebne vzroke, zaradi katerih se v naši kulturi od časa do časa poizkuša uveljavlti in tudi uresničiti geslo Krepieren soll der Hund. Toda to razkrivanje splošnih in posebnih vzrokov naj nikakor ne poteka v okvirih razmišljanj o samem sebi, marveč se sme uresničevati le kot meditacija o naravi in funkciji kulture. Zato sem bral učene knjige in razprave bistrovidnih peres o bistvenih kulturnih vprašanjih, o smislu in namenu kulture, o njenem pomenu v oblikovanju spoznavnih možnosti in moči človeka, o vzgojnih in moralnih učinkih kulture. Fromm. Adorno. Marcuse. Illich. Habermas. Mc Luhan. Cassirer itd.

In vendarle vsa ta branja niso ustvarila jasnejše podobe o kulturi. Kultura kot zabava? Ali kot vera? Subkultura in Offkultura? Kultura kot instrument politike? Ali celo prosvete? Kultura kot antipolitika? Kultura kot mit ali pa kot inkarnacija zgodovine in človekovega bivanja? Kultura kot metoda v samoosvobajanju človeka? In tako je tudi poslej vprašanje, kaj je kultura, ostalo v moji zavesti in spoznaji brez jasnega in trdnega (varnega) odgovora. Kljub temu pa mi je čedalje večja obveščenost o stališčih posameznih iskalcev in mislecev s kulturološkega področja pomagala v marsikaterem pogledu. In ne moti se Cassirer, ko trdi, da »znanost prinaša red v mislih«. Nekaj pa je onstran slehernega dvoma. Ko v marčnem zimskem dnevu gledam kulturni dom v Iški vasi, ki je bil še pred meseci avtobusna garaža, vem, da z našo povojno kulturno politiko nekaj ni v redu.

Korak me pelje navkreber po krimski cesti. Tam spodaj pa v nekdanji avtobusni garaži, ki je zdaj v imenu našega veličanstva kulturne politike spremenjena v ljudsko kulturno-prosvetno dvorano, vadijo Butalce Frana Milčinskega. V dvorani so preprosti, škripajoči stoli. Neoblazinjeni, kajti ljudstvo ima trde zadnjice. V kotu stoji zelena železna peč, kakršne je nekoč izdelovala tvrdka Lutz. Vhod v dvorano je kar s ceste, preddverja ni in tudi ne garderobe. Oder, ki ni večji od kvadrata 3×3 m je povsem neopremljen. Sanitarno higienskih prostorov ni. Ta kulturno-prosvetna dvorana je resnična podoba in ogledalo naše povojne kulturne politike. Vsa leta po vojni smo le množili upravno kulturne organizme in uradnike v njih. Zdaj že imamo toliko raznovrstnih kulturnih in interesnih skupnosti, da resnično ni več mogoče ugotoviti, kaj v resnici počne ta velika divizija uradnikov, vodnikov in svétnikov. A številni naši kraji nimajo skoro nikakršnih možnosti za izvedbo najbolj preproste in tehnično enostavne kulturno-prosvetne prireditve. Kakšna je dvorana v Štorah? Kaj ima Metlika? Kako vzdržujemo domove v Trbovljah, Zagorju, Hrastniku? Ali je kdo videl dvorano v Lendavi ali pa v Murski Soboti? Kaj sta dobila po tridesetih letih svobode Tolmin in Bovec? In Kobarid? Zakaj smo skorajda uničili prelepo Tartinijevo dvorano v Piranu? Pa grozljiva podoba gledališke dvorane v Kopru? In spomin mi pripoveduje iz celjskih gledaliških let, kako smo igrali v mrzlih, zanemarjenih in neopremljenih dvoranah. Brez WC. Tudi po lestvah smo lezli, da smo lahko prišli na oder. Ghetto. Pravi ghetto naše kulture in umetnosti.

In mislim na lepoto Jelovškove baročne cerkve v Grobljah in primerjam njeno lirično odličnost s surovostjo dvorane v Iški vasi. Bodimo hvaležni zgodovini in njenim umrlim rodovom, ki so s svojimi rokami postavili in zgradili na naših tleh evropsko arhitekturo in prostore, v katerih je živela slovenska beseda od Primoža Trubarja in Janeza Svetokriškega dalje, muzika Gallusova in barve naših anonimnih freskantov od štirinajstega stoletja naprej. In veselim se v tem zimskem opoldnevu nad Iško vasjo duha Palladijevega, ki je bil navzoč pri oblikovanju vile Zemono v Vipavski dolini ...

Materina smrt

Zdaj, v tem zimsko-pomladnem opoldnevu pod Krimom se nenadoma domislim zimskega jutra materine smrti. Bila je sobota. Januar 1975. Ob pol osmih zjutraj je zazvonil telefon. Ko sem dvignil slušalko, se je oglasila mati in me prosila, naj takoj pridem k njej, ker se počuti slabo. Ni minilo četrt ure, ko sem vstopil v sobo, v kateri bo čez dobro uro po mojem prihodu umrla.

V sobo, ki sem v njej preživel otroštvo, mladost in dobršen del zrelih let. Mati je ležala na kavču. Tisto, kar me je takoj presenetilo, ko sem odprl nezaklenjena vrata in vstopil v stanovanje, bi lahko opisal in opredelil z besedo: *red.* Vsi vidni predmeti so bili urejeni, vse je bilo pospravljeno in čisto, ko da bi mati vso dolgo noč in ves dolgi dan pred to njeno zadnjo zemeljsko nočjo delala in pospravljala. Občutil sem njeno željo in odločenost, da bo zapustila naš še živi človeški svet predmetov kar se da v zglednem redu in urejenosti.

Ko sem se ji približal, da bi ji dal roko in jo pozdravil, sem opazil, da njen obraz sije v nenavadni srebrno sivi bledici. Gledala me je s svojimi neskončno lepimi, zame lepimi, modrimi očmi. Potem je rekla, čez hip: »Konec je. Umrla bom. To vem. Denar za pogreb je na mizi. K očetu grem. Grehov nimam. Kar pa sem jih storila, sem se zanje pokorila v svojem delu. Ohranite to stanovanje v družini.« Potem je umolknila.

Gledal sem skozi solze materin lepi obraz. Obraz nekdanje dunajske služkinje, ki si je v letih pred prvo svetovno vojno s trdim delom in garanjem služila kruh po gosposkih hišah veselega Straussovega cesarskega Dunaja. Ob nedeljah in praznikih je molila Boga v cerkvi svetega Štefana, v prostih večernih, pravzaprav že nočnih urah pa je prebirala takratno poezijo moderne, simbolizma in fin de siècla in je zaradi tega branja govorila nemščino, ki se je ne bi sramovali ne Rainer Maria Rilke ne Hugo von Hofmannstahl in Karl Kraus, ljubljeni avtorji te preproste slovenske Hausmädchen. Služkinja in dekla. Sirota, ki je prišla na Dunaj kot toliko drugih deklet iz slovenskih dežel. Kajti tudi ona je bila rojena v strašni revščini v koči iz blata. V dolini Sotle. Na pol poti med Kumrovcem in Staro vasjo na Bizeljskem. Viničarska hči, a polna sijajne življenjske volje in strastne trdoživosti, ki je mejila skorajda na junaško trmo. Ženska z izjemno bistrim duhom in pretanjenim smislom za humor in za pripovedovanje in besedno slikanje življenjskih usod. Bitje z fenomenalnim spominom, zakaj skorajda vse, kar je kot dekle in žena prebrala, je ohranila v čistem in jasnem spominu do konca svojih osemdesetih let.

Moja mati je brala od štirinajstega leta naprej. Od takrat, ko so jo pripeljali na Dunaj služit kruh. Ko ji je bilo petindvajset let, je že dobro poznala klasično in sodobno nemško in avstrijsko leposlovje. Zato nikoli ni imela posebnih težav, pa naj je beseda stekla o Goetheju ali Liliencronu ali Dehmeu ali pa celo Hölderlinu. Poznala jih je in povedala svojo misel o njih. Misel bralca, ki svojo svobodo in enakopravnost išče v umetnosti in ne v sindikalnih pravicah. Zame je bila moja mati vse življenje umetnica, čeprav ni z nobenim literarnim dejanjem ali spisom vstopila v leposlovje, ki je sicer v njem živela in čustvovala s tolikšno vztrajnostjo, voljo in odločnostjo. Bila je bitje odločnih dejanj. Potem ko je srečala mojega očeta, preprostega progovnega delavca na dunajskem Südbahnhofu, je kaj kmalu spremenila v duhovnem pogledu njegovo življenje in bivanjske navade. Ob nedeljah sta se sprehajala po Pratru s knjigami v rokah, zakaj oče je po vsakodnevnem deseturnem napornem delu zbiral znanje v socialno demokratski večerni šoli. Tu, v tej šoli je odkril in spoznal socialistično misel, a se je kaj kmalu pod materinim vplivom pridružil levici avstrijskih socialistov in se začel navduševati za Friedricha Adlerja. V imenu tega navdušenja je tudi pozdravil njegov atentat na grofa Sturghka. Že takrat je bral članke Rose Luxemburg in Karla Liebknechta. Toda v svoj svet umetnosti in literature pa mati očeta kljub svoji duhovni moči ni mogla zvabiti. Zato pa je to storila z otroki in tako sem že v otroštvu in nežni mladosti doživel z njo Beethovna, Rossinija, Schuberta, Wagnerja, Mahlerja in Richarda Straussa. Najbolj pa mi je odprla pogled v gledališča in zato sem kot sedemletni pobič doživel sijajno prvo uprizoritev Balzacovega Mercadeta v režiji doktorja Branka Gavelle. Bilo je to 20. XI. 1930 leta. Z zanesljivo in varno vodniško roko me je mati pripeljala od Sneguljčice do Hamleta. Tam pa me je zapustila z besedami: Tako, zdaj pa pojdi sam dalje! Takrat mi je bilo štirinajst ali petnajst let.

Kadar mislim o materini kulturni in umetniški volji, se mi vedno in znova potrdita staro spoznanje in prepričanje. Zgodovina, v kolikor človeštvo sploh ima »tisto,« čemur pravimo zgodovina, ni delo in stvaritev tako imenovanih velikih kraljev, državnikov, poveljnikov, politikov in njim podobnih odličnikov, čeprav njihovega dobro-slabega in slabo-dobrega vpliva na kolektivno in individualno usodo ljudi ne smemo zanemariti ali celo spregledati. Dejal bi, da je zgodovina snov ali prst, ki jo sestavljajo *odlični* ljudje iz *ljudstva*: matere, kmetje, umetniki in znanstveniki. In ker je moja misel razkolniška in manihejska, smem reči, da je moja mati ustvarjala zgodovino. Nevidno. Zase. S svojo dobroto in bistrovidnostjo. Pa tudi s svojimi juhami, ki jih je kuhala za ljubljanske ilegalce, med njimi tudi za Kajuha, s katerim je zagreto debatirala o Župančiču in o tem, kako je Vidmar doživel in opazil njegovo poezijo. Nekoč, morda leto dni pred vojno, mi je rekla, ko sva se pogovarjala o Rilkeju in o njegovi Pesmi o ljubezni in smrti korneta Krištofa Rilkeja, da je v Vidmarju preveč racionalista, da bi lahko doumel iracionalno bít poezije. Takrat mi je prebrala v nemščini ta-le odlomek: »Nekdo, ki je ves v beli svili, je spoznal, da se ne more zdrámiti; zakaj zbujen je in zmeden od resničnosti. Tako plaho je zbežal v sanje in stoji v parku, sam v črnem parku. In v selica je daleč. In luč laže. In noč je blizu krog njega in hladna. In vpraša ženo, ki se je sklonila k njemu, ‚Si mar ti noč?' Ta se smehlja. In tedaj ga je sram za svojo belo obleko. In rad bi bil daleč in sam v orožju. Ves v orožju.« (Prev. Fran Albrecht). Če ne doumeš te prispodobe, je rekla takrat, ti bo večno zaprta pot k Župančiču. Mlademu in staremu.

Nenadoma pa je v tem januarskem jutru minilo spominsko potovanje, s katerim sem premeril njeno življenje. Njeno tako dragoceno in prav zaradi popolne odsotnosti vseh zunanjih posebnosti tako izjemno življenje, ki sem ga dobro poznal, z njo vred pa tudi sodoživel kot otrok, kot mladenič in kot odraščenec. Belolasa glava je mirovala na blazini. Koščene, suhe roke, zvite od revme, ki jo je izmučila v mladosti, so mirovale. Ničesar ni bilo videti. Ne krčev in ne valovanja bolečin. Ničesar ni bilo slišati. Ne vzdihov in ne hropenja ... Mirno, komajda opazno je dihala. Nekakšna čudna in neskončno lepa muzika je napolnila sobo moje mladosti, očetove knjižnice in prihodnje materine smrti. Ne vem imena te glasbe in ne poznam njenega stvarnika. Soba, od stropa pa do tal, v vseh kotih, je bila polna zvokov, tonov, akordov. Nekakšen skorajda čudežno nežni glissando je valoval od stene do stene. Pomislil sem, da poje zrak in da skozi okna stopajo v sobo v daljavi neznanosti in tujosti ustvarjeni glasovi, a le zato, da bi se spet izgubili iz sobe in se skrili v novo neznanost in v novo tujinstvo. In ko sem tako bival med neznanimi glasovi, sem nenadoma opazil, da je mati imela na sebi svečano črno obleko, ki jo je nosila vedno, kadar se je odpravila v gledališče ali na koncert. Zdaj pa je naenkrat ta gledališko-glasbena obleka zadobila značaj smrtnega oblačila. Pogrebnega. Kdaj jo je oblekla? Ko je začutila, da se bliža strašni in neznani konec? Ali je bilo to prejšnji večer, ko so jo obiskale sosede in jim je z bistrim humorjem pripovedovala stare dunajske zgodbe, zakaj moja mati, ki se je izšolala ob pomivalnih koritih, ni nikoli pozabila na mesto svoje mladosti, v katerem je spoznala zaradi svoje izjemne kulturne volje Glucka, Haydna, Mozarta, Beethovna in Schuberta, toda pozneje tudi Arnolda Schönberga in Albana Berga. Ali pa je morebiti na večer pred smrtjo obnavljala zgodbe iz let osvobodilnega boja in ljubljanske ilegale, ki jih je tako rada pripovedovala? Naj povem v njen anonimni literarni spomin, da nisem nikdar in nikogar slišal, ki bi tako kot moja mati s tolikšno blago ironijo, a vendarle neomajno moralno ostrino opisoval vojni čas in njegove rdeče, bele in sredinske protagoniste. Za sovražnika ni našla ne grde besede in ne jerihonske kletve. Le s komično-groteskinimi potezami je slikala ukrivljene, lakotniške in lumpenproletarske belogardistične in domobranske postave, ki so se opirale na svoje neskončno dolge majnliharske puške. Le kadar je pripovedovala o črnorokcih, so njene modre oči zasijale v čudni svinčeni in sivi svetlobi. Pa to ni bilo sovraštvo, le groza ob ničevosti človeka je bila.

Kmalu potem, ko sem zagledal črno obleko na njej, sem opazil tudi očetovo sliko na mizici ob kavču. Poklicali smo zdravnika, čeprav smo vedeli, da ni v njegovi moči delati čudežev. Približala se je pol deveta ura tistega bridkega zimskega jutra. Bili smo že vsi pri njej. Njeni bližnji. In sosedje iz hiše in ulice. Januar mesec. Brez snega in brez snežnobelih božičnih in silvestrskih skrivnosti starega leta. Še nekaj minut je manjkalo do pol devetih. Stali smo tihi in nemi in čakali, kaj se bo zgodilo. Mati je pogledala, zaprla oči in obmirovala. Mila godba v sobi ni prenehala. S pogledom sem blodil po sobi. Spomin se je spet odpravil v otroška leta. Izpod stropa je visel velik rjav lestenec z devetimi žarnicami. V kotu je stala velika knjižna omara, v kateri so se svetili Izidorjevi zvezki Zbranega dela Ivana Cankarja, darilo očetu za njegovo dolgoletno požrtvovalno delo v Šentjakobski knjižnici. Na steni je visela kopija Böcklinovega Otoka smrti, na klavirju pa so bile note Beethovnove skladbe Für Elise in Čajkovskega skladbe Capriccio italienne. Na steni ob peči Čargova podoba Puškina v rdeči kredi. Bel vezen prt, kakršnega so izdelovale učenke obrtne šole pod vodstvom profesorja Raiča.

In potem se je spomin ustavil pri nekem dogodku iz otroških let. Nekega poznega septembrskega dne, bila je obenem zgodnja jesen in pozno poletje, sva z materjo odšla zdoma v mesto, kot smo rekli ulicam onstran Rimskega zidu. Ker je bil lep, dasiravno hladen, a sončen dan, je mati pustila okna odprta. Ko sva se vrnila domov, bil je že gost mrak in predmestna ulica je bila prazna in zapuščena, je bila moja soba, moja otroška soba in soba zdajšnjega materinega odhoda s tega sveta polna lastovic. Sedele so na knjižni omari, na klavirju, na oknicah in na vezeh velike stropne svetilke. Bogvedi zakaj so lastovice priletele v mojo otroško sobo hiše za Rimskim zidom? Ali so bile utrujene od dolgega leta iz severnih dežel? Ali so se prestrašile prihajajoče hladne noči, čeprav še ni bilo mraza v deželi in v mestu. Tisto otroško noč sem preživel in prebedel z nežnimi pticami pesnikov. Kam so zginile te ptice mojega lepega otroštva, ki mu je mati kazala pot, kadar mi je brala Devinske elegije? Pa Murnove in Jenkove pesmi! Ko je mati zagledala ptice v sobi, je ugasnila električno luč. Za jutrišnji odhod pa jim je natresla po sobi drobtinic, žitnih zrn in prosa. Za pot v daljni Egipt. In ker tisto noč nisem spal, sem mislil o materinih besedah, da bodo lastovice, ki so si izbrale naš dom za prenočitev, prinesle srečo in da se bo do prihodnje leto vrnile k nam z darovi juga in sonca. Vso dolgo noč sem v otroški vročici fantazijskih potovanj – popotovati mi je v zrelih letih postalo skorajda smisel bivanja in iskanja – poslušal nočno življenje teh nežnih gostujočih ptic. Šumenje perutnic, prestopanja, komajda slišne glasove iz grl. Še predno se je zdanilo, so lastovice postale nemirne. Pomaknile so se k oknu in še pred prvim svitom odletele. Prihodnje leto, že od konca februarskih dni naprej, pa sem čakal, kdaj se bodo vrnile. Ne vem. Ne pomnim natančno, a nekega dne, bilo je pozno pomladansko jutro, sem opazil lastovice na vrtu. Ena med njimi je celo potrkala na okno. Fantazija? Resnica? Privid? Bog ve?

In ko je zgodba otroškega spomina prišla do svojega konca, sem kljub zimskemu jutru stopil k oknu, ga odprl in razprl oknice. Blag zimski mraz je napolnil sobo. Mati je začutila odprto okno in hlad v sobi. Odprla je oči. Mislim, da je hotela nekaj reči. Ni več mogla, zato je zaprla oči in svilnato nežne veke so za vekomaj zakrile modrino njenih oči, njenega pogleda in njene pesniške modrosti. Rahel drget je spreletel telo. Ustnice so se vznemirile, a ničesar ni več rekla, zakaj vse lepe besede svojega življenja je že povedala in porabila. Prišla je večnost molka in trajnost spomina na njo. Telo starke je obmirovalo, potem ko se je glava nagnila proti levemu ramenu. Ura je bila točno pol devetih. Poljubil sem še toplo čelo, napravil nanj križ slovesa in se zjokal. Smrt je odpeljala in spremila lepo in blago materino življenje skozi odprto okno.

Za lastovicami mojega otroštva ...

Humoreska za vsakdanjo rabo

Umetniški navdihi

Z dramaturgom uglednega gledališča sem sedel v Klubu kulturnih in znanstvenih delavcev. Sedel takoj po osmi uri zvečer, ko je Klub kulturnikov res kulturni klub in ne kolodvorski bife ob treh zjutraj, v katerega se Klub kulturnikov večkrat spremeni po enajsti uri zvečer. Posebno tam okrog »šanka«.

Dramaturg mi je jako prizadevno razlagal, zakaj moramo dramatiki velikokrat več kot štiri in več mesecev čakati na odločitve gledaliških direkcij, ali bodo dramatiku njegovo novo igro sprejeli v repertoar ali je ne bodo sprejeli. In da moram napredno razumeti, zakaj se čakanje avtorjev razpotegne v dolge mesece, kajti, je rekel, da morajo dramaturški oddelki gledališč jako zelo združevati svoje delo z jako zelo številnimi organi in sveti, v katerih je tudi po dvajset, petindvajset raznoraznih delegatskih zastopnikov neposrednih proizvajalcev raznoraznih neumetniških zvrsti dela. Ko mi je naštel strašansko število vseh teh organov in svétov, se je za hip zagledal v moje, verjetno takó nenapredno bliskajoče se oči, da je pri priči plačal, vstal, pozdravil in odšel.

Čeprav se mi je ubogi dramaturg pravzaprav smilil, sta moja družbena zavest in moja kraška jeza napredno združili svoje delo in že sem samoupravno vzkliknil:

Smrt dolini šentflorjanski! Naj živi dolina šentflorjanska!

Med tem zastarelim, dvoobraznim vzklikom je k moji mizi prisedel stari znanec, napredni pesnik Janez Kranjec. Plaho je priprl očesi v dva posušena mandeljna, plaho je pogledal navzgor in potem me je s plaho odločnostjo pokaral:

Prvič! Vzklikaš po starem vzorcu: Smrt kralju! Naj živi kralj! Ta vzorec je reakcionaren! Zapomni si to! In drugič! Šentpeterska cesta je v naši napredni stvarnosti postala Trubarjeva cesta! Šent Jurij ob Ščavnici – Videm ob Ščavnici! Moj prijatelj esejist Šentjurc se napredno podpisuje samo Jurc! Iz povedanega sledi: Ne dolina šentflorjanska ampak dolina florjanska!

Napredna logika naprednega pesnika Janeza Kranjeca iz naše napredne doline florjanske mi je prebudila nem smehljaj in človekoljubno sočutje. Pesnik Kranjec se mi je za hip celo zasmilil. Prijazno sem ga povprašal:

Kaj pa pesnikovanje?
Še ustvarjaš?
Ustvarjam.
Te umetniški navdih obišče pogosto?
Pogosto. Pa ne samo eden. Obišče me hkrati kar po več umetniških navdihov.
Ne razumem ...
In veš, zakaj ne razumeš? Ker se družiš z elitisti! Kadar me kot pesnika obišče več umetniških navdihov hkrati, se temu napredno reče, da svoje delo združujem z delavci še drugih zvrsti dela!
Tudi te tvoje napredne razlage ne razumem ...
Ker spadaš med tiste, ki se jih preprosto ne da prevzgojiti v napredne osebnosti! Bom po šolsko konkreten!
Prosim.
Preberi ta epigram, ki mi ga je najprej narekoval moj intimni, osebni umetniški navdih.

Berem:

Ko reformirajo programe raznih šol,
prodajajo frazerji svoj darmol,
da vse učence zvija kot poskusne miši
in so profesorji – klozet papir pri hiši.

Si prebral?

Prebral ...

Prebral ga je tudi predsednik občine Samo Upravkar! Razumno mi je svetoval, naj besedo »frazerji« izpustim, češ, da občinskim organom že drugi dovoljkrat očitajo, da so preveč frazerski.

In ti si razumni nasvet predsednika občine upošteval?

Upošteval! Verz z besedo »frazerji« sem izpustil. Posebno še, ker sem v istem verzu uporabil tudi besedo »darmol« in je član gospodarske zbornice tovariš Svetislav Grba v imenu tovarne zdravil protestiral, da delam nelojalno reklamo za konkurenčno tovarno, ki proizvaja darmol. Takole:

Ko reformirajo programe raznih šol
. . . . . .
da vse učencè zvija kot poskusne miši
in so profesorji – klozet papir pri hiši.

Počasi te bom razumel do kraja ...

Vidiš ... razlage s pomočjo konkretnih primerov so vedno učinkovite! Nadaljujva! Snažilka biološke kontrolne postaje tovarišica Nežika Prah, članica društva za zaščito malih živali, mi je sporočila, da ima bele poskusne miške neznansko rada in ne dovoli, da bi jih razni pisuni smešili v svojih smešnih pesmicah.

In ti si verz s poskusnimi miškami izpustil?

Izpustil! Pri naprednem združevanju dela in nasvetov moraš včasih tudi kaj žrtvovati! Takole:

Ko reformirajo programe raznih šol
. . . . . .
in so profesorji – klozet papir pri hiši.

Si žrtvoval še kaj?

Tajnica občinskih sindikatov Meta Brblič mi je – po branju epigrama v sekciji profesorjev – sporočila, da profesorji vljudno menijo, da srednješolske profesorje že tako povsod podcenjujejo in preslabo plačujejo in da zato ni humano, da bi jih tlačili še v grobe epigrame. Tudi to pravilno nmenje sem upošteval. Prvo polovico verza z besedo »profesorji« sem črtal. Takole:

Ko reformirajo programe raznih šol
. . . . . .
. . . . . .
. . . . . *– klozet papir pri hiši.*

Čudovito, pesnik!

Obiskal me je tudi moj stari medvojni tovariš Jaka Rampa, vratar občinskega centra za razvoj šolstva. Zaupno mi je povedal: Janez, v centru za šolstvo so prebrali tvoj epigram o reformah. Začudeni so, ker si premalo pogumen. Pravijo, da ne bi smel napisati »raznih šol«, ampak da bi moral navesti imena konkretnih šol.
In ti si po zaupnem sporočilu vratarja Rampe izpustil tudi prvi verz.

Takole:

. . . . . .
. . . . . .
. . . . . .
. . . . . *– klozet papir pri hiši.*

Bravo!

Ampak to še ni vse. Epigram sem dal v oceno tudi pristašu starejših slavistov. S solznimi očmi me je žalostno vprašal, zakaj mažem našo čisto slovenščino s ponesnaženimi besedami, kot je, na primer, »klozet«. Zaslužni slavist se mi je tako zasmilil, da sem besedo »klozet« izpustil. No, a zdaj vidiš? Z naprednim združevanjem mojega umetniškega dela z delavci še drugih zvrsti dela je nastal bolj zgoščen, bolj udaren in po obliki modernejši epigram, ki sem mu dal – s ponavljanjem besed, ki so še ostale – tudi modernejši ritem. Takole:

Papir pri hiši,
papir,
papir,
papir,
papir pri hiši!

Čestitam! Ampak eno napako si pa le zagrešil!

Kakšno?

Da epigrama nisi poslal v oceno tudi občinskemu pravobranilcu!

Te lahko še nekaj vprašam?

Vprašaj.

Kdo se bo pod ta polnokrvni, pogumni epigram podpisal kot avtor? Pesnik Janez Kranjec ali delavci še drugih zvrsti dela?

Pesnik Janez Kranjec se mi je pomilovalno nasmehnil, dvakrat je poglobljeno smrknil, prismrknjeno požrl in me brez pozdrava napredno zapustil.

Ko sem šel po naši slavni dolini florjanski proti domu skozi strupeno ljubljansko meglo, so mi grizljali noge, jetra in srce mravljinci žalosti ...

IGOR TORKAR

Čeprav jim je potres porušil domove, ljudje ne obupujejo, zaupajo v pomoč

Prebivalci skoraj do tal porušenih vasi nad Tivtom so prvo pomoč, zaradi komaj prevoznih cest, dobili šele včeraj - Izgubili so bitko z naravo, ne pa vojne - Ljudje se bojijo zaprtih prostorov

GLAVATI, KRIMOVICA, ZAGORA, 18. aprila — »Pridite, prisedite, da vas ne bo zmočilo. Pravih streh nad glavami res nimamo več, za prvo silo pa se da živeti tudi pod šotorom. Tudi, če ste lačni ali žejni, se bo našlo kaj za pod zob, veliko res nimamo, toda kos kruha in kozarec vina vam še vedno lahko ponudimo,« so nas povabili medse vaščani vasice Glavati, ki se stiska na robu idilične doline v hribovitih predelih nad Tivtom, ki smo jih v deževnem in mrkem popoldnevu našli med ruševinami nekdanjih domačij.

Potresni sunki so namreč do tal porušili in uničili vse stanovanjske hiše in gospodarska poslopja v tej vasi. In če sploh lahko ocenjujemo, katera izmed vasi v krajevni skupnosti Savina je doživela največje razdejanje — v petih vaseh je ostalo na temeljih le nekaj hiš — se je ujma prav gotovo najbolj znesla nad Glavatimi.

Neusmiljena zvijajoča se kača potresnega sunka je namreč najhuje zarezala v teh skalnatih in z nizkim grmičevjem poraščenimi hribi nad Tivtom, na katerih se že stoletja s skopo naravo dajejo vaščani Glavatov, Krimovice, Kovačev, Zagore in Kubasov. Čeprav jim zemlja že prej ni dajala veliko, pa so zdaj v neenakem boju s potresom izgubili vse. Izgubili so domove, zasulo jim je hleve z živino in kar je najhuje, potres je zahteval tudi življenja v vsaki izmed vasi se je kakšna družina morala odeti v črno, tukaj je zasulo starko, tam dva otroka, v Krimovicah je izgubila; novo življenje pričakujoča mati.

»Zato smo tisti, ki smo preživeli in ki nismo niti ranjeni, čeprav smo ostali brezdomci in imamo le obleko, ki jo imamo na sebi, srečni ljudje. Po tem, kar smo videli in preživeli, smo začeli ceniti življenje, pa čeprav bomo nekaj časa brez domačega ognjišča,« je na glas razmišljal Dušan-Lazo Marović iz Krimovice, ko je s solzami v očeh gledal ruševine svoje domačije.

Sicer pa kdo ne bi jokal, V kupe kamenja so se zrušile stare domačije, ki so preživele že na desetine generacij Bajkovićev, Marovićev, Carevićev, Damjanovićev, Krutov, Pejevićev in drugih. Sedaj so odpisane in prihodnje generacije si bodo morale postaviti nove domove. Iz ruševin bodo vaščani odnesli le dragocene spomine, fotografije matere, brata, staro pipo. Vse drugo je za vedno izgubljeno. Začeti bo treba od začetka.

Kako si bodo vaščani zdaj uredili življenje? Kdaj bodo odstranili vsaj tiste najhujše posledice potresa? Kdaj se bodo odpravili na polja? Tega ne ve nihče. Tla še vedno drhtijo, podirajo in sesedajo se še tisti redki zidovi, ki so ostali. Ljudje se bojijo zaprtih prostorov. »Vem, da se tla nenehno ne tresejo, toda strah je naredil svoje, imam občutek, da se kar naprej zibljemo«, pravi Mare Bojković, ki ji je potres porušil pred dvema letoma zgrajeno hišo.

Zato so vaščani iz teh vasi odvisni predvsem od pomoči iz drugih krajev Jugoslavije. In čeprav so veliko šotorov, odej in drugih nujnih potrebščin poslali že iz številnih krajev, se je pri razvažanju in razdeljevanju pomoči po vaseh, zaradi slabih cest in poti marsikje zataknilo. Tako so prebivalci težko dostopnih vasi, ki smo jih obiskali, prvo najnujnejšo pomoč dobili šele včeraj, to je dobra dva dni in pol po katastrofi. »Vemo, da ni lahko in da ne moremo dobiti pomoči vsi hkrati, toda tukaj v Glavatih smo šele včeraj dobili šotor za 25 ljudi, nas pa je več kot 50«, je potarnal Vojo Bajković, »res pa je, da nam že od drugega dne po potresu vozijo dovolj kruha, vode (vsi vodnjaki so se presušili) in še nekaterih drugih živil, tako da pomanjkanja ne trpimo«.

Prav ob našem obisku so dobili prvo pošiljko šestih šotorov in hrane tudi v Zagori. Šotori so turistični, četverčki, in v njih bodo preživeli naslednje tedne le otroci in ženske, moški pa bodo, dokler ne pride nova pomoč, morali spati pod zasilnimi strehami, ki so si jih ob včerajšnjem dežju zgradili iz ostankov tramov in iz pločevine.

In čeprav so prebivalci Krimovice, Glavatov, Zagore in drugih vasi tokrat izgubili bitko s premočno naravo, niso izgubili vojne. Če so vztrajali na tej trdi zemlji do zdaj, bodo tudi še naprej. »Kar napišite, da ne bomo obupali. Res, zdaj smo dotolčeni in obupani, toda že marsikaj hudega smo preživeli, pa bomo tudi to nesrečo, so nam ob odhodu zatrjevali občani .

KDAJ BO SPET STALA NOVA DOMAČIJA — V Krimovici nad Tivtom so od domačij ostali le kupi kamenja. Nihče ne ve, kdaj se bo v vas ponovno vrnilo življenje.

PRIŠLA JE PRVA POMOČ — Dobra dva dni po katastrofi, ki jim je porušila domove, so vaščani Zagore dobili prvih šest še kako potrebnih šotorov.

Poziv otrokom Jugoslavije

BEOGRAD, 18. aprila (Tanjug) — Zveza organizacij za vzgojo in skrb o otrocih Jugoslavije, svet Zveze pionirjev Jugoslavije in jugoslovanski odbor mednarodnega leta otroka so otrokom Jugoslavije poslali pismo s pozivom, da pomagajo vrstnikom na prizadetih območjih Črne gore. V pismu izražajo prepričanje, da bodo najmlajši širom države našli način pomoči tovarišem v Črni gori, kot so vedno pomagali svoji domovini tako v vojni kot v miru. Priporočajo pionirjem, da postanejo nosilci izgradnje doma prijateljstva in solidarnosti z otroci Črne gore, kot trajnega obeležja prijateljstva in solidarnosti otrok vseh naših republik in pokrajin.

V pismu tudi omenjajo, da lahko denarne prispevke za otroke Črne gore pošiljajo na žiro račun jugoslovanskega odbora za mednarodno leto otroka.

Skoraj štiristokrat se je stresla zemlja

Potres je prizadel deset razvitejših črnogorskih občin — Poskrbeti je treba predvsem za prebivalce, hkrati pa obuditi gospodarstvo — V Ulcinju, Baru in Budvi cepijo prebivalce proti tifusu

TITOGRAD, HERCEGNOVI, 18. aprila — Danes, tretji dan po katastrofalnem potresu v Črni gori, lahko z gotovostjo rečemo, da se tla umirjajo. Do današnjega dopoldneva so zabeležili skoraj 400 močnejših in šibkejših potresnih sunkov. Včerajšnji potres ob 6.40 je bil eden izmed močnejših, tako da so se v mnogih krajih popolnoma porušila poslopja, ki so bila že prej poškodovana.

Današnji podatki o mrtvih in ranjenih kažejo, da je 101 oseba izgubila življenje, ranjenih pa je več kot tisoč ljudi. Vendar niti za prvo niti za drugo število ne moremo reči, da sta končni. Mnogi pravijo, da je sreča v nesreči, ker se je katastrofa pripetila v nedeljo, ne pa na delavnik. Materialna škoda je kljub temu velika. Potres je prizadel deset črnogorskih občin, kar je polovica občin v tej republiki, in to bolj razvita polovica. Gre namreč za središča raznih gospodarskih dejavnosti, turizma in pomorstva. Prizadeta je tudi infrastruktura, vodovodno in kanalizacijsko omrežje in številne ceste. Stanovanja so skoraj uničena. Škoda je velika tudi na kulturno-zgodovinskih spomenikih, pričah minulega in sedanjega časa. V Titogradu vsi po vrsti poudarjajo, da je treba poskrbeti predvsem za prebivalstvo in ponovno obuditi gospodarsko življenje. Kljub nesreči, ki je doletela Črno goro, ta naša republika ni ostala sama. Jugoslovanska javnost je te dni častno opravila izpit iz solidarnosti. Pomoč prihaja v te kraje z vsemi mogočimi prevoznimi sredstvi. Zvedeli smo tudi, da bodo v občinah Ulcinj, Bar in Budva prebivalstvo cepili proti tifusu. Vakcinacija bo zajela okoli 40 tisoč ljudi.

Dragan in Ljubica Šćekićeva — oba sta novinarja v gradbenem podjetju »Prvoborac« v Hercegnovem, sta med tistimi, izmed okoli 25 tisoč prebivalcev tega mesteca, ki so se v prvih trenutkih nesreče vendarle lahko šteli med srečneže. »Njun« blok v ulici Braće Grakalića je novejši in dovolj trdno zidan, da je kljuboval vsem dosedanjim potresnim sunkom. Tako lahko tudi danes po redkih govarjamo s Šćekićevima na dvorišču pred njunim blokom je sicer mirno. Zadnji močnejši sunek, je spet prestrašil otroke in načel razvrvane živce prebivalcem tega »mesta mimoz«, kakor ga sami z nemajhnim ponosom imenujejo. »Sicer pa se kar ves čas pomalem trese, ali pa se nam trenutkih dremanja v svojem avtomobilu na prostem, v glavnem pa med dežurstvi v štabu in ob drugih obveznostih, sem in tja »skočita« v stanovanje po obleko, hrano. tako zdi,« pripovedujeta. Po zadnjih podatkih so tu našteli tri žrtve, dva pa pogrešajo. »Ljudje so, razumljivo obupani sikatera opeka, ki so jo dosedanji sunki le razrahljali, zdaj potegne za seboj cel zid.

Celotna gradbena operativa »Prvoborca« je, pripovedujeta, na terenu. Skupaj z ekipami iz drugih krajev si prizadevajo, da bi usposobili za promet magistralo, ki je nekajkrat prekinjena, bodisi z goro kamenja ali pa jo je spodjedlo morje, ki je sicer ugrabilo del obale v Zelenici, del pristanišča z večjim skladiščem prehrambnih izdelkov; poškodovan je del hotela »Boka«, hotela Tamaris in Plaža.

Sredi opoldneva, ko se poni. Vendar pa pomoč prihaja takorekoč po tekočem traku, hrane je dovolj, trgovine so odprte, kaže, da bo tudi z vodo (ki jo je treba prekuhati) čedalje bolje, tako, da ljudje sicer s strahom, vendar z optimizmom pričakujejo jutrišnji dan.«

S prizadetega območja v Črnogorskem Primorju in njegovem zaledju poročajo naši novinarji SLOBODAN DUKIĆ, IGOR GUZELJ, GREGOR PUCELJ, FEDJA ZIMIĆ in fotoreporter MIŠKO KRANJEC.

Omejite svoje telefonske pogovore s potresnim območjem v Črni gori!

Katastrofalni potres v Črni gori ni prizanesel niti telefonskim zvezam, poškodovane ali uničene so tudi nekatere centrale, zaradi česar so prekinjene telefonske zveze.

PTT delavci so sicer vzpostavili začasne zveze, ki pa so razumljivo zelo obremenjene, in to predvsem na območju telefonskih central Hercegnovi, Kotor, Budva, Bar in Ulcinj.

V interesu potresnega območja je, da te zveze hitro in zanesljivo delujejo za potrebe štabov civilne zaščite in ostalih, ki odpravljajo posledice potresa, zato je razumljivo, da zasebni pogovori linije obremenjujejo in otežkočajo življenjsko važne pogovore.

Iz teh razlogov pošte v Sloveniji do nadaljnjega ne sprejemajo telefonskih pozivnic ali prijav za pogovore za ta območja.

Vse občane pa prosimo, da tudi s svojih telefonov kar se da omejijo pogovore s potresnim območjem ter tako pomagajo, da bodo lahko zares nujni pogovori hitro vzpostavljeni.

Na potresnem območju pospešeno postavljajo telefonske govorilnice, iz katerih se bodo občani tega območja lahko javljali svojim sorodnikom in znancem.

Združene PTT organizacije Slovenije

● **LONDON, 18. aprila (Tanjug) — Danes se je vrnila v Veliko Britanijo skupina petindevetdesetih turistov, ki so bili na letovanju v Budvi.**

● **TITOGRAD, 18. aprila (Tanjug) — Republiški štab za civilno zaščito Črne gore naproša delovne organizacije, ki pošiljajo pomoč v gradbenem materialu, da pismeno obvestijo štab o količinah in vrstah materiala, ki ga nameravajo poslati. Republiški štab jim bo potem sporočil mesto in način dobave, kar je potrebno zaradi bolj organiziranega čuvanja, skladiščenja in pošiljanja materiala na območja, kjer je najpotrebnejši.**

Že v ponedeljek ponoči je namreč začelo deževati. Tako se je to, česar so se najbolj bali — temnih oblakov — žal uresničilo. Dežuje, tako, da mar-

Solidarnost ne pozna republiških in državnih meja

BEOGRAD, TITOGRAD, LJUBLJANA, 18. aprila — Pomoč prizadetim ob nedavnem potresu na črnogorski obali še vedno prihaja iz vseh krajev naše republike, pa tudi od povsod po svetu. Globoko humane akcije bodo pomagale prebivalcem prebresti prve težave.

Železniško gospodarstvo Ljubljana je uvedlo posebne hitre tovorne vlake, ki bodo prevažali nujno potrebno prvo pomoč na potresno območje. Posebni zbirni centri so na železniških tovornih postajah LjubljanaMoste, Celje, Novo mesto in Rakek. V Novem mestu že čaka 30 posebnih vagonov, na katere bodo naložili stanovanjske prikolice, ki so že v zaključni fazi izdelave v tovarni IMV. Ljubljanski Medex je prizadetim poslal 1000 kilogramov medu in 50.000 dinarjev.

Sinoči je letalo iz mariborskega letališča poneslo v Črno goro 1.170 odej, 36 šotorov, 496 rjuh, 970 kilogramov plastičnih folij, 63 spalnih vreč in 607 prevlek. Vse to so prispevale občine Maribor, Dravograd, Lenart, Ormož, Radlje, Ljutomer, Ptuj, Lendava in Slovenska Bistrica.

Novogoriška občina je prizadetim poslala 80 odej, 92 spalnih vreč, 8 šotorov, 100 jogi vzmetnic, tono plastične folije in 201.000 dinarjev. Učenci osnovne šole Milojke Štrukelj pa so prispevali 1000 dinarjev, ki so jih zbrali za končni izlet. Ptujski kmetijski kombinat je na potresno območje poslal dva vagona prvorazrednega rezanega lesa in 600 kvadratnih metrov plošč za gradbeništvo.

Centralni delavski svet sozda Slovenskih železarn je za prebivalce Črnogorskega Primorja namenil milijon dinarjev, od tega 100 tisoč iz združenih sredstev za stanovanjsko gradnjo, vsaka delovna organizacija pa bo prispevala še v okviru svojih možnosti. Tovornjak Celjskih mlekarn bo na prizadeto območje odpeljal 18.600 litrov mleka. Tudi v vseh obalnih občinah pospešeno zbirajo pomoč. Razen tovornjakov z odejami, šotori in drugim materialom, je Cimos poslal v Nikšić tudi sanitetni kombi, v izolskem domu upokojencev so pripravljeni sprejeti 30 otrok iz Črne gore.

Usnjarsko tekstilni kombinat iz Zaječara je takoj pričel s pospešeno proizvodnjo šotorov. 200 delavcev je včeraj ponoči izdelalo 110 šotorov, ki so jih že poslali na potresno območje.

Jugoslovanska turistična organizacija Putnik je kot prvo pomoč prizadetim namenila 200.000 dinarjev prebivalcem pa je poleg tega dala na razpolago tudi 1.100 ležišč s kompletno opremo in restavracijo v Bečićih in na otoku »Sveti Marko«.

Iz Beograda so poslali že 1.180 šotorov, 10 stanovanjskih prikolic, 1.170 postelj, pripravljenih pa jih je še 6.100. Na razpolago so dali tudi devet beograjskih počitniških domov z okoli 2.000 posteljami. V beograjske bolnišnice so sprejeli več bolnikov, mestni odbor za rdeči križ pa je sporočil, da je 5000 družin pripravljenih sprejeti za nekaj dni ali dalj časa prebivalce iz potresnega območja.

Delavci tovarne keramičnih ploščic »Jugokeramika« iz Zaprešića bodo v Črno goro poslali večje količine keramičnih ploščic. Iz Koprivnice so poslali 7 ton hrane, 15 ton mineralne vode in 1000 kvadratnih metrov stekla. Prispevali so tudi 100 odej, družine so pripravljene sprejeti 300 otrok in 100 odraslih, v zdravilišče Lipik pa lahko pride še 20 bolnikov. Banjalučani so na potresno območje poslali 500.000 dinarjev, 200 šotorov, veliko odej in posteljnine, pa tudi zdravila in gradbeni material.

Pomoč zbirajo naši rojaki v Italiji. V manj kot dveh dneh so zbrali več kot 10 milijonov lir. Tudi v drugih državah so naši delavci, ki so tam na začasnem delu in izseljenci zbrali večje vsote denarne pomoči, pomoč pa ponujajo in pošiljajo iz številnih držav.

DOPISNIKI DELA IN TANJUG

VODA JE NAJPOTREBNEJŠA — Nihče ne ve, kdaj bo pripeljala nova cisterna z vodo, zato je treba napolniti vsako posodo, steklenico.

PREGLED ZBRANIH SREDSTEV NA ŽIRO RAČUN RO RKS,

številka 50101—678—51579 za pomoč prizadetim v Črni gori do 18. 4. 1979

Osnovna šola Dekani SP in dr.	8.000,—
PN Ljubečna Celje, SSP	50.000,—
SGP Ingrad Vrhnika, SSP	10.000,—
Gostinsko podjetje Moste, Ljubljana, Zadobrovška 88	15.000,—
Občinski odbor RK Sežana	5.000,—
Mercator KK Sevnica, Sind. podr.	2.500,—
Osn. org. sindikata SC TOZD pokl. šola obl. Sevnica	5.000,—
SOB Sevnica, rez. sklad	50.000,—
SO Nova Gorica, rez. sklad	100.000,—
Elektrovod Ljubljana, SSP	30.000,—
OOZSS Osn. šole T. Rožanc, Pirniče	1.800,—
Obč. skupnost soc. skrbstva Lj.-Šiška	30.000,—
AOP priprave, Poslovalnica 1	500,—
IO ZS DS RTV Ljubljana	2.000,—
Občinski odbor RKS Idrija	15.000,—
TOZD Hotel Slon, Ljubljana	10.000,—
Višja šola za soc. del. Ljubljana, SSP	6.478,55
Medeks Ljubljana, SSP	50.000,—
Komunist Ljubljana	20.000,—
Inšt. za delo SSP Ljubljana	10.000,—
CP Pavlihа, SSP, Ljubljana	50.000,—
Plut Vida in Stane, Lj.-Moste, Gantarjeva 3	500,—
Retar Pavla, Ljubljana	200,—
Gričar Stane, Rezka, Ljubljana, Celovška	500,—
Popovič Vito, Vera, Ljubljana	1.000,—
Selan Ana, Ljubljana, Glinška 13	2.500,—
Petrovič Slavomir, Ljubljana	200,—
Družina Bručan, Ljubljana, Roška	1.000,—
Skupaj:	177.178,55
Prenos že zbranih sredstev	207.447,80
SKUPAJ zbrano do 18. 4. 1979	684.626,35

TARAS BULJBA

Po N. V. Gogolju priredil Andrej Kovač — Narisal Željko Lordanič

58. Tedaj jo je preplašilo trkanje, ki se je oglasilo od vrat. Ukazala je Andreju, naj se skrije pod posteljo. Ko je nevarnost minila, je poklicala svojo sobarico Tatarko in ji velela, naj ga previdno odpelje na vrt in ga od tam spravi čez plot. Tatarki je bilo takoj jasno, da je mladi semeniščnik njeni gospodarici všeč. Zato je samo nemo pokimala in odvedla njenega občudovalca na vrt.

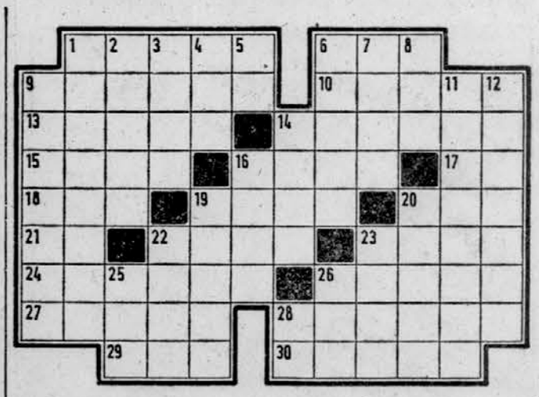

59. Toda naš semeniščnik ni imel te sreče pri svojem umiku čez plot; stražar se je prebudil in ga je po nogah krepko oplazil z bičem. Zbrana služinčad ga je na ulici dolgo mikastila, dokler ga niso rešile njegove urne noge. Hoja mimo vojvodove hiše je bila od takrat naprej za Andreja zelo nevarna, kajti vojvoda je imel mnogo krepkih služabnikov. Ti so z veseljem pretepli vsakega nepoklicanega gosta.

60. Nekoč jo je videl v cerkvi; opazila ga je in se mu ljubeznivo nasmehnila. Nato jo je še enkrat mimo grede videl, potem pa je vojvoda iz Kovova odpotoval domov in namesto lepe črnooke Poljakinje se je na oknu pojavljala neka debela ženska. O tem je premišljeval Andrej, ko je sklanjal svojo mlado glavo in povešal oči na grivo svojega konja, ki ga je neutrudno nesel proti zaporoški Seči.

KRIŽANKA

VODORAVNO: 1. priljubljeni voditelj radijskih oddaj »V nedeljo zvečer«, 6. vitek lovski pes, 9. francoski departma z glavnim mestom Orléans, 10. orjaški tropski kuščar, 13. zidak, 14. obveznosti, dolgovi, izguba, 15. važno živilo, 16. barva kože, ten, 17. začetnici našega pesnika, imenovanega »goriški slavček«, 18. rimska boginja jeze, 19. slovenski mladinski film iz leta 1958, 20. stvarnik sveta po verovanju starih Egipčanov, 21. avtomobilska oznaka Tunizije, 22. luknjica na koži, znojnica, 23. barva igralnih kart, 24. nekdanji slovenski košarkarski reprezentant (Vital), 26. ljubljanska operna pevka (Maruša), 27. vključitev, 28. zgodovinska pokrajina v zahodnih Alpah, katere večji del pripada Franciji, manjši pa Italiji, 29. ime ruske balerine Pavlove, 30. zakoličena smer nove ceste ali železnice.

NAVPIČNO: 1. sloviti poljski astronom (Nikolaj), 2. industrijsko mesto pri Dresdenu, 3. slovenski politik, osrednja osebnost napredne politične misli na Notranjskem v letih pred prvo svetovno vojno (Fran, 1857—1923), 4. tuje žensko ime, 5. začetnici slovenskega pisatelja narodopisne smeri (»Bajke in povesti o Gorjancih«), 6. slovenski športni reporter in organizator prenosov (Beno), 7. večanje, 8. glavni številnik, 9. razkosanje z upogibanjem, 11. naša severna soseda, 12. mesto v srednjem delu japonskega otoka Honšu, znano po naftnih ležiščih v bližini, 14. večji list papirja za zavijanje, 16. del sklade, 19. mejna reka med Slovenijo in Hrvatsko, 20. zanos, vznesenost, 22. podložnik v Južni Ameriki, 23. poživljajoča pijača, 25. strast, 26. dvojica, 28. avtomobilska oznaka Splita.

REŠITEV PREJŠNJE KRIŽANKE

VODORAVNO: 1. Bachler, 8. Akra, 12. Ariadna, 13. Ilin, 14. rabi, 15. italika, 17. dleto, 19. KO, 20. Eos, 21. timpanon 24. aro, 26. Al, 27. Ister, 30. Javanec, 33. meta, 34. Anka 35. čitalec, 37. star, 38. Asinara.

GLEDALIŠČA

DRAMA SNG
Četrtek, 19. aprila, ob 19.30: Gorki: LETOVIŠČARJI. Abonma TS 3 in izven. Nekaj vstopnic je še v prodaji.
Petek, 20. aprila, ob 15. uri: Gorki: LETOVIŠČARJI. Abonma Dijaški 1 popoldanski.
Ob 19.30: Gorki: LETOVIŠČARJI. Abonma Dijaški 8 večerni in izven. Nekaj vstopnic je še v prodaji.

OPERA IN BALET SNG LJUBLJANA
Četrtek, 19. aprila, ob 19.30: P. I. Čajkovski: HREŠTAČ. Za abonma E in izven.
Petek, 20. aprila, ob 15.30: G. Verdi: RIGOLETTO. Za abonma Popoldanski in izven. Gostovanje tenorista Carlosa Montanea in prvi nastop mlade sopranistke Vladike Orešnič.
Sobota, 21. aprila, ob 19.30: P. I. Čajkovski: HREŠTAČ. Za abonma P in izven.

MESTNO GLEDALIŠČE LJUBLJANSKO
Gledališka pasaža
Četrtek, 19. aprila, ob 19.30: H. Pinter: ZABAVA ZA BOJSTNI DAN. Za abonma RED B.
Petek, 20. aprila, ob 19.30: H. Pinter: ZABAVA ZA BOJSTNI DAN. Za abonma KOL M.
Sobota, 21. aprila, ob 19.30: H. Pinter: ZABAVA ZA BOJSTNI DAN. Za abonma RED Y.
Ob 20. uri: S. Mrožek: GRBAVEC. Gostovanje v POSTOJNI.

ŠENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE LJUBLJANA, Krekov trg 2
Četrtek, 19. aprila, ob 18. uri: A. T. Linhart — P. Ovsec: NASA ŽUPANOVA MICKA. Predpremiera za delegate
Petek, 20. aprila, ob 19.30: A. T. Linhart — P. Ovsec: NASA ŽUPANOVA MICKA. Premiera. Abonma red PREMIERSKI in IZVEN
Sobota, 21. aprila, ob 16. uri: A. T. Linhart — P. Ovsec: NASA ŽUPANOVA MICKA. Abonma red K in IZVEN.
Ob 19.30: A. T. Linhart — P. Ovsec: NASA ŽUPANOVA MICKA. Abonma red B in IZVEN. Režija: Peter Ovsec, scena: Bojan Kapelj, kostumi: Breda Kapelj, plese je naštudiral Janez Mejač.
Pri predstavi sodelujejo: Erjavec, Kajba, Kavčič, Razboršek, Selkova, Sovdatova, Škerjanc, Smon, Vetrovčeva in Žvirova.
Srečo Erjavec bo na premieri v vlogi Mihe in župana Jake proslavil 25-letnico igralskega delovanja v Šentjakobskem gledališču.

LUTKOVNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA
MARIONETE, Levstikov trg 2
Četrtek, 19. aprila, ob 10. uri: D. Jovanovič: ZLATA PTICA. Zaklj. predstava za OS Škofije pri Kopru.
Ob 17. uri: D. Jovanovič: ZLATA PTICA. Izven predstava, primerna za otroke od 4. leta starosti naprej.
Prodaja vstopnic za izven predstavo je uro pred začetkom, rezervacije vstopnic so vsak delavnik od 10. do 12. ure po telefonu 20-475 ali 27-434.
Petek, 20. aprila, ob 11. uri: D. Jovanovič: ZLATA PTICA. Zaklj. predstava za OS ŽIROVNICA.

SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE MARIBOR
Četrtek, 19. aprila, ob 10. uri: Rossini: SEVILJSKI BRIVEC — za obiščilni šolski center
Ob 18. uri: Jurčič-Inkret: DESETI BRAT — za delovno organizacijo TAM (51. predstava)
Gledališka blagajna je odprta od 11. do 12.30 in od 18. do 19.30.

PREŠERNOVO GLEDALIŠČE KRANJ
Četrtek, 19. aprila, ob 16. uri: S. Makarovič: SAPRAMIŠKA. Predstava za šolo Simon Jenko.

KONCERTI

Vabimo vas na večer jazza, ki bo v hotelu Bellevue 19. 4. 1979 ob 20. uri. V »Jam sessionuc bodo nastopali priznani glasbeniki jazza. Vabljeni!

Drevi bo ob 20.15 koncert zelenega abonmaja Slovenske filharmonije. Orkester Radiotelevizije Ljubljana, dirigent Emil Šimon, solist Igor Ozim. Na sporedu: Eresci, Suita št. 1, L'elborada del gracioso, Szymanowski, 2. violinski koncert in Debussy, Iberia.

Jutri bo ob 20.15 koncert modrega abonmaja Slovenske filharmonije. Orkester SF bo pod vodstvom Antona Nanuta izvedel Gabrijelčičeve Tulminenses, Chopinov Koncert za klavir in orkester št. 1 v e-molu in Lutoslawskega, Koncert za orkester. Zaradi obolelosti solistke bo nastopila pianistka Tadeja Perkavec.

KINO

SPORED ZA ČETRTEK

KINOTEKA, Miklošičeva c. 28: ob 16., 18.15 in 20.30 amer. barv. film POLNOČNI KAVBOJ. Režija: John Schlesinger. Glav. vl.: Dustin Hoffman, John Voight.
Prodaja vstopnic uro pred prvo predstavo. Prosimo cenjene obiskovalke in obiskovalce, da ne zamujajo predstav!
KINO UNION:
danes ni popoldanskih predstav!
Ob 21. uri SLOVESNA PREMIERA in krstna predstavitev novega slovenskega barv. WS filma Vojka Duletića DRAGA MOJA IZA po istoimenskem romanu Iva Zormana. Proizvodnja: Viba film — Vesna film, 1979. Glasba: Zoran Šimjanović. Fotografija: Karpo Godina. V gl. vl.: Zvone Hribar. Igrajo: Bert Sotlar, Štefanija Drolčeva, Boris Juh, Radko Polič, Lučka Uršič, Milena Zupančič, Marjeta Gregorač, Majda Grbec, Tanja Poberžnik, Demeter Bitenc in drugi. Premiera kratkega dokumentarnega filma Igorja Koširja »Boris Kidrič«. Omejeno število vstopnic je v prodaji pri unionski blagajni.
KINO KOMUNA:
dobitnik letošnjih 3 »Oskarjev« — amer. barv. VV film, vojna drama VOJAKOVA VRNITEV (Coming Home). Prod.: United Artists, 1978. Glasba: Georges Brand. Kamera: Haskell Wexler. Scenarij: Waldo Salt — Robert Jones (Oskar). Režiser: Hal Ashby. Glav. vl.: Jane Fonda (Oskar) in Jon Voight (Oskar). Igrajo še: Bruce Dern, David Carradine, Penelope Milford in drugi. Brez predfilma! Predstave ob 16., 18.15 in 20.30. Film ni primeren za otroke! (Od jutri predvajamo film v kinu »Vič«).
Ob 10. uri MATINEJA premierega barv. mehiškega filma ZGODILO SE JE V MARUSJI. Glasba: Mikis Theodorakis. Režija: Miguel Littin. Igrajo: Glan-Maria Volonte, Diana Bracho in drugi. Zadnjikrat!
KINO TRIGLAV:
angl. barv. VV komedija PAMETNEJŠI BRAT SHERLOCKA HOLMESA (S. H. Smarter Brother). Prod.: 20th Century Fox, 1976. Scenarij, režija in glavna vloga: Gene Wilder. Ostale vl.: Madeline Kahn, Marty Feldman, Dom de Louise in drugi. Filmske novice št. 15. Predstave ob 15., 17., 19. in 21. uri.
(Petek, sobota in nedelja ob 15. uri: amer. barv. risanke »Popajeva nova serijas).
KINO VIČ:
amer. barv. VV ljubezenski film SKUSNJA PRVE LJUBEZNI (First Love). Prod.: Paramount, 1977. Glasba: Joe Sill. Kamera: Bobby Byrne. Scenarij: Harold Stanton po romanu H. Brodkeya. Režija: Joan Darling. Glav. vl.: William Katt, Susan Dey, John Heard in drugi. Filmske novice št. 14. Predstave ob 15., 17., 19. in 21. uri.
(Od jutri na sporedu letošnji dobitnik 3 »Oskarjev«, amer. film o fizičnih in psihičnih posledicah ameriške vietnamske pustolovščine »Vojakova vrnitev« z Jane Fonda in Jonom Voightom)
KINO ŠISKA:
zgodba o nasilju v deželi, ki ga s svojim načinom življenja omogoča — amer. barv. CS akcijski policijski film NAPAD NA POLICIJSKO POSTAJO (Assault on Precinct 13). Dobitnik nagrade Britanske akademije za režijo! Glasba, scenarij, montaža in režija: John Carpenter. Glav. vl.: Darwin Joston, Laurie Zimmer, Martin West in drugi. Brez predfilma! Predstave ob 16., 18. in 20. uri. Film ni primeren za otroke!
KINO SLOGA:
ital. barv. VV erotična komedija GINEKOLOG SOCIALNEGA ZAVAROVANJA. Scenarij in režija: Joe d'Amato. Glav. vl.: Renzo Montagnani, Paola Senatore, Massimo Serato in drugi. Brez predfilma! Predstave ob 16., 18. in 20. uri. Otrokom ne dovolimo ogleda filma!
OTROŠKI KINO MOJCA:
amer. barv. film, pravljična risanka SNEGULJČICA IN SEDEM PALČKOV. Produkcija, scenarij in režija: Walt Disney, 1937. Predstavi ob 15.30 in 17. uri.
Vstopnice so v prodaji uro pred začetkom predstav!
KINO KRIŽANKE:
Danes zaprto!
KINO DOMŽALE:
ital. barv. film TUDI ANGELI NOSO VOZLJO, ob 20. uri.
KINO RADOMLJE:
amer. barv. film OBRAČUN PRI O. K. KORALU, ob 20. uri.
KINO MENGEŠ:
amer. barv. film POL NEŽNO POL GROBO, ob 20. uri.
KINO CANKARJEV DOM — VRHNIKA:
franc. barv. VV krim. NEZNANEC, KI NAS SPREMLJA, ob 20. uri.
KINO CENTER — KRANJ:
amer. barv. srhlj. CESARSTVO MRAVELJ, ob 16. uri.
Film ni primeren za otroke!
KINO STORŽIČ — KRANJ:
amer. barv. krim. ŽELO, ob 15.30, 17.45 in 20. uri.
Film je prejel 7 oskarjev! Zaradi dolžine filma cene zvišane.
KINO TRŽIČ:
franc. barv. erotični spektakel PARIŠKI NORI KONJ, ob 16. in 20. uri. Film ni primeren za otroke!
KINO DOM — KAMNIK:
dom. barv. voj. film BOSKO BUHA, ob 17.30 in 20. uri.
FEST 79. Zaradi dolžine filma cene zvišane!
KINO DUPLICA:
franc. barv. akc. film ŽIVAL, ob 20. uri.
KINO PLAVŽ — JESENICE:
amer. barv. film PREGNANI KAVBOJ, ob 16. in 20. uri.
KINO RADIO — JESENICE:
hongkong. barv. film ZMAJI TEŽKO UMIRAJO, ob 17. in 19. uri.
KINO SORA — ŠKOFJA LOKA:
amer. drama ŽIVLJENJSKA PRELOMNICA, ob 20. uri.
KINO DELAVSKI DOM — HRASTNIK:
jug. drama ŠTIRI DNI DO SMRTI, ob 19. uri.

Želite kupiti kakovosten akustični aparat firme Dual ali Uher?
Sporočite svoje želje na naslov:
Cefra GmbH 8, München 40, Ungererschtrasse 40, tel.: 392061
Cefra je dobavitelj aparatov
Dual in UHER za SFRJ

KINO BLED:
meh. barv. vestern OBRAČUN V KAČJEM KLANCU, ob 20. uri.
KINO DELAVSKI DOM — TRBOVLJE:
angl. barv. film TA ČUDNI SVET DIVJINE, ob 18. uri.
KINO KRKA — NOVO MESTO:
madž. barv. film NOČ ČEDNOSTI V JAVNI HIŠI, ob 17. in 19. uri. Film mladini ni primeren.
KINO DELAVSKI DOM — ZAGORJE OB SAVI:
amer. barv znanstvenofant. film TEMNA ZVEZDA, ob 16. in 20. uri.
KINO SEVNICA:
HOPLA V POSTELJI, ob 19.30.
KINO ROGAŠKA SLATINA:
ital. barv. film TO JE ZARES PRVA LJUBEZEN, ob 17. in 19.30.
KINO PARK — MURSKA SOBOTA:
amer. barv. CS film PREPOROD V DIVJINI, ob 18. in 20. uri.
KINO SOČA — NOVA GORICA:
franc. film JULIJE, ob 18. in 20. uri.
KINO SVOBODA — ŠEMPETER:
amer. film RDEČILO ZA USTNICE, ob 18. in 20. uri.

KINO MARIBOR

KINO GLEDALIŠČE:
ob 15.30, 17.45 in 20. uri ital. barv. ljubez. drama ZAPELJEVANJE. Režiser: Fernando Di Leo. V glav. vl.: Maurice Ronet, Lisa Gastoni. Film za otroke ni primeren.
Ob 22. uri predstava za ŠTUDENTSKE DOMOVE z amer. barv. filmom TRIJE KONDORJEVI DNEVI.
KINO UNION:
ob 15.30, 17.45 in 20. uri amer. barv. akcijski film TOBOGAN SMRTI. Režiser: James Goldstone. V glav. vl.: George Segal, Richard Widmark, Timothy Bottoms, Susan Strassberg, Henry Fonda.
KINO PARTIZAN:
ob 10. uri ital. barv. ljubez. drama ZAPELJEVANJE.
Ob 15.30, 17.45 in 20. uri amer. barv. komedija SMEŠNA LJUBEZEN V NEW YORKU. Režiser: Vincente Minelli. V glav. vl.: Barbra Streisand, Yves Montand, Jack Nicholsen.
V petek, 20. aprila, bo ob 10. uri matineja v KINU PARTIZAN z ital. barv. ljubez. dramo ZAPELJEVANJE.

RADIO MARIBOR

7.30 Danes za vas; 8.00 Poročila; 8.05 Pregled tiska in zabavna glasba; 8.15 Obvestila in EPP; 8.35 Zaigrajmo in zapojmo (ansambla Vilija Petriča in Zadovoljni Kranjci s pevci); 14.00 Novice, nato zabavna glasba; 14.10 Turistični napotki v nemščini; 14.15 Obvestila in EPP; 14.30 Melodije z jugoslovanskih festivalov zabavne glasbe; 15.30 Prijetno popoldne vam želijo; 16.00 Dnevnik; 16.20 Obvestila; 16.30 Na tekočem traku iz studia 3; 17.00 Reportaža dneva — Zmago Ajhmajer: Globoko pod mestom; 17.15 Spoznavajmo country glasbo; 18.00 Kulturna paleta; 18.30 S koncertnih odrov (Brane Rončel).

OBVESTILA

PRIRODOSLOVNO društvo Slovenije vabi člane in prijatelje na 44. redni letni občni zbor v četrtek, 19. aprila 1979 ob 17. uri v dvorani Kluba delegatov, Puharjeva 7, Ljubljana. 3514-O

GOSTINCI, restavracije, bolnišnice, gospodinje — vsak dan sveža špinača, pakirana v mrežastih vrečah po 10 kg na živilskem trgu v pokriti tržnici in za Beli gradom pri »Plavi lagunic, cena 15 din za 1 kg. Priporoča se zelenjadar iz Vojvodine. TO-4539-O

OLIB
najlepši otok zadrskega otočja, kompletni penzioni junij—september 125 in 120 dinarjev, julij—avgust 148 in 138 dinarjev.
Otroci imajo popust.
Rezervacija tristo dinarjev.
Poljoprivredna zadruga 57296 — OLIB 2000-O

OBVESTILO TELEFONSKIM NAROČNIKOM
Obveščamo vse telefonske naročnike telefonske centrale Logatec, da bo v dneh od 17. do 21. aprila 1979 časovno moten telefonski promet zaradi nujnih rekonstrukcijskih del na telefonskem omrežju Logatca. Hvala za razumevanje!
PODJETJE ZA PTT PROMET LJUBLJANA n. sol. o. LJUBLJANA 3448-O

PLESNA ŠOLA KAZINA

vpisuje v začetni, nadaljevalni, izpopolnjevalni, višji izpopolnjevalni in disco I tečaj.
Vabi vse plesalce na ogled državnega prvenstva v latinskoameriških plesih
in na ples ter ponovno srečanje vseh plesalcev plesne šole Kazina, ki bo v soboto 21. aprila 1979 v Hali Tivoli. Informacije in vpis od 11. do 13. in od 18. do 19. ure na Trgu osvoboditve 1. 3413-O

OBIŠČITE
I. slovenski festival mladih plesalcev v Hali Tivoli, ki bo v soboto, 21. aprila 1979 ob 15. uri. 3413-O

zavod tivoli

ZAVOD TIVOLI
CENTRALNO KOPALIŠČE TIVOLI
V ponedeljek ob 17. in 20.30, v torek ob 10.30, 20.30, v sredo ob 16. in 20.30, v četrtek ob 10.30, 20.30, v petek ob 16. in 20.30, v soboto ob 9.30, 13.30 in 16., v nedeljo ob 9. in 14. uri.
TENIS
Teniški klub Olimpija vabi k vpisovanju članov za sezono 1979, in sicer vsak dan od 7. do 14., ob ponedeljkih od 7. do 17. v prostorih društva v hali Tivoli.
ČUK KLUB
je odprt vsak dan razen torka od 20. do 02.30.

stopetka SUPER

je odprta vsak dan razen ponedeljka od 20. do enih, ob sobotah tudi popoldan od 16.30 do 19. za mlajše od 18 let. Ob četrtkih je na sporedu stara glasba, ob nedeljah pa ROCK, BLUES, COUNTRY...
RESTAVRACIJA SULC
je odprt vsak dan od 10. do 22. ure, bife v hali Tivoli je odprt vsak dan od 8. do 21.30.

PREDAVANJA

DRUŠTVO ekonomistov Ljubljana vabi danes ob 17. uri na strokovno predavanje »Usmerjeno izobraževanje ekonomistov« na Gospodarski zbornici Slovenije, Ljubljana, Titova cesta 19. 6300-P

MALI OGLASI

»SIJ« — servis za čiščenje oblazinjenega pohištva, tapisoma, itisona, preprog itd. Naročila po tel. (061) 322-882. TO-3965-OA

PREVOZNE storitve — kompletne selitve — za zasebni in družbeni sektor. Inf. po tel. (061) 345-417. TO-3848-OA

KOMPLETNE selitve, prevoze opravimo strokovno, za zasebni in družbeni sektor. Zanesljivi in točni. Telefon (061) 342-420. TO-3731-OA

BERITE REVIJO OTROK IN DRUŽINA

DEŽURNI ZDRAVNIK

LJUBLJANA

1. Nujna ambulantno-medicinska pomoč v Ljubljani za odrasle: neprekinjeno v Urgentnem bloku Kliničnega centra (vhod iz Bohoričeve ulice):

Za otroke in mladino do 15. leta starosti:
— ob delavnikih čez dan v otroških in šolskih dispanzerjih Zdravstvenega doma Ljubljana,
— ponoči od 19. do 7. ure, ob nedeljah in praznikih v pediatrični dežurni ambulanti — Pediatrične klinike — Vrazov trg 1, tel.: 310-246.

2. Za nujno zdravniško pomoč na domu kličite tel. št.: 323-069. V primeru življenjske nevarnosti ali ogroženosti pa po tel.: 94.

Za otroke in mladino do 15. leta starosti se ob delavnikih od 7. do 19. ure obračajte na otroške in šolske dispanzerje Zdravstvenega doma Ljubljana. Pediatrična dežurna ambulanta od 19. do 7. ure, ob nedeljah in praznikih pa bo zagotavljala le v izjemnih primerih prevoz otrok z reševalnim vozilom v ambulanto. V takem primeru kličite po tel. št. 323-069.

3. Prebivalci občine Grosuplje — Ivančna gorica kličejo za nujno zdravniško pomoč na domu po tel.: 783-039 ali 783-006, v odsotnosti zdravnika od 19. do 7. ure zjutraj, ob nedeljah in praznikih pa po tel. št.: 94.

4. Nočna nedeljska in praznična dežurna zobna ambulanta je v zobni ambulanti Nebotičnik, Kidričeva 1, soba št. 7/II. Ambulanta nudi pomoč v nujnih primerih in to vsak dan od 20. do 6. ure zjutraj naslednjega dne, ob nedeljah in praznikih pa ves dan.

ZDRAVNIŠKA DEŽURNA SLUŽBA MARIBOR
ZD Maribor, Ulica talcev 9, telefon 26-368

V mestu: dr. Branimir Volk; okoliška dežurna služba: dr. Maks Damjan in dr. Franc Fludernik; ambulantna dežurna služba: dr. Nevenka Zlatović; pediatrična dežurna služba: dr. Erika Udovič-Dovnik

DEŽURNA LEKARNA

LJUBLJANA
Lekarna Miklošič, Miklošičeva 24

MARIBOR
»Centera, Gosposka 12

slovenija avto avtomerkur Ljubljana, Celovška 150

objavlja

za TOZD SERVIS VRHNIKA

prosta dela oziroma naloge za nedoločen čas:

OBRAČUNI IN BLAGAJNIŠKA DELA

Pogoji: nižja izobrazba administrativne smeri, znanje strojepisja, 1 leto delovnih izkušenj

Nastop dela je mogoč takoj.

Pisne ponudbe z dokazili o izpolnjevanju zahtevanih pogojev pošljite v 15 dneh po objavi oglasa kadrovski službi DO Avtomerkur, Ljubljana Celovška 150/IV, soba 420.

3516

SOZD SAP·VIATOR

DO GOLFTURIST LJUBLJANA
TOZD GOSTINSTVO, n. sub. o., Ljubljana

oglaša

prosta dela oziroma naloge

1. VEČ NATAKARJEV IN TOČAJEV za pivnico in snack bar na Masarykovi ulici

Pogoji: PV ali PK natakar(-ica), praksa zaželena

2. KUHARJA za pripravo jedil na žaru

Pogoji: PV ali PK kuhar, praksa zaželena

Ponudbe s kratkim opisom dosedanjega dela pošljite v 15 dneh na naslov:

SOZD SAP VIATOR — kadrovski oddelek Celovška 166, 61000 Ljubljana.

3532

RAZPISNA KOMISIJA ZA IMENOVANJE INDIVIDUALNEGA POSLOVODNEGA ORGANA PRI DELAVSKEM SVETU DOMA NA BOKALCAH

razpisuje

na podlagi 99. člena statuta Doma na Bokalcah in sklepa 1. seje dela oziroma naloge

poslovodnega organa Doma na Bokalcah

Za poslovodnega organa lahko kandidira, kdor izpolnjuje naslednje pogoje:

1. da je državljan SFRJ in izpolnjuje splošne pogoje, določene z zakonom, družbenimi dogovori in samoupravnimi sporazumi
2. visoka ali višja šolska izobrazba socialne, zdravstvene, pravne in ekonomske smeri
3. najmanj 5 let delovnih izkušenj, od tega 3 leta pri delih oziroma nalogah s posebno odgovornostjo in pooblastili
4. moralna in politična neoporečnost

Delo se združuje za 4 leta.

Kandidati naj pošljejo svoje ponudbe z vsemi dokazili na naslov: Razpisna komisija Doma na Bokalcah, Ljubljana, Cesta na Bokalce 51, v 30 dneh po objavi. 3506

DO TE ŠOŠTANJ

Kadrovska služba

Delavski svet TOZD INŽENIRING

objavlja delovne naloge:

1. 2 gradbenih obdelovalcev
2. vodilnega gradbenega projektanta
3. projektanta za gradbene objekte
4. pravnika za pogodbena razmerja
5. vodje splošnega sektorja
6. vodje finančnega oddelka

Kandidati morajo poleg splošnih izpolnjevati še naslednje pogoje:
pod 1.:
— visoka ali višja šolska izobrazba gradbene smeri
— 2 leti delovnih izkušenj
— perspektivna lokacija dela: Ljubljana
pod 2.:
— visoka šolska izobrazba gradbene smeri
— 3 leta delovnih izkušenj
— perspektivna lokacija dela: Šoštanj
pod 3.:
— višja ali visoka šolska izobrazba gradbene smeri
— 2 leti delovnih izkušenj
— perspektivna lokacija dela: Šoštanj
pod 4.:
— visoka šolska izobrazba pravne smeri
— 2 leti delovnih izkušenj
— perspektivna lokacija dela: Ljubljana
pod 5.:
— visoka šolska izobrazba pravne smeri
— 5 let delovnih izkušenj
— perspektivna lokacija dela: Ljubljana
pod 6.:
— visoka šolska izobrazba ekonomske smeri
— 3 leta delovnih izkušenj
— perspektivna lokacija dela: Ljubljana

Stanovanje po dogovoru. Kandidati naj vložijo pisne prijave z ustrezno dokumentacijo v 15 dneh po objavi na naslov: splošno kadrovski sektor, DO Termoelektrarne Šoštanj, Lole Ribarja 18.

Prijavljene kandidate bomo pisno obvestili o izbiri 30 dni po poteku objavnega roka. 3518

SOZD NAMA
DO OPREMOTEHNA
Ljubljana, Titova 36

objavlja
prosta dela oziroma naloge

TRGOVSKEGA ZASTOPNIKA za območje Dolenjske

POGOJ: srednja izobrazba z večletno prakso pri sorodnih delih

Od kandidata pričakujemo, da bo vesten in zanesljiv delavec, ki je pripravljen svoj pravilen odnos dokazati v času preskusnega dela. Za opravljeno delo bo kandidat stimuliran oziroma stimulativno nagrajevan na podlagi doseženih rezultatov dela in samoupravnega sporazuma.

Pisne prijave z dokazili in opisom dosedanjega dela pošljite v 10 dneh po objavi oglasa na naslov: Opremotehna, Ljubljana, Titova 36 — splošni sektor. 3517

V 76. letu starosti je dotrpel dragi mož, oče, brat, dedek, pradedek, stric, tast in svak

Viljem Grgurevič

upokojenec

Pokopali smo ga 17. aprila 1979 na ljubljanskem pokopališču v ožjem družinskem krogu

Zahvaljujem se vsem, ki so ga pospremili na zadnjo pot

Žena Stanislava in vsi njegovi

Ljubljana, Kranj, Beograd, 18. aprila 1979

Prenehalo je biti zlato srce naše predobre, plemenite mame, stare mame in prababice

Ane Andlovic

rojene ŠVIGELJ

Od ljube pokojnice se bomo poslovili v četrtek, dne 19. aprila 1979 ob 15. uri iz zahodne poslovilne dvorane na ljubljanskih Žalah-Navju

Do pogreba leži v drugi mrliški vežici

Cvetje se hvaležno odklanja v dobrodelne namene

Za njo žalujejo:

otroci Egidija, Ana, dr. Jože, Meta z družinami in sorodstvo

Ljubljana, Škofljica, Ribnica, Šempeter pri Gorici, 17. aprila 1979

Sporočamo žalostno vest, da je preminil naš častni član in dolgoletni predsednik

Ivan Skubic

Od njega se bomo poslovili v petek, 20. aprila 1979 ob 16. uri iz dvanajste mrliške vežice

Dragega predsednika bomo ohranili v trajnem spominu

Gasilsko društvo Ljubljana-Trnovo in Občinska gasilska zveza Ljubljana-Vič-Rudnik

Ljubljana, 18. aprila 1979

Vsem sorodnikom, prijateljem in znancem sporočamo žalostno vest, da je umrla naša draga mama

Alojzija Babič - Rebov

rojena BOČKO

Na poslednjo pot jo bomo pospremili v petek, 20. aprila 1979 ob 16. uri z Žal v Radečah na tamkajšnje pokopališče

Žalujoči:

mož Karel, otroci Slavka, Tone, Franci z družinami in drugo sorodstvo

Celje, Zidani most, 18. aprila 1979

IZDAJA CGP DELO TOZD »DELO« GLASILO SZDL SLOVENIJE, LJUB 35 TEL 315-366 TELEX YU DT 31-291 MALOPRODAJA · KOLPORTAŽA EX YU DELO 31-255 POSTNI PREDAL 89, 61001 LJUBLJANA TISKA CGP DELO TOZD TISK ČASOPISOV IN REVIJ, LJUBLJANA TITOVA LJANA TOMŠIČEVA 3, TELEFON UREDNIŠTVA 23-522 DO 23-526, TEL LJUBLJANA TOMŠIČEVA 1 TELEFON 23-467 IN 22-621 NAROČNINA IN DOSTAVA LJUBLJANA GRADIŠČE 14 TELEFON 21-043 23-104 24-319; POSAMIČNA ŠTEVILKA STANE 4 DIN SOBOTNA ŠTEVILKA 5 DIN NAROČNINA ZA ZASEBNE NAROČNIKE 85 DIN MESEČNO; NAROČNIKI LAHKO DOBIJO SAMO PETKOVO ŠTEVILKO ZA 16 DIN MESEČNO ALI SAMO SOBOTNO ZA 20 DIN MESEČNO PETKOVO IN SOBOTNO ŠTEVILKO SKUPAJ ZA 36 DIN MESEČNO, NAKAZILA NAROČNINE NA TEKOČI RAČUN TOZD DELO ŠT 50102-603-48909; LETNA NAROČNINA ZA TUJINO ZDA 100 DOL, AVSTRIJA 1650 ŠIL, ZRN 300 DM – PLAČILA NA DEVIZNI RAČUN PRI LB ŠT 50100-620-107-25730 115/5; NAROČILA NA DNEVNIK DELO SPREJEMAMO VSAK DAN IN ZAGOTAVLJAMO DOSTAVO NA DOM V TREH DNEH OD NAROČILA; NAROČNINA JE SAMO MESEČNA ODPOVEDI LAHKO UPOŠTEVAMO OB KONCU MESECA, OGLASNA AGENCIJA DELA LJUBLJANA ŠUBIČEVA 1 61001 LJUBLJANA TELEFON 21 896; SPREJEM MALIH OGLASOV: TELEFON 28-111; INFORMACIJE GLEDE OSMRTNIC TELEFON 22-020; TELEX YU DELO OG 31-633

TELEFON DEŽURNEGA UREDNIKA 21-882

Sporočamo žalostno vest, da nas je po hudi bolezni zapustila naša draga teta

ANTONIJA SREČKOVIČ

Od drage pokojnice se bomo poslovili v petek, 20. aprila 1979 ob 18. uri na ljubljanskih Žalah-Navju

Do pogreba leži v šesti vežici

Žalujoči:
nečakinja Minka z družino

Ljubljana, 18. aprila 1979

Po hudi bolezni je umrla naša draga sestra in teta

VERA ŽELEZNIK

Pogreb drage pokojnice bo v petek, 20. aprila 1979 ob 14. uri na pokopališču v Stožicah

Do pogreba leži v trinajsti vežici na Žalah-Navju

Žalujoči:
brata France in Henrik, nečakinji Breda in Ksenija, nečaka Bogdan in Miran in drugi sorodniki

Ribnica na Dolenjskem, Šoštanj, Ljubljana, Maribor, 19. aprila 1979

Sporočamo, da je v najlepši mladosti tragično preminil naš nepozabni sodelavec

VLADIMIR JORDAN

strojni ključavničar

Pogreb dragega pokojnika bo v petek, 20. aprila 1979 ob 15. uri iz vzhodne poslovilne dvorane na ljubljanskih Žalah-Navju

Do pogreba leži v sedemnajsti mrliški vežici

Kot požrtvovalen in dragocen človek ter prijatelj nam bo ostal v trajnem spominu

Sodelavci delavnice Kobal Ljubljana-Vižmarje

ZAHVALA

Ob boleči in prerani izgubi najinega dragega brata

TONETA IRTA

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, sosedom in znancem, ki ste se v tako velikem številu poslovili od njega, mu darovali cvetje in vence ali kakorkoli počastili njegov spomin. Hvala za ustne in pisne izraze sožalja. Posebno zahvalo izrekamo sosedom in prijateljem, ki so nam v težkih trenutkih nudili nepozabno pomoč. Zahvala velja predstavniku Krajevne skupnosti Štepanjsko naselje, kot tudi Stanku Vojetu in Jožku Dolničarju, ki so se ob slovesu s toplimi besedami poslovili od njega in pokazali, da so ga cenili, spoštovali in imeli radi.Tudi sodelavcem Združenja bank Slovenije naša zahvala, ker so lepo počastili njegov spomin. Lepa hvala župniku za opravljen pogrebni obred. Še posebej se zahvaljujemo medicinskemu osebju Onkološkega inštituta v Ljubljani, kot tudi dr. Pogačarjevi, dr. Heleni Trobec, dr. Debevcu za ves trud in požrtvovalnost med njegovo boleznijo. Tudi patronažni sestri hvala za vso pomoč. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žalujoči sestri Francka in Iva Irt

Ljubljana, 19. aprila 1979

ZAHVALA

Ob prerani in boleči izgubi mojega ljubljenega moža

EDVARDA PODLOGARJA

se zahvaljujem vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, ki so mi v bridkih urah pomagali in z menoj sočustvovali, vsem, ki ste njegov grob obsuli s cvetjem, mi izrekli sočalje in ga v tako velikem številu spremili na njegovi zadnji poti. Posebno se zahvaljujem njegovim soborcem iz Tomšičeve brigade, organizacijam ZZB NOV in ZRVS ter njihovim praporščakom, garniziji Ljubljana za častno spremstvo in vojaško godbo, pevcem in družbenopolitičnim organizacijam KS Komandanta Staneta ter občine Ljubljana Šiška, še prav posebej pa tov. Edu Bohincu za tople, tovariške in iskrene poslovilne besede. Prav vsem, ki ste ga imeli radi in ga spoštovali ter kakorkoli počastili njegov spomin, iskrena hvala.

V imenu vsega sorodstva žena Ida Podlogar

Ljubljana, 20. aprila 1979

ZAHVALA

V petek, 6. aprila 1979 se je za vedno poslovil moj dragi in skrbni mož, brat, nečak, stric in bratranec

GUERINO - RADO KOSMAČ

upokojenec

Zato se iskreno zahvaljujemo vsem zdravnikom in zdravstvenemu osebju Otorinolaringološke in Onkološke klinike v Ljubljani, ki so mu ves čas njegove težke bolezni nudili vso strokovno pomoč in lajšali njegove bolečine ter se skupaj borili za njegovo življenje. Enako tudi zdravstvenemu osebju Zdravstvenega doma Ribnica. Globoko zahvalo izražam delovnemu kolektivu »RIKO« Ribnica za vso izkazano pomoč, izredno pozornost in plemenito sočustvovanje v mojem najtežjem trenutku. Prav tako se zahvaljujem organizaciji ZZB Ribnica in Krajevni skupnosti Ribnica ter govorniku, ki je ob slovesu v svojem govoru počastil njegov spomin. Hvala moškemu pevskemu zboru iz Dolenje vasi ter godbi na pihala iz Ribnice, enako tudi župniku za opravljen pogrebni obred in poslovilne besede. Srčna hvala prijateljici Mari Škrabec, ki mi je stala ob strani v najtežjih trenutkih in mi nudila vso pomoč, kot tudi vsem sorodnikom, prijateljem, znancem, sostanovalcem in bivšim sosedom iz Struške ulice, ki ste se poslovili od njega, darovali cvetje, izrekli ustno in pismeno sožalje in ki ste ga pospremili v tako velikem številu v njegov zadnji dom. Vsem še enkrat iskrena hvala.

Žalujoča žena Marija in sorodniki

Sporočamo, da se je za vedno poslovil

VLADO MAHORČIČ

naš dolgoletni sodelavec, načelnik oddelka za kmetijsko statistiko v pokoju

Zvestega sodelavca bomo ohranili v trajnem spominu

Zavod SR Slovenije za statistiko

Ljubljana, 18. aprila 1979

V globoki žalosti sporočamo, da nas je po kratki bolezni v 77. letu starosti zapustil naš ljubi mož, oče in dedek

FRANC ANCELJ

iz Mojstrane

Na njegovo zadnjo pot ga bomo spremili v četrtek, 19. aprila 1979 ob 16.30 na mestnem pokopališču v Pulju

Žalujoči:
žena Slava, sin Branko, hči Ivanka, snaha Neda in zet Janez, vnuki Ivan, Mojca in Željk, brat, sestre in drugo sorodstvo

Pulj, 18. aprila 1979

Nepričakovano in prezgodaj smo izgubili našega zlatega moža, očka, brata, starega očka, strica in tasta

JOŽETA WALLASA

železniškega upokojenca

Od njega smo se v ožjem krogu poslovili 18. aprila 1979 na pokopališču Žale-Navje

Zahvaljujemo se vsem, ki ste nam ustno ali pisno izrazili sožalje in darovali cvetje

Žalujoči:
vsi njegovi

Ljubljana, 18. aprila 1979

Sporočamo žalostno vest, da je nenadoma umrla

FRANČIŠKA KEPIC

Reškova mama

Pogreb ljubljene mame bo v petek, 20. aprila 1979 ob 16. uri izpred hiše žalosti na pokopališče v Mavčiče

Za njo žalujejo:
mož Janez, sinovi Ivan, Jože, Lojze, Marjan in hči Marinka z družinami ter drugo sorodstvo

Podreča, 18. aprila 1979

Umrl je naš dragi, dobri

VLADO MAHORČIČ

Od pokojnika se bomo poslovili v četrtek, 19. aprila 1979 ob 17.30 na ljubljanskih Žalah-Navju

Do slovesa leži v šestnajsti vežici

Za njim žalujejo:
žena Dragica, sinova Vojko in Vanek, brat Evgen in drugi sorodniki

Ljubljana, Divača, 18. aprila 1979

Umrl je

ANTON NOVAK

upokojeni pismonoša pošte Logatec

Pogreb bo 19. aprila 1979 ob 16. uri izpred hiše žalosti Naklo 2 na pokopališče v Logatcu

Podjetje za PTT promet Ljubljana, TOZD PTT Vrhnika

PO DOLGI, TEŽKI BOLEZNI JE V 60. LETU STAROSTI ZA VEDNO UGASNILO PLEMENITO SRCE NAŠEGA DRAGEGA MOŽA IN OČKA, MNOGO PREZGODAJ NAS JE ZAPUSTIL

TONE LESKOVŠEK

PREDMETNI UČITELJ V POKOJU

NJEGOVO ŽIVLJENJE JE BILO TEŽKO, TIHO IN SKROMNO

OD NAŠEGA NEPOZABNEGA MOŽA IN OČKA SE BOMO POSLOVILI DANES, V ČETRTEK, 19. APRILA 1979 OB 17. URI NA POKOPALIŠČU V ZAGORJU

ŽALUJOČI:
ŽENA STANA, HČERKA AKA Z MOŽEM RUDIJEM IN SIN TONE

ZAGORJE, KOPER, 19. APRILA 1979

ZA VEDNO NAS JE ZAPUSTIL DOLGOLETNI ZAGORSKI KULTURNI DELAVEC, EDEN OD USTANOVITELJEV SLIKARSKE KOLONIJE IZLAKE ZAGORJE, TOVARIŠ

TONE LESKOVŠEK

S SVOJIM DELOM JE VTISNIL VIDEN PEČAT KULTURNEMU ŽIVLJENJU ZAGORSKE OBČINE, ZATO BO ŠE DOLGO PRISOTEN MED NAMI

OD POKOJNIKA SE BOMO POSLOVILI V ČETRTEK, 19. APRILA 1979 OB 17. URI NA ZAGORSKEM POKOPALIŠČU

KULTURNA SKUPNOST ZAGORJE, ZKPO ZAGORJE, SLIKARSKA KOLONIJA IZLAKE

ZAGORJE OB SAVI, 18. APRILA 1979

GLOBOKO PRETRESENI SPOROČAMO ŽALOSTNO VEST, DA NAS JE ZA VEDNO ZAPUSTIL NAŠ DOLGOLETNI SODELAVEC IN ISKRENI TOVARIŠ

TONE LESKOVŠEK

PREDMETNI UČITELJ V POKOJU

OD DOBREGA PRIJATELJA IN POZRTVOVALNEGA SODELAVCA SE BOMO POSLOVILI DANES, V ČETRTEK, 19. APRILA 1979 OB 17. URI NA POKOPALIŠČU V ZAGORJU

DELOVNI KOLEKTIV IN DRUŽBENOPOLITIČNE ORGANIZACIJE ŠOLE »TONETA OKROGARJA« ZAGORJE

ZAGORJE OB SAVI, 18. APRILA 1979

NENADOMA JE ODŠEL OD NAS DOLGOLETNI UČITELJ LIKOVNEGA POUKA V ZAGORJU, TOVARIŠ

TONE LESKOVŠEK

PREDMETNI UČITELJ V POKOJU

NJEGOVE ZASLUGE ZA PODOBO LIKOVNEGA ŽIVLJENJA V OBČINI SO TAKO VELIKE, DA BO SPOMIN NANJ ŠE DOLGO ŽIVEL

OD ZVESTEGA KOLEGA SE BOMO POSLOVILI V ČETRTEK, 19. APRILA 1979 OB 17. URI NA ZAGORSKEM POKOPALIŠČU

VZGOJNO IZOBRAŽEVALNI ZAVOD V ZAGORJU

ZAGORJE OB SAVI, 18. APRILA 1979

Nepričakovano in mnogo prezgodaj nas je za vedno zapustil naš dragi oče, stari oče, tast in stric

ANTON NOVAK

upokojenec

Pogreb bo danes, 19. aprila 1979 ob 16. uri izpred hiše žalosti v Dolenjem Logatcu

Žalujoči:
sinova Štefan in Jože, hčerki Fani in Elka z družinami in drugo sorodstvo

Vsem, ki ste jo poznali, sporočamo žalostno vest, da je mirno zaspala naša draga mama

ANA VIDENŠEK

Od nje se bomo poslovili v petek, 20. aprila 1979 ob 17. uri Do pogreba leži v osmi vežici na Žalah-Navju

Za njo žalujejo:
hčerke Anica, Malči, Angelca in Mila z družinami, Zvonko in Jože, sestre in brat, vnuki in pravnuki

Ljubljana, 18. aprila 1979

ALŽIRSKI MINISTER ODPOTOVAL — Zvezni sekretar za zunanje zadeve Josip Vrhovec se je na letališču v Beogradu poslovil od alžirskega zunanjega ministra Mohameda Benjahije.

Telefoto: Tanjug

Alžirski odposlanec odpotoval

Benjahija: visoka raven prijateljskih odnosov - Povabilo Titu

BEOGRAD, 18. aprila (Tanjug) — Posebni odposlanec alžirskega predsednika, član politbiroja FLN in zunanji minister Mohamed Sadek Benjahija, ki je predsedniku Titu predal poslanico predsednika Šadlija, je danes odpotoval iz naše države. Kot je v izjavi med drugim dejal, je Jugoslavija stala ob strani alžirskem narodu v njegovih naj. težjih trenutkih in dodal, da gostoljubje, ki ga je obdajalo med obiskom, priča o visoki ravni prijateljskih odnosov med državama. Kot je še dejal, bo treba glede na položaj v svetu, še bolj okrepiti gibanje neuvrščenosti ter pospešiti sodelovanje na bilateralnem področju.

Predsednik republike Josip Broz Tito je z veseljem sprejel povabilo, naj obišče Alžirijo.

Ob koncu obiska posebnega odposlanca alžirskega predsednika Mohameda Benjahije je bilo objavljeno sporočilo za tisk, v katerem je rečeno, da je bila med pogovori posebna pozornost posvečena dejavnostim neuvrščenih držav in pripravam ministrskega sestanka koordinacijskega biroja ter šeste vrhunske konference neuvrščenih držav. Poudarili so, da si je treba še nadalje prizadevati za ohranitev enotnosti in solidarnosti gibanja neuvrščenih držav ter stalno krepitev načel in akcijske sposobnosti politike neuvrščenosti.

Pomilostitve v Alžiriji

ALŽIR, 18. aprila (APS) — Šef alžirske države Šadli Bendžedid je pomilostil 11 političnih zapornikov, ki jih je leta 1969 obsodilo alžirsko revolucionarno sodišče.

Ta pobuda alžirskega predsednika je sledila nedavnemu sklepu alžirskih oblasti, da izpustijo iz hišnega pripora Ferhata Abasa in Bena Jusufa Ben Kedo, nekdanja visoka funkcionarja v začasni alžirski vladi med revolucijo.

Nota SZ za boljše odnose s Kitajsko

»Dokument o načelih, ki bi uravnavali odnose, bi bil ustrezno izhodišče za izboljšanje odnosov med državama«

OD NAŠEGA MOSKOVSKEGA DOPISNIKA

MOSKVA, 18. aprila — »ZSSR je prepričana, da bi bil dokument o načelih, ki bi uravnavali odnose med ZSSR in LR Kitajsko in ki bi ga sprejeli in sestavili obe strani, ustrezna izhodiščna točka, s katero bi izboljšali odnose med ZSSR in LR Kitajsko. To bi ustrezalo tudi temeljnim interesom sovjetskega in kitajskega ljudstva ter interesom miru in mednarodne varnosti.«

To je glavna točka iz note, ki jo je Andrej Gromiko izročil kitajskemu veleposlaniku. »Sovjetska stran pričakuje — je rečeno v noti — da bo Kitajska povedala svoje mnenje o tem predlogu in o vsebini pogajanj. Ko bi se obe strani strinjali glede tega, bi se lahko bolj konkretno dogovorili o ravni delegacij in o kraju pogajanj.«

V noti je posebej poudarjeno, da je sovjetska stran dala že vrsto predlogov, kako bi izboljšali sovjetsko-kitajske odnose. Sovjetska nota našteva že prej formulirane predloge, od tistega iz leta 1969 in 1970, po katerem naj bi obe strani sprejeli obveznost, da ne bosta druga proti drugi uporabili sile ali jedrskega orožja, pa tistega iz leta 1971, po katerem naj bi se dogovorili, da v medsebojnih odnosih sploh ne bosta uporabili sile, do onega iz leta 1973, ki daje pobudo za sklenitev sporazuma o nenapadanju; lani pa je ZSSR predlagala, naj bi se dogovorili za skupno izjavo o načelih, ki bi uravnavali odnose med ZSSR in LR Kitajsko.

Nota posebej poudarja, da je ZSSR predlagala, naj bi v sporazum vključili načela enakopravnosti, medsebojnega spoštovanja suverenosti in ozemeljske nedotakljivosti, načelo o nevmešavanju v notranje zadeve kakor tudi princip, da v medsebojnih odnosih državi ne bosta uporabljali sile. V Moskvi poudarjajo, da se je bila sovjetska stran tudi pripravljena sestati s predstavniki LR Kitajske, da bi skupaj pripravili tekst takšnega dokumenta.

Nota ugotavlja, da je LR Kitajska take predloge doslej zavračala. Dobesedno je rečeno v noti: »Po vsem tem je kitajski vladi dobro znano, kakšen je pristop ZSSR do celotne zadeve in do ciljev, ki naj bi jih na pogajanjih dosegli, prav tako pa so ji znani tudi konkretni predlogi sovjetske strani. Vprašanje je v tem, če je to jasno obema stranema.«

Sovjetski tisk je besedilo note objavil s skromnim poudarkom. Pač pa »Pravda« polemizira s poročilom Xinhue, češ da je postal Afganistan »šestnajsta republika ZSSR« in pravi, da hoče Peking s »to lažjo prikriti svojo gonjo proti Afganistanu«. Sovjetski tisk tudi ni spregledal, da se je v Pekingu mudila čilska trgovinska delegacija in da je Den Xiaoping sprejel delegacijo, ki jo je vodil predsednik komisije za oboroženе sile v ameriškem Kongresu.

VLADO JARC

● **PEKING, 18. aprila (Tanjug) — V Pekingu doslej niso objavili sovjetskega odgovora na kitajski predlog za razgovore o normalizaciji, zato tudi ni znano, kako je uradni Peking ta sovjetski odgovor sprejel. V tujih diplomatskih krogih je sovjetska nota spričo svoje umirjenosti vzbudila veliko zanimanje, ker utegne odpreti vrata sovjetsko-kitajskemu dialogu.**

Značilno je, da sovjetska nota ne obravnava kritično dejstva, da kitajska stran ni pripravljena podaljšati sovjetsko-kitajskega sporazuma iz leta 1950.

Opaženo je tudi bilo, da je kitajski tisk v zadnjih mesecih postopno zmanjševal ton napadov na ZSSR, posebno na njeno notranjo politiko. Kitajski kritiki je bila v tem obdobju podvržena samo zunanja politika ZSSR in to bolj umirjeno, kot pred nekaj meseci. Deeskalacija polemike z Moskvo je postala posebno očitna po vdoru kitajskih čet v Vietnam.

Poslanica predsednika Tita Asadu

DAMASK, 18. aprila (Tanjug) — Jugoslovanski veleposlanik v Damasku Dimitar Janevski je predal podpredsedniku vlade in zunanjemu ministru Arabske republike Sirije Abdelu Halimu Hadamu poslanico predsednika SFRJ Josipa Broza Tita za predsednika Hafeza el Asada kot odgovor na nedavno poslanico sirskega predsednika.

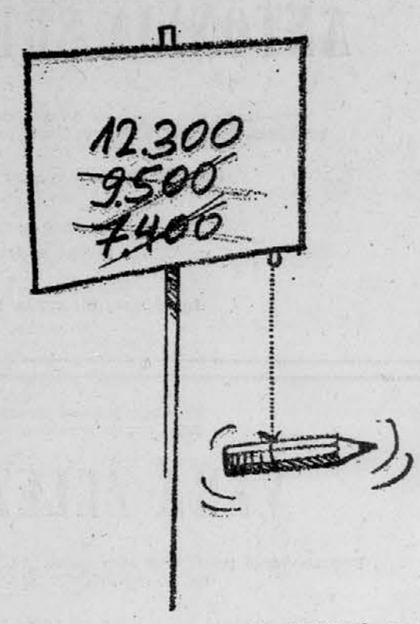
Titova čestitka ob prazniku Sierra Leoneja

BEOGRAD, 18. aprila (Tanjug) — Predsednik republike Josip Broz Tito je poslal predsedniku Republike Sierra Leone Siaki Stevensu naslednjo brzojavko:

»S posebnim zadovoljstvom izrekam vaši ekscelenci prisrčne čestitke ob prazniku vaše republike in najboljše želje za nadaljnji napredek in blaginjo prijateljskega ljudstva Sierra Leoneja in za vašo osebno srečo.

Globoko sem prepričan, da se bo prijateljstvo in sodelovanje med našima neuvrščenima državama še naprej uspešno razvijalo in prispevalo k uspehu politike neuvrščenosti ter k razumevanju in miru na svetu.«

OGLEDALO

N. UBOVIĆ, Borba

Tuje agencije o naši alpinistični odpravi

KATMANDU, 18. aprila — O poteku jugoslovanske himalajske odprave, katere cilj je najvišji vrh sveta Mont Everest, poročajo tudi tuje agencije. Danes smo dobili poročilo britanske novinarske agencije Reuter, ki pravi, da so jugoslovanski alpinisti prejšnji teden, točneje 15. aprila, postavili svoje drugo taborišče. Poročevalec Reuterja se ob tem sklicuje na sporočilo nepalskega ministrstva za turizem in še dodaja, da se bodo Jugoslovani poskusili povzpeti na Mont Everest po najtežji, južni strani.

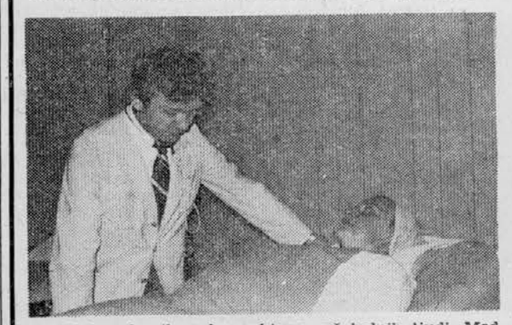
S kolesom okrog sveta

PORTOROŽ, 18. aprila — Včeraj je v Portorož prispel nenavaden turist. Gre za 26-letnega Japonca Yasunobu Toyamo iz Nishikihata (približno 500 kilometrov severno od Tokia), ki se je podal na pot okrog sveta s kolesom. Iz domovine se je odpravil marca lani in to z namenom, da si ogleda kraje in stadione, kjer so bila pomembnejša svetovna tekmovanja v nogometu. Z letalom je najprej poletel v Mehiko in se od tod odpravil v Južno Ameriko. Nato je poletel v Evropo, Španijo, od koder je šel v Severno Afriko in iz Tunizije v Italijo in k nam. Japonec dnevno prevozi s kolesom okrog sto kilometrov.

D. G.

Akupunktura za islandske nogometaše

PORTOROŽ, 18. aprila — Turistov z Islandije je v Portorožu vsako leto več. Pred nedavnim je zdravnik dr. Lojze Medved, ki dela v portoroškem termalnem kopališču, obiskal Reykjavik. Kljub temu, da je odšel na pot predvsem kot turist, je v nekaj dneh pre-

gledal in zdravil z akupunkturo več bolnih ljudi. Med njegovimi pacienti so bili tudi nogometaši iz Reykjavika. O obisku našega znanega balneologa so poročali na prvih straneh tamkajšnjih časopisov.

Foto: M. Jovanović

Voda v reaktorju se ohlaja

HARRISBURG, 18. aprila (AP, Reuter, AFP) — V zraku okoli jedrske elektrarne na Otoku treh milj, kljub nedavni okvari včeraj niso odkrili radioaktivnega joda 131. Prejšnje dni, točneje od sobote do torka, pa so v zraku našli nekaj radioaktivnih izotopov, vendar izmerjene količine niso presegale 120 pikokirijev. Strokovnjaki, ki ohlajajo reaktor z namenom, da bi ga popolnoma »dezaktivirali«, menijo, da so že blizu cilja: temperatura vode v sistemu za hlajenje meri trenutno 118 stopinj Celzija. Ko bo temperatura padla na 100 stopinj, reaktor ne bo več nevaren.

Nemirni vulkan v Karibih

KINGSTOWN, 18. aprila (AP, AFP, UPI) — Močna eksplozija v vulkanu La Soufiere je v torek vznemirila karibski otok Saint Vincent. Vulkan je bruhal prah in skale vse do 50 kilometrov oddaljenega letališča glavnega mesta Kingstowna. Od prejšnjega petka je to že osma in najmočnejša erupcija tega vulkana. Zaradi nenehne nevarnosti so iz njegove okolice evakuirali 17.000 prebivalcev. V podnožju vulkana skupina vulkanologov proučuje, koliko časa bo La Soufiere še aktiven. Med drugim je pomemben podatek tudi čas, ki poteče med dvema erupcijama, katji pogostost le-teh je odvisna od pritiska nakopičenega pod zemljo. Zadnja erupcija vulkana je bila 1902. leta, ko je izgubilo življenje 2.000 ljudi.

Sožalja ob potresu v Črni gori

BEOGRAD, 18. aprila (Tanjug) — Ob katastrofalnem potresu v Črni gori so predsedniku Titu poslali sožalne brzojavke: predsednik Tunizije Habib Burgiba, grški premier Konstantin Karamanlis, generalni sekretar KP Francije Georges Marchais, predsednik ZDA Jimmy Carter, predsednik Egipta Anvar el Sadat, britanska kraljica Elizabeta II, predsednik državnega sveta NDR Erich Honecker, predsednik KP Italije Luigi Longo in generalni sekretar KP Italije Enrico Berlinguer, somalski predsednik Mohamed Siad Barre, mehiški predsednik Jose Lopez Portillo, predsednik Argentine Jorge Rafael Videla, predsednik Malte Anton Buttigieg, predsednik CK KP Kitajske in predsednik državnega sveta LR Kitajske Hua Guofeng, predsednik Kapverdske republike Aristides Pereira, predsednik Senegala Leopold Sedar Senghor, šef zvezne vojaške vlade in vrhovni komandant oboroženih sil Nigerije Olusegun Obasandžo, kamerunski predsednik Uhmadu Ahidjo, ciprski predsednik Spiros Kiprianu, generalni sekretar Združenih narodov Kurt Waldheim, perujski predsednik Francisco Morales Bermudez Cerrutti, avstralski premier Malcolm Frazer, jordanski kralj Husein, generalni sekretar CK Delavske partije Koreje in predsednik DLR Koreje Kim Il Sung, kapitani regenti republike San Marino Marino Bollini in Lino Celli ter minister za zunanje zadeve Giordano Bruno Reffi, generalni sekretar KP Romunije in romunski predsednik Nicolae Ceausescu, španski kralj Juan Carlos, danska kraljica Margareta II., nizozemska kraljica Julijana in princ Bernhard, generalni guverner Kanade Edward Schreyer, maroški kralj Hasan II., portugalski predsednik Antonio Ramalho Eanes, predsednik Švicarske konfederacije Hans Hürlimann, predsednik Slonokoščene obale Felix Houphouet Boigny, predsednik Republike Togo Gnasingbe Eju, predsednik CK gibanja SWAPO Sam Nujoma, predsednik vlade Mauritiusa Sivosagur Rangolan, predsednik začasnega administrativnega vojaškega sveta Etiopije Mengistu Haile Mariam.

Okopi volišč

Drugi dan volitev v Južni Rodeziji — OZN in neuvrščeni ne priznajo volitev

SALISBURY, 18. aprila — Danes je drugi dan volitev črnskih predstavnikov za parlament v Južni Rodeziji. Zahodne agencije poročajo o številnih incidentih in napadih osvobodilnih sil na volišča, obdana z vrečami peska, stražijo pa jih močni vojaški oddelki.

Včeraj je glasovalo 20 odstotkov volilnih upravičencev. Računajo, da bo tretji dan volitev glasovala polovica volilnega telesa, nadejajo se pa, da bo ta odstotek do sobote, ko bodo volitve končane, znatno višji.

Uradni predstavnik OZN je v New Yorku izjavil, da OZN ne bo priznala teh volitev niti predstavnikov, ki bodo iz njih izšli, pa tudi organizacij, ki bi nastale na podlagi volilnih rezultatov.

Takšno je tudi stališče neuvrščenih. Koordinacijski biro neuvrščenih je opozoril, da so volitve v Rodeziji »manever, ki naj beli manjšini (3 odstotke prebivalstva) zagotovi, da bo obdržala ključne položaje v državi.« V Združenih narodih so tudi razčlenili »Ustavo Zimbabveja-Rodezije«. Ko so ustavo sestavljali, pri tem ni sodeloval noben črnec, priznali pa so jo samo belci. Razčlenitev ustave oziroma njene vsebine odkriva, da ustava ščiti vse dosedanje privilegije bele manjšine (3 odstotke prebivalcev ima 50 odstotkov najboljše zemlje). Šefa države bodo volili po ustavi z navadno večino. Ker imajo črnci v parlamentu večino, lahko postane šef države tudi črnec. Toda šef države nima nikakršnih izvršilnih pristojnosti. Vse politične stvari ureja »izvršni svet«, v njem pa je odnos sil drugačen.

Za intenzivno sodelovanje s sosedi

Republiški svet za odnose s tujino SR Makedonije o stikih s sosedi

SKOPJE, 18. aprila (Tanjug) — Politika SFRJ za živo sodelovanje s sosednjimi državami prispeva k stalnemu stabilnemu razvoju sosedskih odnosov in je solidna osnova za njihov nadaljnji razvoj, so poudarili na seji republiškega sveta za odnose s tujino v Skopju.

Poudarili so, da se je SR Makedonija vedno zavzemala in se zavzema za čimbolj intenzivno sodelovanje s svojimi neposrednimi sosedi na vseh področjih, za obmejno sodelovanje ter za čim širše kroženje vesti in informacij na obeh straneh meje. Svet je ugotovil, da kljub številnim iniciativam iz SR Makedonije za razvijanje sodelovanja na dolgoročnejši podlagi in vzajemnim interesom sodelovanje z neposrednimi sosedi še precej zaostaja za možnostmi in objektivnimi obojestranskimi potrebami.

Visoki odlikovanji inž. L. Dularju in dr. D. Douganu

LJUBLJANA, 18. aprila — Predsednik republike Josip Broz Tito je za posebne zasluge, pridobljene v boju s sovražnikom za osvoboditev naše države, za zasluge pri graditvi socializma ter za zasluge na področju gospodarstva odlikoval inž. Lojzeta Dularja in dr. Danila Dougana z redom zaslug za narod z zlato zvezdo.

Odlikovanja jima je danes na slovesnosti v republiški skupščini vročil predsednik skupščine SR Slovenije Milan Kučan. Slovesnosti ob vročitvi odlikovanj so se udeležili tudi Sergej Kraigher, Tone Bole, dr. Marijan Brecelj ter drugi predstavniki političnega in družbenega življenja v republiki.

Univerzitetni profesor žrtev prometne nesreče

ZAGREB, 18. aprila (Tanjug) — V prometni nesreči je izgubil življenje redni profesor medicinske fakultete v Zagrebu in izredni član JAZU dr. Sergije Dogan, ugledni strokovnjak na področju nevrologije in klasične nevrofiziologije.

Spet boji na jugu

Desničarji streljali na libanonske enote, ki so se na jugu združile z mirovnimi silami OZN - Akcije Palestincev

BEJRUT, DAMASK, 18. aprila (Tanjug, WAFA) — Čete libanonske redne vojske so danes prodrle na jug Libanona in se združile z mirovnimi silami OZN. Zahodne časopisne agencije poročajo, da so na te sile, ki štejejo okoli 500 vojakov, v bližini pristanišča Tir streljali pripadniki desničarske milice. Desničarski radio je sporočil, da je bilo streljanje slišati v okolici vasi Nabatijeh, severovzhodno od Tira, ki ga nadzorujejo »modre čelade«.

Agencije poročajo, da so boji izbruhnili tudi v vasi Kavkaba, kjer so julija lani zaustavili pripadnike libanonske vojske. Desničarska milica je streljala tudi na položaje sil OZN v bližini omenjene vasi. Izraelsko topništvo je streljalo na palestinsko begunsko taborišče Rašadija in sosednjo vas Ras el Ain, kjer je v včerajšnjih napadih padlo šest Palestincev.

Boji na jugu Libanona se nadaljujejo že četrti dan, čeprav iz Tel Aviva poročajo, da so izraelske in libanonske desničarske sile sklenile dogovor o ustavitvi napadov na libanonsko redno vojsko. Po teh sporočilih je izraelski obrambni minister Ezer Weizman »prepričal« vodjo krščanske desničarske milice Sada Hadada, naj sprejme ameriško pobudo o zmanjšanju napetosti na jugu države. Hadad je po sestanku z Weizmanom sporočil, da je ukazal svojim četam, naj ne streljajo na libanonsko redno vojsko, ker je pred tem dobil zagotovilo, da libanonske čete ne bodo vdrle na ozemlje, ki ga nadzoruje desničarska milica, temveč bodo ostale na območju, ki ga nadzorujejo sile OZN.

Sporočilo palestinske časopisne agencije, ki so ga sinoči objavili v Damasku, navaja, da so palestinski komandosi v zadnjih 24 urah izvedli več uspešnih akcij na okupiranem ozemlju. Palestinski komandosi so na avtobusnih postajah v Jeruzalemu podtaknili bombe v dva avtobusa. Eksplozija bomb je zahtevala nekaj smrtnih žrtev in več ranjenih. Eden izmed odredov palestinskih komandosov je v noči s ponedeljka na torek napadel položaj izraelskega topništva v Zaritu, v bližini libanonske meje. Uničili so en tank, dve oklepni vozili in barako izraelske vojske. V tej akciji je padlo šest palestinskih borcev.

Tuje agencije so nocoj sporočile, da je major Sadat Hadad na jugu Libanona ob meji z Izraelom danes ustanovil neodvisno enklavo z imenom »Svobodni Libanon«. Poveljnik proizraelske krščanske milice Hadad je iz izraelskega mesta Metule pozval libanonskega predsednika Sarkisa, naj odstopi, »svobodne Libanonce, bodisi kristjane bodisi muslimane« pa je pozval, naj se mu pridružijo. Povedal je, da bo Bejrut še naprej libanonska prestolnica in da nameravajo vojaki, ki jih vodi, osvoboditi ves Libanon. Hadad je zanikal, da bi bil »svobodni Libanon« sestavljen z izraelsko pomočjo in poudaril, da se bo njegova enklava združila z Libanonom šele tedaj, ko bodo iz države odšle sirske in izraelske čete.

ISKRICE

Vse, kar imam na vesti, spravljam v podzavest.

SENEKA

Pogledal sem resnici v obraz in videl sem, da mi namiguje.

SELDEN

Brežnjev in Kosigin spet izvoljena

Zasedanje vrhovnega sovjeta ZSSR — Brežnjev o planskih nalogah

MOSKVA, 18. aprila (Tanjug) — Leonid Brežnjev in Aleksej Kosigin sta ponovno izvoljena na najvišji državni funkciji v Sovjetski zvezi, za predsednika vrhovnega sovjeta ZSSR in za predsednika sovjetske vlade. To so sklenili deputati vrhovnega sovjeta ZSSR na zasedanju v Kremlju. Brežnjev je bil v tej funkciji od leta 1960 do 1964 in od 1977 do zdaj, zdaj pa je ponovno izvoljen za petletni mandat, to je do leta 1984.

Kosigin je predsednik ministrskega sveta že od leta 1964, vrhovni sovjet pa mu je poveril mandat za sestavo nove sovjetske vlade.

Pred deputati vrhovnega sovjeta ZSSR je po izvolitvi Brežnjev poudaril, da je povečanje gospodarske učinkovitosti glavni pogoj za dvig življenjske ravni sovjetskih delovnih ljudi. Glede nepossrednih nalog vrhovnega sovjeta 10. sklica je Brežnjev v ospredje postavil dejavnost za uspešen konec tekoče petletke (1976—1980) in pripravam za izdelavo 11. petletnega načrta. Brežnjev je, sklicujoč se na novo sovjetsko ustavo, poudaril tudi pomen večjih pooblastil vrhovnega sovjeta in njegovih stalnih teles ter njihov nadzor nad izvajanjem zakonov in delom vseh organov državne uprave. Brežnjev je dejal, da bo vrhovni sovjet tudi v novem mandatu deloval za ustvarjanje mirnih zunanjih okoliščin za razvoj Sovjetske zveze in ohranitev miru na našem planetu.

Predlog za ponovno izvolitev Brežnjeva za predsednika vrhovnega sovjeta ZSSR je deputatom prebral član politbiroja in sekretar CK KPSZ Mihail Suzlov. Na tem zasedanju so izvolili tudi novi prezidij z 39 člani. Prvi podpredsednik prezidija je ponovno Vasilij Kuznjecov.

Ale sej Kosigin bo že jutri predlagal sestavo nove sovjetske vlade.

Tudi Zadar je večkrat prizadet

Intenzivnost potresov ob naši jadranski obali se manjša od jugovzhoda proti severozahodu, tako da je istrski polotok razmeroma miren. Potresna žarišča se tu pojavljajo v glavnem le v morju pred obalo Istre oziroma Slovenskega Primorja. Značilen takšen potres je bil 29. avgusta 1931: žarišče je bilo kakih 38 km globoko v zemlji dobrih 10 km zahodno od Savudrijskega rtiča.

Za Dubovnikom je drugo mesto, ki so ga ob naši obali največkrat prizadeli potresi, Zadar. Mesto je bilo hudo poškodovano 6. septembra 1280, nato 3. novembra 1300, v 14. stoletju še dvakrat, trikrat pa v 18. stoletju, zadnjič 28. novembra leta 1768. Na Reki so imeli najhujši potres 17. decembra leta 1750. Popolnoma je porušil večino poslopij, pred. vsem pa takšna, ki so bila premasivno zgrajena in se niso mogla elastično podajati potresnim sunkom.

Analiza potresov na jugoslovanskem ozemlju pokaže, da odpade na Dinarsko področje kar 33 odstotkov vseh potresov, torej razmeroma največ.

Studijska delegacija ZKJ v Bolgariji

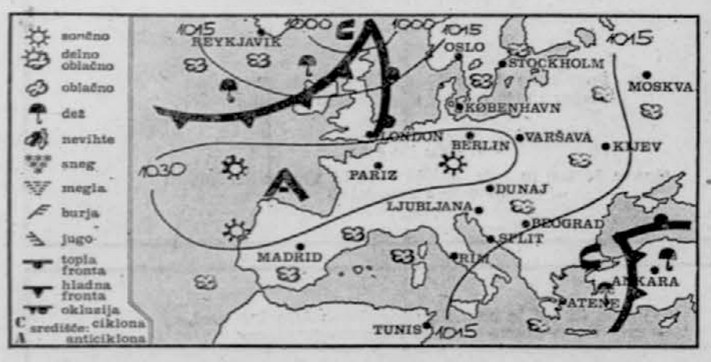
BEOGRAD, 18. aprila (Tanjug) — Na povabilo centralnega komiteja bolgarske komunistične partije je v Sofijo odpotovala študijska delegacija ZKJ, ki se bo seznanila z dejavnostjo KP Bolgarije na področju idejnopolitičnega dela. Delegacijo vodi član predsedstva CK ZK Srbije Djordje Radosavljević.

V Pakistanu zaplenili »Time«

ISLAMABAD, 18. aprila (AP) — Pakistanska vlada je prepovedala uvažati in prodajati ameriško revijo »Time«, ki v številki z dne 16. aprila objavlja članek, ki ga imajo za protipakistanskega.

Vremenska napoved meteorološkega zavoda SR Slovenije

Prognostična karta za 19. april 1979 ob 7. uri

NAPOVED VREMENA ZA SLOVENIJO

Deloma jasno bo, z zmerno oblačnostjo. Občasno bo pretežno oblačno. Nevarnost slane. Najnižje nočne temperature bodo okoli 0, v Primorju 7, najvišje dnevne od 10, v Primorju do 15 stopinj C.

IZGLEDI ZA PETEK

Razmeroma hladno in suho vreme.

NAPOVED ZA JUGOSLAVIJO

V Jugoslaviji bo pretežno oblačno, padavine bodo postopoma prenehale tudi v Bosni, ob južnem Jadranu in Makedoniji.

VREMENSKA SLIKA

S krepitvijo anticiklona, ki se širi iznad zahodne in srednje Evrope nad Alpe, se zmanjšuje padavinsko območje nad jugovzhodnim delom države. Od severovzhoda bo še naprej dotekal hladen zrak, zato bo v naslednjih dneh suho in hladno vreme.

Vreme in temperature
dne 18. aprila 1979

Kraj	vreme ob 13 uri	stopinj
Ljubljana	poloblačno	14
Planica	oblačno	8
Brnik	poloblačn.	14
Kredarica	oblačno	–7
Maribor	oblačno	11
Sl. Gradec	oblačno	10
Celje		—
Novo mesto	oblačno	11
Portorož	oblačno	15
Reka	oblačno	13
Pulj	oblačno	14
Hvar	oblačno	15
Dubrovnik	dežuje	12
Zagreb	oblačno	10
Beograd	oblačno	11
Sarajevo	dežuje	6
Titograd	dežuje	9
Skopje	dežuje	13
Celovec	oblačno	11
Gradec	jasno	10
Dunaj	oblačno	5
Benetke	oblačno	15
Milano	oblačno	16
Genova	oblačno	18
Milnchen	oblačno	2
Zürich	oblačno	7
Rim	oblačno	16
Pariz	oblačno	8
Berlin	jasno	7
Stockholm	oblačno	6
Moskva	oblačno	0

PA ŠE TO

ODLOK Z OGRLICO IN NAGOBČNIKOM — Ljubitelji hišnih in drugih psičkov so se morali sprijazniti z odlokom, ki določa, da morajo svoje kosmate prijatelje privezati na vrvico, okoli vratu natakniti ogrlico, natakniti nagobčnik.

Ne morejo pa se sprijazniti s tem, da vsega, kar odlok zapoveduje — torej verige (ogrlice) in nagobčnike — v naših trgovinah ni mogoče kupiti.

KOVINOTEHNA
orodje, okovje, vijačno blago

PROLETARCI VSEH DEŽEL, ZDRUŽITE SE!

★ ★

DELO

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA SLOVENIJE

LJUBLJANA, ČETRTEK, 19. APRILA 1979
LETO XXI • ŠTEVILKA 92 • CENA 4 DINARJE

»DELO« IZHAJA OD 1. MAJA 1959 PO ZDRUŽITVI »LJUDSKE PRAVICE«, KI JO JE 5. OKTOBRA 1934 USTANOVILA KOMUNISTIČNA PARTIJA V SLOVENIJI, IN »SLOVENSKEGA POROČEVALCA«, KI GA JE LETA 1941 USTANOVILA OSVOBODILNA FRONTA SLOVENSKEGA NARODA

GLAVNI UREDNIK JAK KOPRIVC
ODGOVORNI UREDNIK BORIS DOLNIČAR

Tito sprejel Aleksandra Grličkova

Član predsedstva centralnega komiteja ZKJ odhaja na obisk na Kubo

BEOGRAD, 18. aprila (Tanjug) — Predsednik Zveze komunistov Jugoslavije Josip Broz Tito je danes dopoldne sprejel člana predsedstva centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije dr. Aleksandra Grličkova.

Član predsedstva centralnega komiteja ZKJ dr. Aleksandar Grličkov se odpravlja na obisk na Kubo.

Dr. Aleksandra Grličkova je na ta obisk povabil centralni komite komunistične partije Kube.

Danes v Beogradu proslava jubilejev

Slavnostna seja družbenopolitičnih organizacij v centru Sava — Uvodni referat predsednika ZKJ, tovariša Tita

BEOGRAD, 18. aprila (Tanjug) — Ob 60-letnici Zveze komunistov Jugoslavije, SKOJ in revolucionarnih sindikatov bo jutri v Beogradu slavnostna seja centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije in sveta Zveze sindikatov Jugoslavije, predsedstva konference Zveze socialistične mladine Jugoslavije in predsedstva konference za vprašanja družbenega položaja žensk Jugoslavije.

Referat z naslovom »Šestdeset let revolucionarnega boja Zveze komunistov Jugoslavije« bo podal predsednik ZKJ Josip Broz Tito.

Slavnostna seja bo v veliki dvorani kongresnega centra »Sava«, začela pa se bo ob 10. uri.

Komunistična partija Jugoslavije, ki je bila kot mnoge druge ustanovljena po prvi svetovni vojni, ima v svoji zgodovini ob ustanovnem kongresu naveden datum: od 20. do 23. aprila 1919 v Beogradu.

»V 60 letih je naša partija prehodila težavno, vendar slavno pot boja, pot lastne graditve v ognju silovitih bojev zoper razrednega sovražnika in izkoriščevalce ljudstva, pa tudi v notranjem boju proti frakcionaštvu in sektaštvu. Zrastla je v trdno neomahljivo revolucionarno organizacijo delavskega razreda«, je rekel predsednik Josip Broz Tito.

Ob jubileju zveze komunistov, ki ga bo obeležila tudi jutrišnja slavnostna seja CK ZKJ, smo na straneh 6 in 7 pripravili pregled vseh enajstih kongresov, ki so dajali pečat posameznim obdobjem v razvoju naše socialistične revolucije.

V obširnem prikazu boja in razvoja Komunistične partije Jugoslavije med obema vojnama so opisani težki in krizni trenutki KPJ, pa tudi njen preporod, potem ko je prišel na čelo Josip Broz Tito.

O zgodovinskem boju jugoslovanskih narodov, ki ga je vodila komunistična partija, in o povojni graditvi objavljamo oceno Edvarda Kardelja.

Osma zagrebška konferenca leta 1928 je pomenila začetek reorganizacije partije v celoti, o tem govori poseben prispevek, pripravili pa smo tudi zapisa o dokončni preklinitvi KPJ s stalinizmom in o samoupravljanju kot izzivu Jugoslavije svetu.

TEMA DNEVA

Šestdeset let

Zgodovinska krivulja naše partije ni vodila vedno navzgor. V šestdesetih letih obstoja ni manjkalo vzponov in padcev, jasnosti in negotovosti, trdnosti in odklonov, posebno v prvih dvajsetih letih. Iz vseh teh preizkušenj pa je partija prišla vedno še bolj čvrsta, okrepljena in enotna, še zlasti v času, ko je za njeno krmilo prijel tovariš Tito.

Zato, ker se ni dvigovala nad množice kot nekakšen dirigent, ki samo ukazuje, ne prevzema pa tudi odgovornosti. Zato, ker je v določenih zgodovinskih okoliščinah, v povsem določenih družbenih razmerah in odnosih iskala odgovore na najbolj žgoča vprašanja. Zato, ker je vedno povezovala teorijo s prakso in prakso s teorijo. Zato, ker je imela pred seboj večno živi cilj: osvoboditev dela in človeka. Zato, ker nikdar ni bilo razlike med interesom partije in delovnega človeka. Zato, ker revolucionarnosti ni dokazovala z leporečjem, marveč z revolucionarno prakso.

Vse to je veljalo za partijo in velja za zvezo komunistov.

VLADO SLAMBERGER

Vojska odstopila mesto diplomaciji

Včeraj so se v Hanoju začela vietnamsko-kitajska pogajanja - Vietnamci že dali svoje predloge - Brez odgovora

HANOI, 18. aprila (AFP) — Danes ob 9,30 (lokalni čas) sta v mednarodnem klubu v Hanoju sedli za pogajalsko mizo vietnamska in kitajska delegacija. Reporterjem so dovolili, da v 10 minutah opravijo svoj posel.

Kitajsko delegacijo vodi pomočnik zunanjega ministra Han Nienlong, vietnamsko pa Phan Hien, ki ima isti rang. Kitajci so prispeli že v soboto, toda pogajanja so se zavlekla, ker so morali najprej razčistiti kaj pomeni »zgodovinska meja«.

Vietnamska delegacija je že dala svoje predloge: Demilitarizirano cono v globino pet kilometrov na vsaki strani meje in ustanovitev mešane vietnamsko-kitajske komisije, ki bi nadzorovala, kako poteka demilitarizacija omenjene cone. Phan Hien je rekel, da je najbolj nujno to, da vzpostavijo mir v obmejnem prostoru, da bi se vojni ujetniki lahko vrnili na svoje domove.

Druga točka vietnamskega predloga: normalizacija odnosov med državama. Pod tretjo točko pa so Vietnamci predlagali reševanje obmejnih problemov.

Šef kitajske delegacije je izrazil upanje, da bodo razgovori uspešni. V govoru kitajskega predstavnika, ki ga citira Tanjug iz Pekinga na podlagi poročila Xinhue, ni bilo odgovora na vietnamske predloge. Šef kitajske delegacije je rekel, da bo nanje odgovoril, ko jih bodo temeljito proučili. Izrazil pa je globoko obžalovanje, ker so bili kitajsko-vietnamski odnosi v zadnjih letih tako slabi, in napovedal kitajske predloge za izboljšanje odnosov med državama.

Čeprav utegnejo biti pogajanja dolgotrajna, je spodbudno že to, da so se začela in da je vojska odstopila mesto diplomaciji.

● **Tuji opazovalci v Pekingu so opazili, da sta Xinhua in »Rinmin Ribao« prav v trenutku, ko so se začeli hanojski razgovori, objavila vest o »novih vojaških provokacijah vietnamske vojske na kitajski meji«. O tem, da se je v nedeljo, 15. aprila nad vietnamskim ozemljem zrušilo kitajsko vojaško letalo pa doslej kitajska oblast niso objavila ničesar.**

Tla se še nočejo umiriti

V Črnogorskem Primorju že več kot 400 potresov — Trese se tudi drugod — Hrane in vode dovolj, manjka šotorov — Njegošev mavzolej nepoškodovan

TITOGRAD, 18. aprila — Prebivalci Črnogorskega Primorja še naprej živijo v strahu. Zemlja se noče in noče umiriti in od katastrofalnega potresa v nedeljo zjutraj, ki je po zadnjih podatkih terjal 102 življenji in več kot tisoč ranjenih, pa do danes je to območje streslo že preko 400 močnejših in lažjih sunkov. Samo nocoj so naprave beograjskega seizmološkega zavoda zabeležile štiri močnejše in več kot deset šibkejših potresnih sunkov na območju Boke Kotorske, vendar vse kaže, da se tla umirjajo. Trese se tudi drugod. Danes ob 1.48 so zabeležili potres, jakosti 4,5 stopnje po Mercallijevi lestvici na klanskem tevtonskem prelomu. Potres je prestrašil prebivalce Notranjske in Primorske, predvsem pa Ilirske Bistrice, Klane, Reke in Opatije. Še en potres z močjo 4. stopnje po Mercallijevi lestvici pa je danes dopoldne stresel Bitolo.

Na ogroženem področju še vedno dežuje, čeprav ne več tako močno kot včeraj. Čeprav so ceste zaradi tega precej razmočene in težko prevozne, so le redki kraji, kamor še ni pispela pomoč. Hrane in vode je dovolj, primanjkuje pa predvsem šotorov in zato je še precej ljudi, ki nimajo strehe nad glavo. Vseeno pa so bolnike in ranjence že spravili na varno in življenje se počasi normalizira.

Budva je danes dobila električni tok, v nepoškodovanih zgradbah so ponovno odprte trgovine, približno 5.000 prebivalcev so cepili proti tifusu in paratifusu, in kot kaže, bodo tudi tu, tako kot v številnih krajih, učenci že v ponedeljek sedli v šolske klopi.

Pri odpravljanju posledic potresa so še posebno delavni mladi. Razen mladinskih delovnih brigad iz Črne gore, je na pomoč prišlo tudi sedem posebnih mladinskih delovnih brigad iz drugih republik in pokrajin, v katerih so zidarji, tesarji, vodoinstalaterji, električarji in drugi, pripravljenih pa je še 30 brigad.

Dež močno ovira tudi delo komisij, ki ocenjujejo nastalo škodo. Ta je ogromna, saj je v ruševinah deset najrazvitejših občin, te gospodarsko sicer manj razvite republike. Prve ocene kažejo, da je v občinah Ulcinj, Bar, Budva, Kotor, Tivat in Hercegnovi, kjer je bilo 23.000 stanovanj in 4900 družbenih zgradb, porušenih več kot polovica zgradb, največ v Ulcinju in Baru — približno 70 odstotkov. Ekipa strokovnjakov zavoda za spomeniško varstvo Črne gore se je danes uspela prebiti do Njegoševega mavzoleja na Lovćenu in ugotovila, da je ta zgodovinski spomenik nepoškodovan.

Medtem pa iz vseh krajev države in sveta še naprej prihaja pomoč. Na sestanku s predsedniki izvršnih svetov slovenskih občin je podpredsednik IS SRS Vitja Rode v imenu slovenskega koordinacijskega odbora za pomoč prizadetim v Črni gori predlagal, da bi vsak delavec prispeval enodnevni zaslužek za odpravo posledic potresa. Avstralska vlada je kot prvo pomoč Črni gori poslala 100.000 avstralskih dolarjev, vlada NDR je namenila 10 ton zdravil in medicinskih instrumentov, med drugimi pa je v jugoslovanski izvozni in kreditni banki v Beogradu danes ekonomist Milorad Tadić vplačal 50 tisoč ameriških dolarjev.

Služba za iskanje pogrešanih oseb Rdečega križa Jugoslavije je sporočila, da je od 15. do 17. aprila dobila 620 prošenj iz Jugoslavije za iskanje in tudi uspela povezati 580 družin, obenem pa je našla tudi vseh 86 oseb, ki so jih iskali naši delavci na začasnem delu v tujini in izseljenci.

(Več na 17. strani).

EVAKUACIJA RANJENCEV — V teh dneh so helikopterji Jugoslovanske ljudske armade na prizadetem območju v Črni gori nepogrešljivo prevozno sredstvo. Z njimi iz Črnogorskega Primorja evakuirajo bolnike in huje ranjene ljudi. Helikopterji so praktično nenehno v zraku med Titogradom in opustošenimi mesti in naselji ob črnogorski obali. Foto: Miško Kranjec

Ob potresu se je vnovič potrdila moč našega samoupravnega sistema

Skupna seja predsedstva SFRJ in predsedstva CK ZKJ — Skupno sporočilo obeh predsedstev, informacije V. Srzentića

BEOGRAD, 18. aprila (Tanjug) — Danes je bila v Beogradu pod predsedstvom Branka Mikulića skupna seja predsedstva SFRJ in predsedstva CK ZKJ.

Člani predsedstva so na začetku z enominutnim molkom počastili spomin na žrtve katastrofalnega potresa v SR Črni gori.

Na seji so obravnavali in sprejeli informacijo o posledicah katastrofalnega potresa, ki jo je prebral Vojo Srzentić, član predsedstva CK ZKJ in predsednik centralnega komiteja ZK Črne gore. Ob zaključku redakcije te informacije še nismo prejeli, zato jo bomo objavili v jutrišnji številki.

Katastrofalni potres v SR Črni gori, zlasti v njenem primorskem delu je rečeno v sporočilu — je povzročil velike človeške žrtve, opustošenje in ogromno materialno škodo. Življenje je izgubilo nad sto ljudi, huje in laže ranjenih pa je bilo nad tisoč. Uničenih je veliko stanovanjskih hiš, gospodarskih objektov, turističnih zmogljivosti, šol, bolnišnic, komunalnih, prometnih in drugih infrastrukturnih objektov.

Prebivalstvo, ki ga je prizadel katastrofalni potres, je v nadvse težavnem položaju ohranilo prisebnost in se je zelo hitro organiziralo ter začelo neposredno odpravljati posledice potresa, in sicer v okviru vseljudske obrambe in družbene samozaščite, družbenopolitičnih organizacij, občinskih skupščin, organizacij združenega dela, krajevnih skupnosti ter drugih samoupravnih organizacij in skupnosti. Vse to je ponovno potrdilo življenjsko moč, učinkovitost in sposobnost našega socialističnega samoupravnega sistema. (Več na 3. strani.)

Močan sunek v Furlaniji

LJUBLJANA, 18. aprila — Naprave na Golovcu so ob 16 uri in 19 minut registrirale močan potres z epicentrom 113 kilometrov severozahodno od Ljubljane. Gre za »majski« epicenter v Furlaniji, ki jo je 6. maja 1976 opustošil katastrofalen potres. Današnji potres je imel moč blizu sedme stopnje po Mercallijevi lestvici oziroma 5,2 po Richterjevi lestvici. Potres je čutila praktično vsa Slovenija in tudi del Hrvaške. V Ljubljani je imel sunek moč 4 stopnje po Mercalliju. V Posočju in na Goriškem je močan sunek povzročil preplah in so mnogi zapustili domove.

Koliševski odpotoval s Kapverdov

Predsedniku Pereiri je izročil Titovo poslanico - Skupno sporočilo

PRAIA, 18. aprila (Tanjug) — S podpisom dokumentov in objavo skupnega sporočila se je končal štiridnevni uradni in prijateljski obisk člana predsedstva SFRJ Lazarja Koliševskega v Kapverdski republiki. Koliševskega je sprejel tudi predsednik republike Aristides Pereira, s katerim sta vsestransko izmenjala mnenja o dvostranskih odnosih in žgočih mednarodnih vprašanjih. Koliševski je Pereiri izročil poslanico predsednika SFRJ Josipa Broza Tita. V skupnem sporočilu o obisku je rečeno, da so predstavniki obeh držav z zadovoljstvom ugotovili veliko podobnost stališč do vseh obravnavanih vprašanj. Zlasti so poudarili potrebo po nadaljnji krepitvi enotnosti in solidarnosti neuvrščenih držav ter po obvarovanju in ponovni uveljavitvi antiblokovske narave gibanja kot neodvisnega in samostojnega dejavnika v mednarodnih odnosih.

Ime, delo, izročilo

Ljubljanska univerza je na včerajšnjem svečanem zboru razglasila, da bo poslej nosila ime po Edvardu Kardelju

LJUBLJANA, 18. aprila — Ljubljanska univerza je danes na svečanem zboru razglasila, da bo poslej nosila ime po velikem slovenskem sinu, revolucionarju in mislecu Edvardu Kardelju. Slovesnosti so se udeležili tudi najvišji predstavniki slovenskega družbenopolitičnega življenja s Sergejem Kraigherjem na čelu, tovarišica Pepca Kardelj, člani sveta federacije, predstavniki mesta Ljubljane in rektorji jugoslovanskih univerz.

Slovesnosti so se začele zjutraj ob 9. uri, ko so visokošolske delovne organizacije, združene v ljubljansko univerzo, podpisale Samoupravni sporazum o združitvi v Univerzo Edvarda Kardelja v Ljubljani. Po tem se je univerzina delegacija poklonila tovarišu Kardelju pred grobnico herojev in položila venec.

Ob enajsti uri je bila v zbornični dvorani univerze osrednja slovesnost. Častnemu zboru je predsedoval predsednik univerzitetnega sveta mag. Emil Rojc.

S tem, da naša univerza sprejema za svoj simbol Kardeljevo ime, si ne jemlje samo častnega priznanja za svojo pot, prehojeno na strani napredka in revolucije, ki jima je dala mnogo dragocenih ljudi, nepozabnih delanj in pomembnih stvaritev, je v slavnostnem govoru poudaril rektor prof. dr. Slavko Hodžar. S Kardeljevim imenom prevzemamo njeni učitelji in študentje nase tudi zavezanost velikemu in zahtevnemu izročilu, ki ni samo preteklost in nekaj že obvladanega, temveč je živo, dejavno in odprto v naš današnji pa tudi jutrišnji dan in segajoče v temeljna vprašanja našega obstoja ter napredka.

Univerza je v svojem dobrem delu zmeraj bila, je in bo morala biti ustanova, ki sprejema nase samoumevno dolžnost, da izobražuje in vzgaja strokovnjake, ki ne bodo enostranski, temveč sposobni svoje visoko razvito praktično delo povezovati z globljim smislom stvari, proizvodnjo družiti s samoupravno vizijo človekovega vsestranskega bogatenja in osvobajanja, je med drugim poudaril rektor prof. dr. Slavko Hodžar.

V recitalu, ki je sledil, so odlomke iz Kardeljevih tekstov brali Štefka Drolčeva, Polde Bibič in Boris Kralj.

Osrednji del slovesnosti je bila razglasitev Univerze Edvarda Kardelja v Ljubljani, ki jo je naznanil rektor Slavko Hodžar. Študentka Darka Verbič, namestnica predsednika univerzitetnega sveta, je nato — ob Internacionali, ki jo je zapel APZ »Tone Tomšič« — odkrila doprsni kip Edvarda Kardelja, delo Zdenka Kalina. — Slavnostni govor in tekst razglasitve objavljamo na 8. strani.

JANKO SVETINA

Del Ugande — dežela brez gospodarja

Enote nove ugandske vojske zavzele mesto Jinjo in hidrocentralo

OD NAŠEGA DOPISNIKA V NAIROBIJU

NAIROBI, 18. aprila — Za novo vlado v Kampali je vsekakor dobrodošla novica, da so tanzanijske čete ob pomoči enot nove ugandske vojske včeraj zavzele drugo največje mesto Jinjo, predvsem jim je nepoškodovana prišla v roke hidrocentrala Owen Falls na Nilu, glavni vir elektrike za deželo, iz katere krijejo tudi okoli šestino kenijskih potreb po tej vrsti energije. Prav tako je pomembno, da mirovne enote na umiku niso porušile mostu čez Nil v Jinji.

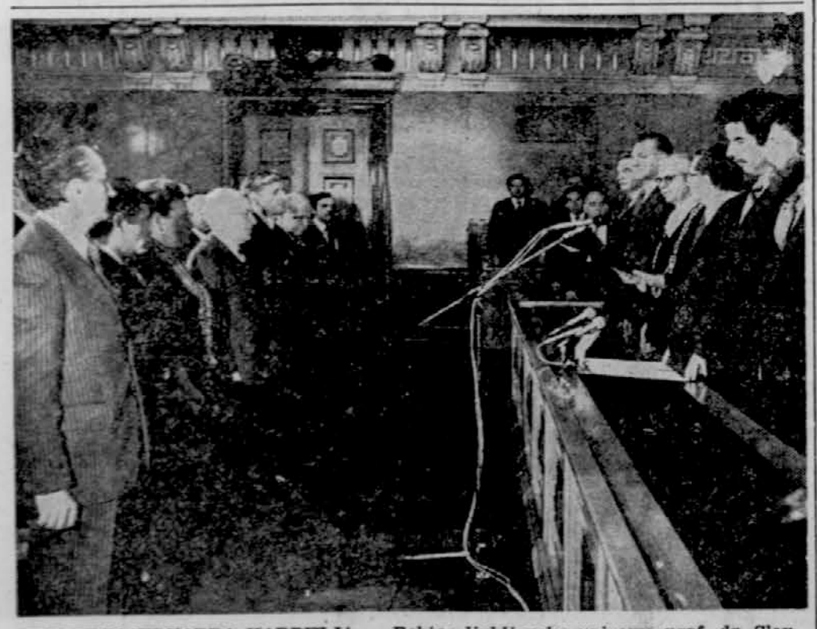
Po drugi strani je domala še ves severni in vzhodni del Ugande še naprej »dežela brez gospodarja«, kjer vladajo — kolikor vladajo — Aminovi vojaki, večidel očitno kar na lastno pest. Tako poročajo o pokolih v vzhodni Ugandi, katerih žrtev naj bi bili vsi, ki so količkaj osumljeni naklonjenosti vladi predsednika Jusufa Luleja. Najhuje je, sodeč po nekaterih današnjih poročilih, v mestu Tororo, blizu meje s Kenijo.

Ker je tod — ob glavni cesti od Kampale do meje s Kenijo — po gozdovih vzdolž poti še sorazmerno veliko Aminovih vojakov, so prevozi blaga iz Kenije v Kampalo dejansko onemogočeni ali vsaj silno tvegani. Zato Kampala — po večdnevnem plenjenju — trpi hudo pomanjkanje živil in drugih potrebščin, tudi zato, ker dovoz živil iz okolice očitno še ni povsem obnovljen.

Življenje v glavnem mestu se počasi normalizira. Včeraj so zaposleni začeli po večtedenskem premoru prihajati na delovna mesta. In izšla je prva številka novega dnevnika »Uganda Times«.

Slej ko prej ni povsem potrjenih novic, kje se mudi Idi Amin. Oba tukajšnja dnevnika danes poročata, sklicujoč se na predstavnike nove ugandske vlade, da je zbežal v Libijo. Pri tem »Standard« celo trdi, da se je Amin pred dnevi skrival v libijskem potniškem letalu, ki je vzelo gorivo na nairobijskem letališču. Toda za zdaj ni nobenega nepristranskega potrdila, da je Amin res na tujem.

JOŽE ŠIRCELJ

UNIVERZA EDVARDA KARDELJA — Rektor ljubljanske univerze prof. dr. Slavko Hodžar je včeraj v zbornični dvorani razglasil, da bo univerza poslej nosila ime po velikem slovenskem sinu, revolucionarju in mislecu Edvardu Kardelju. Učitelji in študentje pa bodo svoje ustvarjalno delo gradili na Kardeljevem revolucionarnem izročilu.

Foto: Svetozar Busić

Ignoriranje vladnih navodil

Bivši iranski zunanji minister Sandžabi: neodgovorno in nezanesljivo

TEHERAN, 18. aprila (Tanjug) — Generalni sekretar nacionalne fronte Karim Sandžabi, ki je bil še pred dvema dnevoma tudi iranski minister za zunanje zadeve, je na današnji tiskovni konferenci pojasnil, zakaj je izstopil iz vlade premiera Bazargana.

Poudaril je, da obstajajo v Iranu organizirane oborožene skupine in razni neodgovorni komiteji, ki izvajajo sklepe posameznikov ali skupin, ne da bi se menili za navodila in stališča revolucionarnih voditeljev in vlade. Sandžabi je poudaril, da so se v komiteje, ki imajo odločilno vlogo za organiziranje in uresničevanje varnostnih ukrepov ter zaščite pred kontrarevolucijo, vrinili nezanesljivi elementi in oportunisti, med drugim tudi v ministrstvo za zunanje zadeve.

Danes Književni listi

● **Med zgodovinsko in pisateljsko resnico — ob novi izdaji Potrčevega Zločina.**

● **Poročilo s seminarja UNESCO v Bologni o knjigah za otroke in mladino, s posebnim ozirom na manj razvite svet.**

● **Prekmurski revolucionarno vrenje v delih Miška Kranjca — poglavje iz študije dr. Franca Zadravca.**

● **Literarno pismo iz ZR Nemčije.**

● **Listi iz dnevnika Bojana Štiha.**

● **Humoreska za vsakdanjo rabo.**

● **Začetek serije o razvoju knjižne ilustracije.**

TMI Košaki brez delavskega sveta?

Predlogu družbenega pravobranilca samoupravljanja, naj bi v tovarni mesnih izdelkov Košaki razpustili delavski svet, ki od julija lani ni opravil nobene pomembnejše naloge, čeprav so se težave kopičile, je pritrdil tudi družbenopolitični zbor mariborske občinske skupščine. Brž po uveljavitvi tega sklepa naj bi uvedli kandidacijski postopek in oblikovali nove organe,

Stran 2

Cene cementa silijo kvišku

Cene cementa, ki se od februarskega 11-odstotnega skoka še niso dobro ohladile, naj bi spet poskočile za 21 odstotkov. Tako vsaj zahtevajo proizvajalci. Ob tem je bila proizvodnja cementa v prvih treh mesecih letos za 11 odstotkov pod načrtovano, pristojni organi pa so namesto 2,5 milijona ton dovolili uvoz le 925.000 ton cementa.

Stran 3

Zmaga nogometašev SFRJ

V prijateljski nogometni tekmi je reprezentanca SFRJ, ki se pripravlja za nastop na sredozemskih igrah, premagala olimpijsko ekipo ZR Nemčije 3:2 (1:1). 22.000 gledalcev je bilo zadovoljnih spričo razburljive tekme in lepih golov.

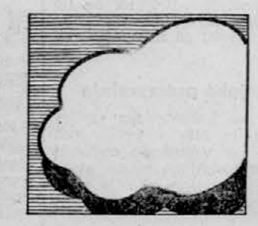
Stran 11

Zublji »požrli« lakirnico

Požar v lakirnici TOZD notranja oprema Lesno predelovalne industrije LINA v Apačah je povzročil za najmanj 6 milijonov dinarjev škode. Prostovoljni gasilci so hitro intervenirali in preprečili, da bi se požar razširil še na druge obrate. Ranjenih k sreči ni bilo, kolektiv pa bo težko izpolnil pogodbene obveznosti.

Stran 12

Vreme danes

Da je aprila vreme muhasto so vedeli ljudje, še preden so iznašli vrsto aparatur, ki napovedujejo vreme. Prognostične karte njihove trditve ne zanikajo, kajti za danes napovedujejo pisano vremensko sliko: deloma sončno in deloma spremenljivo oblačno bo, ponekod bo občasno pretežno oblačno. Zaradi ohladitev (nočne temperature od— 2 do 3 stopinje Celzija) ni izključena jutranja slana. Na Primorskem (dnevne temperature do 17 stopinj Celzija) bo še pihala burja.

Čimprej oceniti škodo in vse posledice potresa

Predsedstvi SFRJ in CK ZKJ obravnavali informacijo o posledicah potresa — Vnovič se je izkazala solidarnost vseh narodov in narodnosti SFR Jugoslavije

BEOGRAD, 18. aprila (Tanjug) — V Beogradu sta se danes sestali predsedstvi SFRJ in CK ZKJ in obravnavali ter sprejeli informacijo o posledicah katastrofalnega potresa v Črnogorskem Primorju, ki jo je prebral član predsedstva CK ZKJ Vojo Srzentić, ki je med drugim dejal, da je stalna skrb in zanimanje tovariša Tita vse od trenutka, ko je prišlo do potresa, njegov ogled prizadetega območja, javna izjava in priporočila, ki jih je dal, so prebivalstvo, prizadeto zaradi potresa, posebno spodbudili.

Tako kakor še zmeraj, se je tudi tokrat pokazala močna solidarnost vseh narodov in narodnosti Jugoslavije, organizacij združenega dela, družbenopolitičnih skupnosti, delovnih ljudi in občanov iz vse države v pomoči prizadetim območjem. V odpravljanju posledic potresa so se izredno prizadevno izkazali pripadniki JLA, teritorialne obrambe, varnostnih služb, civilne zaščite in zdravstvene službe.

Na seji so izrazili hvaležnost za solidarnost, dosedanjo pomoč in pripravljenost za dajanje nadaljnje gmotne in drugih oblik pomoči iz tujine.

Predsedstvi sta v celoti podprli dosedanje ukrepe, ki so jih sprejeli organi in organizacije v SR Črni gori, zvezni izvršni svet ter vse socialistične republike in pokrajini.

V sedanjem trenutku je prva naloga rešiti problem začasne nastanitve in preskrbe prebivalstva, šolanja otrok, zagotovitve zdravstvenega varstva, čimprejšnje usposobitve proizvodnih in drugih gospodarskih zmogljivosti.

Prav tako so opozorili, da se bo do morale ustrezne strokovne ekipe iz vse države zavzeti za to, da bi čimprej ocenili gmotno škodo in ugotovili vse posledice potresa. Predsedstvi podpirata mnenje, da naj zvezni izvršni svet pripravi predlog dogovora, sistemskih ukrepov in rešitev, s katerimi bomo zagotovili gmotne in druge možnosti za trajno in vsestransko odpravo posledic katastrofalnega potresa. Pomagati bi bo treba tudi z izkušnjami in rešitvami, uporabljenimi ob katastrofalnih potresih v Skopju in Bosanski krajini.

V nadaljevanju seje je predsedstvo CK ZKJ obravnavalo idejnopolitično dejavnost v uresničevanju nalog razvojne politike in gospodarske stabilizacije v letošnjem letu. Uvodno poročilo je imel tovariš Pavle Gaši, izvršni sekretar predsedstva CK ZKJ.

Predsedstvo se je seznanilo z dejstvom, da se v začetku letošnjega leta nekatere neugodne tendence v gospodarskih gibanjih iz lanskega leta nadaljujejo ali se celo krepijo. Zaradi tega morajo organizacije in organi ZK kakor tudi vsi samoupravni in državni organi pokazati še bolj organizirano in intenzivno aktivnost ter večjo odgovornost v uresničevanju nalog gospodarske stabilizacije.

Ukrep NDR „spodbudil" mednemško napetost

Na omejitve v delu tujih novinarjev ostro reagirala ZRN - Bonn: napad na določila Helsinkov - »Besedna vojna«

OD NAŠE BONSKE DOPISNICE

BONN, 18. aprila — Določene omejitve v delu tujih novinarjev v Nemški demokratični republiki so postale problem velikega obsega v razmerjih med dvema nemškima državama. Nemška demokratična republika odslej zahteva strožje prijavljanje novinarskih potovanj na zunanjem ministrstvu in iskanje dovoljenj za pogovore z državljani, ne samo z vodilnimi osebnostmi, kot doslej.

Na ukrep, ki zadeva vse tuje novinarje, je doslej ostro reagirala samo Zvezna republika Nemčija. Nova uredba je po mnenju vrste bonskih politikov napad na določila sklepnega dokumenta iz Helsinkov in prekršenje mednarodnopravno urejenega razmerja med obema nemškima državama. Niti približno toliko zanimanja ne kažejo za poročanje iz Nemške demokratične republike druge zahodne države. Zahodnonemška sredstva javnega obveščanja so nenehno v tihi besedni in slikovni vojni proti drugačnemu družbeno-ekonomskemu sistemu na nemških tleh. Ker gre za Nemce, je poročanje še nekoliko bolj strupeno kot je že iz drugih socialističnih držav. Toda tudi tista sredstva obveščanja, ki se štejejo za najbolj liberalna, niso mogla preskočiti dejstva, da je s sistemom »vzhodnih« pogodb nastala nova mednarodno pravna situacija in da nenehno tiho spominja na »začasnost ureditve« in iskanje slabosti lahko druga nemška država ocenI kot vmešavanje v njene zadeve in kot obnavljanje hladnovojnega ozračja.

Na drugi strani pa je ukrep Nemške demokratične republike omejen z vsemi slabostmi administrativnega reševanja zelo zapletenega razmerja med dvema državama z različnima družbenima ureditvama in z različnima razlagama svobode obveščanja ter iskanja informacij. Sklep je v skladu s celotno koncepcijo Nemške demokratične republike, ki teži k vedno močnejšemu ograjevanju od neželenih tujih vplivov in je zato vedno bolj v defenzivi proti zelo močnemu informativnemu sistemu na drugi strani zidu. Berlinska vlada je sklep utemeljila zlasti na primeru zahodnonemških novinarjev, ki po njenem mnenju vodijo »besedno vojno«, ki se »vmešavajo v notranje zadeve« in »delujejo proti iz-hodiščem politike popuščanja napetosti«.

Nasprotni ukrepi so seveda možni in Egon Bahr, ki je zaslužen za meddržavni sporazum o možnostih dela novinarjev iz leta 1972, je že razmišljal o morebitnem izgonu vzhodnonemških novinarjev, vendar očitno obe strani ne pripisujeta enakega pomena vzajemnemu obveščanju in tukaj sodijo, da tak ukrep Nemške demokratične republike ne bi prizadel v taki meri, da bi spremenila odločitev. »Ekonomske sankcije« so zato naslednja točka, ki se pojavi na seznamu povračilnih ukrepov vedno tedaj, ko se kaj zaplete v razmerju med ZR Nemčijo in kakšno socialistično državo.

MOJCA DRČAR-MURKO

Stavke učiteljev v Braziliji

RIO DE JANEIRO, 18. aprila (Tanjug) — Danes se je začela splošna stavka učiteljev kakih 1000 državnih šol v Sao Paulu in predavateljev na zasebnih šolah v Riu de Janeiru, ki zahtevajo višje plače in boljše delovne pogoje. Samo v Riu stavka kakih 25 tisoč učiteljev, medtem ko so v državi Sao Paulo poslali na prisilne počitnice otroke vseh državnih šol.

S TELEPRINTERJA

Brazilijo skrbi prodor multinacionalnih družb

RIO DE JANEIRO, 18. aprila (Tanjug) — Poslanci zveznega parlamenta so danes ustanovili parlamentarno preiskovalno komisijo, ker so v skrbeh zaradi prodora nadnacionalnih družb in tujih bank v Amazoniji. Obeta se namreč, da si bodo v kratkem popolnoma podredila ogromne prostranstva Brazilije. Komisija ne bo raziskala le dejavnosti nadnacionalnih družb, nenačrtovano krčenje gozda in prilaščanje zemljišč, temveč tudi trditve, da Indijance uporabljajo kot sužnje, ali pa jih sodobni osvajalci kratko in malo pobijejo, če jim zastavijo pot.

Egipt vmesna postaja Ceausescove turneje

KAIRO, 18. aprila (UPI, AFP) — Današnji kairski dnevnik »Al Ahram« piše, da se bo romunski predsednik Nicolae Ceausescu 25. aprila, ko se bo vračal z obiska v Sudanu, za nekaj ur ustavil v Kairu. Pričakujejo, da se bo romunski predsednik sestal z egiptovskim predsednikom Šadatom. Kot piše list, bo predsednik Ceausescu po kratkem postanku v egiptovskem glavnem mestu nadaljeval turnejo po državah Bližnjega vzhoda.

Nejasna usoda londonskega Timesa

LONDON, 18. aprila (Reuter) — »Do nadaljnjega ne bomo tiskali Timesa«, je sporočila uprava znanega londonskega lista, ki se ji ni posrečilo skleniti sporazuma s predstavniki sindikatov nacionalnega združenja grafičnih delavcev. Najstarejši in najbolj brani britanski list se je zadnjič pojavil v kioskih 30. novembra, ko je uprava suspendirala delavce, ki so se zoperstavili uvedbi nove tehnologije in odpuščanju grafičnih delavcev. Times naj bi včeraj spet izšel, ker je uprava pričakovala, da se bodo pogajanja s sindikati uspešno končala.

Višje cene avtov General Motorsa

DETROIT, 18. aprila (AP, DJ) — Vodilna ameriška tovarna avtomobilov »General Motors Corp.« je povišala osnovne cene novih modelov avtomobilov za okoli 400 dolarjev ali za domala 10 odstotkov. Nove cene v prodaji na drobno naj bi znašale vse 3983 dolarjev za »chevrolete« z dvoje vrati do 5327 dolarjev za »buick« (športni model s štirimi vrati). Prodaja novih modelov za leto 1980 se bo začela 19. aprila. Novi modeli imajo vsi po vrsti radialne gume in radijske sprejemnike.

Todor Živkov bo potoval v Grčijo

SOFIJA, 18. aprila (Tanjug) — Predsednik državnega sveta LR Bolgarije Todor Živkov bo neuradno obiskal Grčijo 29. in 30. aprila na povabilo premiera Konstantina Karamanlisa. Kot se je zvedelo, se bosta Karamanlis in Živkov srečala na Krfu.

Parlamentarna delegacija ZDA na Madžarskem

BUDIMPEŠTA, 18. aprila (Tanjug) — Kot ocenjujejo v madžarskem glavnem mestu, je obisk ameriške parlamentarne delegacije, ki jo vodi predsednik predstavniškega doma Thomas O'Neill, dokaz, da se odnosi med Madžarsko in ZDA na različnih področjih vedno bolj intenzivno razvijajo. Ameriško parlamentarno delegacijo je sprejel prvi sekretar CK madžarske socialistične delavske partije Janos Kadar.

Krediti Mehiki, Maroku in Jordaniji

WASHINGTON, 18. aprila (AP) — Svetovna banka je odobrila Mehiki, Maroku in Jordaniji posojila v skupnem znesku 120 milijonov dolarjev. Od tega je 80 milijonov dolarjev namenjenih mehiški družbi »Fertimex« — Fertilizantes Mexicanos, SM A.« za financiranje gradnje kompleksa za proizvodnjo gnojil v mestu Lazzaro Cardens na mehiški zahodni obali. Maroko je dobil od mednarodne banke 25 milijonov dolarjev posojila za izvedbo različnih projektov na področju manjših industrijskih podjetij, Jordanija pa 15 milijonov dolarjev za gradnjo daljnovoda in ustrezne opreme. Za vsa tri posojila svetovne banke veljajo 7-odstotne letne obresti. Mehika in Maroko sta dobila posojilo za 15 let, Jordanija pa za 17.

Eksplozija v istanbulskem kinu

ISTANBUL, 18. aprila — Kot poročajo zahodne agencije, je sinoči v nekem istanbulskem kinu eksplodirala bomba. Policija je sporočila, da je bilo pri tem ranjenih enajst ljudi, nastala škoda pa je precejšnja.

Reorganizacija pakistanske vlade

RAVALPINDI, 18. aprila (UPI) — Pakistanski predsednik general Mohamad Zia ul Hak je sklenil, da v soboto razpusti svoj kabinet in reorganizira vlado do splošnih volitev, ki so napovedane za november, je rečeno v uradnem sporočilu, ki so ga včeraj objavili v Ravalpindiju. Predsednik Zia ul Hak, ki je hkrati tudi generalni administrator izrednega stanja, je obljubil volitve, ki bodo »ponovno vzpostavile demokracijo« v državi, in uvedbo oblasti, ki bo temeljila na islamskih zakonih.

Po treh mesecih izpustili ugrabljenega vnuka Lancie

TORINO, 18. aprila (UPI) — Ugrabitelji so danes za 700 milijonov lir izpustili Marca Gatto, vnuka ustanovitelja znane italijanske avtomobilske tovarne »Lancia«, Vincenza Lancie. Marca Gatto so ugrabili 19. januarja letos in prvotno zahtevali več milijard lir odkupnine. Kot je sporočila policija, je Gattova družina, kot kaže, minuli teden poslala ugrabiteljem 700 milijonov lir.

Sporazum med kitajskim in jugoslovanskim podjetjem

PEKING, 18. aprila (Tanjug) — V Pekingu so podpisali prvi sporazum o dolgoročnem sodelovanju med jugoslovanskim in kitajskim podjetjem. Sarajevski »Energoinvest« in tovarna elektroopreme iz Xiana sta se sporazumela, da bosta sodelovala na štirih osnovnih področjih: pri skupnem razvoju in raziskovalnem delu, pri prenosu tehnologije, znanja in izkušenj ter pri gradnji objektov in razvijanju medsebojnih kupoprodajnih odnosov. Ta splošni sporazum sta obe podjetji podpisali za pet let.

Knjižne novosti

Predstavljeni knjigi sta obogatitev mednarodnega delavskega gibanja

BEOGRAD, 18. aprila (Tanjug) — Knjiga »Tito, partija, revolucija«, ki bo kmalu prišla v naše knjigarne, govori o Josipu Brozu Titu — človeku, revolucionarju, marksistu, humanistu, ki je vse življenje posvetil boju delavskega razreda Jugoslavije za socializem. Avtorji te knjige so najugledneji družbenopolitični in znanstveni delavci iz vse države.

Knjiga, ki so jo danes predstavili javnosti v mednarodnem tiskovnem centru v Beogradu, obravnava tudi 60-letni razvoj Komunistične partije ozioroma Zveze komunistov Jugoslavije in poudarja, da so v minulih šestih desetletjih vse generacije jugoslovanskih komunistov prispevale k ustvarjanju in krepitvi današnje Jugoslavije. Knjiga »Tito, partija, revolucija« kaže, kako je Jugoslavija s socialistično revolucijo, z odporom Stalinu, z rabijanjem mita o »socializmu v taboru kot edino mogočem načinu socializma«, s samoupravljanjem in neuvrščanjem obogatila splošno zgodovino sveta.

Domačim in tujim časnikarjem so v navzočnosti uglednih znanstvenih, kulturnih in družbenopolitičnih delavcev predstavili še eno publikacijo Inštituta za sodobno zgodovino, Narodne knjige in Vuka Karadžića. Pregled mednarodnega delavskega gibanja v dveh knjigah. Napisal ga je Puniša Petrović.

na vašo knjižno polico tudi knjige PROSVETNOVE ZALOŽBE

Grčija: negodovanje ob varčevanju

Dražji bencin in omejitve v vožnji - Reakcija strank in tiska

ATENE, 18. aprila (AFP) — Ukrepi, ki so jih v Grčiji pred kratkim sprejeli, da bi omilili energetsko krizo, so povzročili splošno nezadovoljstvo. Negodovanje je zajelo tudi politične stranke, tisk, poslovna združenja, trgovce in seveda v največji meri voznike avtomobilov. Lastniki avtomobilov so najbolj prizadeti, saj se je cena bencina, ki je bila že prej visoka, zvišala za 18,5 odstotka. Hitrost vožnje je omejena na 80 kilometrov na uro, parkiranje je v velikih mestih strogo prepovedano.

Med vsemi uprepi je največ negodovanja povzročila omejitev prometa ob koncu tedna. Vlada je namreč sprejela sklep, po katerem mora polovica zasebnih avtomobilov ob koncu vsakega tedna ostati v garažah. Zasebni vozniki se bodo lahko vozili le izmenično,

Cene cementa brez uzde

Vse kaže, da bo tudi letos proizvodnja cementa manjša od načrtovane - Za zdaj odobrili uvoz 925.000 ton

BEOGRAD, 18. aprila (Tanjug) — Čeprav se je cement že pred kratkim podražil, proizvajalci znova zahtevajo spremembo cene. Tokrat naj bi po njihovem mnenju cement podražili za 21 odstotkov. Zdaj v resnici čakajo le na odobritev zveznega zavoda za cene, da bi se cement tudi uradno podražil. Skupaj z 11-odstotno februarsko podražitvijo naj bi bil torej cement dražji za 32 odstotkov. S tem bi se cementarne uvrstile med proizvajalce, ki so v začetku letošnjega leta najhitreje in najbolj podražili svoje izdelke.

Da bi opravičili svojo politiko cen, proizvajalci primerjajo čedalje večje proizvodne stroške z razmeroma nizkimi tovarniškimi cenami cementa. Mazut in električna energija, ki sta v osnovnih stroških proizvajalcev udeležena z okoli 48 odstotki, sta se namreč lani podražila za okoli 50 odstotkov. Hkrati se je sicer podražil tudi cement, vendar za veliko manj. Trenutno tovarniška cena znaša 60 do 70 par za kilogram, v prodaji na drobno pa je cement marsikje celo petkrat dražji. Proizvajalci sicer poudarjajo, da celo z novimi višjimi cenami ne bodo mogli v celoti odpraviti razlike med naraščajočimi stroški in ceno končnega izdelka. Resnici na ljubo pa je treba povedati, da je bilo podrobna opozorila slišati vselej, kadar so zahtevali nove cene.

Proizvajalci pa se zvečine izmikajo odgovorom na vprašanje, kaj bodo z novimi cenami pridobili porabniki. To je tudi razumljivo, če upoštevamo, da je bila po podatkih poslovnega združenja proizvajalcev cementa »Jugcema« proizvodnja v prvih treh mesecih za 11 odstotkov manjša od načrtovane.

Po mnenju poučenih tudi v drugem četrtletju ni mogoče pričakovati velikega povečanja proizvodnje, zato se lahko z vso pravico vprašamo, ali bodo sploh lahko v letu 1979 izpolnili proizvodni načrt in porabnikom zagotovili 10,5 milijona ton cementa. Bolj verjetno je, da bo tudi letos, tako kot lani, proizvodnja cementa manjša od načrtovane. Ni težko uganiti, kako bo to vplivalo na preskrbo. Se zlasti zato, ker na trgu cementa že zdaj primanjkuje. Izhod bi bil le v precejšnjem povečanju uvoza. Porabniki so zahtevali, naj bi uvozili 2,5 milijona ton cementa, a pristojni organi so odobrili uvoz komaj 925.000 ton.

Iz vsega tega je mogoče sklepati, da se z novimi cenami preskrba s cementom ne bo prav nič izboljšala. Nasprotno, trenutno stanje na trgu kaže, da se utegne sedanja kriza v preskrbi v kratkem še poglobiti.

OD VSEPOVSOD

Šef neapeljskega podzemlja prijet

NEAPELJ, 18. aprila (UPI) — Policija je pred kratkim prijela razvpitega »šefa šefov« neapeljskega podzemlja Giuseppeja Pedano, ki se je dolgo uspešno izmikal »roki pravice.« Obtožen je umorov, izsiljevanja, ugrabitev in požigov. Šestdesetletni Pedana je zagrešil usodno napako, ko je videl, da policisti vstopajo v hišo, v kateri se je skrival. Prepričan je bil namreč, da so odkrili njegovo skrivališče in je skozi okno skočil na cesto, ki je bila na njegovo nesrečo celih deset metrov pod njim. Tako je policistom, ki so iskali neko »majhno ribo« zaradi poskusa uboja, dobesedno padel zločinec, ki je nato izdihnil v bolnišnici, ne da bi zvedel za usodno zmoto.

Esesovcu zaplenili stanovanjsko stavbo

BERLIN, 18. aprila (AFP) — Zahodnonemško pravosodje je pred kratkim pretrgalo poti, ki so omogočale lagodno življenje zloglasnemu zdravniku iz koncentracijskega taborišča Mauthausen, esesovcu Ariberta Heima, ki je pobegnil že leta 1962. Mestno administrativno sodišče je izdalo odlok o zaplembi stanovanjske stavbe v Zahodnem Berlinu, ki je bila last bivšega esesovca, znanega po »znanstvenih poskusih«. Kriv je smrti številnih ljudi, ki jim je v srce vbrizgal injekcije bencina.

Sodišče je sprejelo ta sklep po protestu stanovalcev, ki so v začetku leta z gnusom spoznali, da se njihov denar za najemnine po skrivnih poteh steka v žep okrutnega esesovca.

Izpraznili bančno oklepno vozilo

LIZBONA, 18. aprila (AFP) — Trije roparji so bliskovito napadli ok. lepno vozilo banke v mondenem letovišču Estoril blizu Lizbone. Po vsem sodeč so se na napad dobro pripravili, saj so po sporočilu policije ukradli okoli 140.000 dolarjev, ki jih voznik bančnega vozila pred nekaj minutami prevzel v igralnici znanega turističnega središča na atlantski obali.

Nixon in Ford nista ravno poceni

WASHINGTON, 18. aprila (AFP) — Po oceni ameriške revije »US News and World Report« bivša ameriška predsednika Richard Nixon in Gerald Ford staneta davčne zavezance v ZDA 800.000 dolarjev na leto. Fordova pokojnina znaša 106.500 dolarjev, Nixon pa kot bivši predsednik prejema 85.000 dolarjev pokojnine, povrhu pa še 119.000 dolarjev kot bivši član kongresa. Pri tem velja omeniti, da jima ameriška vlada krije tudi številne druge stroške, kot na primer stroške za pet barvnih televizorjev v rezidenci ali za popravila električnega vozila, ki pobira žogice na igriščih za golf. Nekdanja predsednika imata razkošni rezidenci v Washingtonu, deležna sta brezplačne zdravniške nege v vojaških bolnišnicah, plačujeta le del poštnih storitev, agenti tajne službe pa bodo skrbeli za njuno varnost do konca njunega življenja.

Slepi kolesar potuje okoli sveta

HONGKONG, 18. aprila (AP) — Norveški kolesar Tor Naerland, ki namerava potolči rekord iz romana »Pot okoli sveta v osemdesetih dneh« Julesa Verna, je pripeljal iz Kalkute v Hongkong. Novica je še posebej zanimiva zato, ker je norveški kolesar slep, na potovanje okoli sveta pa se je odpravil, da bi dokazal, kako se lahko tudi invalidi uspešno vključijo v normalno življenje. Če na dolgi poti ne bo naletel na nepredvidene ovire, naj bi Naerland skupaj s svojim spremljevalcem prispel v London 18. maja »nekaj minut pred peto uro«, se pravi, da bi obkrožil svet za en dan hitreje kot Vernov junak.

Osem mrtvih na avtocesti

MESTRE, 18. aprila (AP) — V prometni nesreči, ki se je zgodila včeraj na avtocesti blizu italijanskega mesta Mestre, je bilo mrtvih osem ljudi, pet pa je bilo ranjenih.

Krvavi velikonočni prazniki v Italiji

MILANO, 18. aprila (AP) — V prometnih nesrečah, ki so se pripetile med štiridnevnimi velikonočnimi prazniki na italijanskih cestah, je umrlo 125 ljudi, 2384 pa je bilo ranjenih.

Po oceni policije je po italijanskih cestah od petka do ponedeljka vozilo okoli 21,7 milijona vozil, kar je po splošnem prepričanju povzročilo veliko število žrtev v primerjavi z lanskimi prazniki, ko so našteli 104 smrtne žrtve in 2311 ranjenih.

Potres v državi Main (ZDA)

PORTLAND, 18. aprila (AP, Reuter) — Ameriško zvezno državo Main je včeraj popoldne po krajevnem času (pozno sinoči po srednjeevropskem) prizadel potres 3,8 stopnje po Richterjevi lestvici. Epicenter potresa, ki ni povzročil gmotne škode, pa tudi človeških žrtev ni bilo, je bil na obali atlantskega oceana pri Brunswicku, okoli 60 kilometrov od Portlanda.

Tajfun na Filipinih

MANILA, 18. aprila (Reuter) — Domnevajo, da je tajfun »Cecile«, ki že dva dni divja v osrednjih predelih Filipinov, terjal vsaj 24 smrtnih žrtev. Med žrtvami je tudi osem tujcev s francosko-švicarske ladje, ki se je v viharju potopila v Pacifiku, kakih 550 kilometrov od Manile.

Lista za Trst izključena

Izključili so jo iz skupine etnično manjšinskih gibanj, ki bodo nastopila na volitvah za evropski parlament

TRST, 18. aprila — »Lista za Trst« je izključena iz skupine etnično manjšinskih gibanj, ki se bodo s skupnim znakom stranke francoske manjšine iz doline Aoste, Union Vadôtaine 10. junija predstavile na volitvah v evropski parlament. Tak je dokončni sklep omenjene stranke, ki ga je njeno vodstvo na zahtevo »Slovenske skupnosti« sinoči sprejelo v Aosti.

Italijanski parlament je namreč odobril v volivnem zakonu za evropske volitve poseben člen, ki omogoča povezavo manjšinskih strank z vsedržavnimi strankami, ki imajo v rimskem parlamentu svojega zastopnika oziroma osredotočenje raznih gibanj okrog volivnega znaka take stranke. V konkretnem primeru so se združili južnotirolski Nemci odnosno »Volkspartei« s tamkajšnjo krščansko demokracijo in bodo tako izvolili svojega evropskega poslanca. Ostalo pa je odprto vprašanje zastopstva, ali vsaj možnosti kandidiranja v evropski parlament, za ostale etnično-manjšinske formacije, ki jih v Italiji ni ravno malo, okrog Union Valdôtaine, ki zastopa Francoze v dolini Aoste in ki bi z okrog trideset tisočimi glasovi posebnega uvodnega zakona izvolili v rimski parlament svojega senatorja, so se zbrala različna manjšinska gibanja, njihova značilnost pa je v vseh primerih etnična osnova. Tako so zbrali Okcitanci, ki žive na področju Nice, Sardinci, Ladinci iz področja Tirolske, Furlani in Slovenci iz dežele Furlanije-Julijske krajine, ki so združeni v »Slovenski skupnosti«. Kasneje pa je prišlo do razgovorov tudi z »Listo za Trst«, ki razpolaga z okrog petdeset ali šestdeset tisoč glasov.

»Lista za Trst« je na ta manever z velikim navdušenjem pristala, saj bi ji omogočil nastop na celotnem ozemlju italijanske republike in povrh še zelo veliko verjetnost, da bi bil izvoljen njen kandidat sedanji tržaški župan Cecovini.

»Slovenska skupnost« se je kandidaturi »Liste za Trst« odločno uprla, ker to ni etnično manjšinska formacija, temveč ravno narobe, italijanska nacionalistična in do slovenske narodnostne skupnosti ostro šovinistično razpoložena skupina. »Slovensko skupnost« in njene predstavnike, deželnega sveovalca dr. Draga Štoko in predsednika Pavlina so podprli predstavniki »Furlanskega gibanja« in Okcitanci, čemur je sledil logičen sinočnji sklep francoske stranke Union Valdôtaine. »Lista za Trst« je torej izključena iz te formacije in se bo sedaj morda priključila radikalcem.

BOGO SAMSA

Preprečevati dedna obolenja

Strokovnjaki na jugoslovanskem simpoziju o humani genetiki

BEOGRAD, 18. aprila (Tanjug) — V Beogradu se je danes začel četrti jugoslovanski simpozij o humani genetiki, na katerem bo kakih sto znanstvenih delavcev razpravljalo o problemih vede o dednosti.

Tridnevni simpozij je odprl predsednik zveze društev genetikov Jugoslavije prof. Dragoslav Marinković. Uvodni referat o stanju in problemih humane genetike v naši državi je imela predsednica organizacijskega odbora simpozija dr. Slavka Morić-Petrović. Eden poglavitnih ciljev te znanstvene vede je preprečevanje dednih obolenj.

V okviru simpozija so pripravili pet seminarjev, na katerih bodo prebrali 60 referatov.

Spet suha grla?

Proizvajalci piva zahtevajo uvoz 30 tisoč ton ječmena — Poraba narašča

BEOGRAD, 18. aprila (Tanjug) — Proizvajalci piva nujno zahtevajo dovoljenje za uvoz 30 tisoč ton ječmena. Domnevajo namreč, da ga bo še pred žetvijo zmanjkalo. V poslovnem združenju jugoslovanske industrije piva in slada opozarjajo, da se zato kaj lahko zgodi, če manjkajočih količin ne bomo uvozili pravočasno, da bo v poletnih mesecih piva za široko porabo primanjkovalo.

Pivovarne nujno potrebujejo 283.000 ton ječmena, da bi lahko v letošnjem letu proizvedle 10,6 milijona hektolitrov piva, kolikor je bilo načrtovano. Računale so, da bodo približno 220.000 ton te surovine kupile od domačih proizvajalcev, ostalo pa bodo uvozile. Ker pa je bila lani letina malo slabša, pa tudi zato, ker se ta jačmen uporablja za živinsko krmo, so ga domači pridelovalci lahko preskrbeli mnogo manj.

Pomanjkanje so začeli napovedovati ravno v času, ko vsi podatki kažejo, da je poraba piva vedno večja. V prvih treh mesecih letošnjega leta so ga namreč pivovarne poslale na trg več kot 1,6 milijona hektolitrov oziroma za 16 odstotkov več kot lani. Poraba se je povečala v vseh republikah in pokrajinah, najbolj pa v Sloveniji, Srbiji in BiH.

Strokovnjaki poslovnega združenja industrije piva in slada ugotavljajo, da je ta povečana poraba v začetku leta predvsem posledica nizkih cen piva v primerjavi z drugimi pijačami, saj je, denimo, liter piva kar trikrat cenejši od litra kakovostnega vina.

Če bo pravočasno odobren nakup osnovne surovine, bo pivovarska industrija letos verjetno presegla načrtovano proizvodnjo, 10,6 milijona hektolitrov. Proizvodnja se bo lahko povečala, saj je letna zmogljivost 29 jugoslovanskih pivovarn približno 13,6 lijona hektolitrov piva.

Socialist madridski župan

Skupen nastop španskih socialistov in komunistov na volitvah

MADRID, 18. aprila (Tanjug) — Mešana komisija socialistične delavske partije (PSOE) in španske komunistične partije je danes zjutraj dosegla dokončni dogovor o skupnem glasovanju obeh partij na jutrišnjih volitvah za mestnega župana in predsednika občin v tistih volilnih enotah, kjer so socialisti in komunisti na nedavnih lokalnih volitvah dosegli absolutno večino.

Po tem dogovoru, ki velja za vso državo in vključuje sporazum socialistov in komunistov z nekaterimi drugimi regionalnimi strankami, bo madridski mestni župan častni predsednik socialistične delavske partije Tijerno Galvan, njegov namestnik pa član izvršnega komiteja CK Španije Roman Tamames. Na volitvah, ki so bile 3. aprila, so socialisti v Madridu dobili devet predstavniških mest, prav toliko tudi vladajoča unija centra, komunisti pa devet.

Novega mestnega župana in predsednika občin bodo izvolili jutri. Socialisti in komunisti imajo skupaj z nacionalističnimi in avtonomističnimi strankami iz Katalonije, baskovske pokrajine in Galicije zagotovljeno oblast v okoli 1800 od 8000 občin. Na prvi pogled je to malo v primerjavi s številom občin, ker ima večino unija centra skupaj z nekaterimi desničarskimi strankami. Upoštevati pa je treba, da je levica zmagala v skoraj vseh velikih mestih in industrijskih naseljih, tako da mesta in občine, v katerih bodo vladali levičarji, zajemajo okoli 70 odstotkov celotnega španskega prebivalstva. Med mesti, kjer je levica osvojila oblast, so tudi Madrid, Barcelona, Valencija, Zaragoza, Salamanca, Cordoba, Malaga in druga.

Danes naj bi se končala pogajanja o volitvah mestnega župana v Andaluziji, kjer je položaj še vedno negotov. Socialisti in komunisti so zmagali v dveh izmed osmih velikih andaluzijskih mest, ostalih šest mestnih županov pa bo iz vrst tiste stranke, ki bo dobila podporo socialistov.

MODA ZA RIM, LONDON NEW YORK, PARIZ NASTAJA V FRANKFURTU NA MAINI

Interstoff Frankfurt

Edinstveni sejem tkanin svetovnega slovesa.
Tukaj boste našli vse vzorce tkanin, ki kažejo smernice letošnje mode
Tukaj nastaja moda.
Tukaj je moda v modi!

Interstoff Frankfurt — specializirani sejem tekstila za oblačenje

interstoff interstoff interstoff

15.5.-18.5.7

Informacije:
JUGOSLAVIJAPUBLIK
11000 Beograd, Knez Miha
telefon 633-266/517, teleks 111

Bled: sanacija jezera le s skupnimi močmi

Ne le radovljiška, vse slovenske občine morajo poskrbeti za varovanje Blejskega jezera pred onesnaženjem

RADOVLJICA, 18. aprila — Izvršni svet skupščine občine Radovljica je na svoji ponedeljkovi seji obravnaval delovni osnutek »Družbenega dogovora o skupnem programiranju, planiranju in uresničevanju sanacije Blejskega jezera,« ki ga je skupaj s predstavniki Zveze vodnih skupnosti Slovenije ter republiškega komiteja za varstvo okolja pripravil oddelek za urbanizem, gradbene in komunalne zadeve ter varstvo okolja.

Cilj dogovora je preprečiti vse, kar vpliva na onesnaževajne jezera, kar pa bi lahko dosegli le z združenimi slovenskimi močmi.

Dogovor naj bi podpisali skupščina občine Radovljica, občinska samoupravna komunalna ter stanovanjska skupnost, Poslovna skupnost za turizem Bled, krajevna skupnost Bled ter delovne organizacije na njenem območju, Območna vodna skupnost Gorenjske, Združena ljubljanska banka, Temeljna banka Gorenjske Kranj, Območna vodna skupnost za varstvo zraka, Zveza vodnih skupnosti Slovenije, republiška skupnost za ceste, Kmetijsko živilska razvojna skupnost Slovenije, zveza komunalnih skupnosti, raziskovalna skupnost, Zveza skupnosti za varstvo zraka Slovenije ter republiški izvršni svet.

V osnutku dogovora so predvidene posamezne in skupne naloge podpisnikov, ki bodo v obravnavi ta osnutek seveda še dopolnili. Na sestanek predvidenih podpisnikov bodo vabili tudi komisijo za sanacijo blejskega jezera Zveze vodnih skupnosti Slovenije, da bi poročala o doslej opravljenem delu.

Vsekakor bi se pri reševanju jezera, v dobesednem pomenu te besede, morali zavedati, da je radovljiška občina sama prešibka, da bi lahko rešila ta problem, prav tako pa, da Bled ni pomemben samo za radovljiško občino. Zato bodo v občini predlagali, da bi sanacija dobila mesto tudi v družbenem planu Slovenije v naslednjem srednjeročnem obdobju.

VLASTA FELC

Več cementa iz Trbovelj

TRBOVLJE, 18. aprila — V Cementarni Trbovlje so v prvih treh mesecih letos proizvedli 115.500 ton cementa ali za 5.000 ton več, kot so načrtovali za to obdobje. Kupcem pa so ga poslali 121 220 ton, kar je za več kot 4 odstotke več kot lani v istem času.

P. B.

Šentjernej se pripravlja na slavje

Krajevni praznik bodo združili s praznovanjem dneva OF in 1. maja

ŠENTJERNEJ, 18. aprila — Občani krajevne skupnosti Šentjernej bodo po dolgih letih spet praznovali svoj krajevni praznik, ki ga bodo združili s praznovanjem dneva Osvobodilne fronte in delavskega praznika 1. maja.

Program praznovanja je zelo obširen. Tako bodo pripravili umetniško razstavo »Gorjanski bataljon v delih naših umetnikov«, sledi otvoritev vodovoda Sračnik—Šentjernej, koncert pevskih zborov iz Brestanice in šentjernejskega okteta, odprli bodo tudi razstavo zaščitne in reševalne opreme za potrebe gasilcev in odkrili spominsko obeležje padlim partizanom v Ledeči vasi. Zaključek slavja pa bo na sam dan praznika, ko se bodo občani, mladina in drugi zbrali na komemorativni proslavi na Javorovici v Gorjancih.

S. D.

Premalo otroških igrišč

ČRNOMELJ, 18. aprila — Tako kot tudi drugje na Dolenjskem, so tudi v črnomaljski občini pozabili odgovorni na otroška igrišča. Ker teh ni, se pač otroci znajdejo, kot vedo in znajo. Tile malčki na sliki v Črnomlju, so si za igračo izbrali veliko kolo od telefonskega kabla, ki pa prav gotovo ni najbolj primerno za igranje. Kajti ni treba iskati nesreče drugje, saj je kaj hitro pri roki.

Foto: Slavko Dokl

Radovljica: precej večja uvoz in izvoz

V februarju letos industrija presegla lanske februarske rezultate

RADOVLJICA, 18. aprila — V februarju so industrijska podjetja radovljiške občine izvozila za 1,691.344 dolarjev blaga. To je bilo 60 odstotkov več kot januarja. V primerjavi z istim obdobjem lani pa se je izvoz povečal za 23 odstotkov. Na konvertibilno območje so izvozili 76 odstotkov celotnega izvoza.

Kljub precejšnjemu preseganju lanskih rezutlatov pa so dvomesečni plan izvoza podjetja izpolnila le z 51,5 odstotka. Vzroki za to so bili v sezonskem značaju izvoza ter tudi v nekonkurenčnosti na tujem trgu.

Uvoz pa je v tem času znašal 2,740.195 dolarjev torej kar 62 odstotkov več kot izvoz. Kar za 93 odstotkov je bil večji kot v istem času lani. V celotnem uvozu repromaterial in surovine zavzemajo 61 odstotkov.

V. F

V NEKAJ VRSTAH

»Afera« v Krškem

KRŠKO — V delavskem domu Krško bo ta petek ena od letošnjih abonmajskih gledaliških predstav; v goste prihaja Prešernovo gledališče iz Kranja, ki bo uprizorilo Kozakovo tragedijo »Afera«. Predstava, ki se prične ob 19.30, bo za abonma in izven.

V. P.

Proslava ob 60-letnici KPJ v Sevnici

SEVNICA — V soboto dopoldne bo v novi dvorani delovne organizacije Lisca proslava ob 60-letnici ustanovitve KPJ, ki jo pripravlja komite občinske konference ZKS Sevnica. Slavnostni govornik bo Roman Ogrin, izvršni sekretar predsedstva CK ZKS, v kulturnem delu programa pa bo nastopil Koroški akademski oktet.

V. P.

Gradnja novih objektov zdravilišča zamuja

ČATEŠKE TOPLICE — Gradnja novih objektov zdravilišča Čateške Toplice vse bolj zamuja. Nov hotel, restavracijske prostore, velik pokriti bazen in druge objekte, ki predstavljajo doslej največjo naložbo v občini Brežice, bodo izročili namenu šele sredi sezone. Gradbena dela so sicer v pretežni meri že končana in sedaj urejajo poti med posameznimi objekti ter širijo dostopno cesto, vendar se zatika pri čistilnih napravah ter obrtniških delih.

Foto: V. P.

Od vseh zaposlenih je 52,3 odstotka žensk

RADOVLJICA — Lani je bilo v radovljiški občini povprečno 12.186 zaposlenih, od tega 52,3 odstotka žensk. V industriji je bilo zaposlenih 6.720 ali 55,1 odstotka vseh delavcev. Zaposlenost je porasla za 3,4 odstotka. To je več kot je predvidevala občinska resolucija, pa bližu porasta zaposlenosti, ki so ga predvidevale organizacije združenega dela — 4 odstotke. V industriji je zaposlenost porasla za 3,2 odstotka, zaposlenost žensk pa za 3,5 odstotka. Brezposelnih iskalcev zaposlitve je bilo povprečno 140, od tega polovica žensk. Brezposelnost je porasla v primerjavi s preteklim letom za 2,2 odstotka.

V. F.

Vse več prenočitev

RADOVLJICA — Radovljiška občina je v februarju dosegla zelo ugodne rezultate v turizmu in gostinstvu. Število gostov se je povečalo za deset, prenočitev pa za 15 odstotkov v primerjavi z istima mesecema lani. Največ so se prenočitve povečale na Bledu — za 22 odstotkov. Povprečna doba bivanja je znašala 4,85 dni. Vseh prenočitev je bilo 60.865, največ, vse od leta 1972.

V. F.

Hotel Jelovica bo večji za 58 postelj

BLED — Tudi hotel Jelovica bo pričakal novo sezono v drugačni »obleki«. Hotel bodo dvignili za eno nadstropje, v katerem bo 58 postelj, hkrati pa bodo obnovili severno stran hotela. Vsega skupaj bo tako 260 postelj, ki bodo vse B kategorije. Z gradbenimi deli so pričeli v začetku januarja, vsa dela pa bodo predvidoma končali že do 1. maja.

V. F.

Izobraževanje urednikov mladinskih glasil

ČRNOMELJ — Občinska konferenca zveze socialistične mladine v Črnomlju je prejšnji teden organizirala seminar za urednike mladinskih glasil. Mladina tako vzgaja kadre za svoje potrebe, čez čas pa bodo ti lahko prevzeli urejanje glasil v organizacijah združenega dela, krajevnih skupnostih ali kje drugje. Na sliki: prvi nastop pred mikrofonom radijskega novinarja.

Foto: S. D.

V Kočevju tudi pazniška služba

KOČEVJE — Krajevna skupnost Kočevje-mesto bo ustanovila pazniško službo, ki bo skrbela za red v mestu. Zdaj prihaja namreč do občutne škode, ki jo povzročajo predvsem neodgovorni posamezniki. Delovna mesta za pazniško službo bodo razpisali v kratkem.

D. M.

Vrtec bo stal v Turjaški ulici

KOČEVJE — Novi vrtec v Kočevju ne bo stal med Cankarjevo in Kolodvorsko ulico, kot je bilo prvotno predvideno, ker je ta prostor rezerviran za novo šolo, pač pa v zazidalnem območju Turjaške ulice. Predvidena je tudi obnova in dograditev varstvene ustanove za dojenčke na Ljubljanski cesti 22.

D. M.

Podzemelj dobi novo šolo

PODZEMELJ PRI METLIKI — Stara osnovna šola Podzemelj pri Metliki je že odslužila. Pred dnevi so v bližini vasi zapeli buldožerji, kar pomeni, da bodo v tej belokranjski občini dobili novo osnovno šolo, drugo v povojnem času.

S. D.

Plodno delo humane organizacije

Dolenjski Rdeči križ sodi med najbolj prizadevne organizacije

NOVO MESTO, 18. aprila — Pred dnevi se je v Novem mestu sestala delegatska skupščina občinske organizacije Rdečega križa, ki zajema 23.126 članov, vključenih v 35 osnovnih organizacij Rdečega križa. Skupščina je ocenila delo občinskega odbora Rdečega križa v preteklem letu in prišla do izredno ugodne ocene. Rdeči križ ima v novomeški občini pomembno družbeno vlogo, saj ni akcije, kjer ne bi sodelovali prizadevni člani RK.

Rdeči križ je posvetil posebno pozornost preventivni zdravstveni vzgoji, množičnemu usposabljanju odraslih in mladine v veščinah prve pomoči, usposabljanju ekip za socialno delo, organizirali so pomoč socialno prizadetim občanom itd. Poleg vsega je treba omeniti, da so veliko pozornost namenili tudi letovanju otrok ob morju in v planinah, organizirali so brigado Rdečega križa v Suhi Krajini, vključili so se v akcijo »Nič nas ne sme presenetiti« itd.

Posebej je treba poudariti pomembno dejanje, ki ga opravlja Rdeči križ pri zbiranju sredstev za nabavo dragih medicinskih instrumentov za potrebe novomeške bolnišnice, seveda pa tudi na prispevek pri organiziranju krvodajalstva na Dolenjskem. Prizadevni krvodajalci na Dolenjskem zberejo s pomočjo aktivistov Rdečega križa in zdravstvenih delavcev na leto več kot 2.000 litrov krvi, tako da pokrivajo vse potrebe po krvi, ki jih imajo v novomeški bolnišnici, ki pokriva območje od Save do Krke in Kolpe.

Število članov — skoraj vsak drugi občan v novomeški občini je član Rdečega križa — zgovorno izpričuje, da ta humana organizacija uživa velik družbeni ugled.

SLAVKO DOKL

POROKE

TRBOVLJE — Poročili so se: Silvester Garbar, gradbeni tehnik, in Nada Klančar, uslužbenka; Janko Zupančič, rudar, in Marjeta Janković, delavka.

LITIJA — V Bogenšperku so sklenili zakonsko zvezo naslednji pari: Maks Kortnik, obrtnik, in Silva Pihler, prodajalka; Viktor Houche, avioklepar, in Karla Učakar, medicinska sestra.

Raziskovanje skrb vseh

V Brežicah so že pripravili dve raziskovalni nalogi — Na prvem mestu je predvsem odkrivanje naravnih bogastev

BREŽICE, 18. aprila — Raziskovalna dejavnost je bila med občinskimi samoupravnimi interesnimi skupnostmi vse predolgo »na repu«. Kot pastorek je bila, pa tudi sama ni našla svojega mesta v vrsti ostalih interesnih skupnosti. Tako ugotavljajo tudi v Brežicah in letos že vse bolj zavzemajo svoje mesto med ostalimi družbenimi dejavnostmi.

Odkar je Raziskovalna skupnost Slovenije primaknila nekaj denarja za osnovne potrebe, je delo steklo in v Brežicah so poprijeli na pravem koncu. Začeli so pravzaprav povsem od začetka; samoupravno so se organizirali, dobili tajnika in že ugotovili osnovne potrebe po raziskavah. Resda so od 64 poslanih vprašalnikov dobili odgovore le od tretjine krajevnih skupnosti in delovnih organizacij — mnoge imajo namreč to dejavnost razvito v okviru sozdov oziroma matičnih delovnih organizacij — vendar je bilo osnovni delovni program že mogoče zakoličiti. Mnogi kolektivi sicer že sami sodelujejo z različnimi fakultetami, instituti, zavodi ter industrijskimi biroji, pa je kljub temu še vrsto takih vprašanj, ki zadevajo interese vseh krajanov.

V Brežicah si še posebej prizadevajo, da bi čimbolje raziskali naravne »danosti«, vse od pitne vode, termalnih vrelcev in nekovin, do turističnih posebnosti. Republiški raziskovalni skupnosti so zaenkrat posredovali le dve nalogi — obe s področja balneoterapije oziroma zdravljenja pacientov z ankilozantnim spondilitisom — ki naj ju vključi v skupni program, vendar se bodo v dogovoru s sosednjima občinama zavzemali še za raziskave pitne vode na Krškem polju. Skupaj s Krškim in Sevnico se dogovarjajo tudi za boljšo organiziranost inventivne dejavnosti. Tem in drugim vprašanjem bodo namenili posebno pozornost na posvetu s strokovnjaki, ki ga pripravljajo v sredini maja.

Takrat bo mogoče dobiti tudi prenekateri odgovor za preostale raziskave, ki izhajajo iz odgovorov na vprašalnik in iz osnutka letošnjega delovnega programa. Krajevna skupnost Cerklje ob Krki je, denimo, predlagala raziskavo termalnega vrelca v Bušeči vasi, pitne vode, premoga pod Gorjanci ter možnosti proizvodnje sadja, v Pišecah bi želeli raziskati izvir Gabernice ter vse kar skriva njihovo podzemlje, skupaj z Agrario Brežice pa tudi apopleksijo-bolezen priznanih pišečkih marelic. Občinska turistična zveza se zavzema za dograditev vinske ceste in ob tem za razvijanje kmečkega turizma.

VLADO PODGORŠEK

Nove gozdne ceste na Gorenjskem

Z novimi cestami bodo odprli poti do težko dostopnih predelov

BLED, 18. aprila — Gozdno gospodarstvo Bled namerava letos v radovljiški in jeseniški občini zgraditi nekaj nad 20 kilometrov novih gozdnih cest. Z njimi bodo »odprli« 1354 hektarov gozdov, v katerih desetletni posek ocenjujejo na 55.550 kubičnih metrov lesa.

Največ novih cest bodo speljali v gozdove na Pokljuki, ki imajo bogate zaloge lesa, do njih pa doslej z mehanizacijo niso mogli priti.

Gradnja novih cest bo stala 21 milijonov dinarjev. GG Bled in zasebni lastniki gozdov bodo skupaj z lesno-predelovalno industrijo zbrali nekaj manj kot 10 milijonov dinarjev, polovico vsote pa bodo pokrili s 15-letnim kreditom Temeljne banke Gorenjske.

L. S.

Za stroji doma

O novem obratu Elma v KS Polšnik bodo te dni zaposlili še 20 delavcev

POLŠNIK, 18. aprila — Kar 200 krajanov bi se rado zaposlilo doma. To je pokazala anketa, ki smo jo izvedli v naši krajevni skupnosti,« je povedal predsednik sveta KS Polšnik Janez Majcen.

Polšniška krajevna skupnost je tretja, manj razvitejša v litijski občini, kjer so odprli proizvodni obrat. To se je zgodilo konec minulega leta. Danes dela v obratu »Elme« iz Čateža 20 delavcev. V glavnem pa je to ženska delovna sila. Že v teh dneh pa bo dobilo zaposlitev v tem obratu še približno 20 krajanov, kar je, kot pravijo Polšničani, zelo dobra novica, pa tudi obet, da se bo obrat razširil. To je v načrtu in tudi to, da bodo na Polšniku imeli čez čas ne samo dislociran obrat, temveč tudi samostojen tozd.

Polšnik je nekako podoben Vačam, Dolam pri Litiji in še nekaterim odročnim krajem v litijski občini. Vsem je, ali je bilo skupno, da so ljudje še posebej mladi odhajali na delo v dolino, celo tja do Ljubljane. Upanje je zdaj usmerjeno v to, kdaj in koliko jih bo lahko delalo v proizvodnem obratu Elme.

Polšnik šteje danes le še 860 prebivalcev. Kljub temu, da leži vasica precej visoko v hribih, je kar težko dostopna. Pred 20 leti nas je bilo še 1.300. Dvesto sedemdeset je Polšničanov, ki so danes zaposleni po raznih koncih in krajih. Zgodaj zjutraj odhajajo, pozno popoldne ali zvečer se vračajo. Za nekatere od njih bo pot zdaj krajša in ostali bodo v domačem kraju. To pa je pridobitev, ki ima širši in dolgoročnejši pomen.

PAVLE BURKELJC

Radia še ne bo

Prenekatere težave spremljajo ustanovitev radijske postaje Bela krajina

ČRNOMELJ, 18. aprila — Kadarkoli v Beli krajini nanese beseda na informiranje, tedaj je povsem zanesljivo, da boste slišali stavke o potrebni ustanovitvi belokranjske radijske postaje, katere sedež bo v Črnomlju.

O ustanovitvi radijske postaje Bela krajina so sprejeli že vrsto sklepov, nazadnje so o tem govorili na pogovoru predstavnikov družbenopolitičnih skupnosti in organizacij obeh občin. Takrat so sklenili, da bosta ustanovitev radijske postaje spremljali in delo koordinirali obe občinski konferenci SZDL, da bodo z Zavodom RTV Ljubljana kar najhitreje razrešili organizacijska, finančna, materialna in tehnična vprašanja ter se z ustreznim samoupravnim aktom dogovorili za način sodelovanja in da bodo pripravili tudi kompleksno gradivo o delovanju postaje, ki bo zajemalo ureditev prostorov, osebja, organizacije, financ in podobno.

V obeh občinah so se dogovorili, da bodo za dokončno ureditev teh vprašanj k financiranju pritegnili tudi združeno delo in interesne skupnosti, občinska proračuna in druge vire, del opreme pa so že dobavili iz ljubljanske RTV.

Kljub temu pa se pri ustanovitvi še naprej zatika in kot vse kaže, ni prav veliko možnosti, da bi se glas belokranjskega radia zaslišal že to jesen, kot so pričakovali. Razumljiva je zaradi tega skrb družbenopolitičnih organizacij, saj naj bi prav radio dopolnil sistem informiranja v obeh občinah, ki zdaj zaostaja tudi zaradi tega, ker nimajo INDOK centra pa tudi tovarniški tisk je sorazmerno slabo razvit.

JOŽE SPLICHAL

trimo trimo

Razgrnjen zazidalni načrt

V novomeški skupščini razpravljali o zazidalnem načrtu Novega trga

NOVO MESTO, 18. aprila — Izvršni svet skupščine občine Novo mesto je obravnaval zazidalni načrt širšega zazidalnega območja Novega trga v Novem mestu. Ugotovil je, da so v zazidalnem načrtu uskladili vse zahteve in dopolitve.

Zazidalni načrt oziroma elaborat bo v kratkem javno razgrnjen, občani in strokovnjaki bodo imeli možnost prispevati svoje predloge, k najbolj ustrezni izgradnji središča Novega mesta, kjer bo zgrajena velika blagovnica trgovskega podjetja Emona-Dolenjka, poslovna zgradba in še marsikaj drugega.

Ob tej priložnosti je izvršni svet razpravljal tudi o pripravi projektne dokumentacije za rekonstrukcijo Ceste herojev, kjer bo predvidoma stala nova novomeška avtobusna postaja, oziroma o dokumentaciji za izgradnjo poslovne stavbe zavarovalne skupnosti Triglav.

S. D.

Več pomoči kmetijstvu

Od 350 gospodarjev je v tržiški občini le polovica pravih kmetov — Poskrbeti za živinorejo v gorskih krajih

TRŽIČ, 18. aprila — Kmetijstvo je v tržiški občini po ekonomski moči sicer med šibkejšimi gospodarskimi dejavnostmi, vendar pa družbeno zelo pomembno, še zlasti zaradi ohranjevanja živega prostora v hribovitih in obmejnih področjih. Prav zato bo tudi potrebno večje družbene pomoči, saj v sedanjih razmerah in odnosih cen na tržišču samo ne more napredovati, marsikje pa je v nevarnosti celo nadaljnji obstoj posameznih kmetij.

V tržiški občini je po uradni statistiki okoli 350 kmečkih gospodarstev, vendar pa je od teh le približno polovico pravih kmetij s pomembnejšo količino pridelkov ali večjo prirejo. Razveseljivo je, da kmetje vse več pridelkov in drugega prodajajo.

V zadnjih štirih letih so se tržni presežki povečali za 62 odstotkov. Največji skok je pri mleku (za 133 odstotkov) in pri vrtninah (50 odstotkov). V zadnjem času so pričeli prodajati tudi prašiče in ovce. Kot ugotavljajo, se prašičereja vse bolj uveljavlja kot dodatna dejavnost na kmetijah.

Vrednost kmetijske proizvodnje sicer v zadnjih letih vztrajno narašča, vendar pa počasneje kot cene umetnih gnojil, močnih krmil in drugega reprodukcijskega materiala za kmetijstvo.

To je tudi poglavitni vzrok, da zlasti v živinoreji počasneje napredujejo. Ta dejavnost je še zlasti primerna za obsežna gorska področja, kjer za poljedelstvo skoraj ni možnosti.

Prav kmetje v višjih predelih pa se vse bolj pritožujejo zaradi nerentabilne proizvodnje, ki jo dražijo predvsem draga krmila. Tudi z mlekom ni mogoče kaj prida zaslužiti zaradi predolgih prevozov.

Gorskim kmetom bi zato najbolj pomagali z regresiranjem krmil ter z gradnjo zbiralnic mleka. Velika pomoč tem kmetom pa so že vseskozi gozdovi, saj delo v gozdu dopolnjuje delo na kmetiji, les pa jim prinaša dohodek.

Vse to bodo morali v Tržiču upoštevati pri pripravi novega programa za pospeševanje kmetijstva v občini. V uresničitev tega programa pa se bo moralo vključiti vse gospodarstvo s svojimi prispevki, saj so bili sedanji viri sredstev (kmetijska zadruga, gozdno gospodarstvo, občinska skupščina) prešibki za večjo pomoč in korenitejše družbene posege v zasebno kmetijstvo.

LADO STRUŽNIK

dobra knjiga najboljši prijatelj

KAM ZA KONEC TEDNA

PROSLAVE, JUBILEJI, IZLETI

PETEK

BLED
Tekmovanje stenografov in strojepiscev v Festivalni dvorani (tudi v soboto).

BREŽICE
Umetnik Milan Konjović v galeriji Posavskega muzeja.

AJDOVŠČINA
Skulpture Dragice Čadež-Lapajne v Pilonovi galeriji.

CELJE
Zadnji dan razstave likovnih del v Muzeju revolucije v počastitev dneva železničarjev.
Razstava likovnih del »Mala slika« v likovnem salonu.
Mala slovenska grafika v galerijskem kotičku TD Celje.

DOMŽALE
Ples v restavraciji Slamnik (20. — tudi v soboto).

KAMNIK
V dvorani nad kavarno Veronika razstavlja kipar Leon Homar (9. do 18.).

KANAL OB SOČI
Razstava umetniških del Frana Klemenčiča in Frana Zupana v galeriji Rika Debenjaka (16. do 18.).

KOPER
Razstava Xerox fotografij Milana Gundeja v galeriji Meduza.
Fotografije Zareta Veselića v galeriji Loža.

KISOVEC PRI ZAGORJU
Zagorski filmski klub predvaja svoje filme v dvorani DPD Svoboda (19.).

KRANJ
V Mestni hiši razstavljajo Lojze Čemažar, Matej Metlikovič in Marina Mihelič-Satler.
Akvareli Tomaža Gostinčarja in fotografije Draga Holynskega v Prešernovi hiši (10. do 12. in 16. do 18.).

KRŠKO
Družabno srečanje posavskih obrtnikov in modna revija mojstra Debevca v hotelu Sremič (20.).
Prešernovo gledališče iz Kranja gostuje s Kozakovo »Aféro« (20.).

LJUBLJANA
Disco večer v 4. bloku Študentskega naselja (20. do 24.).
V družbenem domu na Staničevi 41 bežigrajska amaterka-slikarka in kiparka Jožica Komadina.
Mladinski ples v domu Svobode Šentvid (19. — tudi v soboto).
Ansambel Flam igra na plesu v zadružnem domu Notranje Gorice (20.).
V bežigrajski galeriji kipar Alagar Zaharijaš.
Razstava periodičnega tiska v avli OS Ketteja in Murna.
Tomaž Gostinčar v galeriji Krka na Titovi cesti.
Ansambel Avseniki na koncertu v hali Tivoli (20.).
Ansambel Prah v kavarni hotela Slon (19. — tudi v soboto in nedeljo).
Madžarska glasba v restavraciji Maxim (19.30 — tudi v soboto in nedeljo).
Ples v restavraciji Livada na Ižanski cesti (19. — tudi v soboto in nedeljo).
Glasba s plesom v kavarni Nebotičnik (20. — tudi v soboto in nedeljo).
V zimskem vrtu hotela Ilirija ples (19. — tudi v soboto in nedeljo).
Ples v restavraciji Avtocamp Ježica (19. — tudi v soboto in nedeljo).
V Titovem domu na Pokopališki 35 mladinski ples (20. — tudi v soboto in nedeljo).

MARIBOR
Sodobna Beneška grafika v umetnostni galeriji.
Razstava »Zapisi iz Afrike« Vlaste Hegedušič v salonu Rotovž.

NOVA GORICA
Zmago Rus razstavlja v hotelu Argonavti.

PTUJ
V salonu Dušana Kvedra razstava »Ukradeni otroci«.

POSTOJNA
V Notranjskem muzeju razstava »Kamen in kras«.

REPN NA KRASU
Ob otvoritvi Kraške hiše razstava del Lojzeta Spacala.

RUŠE
Razstava likovnih del Stanislava Lepa.

SLOVENJ GRADEC
V umetnostnem paviljonu 13. republiška razstava mladinske fotografije »Mladina fotografira«.

RADENCI
Slikarka Metka Krašovec v salonu hotela Radin.

ROGAŠKA SLATINA
Razstava »Keramika 78-Liboje« v razstavnem salonu.
V restavraciji Pošta plesna glasba (tudi v soboto in nedeljo).

ŠKOFJA LOKA
Slikar Herman Gvardjančič v galeriji Loškega gradu (9. do 12. in 14. do 17.).

TRŽIČ
V galeriji NOB akrilna platna Nejča Slaparja.

ŠOŠTANJ
Predstava »Musical v dobro jutro« igralske družine Smartno ob Paki v domu kulture (19.30).

SOBOTA

AJDOVŠČINA
Koncert Dubravke Tomšič-Srebotnjakove v gradu Zemono.

HRASTNIK
Jubilejni koncert rudarske godbe v delavskem domu (18.).
Mladinski ples v prostorih Konsuma (19.).

KISOVEC PRI ZAGORJU
Domača gledališka skupina z dramo »Jeeb s hriba« v DPD Svoboda (19.).

KOSTANJEVICA NA KRKI
Predstava »Sen zelenjadne noči« Svetlane Makarovič (15.).

LJUBLJANA
Na sobotnem plesu v Študentskem naselju igra ansambel Flam (20.30).
Mladinski ples v Festivalni dvorani (19. — tudi v nedeljo).
Tekmovanje v latinsko-ameriških plesih v hali Tivoli (19.30).
Ples v dvorani Svoboda v Podpeči-Presarje.
Večer pesmi in plesov Slovencev iz Železne Kaple v Avstriji v kulturnem domu Vevče (19.30).
Kabaretni večer v hotelu Lev ter ples (21. do 3.).
Kolesarska trim akcija šolske mladine iz Zaloga v Zajčjo Dobravo (9.30).

GORNJA RADGONA
Zadnji dan srbske kuhinje v hotelu Grozd. Ples in glasba v vseh lokalih.

MARIBOR
Tekmovanje in srečanje pevskih zborov občine v Unionski dvorani (ob 16. in 19.).
Na Ribniškem selu občinsko tekmovanje mladih o SLO (7.30).

PTUJ
Prireditev »Po poteh revolucije«, otvoritev spominskega parka in spomenika Lackovi četi v Mostju.

PORTOROŽ
V auditoriju gostuje ljubljansko Mestno gledališče z dramo »Grbavec«.

KOROŠKI LJUDSKI PLES — V kulturnem domu Vevče se bo v soboto zvečer z obsežnim programom predstavilo 120-člansko kulturno društvo Zarja iz Železne Kaple. Nastopile bodo tri folklorne skupine, tamburaški orkester ter moški in mešani pevski zbor.

SEVNICA
Zaključek delavskih športnih iger (7.30) in proslava ob 60-letnici KPJ (9.).

ŠMARJEŠKE TOPLICE
Na plesu igra vokalno-instrumentalni ansambel Dobri prijatelji iz Rake (20.).

TRBOVLJE
Republiški finale najboljših ekip na temo »SKOJ-SSOJ 1919—1949« v osnovni šoli (11.). Kulturne prireditve mladih in razglasitev rezultatov tekmovanja v delavskem domu (17.).

ZAGORJE
»Spomladanski ples« v stekleni dvorani delavskega doma (20.).

NEDELJA

KRIŽE PRI KRANJU
Taborniška organizacija pripravlja polete z zmaji (9.).

LJUBLJANA
Zbor filatelistov v hotelu Ilirija (9.).
Ples v gostilni Mihovec v Zgornjih Pirničah (17.).
Srečanje jugoslovanskih baletnih umetnikov v drami SNG (10.30 in 19.30).

IZVRŠILNI ODBOR SVETA GIMNAZIJE IVAN CANKAR

razpisuje
prosta dela oziroma naloge

POMOČNIKA RAVNATELJA

POGOJI:
— visoka izobrazba
— učitelj srednje šole
— 5 let vzgojnoizobraževalne prakse
— moralno politične vrline
— organizacijske sposobnosti za vodenje in usmerjanje pedagoškega dela

Ponudbe z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite na naslov: Gimnazija Ivan Cankar, Izvršilni odbor, Ljubljana, Šubičeva 1; v 15 dneh po objavi.

ALŽIRSKI MINISTER ODPOTOVAL — Zvezni sekretar za zunanje zadeve Josip Vrhovec se je na letališču v Beogradu poslovil od alžirskega zunanjega ministra Mohameda Benjahije.

Telefoto: Tanjug

Alžirski odposlanec odpotoval

Benjahija: visoka raven prijateljskih odnosov - Povabilo Titu

BEOGRAD, 18. aprila (Tanjug) — Posebni odposlanec alžirskega predsednika, član politbiroja FLN in zunanji minister Mohamed Sadek Benjahija, ki je predsedniku Titu predal poslanico predsednika Šadlija, je danes odpotoval iz naše države. Kot je v izjavi med drugim dejal, je Jugoslavija stala ob strani alžirskem narodu v njegovih najtežjih trenutkih in dodal, da gostoljubje, ki ga je obdajalo med obiskom, priča o visoki ravni prijateljskih odnosov med državama. Kot je še dejal, bo treba glede na položaj v svetu, še bolj okrepiti gibanje neuvrščenosti ter pospešiti sodelovanje na bilateralnem področju.

Predsednik republike Josip Broz Tito je z veseljem sprejel povabilo, naj obišče Alžirijo.

Nota SZ za boljše odnose s Kitajsko

»Dokument o načelih, ki bi uravnavali odnose, bi bil ustrezno izhodišče za izboljšanje odnosov med državama«

OD NAŠEGA MOSKOVSKEGA DOPISNIKA

MOSKVA, 18. aprila — »ZSSR je prepričana, da bi bil dokument o načelih, ki bi uravnavali odnose med ZSSR in LR Kitajsko in ki bi ga sprejeli in sestavili obe strani, ustrezna izhodiščna točka, s katero bi izboljšali odnose med ZSSR in LR Kitajsko. To bi ustrezalo tudi temeljnim interesom sovjetskega in kitajskega ljudstva ter interesom miru in mednarodne varnosti.«

To je glavna točka iz note, ki jo je Andrej Gromiko izročil kitajskemu veleposlaniku. »Sovjetska stran pričakuje — je rečeno v noti — da bo Kitajska povedala svoje mnenje o tem predlogu in o vsebini pogajanj. Ko bi se obe strani strinjali glede tega, bi se lahko bolj konkretno dogovorili o ravni delegacij in o kraju pogajanj.«

V noti je posebej poudarjeno, da je sovjetska stran dala že vrsto predlogov, kako bi izboljšali sovjetsko-kitajske odnose. Sovjetska nota našteva že prej formulirane predloge, od tistega iz leta 1969 in 1970, po katerem naj bi obe strani sprejeli obveznost, da ne bosta druga proti drugi uporabili sile ali jedrskega orožja, pa tistega iz leta 1971, po katerem naj bi se dogovorili, da v medsebojnih odnosih sploh ne bosta uporabili sile, do onega iz leta 1973, ki daje pobudo za sklenitev sporazuma o nenapadanju; lani pa je ZSSR predlagala, naj bi se dogovorili za skupno izjavo o načelih, ki bi uravnavali odnose med ZSSR in LR Kitajsko.

Nota posebej poudarja, da je ZSSR predlagala, naj bi v sporazum vključili načela enakopravnosti, medsebojnega spoštovanja suverenosti in ozemeljske nedotakljivosti, načelo o nevmešavanju v notranje zadeve kakor tudi princip, da v medsebojnih odnosih državi ne bosta uporabljali sile. V Moskvi poudarjajo, da se je bila sovjetska stran tudi pripravljena sestati s predstavniki LR Kitajske, da bi skupaj pripravili tekst takšnega dokumenta.

Nota ugotavlja, da je LR Kitajska take predloge doslej zavračala. Dobesedno je rečeno v noti: »Po vsem tem je kitajski vladi dobro znano, kakšen je pristop ZSSR do celotne zadeve in do ciljev, ki naj bi jih na pogajanjih dosegli, prav tako pa so ji znani tudi konkretni predlogi sovjetske strani. Vprašanje je v tem, če je to jasno obema stranema.«

Sovjetski tisk je besedilo note objavil s skromnim poudarkom. Pač pa »Pravda« polemizira s poročilom Xinhue, češ da je postal Afganistan »šestnajsta republika ZSSR« in pravi, da hoče Peking s »to lažjo prikriti svojo gonjo proti Afganistanu«. Sovjetski tisk tudi ni spregledal, da se je v Pekingu mudila čilska trgovinska delegacija in da je Den Xiaoping sprejel delegacijo, ki jo je vodil predsednik komisije za oborožene sile v ameriškem Kongresu.

VLADO JARC

● **PEKING, 18. aprila (Tanjug) — V Pekingu doslej niso objavili sovjetskega odgovora na kitajski predlog za razgovore o normalizaciji, zato tudi ni znano, kako je uradni Peking ta sovjetski odgovor sprejel. V tujih diplomatskih krogih je sovjetska nota spričo svoje umirjenosti vzbudila veliko zanimanje, ker utegne odpreti vrata sovjetsko-kitajskemu dialogu.**

Značilno je, da sovjetska nota ne obravnava kritično dejstva, da kitajska stran ni pripravljena podaljšati sovjetsko-kitajskega sporazuma iz leta 1950.

Opaženo je tudi bilo, da je kitajski tisk v zadnjih mesecih postopno zmanjševal ton napadov na ZSSR, posebno na njeno notranjo politiko. Kitajski kritiki je bila v tem obdobju podvržena samo zunanja politika ZSSR in to bolj umirjeno, kot pred nekaj meseci. Deeskalacija polemike z Moskvo je postala posebno očitna po vdoru kitajskih čet v Vietnam.

Poslanica predsednika Tita Asadu

DAMASK, 18. aprila (Tanjug) — Jugoslovanski veleposlanik v Damasku Dimitar Janevski je predal podpredsedniku vlade in zunanjemu ministru Arabske republike Sirije Abdelu Halimu Hadamu poslanico predsednika SFRJ Josipa Broza Tita za predsednika Hafeza el Asada kot odgovor na nedavno poslanico sirskega predsednika.

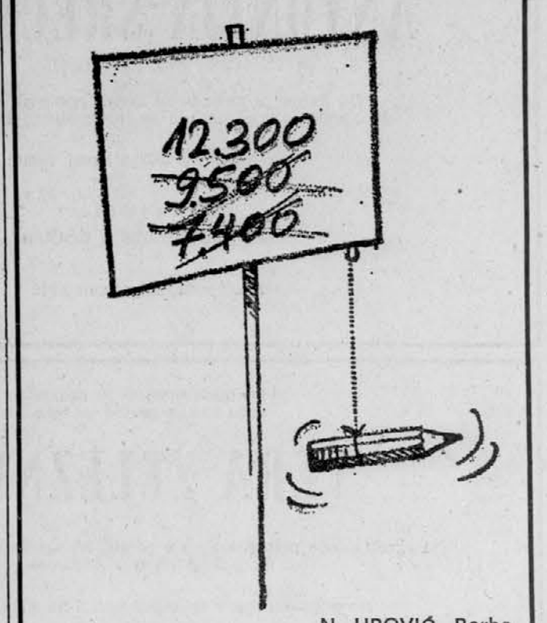
Titova čestitka ob prazniku Sierra Leoneja

BEOGRAD, 18. aprila (Tanjug) — Predsednik republike Josip Broz Tito je poslal predsedniku Republike Sierra Leone Siaki Stevensu naslednjo brzojavko:

»S posebnim zadovoljstvom izrekam vaši ekscelenci prisrčne čestitke ob prazniku vaše republike in najboljše želje za nadaljnji napredek in blaginjo prijateljskega ljudstva Sierra Leoneja in za vašo osebno srečo.

Globoko sem prepričan, da se bo prijateljstvo in sodelovanje med našima neuvrščenima državama še naprej uspešno razvijalo in prispevalo k uspehu politike neuvrščenosti ter k razumevanju in miru na svetu.«

OGLEDALO

N. UBOVIĆ, Borba

Sožalja ob potresu v Črni gori

BEOGRAD, 18. aprila (Tanjug) — Ob katastrofalnem potresu v Črni gori so predsedniku Titu poslali sožalne brzojavke: predsednik Tunizije Habib Burgiba, grški premier Konstantin Karamanlis, generalni sekretar KP Francije Georges Marchais, predsednik ZDA Jimmy Carter, predsednik Egipta Anvar el Sadat, britanska kraljica Elizabeta II, predsednik državnega sveta NDR Erich Honecker, predsednik KP Italije Luigi Longo in generalni sekretar KP Italije Enrico Berlinguer, somalski predsednik Mohamed Siad Barre, mehiški predsednik Jose Lopez Portillo, predsednik Argentine Jorge Rafael Videla, predsednik Malte Anton Buttigieg, predsednik CK KP Kitajske in predsednik državnega sveta LR Kitajske Hua Guofeng, predsednik Kapverdske republike Aristides Pereira, predsednik Senegala Leopold Sedar Senghor, šef zvezne vojaške vlade in vrhovni komandant oboroženih sil Nigerije Olusegun Obasandžo, kamerunski predsednik Uhmadu Ahidjo, ciprski predsednik Spiros Kiprianu, generalni srekretar Združenih narodov Kurt Waldheim, perujski predsednik Francisco Morales Bermudez Cerrutti, avstralski premier Malcolm Frazer, jordanski kralj Husein, generalni sekretar CK Delavske partije Koreje in predsednik DLR Koreje Kim Il Sung, kapitani regenti republike San Marino Marino Bollini in Lino Celli ter minister za zunanje zadeve Girodano Bruno Reffi, generalni sekretar KP Romunije in romunski predsednik Nicolae Ceausescu.

Predsedniku zveznega izvršnega sveta Veselinu Djuranoviću pa so sožalne brzojavke poslali: italijanski ministrski predsednik Giulio Andreotti, član politbiroja FLN in alžirski predsednik vlade Mohamed Benahmed Abdelgani, predsednik vlade Romunije Ilie Verdec, predsednik vlade Turčije Bulent Ecevit, predsednik tunizijske vlade Hedi Huira, predsednik japonske vlade Masajoši Ohira, predsednik norveške vlade Odvar Nordli in predsednik ministrskega sveta ZSSR Aleksej Kosigin.

Zastražena volišča

Drugi dan volitev črnskih predstavnikov za parlament v Južni Rodeziji — OZN in neuvrščeni volitev ne priznajo

SALISBURY, 18. aprila — Danes je drugi dan volitev črnskih predstavnikov za parlament v Južni Rodeziji. Zahodne agencije poročajo o številnih incidentih in napadih osvobodilnih sil na volišča, obdana z vrečami peska, stražijo pa jih močni vojaški oddelki.

Včeraj je glasovalo 20 odstotkov volilnih upravičencev. Računajo, da bo tretji dan volitev glasovala polovica volilnega telesa, nadejajo se pa, da bo ta odstotek do sobote, ko bodo volitve končane, znatno višji.

Uradni predstavnik OZN je v New Yorku izjavil, da OZN ne bo priznala teh volitev niti predstavnikov, ki bodo iz njih izšli, pa tudi organizacij, ki bi nastale na podlagi volilnih rezultatov.

Takšno je tudi stališče neuvrščenih. Koordinacijski biro neuvrščenih je opozoril, da so volitve v Rodeziji »manever, ki naj beli manjšini (3 odstotke prebivalstva) zagotovi, da bo obdržala ključne položaje v državi.« V Združenih narodih so tudi razčlenili »Ustavo Zimbabveja-Rodezije«. Ko so ustavo sestavljali, pri tem ni sodeloval noben črnec, priznali pa so jo samo belci. Razčlenitev ustave oziroma njene vsebine odkriva, da ustava ščiti vse dosedanje privilegije bele manjšine (3 odstotke prebivalcev ima 50 odstotkov najboljše zemlje). Šefa države bodo volili po ustavi z navadno večino. Ker imajo črnci v parlamentu večino, lahko postane šef države tudi črnec. Toda šef države nima nikakršnih izvršilnih pristojnosti. Vse politične stvari ureja »izvršni svet«, v njem pa je odnos sil drugačen.

Črnska večina v parlamentu je samo fiktivna. Vsako pomembnejšo odločitev mora sprejeti tričetrtinska večina, kar pomeni, da morajo zanjo glasovati vsi črnci in dobršen del belcev. Praktično to pomeni, da ima bela manjšina možnost veta ob slehernem pomembnem vprašanju. Razen tega ustava jamči belcem, da bodo obdržali v svojih rokah ključne pozicije: vrhovno sodišče, vse važne položaje v vseh rodovih vojske in v policiji.

Minister NDR v Češkoslovaški

PRAGA, 18. aprila (ČTK) — Na povabilo češkoslovaškega zunanjega ministra Bohuslava Hnoupeka je prispel danes na uradni in prijateljski obisk na Češkoslovaško zunanji minister Nemške demokratične republike Oskar Fischer.

Skupna ponudba za gradnjo olimpijskih objektov

Rudis nosilec celovite ponudbe iz SRS za zimske olimpijske igre 1984 v Sarajevu

LJUBLJANA, 18. aprila — Na današnjem sestanku predstavnikov organizacij združenega dela iz Slovenije, ki so se prijavile kot zainteresirane za projektiranje, gradnjo in opremljanje objektov in naprav za zimske olimpijske igre v Sarajevu 1984. leta, so se dogovorili, da bo nosilec skupne ponudbe trboveljski Rudis.

Pobudo, naj bi zainteresirane organizacije iz naše republike nastopile organizirano, s skupno in celovito ponudbo za projektiranje, gradnjo in opremljanje športnih in vseh spremljajočih objektov za zimske olimpijske igre v Sarajevu, je dala slovenska gospodarska zbornica; v okviru te so oblikovali poseben ožji odbor. Odbor je na sestanku s predstavniki organizacijskega komiteja za zimske olimpijske igre v Sarajevu zbral podrobnejše informacije o športnih in spremljajočih objektih, ki jih bo potrebno zgraditi in opremiti. Komite je obvestil, da bodo zainteresirane organizacije iz Slovenije nastopile s skupno, celovito ponudbo.

Odbor je nato pozval vse zainteresirane organizacije, naj pošljejo prijave in ponudbe storitev, del ali opreme, s katerimi bi sodelovale v skupni ponudbi. Iz teh njihovih ponudb bo Rudis — kot so se dogovorili na današnjem sestanku — pripravil skupno, celovito ponudbo. Vanjo se lahko še vključijo tudi zainteresirane organizacije, ki še niso poslale prijave; te naj stopijo v stik z Rudis Engineeringom v Ljubljani, Linhartova 7.

Na današnji seji so se dogovorili, da bo Rudis nastopal kot nosilec celovite skupne ponudbe.

ZDRAVKO STEFANČIČ

Spet boji na jugu

Desničarji streljali na libanonske enote, ki so se na jugu združile z mirovnimi silami OZN - Akcije Palestincev

BEJRUT, DAMASK, 18. aprila (Tanjug, WAFA) — Čete libanonske redne vojske so danes prodrle na jug Libanona in se združile z mirovnimi silami OZN. Zahodne časopisne agencije poročajo, da so na te sile, ki štejejo okoli 500 vojakov, v bližini pristanišča Tir streljali pripadniki desničarske milice. Desničarski radio je sporočil, da je bilo streljanje slišati v okolici vasi Nabatijeh, severovzhodno od Tira, ki ga nadzorujejo »modre čelade«.

Agencije poročajo, da so boji izbruhnili tudi v vasi Kavkaba, kjer so julija lani zaustavili pripadnike libanonske vojske. Desničarska milica je streljala tudi na položaje sil OZN v bližini omenjene vasi. Izraelsko topništvo je streljalo na palestinsko begunsko taborišče Rašadija in sosednjo vas Ras el Ain, kjer je v včerajšnjih napadih padlo šest Palestincev.

Boji na jugu Libanona se nadaljujejo že četrti dan, čeprav iz Tel Aviva poročajo, da so izraelske in libanonske desničarske sile sklenile dogovor o ustavitvi napadov na libanonsko redno vojsko. Po teh sporočilih je izraelski obrambni minister Ezer Weizman »prepričal« vodjo krščanske desničarske milice Sada Hadada, naj sprejme ameriško pobudo o zmanjšanju napetosti na jugu države. Hadad je po sestanku z Weizmanom sporočil, da je ukazal svojim četam, naj ne streljajo na libanonsko redno vojsko, ker je pred tem dobil zagotovilo, da libanonske čete ne bodo vdrle na ozemlje, ki ga nadzoruje desničarska milica, temveč bodo ostale na območju, ki ga nadzorujejo sile OZN.

Sporočilo palestinske časopisne agencije, ki so ga sinoči objavili v Damasku, navaja, da so palestinski komandosi v zadnjih 24 urah izvedli več uspešnih akcij na okupiranem ozemlju. Palestinski komandosi so na avtobusnih postajah v Jeruzalemu podtaknili bombe v dva avtobusa. Eksplozija bomb je zahtevala nekaj smrtnih žrtev in več ranjenih. Eden izmed odredov palestinskih komandosov je v noči s ponedeljka na torek napadel položaj izraelskega topništva v Zaritu, v bližini libanonske meje. Uničili so en tank, dve oklepni vozili in barako izraelske vojske. V tej akciji je padlo šest palestinskih borcev.

ISKRICE

Vse, kar imam na vesti, spravljam v podzavest.

SENEKA

Pogledal sem resnici v obraz in videl sem, da mi namiguje.

SELDEN

Napad na Leninov spomenik

Neznanci v Krakovu podtaknili eksploziv - Ranjeni in razbite šipe

VARŠAVA, 18. aprila (Tanjug) — V krakowski mestni četrti, znani kot Nova Huta, so neznanci minulo noč podtaknili eksplozijo in poškodovali spomenik Vladimiru Iliču Leninu.

Kot je danes popoldne sporočila poljska agencija PAP, so zaradi eksplozije popokale šipe na okoliških zgradbah, pet ljudi pa je bilo v stanovanjih ranjenih. Agencija navaja, da je Leninov spomenik le neznatno poškodovan. Neznanca, ki je eksplozijo povzročil, še iščejo.

Nova Huta je krakowsko predmestje z ogromno jeklarno, ki so jo v petdesetih letih zgradili v sodelovanju s Sovjetsko zvezo. V središču četrti so postavili spomenik Leninu. V obdobju industrializacije je bila Nova Huta ponos Poljske.

Zasedanje vrhovnega sovjeta ZSSR

Šitikov in Rubena še naprej predsednika domov - Nobenih sprememb?

MOSKVA, 18. aprila (Tanjug) — Na prvem zasedanju desetega sklica vrhovnega sovjeta Zveze sovjetskih socialističnih republik, ki se je danes začelo v Kremlju, so za predsednika obeh domov skupščine zveznega sovjeta in sovjeta narodov, izvolili Alekseja Šitikova in Vitalija Rubena, ki sta bila že doslej na teh položajih.

Tisoč petsto poslancev, ki so jih v najvišji organ državne oblasti v Sovjetski zvezi izvolili v začetku marca letos, bo moralo izvoliti novo sestavo prezidija vrhovnega sovjeta ZSSR in sovjetske vlade. Pričakovati je, da bodo za predsednika teh organov znova izvolili Leonida Brežnjeva in Alekseja Kosigina.

Visoki odlikovanji inž. L. Dularju in dr. D. Douganu

LJUBLJANA, 18. aprila — Predsednik republike Josip Broz Tito je za posebne zasluge, pridobljene v boju s sovražnikom za osvoboditev naše države, za zasluge pri graditvi socializma ter za zasluge na področju gospodarstva odlikoval inž. Lojzeta Dularja in dr. Danila Dougana z redom zaslug za narod z zlato zvezdo.

Odlikovanja jima je danes na slovasnosti v republiški skupščini vročil predsednik skupščine SR Slovenije Milan Kučan. Slovesnosti ob vročitvi odlikovanj so se udeležili tudi Sergej Kraigher, Tone Bole, dr. Marijan Brecelj ter drugi predstavniki političnega in družbenega življenja v republiki.

Študijska delegacija ZKJ v Bolgariji

BEOGRAD, 18. aprila (Tanjug) — Na povabilo centralnega komiteja bolgarske komunistične partije je v Sofijo odpotovala študijska delegacija ZKJ, ki se bo seznanila z dejavnostjo KP Bolgarije na področju idejnopolitičnega dela. Delegacijo vodi član predsedstva CK ZK Srbije Djordje Radosavljević.

Tuje agencije o naši alpinistični odpravi

KATMANDU, 18. aprila — O poteku jugoslovanske himalajske odprave, katere cilj je najvišji vrh sveta Mont Everest, poročajo tudi tuje agencije. Danes smo dobili poročilo britanske novinarske agencije Reuter, ki pravi, da so jugoslovanski alpinisti prejšnji teden, točneje 15. aprila, postavili svoje drugo taborišče. Poročevalec Reuterja se ob tem sklicuje na sporočilo nepalskega ministrstva za turizem in še dodaja, da se bodo Jugoslovani poskusili povzpeti na Mont Everest po najtežji, južni strani.

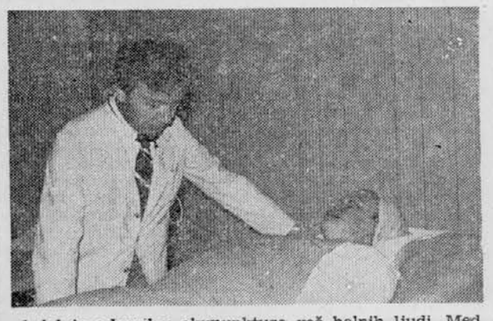
S kolesom okrog sveta

PORTOROŽ, 18. aprila — Včeraj je v Portorož prispel nenavaden turist. Gre za 26-letnega Japonca Yasunobu Toyamo iz Nishikihata (približno 500 kilometrov severno od Tokia), ki se je podal na pot okrog sveta s kolesom. Iz domovine se je odpravil marca lani in to z namenom, da si ogleda kraje in stadione, kjer so bila pomembnejša svetovna tekmovanja v nogometu. Z letalom je najprej poletel v Mehiko in se od tod odpravil v Južno Ameriko. Nato je poletel v Evropo, Španijo, od koder je šel v Severno Afriko in iz Tunizije v Italijo in k nam. Japonec dnevno prevozi s kolesom okrog sto kilometrov.

D. G.

Akupunktura za islandske nogometaše

PORTOROŽ, 18. aprila — Turistov z Islandije je v Portorožu vsako leto več. Pred nedavnim je zdravnik dr. Lojze Medved, ki dela v portoroškem termalnem kopališču, obiskal Reykjavik. Kljub temu, da je odšel na pot predvsem kot turist, je v nekaj dneh pre-

gledal in zdravil z akupunkturo več bolnih ljudi. Med njegovimi pacienti so bili tudi nogometaši iz Reykjavika. O obisku našega znanega balneologa so poročali na prvih straneh tamkajšnjih časopisov.

Foto: M. Jovanović

Voda v reaktorju se ohlaja

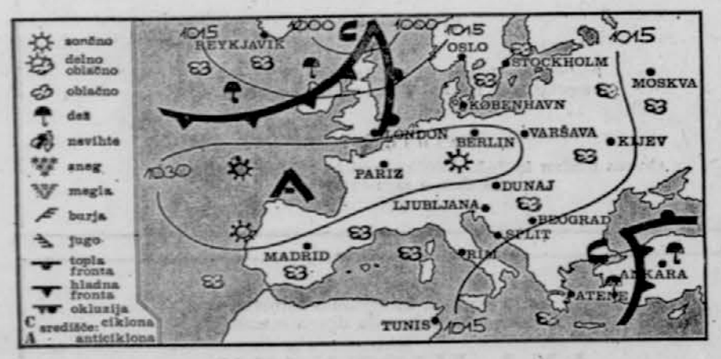
HARRISBURG, 18. aprila (AP, Reuter, AFP) — V zraku okoli jedrske elektrarne na Otoku treh milj, kljub nedavni okvari včeraj niso odkrili radioaktivnega joda 131. Prejšnje dni, točneje od sobote do torka, pa so v zraku našli nekaj radioaktivnih izotopov, vendar izmerjene količine niso presegale 120 pikokirijev. Strokovnjaki, ki ohlajajo reaktor z namenom, da bi ga popolnoma »dezaktivirali«, menijo, da so že blizu cilja: temperatura vode v sistemu za hlajenje meri trenutno 118 stopinj Celzija. Ko bo temperatura padla na 100 stopinj, reaktor ne bo več nevaren.

Nemirni vulkan v Karibih

KINGSTOWN, 18. aprila (AP, AFP, UPI) — Močna eksplozija v vulkanu La Soufiere je v torek vznemirila karibski otok Saint Vincent. Vulkan je bruhal prah in skale vse do 50 kilometrov oddaljenega letališča glavnega mesta Kingstowna. Od prejšnjega petka je to že osma in najmočnejša erupcija tega vulkana. Zaradi nenehne nevarnosti so iz njegove okolice evakuirali 17.000 prebivalcev. V podnožju vulkana skupina vulkanologov proučuje, koliko časa bo La Soufiere še aktiven. Med drugim je pomemben podatek tudi čas, ki poteče med dvema erupcijama, katji pogostost le-teh je odvisna od pritiska nakopičenega pod zemljo. Zadnja erupcija vulkana je bila 1902. leta, ko je izgubilo življenje 2.000 ljudi.

Vremenska napoved meteorološkega zavoda SR Slovenije

Prognostična karta za 19. april 1979 ob 7. uri

NAPOVED VREMENA ZA SLOVENIJO

Deloma jasno bo, z zmerno oblačnostjo. Občasno bo pretežno oblačno. Nevarnost slane. Najnižje nočne temperature bodo okoli 0, v Primorju 7, najvišje dnevne od 10, v Primorju do 15 stopinj C.

IZGLEDI ZA PETEK

Razmeroma hladno in suho vreme.

NAPOVED ZA JUGOSLAVIJO

V Jugoslaviji bo pretežno oblačno, padavine bodo postopoma prenehale tudi v Bosni, ob južnem Jadranu in Makedoniji.

VREMENSKA SLIKA

S krepitvijo anticiklona, ki se širi iznad zahodne in srednje Evrope nad Alpe, se zmanjšuje padavinsko območje nad jugovzhodnim delom države. Od severovzhoda bo še naprej dotekal hladen zrak, zato bo v naslednjih dneh suho in hladno vreme.

Vreme in temperature
dne 18. aprila 1979

Kraj	vreme ob 13 uri	stopinj
Ljubljana	pololblačno	14
Planica	oblačno	8
Brnik	pololblačno	14
Kredarica	oblačno	—7
Maribor	oblačno	11
Sl. Gradec	oblačno	10
Celje		—
Novo mesto	oblačno	11
Portorož	oblačno	15
Reka	oblačno	13
Pulj	oblačno	14
Hvar	oblačno	15
Dubrovnik	dežuje	12
Zagreb	oblačno	10
Beograd	oblačno	11
Sarajevo	dežuje	6
Titograd	dežuje	9
Skopje	dežuje	13
Celovec	oblačno	11
Gradec	jasno	10
Dunaj	oblačno	5
Benetke	oblačno	15
Milano	oblačno	16
Genova	oblačno	18
München	oblačno	2
Zürich	oblačno	7
Rim	oblačno	16
Pariz	oblačno	8
Berlin	jasno	7
Stockholm	oblačno	6
Moskva	oblačno	0

Tudi Zadar je večkrat prizadet

Intenzivnost potresov ob naši jadranski obali se manjša od jugovzhoda proti severozahodu, tako da je istrski polotok razmeroma miren. Potresna žarišča se tu pojavljajo v glavnem le v morju pred obalo Istre oziroma Slovenskega Primorja. Značilen takšen potres je bil 29. avgusta 1931: žarišče je bilo kakih 38 km globoko v zemlji dobrih 10 km zahodno od Savudrijskega rtiča.

Za Dubovnikom je drugo mesto, ki so ga ob naši obali največkrat prizadeli potresi, Zadar. Mesto je bilo hudo poškodovano 6. septemb. ra 1280, nato 3. novembra 1300, v 14. stoletju še dvakrat, trikrat pa v 18. stoletju, zadnjič 28. novembra leta 1768. Na Reki so imeli najhujši potres 17. decembra leta 1750. Popolnoma je porušil večino poslopij, predvsem pa takšna, ki so bila premasivno zgrajena in se niso mogla elastično podajati potresnim sunkom.

Analiza potresov na jugoslovanskem ozemlju pokaže, da odpade na Dinarsko področje kar 33 odstotkov vseh potresov, torej razmeroma največ.

PA ŠE TO

ODLOK Z OGRLICO IN NAGOBČNIKOM — Ljubitelji hišnih in drugih psičkov so se morali sprijazniti z odlokom, ki določa, da morajo svoje kosmate prijatelje privezati na vrvico, okoli vratu natakniti ogrlico, natakniti nagobčnik.

Ne morejo pa se sprijazniti s tem, da vsega, kar odlok zapoveduje — torej verige (ogrlice) in nagobčnike — v naših trgovinah ni mogoče kupiti.

KOVINOTEHNA
orodje, okovje, vijačno blago

Občinska ograja ne sme biti ovira za dogovore

Med primorskimi občinami je treba dogovarjanje o usmerjenem izobraževanju postaviti na trdnejše temelje

KOPER, 18. aprila — Osnutku zakona o usmerjenem izobraževanju, ki je že v javni razpravi, se bosta kmalu pridružila še osnutka zakonov o osnovni šoli in o vzgoji in varstvu predšolskih otrok. Javna razprava bo gotovo izpopolnila vrzeli osnutkov, marsikaj pa bo dodala tako, kot to terja vsakdanje življenje. To je nakazal tudi današnji pogovor članov sindikata delavcev vzgoje in izobraževanja koprske občine z Borisom Lipužičem, članom IS sekretariata Zveze sindikatov Slovenije.

V dosedanjih javnih razpravah o usmerjenem izobraževanju so že izrekli veliko besed predvsem o vlogi estetskolikovne vzgoje v reformiranem sistemu izobraževanja, potisnjeno pa je bilo ob stran važnejše vprašanje — to je proizvodnotehnične kulture. V praksi pa se najpogosteje sprašujejo, kako naj bi v posameznih občinah v prihodnje vsebinsko in organizacijsko zastavili usmerjeno izobraževanje.

V koprski občini so doslej izoblikovali okvir, po katerem naj bi gimnazija v prihodnje vzgajala tri smeri: naravoslovno-matematična smer naj bi glede na potrebe gospodarstva imela poseben poudarek na kemični tehnologiji, pedagoška smer naj bi se nadaljevala v nadgradnji pedagoške akademije, poklicna kovinarsko-avtomehanična šola naj bi usposabljala vrsto obrti kovinske stroke, smer tehnika pa naj bi odpirala vrata za 1. stopnjo strojne fakultete. Ekonomsko-administrativni šolski center naj bi razen sedanjih vzgajal še bančne, finančnoknjigovodske in informacijske smeri, z nadgradnjo ekonomske višje in visoke šole posebej s poudarkom na finančni in analitsko-planski usmeritvi.

V združenem delu na obalnem območju so se v dosedanjem razpravljanju o usmerjenem izobraževanju spraševali, ali je zasnova dovolj upoštevala za to potrebne kadrovske možnosti. To je v obalnih občinah še posebej pereče, saj je večina šol stisnjenih ali pa nima primernih prostorov.

Na posvetu so med drugim tudi načeli vprašanje boljšega dogovarjanja med občinami, in tudi kakšne oblike usmerjenega izobraževanja je smotrno razviti v posameznih občinah. V nekaterih občinah imajo precejšnje ambicije, je navedel Boris Lipužič. Najbrž bi bilo družbeno nesmotrno, če bi — denimo — v Sežani razvijali oblike usmerjenega izobraževanja, ki jih bodo zasnovali v drugi občini.

Prav zato bi bilo nujno, da se občine dogovarjajo za vso Primorsko, kajti ob neutemeljenih ambicijah bi lahko postali občinski plotovi ovira za uresničevanje vsebine samoupravnega izobraževanja.

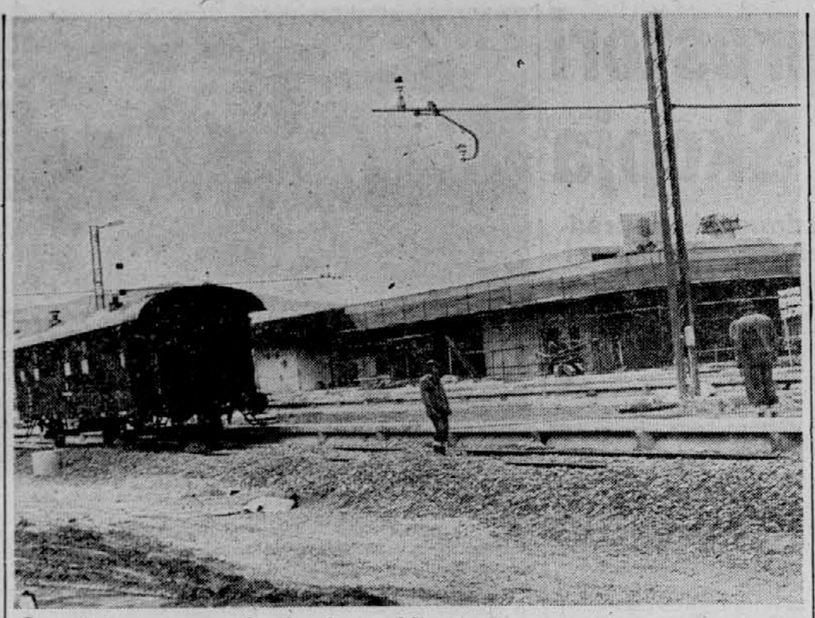
GUSTAV GUZEJ

V Postojni 27 ekip merilo znanje

Občinsko tekmovanje ob 30-letnici obrambne vzgoje mladine

POSTOJNA, 18. aprila — Ob 30-letnici obrambne vzgoje mladine za splošni ljudski odpor je bilo občinsko tekmovanje učencev sedmih in osmih razredov osnovnih šol ter prvih in drugih letnikov srednih šol postojnske občine. Na tekmovanju, kjer so mladi na orientacijskem pohodu streljali z zračno puško ter preverjali znanje o dogodkih NOB, topografiji in nudenju prve pomoči je sodelovalo 27 ekip. Med osnovnimi šolami so bile najboljše: OŠ Postojna III, OŠ Postojna IV, OŠ Postojna VII, med srednjimi pa gimnazija 2. c, gim. 2. d in gim. 2. b. Najbolje uvrščene ekipe se bodo udeležile področnega tekmovanja, na katerem bo 23. aprila v Postojni sodelovalo okoli 40 ekip.

M. T.

Čez dober mesec bodo dogradili terminal

KOPER, 18. aprila — Zaključna dela pri gradnji novega prometnega terminala v Kopru (železniška in avtobusna postaja) hitro napredujejo in 25. maja bo nova sodobna postaja nared.

Foto: D. G.

V NEKAJ VRSTAH

»Tuje dete« gostuje na obali

POSTOJNA — Med različne oblike sodelovanja občinskih zvez kulturnih organizacij in kulturnih skupnosti spada tudi gostovanje amaterskih gledaliških skupin. Tako so člani postojnskega amaterskega gledališča »Svoboda« že gostovali na Vrhniki s komedijo V. Škvarkina »Tuje dete«, včeraj in danes pa so se s tem delom predstavili še v Izoli in Piranu. Te dni si bodo »Tuje dete« lahko ogledali tudi prebivalci drugih obalnih mest.

M. T.

Razstava v idrijski galeriji

IDRIJA — V galeriji Idrija razstavlja te dni Milan Butina, profesor na Akademiji za likovno umetnost v Ljubljani. Razstavljenih je okrog 50 akvarelov s pokrajinskimi motivi. Milan Butina razstavlja v Idriji tokrat prvič, čeprav preživi precej časa v tem kraju. Razstavljal pa je že skupaj s člani slikarske kolonije.

J. J.

Slavnostna akademija ob dnevu OF

IDRIJA — Odbor za proslave pri občinski konferenci SZDL v Idriji bo v počastitev dneva OF organiziral slavnostno akademijo, ki bo 26. aprila ob 19. uri v rudniški dvorani v Idriji. Slavnostni govornik bo član izvršnega odbora republiške konference SZDL Savin Jogan. V kulturnem programu bo sodeloval pihalni in zabavni orkester rudarjev, komorni zbor »Zorko Prelovec« in člani dramske skupine v Idriji. Ob tej priložnosti bodo podelili priznanja OF osmim občanom in trem organizacijam.

J. J.

V Istri so ponekod za plugom še vedno osli

RIŽANA — Ni redkost, da na njivah v Istri in slovenski obali še lahko vidimo osle in stare enobrazdne pluge, kateri še niso čisto »izumrli«. Kajti tam, kamor traktor ne more pripeljati, so osli še vedno zelo koristni. Dela je veliko, je rekel lastnik osla (na sliki) iz Rižane, zato je res škoda, da je oslov vse manj. Kajti danes ima skoraj vsak kmet še svoj traktor.

Foto: Z. J.

S prostovoljnim delom do asfaltne ceste

TOPOLC — Krajani te vasi že prispevajo svoj delež za asfaltiranje vaške poti do vasi Topolc. Predno se bo zbral denar iz samoprispevka na tekočem računu, bodo krajani poprijeli in opravili groba dela, da bo asfaltiranje hitreje steklo.

P. N.

Nov servis v Postojni

Ob letošnjem občinskem prazniku bodo na postojnskem Transavtu odprli sodoben servis za Zastavine avtomobile

POSTOJNA, 18. aprila — Prebivalcem postojnske občine se bo letošnje praznovanje občinskega praznika, 23. aprila, brškone še posebno vtisnilo v spomin, saj bodo na Transavtu v Postojni slovesno odprli sodobno opremljen servis za osebna vozila Zastava. Potreba po gradnji servisa v Postojni, kot tudi celotni notranjskokraški regiji je bila nazvoča že vrsto let, ker so najbližje delovne organizacije, ki lahko popravljajo osebna vozila v Kopru, Novi Gorici, Idriji, Tolminu, ali v Ljubljani.

Zato so na postojnskem Transavtu pred poldrugim letom dni navezali stike predstavniki Crvene zastave o možnostih servisa za njihova vozila, saj je od skupnega števila osebnih vozil v ce:kniški, ilirsko-bistriški, postojnski in sežanski občini več kot 60 odstotkov »Zastavinih« vozil. Iz večkratnih razgovorov je sledila odločitev, da bo delovna organizacija Transavto uredila servis v nekdanjih prostorih LIV, na specializacijo v Kragujevcu pa je odšlo tudi osem delavcev Transavta.

Ta nujno potrebna gradnja je stala skoraj 5,5 milijona dinarjev, pri čemer je bilo samo za tehnološko opremo potrebnih milijon 200 tisoč dinarjev. Hkrati s servisom so na Transavtu asfaltirali tudi okoli pet tisoč kvadratnih metrov dvorišča, kar je stalo še pet milijonov dinarjev. V servisu bodo lahko delavci na šestih dvigalih in drugih napravah hkrati popravljali devet vozil. Nedvomno si bodo oddahnili tudi vsi tisti lastniki vozil, na katerih bodo na tehničnem pregledu Transavta ugotovili pomanjkljivosti in katere jim bodo malodane na licu mesta popravili v novem servisu.

Sicer pa bodo v servisu opravljali zlasti avtomehanična in avtoelektrična ter manjša avtokleparska dela. Na sodobnih aparatih bodo opravljali tudi storitve, ki jih doslej zaradi pomanjkanja ustrezne opreme ni nihče v postojnski občini. Med njimi dinamično uravnoteženje koles, optične nastavitve geometrije koles, meritve in nastavitve vseh motorjev in podobno.

Servis z rednim delom bodo začeli 3. maja, bo odprt vsak dan, razen ob ponedeljkih in nedeljah, od 6,30 do 14.30 ure. Če bo pa potrebno, bodo v njem uvedli tudi delo v dveh izmenah.

MARJANA TRILER

trimo trimo

Razstava ob postojnskem občinskem prazniku

POSTOJNA, 18. aprila — Letos mineva 35 let, ko je 23. aprila diverzantska skupina partizanov pognala v zrak skladišče sovražnikovega bencina v Postojnski jami. V spomin na ta dogodek, tega dne praznujejo prebivalci postojnske občine tudi občinski praznik, je Kraška muzejska zbirka pripravila razstavo dokumentov in fotografij o tej akciji. Razstava, ki jo bodo odprli v petek ob 10. uri v prostorih kraške muzejske zbirke, bo na ogled do 7. maja.

M. T.

Naj odlok odvaža smeti?

V sežanski občini so komunalni delavci začeli uresničevati občinski odlok iz leta 1973

SEŽANA, 18. aprila — Prebivalci v večjih naseljih te občine so bili danes nemalo presenečeni, ko so dobili na koščku papirja obvestilo Uprave komunalne dejavnosti, da bo odslej opravljala odvoz smeti le tedaj, če bodo stanovalci prinašali posode enkrat tedensko na posebej določeno mesto — tudi 200 metrov daleč.

Čeprav je UKD organizacija posebnega družbenega pomena, in takšnih odločitev samostojno ne bi smela sprejeti, se sklicuje na odlok, ki ga je sprejela občinska skupščina že leta 1973. Njegova določila je torej začela uveljavljati šele danes. Že dlje časa se prebivalci v Sežani zelo razburjajo zaradi neredenga odvoza smeti, saj so ga na primer v Hrpeljah in Kozini zaradi povišane cene po kvadratnem metru stanovanjske površine, deležni le vsakih 14 dni.

Toda vse to so občani še nekako razumeli, ker se komunalci za svoje pomanjkljivo delo izgovarjajo na pomanjkanje delavcev. Nerazumljivo pa je, da so centralno smetišče nedaleč od Sežane pred nekaj dnevi ogradili z zapornico, tako da tisti posamezniki, ki opravljajo večja čiščenja in želijo odpadke odpeljati na to mesto, tega enostavno ne morejo storiti. Sedaj se zbira grmada smeti ob cesti proti Vrhpolju.

To nerazumljivo odločitev komunalci podpirajo z izjavo, da bodo izboljšali »kvantiteto in kvaliteto« odvoza. O vseh teh nesprejemljivih odločitvah je že razpravljal tudi izvršni svet občinske skupščine, vendar je ostal nemočen, pač pa je odobril samo nove povišane cene.

BOŽO MARINAC

Križišči - prvi pridobitvi posojila

Novogoričani ju že uporabljajo, povsem nared bosta do konca aprila

NOVA GORICA, 18. aprila — Novi sodobni križišči na Grčni in v Solkanu sta za Novogoričane prvi pridobitvi, sad vpisanega posojila za ceste. Obe križišči udeleženci v prometu že uporabljajo, povsem pa bosta dokončani do konca tega meseca. Manjkajo namreč še cestne svetilke, ki jih v teh dneh ni mogoče kupiti. Gradnja obeh križišč, ki sta najmlajše slovensko mesto nedvomno »lepšali«, je stala okrog 10 milijonov dinarjev, od tega so 8 milijonov dinarjev dobili iz presežka vplačanega posojila za ceste v novogoriški občini. Nova Gorica, ki je imela doslej le dve semaforizirani križišči pa je pridobila še dve varni križišči. V občinski cestni skupnosti pa upajo, da bodo še letos uredili tudi novo križišče med Kidričevo in Vojkovo cesto.

B. P.

Denar le po kapljicah

Sredstva za gradnjo višinskega vodovoda na obali so še vedno prepičla, da bi pravočasno uresničili načrtovano

KOPER, 18. aprila — Uresničevanje programa izgradnje višinskega vodovoda je bistveno odvisno od rezultatov dogovorjene solidarnostne akcije vseh delovnih ljudi obale, ki naj prispevajo zaslužek enega delovnega dne v letu in pa od tega, kako hitro bo sprejet samoupravni sporazum o združevanju sredstev za izvajanje rebalansa plana razvoja preskrbe z vodo do leta 1980. To je dvoje poudarkov z nedavne seje kraško-obalnega sveta Zveze sindikatov Slovenije, poudarkov, ki so se ponovili tudi na današnji razširjeni seji odbora za gradnjo višinskega vodovoda.

Člani odbora in drugi prisotni so namreč celovito obravnavali problematiko gradnje višinskega vodovoda in se seznanili tudi s potrebami, ki jih narekuje dinamičen razvoj tega območja. Če se namreč v najkrajšem času ne pristopi k načrtovanju in tudi že zbiranju sredstev za dovod vode s Postojnskega, se zna zgoditi, da bo na obali čez dobrih štiri ali pet let krepko pomanjkanje vode.

Sicer pa je bilo v ospredju vprašanje zbiranja sredstev za višinski vodovod in seveda za izpeljavo rebalansa plana. Podatki, s katerimi trenutno razpolagajo tisti, ki se ukvarjajo z vodno oskrbo namreč niso preveč vzpodbudni.

● V prvi in drugi fazi gradnje višinskega vodovoda so doslej zgradili več kot 20 kilometrov primarnega cevovoda, štiri črpališča, 5 rezervoarjev, nad 38 kilometrov sekundarnega omrežja in še nekaj sekundarnih objektov — rezervoarjev in razteženikov. Za vse to je bilo potrebno 75 milijonov dinarjev, več kot 30 milijonov pa je pri tem vredno prostovoljno delo JLA, mladinskih brigad in krajanov nekaterih krajevnih skupnosti, ki so prispevale tudi denar.

Podpisovanje samoupravnega sporazuma o združevanju sredstev še vedno teče prepočasi, to pa bo nedvomno imelo vrsto negativnih posledic, ki jih ne bo moč preprečiti niti s sprejemom odloka o obveznem plačevanju določenih prispevkov, za katere naj bi se zdaj samoupravno dogovorili.

Prav tako je precejšnj primanjkljaj pri sredstvih namenjenih predvsem višinskemu vodovodu, iz območnega družbenega dogovora, po katerem OZD prispevajo iz ostanka dohodka prispevek v višini enega odstotka od bruto osebnih dohodkov.

Osemdeset odstotkov od tako zbranega denarja je namenjenega za višinski vodovod. Žal pa je tega denarja premalo prišlo in dolgovi raznih organizacij združenega dela znašajo že 16 milijonov dinarjev. Potem je tu še solidarnostni dan.

V letu 1977 se je tej pobudi odzvalo le 12 organizacij združenega dela, lani pa le 45, čeprav jih je več kot dvesto, v katerih bi lahko delali in tako prispevali za vodovod.

Na današnji skupščini so zato posebej poudarjali, da se je treba pri zbiranju sredstev še bolj zavzeti in občanom, organizacijam združenega dela, pravilno in čim bolj celovito prikazati potrebe v preskrbi z vodo.

DUŠAN GRČA

● Do leta 1980 naj bi zgradili še številne objekte vredne nad 100 milijonov din. Gre za cevovod Koper—Šmarje, sekundarno vodovodno omrežje na območju Šmarja in Gažona ter Pomjana, primarni cevovod in rezervoar med Slušnico in Kučibregom, sekundarni vodovod in druge objekte na območju Dvori—Medoši itn. S tem bi dokončali drugo etapo gradnje višinskega vodovoda, nato pa bi bilo potrebno položiti še nad 50 kilometrov raznih cevovodov in zgraditi še 17 novih rezervoarjev in razteženikov.

Kadarkoli potrebujete mali oglas pokličite 061 28 111 sprejem malih oglasov po telefonu v dnevniku Delo

Še vedno dosti neznank

V sežanski občini so ljudem pomanjkljivo prikazali neizbežen prehod na ekonomske stanarine za stanovanja

SEŽANA, 18. aprila — Pomanjkanje stanovanj in predviden prehod na ekonomske stanarine postavlja pred odgovorne dejavnike v sežanski občini zelo zahtevno nalogo: kako urediti stvari, da ne bomo prizadeli občanov žep in da bomo s stanovanji dobro gospodarili. Res da postopek pri spreminjanju odnosov nekoliko ovirajo slabo izdelani programi in obrazložitve občanom, vendar kot smo slišali na današnji seji OK ZKS v Sežani v zadnjih nekaj mesecih v zvezi s tem niso ničesar storili.

Prvo, kar zaskrbljuje, je dejstvo, da do konca srednjeročnega obdobja ne bodo zgradili 690 stanovanj, ampak le dobro polovico. Razlogi so v dolgotrajnih administrativnih postopkih pri pridobivanju ustreznih dovoljenj. Denar je na voljo in kot zatrjujejo, bo ostal tudi neizkoriščen. Na vse to pa imajo seveda upravičeno veliko pripomb delavci, ki redno odvajajo svoj prispevek. Zelo aktualne razprave potekajo ob pridhodu na ekonomske stanarine, vendar pa je program, ki ga je izdelala posebna komisija, zelo površen in strogo administrativen. Govor je le o postavkah, na osnovi katerih bi se te stanarine obračunavale, ne pa tudi o vzdrževanju hiš in servisnih dejavnostih, ki jih za to potrebe v Sežani sploh ni. Občinski sindikalni svet se sicer zavzema za proučitev dejanskega stanja, ne pa za pavšalno določitev novih stanarin, za katere je predvideno, da bi se na Sežanskem letos dvignile kar za 49 odstotkov, v republiškem merilu pa je predvideno le 30-odstotno povišanje. Mimogrede pa naj povemo, da v sežanski občini opravljajo s sorazmerno mladim stanovanjskim fondom in zaenkrat še ni predvidenih večjih obnovitvenih del. Pritiske s strani stanovanjske interesne skupnosti o ponovnem povišanju stanarin najbrž ne bo prenesla občinska skupščina, ki mora stati na strani občanov.

Kaže torej, da o dogovarjanju z upravljalci stanovanjskega fonda in s tistimi, ki prispevajo sredstva iz ustvarjenega dohodka za stanovanja, nekaj ni v redu. S pomanjkljivimi prikazi neizbežnega povišanja stanarin tre nutno občani ne soglašajo.

BOŽO MARINAC

dobra knjiga najboljši prijatelj

Potujočo knjižnico obiskuje največ mladih bralcev

KOBARID — Potujoča knjižnica, ki obiskuje kraje v ajdovski, novogoriški in tolminski občini, se enkrat mesečno ustavi tudi v Kobaridu. Krajani, še posebno mladi, radi segajo po knjigah, ki jih pripelje s seboj ta nenavadni avtobus. Največ obiskovalcev je med otroki. Delavci potujoče knjižnice pa si prizadevajo, da bi se take oblike izposojanja knjig posluževali tudi starejši občani.

Foto: V. H.

»Vrtnica« pridno sadi vrtnice

ILIRSKA BISTRICA — Člani hortikulturnega društva »Vrtnica« skrbijo za lepšo urejenost mesta. Vrtnice so že posadili tja, kamor so načrtovali, zdaj pa je na vrsti ureditev parka Nade Žagar in čiščenje rečnega korita Reke.

P. N.

KAM ZA KONEC TEDNA

PROSLAVE, JUBILEJI, IZLETI

PETEK

BLED
Tekmovanje stenografov in strojepiscev v Festivalni dvorani (tudi v soboto).

BREZICE
Umetnik Milan Konjović v galeriji Posavskega muzeja.

AJDOVŠČINA
Skulpture Dragice Čadež-Lapajne v Pilonovi galeriji.

CELJE
Zadnji dan razstave likovnih del v Muzeju revolucije v počastitev dneva železničarjev.
Razstava likovnih del »Mala slika« v likovnem salonu.
Mala slovenska grafika v galerijskem kotičku TD Celje.

DOMŽALE
Ples v restavraciji Slamnik (20. — tudi v soboto).

KAMNIK
V dvorani nad kavarno Veronika razstavlja kipar Leon Homar (9. do 18.).

KANAL OB SOČI
Razstava umetniških del Frana Klemenčiča in Frana Zupana v galeriji Rika Debenjaka (16. do 18.).

KOPER
Razstava Xerox fotografij Milana Gundeja v galeriji Meduza.
Fotografije Žareta Veselića v galeriji Loža.

KISOVEC PRI ZAGORJU
Zagorski filmski klub predvaja svoje filme v dvorani DPD Svoboda (19.).

KRANJ
V Mestni hiši razstavljajo Lojze Čemažar, Matej Metlikovič in Marina Mihelič-Satler.
Akvareli Tomaža Gostinčarja in fotografije Draga Holynskega v Prešernovi hiši (10. do 12. in 16. do 18.).

KRŠKO
Družabno srečanje posavskih obrtnikov in modna revija mojstra Debevca v hotelu Sremič (20.).
Prešernovo gledališče iz Kranja gostuje s Kozakovo »Afero« (20.).

LJUBLJANA
Disco večer v 4. bloku Študentskega naselja (20. do 24.).
V družbenem domu na Staničevi 41 bežigrajska amaterka-slikarka in kiparka Jožica Komadina.
Mladinski ples v domu Svobode Šentvid (19. — tudi v soboto).
Ansambel Flam igra na plesu v zadružnem domu Notranje Gorice (20.).
V bežigrajski galeriji kipar Alagar Zaharijaš.
Razstava periodičnega tiska v avli OS Ketteja in Murna.
Tomaž Gostinčar v galeriji Krka na Titovi cesti.
Ansambel Avseniki na koncertu v hali Tivoli (20.).
Ansambel Prah v kavarni hotela Slon (19. — tudi v soboto in nedeljo).
Madžarska glasba v restavraciji Maxim (19.30 — tudi v soboto in nedeljo).
Ples v restavraciji Livada na Ižanski cesti (19. — tudi v soboto in nedeljo).
Glasba s plesom v kavarni Nebotičnik (20. — tudi v soboto in nedeljo).
V zimskem vrtu hotela Ilirija ples (19. — tudi v soboto in nedeljo).
Ples v restavraciji Avtocamp Ježica (19. — tudi v soboto in nedeljo).
V Titovem domu na Pokopališki 35 mladinski ples (20. — tudi v soboto in nedeljo).

MARIBOR
Sodobna Beneška grafika v umetnostni galeriji.
Razstava »Zapisi iz Afrike« Vlaste Hegedušič v salonu Rotovž.

NOVA GORICA
Zmago Rus razstavlja v hotelu Argonavti.

PTUJ
V salonu Dušana Kvedra razstava »Ukradeni otroci«.

POSTOJNA
V Notranjskem muzeju razstava »Kamen in kras«.

REPN NA KRASU
Ob otvoritvi Kraške hiše, razstava del Lojzeta Spacala.

RUŠE
Razstava likovnih del Stanislava Lepa.

SLOVENJ GRADEC
V umetnostnem paviljonu 13. republiška razstava mladinske fotografije »Mladina fotografira«.

RADENCI
Slikarka Metka Krašovec v salonu hotela Radin.

ROGAŠKA SLATINA
Razstava »Keramika 78-Liboje« v razstavnem salonu.
V restavraciji Pošta plesna glasba (tudi v soboto in nedeljo).

SKOFJA LOKA
Slikar Herman Gvardjančič v galeriji Loškega gradu (9. do 12. in 14. do 17.).

TRŽIČ
V galeriji NOB akrilna platna Nejča Slaparja.

ŠOSTANJ
Predstava »Musical v dobro jutro« igralske družine Šmartno ob Paki v domu kulture (19.30).

SOBOTA

AJDOVŠČINA
Koncert Dubravke Tomšič-Srebotnjakove v gradu Zemono.

HRASTNIK
Jubilejni koncert rudarske godbe v delavskem domu (18.).
Mladinski ples v prostorih Konsuma (19.).

KISOVEC PRI ZAGORJU
Domača gledališka skupina z dramo »Jeeb s hriba« v DPD Svoboda (19.).

KOSTANJEVICA NA KRKI
Predstava »Sen zelenjadnočih« Svetlane Makarovič (15.).

LJUBLJANA
Na sobotnem plesu v Študentskem naselju igra ansambel Flam (20.30).
Mladinski ples v Festivalni dvorani (19. — tudi v nedeljo).
Tekmovanje v latinskoameriških plesih v hali Tivoli (19.30).
Ples v dvorani Svoboda v Podpeči-Presarje.
Večer pesmi in plesov Slovencev iz Železne Kaple v Avstriji v kulturnem domu Vevče (19.30).
Kabaretni večer v hotelu Lev ter ples (21. do 3.).
Kolesarska trim akcija šolske mladine iz Zaloga v Zajčjo Dobravo (9.30).

GORNJA RADGONA
Zadnji dan srbske kuhinje v hotelu Grozd. Ples in glasba v vseh lokalih.

MARIBOR
Tekmovanje in srečanje pevskih zborov občine v Unionski dvorani (ob 16. in 19.).
Na Ribniškem selu občinsko tekmovanje mladih o SLO (7.30).

PTUJ
Prireditev »Po poteh revolucije«, otvoritev spominskega parka in spomenika Lackovi četi v Mostju.

PORTOROŽ
V auditoriju gostuje ljubljansko Mestno gledališče z dramo »Grbavec«.

KOROŠKI LJUDSKI PLES — V kulturnem domu Vevče se bo v soboto zvečer z obsežnim programom predstavilo 120-člansko kulturno društvo Zarja iz Železne Kaple. Nastopile bodo tri folklorne skupine, tamburaški orkester ter moški in mešani pevski zbor.

SEVNICA
Zaključek delavskih športnih iger (7.30) in proslava ob 60-letnici KPJ (9.).

SMARJEŠKE TOPLICE
Na plesu igra vokalno-instrumentalni ansambel Dobri prijatelji iz Rake (20.).

TRBOVLJE
Republiški finale najboljših ekip na temo »SKOJ-SSOJ 1919—1949« v osnovni šoli (11.). Kulturne prireditve mladih in razglasitev rezultatov tekmovanja v delavskem domu (17.).

ZAGORJE
»Spomladanski ples« v stekleni dvorani delavskega doma (20.).

NEDELJA

KRIŽE PRI KRANJU
Taborniška organizacija pripravlja polete z zmaji (9.).

LJUBLJANA
Zbor filatelistov v hotelu Ilirija (9.).
Ples v gostilni Mihovec v Zgornjih Pirničah (17.).
Srečanje jugoslovanskih baletnih umetnikov v drami SNG (10.30 in 19.30).

IZVRŠILNI ODBOR SVETA GIMNAZIJE IVAN CANKAR

razpisuje
prosta dela oziroma naloge

POMOČNIKA RAVNATELJA

POGOJI:
— visoka izobrazba
— učitelj srednje šole
— 5 let vzgojnoizobraževalne prakse
— moralno politične vrline
— organizacijske sposobnosti za vodenje in usmerjanje pedagoškega dela

Ponudbe z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite na naslov: Gimnazija Ivan Cankar, Izvršilni odbor, Ljubljana, Šubičeva 1; v 15 dneh po objavi.

Petrič ni mogel ali hotel bolje?

Plavalni rekorder o svojih nastopih na mednarodni tekmi v Londonu

LJUBLJANA — Navajeni smo bili, da je Borut Petrič na tradicionalnem plavalnem mitingu v Londonu dosegal odlične uvrstitve, celo zmagoval je. Tokrat pa se je vrnil brez dobrih uvrstitev. Slišati je že, da Borut morda celo ni hotel bolje plavati na 1500 m kravl, ker hoče »dokazati«, da to ni več disciplina zanj.

»Spored londonskega mitinga je precej zahteven, jaz pa po samo štirih dneh vadbe v beograjskem 50-metrskem bazenu nisem bil tako pripravljen, da bi lahko dosegel kaj več. Predvsem pa je zame zimska sezona že predolga, da bi še lahko bil v vrhunski formi, v kakršni so bili tokrat moji tekmeci. Vsi, od Madžara Nagyja in Čeha Machka, do obeh Angležev Astburyja in Lewingtona, so bili v pravi vrhunski formi in so se posebej pripravili prav za miting Coca-Cole,« je povedal po vrnitvi iz Londona Borut Petrič.

— Kakšen pa je bil spored, da je bil tako zahteven?

»V soboto sem popoldne plaval v predtekmovanju na 1500 m in 200 m kravl, v nedeljo sem ob 14. uri nastopil v finalu na 200 m kravl in dosegel dober rezultat 1:56,0, ob 16. uri sem štartal v finalu na 1500 m kravl in bil tudi s 16:12 kar zadovoljen, ob 18. uri pa je bilo še predtekmovanje na 400 m kravl, se pravi kvalifikacija za ponedeljski finale. Dirka na 1500 m kravl je bila kar hitra. Sam sem najbrž celo prehitro začel, nato pa sem razmišljal o tem, da moram vsaj nekaj moči prihraniti tudi za predtekmovanje na 400 m kravl, v katerem sem tudi imel cilj nastop v finalu. Tako na 1500 m nisem dosegel več kot 16:12, kar spet ni tako slabo, ni pa tudi toliko, kot bi sicer lahko dosegel. Toda porabil sem vendarle toliko moči, da na 400 m kravl nisem spravil skupaj več kot 4:10, kar pa je bilo premalo za vstop v ponedeljkov finale. Potrebnih je bilo namreč 4:07, kar bi v normalnih razmerah seveda moral doseči.«

— Kaj pa drugi Jugoslovani?

»Razen mene je po odpovedi Nenada Miloša nastopila samo še Maja Rodič. Na 100 m prsno je plavala 1:20, na 200 m prsno pa 2:52.«

— Koliko je resnice v ugibanjih, da morda niste hoteli na 1500 m kravl doseči kaj več, da bi tako dokazovali, da je čas, da morda opustite to disciplino, v kateri ste sicer dosegli največ?

»To, da ne bi hotel, je seveda iz trte izvito. Pred časom sem vam že razložil kako je s temi 1500 m kravla. V Londonu resnično nisem mogel bolje. V naslednjih dneh se bomo tudi dokončno odločili, kako bo z letošnjo usmeritvijo v posamezne discipline. Sicer pa je jasno, da velike razlike v treningu tako ali tako ni, da se morda samo v majhnih podrobnostih razlikuje delo za krajše ali daljše proge. Zadnjič sem omenil, da moram shujšati za deset kilogramov, pa me zdaj radi zbadajo s tem. Toda pri tem načrtu ostajam, kakor tudi pri tem, da na sredozemskih igrah v Splitu moram plavati kar najbolje in se na podlagi tega rezultata odločati tudi o podrobnem načrtu za olimpijske igre v Moskvi.«

Boruta Petriča zdaj čaka nadvse naporno pripravljalno obdobje za poletno sezono, s končnim ciljem septembra v Splitu. Čakajo ga kilometri in kilometri v zimskem bazenu, maja pa nato že v 50-metrskem bazenu. Zato ju oba strenerjem Jelačićem velja pustiti pri miru in jima zaupati, da bosta ukrepala tako, kot je najbolje. Le tako najbrž lahko spet pričakujemo napredek in vrhunske rezultate.

STANE TRBOVC

„Mediteranci" premagali amaterje ZRN

V prijateljski tekmi nogometaši Jugoslavije zmagali s 3:2 (1:1)

PRIŠTINA, 18. aprila — Jugoslovanska nogometna reprezentanca, ki bo nastopila na sredozemskih igrah septembra v Splitu, je danes v glavnem mestu Kosova premagala amatersko reprezentanco ZRN s 3:2 (1:1). Pred okoli 22.000 gledalci je sodil Manojlovski (Titov Veles).

STRELCI: 1:0 — Bogdan (3), 1:1 — Paus (35), 2:1 — Zl. Vujović (50), 3:1 — Krstičević (53), 3:2 — Krstičević (avtogol, 61).

JUGOSLAVIJA: Avramović, Hadžić (Zo. Vujović), Staroviah (Hrstić), Bogdan (Juričko), Rošić, Slišković, Čukrov, Krstičević, Zl. Vujović, Miročević, Pašić (Prekazi).

ZRN: Herr, Priss, Rille (Redner), Kubanošik, Stadler, "Ament, Weiss, Welbticher, Jordan, Paus, Obermiller.

Nogometaši obeh ekip so navdušili številno občinstvo z lepo in borbeno igro, predvsem pa s čudovitimi zadetki. Že v 3. min. igre je sgilni Pašić prodri prek levega krila in lepo podal pred vrata, kjer je bil v soku napadalni Bogdan in s strelom z glavo ukanil zahodnonemškega vratarja. Že v 9. min. bi Jugoslavija lahko povišala rezultat, a je bil Pašić nespreten. »Modris« so igrali napadalno in bi lahko po 30 minutah vodili še s 3:0, a je Slišković dvakrat nazivsil enako napako kot Pašić. Njegova strela sta z neposredne bližine zletela mimo vrat.

Ko je bilo najmanj pričakovati, so reprezententi ZRN iznenadili. Strelec je bil Paus, ki je izkoristil lep nasprotni napad Weissa in žogo s silovitim volejem poslal Avramoviću za hrbet.

Po odmoru je Toolak pripeljal na igrišče nova branilca, ki sta se takoj izkazala. V 50. min. je Zoran Vujović lajemno lepo prodrl in še lepše zaposlil brata Zlatka, ki je njegov prodor kronal s silovitim strelom pod prečko.

Ko se veselje na štadionu še ni poleglo, je Hrstić podobno kot Zoran Vujović iz ozadja prodrl pred vrata ter zapeljil Krstičevića, ki mu ni bilo težko povišati na 3:1. V 61. min. igre pa je Krstičević dosegel še en gol — žal pa je poslal žogo v lastno mrežo. Skušal je prestreči podajo nevarnega Pausa, pri tem pa prevaril Avramovića.

Zmaga Jugoslavije je povsem zasluženа, saj je bila boljša, veliko zaslug za zmago pa ima tudi občinstvo, ki je ves čas spodbujalo »modrev.

N. S.

BAKOVCI — Društvo Partizan je organiziralo vaško prvenstvo v košarki. Sodelovalo je šest uličnih ekip. Med dekleti je zmagala ekipa Brizonov pred Cipičnjekom, v moški konkurenci pa ekipa Vasi pred Trejbešem.

J. R.

SOŠTANJ — Občinskega prvenstva Velenja v streljanju s serijsko zračno puško in pištolo so se udeležile vse sekcije strelske družine Mrož. V konkurenci članov je osvojil prvo mesto Zager (SD Usnjar) s 356 krogi, drugo mesto Trebše (Vegrad Velenje) s 365, tretje pa Rošer (Gorenje) 353; med članicami je zmagala občinska prvakinja Centrihova (Vegrad) z 298 krogi, v mladinski konkurenci v streljanju s puško in pištolo pa je naslov občinskega prvaka osvojil Musa (RSC Velenje) z 290 ozroma 260 krogi.

F. Z.

Naši rokoborci so ostali brez kolajn

Končano EP v grško-rimskem slogu - Naš najboljši Ilić - četrti

BUKAREŠTA, 18. aprila — Vseh štirje naši zastopniki na letošnjem rokoborskem EP v grško-rimskem slogu Memišević, Frgić, Ilić in Kasap so ostali brez kolajn. V sinočnjih obračunih je Frgić izgubil v kategoriji do 62 kg z Lipienom (P) z 0:4, Kasap do 74 kg z Bolgarom Nedevom s 5:7, Ilić pa je bil v kategoriji prek 100 kg v boju z Romunom Codreanujem diskvalificiran. Memišević je v kategoriji do 100 kg izpadel že prej.

Naši se niso borili slabo, a klub temu jim ni uspelo ponoviti uspehov z minulih EP. Uvrstitve naših: 4. Ilić, 5. Memišević, 6. Frgić, 7. Kasap.

Jutri se začenja EP v prostem slogu, kjer Imamo Jugoslovani več možnosti za kolajne.

Evropski prvaki v prvih petih kategorijah v grško-rimskem slogu pa so — do 48 kg: Alexandru (Rom), do 57 kg: Serikov (SZ), do 68 kg: Rusu (Rom), do 82 kg: Drajka (Rom), do 100 kg: Babolšin (SZ).

MANTAIGU — V zadnji tekmi na mednarodnem pionirskem nogometnem turnirju je Jugoslavija izgubila z Romunijo z 0:2 in zasedla 6. mesto. Vrstni red: 1. Izrael, 2. ZRN, 3. Škotska, 4. Anglija, 5. Romunija, 6. Jugoslavija, 7. Portugalska, 8. Grčija.

O telesni kulturi – v Sobranju

SKOPJE — V zboru združenega dela makedonskega sobranja so sprejeli resolucijo o razvoju telesne kulture v tej socialistični republiki. O dokumentu je bila večmesečna javna razprava. V njem je govor o dosedanji skrbi za to področje, ki pa terja širšo materialno osnovo ter boljšo kadrovsko strukturo, da bi lahko zajelo več ljudi, hkrati pa onogočilo tudi doseganje boljših rezultatov. V razpravi resolucijii so tudi poudarili, da bi telesnokulturni problematiki morali najti mesto prav v vseh razvojnih načrtih — od TOZD in krajevnih skupnosti pa do republiške ravni.

Jaušovčeva že trenira doma

MARIBOR — Po skoraj štirmesečni turneji po ZDA, se je vrnila v domovino najboljša jugoslovanska teniška igralka Mima Jaušovec in včeraj že trenirala na igriščih v Ljudskem vrtu »S turnejo sem kar zadovoljna, škoda je le, da smo odigrali samo en — in sicer zadnji turnir na peščenih igriščih, ki mi najbolj ustrezajo. Sicer pa bo igranja na pesku zdaj spomladi v Evropi dovolj, saj me čaka po nastopu v pokalu Federation (Madrid) vrsta močnih turnirjev — od Rima prek Dunaja, Berlina in Pariza. Poškodbe me ne pestijo več in tudi zdrava sem, tako da sem kar optimistično razpoložena pred nadaljevanjem sezone«, je povedala. Jaušovčeva je v ZDA nastopila na 12 turnirjih in v finalu serije Avon še med dvojicami. V igrah posamezno je dosegla 14 zmag in 12-krat izgubila, na štirih turnirjih pa je bila med osmerico najboljših.

Število italijansko zastopstvo

BEOGRAD — Tudi italijansko zastopstvo na letošnjih sredozemskih igrah, ki bodo od 15. do 29. septembra, bo zelo številno. V Splitu se bo zbralo več kot 500 italijanskih športnikov, funkcionarjev in

Split 1979

športnih strokovnjakov, je na včerajšnji seji v našem glavnem mestu povedal vodja pripravsa za vrhunske športnike italijanskega nacionalnega olimpijskega komiteja Gian-Franco Cameli. Na »MIS 79« bodo nastopili vsi najboljše pripravljeni.

Še dva Angleža v ZRN?

MÜNCHEN — Za Kevinom Keeganom naj bi v ZRN prišla zdaj še dva angleška nogometaša. Münchenski Bayern naj bi v prihodnji sezoni okrepil 27-letni Garry Francis, ki je pred leti veljal za enega največjih upov angleškega nogometa in je bil tudi kapetan reprezentance. Po resnejši poškodbi Francis zdaj še ni v vrhunski formi, toda vseeno bo odkupna cena zanj le nekaj manj kot milijon mark. Toliko bo vsaj zahteval njegov klub Queens Park Rangers.

Drugi nemški zvezni ligaš, ki se ozira na Otok je Schalke 04. Ta se zanima za Evertonovega reprezentančnega srednjega napadalca Boba Latchforda, ki je bil lani s 30 goli prvi strelec prve angleške lige. Cena za Latchforda je seveda mnogo bolj zasoljena kot za Francisa. Everton menda zahteva zanj 1,8 miljona mark (18 miljonov din).

Sprejem za rekorderja

JESENICE — Predsednik skupščine občine Jesenice Slavko Osredkar je včeraj priredil sprejem za najuspešnejšega jeseniškega smučarskega skakalca Iva Zupana, ki je med 3. svetovnim prvenstvom v smučarskih poletih v Planici dosegel nov jugoslovanski rekord s 171 m. Na skromni slovesnosti je orisal dosedanje Zupanove dosežke in mu izročil tudi spominsko darilo. Zbrani telesnokulturni in družbenopolitični delavci pa so nato v razgovoru poudarili, da imajo na Jesenicah več nadarjenih skakalcev, ki bi jim v bodoče morali posvetiti vso skrb in pozornost ter jim omogočiti, da se po možnosti uvrstijo v ekipo za olimpijske igre v Sarajevu leta 1984.

Za prvi naslov

V nedeljo prvenstvo Slovenije v malem maratonu — Leskovec—Krško

LESKOVEC — V nedeljo bodo že podelili prvi republiški naslov atletske sezone. Na sporedu bo namreč prvenstvo Slovenije v malem maratonu na 25 km.

Start bo ob 10.30 pred osnovno šolo Milke Kerin v Leskovcu, kjer bo tudi cilj te preizkušnje, ki bo na progi do Brezja, Velike vasi, Malega Podloga, Velikega Podloga, Gorice, Drnovega, Brega, Krškega in nazaj do Leskovca. Prireditelji so atletska zveza Slovenije, ZTKO Krško in domači AS Maraton, ki ga bo v obeh starostnih kategorijah (do 35 in nad 35 let) tudi zastopalo mnogo tekmovalcev. Ti seveda ne sodijo med favorite, vendar bo zanimivo ugotoviti, koliko pravzaprav zaostajajo za najboljšimi v republiki.

Prvi favorit je nedvomno branilec naslova Numan Ukić, član Kladivarja, ki je bil najuspešnejši lani v Velenju, vendar bo na štartu še nekaj močnih tekačev kot so Vujasin in Paleš (Olimpija), Samu (Velenje) itd. Prireditelji so ob častnih priznanjih AZS pripravili še nekaj posebnih nagrad (domači Partizan bo n. pr. nagradil najuspešnejšega domačega tekača, ZPM Krško pa najmlajega udeleženca), med njimi tudi več praktičnih, ki so jih prispevali delovni kolektivi.

L. S., S. D.

Vujasin 21., Ukić odstopil

GORICA — Mednarodnega teka na 25 km se je v ponedeljek udeležilo okoli 170 atletov iz 4 držav. Med drugimi sta nastopila tudi jugoslovanski prvak v maratonu Ukić (Ki) in italijanski reprezentant Magnani, ki je bil na evropskem prvenstvu v maratonu 6. Obema favoritoma, ki sta že lani odnesla prvi mesti, tokrat ni uspelo. Numan Ukić je odstopil, Magnani pa se je moral zadovoljiti s 4. mestom. Najboljše uvrščeni Jugoslovan je bil tako član Olimpije Svetlan Vujasin.

Rezultati: 1. Fancsali (Madžarska) 1:16:28,7 . . . 21. Vujasin (Ol) 1:25:20,8 . . . 50. Mihalič (Kp) 1:35:03,3 . . . 55. Debernardi (Kp) 1:41:50,6 . . . 61. Gregorič (Kp) 1:52:45,0; reprezentativci: 1. Argento (Italija) 1:31:16,5 . . . 3. Raković (Virginmost) 1:35:19,8 . . . 17. Spacapan (Nova Gorica) 1:42:41,4.

F. D.

Kros v Kopru

KOPER — Ob lepem sončnem vremenu sta atletski center in občinska ZTKO priredila občinsko prvenstvo v spomladanskem krosu, ki se ga je udeležilo nad 200 osnovnošolcev. Pohvaliti velja predvsem selekcijo 5. razredov, ki je pokazala, da sistematično delo že rodi lepe sadove.

Rezultati: ml. pionirji — 800 m: 1. Malalan (Pinko Tomažič) 3:17, 2. Brozan (Dekani), 3. Krunje (Semedela); **ekipno:** 1. P. Tomažič 76 točk, 2. Dekani 69, 3. Prade 60; **st. pionirji — 1.200 m:** 1. Erbežnik (Škofije), 2. Bačtim (JPV), 3. Pavlič (Prade); **ekipno:** 1. P. Tomažič 114, 2. Semedela 76, 3. Škofije 61; **selekcija:** 1. Jermanič, 2. Višintin, 3. Verglez, 4. Kčarič, 5. Ljubišić; **ml. pionirke — 800 m:** 1. Čadež (JPV) 2. Bartolič, 3. Pahor (obe Prade); **ekipno:** 1. Prade 97, 2. JPV 90, 3. P. T. 82, **st. pionirke — 800 m:** 1. M. Kozlovič, 2. D. Kovlovič (obe Prade), 3. Zatar (Škof.); **ekipno:** 1. Prade 91, 2. Škofije 88, 3. JPV 59; **selekcija:** 1. Eržen, 2. Mušinič, 3. Živič, 4. Umer, 5. Valentič.

F. D.

VELENJE — Na občinskem prvenstvu v streljanju s serijsko zračno puško, ki je bilo hkrati kvalifikacijsko za uvrstitev na republiškem prvenstvu so nastopili člani, članice in mladinci iz šestih strelskih društin. Normo (350 krogov) je doseglo le pet strelcev, in sicer Zager (SD Usnjar) 356, Trebše (Vegrad) 355, Rašer 353, Gril (oba Gorenje) 353 in Burger (Elektra) 350. Med članicami je bila najboljša Centrihova (Vegrad) 298, pri mladincih pa Musi (RSC) z 290.

R. F.

VELENJE — Rezultati občinskega strelskega prvenstva OŠ in srednjih šol — ekipno: 1. OŠ Anton Aškerc 500; 1. RSC, dom učencev III. 469; posamično: 1. Žučkova (OŠ A. A.) 174; 1. Ibrakič (RSC, dom učencev III.).

R. F.

Tudi športniki bodo pomagali Črni gori

Predsedstvo ZTKOS preložilo razpravo o šolskem športu - Več akcij

LJUBLJANA — Na 10. seji predsedstva zveze telesnokulturnih organizacij so prisotni, zaradi časovne stiske, obdelali le del dnevnega reda. Med pomembnejšimi točkami so bile prihodnje seje odločali tudi problematiko šolskega športa.

Kot kaže, se je prav v tej sferi telesne kulture nabralo veliko nerešenih vprašanj in ne bi bilo na mestu, da bi jih obravnavali v časovni stiski. Po besedah dr. Milutina Pavlovića se bo tega področja bolj študijsko lotila tudi skupina strokovnjakov z VSTK.

Sicer pa so že na začetku seje sprejeli nekatere sklepe, s katerimi bodo pomagali prebivalstvu na potresnem območju v Črni gori. Med drugim bodo enega od svojih domov v Planici ali Kranjski gori ponudili prizadetim prebivalcem. Strokovnim zvezam so predlagali, da izkupiček od enega svojih športnih srečanj namenijo v Črno goro. Predlagali so še, da strokovne zveze pregledajo programe, ki so že finančno ovrednoteni, a niso nujno potrebni, jih izločijo in tudi tako pomagajo. Enako velja tudi za množične akcije — tudi ZTKJ bodo na primer predlagali, da bi srečanje mladih v Foči odpovedali in organizirali delovno akcijo v prizadetih krajih.

Člani predsedstva so podprli predstavnika VSTK, ki se je zavzel za dimprejšnjo verifikacijo študijske smeri in naslovov višjega trenerja in višjega organizatorja rekreacije. Komite za vzgojo in izobraževanje, verjetno iz finančnih razlogov, teh naslovov nima namena verificirati. Ker je potreba po teh kadrih precejšnja, veliko pa jih je študij že zaključilo, bo ta problem treba vsekakor čim prej rešiti.

NIKO SLANA

ROKOMET

Uspeh rokometašic Lisce v Kninu

SEVNICA — Rokometni klub »Železničar« iz Knina je povabil rokometno ekipo Lisce iz Sevnice na tradicionalni medrepubliški ženski rokometni turnir, ki ga igrajo v počastitev dneva železničarjev. Poleg Lisce in domačina sta sodelovali še ekipi Vožďovac II iz Beograda in Lokomotiva II iz Zagreba.

Na tem turnirju je ekipa Lisce zasedla drugo mesto za ekipo Vožďovca iz Beograda, s katero so Sevničanke izgubile z 11:14, po neodločenem rezultatu v prvem delu igre. Prvo tekmo pa je Lisca odigrala z domačo ekipo, ki je bila prvi favorit turnirja. Ta tekma je bila tudi najlepša in najbolj razburljiva. Prvi in drugi del tekme se je končal neodločeno (8:8, 16:16). Prvi podaljšek prav tako neodločen — 18:18, prav tako pa tudi drugi podaljšek (20:20). Po izvajanju sedemmetrovk je Lisca premagala domačinke s 23:22, seveda po zaslugi odlične obrambe Sevničanke Polone Pfeifer, ki je tudi sicer bila najboljša vratarka turnirja. Tako je Lisca prireditelja prvorazredno presenečenje z zmago nad domačinkami, ki jih je bodrilo prek 1.000 gledalcev.

EDI RAUTER

Sonja Doljak izvrstna

Na namiznoteniškem prvenstvu Italije je bila druga med pionirkami

TRST — V Latini je bilo italijansko mladinsko namiznoteniško prvenstvo. Štiridnevno tekmovanje je slovenskemu zastopstvu navrglo po eno 2. in 3. mesto. Mlada in obetavna Sonja Doljak, sicer članica Krasa, je bila odlična druga v konkurenci pionirk in tako še enkrat potrdila, da je izjemno nadarjena. Z bronasto kolajno se je iz Latine vrnil tudi mladinski par Anica Rebula — Nataša Škrk. Tudi vsi drugi slovenski namiznoteniški igralci in igralke so na tem prvenstvu opravičili pričakovanja in igrali še kar dobro.

***

Nogometaši Juventine iz Standreža, ki nastopajo v drugi amaterski ligi so poskrbeli za četrto zaporedno zmago. Zal, so se slovenski nogometaši prebudili nekoliko prepozno, ker so tudi po zadnji zmagi še najprej v spodnjem delu lestvice in v nevarnosti za nazadovanje. Za pravi športni podvig je poskrbela Gaja, ki je v derbiju neporičakovano, a zasluženo odvrala Primorje. Za izrale je Padrič — Gropavc je bila to druga letošnja zmaga. Enaiveterci Zarje in Brega sta remizirali, Primorec pa je nezasluženo izgubil. Izidi — Juventina : Mosrraro 2:1, S. Marco : Breg 1:1, Aurisina : Zarja 1:1 in Gaja : Primorje 3:2.

***

Odbojkarsko prvenstvo v III. moški ligi je končano. Zastopniki Bora so premagali še novarni Mogliano Veneto in so osvojili prvo mesto na končni lestvici s štirimi točkami prednosti. Zmagal je še Kras. Goriška Olympija pa se je od prvenstva in, žal, tretje lige poslovila s porazom. Kratek obračun letošnjega prvenstva je naslednji: Tržaški Bor je napredoval v II. ligo, Kras bo igral tudi v prihodnjem prvenstvu v III. ligi, Olympija iz Gorice pa je izpadla. V prvi ženski deželni ligi je Kontovel poskrbel za velik športni podvig. Slovenske odbojkarice so namreč premagale vodeči Libertas samo po treh nizih igre. Težko, toda zasluženo zmago je Kontovelu še Hrast iz Dobrodoba. Breg pa je moral prepustiti izkupiček gostujoči šesterki. Izidi — III. moška liga: Bor : Mogliano Veneto 3:1, Aries : Olympia 3:0, Toriana : Kras 1:3; I. ženska deželna liga: Kontovel : Libertas 3:0, Hrast : Donatello 3:2 in Breg : S. Luigi 0:3.

***

V zaostali tekmi kadetov je Ferroviario visoko premagal Bor, prazmih rok so ostali tudi pionirji Poleta, ki so igrali s Fervolano: Izida: Bor : Ferroviario 55:88, Fervolana : Polet 97:65.

IVAN FURLANIČ

ODBOJKA

Vitanje prvo

SLOVENSKE KONJICE — TKS Slov. Konjice je organizirala občinsko prvenstvo v odbojki. Nastopilo je 8 ekip, ki so prikazale zelo dobro odbojko. Najboljši so bili odbojkarji Vitanja I. in zasluženo osvojili prvo mesto pred Zrečami, Konusom, Odredom »Heroja Bračičas, Konjicami itd.

V. P.

„Vrh" spet star ZRN presenetila

V finalni skupini SP v hokeju na ledu stari znanci — SZ in ČSSR že vodita

MOSKVA, 18. aprila — Prvi del svetovnega hokejskega prvenstva skupine A se je končal po pričakovanjih. Sovjetska zveza, ČSSR, Kanada in Švedska so se uvrstile v finalno skupino, ki se bo borila za kolajne. V drugi, »tolažilni« skupini pa so Poljska, ZRN, Finska in ZDA, ki bodo merile moči za uvrstitev od 5. do 8. mesta in seveda za obstanek med »svetovnimi prvoligaši«.

Potem ko je včeraj Kanada z velikimi težavami le odpravila Finsko s 5:4 (1:1, 3:1, 1:2) in postala četrti finalist, so sinoči najpomembnejšo zmago slavili hokejisti SZ, saj so premagali Švedsko kar z 9:3 (3:0, 3:1, 3:2), ZDA in ČSSR sta remizirali z 2:2 (1:1, 1:1, 0:0), neodločeno pa sta igrali tudi ZRN in Poljska 3:3 (1:0, 2:1, 0:2).

Drugi krog tekmovanj v obeh skupinah, v finalni in »tolažilni«, bo dvokrožen, pri čemer pa veljajo doseženi rezultati iz predtekmovalnih skupin. Tako sta si v finalni SZ in ČSSR že zagotovili po dve točki, v »tolažilni« skupini pa prinašajo vse štiri reprezentance iz prvi obračunov po eno točko.

Prva favorita, branilec naslova SZ in ČSSR, sta dokazala, da sta najbolje pripravljena in ugrana. Švedska je sicer igrala dobro, a v finalno skupino se je uvrstila celo z negativno razliko v golih. Tudi Kanadi ni šlo najbolje, a je le dokazala, da še vedno sodi med svetovne hokejaše.

Najprijetnejše presenečenje moskovskega 56. SP skupine A pa nedvomno pomeni reprezentanca ZRN, ki se je — čeprav brez najboljšega igralca Kiinhackla, ki zdaj igra v ameriški NHL — uspešno upirala zlasti SZ (izgubila je le z 2:3), proti Poljski pa je vodila že s 3:0, a je ob koncu le izgubila točko.

Zato je v sklepnih dneh SP, ki bo trajalo do 27. t. m., pričakovati prav tako zagrizene boje za kolajne kot tudi za obstanek v skupini A.

LESTVICE

I. predtekmovalna skupina:

1. SZ	3	3	0	0	19:5 6
2. Švedska	3	2	0	1	16:17 4
3. ZRN	3	0	1	2	8:13 1
4. Poljska	3	0	1	2	8:16 1

II. predtekmovalna skupina:

1. ČSSR	3	2	1	0	11:3 5
2. Kanada	3	2	0	1	12:11 4
3. ZDA	3	0	2	1	6:9 2
4. Finska	3	0	1	2	5:11 1

Finalna skupina:

1. SZ	1	1	0	0	9:3 2
2. ČSSR	1	1	0	0	4:1 2
3. Kanada	1	0	0	1	1:4 0
4. Švedska	1	0	0	1	3:9 0

»Tolažilna« skupina:

1. Poljska	1	0	1	0	3:3 1
2. ZRN	1	0	1	0	3:3 1
3. Finska	1	0	1	0	1:1 1
ZDA	1	0	1	0	1:1 1

PO DOMAČIH KRAJIH

PTUJ — V medobčinski nogometni zvezi Ptuj so odigrali četrtfinalna nogometna srečanja za Titov pokal. Rezultati: Aluminij — Sp. Polskava 14:0, Apače — Boč 9:8, Pragersko 7:5 — Zg. Poskava 6:5 in Gorečja vas — Markovci 5:3.

D. K.

Veterani na Viševniku

LJUBLJANA — Tudi ob koncu letošnje smučarske sezone bo SZS priredila tekmovanje za nekdanje smučarje. 11. srečanje smučarjev veteranov bo v soboto, 21. t. m. na Viševniku na Pokljuki, nastopili pa bodo tekmovalci starejši od 33 in tekmovalke starejše od 28 let. Tekmovanji v veleslalomu in teku na razmeroma lahkih progah bosta ob 10. uri, ob 13. uri bo kosilo z vojaškim pasuljem, zatem pa tovariško srečanje. Prijave sprejema SK Bled, Potočnik, Bled, Partizanska 32 b.

Velika prireditev v Šiški

LJUBLJANA — V soboto in nedeljo bo na štadionu Ljubljane v Spodnji Šiški mednarodno tekmovanje šolanih službenih psov. Nastopilo bo 40 tekmovalcev iz Avstrije, Italije in Jugoslavije. Prireditev, ki bo v spomin na nestorja slovenske kinologije Teodora T. Drenika, se bo oba dni začela ob 8. uri.

SMUČANJE

Nekdanji borci in cicibani na Črnem vrhu

CERKNO — V spomin na eno prvih smučarskih tekem v osvobojeni Evropi (20. in 21. januarja 1945) so se na Črnem vrhu zbrali nekdanji partizani in najmlajši. Udeleženci NOB so se med seboj pomerili v spominskem teku in veleslalomu, mladi pa so tekmovali za notranjski pokal. Vzdušje je bilo nadvse slovesno, pa tudi vreme je bilo prireditelјem naklonjeno. Udeleženci tekmovanja so se dogovorili, da bodo ob 35-letnici prvih tekem priredili veliko prireditev, ki naj bi v partizansko Cerkno privabila čimveč preživelih borcev in mladine.

Rezultati, udeleženci NOB — veleslalom, ženske: 1. Jakin; moški: 1. Sekli, 2. Porenta, 3.—4. Gašperin in Podgornik; tek: 1. Zvan, 2. F. Vojvoda, 3. J. Vojvoda; za notranjski pokal, cicibanke: 1. Hladnik, 2. Terpin, 3. Stegel; cicibani: 1. Borovinšek, 2. Krašovec, 3. Mazej; mlajše pionirke: 1. Verbič, 2. Barbo, 3. Podobnik; mlajši pionirji: 1. Čelik, 2. Bajec, 3. Tratnik.

ŠAH – ŠAH – ŠAH – ŠAH – ŠA

Druga zmaga

V nadaljevanju prekinjene partije je naš Ljubojević premagal Kavaleka

MONTREAL, 18. aprila — V nadaljevanju prekinjene partije na supertурnirju desetерice je Ljubojević premagal Kavaleka in se tako povzpel do delitve drugega mesta.

Naš velemojster je celo točko osvojil v 59 potezi in po uvodni zmagi v razpredelnico vpisal drugo enico. V drugi prekinjeni partiji Timmanu ni uspelo uveljavati prednosti s Hortom in je sklenil remi v 51. potezi.

Vrstni red: Portisch 4, Ljubojević, Karpov, Talj 3,5 Hübner 3, Spasski, Hort, Timman 2, Kavalek 1, Larsen 0,5.

Djurić vztraja na vrhu

VRNJAČKA BANJA — Rezultati 10. kola mednarodnega turnirja: Martinović: Maksimović prek., Barlov: Rakić prek., Djurić: Szekely remi, Tringov: Govedarica prek., Ćirić: Miličević remi, Ermenkov: Cvetković 1:0, Tukmakov: Todorčević remi. V prekinjni partiji iz 9. kola je Erlenkov premagal Todorčevića.

Vrstni red: Djurić 7(1), Ermenkov 6,5 Szekely 6(1), Ornstein 6, Barlov 5,5(2), Tukmakov 5,5 Tringov 5(2), Rakić 5(1), Tatai 5, Govedarica 4,5(2), Martinović 4(1), Ćirić 4, Todorović 3, Maksimović 2,5(1), Cvetković 2,5, Miličević 2(1).

Za Titov pokal v M. Soboti

LJUBLJANA — V zaključnem tekmovanju za Titov pokal na področju Slovenije bo od danes do nedelje tekmovalo 20 ekip, in sicer: deset prvakov regij, zvezni ligaši Maribor, Iskra, Domžale, republiški prvak Murska — Lesce, ekipa prireditelja Radenska in pet ekip iz regij, v katerih je bilo tekmovanje najbolj množično. Odigrali bodo sedem kol po švicarskem sistemu. Prve tri ekipe pa se bodo zaradi lanskega uspeha Iskre in Domžal uvrstile v zvezni finale. Prvič pa bodo za Titov pokal tekmovale tudi članice.

Med člani Postojna, rekord Jagra

POSTOJNA — Na strelščih v Pivki, Izoli in Postojni je bil sklepni del dopisne strelske lige. S serijsko zračno puško je streljalo 250 strelcev in 27 slovenskih mest. Ekipe, ki so se uvrstile v zaključni del tekmovanja so se poprej srečale v sedmih kolih. Članice in člani so nastopili v Postojni, mladinke in pionirke v Pivki, mladinci in pionirji pa v Izoli.

REZULTATI: člani — ekipno: 1. Postojna (Belobrajdić, Šuligoj, Mikuletič in Zadnik) 1437, 2. SD Rudnik 1437, 3. Kranj 1426, 4. Celje 1423, 5. Jesenice 1409, 6. Dobrovo 1409, 7. Predoslje 1373; posamezno: 1. Jager (Celje) 374 drž. rekord, 2.—3. Cvetko in Rešetar 364 (oba Hrastnik); članice — ekipno: 1. SD Pionir (NM) 1016 (Bučar, Bračko, Medle), 2. OSZ Ljubljana-Moste 1000; posamezno: 1. Bučar (NM) 351, 2. Jereb (Lj) 344, 3. Bračko (NM) 342; mladinke: ekipno: 1. SD Bratstvo — Enotnost (Kr) (Hafner, Lovrenčič, Lipar) 1000, 2. Postojna 978; posamezno: 1. Gregorič (Dobrovo) 350, 2. Hafner (Kr) 348, 3. Čotar (Pivka) 340; pionirke — ekipno: 1. SD Mrož (Velenje) 506 (Bola, Benedik, Zučko), 2. Sl. Konjice 445, 3. Velenje II 442; posamezno: 1. Bola 171, 2. Benedik 169, 3. Zučko 166 (vsi Ve); mladinci — ekipno: 1. Proleter (Lj) 1057 (Bukovec, Nadoh, Birtič), posamezno: 1. Bukovec (Proleter) 363, 2. Lukanc (Predoslje) 360, 3. Nadoh (Proleter) 354; pionirji — ekipno: 1. SD Franc Mrak (Predoslje) (Štefe, Umnik, Strniša) 522, 2. SD Darko Marušič (Izola) 479, 3. Tabor (Žiri) 463; posamezno: 1. Štefe 181, 2. Umnik (oba Predoslje) 175, 3. Rupnik (Izola) 175.

EDVARD PROGAR

Na reviji 800 plesalcev

V soboto bo v dvorani Tivoli finale DP v latinsko-ameriških plesih in še številna druga plesna tekmovanja

LJUBLJANA — Toliko plesa, kot se ji obeta to soboto v dvorani Tivoli, kjer bo nastopilo skoraj 800 plesalcev, Ljubljana že lep čas ni videla. Finale državnega prvenstva v latinsko-ameriških plesih bo vrh te privlačne celodnevne športno-družabne prireditve, kjer se bodo zvrstili še I. slovenski festival mladih plesnih parov, odprto prvenstvo Ljubljane v disco plesih ter še kup plesnih točk, ki so vedno doslej precej razgibale občinstvo.

Kola izločilnega tekmovanja se bodo zaradi številnih najmlajših parov začela že dopoldne ob 11. uri. Tekmovali bosta dve skupini. V prvi bodo plesali učenci in plesnih krožkov osnovnih šol in plesne šole Pionirskega doma (v štirih kategorijah), v drugi skupini pa se bodo pomerili tekmovalci iz osnovnošolskih plesnih tečajev, ki plesa še ne obvladajo tako kot učenci iz prve skupine. Najmlajši bodo plesali angleški valček, chacha in jive, finale prvenstva pa bo na sporedu predvidoma ob 15. uri. Popoldne se bodo v predtekmovanju za uvrstitev v polfinale pomerili tudi udeleženci državnega prvenstva. V večerni del se bo uvrstilo 12 plesnih parov.

Zaključna plesna prireditsva se bo v Tivoliju začela ob 20. uri. Tekmovalne pare bo spremljal zagrebški plesni orkester Maria Bogliunina, za vedro razpoloženje bo skrbel vodja programa Vili Vodopivec, na tekmovalnem parketu pa se bodo lahko tja do polnoči zavrteli tudi gledalci.

Konkuren

MALA ANKETA

Dinar za šole in vrtce

Ravenčani bodo v nedeljo odločali o drugem samoprispevku — Optimistični občani

RAVNE NA KOROŠKEM, 18. aprila — Ali bo družbeni standard v industrijsko razviti Mežiški dolini zmogel korak vštric s hitrim razvojem gospodarstva? Bo v vrtcih in šolah dovolj prostora za otroke fužinarjev, rudarjev, gozdarjev? Bodo ljudje tod še naprej s tolikšno vnemo in zanosom gradili kulturne domove, telovadnice, ceste in še kaj? Odgovor na številna vprašanja je odvisen od izida nedeljskega referenduma o drugem samoprispevku. »Podrimo plotove in izenačimo družbeni standard,« je geslo nedeljskega glasovanja. Občani pravijo, da je program dober in da bodo obkrožili »za«, kar bo pomenilo hitrejši napredek njihove skupnosti.

Edvard Prošt. Črna: »Menim, da je program dobro zastavljen, njegova velika odlika pa je, da bodo manjši in manj razviti kraji občutili solidarnost. V KS Črna bomo pridobili telovadnico pri osnovni šoli, kulturni dom, šolo in vrtec v Žerjavu. S samoprispevkom, ki bo ostal krajevni skupnosti, bomo uredili tudi industrijsko lokacijo v Črni in trgovino v Žerjavu. Dobro smo se pripravili in prepričan sem, da bo velika večina glasov za.«

Angelca Tomaž, Prevalje: »Denar, zbran s samoprispevkom, nam bo prišel zelo prav. Na Prevaljah zelo potrebujemo nov vrtec, pa večjo šolo, ki bo lahko celodnevna, prostore za krajevna društva in organizacije itd. Tudi veliko komunalnih del načrtujemo. Od krajevne skupnosti bomo zahtevali, da nas tekoče obveščа o tem, kako se uresničuje program in kako uporabljajo zbrani samoprispevek. Preveljčanom predlagam, da glasujejo za samoprispevek.«

Janez Praper, Mežica: »V Mežici smo v celoti uresničili program prvega samoprispevka. Vidimo napredek in smo prepričani, da je tudi program drugega samoprispevka dobro zastavljen. Pri nas bomo dogradili osnovno šolo za potrebe celodnevnega pouka, obnovili narodni dom, uredili letno kopališče, dom družbenih organizacij in še kaj. Odlika programa je, da je solidaren, saj hkrati daje prednost tistim objektom, ki so resnično najbolj potrebni.«

Besedilo:
IVAN PRAPROTNIK

Slike:
BOGO ČERIN

Delavčev dinar za več pridelka

Lenart: s prispevki od OD bodo kmetijstvu priskočili na pomoč delavci

LENART, 18. aprila — Medtem ko je Agrokombinat Lenart v Slovenskih goricah v nekaj letih melioriral 850 ha svojih zemljišč, so zasebna posestva kaj malo osuševali ali kako drugače izboljševali. Kmetje imajo sicer spet svojo zadrugo, toda za pospeševalne dejavnosti in službo je premalo denarja.

Odkupne cene kmetijskih pridelkov in živine ne pokrivajo dejanskih stroškov oziroma ne dajejo ustrezne akumulacije za nove naložbe. V Sloveniji daje 48 občin razne regrese za pospeševanje proizvodnje na zasebnih posestvih. Tudi v drugih 12 občinah ne trdijo, da to ne bi bilo potrebno — regresov ne dajejo le zato, ker nimajo sredstev. To so večinoma občine z veliko kmetijske zemlje in z malimi drugimi gospodarskimi dejavnostmi.

Delavci v lenarški občini so sklenili, da bodo prispevali 0,5 odstotka od svojih dohodkov za pospeševanje kmetijstva, in sicer iz solidarnosti do kmetov. Ne zato, da bi si zagotovili hrano. Devetdeset odstotkov tržnih presežkov iz kmetijstva prodajo iz občine, največ v Maribor. Zato enako kmetje kot delavci menijo, naj prispevajo sredstva za pospeševanje kmetijstva v njihovi občini tudi porabniki hrane, pridelane pri njih. To pomeni, kot so predlagali na današnji razširjeni seji sveta za kmetijstvo pri občinski konferenci SZDL Lenart, naj bi se sredstva za pospeševanje kmetijstva prelivala iz občin, ki imajo močno industrijo in malo kmetijstva, v občine, iz katerih dobivajo hrano za svoje delavce. Ali naj tudi za kmetijske pridelke določijo take cene, ki bodo ustrezale dejanskim stroškom in ne bodo potrebni dodatni regresi, ki jih nekatere občine zmorejo, druge pa ne.

Lenarška občina, ki ima najnižji dohodek na prebivalca v Sloveniji, je še posebej prizadeta zaradi tega, ker nima nobenega obrata živilske industrije in je njeno kmetijstvo v vsem odvisno od sosedov. V podravskih občinah so sicer ustanovili sestavljeno organizacijo združenega dela TIMA, ki pa še ne opravlja svoje načrtovalne in usklajevalne vloge med članicami. Tudi med posameznimi članicami še ni dohodkovnih odnosov. Ni urejen odkup vseh kmetijskih pridelkov. Zato so na današnji seji predlagali, naj TIMA okrepi in uredi te dejavnosti ali se bodo morali povezovati z delovnimi organizacijami zunaj nje oziroma prodajati tistemu, ki bo več plačal.

JOŽE PETEK

trimo trimo

Kmalu cesta do mejnega prehoda

RADLJE OB DRAVI, 18. aprila — Dela na cesti do radeljskega mejnega prehoda od ceste Maribor—Dravograd že končujejo. Ta pet kilometrov dolg odsek naj bi izročili prometu na začetku poletne turistične sezone. Takrat naj bi ta mejni prehod predvsem v konicah razbremenil mejni prehod v Šentilju. Foto: Bogo Čerin

Preudarna roka pravice

Celjski družbeni pravobranilec samoupravljanja je imel lani obilo dela — Doslej je obravnaval kar 274 zadev

ŽALEC, 18. aprila — Imenovanje družbenega pravobranilca samoupravljanja v občini je bilo očitno utemeljeno in potrebno, saj je imel ta že na samem začetku polne roke dela: lani kar 274 zadev, od katerih je bilo za 139 treba uvesti postopek (83 na pobudo skupin delavcev ali posameznikov).

Podatki kažejo, da se je skoraj večina vseh zadev nanašala na delitev osebnih dohodkov, delovna in stanovanjska razmerja ter delitev sred. stev skupne porabe. V delitvi osebnih dohodkov povzroča največje spore pomanjkanje meril in neskladnosti z zakonom o združenem delu oziroma osebno ocenjevanje, ki ne ločuje prizadevnih od manj prizadevnih delavcev.

Tudi pri obračunavanju nadomestil osebnega dohodka nastajajo nepravilnosti, saj v nekaterih organizacijah štejejo za nadomestilo 7 ur, čeprav je dnevna delovna obveznost za uro daljša. V primeru SIP Šempeter je celjsko sodišče združenega dela razsodilo, da pripada delavcem nadomestilo za praznične dni v višini 8 ur.

Vse ozd v žalski občini še vedno nimajo ustreznih ali dovolj jasnih meril za izplačilo regresa za letni dopust, jubilejne nagrade, nagrade ob upokojitvi in koriščenju sredstev za stanovanjsko graditev, kar povzroča precej razburjanja med delavci.

Lani se je precej delavcev nezakonito vselilo v stanovanja — predvsem po zaslugi brezbrižnega odnosa samoupravnih sredin, kjer ti delavci delajo. Tudi kadrovska stanovanja delijo brez ustreznih meril. Večina ozd tudi nima samoupravnih aktov, ki bi urejala stanovanjsko problematiko.

Precej nepravilnosti je pri sklepanju ali prenehanju delovnih razmerij, pri razporejanju delavcev na druga delovna mesta. V organizacijah različno urejajo dolžino letnega dopusta (odvisno od delovne dobe ali pogojev dela), pri čemer med organizacijami z isto ali podobno dejavnostjo ne bi smelo biti razlik v kriterijih, ki določajo dolžino dopusta.

Po ugotovitvah družbenega pravobranilstva samouprav. ljanja je prav tako dosti nepravilnosti pri sklepanju pogodb o delu, saj jih ponekod sklepajo šele po opravljenem delu, o sklenitvi omenjenih pogodb v lastni organizaciji pa ozd ne obveščajo skupnosti za zaposlovanje.

DRAGO HRIBAR

Kadarkoli potrebujete mali oglas
pokličite
061 28 111
sprejem malih oglasov po telefonu v dnevniku Delo

Strokovno znanje krepi SLO

Na celjskem območju bodo tekmovanja mladih o znanju vojaških veščin

CELJE, 18. aprila — Konec tedna bodo v večini občin celjskega območja občinska tekmovanja v počastitev 30 let vzgoje mladine v SLO. Dotlej bodo povsod končali tekmovanja v krajevnih skupnostih in osnovnih šolah, kjer so mladi ljudje pokazali veliko vnemo za učenje potrebnih veščin, pa že tudi primerno stopnjo znanja.

Kot je včeraj ugotovil tudi medobčinski štab za izvedbo področnega tekmovanja, so v občinah celjskega območja dosedanja tekmovanja izredno skrbno pripravili.

V pripravе na občinska srečanja najboljših ekip so se vključile domala vse družbenopolitične organizacije, pa tudi drugi dejavniki kot na primer specializirane organizacije in JLA, ki so tekmovanja mladih obogatila s še veliko strokovnega znanja.

Množičnost, ki je bila odlika dosedanjih orientacijskih pohodov — med potjo so mladi opravljali tudi posebne naloge — se bo, kot kaže, nadaljevala tudi na občinskih srečanjih.

V Velenju se bo v soboto pomerilo kar 67 ekip s 335 udeleženci, na Trebeliškem, kjer bo zaključek tekmovanja pa bodo pripravili še razstavo orožja in demonstracijo motokrosa.

V celjski občini je občinski štab poleg orientacijskega pohoda razpisal še tekmovanje v literarnih in likovnih delih, povsod pa bodo občinska tekmovanja hkrati tudi praznično srečanje mladih ljudi, ki se jim bodo pridružili tudi drugi občani.

Na seji medobčinskega štaba so orisali priprave za regijsko tekmovanje, ki bo 11. maja, predlagali pa so tudi, naj bi podobna preverjanja znanja mladih ljudi pripravljali tudi v prihodnjih letih, vendar bi se o tem morali dogovoriti že v začetku šolskega leta, vsebino pa prilagoditi učnemu programu.

I. B.

POGREBI

MARIBOR — Na pobreškem pokopališču bodo danes pokopali: 51-letnega Leopolda Pauca, ob 14. uri; 73-letno Berto Letonja, ob 14.30 in 84-letno Marijo Donaj, ob 15. uri.

V NEKAJ VRSTAH

Proslava ob krvodajalskem jubileju

MARIBOR — V delovni organizaciji Marles že 25 let deluje tudi krvodajalski aktiv. Da bi kar najbolj slovesno proslavili ta jubilej, so se odločili, da proslavo ob prvem maju, ki jo bodo imeli 26. aprila, povežejo tudi s proslavo tega jubileja. Istočasno pa bo tekla tudi krvodajalska akcija, na kateri bo darovalo kri 80 krvodajalcev iz Marlesa, razvili pa bodo tudi prapor krvodajalskega aktiva. V. V.

Drugo srečanje glasbenih šol

ŽALEC — V želji, da postane srečanje glasbenih šol celjske regije tradicionalno, je glasbena šola Risto Savin v Žalcu prevzela organizacijo za drugo srečanje te vrste. Namen srečanja je prikazati razvoj glasbene vzgoje na celjskem območju, saj zajema tovrstna vzgoja okoli 1500 otrok. Prireditev bo v soboto ob 10. uri, nastopili pa bodo učenci glasbenih šol iz Slovenskih Konjic, iz Žalca, Smarja pri Jelšah, Radeč, Celja in glasbenih šol Franca Koruna — Koželjskega iz Velenja in »Rista Savina« iz Žalca. T. T.

Kmalu nov dom starostnikov

ČRNEČE — Tu bodo 27. aprila odprli nov dom starostnikov, ki bo lahko sprejel 158 oskrbovancev. Zgradile so ga koroške občine s pomočjo republiške skupnosti invalidskega in pokojninskega zavarovanja. Občina Ravne si je v domu zagotovila 69, Radlje 37, Slovenj Gradec 31 in Dravograd 21 mest. V nov dom se bodo najprej vselili oskrbovanci dotrajanega doma starostnikov v Dravogradu. I. P.

Ob Ivarčkem jezeru bodo gradili

RAVNE NA KOROŠKEM — Občinska skupščina Ravne je sprejela odlok o zazidalnem načrtu za območje Ivarčkega jezera pod Uršljo goro. Program zazidalnega načrta predvideva povečanje in poglobitev Ivarčkega jezera, ureditev okolice jezera, izgradnjo hotela ter vrste rekreacijskih objektov odprtega tipa. Investitor je ravenska železarna. I. P.

»Lesna« bo kupila računalnik

SLOVENJ GRADEC — Pri »Lesni«, ki združuje 22 tozdov lesarstva in gozdarstva na območju koroških občin, ne zmorejo več »ročne« obdelave najrazličnejših podatkov. Zato so sklenili, da bodo še letos kupili nov računalnik »digital«, ki bo stal 20 milijonov dinarjev. I. P.

Kerbler razstavlja v ZR Nemčiji

PTUJ — Priznani mojster fotografije član foto kluba »Maribor« dipl. inž. Stojan Kerbler iz Ptuja te dni razstavlja v galeriji Szene o Osnabrücku v ZR Nemčiji kolekcijo 30 svojih novejših umetniških fotografij. Razstava bo odprta do 16. maja. To je 35. samostojna razstava tega avtorja. Že ob otvoritvi so nemški kritiki dobro ocenili razstavo fotografij. B. C.

Mladi za starejše občane

ČRENŠOVCI — Krajevna organizacija RK je organizirala srečanje starejših občanov. Mladi pomladkarji RK so pripravili kulturni program. Sledila je pogostitev in družabni večer. Srečanja se je udeležila tudi najstarejša občanka 90-letna Rozalija Hanc. J. Z.

Mariborčani spretni frizerji

MARIBOR — Na 8. prvenstvu Slovenije v friziranju v Ljubljani so prvih sedem mest v moški stroki zasedli tekmovalci Brivskofrizerskega podjetja iz Maribora. Zmagala je Marjana Dajčman, za njo pa so se zvrstili Nedeljko Buzov, Milenko Buzov, Jože Fras, Jelka Klemenčič, Danica Samec in Jadranka Godec. V ženski stroki je zmagala Dragica Ajdič (Maribor), za njo pa so se zvrstile Nada Drobnič (Maribor), Milena Potrbin (Ljubljana), Olga Bevc (Ljubljana) in Milka Pahor (Ljubljana). Prvih pet v moški in ženski stroki se bo 3. junija udeležilo zveznega tekmovanja v Beogradu. M. K.

Zdenko Huzjan razstavlja v Lendavi

LENDAVA — V tukajšnji galeriji bo do 6. maja razstavljal svoja dela mlad akademski slikar, sicer domačin, Zdenko Huzjan. I. G.

Strokovna ekskurzija študentov gradbeništva

MARIBOR — Skupina 30 študentov tretjega letnika Visoke tehniške šole — oddelka gradbeništvo se je vrnila z dvodnevne strokovne ekskurzije, med katero so si ogledali gradbišče mostu s kopna na otok Krk, gradbišče avto ceste Ljubljana—Vrhnika in predor pod Učko. M. O.

Zanimiva »Huda luknja« na ogled?

VELENJE — Turistično društvo iz Velenja se zavzema za jamski klub »Speleos«, ki uspešno raziskuje jamo »Huda luknja« in si prizadeva, da bi jo uredili in omogočili njen ogled. Pomoč v višini 10.000 dinarjev so jamarji izkoristili za snemanje 15-minutnega barvnega filma o najdbah v »Hudi luknji«, izdajo biltena in simbolične značke. J. M.

Pogrešajo turistično informativno pisarno

VELENJE — Turistično društvo bo pri uresničevanju svojega programa skušalo nuditi tudi pomoč vsem, ki se ukvarjajo z varstvom okolja — z »zeleno stražo«, gozdarji, lovci, ribiči in komunalno dejavnostjo. Zelo pa za svoje delo potrebujejo turistično informativno pisarno, kjer bi lažje opravljali svoje delo. Za maj pripravljajo izlet v Grassau z ogledom tovarne Gorenje Köting ter izlet na Ohrid. J. M.

Za učinkovito družbeno planiranje

Celjski komunisti lahko veliko prispevajo k razvojnim načrtom občine

CELJE, 18. aprila — Na včerajšnji seji občinske konference ZKS so razpravljali o vlogi subjektivnih sil v procesu družbenega planiranja in dogovarjanja za obdobje 1981-85 in oblikovanju smernic dolgoročnega razvoja občine do leta 2000.

O tem je imel uvodno besedo izvršni sekretar Aleš Ilc. Konferenca je sprejela vrsto sklepov, ki opredeljujejo predvsem odgovornost komunistov v tozdih, KS, SZDL in sindikatu v procesu planiranja, torej za stabilno in učinkovito gospodarjenje.

Občinska konferenca je soglašala s predlogom komiteja, da bi za novega sekretarja izvolili Aleša Ilca, dosedanjega izvršnega sekretarja za družbenoekonomske odnose.

D. H.

Polja se širijo

Med pomembnimi nalogami kmetijstva tudi pridobivanje novih zemljišč

SLOVENSKA BISTRICA, ORMOŽ, 18. aprila — Na kmetijskem področju so v bistriški in ormoški občini zadnja leta zabeležili pomembne delovne uspehe, so ugotavljali na posvetih; bistriškega se je udeležil tudi Ivo Marenk, republiški sekretar za kmetijstvo in gozdarstvo. V obeh primerih pa so poudarili naloge, ki jih bodo še morali uresničiti.

V ormoški občini so doslej uspeli preusmeriti že 299 kmetij. Pri tem so vložili 36 milijonov dinarjev iz družbenih sredstev, kmetje pa so prispevali več kot 25 milijonov dinarjev. Okoli osemsto kmetov proizvodno sodeluje s temeljno organizacijo kooperantov pri kmetijskem kombinatu, štiristo kmetov pa je organiziranih v devetdesetih strojnih skupnostih. V prihodnosti bodo morali več pozornosti nameniti vprašanjem kmetij, na katerih gospodarijo starejši, prizadevati si bodo morali za boljše dohodkovne odnose med proizvajalci, predelovalci in trgovino, kar je bilo v ospredju tudi na posvetu v bistriški občini.

V Slovenski Bistrici so prav tako uspešno zastavili delo pri pridobivanju novih kmetijskih površin, ugotavljajo pa, da obstajajo še velike možnosti za boljšo izkoriščenost zemljišč. Največje možnosti imajo pri razvoju poljedelstva in živinoreje, pri čemer pa bo potrebno korenito spremeniti podobo pospeševalne službe, ki je sedaj zavoljo pomanjkanja denarja prav v ozadju. Bistriški kmetijci so se zavzeli še za bolj urejene odnose med hranilno-kreditnimi službami kmetijstva in gozdarstva ter za boljšo povezavo med kombinatom, kmetijsko zadrugo in trgovino.

DANILO UTENKAR

Plodno delo politične šole

V mariborski občini podelili priznanja slušateljem politične šole

MARIBOR, 18. aprila — Na svečanosti, ki je bila danes v domu družbenih organizacij v Mariboru, je sekretar občinskega komiteja ZKS Maribor Jože Florjančič podelil priznanja 118 slušateljem politične šole ZK v občini.

Ta šola deluje v Mariboru že 22 let in je plod vzornega sodelovanja s komisijo za idejnopolitično usposabljanje pri OK ZKS in centra za družbeno izobraževanje delavske univerze Maribor. Letošnjo šestmesečno šolo je pričelo obiskovati 135 slušateljev, uspešno pa jo je zaključilo 118. Program je obsegal 190 ur, slušatelji pa so poslušali predavanja 35 predavateljev. Razveseljivo je tudi to, da je to šolo obiskovalo dosedaj že okoli 60 odstotkov sekretarjev osnovnih organizacij. V. V.

Nekdanja kavarna Astoria v novi preobleki

Staro mariborsko kavarno, ki ni privabljala gostov, je zamenjal gostinskotrgovski lokal

MARIBOR, 18. aprila — Najstarejši natakar, 61-letni Jaka Lorber, ki je delal v mirnih prostorih kavarne Astoria kar 30 let in najstarejši stalni gost te kavarne 86-letni Djuro Valjak, sta danes prerezala vrvici na vhodu v prenovljene prostore nekdanje znane, po dunajskem stilu urejene kavarne Astorie, po kateri še dancs vzdihujejo starejši Mariborčani. S tem sta predala namenu najsodobnejši kombinirani gostinskotrgovski lokal v Mariboru.

Tozd Astoria, ki je v sklopu sozda Certus, je obnova stala kar 19,7 milijona dinarjev, v zameno pa so dobili prostore, kot si jih je zamislil inž. arh. Igor Orešič, likovno pa pomagal opremiti akademski slikar Lajči Pandur. Prostor nekdanje kavarne, ki bi te dni slavila 50-letnico, je preuredilo gradbeno podjetje Kograd iz Dravograda in sicer v delikatesо, pivnico, snack bar in gril. Zadnji trije imajo 103 sedeže, slaščičarna sprejme 50 gostov, terasa ob slaščičarni ima 48 sedežev, kavarna 75, restavracijski salon, kjer bodo nudili tudi topla jedila 48, klubska soba pa 18 sedežev. V kratkem bodo obnovili tudi vrt, ki bo sprejel 160 gostov.

Ob tej priložnosti je direktor tozda Astoria Stanko Šac poudaril, da bi morali nove prostore odpreti nekaj mesecev prej, da pa je do zamude prišlo predvsem zaradi nespoštovanja pogodbenih rokov, primera, ki v tovrstni gradnji ni osamljen, zato pa krepko podraži investicijo. Dejstvo pa je, je dejal, da se je lahko 115 delavcev tega tozda odločilo za drago obnovitev zato, ker stara kavarna ni privabljala gostov in celo delala z izgubo, medtem ko so manjši in sodobnejši lokali delali s polno paro.

JOŽE JERMAN

KAM ZA KONEC TEDNA

PROSLAVE. JUBILEJI. IZLETI

PETEK

BLED
Tekmovanje stenografov in strojepiscev v Festivalni dvorani (tudi v soboto).

BREZICE
Umetnik Milan Konjović v galeriji Posavskega muzeja.

AJDOVŠČINA
Skulpture Dragice Čadež-Lapajne v Pilonovi galeriji.

CELJE
Zadnji dan razstave likovnih del v Muzeju revolucije v počastitev dneva železničarjev.
Razstava likovnih del »Mala slika« v likovnem salonu.
Mala slovenska grafika v galerijskem kotičku TD Celje.

DOMŽALE
Ples v restavraciji Slamnik (20. — tudi v soboto).

KAMNIK
V dvorani nad kavarno Veronika razstavlja kipar Leon Homar (9. do 18.).

KANAL OB SOČI
Razstava umetniških del Frana Klemenčiča in Frana Zupana v galeriji Rika Debenjaka (16. do 18.).

KOPER
Razstava Xerox fotografij Milana Gundeja v galeriji Meduza.
Fotografije Žareta Veselića v galeriji Loža.

KISOVEC PRI ZAGORJU
Zagorski filmski klub predvaja svoje filme v dvorani DPD Svoboda (19.).

KRANJ
V Mestni hiši razstavljajo Lojze Čemažar, Matej Metlikovič in Marina Mihelič-Satler.
Akvareli Tomaža Gostinčarja in fotografije Draga Holynskega v Prešernovi hiši (10. do 12. in 16. do 18.).

KRŠKO
Družabno srečanje posavskih obrtnikov in modna revija mojstra Debevca v hotelu Sremič (20.).
Prešernovo gledališče iz Kranja gostuje s Kozakovo »Afero« (20.).

LJUBLJANA
Disco večer v 4. bloku Študentskega naselja (20. do 24.).
V družbenem domu na Staničevi 41 bežigrajska amaterka-slikarka in kiparka Jožica Komadina.
Mladinski ples v domu Svobode Šentvid (19. — tudi v soboto).
Ansambel Flam igra na plesu v zadružnem domu Notranje Gorice (20.).
V bežigrajski galeriji kipar Alagar Zaharijaš.
Razstava periodičnega tiska v avli OŠ Ketteja in Murna.
Tomaž Gostinčar v galeriji Krka na Titovi cesti.
Ansambel Avseniki na koncertu v hali Tivoli (20.).
Ansambel Prah v kavarni hotela Slon (19. — tudi v soboto in nedeljo).
Madžarska glasba v restavraciji Maxim (19.30 — tudi v soboto in nedeljo).
Ples v restavraciji Livada na Ižanski cesti (19. — tudi v soboto in nedeljo).
Glasba s plesom v kavarni Nebotičnik (20. — tudi v soboto in nedeljo).
V zimskem vrtu hotela Ilirija ples (19. — tudi v soboto in nedeljo).
Ples v restavraciji Avtocamp Ježica (19. — tudi v soboto in nedeljo).
V Titovem domu na Pokopališki 35 mladinski ples (20. — tudi v soboto in nedeljo).

MARIBOR
Sodobna Beneška grafika v umetnostni galeriji.
Razstava »Zapisi iz Afrike« Vlaste Hegedušič v salonu Rotovž.

NOVA GORICA
Zmago Rus razstavlja v hotelu Argonavti.

PTUJ
V salonu Dušana Kvedra razstava »Ukradeni otroci«.

POSTOJNA
V Notranjskem muzeju razstava »Kamen in kras«.

REPN NA KRASU
Ob otvoritvi Kraške hiše razstava del Lojzeta Spacala.

RUŠE
Razstava likovnih del Stanislava Lepa.

SLOVENJ GRADEC
V umetnostnem paviljonu 13. republiška razstava mladinske fotografije »Mladina fotografira«.

RADENCI
Slikarka Metka Krašovec v salonu hotela Radin.

ROGAŠKA SLATINA
Razstava »Keramika 78-Liboje« v razstavnem salonu.
V restavraciji Pošta plesna glasba (tudi v soboto in nedeljo).

SKOFJA LOKA
Slikar Herman Gvardjančič v galeriji Loškega gradu (9. do 12. in 14. do 17.).

TRŽIČ
V galeriji NOB akrilna platna Nejča Slaparja.

ŠOŠTANJ
Predstava »Musical v dobro jutro« igralske družine Šmartno ob Paki v domu kulture (19.30).

SOBOTA

AJDOVŠČINA
Koncert Dubravke Tomšič-Srebotnjakove v gradu Zemono.

HRASTNIK
Jubilejni koncert rudarske godbe v delavskem domu (18.).
Mladinski ples v prostorih Konsuma (19.).

KISOVEC PRI ZAGORJU
Domača gledališka skupina z dramo »Jeeb s hriba« v DPD Svoboda (19.).

KOSTANJEVICA NA KRKI
Predstava »Sen zelenjadne noči« Svetlane Makarovič (15.).

LJUBLJANA
Na sobotnem plesu v Študentskem naselju igra ansambel Flam (20.30).
Mladinski ples v Festivalni dvorani (19. — tudi v nedeljo).
Tekmovanje v latinskoameriških plesih v hali Tivoli (19.30).
Ples v dvorani Svoboda v Podpeči-Presarje.
Večer pesmi in plesov Slovencev iz Železne Kaple v Avstriji v kulturnem domu Vevče (19.30).
Kabaretni večer v hotelu Lev ter ples (21. do 3.).
Kolesarska trim akcija šolske mladine iz Zaloga v Zajčjo Dobravo (9.30).

GORNJA RADGONA
Zadnji dan srbske kuhinje v hotelu Grozd. Ples in glasba v vseh lokalih.

MARIBOR
Tekmovanje in srečanje pevskih zborov občine v Unionski dvorani (ob 16. in 19.).
Na Ribniškem selu občinsko tekmovanje mladih o SLO (7.30).

PTUJ
Prireditev »Po poteh revolucije«, otvoritev spominskega parka in spomenika Lackovi četi v Mostju.

PORTOROŽ
V auditoriju gostuje ljubljansko Mestno gledališče z dramo »Grbavec«.

KOROŠKI LJUDSKI PLES — V kulturnem domu Vevče se bo v soboto zvečer z obsežnim programom predstavilo 120-članskо kulturno društvo Zarja iz Železne Kaple. Nastopile bodo tri folklorne skupine, tamburaški orkester ter moški in mešani pevski zbor.

SEVNICA
Zaključek delavskih športnih iger (7.30) in proslava ob 60-letnici KPJ (9.).

SMARJESKE TOPLICE
Na plesu igra vokalno-instrumentalni ansambel Dobri prijatelji iz Rake (20.).

TRBOVLJE
Republiški finale najboljših ekip na temo »SKOJ-SSOJ 1919—1949« v osnovni šoli (11.). Kulturne prireditve mladih in razglasitev rezultatov tekmovanja v delavskem domu (17.).

ZAGORJE
»Spomladanski ples« v stekleni dvorani delavskega doma (20.).

NEDELJA

KRIŽE PRI KRANJU
Taborniška organizacija pripravlja polete z zmaji (9.).

LJUBLJANA
Zbor filatelistov v hotelu Ilirija (9.).
Ples v gostilni Mihovec v Zgornjih Pirničah (17.).
Srečanje jugoslovanskih baletnih umetnikov v drami SNG (10.30 in 19.30).

IZVRŠILNI ODBOR SVETA GIMNAZIJE IVAN CANKAR

razpisuje
prosta dela oziroma naloge

POMOČNIKA RAVNATELJA

POGOJI:
— visoka izobrazba
— učitelj srednje šole
— 5 let vzgojnoizobraževalne prakse
— moralno politične vrline
— organizacijske sposobnosti za vodenje in usmerjanje pedagoškega dela

Ponudbe z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite na naslov: Gimnazija Ivan Cankar, Izvršilni odbor, Ljubljana, Šubičeva 1; v 15 dneh po objavi.